

A 1142
AB

ՀԱՅԿԱՅԻՆ
ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՊՐԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱՅԻՆ
ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՊՐԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ვიდეკლოე სსრ ანაუჯაქუა რაკადემია—ჭერთიფიკატი აჭილიალ
აბჯნთეი ათორეზი ნაუკლა რეილკარატი აფსუატი ინსტიტუტ
აკადემიკ ნ. ია. შარო ინად ზხუე
აბჯნთეი ალიტერატურატი ყუშა

საქართველოს
აკადემიის
ლიტერატურის

Академия Наук СССР—Грузинский филиал
Труды Абхазского Научно-Исследовательского Института
Языка и Истории им. акад. Н. Я. Марра
Отдел языка и литературы

XVIII-ტი ათურა

ვიქუდგორშიეიტ: კ. ს. შაყაზელ,
ხ. ს. აბლაძიბა

არედაქტორ ა. შ. ზოზუა

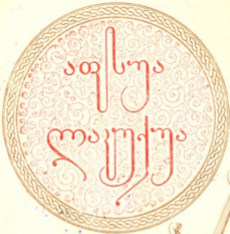
აფხაზეიეი აფსუთეი ივიტ
აპროფ. ნ. შ. ანდრეევი

თეატრული
ზეზლირთეა

#B 1192

აქთი ათოგ

ითნაშტ ახნი

~~49~~ 80 99 862 15-6.

იკავებხარ ქვრივი ილია 25 სსსრ რისთვისაც
აქუწარა იყავს მისი მამა

4950

2000

-1p.

პოსა დაქუა.

I.

„ალაკუქუა—ხმუგუქაჲ ზმამ ეიპარაკგაგ ბაშა ხეთბაიუბ, ხუქუ ქუაგოუბ—უი ალაგაგ იაგაფერხავოუბ. ალაკუ იყამ-ინემ ალა ეიბარკუბ (ჰანტაზიოუბ), აუავგ, დეზლოლ აღუნეი დალგანგ აჰანტაზიოტი დუნეიანგ დემვანხავოიტ, იარკუალოიტ იგუამი, დანარსცკლოიტ აბავდანრა“. იყოუბ იმაქემქუა, აბას ალა ალაკუ იახუაფუშუა. აბა აბას ალა ახუაფუშორა აწაბერგ ამფახგაგ იქუდამ ზენდა. ინართბაანგ ალაკუ ჰნახუაფუშოერ იაბოიტი, ალაკუ ახაგყოლ ახუქუა რუნგ მაკარა შაკუმ, ხუმარგანგ მაკარანგაგ იშოგყამ უი, ნასგაგ იარა აქოგ, იყამ-ინემ (აჰანტასტიკა) ანავსანგაგ, აფსთაზარა ახათა აჩოშაანარფუშუა (ალაკუ იალოლ აჰანტასტიკა უოგაგ აფსთაზარა იაქოერფუშოუბ), აწგ-ხუტაანგ, იარა კერ შიგშოგქუსაქუა აჯაფილარ რგულრაქუეი რგგუთუბაქუეი ცეგრგანგ იშოაანარფუშუაზ, იშორგცხრააუაზ რფსთაზარაქოი, რგქუფარაყნი, ნასგაგ უბრაყა იშოალაზ აჯაფილარ რფსთაზარატი შიგ დუ აყაზარეი, რსახატი თახზარაქუეი, ინეიწგანგ აქილარ რგლშარაქუეი. ალაკუ აქილარ რგრქოიამთა—რაიამთაქუა რქოგ იიაშაწყყანგ იაარგლუკააშა, იბეიოლ, ხკლა ირაციოლ მუთოლუბ. უბრი ახოლუბ ალაკუქუა რინტერეს ჰამოლ, იაგაზაჰო.

რაფხა ირგვლანგ იჯამიტოუბ, ალაკუ ქედალა აბასყა ეიცერდგროუა იახაგყოლ. ჰარა იაადგროლეიტ ალაკუქუა შორგმოლ ეეროპატი აქილარქუა ზეგაგ; აზიეი, აჰრიკაფეი, ამერიკაფეი, აესტრალიეი რქოგ იყოლ აქილარქუა, აბნა ტოლრაქუეი, აფსლგემ ჰქუტკუუ ასაკარაქუეი, აშხა ეივხაარაქუეი, ადგაგლ ბეახაქუეი რქოგ ინხო; აფიგტიძიტი ალაკუქუა აშიყლ იანწეიყთეი იწლაბ შთა აჯარ ჰქაგ შოგქუსაქუა (ეგიპტიანა რქოგ), ალაკუქუა აშიყლ ანწარა იაქოუბ იახანდგაგ აღუნეი აქუაგათაქუა რქოგ ეხაბადაკგაგ.

ალაკუ ანეილჰარგო ენაგა იაბოიტი აბრი ეიფუშო აჰაქტ: ზენდაჲ ეიფუშოემ აამთაქუა რაიან, ეიფუშოემ აქილარქუა რყხტი აშიყლ იანწაზ ალაკუქუა იზლუეიფუშო რაციანგ იყაზაბ.

ალაკუქუა შარდამა ქილარე ირზეიფშოუ ინტერნაციონალურ ტიუ მატერიალუბ. უბრი აპისამ ალა ხაზე იალკანე ტყამ ანთაფიქსიანიუ აფსუა ლაკუქუაგაგე: აქერთუეი, აზერბეჯანციეი, აურესციეი, აუკრაინციეი, აქრანცუზციეი, ანემეციეი უბას ეგაგრთგაგ რლაკუქუა ზდერუა, ამრაყა იბოიტ იიდერუა ტაკუ.

ეიფშოუმ ამითაქუეი აქილარქუეი ირგლწვზ ალაკუქუა აბას რეიფშორა აჩსცერანგოიტ იაკემქუა, ივამაქუა.

ლასსე-ლასსე იაბოიტ ტემალა ეიფშოუ ალაკუქუა. უბას, ზეგაგ ბზია ეიცვრბო ტემანე იყოლბ აქერხაწა იფაიფსაიგარა; ლასსე-ლასსე იაბუგზაიფოიტ აკვი-აკვი ეიფშოემქუა აუამაგაგგეშეგქუა რაქუფარა ატოგ ზპოი ალაკუქუა, მამზარგაგ, ზეგაგ ეიგუდგრწო, მა უავეს ირგშო, ახა ალაკუ აქოგ იქერხაწაიო, შიგ დუ ზმოუ, ილუღლოუ იალა იაწკეს იაიაირა ატოგ ზპოი ალაკუქუა; უი ანავს იგუათაზარც ალშოოიტ აგვზმალრეი, აგაანგაშორეი, აფსკვიგაარეი, აწკრეი, გუკალა აზკარეი უბია, უბას იწაგაგაგ რტოგ ზპოი ირაცაიანე ალაკუქუა.

დარაჯარაგაგ ეიფშოზე იყალოიტ ალაკუ ზლუეილასოუ ხაზ მატრექუა; ამარ, იაპაიამ, აუავგეჭარეი აშეილაგარეი რმატიე უბეს იწ.; აჩუეითაქარქუეი, აჯნეშორეი რმატიე უბეს იწ. ამრი ეიფშო იყოლ ამატრექუა აბოიტ ზენდაკ წაკგლა ეიფშოემ ალაკუქუეი აქიამტქუეი რქოგ.

ეიფშოზე იყალოიტ აქიზოდქუა შოეიბგოუ, დარაჯალა იაპაიონარ, ეიზაკუ, ალაკუ ზლუეიბგოთოუ ახუთაქუა ყაზწო, ამატრექუა რკომპლეს. იაპაიამ, ეიფშოემ ალაკუქუა რქოგ იააბუგზაიფო, აუავგეჭარა უს ბაშა აგუალარშიარა აქუმ, უაყა არი ამატრე აჩუეიწინახუეიტ ეიზაკუ, ითბააუ ეპიზოდზე: აქერხაწა დნანგოიტ დაუ უამაგაეყ იყზე იარა დანგყამ აამთაზე; ადაუ იფაიფს (მა იან, მა იაპაიამ) დგლწაიხუეიტ უი; ადაუ ავზე დანაილაკა, აუავგ იქვე იაპაუეიტ, ახა იფაიფს აგურა ირგარა დლაგოიტ, უი უაანდა აუავგ იქვე იკვზია (იაქვარფშოგ უი ეიფშოუ აქიზოდქუა, იაპაიამ, ალაკუქუა „ბჭეი კუქეი“, „აპ იმაწუგვ ალგქამა“ უბეს იწ. რქოგ).

აწგხუტიანე, იმაკემქუა იაბოიტ ჯარა-ჯარა ეიზაკუ ასიუქოეტქუა ზენდა იანეიფშოძოუ; აქილარქუა ეითარპოიტ ურთ ინაფსახ-ააფსახზე, ახა უეიზგაგ უბრიყარა ეიფშოზე იზლაყოუ ალა, ურთ ასიუქოეტქუა ჰარა ჯა მბაკუა ეილპარგოიტ. უბეს, იაპაიამ, „აპიენთქარ სალტან იზე ალაკუ“ ჰია აუშოქინ იივზე ეიფშოუ ალაკუ (უახუაფშო არი ასბორნიე იანუ: „ბაგდაფი იხუქუა შოგრმაზ“) აადგრუეიტ ხეფხაიარალა

ირაკლიანე ატეკსტქუა რუნე: ანემეცტი, ადატჩანტი, აშუვედტი, ისლანდტი, აჭრანცეზტი, აიტალიანტი, აისპანტი, გორტი, ვალტი, აბერზენტი, ალბანტი, არუმინტი, ათერქუატი, ატიგანტი, ამალიარტი, აესტონტი, ალატიშუტი, ალიტოვტი, ამოლგარტი, ასერპტი, ასლოვინტი, აჩეხტი, ასლოვაციტი, ამოლიაკტი, აურესტი, ამელორუსსიატი, ამორდვაციტი, აგაგაუხტი, აერმანტი, ავარტი, აჭერთუატი, აშინგუატი, აუდინტი, ათათარტი, აბურიატი, ამონგოლტი, აკარაგასტი, ინდიატი, არათტი უბეს ეგაგროთგე რქუე. უბრი ეიფშუ (უი აწკაგსგე ეიპანგე ეილოუ ასახაა პირა იაბოიტ დიარა კერჯარა: აბრი ახოუბ ალაკუტი სიუფევეტქუა რტიპოლოგიაცი რბაყაქუა რეყაწარა ალშანგ იზყაუ, ნასგე ურთ ეიფშუმ აეილარქუა რლაკუქუა რზე ჰზე იხაპარხუო (წოუბ ზახანგჯარაწყა იხაალომ ახა).

ეიფშუმ აეილარქუეი, ეიფშუმ ალაკუქუეი რქუე იარა უბასწყა ეიქეშოიტ ალაკუტი ასახააქუა (იაპიაბ, აუაგ-გეჭავ-დაუ, ამით-გულშამ, ათაქუაეი-რუპაპ უბ. იწ. აჭერხაწა ლულუეი, ზგუ რახუ აფაიესი, აგანგამიშ ხეარეი უბ. იწ. რსახააქუა). იაბოიტ ეიფშუ ასტილისტიკატი ეიქუარტიეშაქუა (იაპიაბ, ალაკუ ალაგამთეი ალგამთეი, ეითაწუა აჭორბულაქუა ალაკუ აპირა აან უბ. იწ.). აწგუტდიანგ, ეიფშუმ ალაკუ ზლაყო, იზლამვასუა (ხეცმასი) გუთაკეშასი, დერშასი, ხმავკწაყესი იამოუ: ნასგელსეი გურთოღ-ლსეი აესთაზარა ახხარა, ალაცია იშვგრიიამა აგურა ხაწარა, ასოციალტი ხაგრხურეი ასოციალტი ქენაგაი რიდეი უპაა ზეგე აბოიტ ეიფშუმ აეილარქუა რლაკუქუა რქუე.

ეიფშუმ აეილარქუა რლაკუქუა აბას რეიფშორა ზებქოია, უი აესთაზარაქუა რხათა რეიფშოზაარა აუა; აუატიგესა რეჭოიარა იახაკ-ეიფშუნგ ამვასშეი, ნას უბრი იახქოიო იახაკ-ეიფშუ ეილარგ რფსიხოლოგიეი, იარა უბასწყა (კერჯარა) უი ზებხოუროუ ეიფშუმ აეილარქუა რგბარა ათოურგ აამთაქუა (ეპოხა) რაან ნაყ-ნაყ ირგმან რიამა იბარჯარაქუეი როუბ. ეიფშუ ათოურგხტი ყახააშაქუა რქუე, ეიფშუმ აეილარქუა, იდგრქვიეიტ ეიფშუ აპამთაქუა; იარა უბასწყა იარბანხაალაკ ეილარგ იანაკუწაალაკგე იხომგტ რქოფხა-კნე, იალკანგ რემაცარა: ეიხეიფშუ ათოურგხტი პროცესს ანაალარხურა ალა ეიფშუმ აეილარქუა ნაყ-აყ იარბეიონ დარა-დარა რეკლმტურა ხელწქუეი რგრქვიამთაქუეი რგლა იარა უბას, მა ართ, მა ანთ ირეილოუ ეილარგ ზაწიგ რლაკუ-

ქუა (აფსუატიქუაგგ რაკუზაიტი) რქოვ იაბომ ზენძასკ იქოვც-
 მოუ აკვ; ურთ შანრუფხზო იამგულადგრშიოიტ უაინძამრანქენქუა
 რუაზ ატიქმაქუა, ასიუქოვტიქუა, ასახმაქუა.

უი უს აკუზარ, იამოლმა ნას ინტერესს აქოვც ტექსტიქუა
 რთეჭრა? ხემფივდა, იამოლმა ინტერესს—დაიარავგ იდუნგ.
 აქილარ რგრქოვიამთა ხავეე ეიცაკრა ზაქუმ უი აუბ, ურთ
 რგრქოვიამთა გყოლუბ ენაგა იქოვანგ, ჟირა აქუმქუა, ენაგა იშთ-
 ნახუდეიტ აქორმა ქოვცქუა, ნასგაგ ენაგა ახუციბნათოიტ აფს-
 თახარა იარქოვიო წაკ ქოვცლა. აქილარ რგრქოვიამთაქო შირა
 ენაგა იამოლუბ აწას, ფეხმა იყაზ აითარქოვიარა. აბა არაყა
 იაინქოვასუამ აწას მაცარაქო, უი იაწინაკოუა ფეხმა იზლაყაწი-
 ყაბ ალა აითარქოვიარა აქუმ; არაყა იამოლუბ ეცხგლმარა
 ამამქუა არქოვიარა, ატრადიციიტი მატერიილ ანათფსახუდეიტ,
 ანარბეიოიტ, უაყა იალალოიტ აკვი-აკვი იქოვცუ, იორგინალ-
 ტიუ აჰამთაქუა. უბრი აყენტი ინტერნაციონალტიუ ალაკუტი
 მატერიილ აამთაყ ალა იყალოიტ ენაგა ლუნგტი იმილატი-
 ნგ, აქოვტიტი ქოვტიბგ იყალოიტ. ალაკუტი ტემიქუეი, ასახმა-
 ქუეი აწაკუეი ახაგტიიანავგოზაალაკგაგ — დარა ურთ იზ-
 შიამთოუ ქილარგ რფსთახარა აყახაიმა იალწუნ იყალიზარგაგ,
 ამიუფგრატი ლიტერატიურახმატი იაგავარგაგ, მა ირგულაზ
 ჯარა ქილარგ რუგნტი იალახავალაზარგაგ, — ურთ ენაგა ხა-
 თალა იშჰამთოუ ქილარგ რფსთახარა იუზაყუხოუამ, იადგრ-
 ფშოუეიტ ურთ რინტერესქუა, რწახარაქუა, დგრშას ირგმოუ,
 იგუამთარტიე შყარწოიტ ურთ რფსიხოლოგიეი რკულმატურიე
 ზეიფშოროუ. აფსუა ლაკუქუაგაგ, ეგაგრთ ქილარგ რლაკუქუა
 ეგა ირეიფშოზარგაგ ურთ ხათალა იაფსუატიენგ იყოლუბ, აფსუა
 ქილარგ ირგრქოვიამთოლუბ. ადუნეიტი ალაკუტი მატერიილ
 აყენგ ადგრრაქუა იამოლუ ირზგრაქუა, ურთ იდგრთბაიუეიტ,
 იმაქუდგრლულლოიტ აფსუა ქილარგ რკულმატურიე რგრქოვიამ-
 თეი რქოვ ადგრრაქუა იამოლუ. აბრი აუბ-ურთ ლემკიალა წა-
 კეს ირგმოუ.

II.

ურგსტიგლან არეგოლიუცია ყალანძა აფსუა ლაკუქუა
 ირგმამგზტ ქვდალა აგუცარაკრა. წოლუბ, აჰიენთქარ ეიჰამგრა
 რაქიციილა თარნაკციას იამაზ (ადმინისტრაციიტი ჩენუაი;
 აქილარ რწარა აუსჰართა ამაწუცია) პრაქტიკიტი ხგრხუავას
 იალაციიფიონ ირგმამგწარკვზ აქილარქუა რბზშია აზწაიტიქუა,

იარა უბრი აქასამ ილა ზნე-ზენლა რზე იადგრხუნე, კეილარე
 რგრქვიამთა ამატერიილქუა, ამა უი აამთაზე ვეილატე
 კულატურა ინტერესს ენგ წაბერგეწიყაანგ წარა დულა ანუ-
 ფმარა პარა ათახეუმა იამამებტ; ამილათტი ინტელლიგენცია
 რზეფხაძარა მიქძან, იარა დარა ურთ რუსურაგეც ცხერაარა
 ამამებტ. ტომ რაციალა ითეწქუან: „Сборник о кавказ-
 ских горцах“, „Сборник материалов для описания
 местностей и племен Кавказа“ რჭოვ იაბოიტ აფ-
 სუა ეიაბეტუა ზენდა იმაქძანგ; აფსუა ლაკუ „ვეჯა აღაგრა“
 („Сборник материалов“... VI, приложение, იდ. 3—4).
 ვ. ლარცკია იმატერიილქუა „Из абхазских народных пре-
 даний и поверий“ („Сборник материалов“... XIII, отд.
 II, იდ. 32—43), კ. მაქავარიანი „ფშვკე აისუა რლაკუ“
 („Сборник материалов“... XIV, отд. II, იდ. 1—8).
 ფ. ი. ლუკიანოვ „Из космогонических поверий абхазцев“
 („Сборник материалов“... XXXIV, отд. III, იდ. 29—33).
 ი. გულაია აფსუა ლაკუქუა („ხ-ლაკუკ“, „Сборник материа-
 лов“... XI, отд. III, იდ. 29—38). უაჰა ეგაგუამ შოამი-
 ხამზარ.

ოკტიბარტი ასოციაციისტი რევილიუცია დუ შაბეტუყა-
 ლა იარძიტ შიენთქარ იურესტიელა „აეილარქუა ირბახთანგ“
 აყაზარა, აეილარქუა ზეგეგ ირხათეიტ ამაქუითრა, მზაბაალსეი
 გურღმარგლსეი აფსთაზარაზე უავგ იშოიმბაც იარშოთიტ, იარ-
 კაკაქიტ ამილათ კულატურეი იარა აწარეი. ასოვეტტი ეიდ-
 გელაქოვ აეილარქუა ეიშარალა აიზეყარა რემანგ, რზე იაქუი-
 თნე იდგრქვიოიტ იაწანაკჟულა ისოციაციისტიანგ, ძორძალა
 იმილათინგ აკულატურა. იყალსეიტ ამილათტი კულატურეი
 ამილათტი ბეზშეაქუეი რწარა იაკეუ წარა დულატი უსპარათა
 ქოვცქუა. აეილარ რგრქვიამთა აბზახარა ყაიშთ ამოუპ, ზეგეგ
 რგლა ივუსარარკოჟეიტ. ინართბაანგ ანჟეიწინახჟეიტ აბრი
 არქვიამთა იმატერიილქუა რეინგარა, უავგ იშოიმბაც ამთეწარა
 იაქჟუპ აეილარ რაშეაქუეი, აეილარ რლაკუქუეი ეგაგრთ
 აჰიამთაქუეი რთეგრა. აშეყუ იანგრწონ აფსუა ლაკუქუაგე.

იარა აბრი—აუსაქოვგეგ რნაპე ახადგრსიტ აეილარ რა-
 ლაცია—ამურჟოუანიტი ნაციონალისტცია, ატროცისტიცია,
 ამუშარინეცცია უბ. ეგაგრთგეგ. აეილარ რგრქვიამთა აიზე-
 რეი აწარეი რჭოვ ეილარ რალაცია რეცეგაარა ანკეგრნაგონ
 იდეილსეი სახაილსეი აკეგე იაფსამ იმატერიილქუა რანწარა
 აან აეილარ რპიამთა იაშეაქუაწიყა რეილაგარეი რეიცაკრეი

რაინ, ქილარჯკ რაიამთა ეგგერთ ასოვეტტი ეიდგვლა ექუნო
 აქილარქუა, ზეგგე რაფხა. ირგვლანგ, აურგს ქილარ ტ...
 კოიამთა აყუგარა აქუგ ამილათტი რქოიამთა აურგს...
 აითამგარა, მა იშობალაკა იბეგნგ აითაგარა აქუგ, აქილარ
 რაიამთაქუა რატიამბარეი უბგს ეგგერთ აქაკტქუეი რქუგ.
 უბგს, აცეგაღურა ყაზშა ამინგ იყან „აფსუა ლაკქუა“ ჰაი
 1935 შოკქუსანგ ითგვგზ.

აბრი ამიყუ უბრი აყენტი, უაქეგ აფსუმილსეი ურგსშეა-
 ლსეი ითგწუა, ითაშაწიყყანგ ინეიწგბუ რაფხატი იფსუა
 ლაკუ სბორნიკუგ. უი უსნაგბატეგს იამოლ—აფსუა ქილარ რლა-
 კუტი რქოიამთა ქსურთუშგგაქუანგ რეყაწარა, ნასგგე ამრი არ-
 ქოიამთა ბეიაქუა ნაყ-ნაყ აიზგარეი რწარეი რზგ აგუარფხარა.

• უაქეტი იამთაზგგე აფსუა ლაკქუა წარადულა რთეკრეი
 წაბგრგვლაწიყყა რწარეი მვაქუწაშაქუას იამოლ ზეგგეწიყყა
 ითგრპიციანგ ინაგბანგ იყამლორგგე ყალოიტ. ჰარა მაყანა
 იპამმ ზემთადა ზდა ხუართა ამამ აღდგრაქუა აფსუა ლაკუ
 ფგხა ბზაზაშას იამაზი, უაქეგ ბზაზაშას იამოლი რზგ. იამპამ,
 აურგს ლაკქუა რზგ აქუნარ, უაყა ალაკუ ბზაზაშას იამოლ
 აზგ ეიზგოლუ ამატერიილ დუ (ეიუა-ეიტეგმ, ეიპარაკ, აკოლლეკ-
 ტიე უსურაქუა რაინ, მა აფსწარაქუა რაინ იშურგპით ატიეგ,
 იზპითი იაზგბერკუეი ალაკუტი მატერიილ იშახხუაფშოუა, ეიპა
 ეიცგრდგრუა ასიუყვეტქუა უბ. ეგგ.), ჰარა იამოლუ ამიოგრა-
 ფიტიე ყაზშა ზმოლ ამატერიილქუა შარდა ირაციანგ, უიმოლ
 ზნგ-ზენლა ალაკუშაიციე ფგთვეკ რსახატიე ყაზაშა ყაზაშას ია-
 მოლ აზგუათანგგე; აფსუა ლაკქუა რქუგ აქუნარ, უი ეიფშო
 ეგგეყამ. ჰარა იპანდგრუამ ფსთაზაშას იამოლ აფსუა ლაკუ, ნას-
 გგე უი ზპიო, ინტერესს იზმოლ (აბლქქუა რაკულ—ზექურა ნა-
 ძანბოლ რაკულ, აპისა რაკულ—ახაციე რაკულ), იარბან ამ-
 თოლ ალაკუ ანგრპიო, აქილარ ალაკუ იშახხუაფშოუა; იხარ-
 წუოლ-იხარგმწუოლ, პატუ აქურწუოლ-იაქურგმწუოლ, ბზიე ირ-
 ბუოლ-ირგმბუოლ ალაკუტი სანხატიე ყაზარა. მაყანა ეგგაზდგ-
 რუამ, იარა უბგს აქიამტეპიე რთგშეიგგე—ალაკუშაიარა ჯარა
 იზაკუზაილაკა ზანაითს იყოლ, უი აპიარა ზანაითს იზმოლ,
 ალაკუ ჰარაზგ აყგროოლ, იყოლ იყამუ ალაკუშაიციე—ყაზა-
 ციე, ნასგგე იზუსთქოლ დარა, რაიამა ბავხატორის იამოლ.
 აბართ აზწაიტქუა ზეგგე მაყანა ათაკ რეგამ; აწარა დუ
 ზმოლ აფსუა ქჷარ რაფხა იგგლოლუ დწა ყაიმიტნგ აბართ
 ათაკ რზგყაწარა, უბრი ლაგალა ქჷგცნგ იყალოიტ აფსუა ლ-
 კუ აწარაზგ მაცარამოლ, აღუნეიტი ლაკუ აზგგე იხუართანგ.

აბრი ასბორნიკ აქვს ითვლება ალაკუქუა აშეყუ იანწან
 ირეილდუ, ცქმა ეილვფშააარა რზემუქუა, იარა უბრი ვაანა
 ალა ურთ ურგზუაფშაურ უამიშია იუბარტი იყოუბ; ალაკუქუა
 ანანგროწონ იაცკლაფშონ, ქუნავალა ეილვრკაიტი დარა აფიბე-
 შაიცია რთეშშია; იარბოუბ ალშიაქუ ალაკუ ზამითოუ დგზუს-
 თოუ, ალაკუ ანანწოუ, იანგანწოუ, იანგზწონ (დარა აბართვგ
 ზებგენჯარა ინეიბეიფშონგ იხართიამ). ას იანგაყოუ აყენტი
 იაფსანგ არაყა ალაკუტი ტექსტქუა რშარა იზაიბ რგლა,
 არი კრააწუეიტი, წარადულა ითრეყუა აურგსტი ლაკუქუა
 რყნგ იყარწოიეთი; შარა ეიბაშუეიტი სიუყუეტილა. შარა ათა-
 ხეჟმა, სბორნიკ ალა აფსუა ლაკუქუა ზაკუუ უაჭ ნათახეგქუა
 იაპწეილკაიუამ, ახა უი იაჭუანიართოტი ზაანაწგ აფსუა ყილარ
 რლაკუტი მატერიილქუა იზლაყოუ ახეფხექუა.

III.

უაგე იპამოუ ამატერიილქუა რგზოურალა იპალშარგზეი
 იგუამთარც ზაანაწგ?

ეგაგროთ აგილარქუა რყნგ ეიფშა, კურაპალა იპოოუ აფ-
 სუატი შამითაქუა ინეიბეიფშონგ ყახშალა. უბგროთ ირგლჰაარ
 ყალოტი აბართ ირეიფშოუ ახუთაქუა (შარა ათახეჟმა დარა-
 დარა რგბგარა თქამცკ ბეასანგ ეიყუმგაკუა, ახა დგრგანგ
 უეიზგგ, იდუნგ აკუ იმაქნგ აკუ რეიფშონგრა იმვაშო ანთა-
 ხაპწარბო);

1. იყალახოუ-აფიბექქუა;
2. ნართაი რაეიბე;
3. ალაფშხერთარატი .ქანტასტიკატი ლაკუქუა;
4. აფსტიქუა რაეიბე;
5. ანოველლატი ყახში ზმოუ ალაკუქუა;
6. ახშავურწორატი წაკე ზმოუ ალაკუქუა;
7. ანეკლოტქუა;
8. იყამ-ინგმ.^{*)}

ფეხატი იამითაქუა რზგ წაბგრგწიყაანგ იყალახოუშია
 ჯარა აკე იანშიაიუ წაკეს იზმოუ, იყალახოუ—აფიბექქუა, დი-

^{*)} ასბორნიკ აქვს ალაკუქუა ეიბშოუბ დანთაკალა რაფხატი ითვ-
 ტაქუ იანუ ნართაი რაეიბე; უი ანავს იყალახოუ აფიბექქუა; აფსტიქუა
 რაეიბე ითვოუბ აწუხუტაბტი აჯყანა. შარა ათახეჟმა, მა ას, მა ანს
 აბრაყა ალაკუქუა რეიბშაში უი ჯოა აკე ანანგო იყამ.

ჩხაკალა იაჰიოზარ აფიამტქუა ირხვებამაძალაზარ ყალოიტ აწინა ირვხჰაიაუ (იარა უბრი ეიდუშ აჰამთა სარა სხათა ისაჰიიტ აყუა, ადუნ 1928 შ.), ხუთაკალა, იარა აბრა ნახვებამაძალახარც ალშოოიტ, იაჰხვსდხაოუ ამთაქუაჰ რთვმთა ზჰიო, ნასგაგ უსყან ხთესრაქუაჰ გყანშთა რთვმთა ზჰიო ახუშიტოვ ლუკუშან იფიამტ. ჰიარა ათახუშთა, წაკვლა ეიუა-ეიტემ იყალახაოუ აფიამტქუა ხარადა იწაგა ეთანგ იყინარც ალშოოიტ, ახა, იზღერუადა, იყალაბ იეიზგზგოზ ცქა იგუცარაკნგ იანერგმწოხთგაგ.

აფერხაცია-დაუცია, ნართაა რაფიამტ, ჰგუ იზლანავო ალა, ქვდალა იყავგანტი მატერიალნგ იყოუპ, წოუპ ურთ რყენგაგ იაბმოიტ ტრადიცილა (ნაჯხატი) იაიიუა, ამოტივქუეი, აეპიზოდაქუეი, ალაკუტიქუაგა უბრაყა ინარხვებამაძალანგ (აიშცია რუქვგახუცრა, ადაუ იანიიიაიუა უბ. იწ.). აბართ ირეიდუშუ აფიამტქუა რგმოუპ აუაფს (ოსეტიცია) უახუაფუშ, „памятники народного творчества Осетии“), უბას ეგაერთ კავკას იქუნხო აეილაქუა რქვგაგ. აბართ ნართაა რაფიამტქუა რახა ხუთალა რჩადღერკვლოიტ „დამგრყან“, „აფგერი-იფა ქუტქუ“, „ინაწინა იანიიუოუპ“ უჰა აფიამტქუა. აწვხუტიანტი იფიამტქუა რყენგ ნართაა ალაბ ზენდა; უაყა ჭერხაწის იალოუ დგხახუპ, ახა ალაკუტი მატერიალწყაგაგა გყამ უა, ანხავგ იალაცია რყენგ იაიარა მა ხუთაკალა; ნართაა-ადაუცია რაიიარა იაფუშნუშალარ ყალოიტ.

იყალახაოუ — აფიამტქუა რქვ აკუხაიიტ, ნართაა, რაფიამტ აქვ აკუხაიიტ, კონკრეტტი თოურგბტი ხთესრაქუა ჰა უაყა ზემბახუ აჰიო შათას იაჰოუ ცქა ეილკანგ იაჰზგრბამაშა ეგაგყამ. ართ აფიამტქუა შთამბამზარ აჰანტიზიატი ყანშთა რგმოუპ; იყალაბ, ურთ ანყალაზ ზენდა ვიგტი-ნატემა, რიფხატი იაუა-ილარ რუქვიარაქუა რან აკუხარ. უსყანტი, აეილარ ახაწარაზ რხეიდუშ უხუცრა უბრაყა იანგფუშუაზარ, ნასგაგ უბრი ალა აუბ ხათალა ათოურგბტი ყანშთა ზმოუ აფიამტქუეი აშთაქუეი (იაჰჰაბ, ივან გროზნი, სტეპან რახინ, პიოტრ I უჰა ეგაერთგაგ ირვხჰაიაუ აურგს თოურგბ შთაქუეი აფიამტქუეი) ურთ ზლარეიდუშგმ. ჰგუ იანავოიტ, აფსნგ იყოუპ ჰა ახატი თოურგბტი აფიამტქუეი აშთაქუეი; ნაყ-ნაყ აბრი ამატერიალ აიზგარა ქვდალა იგუცარაკტიუპ.

ნართაა ირვხჰაიაუ აფიამტქუეი აჰამთაქუეი დარა რხატი ყანშალა, ეგაერთ რასთა, წაკვლა იარგლუქვარატიგ იყოუპ. იყამ-ინგმი, ანოველლატი ლაკუქუეი იარა უბასწიყა ანგდოტ-

ქუეი რქვჷჲ ჰარა იაბოიტი კავკას იქუნხო აეილარქუამოთ, აფსნე ზენდა იაცივხარაძოთ აეილარქუა რლაკუქუა იზლარქიძე შოთ დაარა ირაციანე. იყამ-ინემ რტიე ზჷიო ალაკუქუა რქვჷ აჩოცერინაგოიტი ეიჰა ეილგანე, ეიფშოჲმ აეილაქუა რგრქუიამთა აქჷე ირზეიფშოჲ იყო. ამრაცა ჰსბორნიკ ამატერიილაქუა რქვჷ ჰარა იაბომ შამამხანარ ზენდა იორიგინალტიე, იქვკუ ასიუ-ქოქტუა: აფსუა ლაკუქუა ირქჷჰარფშოჲშა ჯამბა მბიქუა იაბ-ბარ ყალოიტი აურგსტი მატერიილ აქვჷ, ნასგაგ ეგაგროთ აეი-ლარქუა რლაკუქუა რქვჷგაგ.

ეგაგროთ აეილარქუა რყნე ეიფშო ამრაცაგაგ ჰარა იაბოიტი აფგროხაცაა ჯამბატიქუა (იაჰჰამ, დუჰალა აღუნეი იქულან) აფს-ტიე ჯამბატიქუა (აგულშამ, აუავგდავ უბ. იწ.) ახთესრა ჯამბ-ტიქუა (აჩოვითაქრაქუა, აბზახარა, დაჩა დუნეიკახა ანგყუარა უბ. იწ.), ამათაა ჯამბატიქუა (უავგ იზგუამითო ახგლფა, იფგრუა აუარჰალ უბ. იწ.). ართ ალაკუ იალოთ აჯამბატიქუა რქვჷ იანეფშოუეიტი აფსაბარა ეიციანე ახუეცრა ამზოურალა იციერ-წგზ ეიეტინატიმატი ამიქოლოგიატი ხაწარაქუა. უბართ რქვჷ იანეფშოუან იარა უბასწიყაა, აუააეილარ რკოლლეკტიე აფსა-ბარა აქუფარაქჷ იანკუადაზ აფსაბარა ამქქუა რაიაიარაზი რბზახარა იწაგაგ იეილანე აყაწარაზი რფსე იავწაწანე ირემაზ რგულრაქუა. ზეგტიდგლა ასოვეტიტი შიყუტცია I-ტიი რეი-ზარა დუ აყნე (17 ავგუსტი 1934 შოქტესა) ა. მ. გორკი იდოკ-ლად აქვჷ ამრი ამბახუ ალა იჰეიტი ამას: „აფხაძატიი უავგ იბზახარა აქულატურა ათოურგხვცია, ეიეტინატიმატიი აბზეს აუაა რსოციილტი ფსთაზარა ზეგაგ შოეინაკველი, ნასგაგ აჯა ამროცესქუეი ნეივგმსრგდა იდგრქჷთიოზ, აურა-ზოუროთ ეი-ლგკა იყოთ ამატერიილისტიი ხუცრა ადგრგაქუა ზენდა აქუ-ქვჷრთუამგზტ. ურთ ადგრგაქუა ეხამანაგაგ იაბიეტი ალაკუ-ქუეი ამიქქუეი რჰგორმალა, ურთ ალაკუქუეი ამიქქუეი ჰარა ჰყენდა იაარგქეიტი აფსტიქუა რგბეარეი, ახუშეტიეგა ჰასკენ-ქუა რგფშოაარეი, აარგზგა მათიანხუქუა რგრქუიარეი აუს რზურა ახუნგასთაქუა (აშთა-მთა). ზენდაკ ეიეტინატიი ინარკნე აუაა აზხაჷან აჰაირ აყნე აფგრრა, — უბრი ატიე ჰარჰაოიტი ჰაეტიონი, დედალთი, იარა იფა იკარი ირგზჰაააუ ალგგენდაქუა, იარა უბასწიყაა „იფგრუა აუარჰალ“ ატიე ზჷიო ალაკუ აქვჷგაგ. რზხაჷან ადგაგლ აქვჷ აითანიიარაქუა რგრლასრა, — „ლასსნე-ყუა-მაგუქუა“ რტიე ზჷიო ალაკუ, აჩვგბეარა; აბშვასშა აწკაგს ეიჰა ირლასნე ამაყნე ანგყუარა ანგროთახხა ირხუეტი აშოხუაეი-ვაქუეი აფრეი; ალფეი ავგგშეგგოი ხარანტიელა რზრა ამთა-

ზაიარა აციპარი, ახეცი-ახუმალადი დხვრხუეკზ მოტივის იყალთ-
 ეიტ. იარხუეკუან უახეკ იალოგრშხანგ ირაციანგ აბაშანანრუშ
 ასრეი ფსეხუეს იამოუ. იახხუეკუან უახეკილა ახებრამქუამრუქ
 „აქარუასა“ დაჩაყალი იაჰჰიონარ. ალა დგზფერხაგამ ახებრა
 არგვლარა ფსეხუეს იამოუ, — იყარწეიტ ფეგტინატედი აახეს ჯა
 მგრუგანგ იყოუ ამარქეა, იაიილგშუ ნახვლატი მასგვა, ირხუ-
 ციტ ვასილისა პრემოდრიაი ლლაქუ*).

ართ აქეაქეა ზენდა ეიფშეჰმ აქელორქეა (აქელორ ზეგაგ ჰია
 ჰჰიარგაგ ალშოიტი) რლაქუქეა ირხეიფშეჰუ; უბრი აჰასად ალა
 ეითაჰჰიოტი, აფსუა ლაქუქეა ზენდა იქვუეკუ, მა იქვდამოუ აკვ
 რვლანგ იყამ. აუააქელორ რაფხაა იანგქუვგლაზ იდგრქვიან
 აქანტანტიკიტი სახაქეა ნაყ-ნაყ ამითაქეა დაიარა კრვ ანაბ-
 ეგსგაგ, აჯაქელორ რუნუწყა რფსუ თან, იზბან აქუხარ ურთ
 იაადგრფშეჰუნ დარა ზხენახუანი, რგულრაქეი, გუყეყავას ირგ-
 მან, რგმზ აზი ნაყ-ნაყტი რგუხუტეფხაძარა აზი ირნათონ
 ალგხ-ჭვხრეი, ავურხაწარეი. იარა აბრი აქვგაგ აფსუა ლაქუ-
 ქეა ეგაგრთ აქელორქეა რლაქუქეა ირხეფხაძალოუ. ურთ რქვ
 ზხემქეა-ვგნტიემქეა იაბოიტი აფგრხაწა-ნახვ, იმიდა-გუიდაია
 იყოუ ალარ უბ. ეგა. რალაციეი ირფგრხაგოლი ზეგაგ იანგ-
 რიაიიუა; უბეს იყოუბ, იაჰჰიამ, „შასოუ ააფსთეი აპ ნავეი“,
 „ახაა აპ ხემქეარასა იფჰა დშოჰიააზ“, „აპ იმარუეკ ალგქასა
 ილაქუ“ უჰია უბეს ირაციანგ ეგაგრთგაგ ალაქუქეა.

ახა, ხეგა იშოაჰჰიან ეიფშე, ადუნეი ზეგაგ ირხეიფშეჰუ
 ამატერიილ დარბან ფლარგზაალაქეგა რყენე იანახუოტი იარა
 ამილაოტი ყახშა; აფსუა ლაქუქეა რქვგაგ ჰარა იაბოიტი იმა-
 ქემქეა ქვდლა იაფსუეტიქეოუ (მა ჯარა-ჯარა — იკავახტი-
 ქეოუ, იწავგა ინართბანგ — იმრავგლარახტიქეოუ), ლგქაალა
 აყახშა ქვდა რგზთო, იაჰჰიამ, აურესტი ლაქუქეა რქვ იაბჰეგ-
 ხაშო, მამზარგაგ ურთ რხე იქამბზემ ადგრგაქეა.

უბეს, იაჰჰიამ, კვრჯარა ალაქუქეა რქვ რთემშა აბოიტი
 (მა იაადგრფშეჰეიტი) აქულარაქეა, ალაკია რეჰილარა, არგჰი-
 რაქეა, არახუ ახცარა უბ. იწ. იყახშარბაგანგ იყოუბ, იზხიანგ
 ახესრანგ აიკლამრა ალაქუქეა რქვ კვრჯარა ზემბახუ აბო
 აწვრხუემარეი (ათარხეი), აწვრგვრაქეი. იმაქემქეა იარ-
 ფშეჰუ ეიუა-ეიტემ აქამბზქეა (აწისქეა), იაჰჰიამ, აწურა
 აწის; იაიანზ იაწახაზ, ამა ზდიულაზ იმა იეიუეიტი (უახუაფშე,
 „შასოუ ააფსთეი ნავეი აპი“ რლაქუ); ირმზ იხე მა ზეფჰეს

*) უახუაფშე მ. გორკი „О литературе“ изд. 3, стр. 445.

AP 1142

დკანდელეზი იხე ირწიოიტი „ამისა“ — „ამა“; იფსეზ დგრწიეფიტი (უხეზიფეზ, იაჰჰიპ, „ყულაფეზ ფჰა“). აფჰიფს ლქჰა (ქჰჰა) იაიანეფიტი აენადარა, ფას აყაწარა (იპჰჰერფეზე, იაჰჰიპ, მან-ლოფი ქაქური რლაქუ); წასნე იარბოჰე აფჰიფს ლთაიცია რახე („მაჰარა“). იანციო არახუთიია (მა აჰამთა) ანეგარა. ასას დანეშთალო დეილერბუფეიტი აჰისა მა აძლადცია; იშჰაკუხალაქე ასას ენაგჰ ქედილა პატიუ იქურწიოიტი. იგუაქაოუ აუავე იქჰე ქჰაბჰნე იყოუმ იქუშჰარა („აქუშჰარა“). მაათსრაქჰას იყოუ ზეგჰე რყენტი იხეჩარაზე; იყოუმ წასნე „ათაარა“ — არახუ-თიია (მა აჰამთა) აძიე იზნეგარა, უი აქენხურა აჰამთა ილურანე. აფჰიფს .აჩარა ამთახე ფეტრაქ წაანდა ილულემ ტიფეშჰეკე იაციფიარა (აჰ აჰამთი იფა სალბიი რლაქუ). იაფუჰ ბზია ირბო იუავე, იაჰჰიპ, ბზია ირბო აჰ იხეძალა ანექჰურა. აგუნ-ქეხე აქაი იახელწიეიტი აუს მაათსქჰა (აუავე ეიქჰა ჰაჯაჯა ილაქუ).

ინტირეს ამოჰე „აჰამთ იფა სალბი ფჰიფს დმეიზიჰიპჰ“ ალაქუ აქჰე იაჰჰო „აქილარ რსოვიტი“ (რახეგარა); აქილარ ირეძიოიტი იარა უბასწიყჰე აჰ სალემმაქჰე იფჰიი აჰ აჰამთ იფეი რჩარა ატიე: „ალგეაქი აწესი“ რლაქუ აქჰე იარფეშჰე ალარ-ცია რუსთაზარა ზეანთა: ადგეგლდარა, აუსურა ზეანთა აბნა ხეჰარაქჰე უბ. იწ.

იმაქეშჰეა იარფეშჰე ამიარეკიარა; იაჰჰიპ, აქერხაწა იაიი-ციოიტი, ითაიცილოიტი მა დეიფანე დაფხეანე იაიიციოიტი აჰ იაშ-თახე აბენჰიი მა აბნაცი (ხ-ვეიშჰეა რეჰივესაიგარა ალაქუ). აბა-ვლაშჰა ირეილამოუ ფატიე ქერბჰენე იყოუმ, უი ალა იდგრ-ხოიტი რხე-რფსე ირზალემხუა აუა (ეიჰარაქ, აფჰიფხეა — ფეშჰეძაქჰეა).

იარფეშჰე ზნე-ზენლა აფსაბარა სახეა ქედიქჰე: ამშჰენ აქჰექჰე (აგა), ანხაქჰე, ახრაქჰე („ანხამაჯი აგამაჯი“), აძეჩ-ჩარაქჰე („აჩათა ჯანხუხე“: აუავე აძეჩჩარა დაწივეგლანე აძე იფეიტი, ახა იქეშორა იხეიქურტიომ); „ალგეაქი ათაქუ-ფიი“ რლაქუ აქჰე იაჰჰიოიტი იხეშეტიფეგოუ აძეხე აქჰე აჩჰეკუ-ბარატიე. აქულატიურატი წიიექჰე რახეტი, აძმანე აჰიოიტი აჯექჰური (აფჰი).

ამას იყოუმ აბზაზარა იაშჰე აყენტიი ალაქუქჰე ირელანა-გალაზ ხეფხექჰეაქ, ჰარა ათახეუმე, იარბამეგჰე რაციოჰე, ახა; ურთ (უბეს ეგეგრთეგჰე ურთ ირეგეზთუ) ალაქუქჰე ირხე-თოიტი აკოლორიტი (აქჰაბჰ) ქედა, აქანტიზიიტი, იყამ-ინემ ამატერიალ აბზაზარატი ყახააში იადნაპალოიტი.

ამა აფსუა ლაკუქუა ჰედალა იზლაყო რჩხაბაღეჯეჯეჯე
 ამზაზარატი იაშა აყენტი იალანაგელაქუაბ რქუე მაცურა ბუქუ
 იწაგაგ ინეიპანგ ხუც-ხუცლა ინართბანგ ალაკუტი მატერიალ
 ჰწიანდა იპამიმ ამზარა ასახაქუა ჰედალა ყაზშას ირეზოუ
 ბეკრა ამამეუა აშაქუეგლარა, ამა უეიზგაგ, ზაანაწეგ იაპარ-
 ფშაგრ აღშოიტი იგუაბთაქუაბ ფეოტ იარა აბრავაგა. იშა-
 კუხალაკგაგ, ფეოტ ჰედაქუას იყო რჩხაპდგრბოიტი იორიგი-
 ნალტანგ (ინატეკუთამთანგ), მა დარხოჯარა იყამ აკე ეიფშა;
 ამრათანაირამბატი ივროპა ამატერიალქუეი აურგსტი მატე-
 რიალქუეი რქუე ურთ მაცაანა პარნგმიაცტ.

უბეს, იაპპაბ, ადაუ-აუაგეგბავი, აგუღშაპი რსახაბაქუა
 ეგაგრთ აეილარქუა რლაკუქუა რქუე იადგროა ასახაბაქუა
 ირეფშანუშალარტეფიყა იყოლბ, ამა აჯნეშ (ზეგაგ რაწკეს
 იცაგაოუ ადაუ) ისახაბა ეიპა იქედოლბ, აეივან ფაბეზაა ყუდაფშ-
 ფაა ლსახაბა, იყალაბ ზენდაკ იორიგინალნგ იყალარგაგ (ხელაწი-
 ყაბა იათსუატილბ ჰია ჰზემპარგაგ, იკეკაბტინგ იფხაბაზარც
 აღშოიტი). დარაბა ჰედალა იყოლბ ნართ სასრუყუა. იაფიამე
 აქუე ზემბახუ აპიო არბალა შაშიგ. იზდგროადა, ამრავგლა-
 რამბატი ილაკუქუა (ხელა კავკაბტიქუა) რქუე ყაზშას იამინგ
 იყაზარ, ადგაგლ აწაყაბუე აუასა ექუაწიეი ამჯუაყუეი რეისრა
 (ურეზუაფშო ალაკუქუა „ბეგეკ-აიშკია ადაუკია“, „ჰაჯე სმელ“)
 ეგაგრთ აეილარქუა რლაკუქუა რქუე იაპნგმიაც... ამწიეკივაქუა
 ახაგრსნგ აქერშუე ზერწააუა აეიარდეგნა.

ჰეუ იზლაანაგო ალა, კეგაგ იაპქედანგ იუფხაბარტი
 იყოლბ აბართ ამოტიექუა: ადაუ ინუდაქუ ანუშაფგროგ აქუ-
 რეფსოიტი, ინგ ხერწიარ ჯაფხაბა ინამგელარც აზგ; აფაგზბა-
 ბგროლგშო ლნაციკავს ლაშოიტი აიიგუა-სიგუა იარლაშოარტი
 აყარა; აშაბაქუ აბათგ ეივფოიტი მჩებეკეკ აღამთალა ზნგ. ეგაგრთ
 ალაკუქუა რქუე იაპნგმიაც ამელან, მშუნ ეიქუაწიეი იშუნგ
 ეილათიო იანგყალო; შაამახაზარ ჰანგმიაცტ აქკუნ დგურხანგ,
 უი იშთოუ აჯნეშო დრახუცხანგ იანგყალო („ჰაით ილაკუ“:
 აგურ ამცა ირჰაბადლოიტი, უაყა არახუც ბლუეიტი).

რაციიკ იდუქუ ამატერიალთი, ნასგაგ დარა უი ნწაშას იამაზ
 ქუნავალა ცქაბ იარფშუნგ იანგყამლა, იუადეკუბ აფსუა ლაკუ-
 ქუა ასტილისტიკატი გინახაბალა რეხციეიყარა; ამა იარა
 უბესგაგ ფეოტ აყარა გუთათაზარც აღშოიტი. იგუაბთაბ, იაპ-
 პაბ, ალაგამთა ჰედაქუა: „ლაკუ, ლაკუ, სგშენიუაბ“. ლაკუ-
 ქუე რქუე დარა ირბეიანგ ეიბეთოლბ აღგამთაქუა (იაპპაბ,
 გუნდა ფშაბა ლლაკუ აქუე); იგუაბთარატი იყოლბ ლასგ-ლასგ

ახტხადაძარა ბებია ალაწარა: ბეჯკ ნართაა, ბეჯკ ალაწარა
 „ბეჯ შხაკვ ირხვანგ, ამებატი ილიაქვ, ამებატი ვეწაქვ
 რუაკაქვ“ („ამებნთქარი ივიზირი“). იწაგ ინეიანგ ხკვ-ხკვლა
 ანალიზ ახურაზგ ხემფადა იათახგუბ ალაკუქუა რეიზგარა აეიამბ-
 ჰიაცია-ყაზაქაა ლგმკაილა ცქმა იგუცარაკვ, ნასგგ იანგრაპიო
 ხათაოა კვდაქუას ირგმოუ აზგუათანგ.

ანოველლატი ლაკუქუეი ანეკდოტქუეი, ხვხა იზლაგუბათან
 ეიფშო, სიუეფეტ ჰასაბლა იარა უბასწიყა იახვტხადაძლოუბ
 ადუნეი იახეიფშოუ ამატერიალ; კვდალაწიყა იხაზნგ იყოლ
 სიუეფეტ ჰფეხააშიომ არაყა; ხაზ მოტივქუაკ, იაჰაიამ, ამკლა-
 კუქუა რქვ „აფსუეი ავგსთაი“, „აცი აუ“, მა თაკუქუ იანეკ-
 დოტ აქვ შარდა იორიგინალტინგ იყოლ. ამხაზარა აყვტაი
 ილაგალოუ, იზდგრუადა, ურთ რქვ ფეტე ეიპაზარ, იყამ-ინგმ
 ჰპიო ალაკუქუა რუნგ აწკვს. იწაგ ეიპანგ იახვუათოლ ამხა-
 ზარატი ელემენტ ახშვგრწარა ყაზშას იზმოუ ალაკუქუა რქვ
 („აფაგს ქია ნუცა“, „ახხუა ლაქ ჰაქ ეიფშვგმ“), ურთ ზდაჰ-
 კვლაშვამიგგ მახდგრუამ ეგგერთ ზეილარქუა რჰამითაქუა
 რქვ.

IV.

უბგს ალა დარა რინტერნაციონალტი შათაოფეი, ნასგგ
 დარა რშილათტი ყაზშალოფეი აფსუა ლაკუქუა ირგმოუბ იმაკვმ-
 კუა აინტერეს. ურთ ჰარგულაფშვგრტი ჰყარწოიტ აუაატეგსა
 რთოურგხაქვ აეფეტეიტეი იამთაქუა, იაჰდგრბოიტ აუაეილარ
 რაფხატი რგვნიარაქუა რაან აუაგტეგსა იკოლლეკტივ აგუ-
 თაკუქუეი ახაწარაქუეი, აგულრაქუეი, აქვგულრაქუეი იამაზ. ამრი
 აილკაარა ზნაპგ ალაკვუ, ირუაღუბ, დარა აბართ ალაკუტი
 გუთაკუქუეი ხაწარაქუეი ეილდგრგარც, აფსუა კულატურეი იარა
 ათოურგბეი რწარა, ამატერიალტი თგნხაქუეი ადოკუმენტტი
 რბაგაქუეი ირგცრგშკუა ირგდვლანგ. უბესყან, განკახაილა,
 ალაკუქუა იაჰდგრბო ლულუაო ათოურგბტი წაკვ რგმანგ,
 ეგგერთ აისტონიკეია ირპიო შაქურლულუო იაგახართაიყო;
 დარა განკახაილა, დარა ალაკუქუა ჰქვაფხა იაქუეგლოიტ
 ზენდა დარა ხუაფშოთეგ რგმანგ, უს ნაჯნატი იზლაზხუოლ
 ალა აასთა, ჰარგგ ეილჰარგოიტ ახშვგვწაკ დუ იამოუ უი
 აუაატეგსა რხგ, იაგეილჰარგოიტ აგვრდა. შიგშვგქუა რაახგს
 ალაკუქუა იაიიუმგრყაადაქუა იგუცარაკვ იზრგმან, აინტერეს
 ეიხსგდარა შაჰამანგ.

ათორგებტი წარა ალაშაარა ალა ირლაშატიუბ, ალაკუქუა რჩანტასტიკამოუ, ირაციანგ უაყა ილაფსაქუოუ აბზანარა შაფი ქავტინატიძატი აწასქუეი. აბრაყა ალაკუქუაგ, განკანხაალა; ეგჯერთ ამატერიალქუა რგცხერააქიარალა აწარა რთახეუბ დაჩაა განკანხაალა აცხერაარა ყარწოიტ აკულატურა თორგებლა აწარაზე ამატერიალ ქვავქუა ახეფშაანგ, იაცწანგ.

ალაკუქუა შარგულადგრფშოუეიტ აეილარ რებზაზარა იაშეი ნას დარა რფსინილოოგიეი; იზაკუუ ჰეუადგრთოიტ აჯაეილარ რმასსა ხუცვრთაქუესი, დგრრაქუასი, თახხარაქუასი ირგმაზ. ურთ იაადგრფშოუეიტ იარა უბასწიყა აეილარ რსახატი ჩაშეკრაქუეი რსახატი ლშოარაქუეი (ბავბატირაქუეი), დარა არქოიამთა მჩგ დუ ირგმოუ. ურთ, აწეხუტიანგ, ალიტერატურატი წარაზი, აფხაარაზი ამატერიალ მჭია რგლოუბ, ალიტერატურატი ვერაქვავგ იხუართანგ იყოუბ; აეილარქუა ზეგავგ რქვავ ირეილდუ აშეყუკუცია აბზაზარა აიაშეი ასახატი გუამჩი რგფშაარა, ახგ-ენახგ იაქვცაიუან აეილარ რჰამითა, ეიშარაკავგ ალაკუ.

ახა, ალაკუქუა რწარეი ახარხუარეი ცქმა რგშათა ლულუანგ რგყაწარაზე, ხეძფადა იათახეუბ რაფხა ირგვლანგ ქუნაგალი იგუცარაკენგ ცქმა ეიქვცაანგ უი ამატერიალ აიზგარა. უბრი ახოუბ ირქვავცვგ ენახგ ახცაიეიარა ხათახეუ ალაკუქუა რეიზგარა ახწატიგ. ეილკაახარც იახუთოუბ, ალაკუქუა — ამილათტი კულატურა აელემენტქუა რუაკვ შაკუუ, აკულატურატი თენხა იშოახეუბადალოუ. ხეძფადა იშაქურგვლატიუბ ფგხატიი ამითაზ შოაყა ილაწიან იყახ, უაეტიი ამითაზ შოაყა ილაწიან იყოუ. ეილგრგატიუბ ალაკუქუა ფგხა იშვგრპიოზი უაეიგ იშვგრპიაუეი ყანმას ირგმოუ. იგუათატიუბ, აფსნგ ლაკუტი სიუფვეტქუას ირდგრუა, ნასგავგ ხეკს ქვდალა ეიშა ილაწიანგ იყოუ; იშაქურგვლატიუბ, ეიფშენგ იყოუ ალაკუტი სიუფვეტქუა რჩაშეიითარკუა ეიფშეიმ აეიბგჰიაციეი ეიფშეიმ ათეფქუეი რქვავ. ეიშა ქვდალა აინტერეს ამოუბ, კვრავგ აწინაჯუეიტ შარა შამითაზ იარბან ლაკუქუოეი ეიბგქუოეი ქვავ იციგოწუა რეილგრგარა, იარბან რქოიამთაქვ პროცესსუ იყოუ ასოციალისტი რეეოლიუკია დუ აშითახა. ასოვეტ ეიდგვლა ახგნძანაძაძო იქუნხო აეილარქუა ზეგავგ რქვავ უაეტიი ამითაზ იამოლუბ აეილარ რგრქოიამთა აშითარა-აკაკაქრა; რაფხა ირგვლანგ, იციგოწუეიტ ასოვეტტი ტემატიკა ატიგ ჰპიო ალაკუ ქვავქუა (ლენინი, სტალინი, ჩაპევი, აფგრხაცი-ფგრციეი,

აპიახმაჩაციეი უბ. ეგა. ირგზაიაქოუ). კვდალამა აკრანა
 კუვეიტ უბერთ ირეიფშუ აფაქტქუა აფსუა ელარგ რგაინა
 ქუა რქვავგ. აგუთარა.

აქილარ რგრქვიამთა აიწებრაზგ ზემთადა ელკაიტებ დარა
 უი ზერქვიო აქადრქუა: აქილარ რაშიაპიაცია, აქილარ რმუზი-
 კანტცია, აქილარ რხუდოქვნიცია, ასკულამტორცია უშია უბას
 ეგავრთვავ; უბერთ ირხუფხადალანგ იგუთაიტებ აქიამგა-
 ცია-ყახაციაგავ. კულამტურალსეი ტვორჩესტვოლსეი ირგთა-
 ტებ ურთ აცხვრაარა, იგუსარაქტებ, ირქვიატებ ურთ
 რბავბატარა (იაპაიამ, იწარადახ აურგს ლაკუშავგ მ. მ. კორწევე
 დალარწეიტ ასოვეტტი შეყუკცია რეიდგვლა, წაბგრგწიყახან
 დავგაქუნავოიტ; იგუთანგ იყამ ზეგავ ვიცვრდვრუა აქილარ
 რაშიაპიაცია—შელიმან სტალასკიი, ჯამბულ უშია არაყა რგხამ
 არბარა; შიარა ათახეჟმა, აფსუა ელარგავ ირგმოვ დარა
 რაშიაპიაციეი რაქიამგაქიეი ყაიმიატქუა).

ამას იყოვ ზეტხადაძარალა ირაციანგ აფსუა კულამტურა
 აფს აზგზუეი ეილგზკააუეი ალაკუ აყუშავსვ რქვაფხა იგვ-
 ლოუ აფსნავბატქუა. იყალააიტ ნას ამრი ასბორნიკ აიზგარეი
 აილკაიოეი რუს აქვ იდუუ ნაპარკრანგ, იალნარშოო ამა-
 ლათციი ბინტერნაციონალციი წაკვ ამანგ; ამილათცი კულამ-
 ტურა აწარა იარდულლოიტ ოკტიბარციი ასოციალისტტი რე-
 ვოლიუცია დუ არქვიამთა დუქუა აქილარქუა რეიცხვრაარა!

ნ. შ. ანდრევე.
 ეით. ხ. აბლაყიბა.

1. ნართ სსრკყუა.

სასრკყუა იანი იაბი ირუხშუეიტ შიი აძიე უაა. იარა შიი აძიენ. იაჰიშა ბაწიეკ დრემან. უი ილუხმძენ გუნდა, რან ილუხმძენ სათანია-გუაშა.

ნართაა ყაბარდარტიქუან. რან ჩონაკ ყუბინა აძე ახექუ დექუტიანუ დშუდძიძიოზ ნერცი ახჩა იგელაზ დიბეიტ. ბზია დიბეიტ იარა, დაალასამარყულტ, ლარგამუ—უააი არახმ, —ჰია ლუბეჟ ნალერგაეიტ, ახა აძე დუუნ, დერნამეჟტ...

— აა, ინასუშთუეიტ „სუხკუა“, ახა ბახუართახარუმ, ახაჰი ბავაგელ, —ჰიაგამუ ნაციწეიტ ახჩა.

ნას ლარა დნეინ ახაჰი დნავაგელტ. „ახკუა“ ზკუაირხაზ შუააიუაზ ახაჰი ინალაპყა იცეიტ. გუაშა დცან აინრაჟი დაალგან, იკუანუ ახაჰი იალუღხენ, აბამბა ილაჰიანუ შუკუესკე აყუნდა ლცაცხა იაქუწანუ ილემან.

შოკუსკ აშთახა „დღეზშეიტ“ აქკუნ, იხადკრ
 ტიიტ სასრკყუა ჰია. უი იზჰაიტ, გუაღდღეგდღე
 ფშო აღუნეი იქუმბ იეიფშო დეზბიანზეიტ, სახმა-
 ლაფეი ფშოძარალაფეი დემცხუძახე, დხაწა ბზიანე,
 ციგმარას აღუნეი აყნე იყაბ აკაბე იმააგელუაბ
 იაკუნტ.

ნართაა, აძიე იღეზშეაბ 100-ჰეკე ჯყან. ციგმაშბარ
 ბზია ზემუაბ უაან; იქულანე არახუ აარკონ, ალუა
 რღეჯუან. უბას, ზნე ნეყუარა იანცობ, სასრკყუა დნე-
 ყუარატოე დანეყალა —სარგაჟ სეჟეგა, —ჰია რეიჰიეიტ.
 —უარა ანაშოფა, ჰარა უჰაშამ უშოფააგო, —ჰია
 იარჰიეიტ. სასრკყუა უი ხდემდღეიშან იან ლეყნე დააინ,
 —სარა სეზნშეაბ დსაბჰიაროუბ, —ჰია დიკეიტ.

— ნან, უარა უნაშოფაძამ, ნართაა უაგმარაშოუბ,
 უაგმარეიღაუბ, უცა ურეშთალ! —ჰია იალჰიეიტ.
 —უანრეზმადლაკა, ასე-ეიცია ასე არუ, აქუა-ეიცია
 აქუა არუ, აზფთა იანაკლაკა, იანელაჰილაკა იაშას
 უყარწაბ, ნას იუთახეუ რელაუგძაბ, —ლჰიეიტ იან.

(სასრკყუა იანი იარეი ირჰიო ყალონ).

დრეშთალტ იაშცია. დრეზმდეიტ შზაკ აყნე იშო-
 ნეიუაბ. დანრეზმდა უს იჰიეიტ: —ია, ანცია სუჰიოიტ,
 ამშო ბაათეს ყაუწარაცე, —ჰია. იშოიჰიებ ვეიფშო ამშო
 ბაათეს ყალაფეიტ; ასე, აკერცხ (ალ) ლაფეიტ, აფშოა(ცი-
 გმა სეიტ, უაჰე იშოიშბაც ალა ამშო-ციგმა ყალაფეიტ.
 ნართაა ამშო-ციგმა ეიკუნანაცალტ, დაარა აკე ეიფ-
 შეჟეკუა ილაჰიიტ. სასრკყუა იბეჟე ააირგან: —აა,
 საშცია! ისაშეიშოზი შთა, შიემშეიან არა სეყოუბ, —
 იჰიეიტ. —აა, უაგმაჰაშოუბ, უაგმაჰიღაუბ, —რჰიეიტ
 ათაკს.

ნას აბჰეა აბჰეჯაირზან, იაწია დუკ კდჰიანე ირე-
 ლაიეტ. —აჰე, შიეჩაშეირფხა, აზფთა შიეჩაშეირკენ,
 ამცა შიეზაბგანდა! —იჰიეიტ სასრკყუა. დეფშოჟნ
 მცაკ იბეიტ ფეტე ნაბჰანე. დცეიტ. დანდნეიზ არ-მცა

დუ ეიქუნ, ადაუ იჩააკურშოანე დეშთან, იხე იშაპ-
ქუა რეყნე ინაგანე. სასრეყუა ადაუ დნეიხეთან, სტლაკ ააშთხნე დანეხეიხეთან, ფერლკ ადაუ ილქმა
ითაშეიერ. ადაუ აცარა ანიკ, ინაპე აამჰანიჩინ სას-
რეყუა იჩაე აწეხეუა დანკნე დაიდინხალტ.

— უმუსთა უარა?— ჰია დინაწააიერ. სასრეყუა,
— სარა, ბაშა ქეუნაკ სოუბ, — იჰიეიერ.

— ნას სასრეყუა გურშოშაგას იმოუ აკრე უდერ-
უაბარ?— ჰია დწააიერ ადაუ. — გურშოშაგას იმოუ უი
აუბ: უასა-შიკ ყუაყუანე ში-ქუაბე ირთაქინე, ხეხე
იპარაკნე იქურგელუან, სარა საგუთასნე იქოე ითას-
თიონ, — იჰიეიერ აქკუნ.

ადაუ ში-უასაკ შნე შიქუაბე ირთაქინე ხეხე იქურ-
გელტ სასრეყუა ირკნე, სასრეყუა დაგუთასნე ადაუ
იქოე ითეითეიერ.

— ჰაი, აგურ შოეშოგა ბამანა იდერუეიერ უბო! —
იჰიეიერ ადაუ.

— ხერკოეგუგას იიდერუაბეი სასრეყუა? — იჰიან
დწააიერ ადაუ.

— ხერკოეგუგას იიდერუაბე უბრი აკუნ: ში-ვეკ
იშთერხოუაბე ახაჰი აშხა იქურგელანე, სნაგუთასერ
იკაპარატოე იყაწანე ისირკოუან, იარა წაყა დაწაგე-
ლან, სარა ახაჰი საგუთასნე ინალსერკლაკე, აკე ი-
კემსდაკუა იშოლთეიუა ინალა დასნე იფეხნაა იყაი-
წონ.

ადაუ დაალაგან ში-ვეკ იშთერხოუაბე ახაჰი აშხა
იქურგელანე, უავე დნაგუთასერ იკაპარატოე იყაწანე,
სასრეყუა იირკეიერ, იარა წაყა დაწაგელტ. სასრეყუა
ახაჰი დაგუთასნე იალთირკეიერ. იშოლთეიუაბე ადაუ
ინალა დასნე იფეხნაა იქურეიერ.

— ჩოერხე შიამაგას იმაბი? — დწააიერ ადაუ.

— ჩოერხე შიამაგას იმაბე უი აკუნ: ამმეე დუ აყნე
დლოეინე იხუდა აყნემა აძე ვეიუა, ახაჰი ახე დექუ-

გვლანე ქიანა-ქიემშო ირწააუნ, — იპიეიტ სას-
რეყუა.

არი იშოქიანე ვიფშო ადაუ ამძეყ აყნე დღოეიტ,
ანაპი დეჭუგვლანე იხუცი აყნენდა ამე ვეიუა დეა-
გვლტ. იანმაბალაკე ირწააიტ სასრეყუა.

ქიანა-ქიემშო ანწე ადაუ დვეიხან, აქტუაპია
აწაა აფიორა დლაგვეიტ.

სასრეყუა დანმაგვლაბ — აა, ზნე უანგვლ, ხუქდაკ
აგვუპ! — იპიეიტ.

ნას სასრეყუა დაალაგან იანმაბალაკე ადაუ იკურ-
შოანე ათია შთეიწეიტ, ას სასრეყუა იყაიწონ ჰია.
უი აშთანხ ანცია დიპიეიტ, იწაგმა, ირღოლუანე ირ-
წაარაცე. ადაუ დანვეიხა, ანაპი დეჭუგვლაბ იწ-
ყეიტ. ადაუ, — ააი, რაცია სუყეიტ, სასრეყუა უარა
უაკუზააპ! რაცია ხშოვკლა უსიადიტ, — იპიან დვეი-
ხეიტ, ანა დუბთუწხუაბ.

სასრეყუა დნეინ იაპია აათეიხენ, იხუდა დასუა
დალაგვეიტ, ანა დეზლამათიანუბი. — იბოიტ სემი
შოუმერხო, ციგმალა სუშეიტ. უაპილა სუზუდა
უზეტყარუ? უნეინე საპია ანა იშთოუპ, იააქუორკორ
სუზუდა ნანწიპ, — ნას სუზუდა აბაკლაშო აათეხნე მაყას
იუმლაუწარ სარა საყარა ამი უოლეიტ, — იპიეიტ ადაუ.

სასრეყუა დნეინ ადაუ იაპია ააქუორკორნ იხუდა
ხსანე ილკაიეტ. იხუდა აბაკლაშო აათეხნე მაყას
იააიმღვეიწეიტ. უს დეშხეიუაბ ამცანე ამქოე ანი-
თანხა წლა დუქდაკ იმაყა ააკუორშოან იხეიანე ილ-
კაიეტ.

ამცა იმანე დააიტ იაშცია აეწია იანატეანე
რჩოანდღორტხობ. იაშციეი იარეი იანცაშოაბ იცანე
ავენეყა იააიტ.

ნართ სასრეყუა იაშცია ითანხანე ვიქორხანე,
რეფსე თანე იანაიგა ნახესგამე იაშცია აშოვეკგამე
იციშიო, იგუ იალსშოა აკე ყარწომებტ, იბბან აკუ-

ზარ ჰაფსხმანე — ჰაიქუზერხაბ ზნე დჰაბგუჲარ ჰმთეი-
 ქუირხაბ ეიფშო ჰთაირხოიტ ჰია. ანა უეიზგგუ ან მ-
 ცია აშოვკგგუ ააიციაჲიან სასრეჲუა დთადღრხარც
 იაქურკოიტ. დარა რააიგუარა ტეშა დუკ ეჲან,
 უბრახა იაშცია აშოვკგგუ სასრეჲუა დრემანე იცეიტ.
 უა იანეი აიშცია აშოვკგგუ ატეშა იაკუშთანე
 იააგლან უბას რჰიეიტ, — აბრი ატეშა იახეფო
 იოჲუ ახაწა, — ჰია. დარა აზეფარც იალაგოეიტ, ანა
 იზაზეფეიტ, ნას სასრეჲუა — აბრა შიეშოფანაზემფეი, —
 იჰიან დახეფარც დახეფა, იაშცია იგუთასენ, დღრ-
 შინე ატეშა დთარეიტ.

ატეშა დანთარეჲ იარაზნაკ დაჲჰა ყაიწეიტ,
 დეიბგანე დლოეირც წაყა. სასრეჲუა დეკდსელუა,
 დენყმა-ენერუა დეშოლოეიუაბ დუნეი დუკ აყნე დლ-
 კლვკრნე დლკაჰაიიტ, აკგგუ იმეხმძაკუა. აღუნეი
 აყნე დანძკაჰაბ იაკურშთანე იგგლან ავნქუა, აბაჰა-
 ქუა. ავნქუა იგგლან უაჲ დეკნამეიტ. სასრეჲუა დნე-
 ყუეიტ დაარა ხარა, ანა უაჲ დიმიბეიტ; ნას დაარაძა
 დნეჲუაზმანე ეიფშო, ხარა დანდეშოჲ კნ-დუკ აყნე ღვა
 ხუჰკ შოვეიუაბ იბეიტ. ალვა აზიბაბ დანეი თაკუა-
 ეიჲ ღემაცარა დეშოტიაბ იბეიტ. სასრეჲუა ათაკუაჲი
 დლაზწააიტ: — ბარა ბედა არა აუა ინხოზ, აბაცეი,
 რეჲნქუა, რბაჰაქუა კაჲნე? — ჰია. ნას ათაკუაჲი ათაკ
 ყალწეიტ აბას: — ნან, არა აძე დაარა იაჰციმაჰენ,
 აბრა ინხოზ ბეგგუ აძე ახაარგოზ აბრა ააიგუარა
 ძეხმ მჲას დუკ აყნე აკუნ. უი აძეხმ გულშაჰკ თა-
 ლან, აძე ჰტოიტ ჰია ინეიუაბ ბეგგუ აძიძილა იკნე
 იაჰო ბეგგუ აანნარწეიტ. უაჲ დეჲამეჲუა ბეგგუ
 აჰეიტ. სარგგუ ბეჲჲკ ანშოარა სემან, ანა ბეგგუ
 სციაჰეიტ.

ნას სასრეჲუა დლზწააიტ: — ბარა ბეზლანხაზეი? —
 ჰია. — სარა სეზლანხა უბრი აჲუ, ძააგარა სცომეიტ.
 იაგააბგომ. აბრა ჩოადაკ სემოჲუბ აბლა სანასლაკა

იჩხუოიღ. უბრი აჩხურალოუბ აკერ ზლასჷო, ძესგგე
 იბჷიუა. აბასოუბ, აგულშაბ იაჭაბგდჷ აჭეიღ, აბაბ
 ხაბგდჷ ზხე იზახუობ ხწიანჷ იცეიღ, — ლჭიეიღ.

უი ლაქია დანაალგა სასრჯყუა დდიქულოიღ
 აგულშაბ იშრაკუ. ათაკუაქი აპიჭიარა დალაგოიღ
 — უმცან უაჭოიღ, — ჰია. ახა ლგუხააა მკეკუა ძკ
 ზლ-აიგაშაბ ფჷალ დუკ ააშთხხე დციეიღ. აძხა
 მკას აყნე დანნიე აგულშაბ სასრჯყუა დაჭარც აქა-
 ნანანა, იაჭაბ აათიფაან დასუა, დასუა იშნე აძე
 ილთაიეღ; აძე დნალახხხე აფჷალ დუ აზნა აძე იმანჷ
 დააიღ ათაკუაქი ლჭოჷ. სასრჯყუა, აგულშაბ სშიღ
 ანიჭაბ ათაკუაქი დაარა დგურღეიღ.

უი ამითაზე უარბაქი ფჷრნე იააიღ, იგურღო,
 სასრჯყუა იკუშო, იბღატიუა. ნას უს აჭიეიღ
 აუარბაქი: — სარგდჷ ესეშოქჷსა ბეჯბა-ბეჯბა ფაცია
 ხესხოუან, ზეგდჷ აგულშაბ იაჭონ, სფაცია აჭეიყთეი
 აძე სმოუა სკოუა საგან.

— აბრი აყარა აბზიარა ჰბეზუმ იუბეყასდმწო ეგდ-
 ყამ. — სარა ისთახუ სუფსუ თანჷ სუფსადგდელ აყნე სნე-
 ირც აუბ, — იჭიეიღ სასრჯყუა. — უაჭა ეგაფთახემი, ახდჷ,
 არაბნე უჭა? — აჭიეიღ აუარბაქი. — მამოუ, — იჭიეიღ.

— ნას, უს აკუზარ სარა სცანჷ ხარა ნხარა იცაბ
 აქილარ ეიზბგაბ. ურთ აკერ უაჭთოიღ რჭიარგდჷ
 იუმუნ. — უბას ჰია: შიეციკ შნე, რკუაც ეიჭოზხხე კუც-
 ჰაკ ითაწანჷ ისეშით, ნას უაჭა ეგდესთახემ, — ჰია.

სასრჯყუა დბეჭიაზ ირთეიღ.

ნას აუარბაქი აკუცჷა აყუაყუა ილქუნაწან სას-
 რჯყუაგდჷ დკეჭურტიანჷ ატეშა დუ, — იაშციბ დახმ-
 თარეჯეზ ალა იფურუა, აჩოჭარანაკუა იდიქულტ.
 იანდიქულოზ აუარბაქი სასრჯყუა უს იანაჭიეიღ
 „ყრ!“ სჭიაცეფხმაძა ე-ხუთაკ სუთალა, — ჰია. „ყრ!“
 აჭიაცეფხმაძა აკაკალა ეითონ. უს, იანაზალარც

აგმაგემკუა აკუაუც ნწიეიტ. „ყვრ!“ ანაჰია, თეიტ, იბემხალუა იაანხეიტ. დერუაგაძე ანაჰია ეგმანიბამთა, შთახლა ილთალტ.

ეგებამ-
ენის ენციკლო-
პედია

ნას იუათთა აყნუ იიაწია აეუში აათსანე იეითეიტ. უბას—ყვრ! აჰიაცუფხმაძა იიაწია აეუშიქუა თეხნე ეეითო მაცარა დეუხანაგალეიტ. ნას დანხანაგალა იბწააიტ:—აწეხუტთანე აკუაუც-ეუხუთაქუა ისუთაბ ზეუბეი, იაბააუგეი?—ჰია. იახმააიგაბ ანაირბა, იუათთა აბბ ნახმხნე იაბბიანატოენ, ატეშუა ილთალან, იახაბ იეეიტ. სასრეყუა იქუააიხან იუნე დააიტ.

იაშცია ბეგაე იქოიციეიტ. ხაზე დენხეიტ.

სასრეყუა იან ესემშუა აბას ლეეიჰიალონ:—სან სარა ისიააიუა დყალარუ?—ჰია. იან უს ლჰიეიტ:—უარა იუიააიუა დეშუთაყამ,—ჰია. სასრეყუა დდიქულოეიტ ისიააიუა დემბაკუა სხენჰიუამ ჰია.

დეშუცოზ აძიე ინაპი იშაპი ხწიანე აციალუარა დშუაქოზ დნაიდგელტ.—უაა ბბია უუიტ!—იჰიან, ახა კოიმიტი იციალუოზ; ეითეიჰიეიტ, ახა კოიმიტი, ნას აციალუავე სასრეყუა ტიანხ იიმიუა, დანალაგა ირაშგაე იარგაე ააშთეხნე, ინაგანე ნეშიგუალე ინაწაიწეიტ.

იფჰიეს იხუ ლემანე დანააი უს ლეეიჰიეიტ:—აბნა ანეშიგუალ ფსეუა ჩიაკ დაწოუბ, ბანცო ავნეყა დგა ახუქქუა ილახუმარლაპ,—ჰია.

აფჰიეს სასრეყუა იჩოგაე იარგაე ლეგუბლაა ინანელწან, ლხე ივექურგელანე ილემა დდიქულოეიტ. სასრეყუა იჩალა აგუბლაა აქოგჰარა სანეფორტ ჰია ჩოჰიწიოლა დკედეხხელოეიტ, ახა დბანემფეიტ. ნას ბნაკე აყნე წლაკე დახმენჰალან წაყა დკაფეიტ. აფჰიეს ავნე დანეეი, იაალოგოზ დანელუმბა, ააწრაყნე ძეკ ნკალთიან, სასრეყუა, აძე დანხანაგალა დაახელხენ ავნე დნალოგეიტ. ახუქქუა ილახუმარუა იშუყაბ ახულობჩოხა აფშიმა დააიტ. აფშიმა დანააი დიწწა-

აიტი—აფსუაა რანხ სასრუყუა ჰიან ზაწა ლულუა, დე-
 ყოლუბ ჰია რჰიოიტი, დუდღრუამა?--ჰია. სასრუყუა დე-
 გლანუ—სასრუყუა ზანხდღუ სარა სოლუბ,—იჰიეიტი.—
 სარა ისიადიუა დეყოლუბ ჰია სეყამბტი ანა...

— უარა რუკჰა იუიადიუამოლუ სარა ისიადიუა
 დეყოლუბ; სარა სეიფუთ ში-კუკ ირიადიუაგდუ დეყოლუბ,
 —იჰიეიტი აფშიმა.

უს, აფშიმა სასრუყუა დაიდღრტიალანუ აბას ეი-
 ჰიეიტი:—სარა სუკბციად ში-კუკიტი სარუი დღეჩრა ჰანხ-
 ცაბ შეშოციგდა ბააფსუკ ჰაქუშიან ჰაფუკ ჰთალტი.
 აჰაფუ ჰია ჰაბთალაბ უასა ხეზაუბაარუნ, ხაჩა-ლაკ
 ააკლსუნ აუსა-ხე ჰაშივუკგდუ ჰაშოთაბ იააშინანხუნ
 ათუფ აყნუ იანნანაგა, ახაჩა დააკლსუნ ალა იამი-
 ხუნ, ილაბაშა იანარკადაკანუ ირშინუ ჰარა ზეგდუ
 ჰაშოთაბ ბახუკ იაქოიეტი. აბანუ ჰანაქოაჰაბ ზეგდუ
 ნწიეიტი, სარა საანხეიტი სნაპი სშაპი ფწიანუ. აბას
 ჰანხტი. უარა რუკჰა იუიადიუამოლუ სარა უარა სშოუ-
 იადიუა უბოიტი, ანა სარა სეიფუთ ში-კუკ აუაა ალა-
 ბაშა ფუნწალა იშთებხუაგდუ დეყოლუბ, უარა უფსუ
 უზაფსერხარუბეი,—იჰიან სასრუყუა დოუიშთუნ, იარ-
 გდუ დგუთყდა-ფსუთყდა იკუნ დაბიტი.

აჰნუ დანაბი, იან დიბწაბიტი:—იუიადიუაბ აბიერ
 დუბაბა?—ჰია.—სან, სარა ისიადიუა დაარა ირაცი-
 ბაბ,—იჰიეიტი სასრუყუა.

ნას უბრი ნახეს სასრუყუა აჰნუ ანხარა დალა-
 გოეიტი. უს დშოყუაბ აკუმკუა რაჰიშა-ზაწი იაშციად
 დიბარკოიტი.

ანა სასრუყუა დრემიხტი მქელა, სარა საჰიშა
 ლოლუბ, სარა დნეყუბგოიტი ჰია. ეგდერთ აშვიკ ირ-
 ხდუბ, გუნერგოეიტი, ირუხდუბ ფხარშან—ჰქეთა ჰაბლოლუ
 შთარნახეს ჰალაგლომ,—რჰიან ირუჯილანუ იანალაბ
 იალწნუ იცარაბუ იდოქულტი. იშთენიუაბ, თაკუაფიკ
 შაში რარბაღ დაქუტიანუ, დხეს-ხესუა დაარფლტი.

— შიდაბაციო ასყავჯკ აუბა შიბაზუნე?— ჰია დტტტტ-
წაიიტ.

— ჰახდციოგდჯ ჰახტქუშიბაზგდჯ აბრი აუბ, — ჰია
ლარჰიეიტ.

— ჰაი, უს აკუბარ, უი ითარზარა მარიოუბ, —
ლჰიეიტ ათაკუბაეი.

იშოფამარიოუ? ჰია იანწაა უს ლჰიეიტ: — სასრუ-
ყუა გუადდ ბზია ზმოუ უაკუბ, ხაწარა ზლოუ აძიე
იოუბ, იაშიჰიალაკდ იყაიმწო აკე ჟყამ. ხაწარას აკა-
კალა იულოუ ჰარბა, ნას ჰაჰიშა დუმიჰკუბამ, — ჰია
იაშიჰი. იარა იარლდა შაბე ჯჯრუბ. უბას იაშიჰი:
ში-ჯკ იშოტრზოუა ახაჰი აშნა იალჯკრნე იშოლუოეიუა
უშაპალა უასნე იფუჩოუბარ ჰაჰიშა უარა დუბ-
თოიტ ჰია. უი იშაბე ალა დანასლაკდ, იჯჯრუბ,
იარაბნაკ იფწიოიტ, ნას შიბაჰიშა დეჰიგოიტ, — ჰია.

ათაკუბაეი იშოლჰიაბ ეიფშო იკახენჰიეი ინიეიტ
სასრუყუა იყნ. იარჰიეიტ სასრუყუა აბას:

— ში-ჯკ იშოტრზოუა ახაჰი აშნა იალჰარკრუეიტ,
უშაპალა უასნე იფუჩოუბარ, ნას ჰაჰიშა უარა დუ-
მაბ, — ჰია. არი დანტრანზოეიტ სასრუყუა. ში-ჯკ იშოტრზ-
შობ ახაჰი იშორაჰაბ ეიფშო აშნა იუნენგანე იაგუ-
თასნე ითარწეიტ. ახა სასრუყუა იარლდა შაპალა და-
მესკუა, იარმა შაპალა დასენ იფენზაა იგოეიტ.

იაშცია, — ჰაი! არი ჰინუართამ უბუოუ, — რჰიან
სასრუყუა იაშცია გეჟნე იშააიუბ ათაკუბაეი დეი-
თარფელახტ;

— იყაშიწაბეი? — ჰია დანრანწაა, — ეგდაჰმეზუეიტ,
იფიჩოიტ, — რჰიეიტ. — ჰაი! აბააქუა, იარმა შაპალა
აკუბაბ დებლას, აკუბმარ, იშაბე ფწიონ, შიციანე უარ-
ლდა შაპალა უას ჰია იაშიჰი, — ლჰიეიტ ათაკუბაეი.

დერკვაგდჯნ ეითეინენიხენ აბას იარჰიეიტ: — უარლდა
შაპალა უასნე იფუჩოუბარ უაჰა აკე უაჰიომ, — ჰია.
— იბზიოუბ, — იჰიეიტ სასრუყუა. დერკვაგდჯნ ში-ჯკ

იშთერხშობაბ ახაჰი აშხა იქურგელანე, იარა ^{დაყა} დაწაგლტ. იაგუთასენ იშოლუეიუაბ იარღ ^{დაყა} დანას იშაპე ეივწიეიტ.

იყაიწახუაბი, იაჰიშა დააიმხნე დერგუეიტ. დახკაეჰ იშაპე აწალდ ალვკრნე იცონ ირუაშოხა. აყურაან იხაყურუა იააიხალტ. ილატიან იშაპე აწალდ იალწუაბ აჟირა იალაგუეიტ.—იშუჟიუაბიე? ჰია სასრეყუა დანაბწაა.—იხმეიეკუა იანგბა,— აჰიეიტ აყურაან. ნას დაქუშიიიტ აბას:—უარა უფაცია იუხშოააუა ანრგბჰალაკა უკნე ულაქუა თერხააიტ—ჰია. უბრი ამოუბ აყურაან აფაცია ანრგბჰალაკა რან იბაშთალო, იკნე აბლაქუა თაჰხუეიიტ ჰია.

აყურაან აშთახა იააუეიტ აქუჯმა. უიგამე ალაგოიტ აწალდ აჟირა, ახა სასრეყუა იდაშოშოლოიტ —უბქუშიაბ სგუ იალსტ—ჰია. ინაცვიკამეს ახუდა ინადიკშოალან უს იჰიეიტ: „აბრი ამჩ იალოუ აყარა უხუდა ამჩ ალალააიტ“ ჰია დაქუნეჰიეიტ.

აბრი ამოუბ აქუჯმა ახახუდა აბრი აყარა იმელულოუ, აშტია დუ ზემთინახუა.

ურთ რნავს აჰიეჰი აყურასეი ბაინ იწალდ ინელატიეიტ, იაგიდაშოშოლოტ.—უბქუშიაბ ჰგუ იალსტ—ჰია. უბრი აშხა იაბაგლატიაბ ათუფ ინშინნე აჰიეჰი აყურასეი რშაპე იყათშმა იაანხალტ. უბრი ამოუბ რშაპქუა ბეყათშუ.

სასრეყუა იაშცია დრეკჰარშან დააგოიტ ჰია იალაგუეიტ, ახა იარა იმუეიტ. ნართაა რაჰიშა დრეკჰალშან დახკაეჰ დნეიტ. დანნეი სასრეყუა აარლაჰია იფსე თან, იქოახუ იჰიარატია. იაჰიშა შოლაკუბ ანიდერ უს ლუეიჰიეიტ:—იგა აბრი სმაყა, იბემლაწა! ნას ბარგამე სარა ბაყა სელულუაბ აყარა ბელულუანე ბელოლოიტ.—ჰია.—სარა უაჟიშთა სეფსუეიტ, სახეფსლაკამ ჰბაჰაყენე სეჟ.—აბრი იჰიეიტ დაგამსიტ სასრეყუა.

2. ნართი სასრჯუა.

6ართაა ჰია ბჳკჳკ აიშცია უყან. იცონ ქულარა (რჰირა). იზზნეიზ აკჳ აანმჳჳჳუა რახუ, უაჳკ ზეგაჳ ედცალანჳ იაარცალონ. ნართ სასრჯუა იიჰიალაჳკჳ ყალონ. დანჳციო ბჳახა-ბჳჳჳჳჳ დააფშოჰომჳბტ.

ახჳდ ზმაზ სასრჯუა იაკუნ. სასრჯუა იიუზ, სასრჯუა იიჰიაზ ჰია აკუნ აჳიაბჳს იყაზ. უს დანჳჳყაზ ეგაჳრთ დშჳკჳრგონ.

ზნჳ სასრჯუა დანჳცია ეგაჳრთ უს რჰბჳეიტ: სასრჯუა დააფშოაანჳა ქულარა ჰცანჳ ჳაჰჳჳჳ ჰია.

სასრჯუა დანააფშო იდჳრტ იაშცია რგჳ ითარკჳბ. ანცია დიჰიეიტ ზეიფშო ყამლაჳ ეიფშო ამშოციგაჳ ყალააიკჳ ჰია. იშოიჰიაზ ეიშო ამშოციგაჳ ყალჳეიტ. ადღდი, ამაციჳსი, აჰჳრთჳნ ბააფსი უბჳსყაჳ

იცოგმან, ახაპი აუამა უპიარტი, ნართა ამშოციგმა
 ანრქუშია ილაპიენ, ეიწალუღუა ჯარა ბაჟი
 იშოფსრებ იშაწაგღლაბ დნარხმეიტ.

— შილაპიემბა, შიბაყაბ? — ჰია დრაბწააიტ. — ჰა-
 ბაყაბ, უმბოი უარა უახუნდაციოუ, აკვ ჰბააგარ უგუ
 იახუაპ ჰგუახუნ, ახა ამშოციგმა ჰახმეიტ, ჰაგდფს-
 წიყდოიტ, — რჰიეიტ ნართაა.

— არა შიეყაბ, მცაკე ჯარა იააბგაპ, — იჰიან იქუ-
 ნეინჰეიტ სასრეყუა.

სასრეყუა დეშონეიუაბ აკუმეყუა დანუნაფშო ინეჟიკ
 (დაუკ) ბეიჰაყამ • ბე-წლაკე ელაჟ ამცა ეიქუწანე
 იხეი იშაპი ელარს ირჰაკურშთა დშოქშთაბ იბეიტ.
 — ჩოუ, — იჰიან იაალღე (ირაშ) დაასუნ დნიხუნანე ამ-
 ცა ჰცრაბ წლაკე) ააშთიხუნ დანენიხუნა კურიც დუკ,
 აბრი ახაპი იაყარანე (ხაპი დუკ ჟიბაყა ფუთ იყაშ
 შთან ალაკუ ბჰიობ იაფხმა) ამცა იიგობ ილაცურ-
 შიან აინეჟი ილემჰა ახუ თასე იახეყაბ ინთაშიეიტ.
 აქუჰთა არგან იაგდვეიცრაალტ. აინეჟი აკვრაამთა-
 გმე ილემსიტ, უს ბაშთა აკვ იცჰაბ ჯიშან ინაპე
 აახიშენ, ახა იახაბალაკე აჩხანეიბანარკე, აინეჟი დ-
 ხუტინე დეყამბი, დაანარფშოიტ. დანააფშო ამცა იც-
 რაბ ირფსუნ, იარღმა ნაპე აქუააირხან, ახა უავე
 დიბეიტ, იარმა ნაპე აქუანააირხა სასრეყუა ირჰ
 აწეხუ ააიფხმაშიან დშოაქუტიაბ დააიგოეიტ. — უაბა-
 ყაბ, სემცა ძანე იუმანე უაბაცობ? — ჰია დიბწააიტ.
 — მამოუ, დად, ისემდაძეიტ: აბრა ნხეწ საშცია ხუჰქუა
 ეყოლუბ, ახმათა იფსუა იანალაგა მცაკ რბეგაპ სჰიან
 სანააი უციან, ჰუნტი-ხუნტი სებეჟ აასერგოეიტ, ახა
 უმეჰეხეიტ, ნას დეხსერჰეხეაუაბეი სჰიან უმერჰე-
 ხეაქუა ისემანე სდიქულტ, დად, უხაწკე, — იჰიეიტ სა-
 სრეყუა.

*) ეუასთლად.

— უი ბზიოუბ, ახა ბწაარაქუაჲ უსთოიღჲ სთაღჲსუღი
ზიზღიწიყთაჲ
აასაჰი ნას უმცაგაჲ უგაჰ, — იჰიეიტ აინჯეი.

— სმზწააუაგაჲ უბრი აუბ, ნართ სასრჯუა ჰია შიარა შიანჲ ამიჲ იმბახუ საჰაიტ, იყაიწოზი უი, ლშარას იმოუ აასაჰი? — იჰიეიტ აინჯეი. — უი ღშოჯოლუ უი აუბ, აბნი ახრა ეიფშო იყოლ, ხანჲ აუაა ჯქუგლანჲ ახაჰი, ამქოჲ ზეგაჲ შოიგულდრწო დტრციოზუნოიტ, — იჰიეიტ სასრჯუა. (იგუ ითაბ ზაჰიეკ ღშოფასზამტრგარი ჰია აკუნ).

— უს აკუნარ უი სარა ისულშოზბარ ზბაჰ, იარა აბნი ახრა უბუნანჲ იუფზმაშიო სგულღწალა, სარა უანჲ სუბუნალოიტ, — იჰიეიტ აინჯეი. — იბზიოუბ, — იჰიან სასრჯუა ზუნჲ ღებუნან ანახჲ აბახუ ირბგო, არახჲ აბახუ ირბგო იფზმაშიალაკჲ აინჯეი ისჲ აყუყუაჰია იშოაგულდიწოზ აინჯეი აგიმუნჲდაკუა ზანჲ ღებუნეიტ.

ნას დიბწააიტ, — უაჰა იყაიწოზეი — ჰია. „უაჰა იყაიწოზ უბრი აუბ, იჰიეიტ სასრჯუა, დანენაფშო აინჯეი იქუათანა, იარა იღა უაჲ იბშოტემზუან ანკაჲჲზ ილაფშო ნაქუშიეიტ, აბნი ეიფშო იყოლ აქუათანა აყირა აქოჲ იყაფშია ირშონჲ არუთილა იააშთხნჲ იქოჲ იანთეიწალაკჲ დამბელჲდაკუა ილთილრწოიტ“, იჰიეიტ სასრჯუა.

აინჯეი დაალაგან აქუათანა ირშოიტ, ნას სასრჯუა არუთი ალა იააშთხნჲ აინჯეი იქოჲ ინთეიწან დამბელჲდაკუა ილთილრწოიტ.

„იშოფაყოლ? — ჰია სასრჯუა დანწაა, — იაბარგუბეი, ანჲთა უაჲ დანაკოჲა დარფზარაიტა იყოლჲ“, იჰიეიტ აინჯეი.

— ნას უაჰა იყაიწანოზი, — ჰია დწაახტ!

„უაჰა იყაიწოზი, აბნი ეიფშო ამშოჯნ-ძე იყოლ იბუცი აყენჲა დენთაგლოიტ. აძე ზეგაჲ ანწაალაკჲ დვახანჲ ივშთხნჲ რთუჲ აქოჲ ინაგანჲ იკაიყუეიტ.“

იარა უი ადა ანშოქუსეკ რერახუგად დარგად 11
 ძე რთანძამ“, იპიეიტ სასრუყუა. ნიშ-ლიქონაჲ

„უიგად ბბიოუბ“ იპიან დნეინ აძე დალაგელტ, აწაა ციგმა ყალოეიტ. აძე ბეგად წაარშინა იყალოეიტ. შთა უახანე არახე ითეგა ჰია სასრუყუა იანიჰია აინეჟი დვაბან აწაა აქოქოაჰია აფიორა იალაგოეიტ. უანგელ, მაკმანა ცქმა იშოეიტ ჰია სასრუყუა იანიჰია აინეჟი დააგელტ. უს დშოყაბ დერვაგდებ იწაგდ ილულუანე იწააიტ. შთა იაბნაბარგად იაბნოუბ ანიგუახუ „უახა შთა, აწაა თეგა“, იპიეიტ სასრუყუა. აინეჟი დლაბა-ვაბან, ახა იბერწესიტ; აბასყან დაგიდერტ იარა იაციაეიობ სასრუყუა შოიაკუბ.

აინეჟი დააციაეიან „ე-ე-ე-ი, სარა ჟიენტაცაგმა აბახუ რბგანე იანელაუშოუაბგად სასრუყუა შოუაკუბ ბდერჯი იაუაბი. საშცია ბე-ვკ ირბეშთემებ სქუათანა რეთილა იანეშოუბგად უბდერჯი იაუაბ, აეიენტაცაგმა, ახა აეილა უსიააიტ; სელა სჯა აბო არა სალაუშერბან იყალობარ აბნი საჰია ააგანე სხე ალახწია სთენჩაბ“ იპიეიტ. უს დებიჰიობ უი აკუნ, აჰია იარა აინეჟი იდა ნაპელა იბკლაკე ეხნაწიონ, სასრუყუა დეინაწიაბ იგუახუნე აკუნ, ახა უი სასრუყუა იდერუან, ნაპელა იმკკუა რეთილა იკნე აწაა იქურსნე აქოენაირბან იშენეიუაბ აინეჟი იხე ნეხნაწიეიტ.

იხე ანეხწია იკმატეიქუა აჰიჰიარა იალაგოეიტ — იყალობარ წლაკე ჰადჰიალ — ჰია, ახა უიგად ნაპელა იმკეიტ. ნაპელა იკერ ნაყ იბანე დერგონ, რეთილა იაანკლანე აწლა იაკურშთანე იქოეიჰიეიტ. უს აინეჟი ბენძა დააილგან, ამცა იმანე იაშცია რქო დანეი იფსრაცე აკგად რეგემკუა იყან. ამცა ააიქოიწან ირფსასიტ; სარა სბექუშიაბგად აბრი აუბ ჰიაგად ნრეიჰიეიტ. შთა ამშო ბბიანააიტ იპიან, რგუ ითაბ შოეილოიკააბ აყარაგად ნდერდერნე ავნეყა იმანე დციეიტ.

3. ნარჯხმოუ ნართაა რაჰიშა ღმუიგაჲ.

ღეჲან ათეღტი ხაწალულუაჲ, უაჲ ლეჲკ, ნარჯხმოუ ჰია. არი ნარჯხმოუ ნხართას იმან უსყანტიი აამთაბჲ ოჩამჩჲრა არაიონ, ტყუარჩალ აქეთან, ნარჯხმოუ ჰია იახდაშთოლუ აჰაბლა. უა იგლოლუჲ უაქიეგგ ბაა დუჲ. ირჰიორტ უბრი აბაა ნარჯხმოუ ვნეს იმან აღუნეი დანეჲტუბ აამთაბჲ ჰია. უბრი აყნეტი აბჲრჲიეგგ ნარჯხმოუ ჰია იაშთოლუჲ.

არი ღხაწალულუნ, იიააიუაბ უაჲჲ დეჲამბჲტ უსყან აბჲ. ნართაა ჰია ში-ჲჲკ აიშცია, რან გუაშა ლჲხადჲნ, — იაჰიშაჲ დრჲმან გუნდა ლჲხადჲნ; უი ფჰიეზბა ბზიან დაარა. აშიჲჲ-ეშცია რეიჰაბბა ხნეშ იხადჲნ, უი ეიწბზ მჲსა იხადჲნ, ზეგგჲ ირეიწბზ ციეცი იხადჲნ. ართ ნხონ ყუბინა აბჲ აარცი კალამ-შჲკუაჲჲა ჰია იახდაშთოლუ. აბართ ნართაა რაჰიშა, გუნდა, დიგუაფხჲიორტ ფჰიეზს დიგარაჲკ ნარჯხმოუ. იჩჲჲ აკუაღჲრ ჲაჲჲიწან დცეიორტ ნართაა რაჰიშა ლააგარა.

ართ ნართააი ნარჯხმოუი ეიბადერრა რუმაშხუტ
 ძბახულა ეინჯხდან აკუმბარ. ნარჯხმოუ ნართბა ჩეცხუ
 დანნი დჯარშეიტ, იმწააიტ უბაყაბ ჰია. ნარჯხმოუ
 დააცაიჟიან უს იჰიეიტ:— შიართ ნართაა ში-ჯუკ აიშ-
 ცია შიეყოუბ, აკერ ზელშოო უააუბ, სარა უაუკბა-
 წიუბ, ახა სხაწოუბ, შიუარა სგუაფხან, შიაჰიშა დღ-
 გარაცუ სააიტ,— ჰია. ართ რაჰიშა ხუაჟიარფეს დჰიანუ
 დიბტიან. ხუაჟიარფესგაუ ნარჯხმოუ იეიფშო იხაწა-
 ლულუაბ უაუკნ.

არი ნარჯხმოუ იიჰიან დაარა ირციემელხეიტ,
 ახა მამ რჰიარგაუ ეგაშორულემშოობ რბონ; რაჰიშა
 დჰიანუ დღმამ ხუაჟიარფესგაუ შიარუცარა შხა-ხარა-
 კახა დეყან, მამ რჰიარგაუ მჩლა დშოიგობ რდერტ-
 ნას ხუშილა დერშრაც ირძეიტ; იაალაგან ასტოლ
 დერხიეიტ. ზეგაუ ახატეიტ, რუცფხაძა ფათლკალა
 აუკ ნეჟუდერგელტ. ნარჯხმოუ იმწადერგლაბ აუკ
 ახუში ათანუ იყარწეიტ მაძალა. არი შოუყარწაბ
 ნარჯხმოუ გუჰარას იყაიწეიტ. იაწიცა აუკ ნთეითიან
 ნართაა რან გუაშა დახეტიაბ ინლხითეიტ,— ნან,
 უახარნახეს ბსანუბ, ბეიჰაბუბ სარა ისხუუბ აბრი
 აწიცა ააბუდკელ,— იჰიეიტ. ილჰიოზი, ლამესლა დირ-
 ფხაშეიტ, ილჟიერ დშოაშუაგაუ ლბოიტ, ახა ფსუხუა
 ლმოუიტ, მამ აჰიაშა დზამანშიალამხეიტ. ნეს სარა
 ისუხლაკგაუ ეგაერთ ნხააიტ ჰია გუანულა ილჰიან,
 დვახან ილჟიიტ. იარა უაწიყაა დუხკაჰაიტ. ლეძლაბი
 ლეჰკუნციეი — ჰაი, გუხაჰ ლემან,— რჰიან დააშთერხენ
 აუათახახა დნეკნარგალტ. უი აშთახა ნარჯხმოუ
 დერუეგაუბ აწიცა აუკ ეითანთეითიან— აა, დად, ხნუშ
 უან ლაამეშთახა უარა უოუბ არა აუნათა ეიჰაბუ.—
 იჰიან ნართაა რაშეიჰაბუ ინაიდიგალტ აწიცა. ხნუშ
 მამ-ჩაბ იჰიეიტ, ახა ასას იხუ ანიდიგალა იმეიერ
 ხემძლხონ იაიმიხენ იუხიტ. ხნუშ აკერგაუ იაიჩაჰაიტ,
 ახა დვაგლან აუათახ დანდენეკნალაბ დუფსიტ. ნარ-

ჯხმოუ ავკ ააქუიხენ აჯუჯრ ფაწა იქუამ ალა იალ-
 რაძანუ იუიტი; ნარჯხმოუ აკგად იფერხაგაშხეტი
 დვაგელან, აძერჰია ნართაა რაჰიშა გუნდა დანაშეკუ-
 ციაა იჩუ ახუდა დქუენ დდიქულუეტი. მესა (ხნუშ
 ეიწა) აბუქციგაა იხან, აკუ-კუჰია კუთიტი აშნაყა,
 რაჰიშა დჰიანუ დმბტიაბ ხუაყიარფეს იახა:—უტი-
 ბარ უგელ, უგელაბარ უკ; უფჰიუს იჰიანუ იუმაბ
 ნარჯხმოუ დმწარსნუ დიგუეტი.—ჰია.

ხუაყიარფეს არი შოიაჰამ, დუკიტი დუშობახუობ.
 ნარჯხმოუ ხარა დმცაცკუა ხუაყიარფეს აშნატიი
 დანუ დიხაძეტი. ნარჯხმოუ დანიხაძა ხუაყიარფეს
 იბუე ირგუეტი ნარჯხმოუ იახა.—უააგელ უხაწაბარ!—
 ჰია. ნარჯხმოუ დააგელტი. ხუაყიარფესგად ააიგუა
 დაატი. ნარჯხმოუ უს იბუე ნაირგუეტი:—ხუაყიარ-
 ფეს, უარა უხაძავუბ, აფხა ახესრა უმაბ,—ჰია. უსყან
 აბჯარს იყაბ ახეტი ახეტი რაკუნ. ხუაყიარფეს იხეჰა
 ააიბითან ნარჯხმოუ იახა აქუააირხუეტი: იშააიუაბ
 ნარჯხმოუ იარლმა ნაცეკდეს ხუჰალა დნაგუთასენ,
 ინაცეკდესგად ხნაწიეტი, ახა იარგად იბბრტი.

ნარჯხმოუ ეითაქუთიტი ხუაყიარფეს იახა:—ეითა
 ხესრა უმაბ—ჰია. ხუაყიარფეს დეითახესტი, ახეჰა
 შააიუაბ ნარჯხმოუ ინაპალა დნაგუთასესტი, ახა
 უეიბგად ივნაცეკდარაკ ხნაწიეტი, უაჰა ფერხაგას
 იმლუეტი. ნას ნარჯხმოუ:—შოა ახესრა სარა სოუბ
 იბტიუ,—იჰიან დანხეს ხუაყიარფეს იარლმა ნაპე ააქუ-
 ხეტი.—უარგად ვენტი უხესტი, სარგად ვენტი ახესრა
 სტიუბ,—იჰიან ნარჯხმოუ დეითანხეს, ხუაყიარფეს იხე
 აბუჰა აადნაყეტი. ხუაყიარფეს უს იბუე ირგუეტი
 ნარჯხმოუ იახა—უხაწაბარ უააგელ, აყირა აყენ
 სცანუ სხუ ჩაფანუ სააუეტი.—ჰია. ხუაყიარფეს იხე
 ააიდკელანუ, დუკნუ აყირა აყენ დცან, ეინა გურგულკ
 აკურშოანუ, დანსუ ასალ ავწაწანუ, იხე აფხურა

4. ნართაა ბჟვეიშცია რაჰიშა ზანოზ გუნლა-უშუტა.

ოყან ნართაა ჰია ბჟვეიშცია. ურთ ღრემან
ეჰიშა ბაწიოკ გუნდა-ფშოძა ჰია. დარა ხაცია ღულუ-
ქუან, იშიარაცაციან, რებჟუკგდუ აჰისა რემან.

ნართაა რაჰიშა აწიცა-ბააშ დთაენგ, შაც ლშაპუ
ჯქუმერგვლაძაკუა, ეივან დაწამერფშოძაკუა აკუნ
დშოღრაადოზ. შიარახ ბავლაშთალა აკუნ დშოღრ-
ჩოზ, უაჰა დაჩთა ჭატოკ ლებდგრძომებტ.

ურთ შიარაცარა იანცალაკა მჩებეჯკ, ეიამშთ იაა-
ძომებტ.

ნართაა რაჰიშა პატუ აზღლქურწოზ რეჰისა აწა-
შეცუან. ლგუალ რემან, აზა იყარწარა რებდგრუა-
მებტ.

ზნე რხაცია შიარაცარა იანცა ირძბეიტ დღბლა-
 თადღრხალაგამ აკალა დთადღრხარც. თარხაშას რღრხა-
 ჰთარუბეი ჰია აიცალაცია რუბჟ-ჯკგამუ იხუტუა რ-
 ტიამ აგუბჟანეტი დააწყამან უს ლჰიეიტ:—სარა ირძ-
 ბეიტ ლთარხაშა:—ჰლაღაგანუ ლხუ ყაჰწაბ, ჰლუჰიანუ
 დღბააგამ ჰჩეიჯკა აგამამ ბა ჰია. ნას სარა ირძაბ
 უი ლთარხაშა.

აგუბჟანეტი ილჰიამ ზეგამ აზერამხეიტ. ილაღა-
 გან უბჟე იშოიმბაც. ალა ლხუ დერხეიტ. ჰიარას
 იათანუბეი, ეილაჯკგამ აშიემაცარახა იყარწეიტ.
 ნას აგუბჟანეტი დრუშთიტ გუნდა-ფშოდა დააღგარანუ.
 დნეიტ აგუბჟანეტი გუნდა-ფშოდა ლქო, დაგამლუჰიეიტ
 აბას:—აკაბჟ სბჟჰიარცე სააიტ, იყალოზარ ამინ სუთ,—
 ჰია. გუნდა-ფშოდა ამინ ლელთან დღბჟდჟრუჟა დალა-
 გუეიტ.

ათაცა გუბჟანეტი ამინ ანლოუ უს ლჰიეიტ:—
 იბღრუეიტ ამინ შობემამ, ბაშცია ირაჰარგამ ჰშოა-
 ქუდღრძა, ახა ჰარა აიცალაცია ზეგამ უბრი აყარა
 ბებიაბარა ჰამოუბ, იაჰთახხეიტ ჰნაპალა იყაჰწაბ
 ჰჩეიჯკა აგამამ ბბარც, ჰავუნდამ ბნალბაანუ, იყალო
 აკე აკუზარ, ნას აღუნეი ზეგამ ბტიუ ჰარა ჰაკუ-
 ხოიტ.—ჰია.

გუნდა-ფშოდა ურთ რგუ ითამ ლღრუჟამშია, აფსა-
 ბარა აქუფშოჯლარა დაბგუაყხა დეყამბი, დაბერანხან
 დღჯენ დღბააიტ, ახა ლაშცია იდღმერჰარც დრუ-
 ჰიეიტ.

აბრი ეიფშო აჩეს ზემჰაცუმ გუნდა-ფშოდა ლხუ
 რხიანუ აიშია დანახადღრტია დშოანხანუ დახუაფშოჟა
 დაანხეიტ. უი ინაქურშიანუ აშოჯრჰია აიცალა გუბ-
 ჟანეტი დნეინუ დღნლდღიალან, იღგუამერთაკუა ლგუ-
 ბჟენაცია იახამ ამაციაბ აალუმხელხენ აილაჯ დნა-
 ლასენ იტარუა იყამ აშიეკ აალუმხელხენ ამაციაბ ია-
 კულერშოა-აკულერშოან — აბართ ზეგამ ჰაფსააიტ

აბრი ბემჭარებარ,—ჰია ინაგანუ გუნდა-ფშოდა
 ინთალწეიტ.

გუნდა ჩეს ბემჭადაცუბ, აბუკლაშოა ეიფშო
 ყადაკუა ილბულობადობ ჯგუშა აქთანუნალერხა ლყურყუ
 ციეჰიჰია იშოლოფიუაზ ლგუ იკელაჩ იარაზნაკ ლფესუ
 ააიხულახან ლუშთანყა დუნხეშითიტ.

აიცალაციბა აშოჯრ-სერჰია დააშოჯრფიან, დგანუ
 რნავს აბნაციგა იყაზ ატუშოა იამაზ აქოუ დთარუჟრ.
 არი უახუნლან.

ლარა ლუფშორეი ლუჩაფაშეი, აბას იყოუბ ჰია
 ჰიაშა ამაძამეზტ, მრადა დუფხონ; აშირთათა დაკუზან.

დახმუნთარუქუბგაუ ატუშოა ლაშცა წაულა მრადა,
 მზადა იათლურლაშთააიტ, ლაციალაციბაგაუ ჰლოღო-
 ვეიტ ჰია ეიბარგურდო ეილაბჟო რხაციაქუა რუშოყა
 აკუ შორამხამჰიაშოა ჰია იხუნჰინუ აუნყა იცეიტ.

იწუბ ზდერხოუადა მჩებუქუუ, ჟიამშოუ, ნართაა
 შიარაცარანტი იხუნჰინუ შიარახ-ბავლაშოალა ეიდარა-
 ფსარახა იანააი რაჰიშა დუბარ დაახუ, დუყაძამეზტ.

ნართაა რაჰიშა დანერუმბა ინაგანოფეიტ, რუჰისა-
 ქუა ირუზწააიტ, აგულაციბა რჰიეიტ, აუაციბა რჰიეიტ,
 ახა ლხერხართა ჰია აკგაუ რმაჰაიტ.

იყარწაგუშახოუაბი, უაჰა ლხაბარ ანერმაჰადა რუ-
 ბენტოქგაუ თოუბა რუიტ—ჰაჰიშა ლხაბარ ჰაჰიანდა
 უნუკ აქოუ ჰშოქმენეირა,—ჰია. რაბჯარ-მათია ააშოჯრ-
 ხუნ დოუსუ რხე-ახმუნახაზ აბნა ილალტ, რუჰისაქუა-
 გაუ რუმაცარა რჩოჯრბეშოა, რუბქუა კუბ-კუბდა აუნუ
 ეიდაშოშოლო იააკუნახეიტ.

უს იშოყაბ ჩხნაკ აჰაკ იფაკ იაჰოჯრფარ იმანუ
 დშიარკო აბნა დღლალანუ დუშენეიუაზ, გუნდა-
 ფშოდა დახმთაეუბ ატუშოა დანაზაიგუაზა ლაშოარაკ,
 ჩოუნლართი ალაშოარა ეიფშოქუა იაიქოჰაქქეიტ.
 ატუშოა აშოყა დანუნაფშო, აკუ იშოარლაშოლო იბეიტ,
 ზუნგაუ დშიან, ახა იგუ ააიფსახუნ, იქოუნეიზან, ატუშოა

დანენხეტუგლა ფჰიზბაკ მრალა-მზალა დკაუხო დღეშე
თაუზ იბეიტ.

დჰაჰიანუ დხუღნ ივზბცია ეიზიგჷეიტ. ნასგაღ —აბრ-
ჷიღწიყმა დთუჷიგაროუპ.—ჰია იაჰთურფარცია ირღდი-
წეიტ.

• ატეშთა დაარა იტეშთა დუნ. ალამალაგაღ უაჰკ
დბზხოზ აკე აკუმბტ. ახა აჰ იჰიატოღ ყამლა ზახმ-
ძეზი, ირულაკე ახაჰი-მქოზხუ ეიფერშენ გუაყრელა,
ფხდაშთალა დთურგჷეიტ. ლარა დემფსკეზბტ; ლუფსუ
ახუაგა თან. ციგმა დგუამწხმან, ახა ლცია ჯარა
ილხემყმაცეზბტ.

აჰ იფა არი ლჷეიფეშთ ახაზენა, ზეიფეშთ აღუნეი
დამბადაცეზ დანიბა იარაზნაკ იფსუ ნლელახა დცეიტ.
დსტრციაჷეიოიტ ჰია დლღეაგეჷეიტ, დლღკუშოჷეიტ, დდა-
ლახჷეიტ, დმათხჷეიტ, ახა დაუიზტრციაჷეიანხოუაბ.

იარაზნაკ იაბ იახმ აღტრრა ყაიწეიტ.—ფჰიღს დსე-
მანუ სნეიჷეიტ.—ჰია. აჰ იგუამფხჷეიტ. ახა იყაიწა-
ხოუაბი, იფაზაწიღ იაკუნ, მამ ჰია იზიამჰიეიტ, იჩა-
მირიაშოჷეიტ. აჩოცია რელაიწან იუაჷეილარ, იაფხა-
ნაგალაცია ეიზიგჷეიტ. იზღიხრა იმოუტრ ჰია უშიო-
ზუ, იარაზნაკ წკა ზმამ აციქუა, აჷიქუა ყუაყუა ეი-
ლარჷეენ აჩარა არხოიარა იალაგჷეიტ. აუაა წკა
ზმამ აჰ იფა იფულარაბჰ იდოქეჷეიწეიტ.

უს დაარგჷეიტ გუნდა-ფეშთა. ჰოი ბზი იამჰიაც
ალა აჩარა რუიტ. იაყუშმწდაკუა მჰებეკე ინეიჷეძანე.
ჩარან.

აჩარა აღტრკაუხა აჰ იფა იხელთა აწეს თანე
იმჰარაკოღ დნეიტ. გუნდა-ფეშთა დღეშთან, ლშაპე დაუ-
ბეტეჷეგლახხოუაბ. ახა დახმეშთოუგაღ ლოიართა დღლ-
ქქუნ, აჰნე კუნლტრქქონ.

ბეგაღ ანენდილწ-აადიელწქუა დნეინ ლაფხმა დნე-
ქუტოეიტ. დსტრციაჷეიოიტ ჰია, ანს იჰიეიტ, არს იჰიეიტ,
ანს ყაიწეიტ, არს ყაიწეიტ, ახა დაუიზტრციაჷეიანხოუაბ.

ქართული
ლიბრთეკა

აწეხუტიანდა, იგუ ანშო მუშხულწლა აღეჰჰია
 ლგუ დანწეწას, აკარაჰია ამაციანბ, ლგუ იკლანწან
 იყაბ, ვკელშიან იკურ-კურუა ადაშმა იააქულტ.—
 გუშა,—ლჰიან ლარგაგ დკუქუტიეიტ.

აჰ ითაგაგ იყალაბ იზმდერბტ დშონანან აკ-
 რაამთა დაიქუხან, ახა წას ამაციანბგაგ ააშთიფაან,
 უამაშია იბანუ, დღებწააიტ:—იბაკუბეი, იბუზმბეი,
 ბუზუსთა, ბუშოფანანაგფეი ატუშაყნუ,—ჰია.

ლარა ილემჰიარ ლთახან აკერგაგ ინახელგა-
 აახელგან, ახა ეილთიმკაარ იმუიტ, ახანუ ინარკნუ
 აწეხუტიანდა ზეგაგ ლორიჰიეიტ.

ამთა აკერ ბუესტ. ხშარა დლოუტ. ლთა ეიჰაბუ
 ახმტოე კუმეან აზნა აძუხა ააიგარატოე დყალთეიტ.

ფხენრან. ცეგადაჰ შოლურან, გუნდა ახმტოე კუ-
 მეან ააშთელხენ ლთა ინილთეიტ,—უცანუ აზნა აძე
 ააგა,—ჰია.

გუნდა ლთა დკურ-კურუა დენლუბაან, რაფხა იყაბ
 აძემწარ აკოუ დკვხუ დანწეი, ბუნუაჰუკ დქამსესჰა, იხუ
 იხანესესუ აძაქოუ დშოქხატიაბ იბეიტ. ახუქუ დშიანუ
 დხენჰინუ, დკვხუ დდიქულთეიტ.

აძე იხუქუტიალაბ, ახუქუ ნახანდენტიგაგ დგუათანუ
 დიზფეშოუან, ილაკთალა ხუქუკ გუჰარასგაგ დყაი-
 წეიტ. ახუქუ იხენჰინუ იდიქულაბ დეშოშიაბ იდერენ
 აბას იბეუ ნიქურგფეიტ:

— დად, უმშიან; სარა სუაკფუსუჰ, უაინუ აძე
 გა,—ჰია.

ახუქუ ას ანიჰა იგუ ააიფსახენ, დხენჰინუ აძაქოუ
 დნეიტ. წას უი იტიაბ ახუქუ უს დიბწააიტ:—უბუქუჰუ-
 და, უაბ იხანუბეი? უან ილუხანდუბეი?—ჰია. ახუქუ იან
 ლუხანდ ანიჰა, უანანდგაგ იფშორალა გუჰარას დიმაჰ-
 ბი იარაზნაკ დიდერტ, ილაღერდგაგ ილა იახუქოუფეიტ.

მაციანბჰ იმხან იაიმიხენიხენ ინაგანუ აკუმეან ითა-
 ირშიენ უს იეიჰიეიტ:

— დად, უან ლქოუ უანნილაკა, აბნა აძე აქოუ
 აძოე დეზბან მაციაბკ აბრა ითაირშიტ ჰია^ა ლაჰიან^ა
 აკუმიან ლქოკ. ლარა ლედა დაჩხადოე რუმთაი^ა
 დად, ნას ლარა ილდერუეიტ, — ჰია.

ახუქე დეშუკუაბ ავუნ დნეიტ. ამვახე იეიბარუნე
 იფელტ აჰთეჰისა, აჰთერფარ. ახა აძოე იაუიოთახუაბ,
 დეშოიაშხაბ იან ლქოუ დნეინე ინალორიკეიტ, იგუ
 ინამერჰიო იაჰაბგდე იიბაბგდე ნლაჰიანე.

გუნდა იარაზნაკ აკუმიან ახე ლარხანე ადაშმა
 ილქულთოეიტ, ამაციაბგდე აკარაჰია ილთშიან იკუ-
 რუა იააქულტ.

დნეშთასუნ ამაციაბ ააშთეზნე დანლახუაფეშ, იაუ-
 ლემდერხუაბ, ლაშა ეიჰაბ იმაბ ამაციაბ აკუნ.

არწიააჰია დეჰიჰიან, დელბაყდანე აძახე დდი-
 ქულტ, აჰთეჰისეი აჰთერფარი იყალაბ რბემდერგბტ.
 ზეგდე აგურქეჰია ილქულთალტ. დეშენეიუაბ დან-
 ნაფეშ ლაშა დენინუაფეშტ, ახა დელდერუა დეყა-
 მბტ ილაქუა რელა აკუმბარ. არწიააჰია დეჰიჰიან
 იხუდა ლჩხახარფსნე დელკეიტ. ლარა უსგდე ლალერ-
 ძელა იკუაბარა დაქუნ, იარგდე დლერწიუეიტ. ნას
 დრემანე ავუნეყა იცან, იხე, იფაწა დლერსეიტ, აჰამამ
 დთარწან, იმათია-იკუთია რეფსაბტ.

აჩოცია დიქურწეიტ ეგდერთ იაშცია რეფშაა-
 რაბე.

იანხა აძოე დერბო, უაწიე აძოე დერბო რეზენტეკ-
 გდე რეფშააიკ.

დარა-დარაგდე ეიბამბაძაცებტ. უაჰე იშოიმბაცებ
 ალა აჩარა რუიტ, მშოკეი ვემშოი რელა აკუმეკუა
 მზლა იაიფეყდამაკუა ინეიფეხეკლანე.

უაანძაგდე ილგზწააუან, ახა აიაშთა რალჰიომბტ,
 ლთაცაცია რშერ ჰია დშიანე; ანს, არს ლჰიონ, ახა
 დარა იხარწომბტ.

ჩონაკ რებენტოეკგმე ეიბანე ინლედტიალან თოუბა რუიტ. — ბმუქუშიაბ აიაშა ჰაბემჰიარ ჰშოზბენტეკუქუ ჰშოზბნალო. — ჰია: იყალწახოუაზი, ლაშცია დრეცშია გუშან დბუქუშიაბ ზეგმე რალჰიეიტ. ახა დრეჰიეიტ რეჰისაქუა კარეჰრგმე ირემშრაცე. ახა უი დარა იაურუხოუაბ, რეჰენარბან რეჰნე იცეიტ.

ინრეშთალან აუახმად რეჰეშაან, ბე-გარაგანკ აარე-ლერხენ ავნე ირემანე იაბიტ. ნას რეჰისაქუა ნაგანე აგარაგანქუა ირედრჰიალტ. აჰისაქუა აძიძიალა რშაპქუეი გარაგანკ-გარაგანკ რწეხუეი ეიდრჰიალტ. ნას აგარაგანქუა შოთა დუკ აქოე იკლგანე ირესნე იოურეჰტ. აგარაგანქუა აღევ-სევ ჰია იანელოეიხა აჰისაქუა ეიმჰეჰეიჰეია ილქურწეიტ. აჰისაქუა უსგმე ეიმჰეჰეიჰეიეიტ, აგარაგანქუაგმე ხუჰეიანე იფსიტ.

ნართაა აბე-ვეიშცია ლალაგან დრეჰაგმეზ აჰისა აარგოეიტ ჩარა რუიტ, ჟირა რუიტ.

სარგმე საქუეშიეიტ; მხებეჰე აყარა საურმეშთუა უა აჩარაყნე სეყან. სანააუაბ ამჰანეჰ ჰია ფელგედეჰოი ჯამკ აზნა არიანი სერთან სშოაიუაბ ჰქეთა სანაა-ლალა სათქამ დაასფელან, სეყამიჰეთეი აკერ მწუაზი, სბარა დააიგურლმაშია „უაჰიშა დუკუხშოოუჰ, უეიბ-განე უაამა“ ჰია სჩოხეუდა ლჩოანააწალეჰ. სჩოე რჰან, განხა იანნათა სფელგედე ლსემეჰუწეჰკრენ იშოლჰეიუაბ ლუათა ილაქუშიან იაათნაწიეიტ.

უი სგუ იალა სეშონეიუაბ, სათნაქ დაასფელტ. უიგმე უს დაასეიგურლმანე სჩოხეუდა იჩოანააწაიე, სჩოე რჰახენ განხა იანნათა. სტიან აცარა ლეხეყამშოან იხე ილაქუთიან იხე აცია შოეიბაკეზ იკკაძა ილახნახტ.

უი ინახყდან სათქამგმე აგრა ლგან დცერკმუა დაანხოეიტ, სათნაქგმე იხახუ ზემაბიტ, იპაშოძა იაან-ხოეიტ.

5. ლაშქარყან.

ღვთაყვინტიანი ბზიკ ღვთაყვინტიანი. ჩინაკ, ჩარაკ აქვს
ღვთაყვინტიანი ღვთაყვინტიანი ღვთაყვინტიანი აქვს აგონი იბერი.

აღვთაყვინტიანი აქვს აგონია ანიბა იშინაკი ააშთიხენ
ღვთაყვინტიანი.

აღვთაყვინტიანი ფერენი იცო, იარა ღვთაყვინტიანი ააშთიხენ ინ-
ხფერენ ხუკ აქვს ინექტივიტი. ათაჰმადა ააშთიხენ
ღვთაყვინტიანი იაგობ აცრიყვიტი. იაცრიყვაბ აქვს ღვთაყვინტიანი-
ნი, ღვთაყვინტიანი ღვთაყვინტიანი საბიკ აქვს ღვთაყვინტიანი ღვთაყვინტიანი.

ასაბი ღვთაყვინტიანი აჩარა ახაჯვაბ ღვთაყვინტიანი ღვთაყვინტიანი.

ჟა ღვთაყვინტიანი ღვთაყვინტიანი ღვთაყვინტიანი.—აბრი ღვთაყვინტიანი-
გაბ ღვთაყვინტიანი იაიგაბ ღვთაყვინტიანი ინაჰაიტი,—ჩინანი,
ღვთაყვინტიანი ჰია ინაჰაიტი.

აბუქუ იახმა, ჟაბა იბჰაჟა ღვთაყვინტიანი. ღვთაყვინტიანი არი
იანი ღვთაყვინტიანი, იაბ ღვთაყვინტიანი ღვთაყვინტიანი ღვთაყვინტიანი ჰია ჩფენჰიას
იართო იალაგვიტი.

უი აქკუნ ხაას იკოიტ, დცან ლეგაჟი-დგერეკ დანხეჟაბ ფშოანე დიზწააიტ, — იშობაზური ჩოფნეჟიას ისერთოიტ, სარგაჟ უი ხაას ისემოჟუ სეზლეწეზ ვილკააშას იამოუბეი, იბლოჟილესკაარე-ბეი, — ჰია.

ალეგაჟი დააგელანე უს იეიჰიეიტ: მშოჟე აძბახუ იჰიან უბრი აყუარაჰეჟ ჯნეშო ჩოქუაჟ ეყოჟუ, უბართ რუაჟე კნე უბაქუტოარ უი ამშოჟენ ურნაგოიტ, ნას უა ვილჟუკააჟეიტ უბლეწეზ, — ჰია.

აქკუნ ამშოჟიბა იკოენეიხან ალეგაჟი იანჰიბაბ ათოფან დანნეი ხ-ჩოჟე ექუნ. აჩოქუა დაარეშთალან, აჟე იკენ დაქუტოანე ამშოჟენ დენთალტ.

აჩოჟ დამანე ამშოჟენ ინერტ. დეშოენეიჟაბ დანე-ნაფშო ხუჟ აჰოჟ თძეკ იბეიტ. იკოენეიხან დნეინ ათძე აზიბაბ: აჰაჰეშ (ასასააირთა) აჰოჟ, დნატოეიტ. უა დეშოტოაბ აფშიმეცია ააინ, — უაბაჟაბ, — ჰია იანიბწაა, დანესაბიბა უარბაჟეჟ დშოაგობ, აძოჟ დშოამიხეზ, დანდოჟა დეზლეწეზ ანიხეზდეროჟაბ ხაჟემდშანე აილ-კაარა დშოაშთოჟ უჰია ბეგაჟ რეიჰიეიტ.

აფშიმა ფჰიეს დააილჟენე დანელბა იბქუა აშიან-სთა იცინე (ანშან) იანეზ ალა დელდერტ ლეჰკუნ აუარბაჟი იაგაბ შოიაკუნ. იეიგჟორლეიტ უაჟე იშოიბ-ბაც ალა.

იფსე ანიშა, აშთახა, სცანე სეზლეწეზ სეზუსთო დსერდეროჟუ ჰია დდეჰელო დალაგოეიტ; იანი იაშეი დერმეშთოაკე რჩაზერკტ, აზა იაუჟიუხოჟაბ, დემცარ ანიმეჟ დეზლაკაშაბ აჩოჟ ირთან, დენჰიენ დანხეჟააძაბ დნეინ დეშოშეიტან ლეწემბ, დეზლეწეზ შოჟილშოკააბ დირდერტ.

ნას აჟილარ იწაშეკენ ითარხარა იაშთალტ. ინეინ აჰ უს იარჰიეიტ: — არი აქკუნ იყაბშა ბლააბო ალა უიმერბზაზარ ყალაბ, თარხაშაჟ ითატოჟე, — ჰია. აჰ იბფემჩოზბ ყალაჟ (ბააჟ) ეყან, აბრი ფუჩოროჟუ

ჰია ახეი ახუშიი იბითიიტ. ახეი ახუშიი ^{ფაქტობრივად} თიიბ დამერყან ილიმკელტ,—სარა სეზხარა ^{ხეობ-ხეობისა} სარა ისემოუბ,—იჰიან.

ნას იჩხაიბითან აჰ იახიჰიან აყალა დლაქულან იფიხნე აბირაყგაგ იგჟეიტ, დარგაგ ეიმიწიეიტ. აჰ უი ჯეიწეიტ. ნას უკანე ხა-ჩაკ მშეკუა ირშიანე იკნე ისბააუგოზარ ჰია იეიჰიეიტ.

დამერყან დაალაგან უარდენე წაჰიანე, იაბჯარ შთხენე შიარაცარა დცეიტ. დშიარაცო დეშენეიტუბ ზეიჰაყამეზ ხა-ჩაკ შთეიცეზ იბეიტ. დრეიხსუა იქჟაიი-ხან იმშეკუა ირშიანე აუარდენ იადცალანე, აჰ იყნე იმანე დაინ—სხესშა შთფოუბო,—ჰია დიბწააიტ. აჰ იჯეიშან—იაბერგეუბეი, იბზიოუბ,—იჰიეიტ.

აჰ მაჰიეკ დიმიან; იმაჰი დააიფხმან—დამერყან დუ-შეროუბ, მამზარ არი ჰირბზომ,—იჰიან, დამერყან იშ-რა ილიწეიტ. აჰ იმაჰი ილიწაბ. იციეზმამთერაბტ, ახა იყაიწოზ, იაბზუა იანილიწა იყაიწარ აკუნ, მა დეფსერ აკუნ, დესშეზ იჰიან, იშრა დადგელტ.

აჰ იმაჰი დაალაგან სესე იშენ დამერყან დიფხმა-ნე დნაგანე დიშიიტ. დშოიშეზ იჩხე იადერენ არწიაა-ჰია იკნეკდერკდერნე იაინ დააშთფაანე იან ლქჟე დაგჟეიტ. იან რეცჰაგაგ აწიეუარა ყალწეიტ, დელ-ჟოიტ. ლმეტკუმა იალაწანე უს ლჰიონ:—ნან, უმცან ჰია სბუზმენჰალაბ აბრი აბოუმბი. აფსრა ბციეძეზ უან,—ჰია.

6. აჭგერი იფა ქაჩუქუ.

ღეყან აჭგერი იფა ქუჩუქუ ჰია ნხაჯუკ. უი თობა იუზმან აფსუ ბხანუ ადოე იქუუ აკვ ს'შაბაცემშობარაჰია.

ახდე-შაბათ—ამარშან დცეიტ უა-ბარა ა'შოე, ჩოცია-შოჯუკ იცნუ. დბეზცაბ ახან იფაცია რაკუნ.

უი ახან იფა აბას ყაბშას იმან; ასასცია იბნეიბ შიცაჰია რაიჰიაანძა აცარა იაქუითიტოუამებტ, იარა დანდნეიბგდე უცაჰია იარემჰიაკუა დცომებტ.

ართ სასრა ახან იფა იქუე იცაბ რემჩებუ წიტ, რგუ ქოჯდჟუა იალაგფეიტ.

ახან იფა ასასცია უაწიე ისეშოეპ ჰია იგუ. ითა-შიახმან, უი იგუ იშოთაშიახმაბ დარა ასასცია იაურ-დერხუაბ.

უს აგუარ აქუე ახდე-შაბათ ივებცია რეჩოშოანე იშოტიაბ, აგუარა დუნთალტ ჩოუაჯუკ. ასასცია—ბბია-ლა შიააბეიტ! ჰია ნარაჰიანე, აფშიმე იანდ დნეინე აკვ ნაიაჰიანე, დლანენჰიიტ. ახდე-შაბათ ივებცია აძიე

ჰია—ნეხ, ნეხ, უი უადაკემ, აბრი იაცე ჩუთაქუნი
 დააინ, დანცომ დააშთასშია აკე შთინზოტი
 იგაბარ ყალაპ,—ჰია.—ნას უი ღეზუსთოუ იჰიორი.

— არი ეიფეშო მზუცებ უარა, უცა,—რჰიან, არი
 მზუცებ ახან იფა იახდ დრეშთიტი. უად ახმეიბ იაქიანუ
 იჰიეიტი, ახა აფარათრა აურბახუაბ. ნას,—ნეხ, ნეხ,
 იუბდაკემ, უი იაცე აჩუაუკ იაიბ დანცომ ღეშთა-
 სებშია აბბან, იგაბარ ყალაპ,—იჰიეიტი.—ოჰ. უი აქ-
 გერი იფა ქუჩუქუ იაკუნ, იშომერძან, მამზარ შიარ-
 გდუ სარგდუ ჰანიჩოწოიტი,—იჰიეიტი ახან იფა.

არი ახან იფა იქოუ ინეიბ აქკუნ, აქგერი იფა
 ქუჩუქუ იხმდ იხაშთურჰია დშიანუ იშოიჰიომ აახმ-
 ხი, შაბბათ ივებციეი იარეი ეილაგუფეაფიო იახმლიამ
 დააინ ქუჩუქუ შოიაკუნ შაბბათ ეიჰიეიტი.

— ითაბუბ იახეილუკაბ, უი ჰარა ჰაიფეშო
 იაგდაკუ ირბიუხმან, უბმათიადა, ადაუ... დარხაძიე
 იაჰბიუბ ჯესშონ,—იჰიეიტი შაბბათ. შაბბათ იყაიწა-
 ხუაბ, აჰიენწია რეშკლარტატა ივებციეი იარეი აფს-
 ნეყა იაიტი შაპელა.

აფსნე იახდააიბ არი აქიანბე ბეგდუ ირაჰანმან.
 უბრი ნახეს ახმე-შაბბათ, ჰიენწია-შაბბათ ჰია ინი-
 შთალტი.

7. იანიამა იხანაშოვს (აქიაბქვს).

დღეს დღესონ ხაწა ლულუაკ, შიარა ბჭუმებ, უაჯ დებზუართამებ ნაფჰა კმაგუა ჰია აძიე. კმაგუა უბეს დხაწან, იხალა ქეთა პაკუკ იაარ შია-იაარძეძანე, ილუეილაცალანე იითახუე რელერშუანე დქულანე ეიმწიანე იმა დცონ.

ჩონაკ კმაგუა ნეჟუარა დეჟანე დშააიუაბ ხუქკ სუფსე ააითასკებ ჰია დღლირუეიწენ ჯკე აშაპაქუე დლატიეიტ, იჩუე აღურა ამახუ ილაღჰიალანე, იაბ-ჯარ აჯ აშაპე ილაღერგლა. უს დშუტიაბ დცეიეტ. ხ-ჰეკე აამსტცია ამჰა იანელანე იშააიუაბ ინიხა-გელტ. ართ აამსტცია კმაგუა ბლაბალა დქუაჰიანე დრაფუცა, იჩუე რევაცალა, რქუნარხუეიტ; იშენეიუაბ უს იბწააიტ:—უარა აბრი ნაფჰა კმაგუა ჰია, დაარა ბეზად დუნე იყოე დუღერუამა?—ჰია.

— ააი, დებდერუეიტ, — იჰიეიტ კმაგუა.

— დშუტუადერუა, — რჰიეიტ.

— უი დხაწა ლულუოუბ, ახა იანიამა იხაწაშოუბ, —

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ჰია ნრათეიკტ. უს, იშოცლობ ირციელაშეციტ, ართ
 ახ-კე ამესტცია ჯარა იაატიან რეჩტეა აკუადრეტეა
 აარეტუნე, ამცა აგუგუაჰია ეიქუნანე იანატეიკტ.
 რემკანეჰა აათგანე კრერტეიკტ, ახა კმაგუა აკრეტე ჰია
 აუიარჰიანეშუაბ. უი აშთახე იციეიკტ.

კმაგუა იიულაკე ინაპეტეი, იშაპეტეი ააფერტ-
 ლანე დვაგელტ. ამესტცია ახე რეხგა იციან.

ამესტცია რეჩტეა აკუადრეტეა რეტუნანე რყანჩ-
 ქუა დოუსე რმანუარქუა ინარხარშინე, რაბჯარქუა-
 გმე აკუადრე მანაქუა ინერხმენერჰალა არქუა დასუ
 იბტეტეაბ დარა ახმეციან ინერხირგელტ.

კმაგუა ირე კუადრენე, იაბჯარ ააშთხნე, დენ-
 ჩოქეილანე იბეე ირგეიკტ აბას ალა—შიაათეშოე,
 შიჩოქეილა!—ჰია.

ართ ვაწყეიკტ.

დრეტეჰიანე იჩოქეიწეიკტ. იანჩოქეილა—შიაბ-
 ჯარ შიკე,—ჰია კმაგუა იბეე გეიკტ. ართ ამესტ-
 ცია რაბჯარ ანერკ არწიააჰია დრეტეჰიანე ჩოქი-
 წიულა დრეტეილანე, ბეგმე რეჩტეა ირეტეყმყმა იკა-
 უნე, რაბჯარ აარემხნე, დარა ეიქუთახ იტაჰიანე
 ინაიაფიციკტ.

იმა ამკა დშოეტეჰე შოეიკტ, იხულაეიკტ.

კნეკ აქოე ინემკახგანე კრეტეტეიწეიკტ, იარგმე
 კრიტეიკტ. კრანეტეა დერკაგმ იაფეა იმა დშოააიუაბ
 რენე იანაბაიგუახან უს იჰიეიკტ:

— სარა შიარა შიეიფეშო სემდერბარ იშოეტუნა-
 გლობ რაციან, ახა შიეყან, შიცა შიეკენეყა. ამალა, სარა
 სშოეტციან სეშიჰიენეტეიკტ, უი ანაწა იბე დარა შოფხა-
 შაროუ ჟიდერ „იციოუ აფსე დიკვებოუბ“ რჰიორტ.
 სარა აბრი აყარა შიბეზუა, ნაფჰა კმაგუა, სხათა
 სოუბე შიბეზწააუაბ,—ჰია იხე დერდერენე იაუიშოიკტ.
 რხე ხმეშეშე ართ ახეკე ამესტცია იმიდა-გუიდანა
 რეტენეყა იციკტ.

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

8. აწან რაჟიებქ.

სქივტი, აწან ჰია ჯოუკე ჯყან. ურთ აშხა ინხონ, უაა სსან, ათურას იქულანე იკარქოონ, უსყან აშხა ასე, აქუა, აკერცხ აუაბაარემებტ. აფშოაციგდა ასუამებტ. დარა იარბანბაალაკგამე აკე უსს ირემამეკუა, აკე იაციემშო, აკე უსს ირემფხდაძო იყაბაარენ. ანციამეკე დრემამებტ, ჰარა ჰადა უაჰა ფსეზხოლე დარბანუ ჰია აკუნ იშოჯყაბ.

უს იშოჯყაბ ზნე აწან-გუარა იახმატრიაბ აჩუნეშებჟონ ახმტიე-კუასა*) ახმტი-გარა ანერგვლანე აფშოჰა დანიალანე, ხეხმტიი აკე დვლბაანაშთიტ, დვლბააბეშთებ ბაკუუ უაჰე იზემდერუა.

*) აკუასა — ავეუჰა ხუართაწას იაახარგამამანე, აწლაქუა ათანე ამრაბო, ალდურაქო იწარპაღიტ, აბესთა, აშო, აჯქურფი, აკაკან, არასა უჰია რვაგას, რციაგას.

აწან არი ახუკე დანგრბა იგურღაწია იყა-
ლოეიტ. დააშთერხენ დრაადეიტ. ახუკე მშოშმან იხ-
ჭაუა, დაარა იჯოლუშარატო ლასსე იბჭაიტ. დანდუხა
ზნე უს დრეზწააიტ დბაადამ—აბრი შიარა აკე ში-
ცეშმშიო შიეყოლუბ, აბრი შიარა იშიიააირა მჩეს
იყოლბეი, შიარა შიაწკაძეს იაიააირა იყოლბეი ჰია.

აწან რაბდუ, ხეში შოკქესა ზხეწუაბ, უს იჭიეიტ:
— ჰარა ჰაწკაძეს იაიააიუა იყოლბეი, ჰარა ჰაწკაძეს
იაიააიუანე იყოლუ უი აუა: აბამბა-სე აუნე, ამცა აც-
რაშიარ, ჰაბლურ ყალაბ, უაჰა ჰარა ჰაწკაძეს იაიააი-
უა აკე ადუნეი აქოე იაბეყალარემ,—ჰია.

უს იშოტიაბ, ახუკე დანხცა-დანდაა რუმბადაკუა
დნეწაშიეკუა დცეიტ. დაბააციეი ჰხუკე რჰიან ანანდ-
არანდ რჰიეიტ, ანა უაწიე დუბარ დაახუ—დრემბეიტ.
იშოტეშოუაბ ფეტრაკ აშთანხ, აწან რეიჰაბე დანე-
ნაფშო აჯმაქუა აწან-გუარა იანთთატიაბ, ბაღკე
აფაწაქუა ლანხანდენდა ილაძო, იშოწესუაბ იბეიტ.

— ჰაი, შიანაჯალბეიტ! ჰაქუწრა ააბააბ, ჰარა
ახუფჰა დჰაადამა, ჰაქუბხეშაბ დჰაადეიტ, ჰაქუიხეიტ
შიემბოი,—იჰიან, აწან ნარფშოხე იდირბეიტ აბაღ
აფაწა შოწესუაბ.

— არი ზაკუბი... რჰიან იანიბწაა უს რეიჰიეიტ:—
ჰარა ჰაყნე იახმა უაჟირაანდა, იშოჟეიდოუა ეიფშო
აფშოა მსეცებე, უაჟიე არი აბაღ აფაწა ზერწესუა
აფშოოლუბ. ჰაქუწრაც ჰაყაბააბ, შთა ჰარა იყაჰწო
ეგაძყამ,—ჰია.

აფშოა იაჰა-იაჰა აჩთარულულონ. აბამბა-სე აურა
იალაგოეიტ. ასე აუა, ასე აუა ჰბაყა საჯან რყენდა
ასე აუიტ. ნას ამცა ლაცრაშიან ზეგაძე ერანნაკ
ილქუბლაა იაგოეიტ.

აბასალა, იქუწიტ აწან. უაჟიეგა აშხა იყოლუბ
ჰადარაკ, აჩთაგელარა ჰია იანხაშთოლუ. ას ზანხაძე

ჟი. აუბ: აწან დაშთალობააპ შამხლა ისკაუეიტ ჰია
 აბნაცი. იფსაწანუ იმანუ დეშონეიუაბ აბრი ^{სამხლე}
 ლარა ჰია იაზდაშთოლუ იანუეი, უბრა დლატრანსუ
 აწუზუა კნუ იაანიკლოფეიტ. აწან ჟაა აბას შამხლაგდუ
 ილულუან, აკე იაციშომმებტ, დარა ირიბაიუაბ ჰია
 აკგდუ ჟყამებტ.

9. ლუკიან ჰაქიძე.

აუჯუ აღუნეი აქუჯ დანციორწ, რაფხაძაძა ამლა
 დებლამგაშოა აჰასაბ აუბ ღბეშთალა. იაიფუხმაშოიბ
 ზეგაჯ რგამაძა იბონ. იაჰჰიბაბ, აჰასკაჯენ, აბლდჯ, ალაც-
 ქუა, აშიორ, ნას აშიარახ-ეჯ უჰია. იაჰა ინაალოშია
 იიბიბ უბრი ეიჰა იჩთადიცალონ.

იარა უბას აკუნ დეშონეყოლბ ახთა დამკრაცე:
 ეიჰა ამრა აკუნ რეფხაგას იიბან, ახა არი ამრა მაცა-
 რა ესქაჯენგაჯ რეფხაგას იშოიმეხუოლბ ანიბა, ახთა
 დახამკეშოაბ აჰაფქუა იფშოააუა დალაგოეიტ, ნას
 აშიწატიქუა დრეშთალტ, — აშიარახქუა რციაქუა იხე
 იარხუო.

დეშონეი-ნეიუაბ აუაჯუ იჰატი იშიწატიე რაჰასაბ
 ალა ხუქუკ იჩოეიტურშიაშია იჩოეიჩიეიტ, ახა დეჰმა-
 ბავხარ იჩემაბარა იადიგალაშოაბ ხუშიე იბდერუა-
 მებტ, ჯარა აკე დახურგაჯ ახააა დაგარ აკუნ. იხუ-
 რა დნახუფსაა დცონ, იადიგალაშოაბ ხუშიე იბდერ-
 უამებტ ახე.

აუაა რაციახო იანალაგა, აჩემაბარაგაჯ რაცი-
 ხოეიტ, იფსუაგაჯ რხეფხაძაძარა იაბჰაიტ. აუაა ანმა-

კვებ, იფსუაზგად მკეკენ, არი დუკ რხშეკვ აბერშთუ-
მებტ. აშთაზად, აუთა იფსუა რხუფხდაძარა რაცდარა
იანალაგა, იზეშეშეშა, რხდაა იახუართანაშა ჰია
ახუშიქუა ირეშთალტ.

უბრი ამთაზე დცეორწიტ. ხუშიტიკვკ ლუკმან
ჰაქემ ჰია. არი აჰაქემ აჰასკემქუეი აბლქუეი,
ადაკქუეი უჰია რელა აჩემბცია ალორგონ. აჩემა-
ზავ დეფსაანდა დაიქუშეარ აგიორხეუამებტ, დეი-
ქუირხონ, ამალა, აკეზაწიეკ ახაფეც ხდაა იახუშიებ
იბდრუამებტ.

ზნე მათეკ ჰიაზო იაან იჰიეიტ:—ხეხე ბააფსეკ სე-
მოუბ, სალერგა,—ჰია. ლუკმან ჰაქემ დაზერაზხეიტ
ალერგარა, ახა იარა დაზწააიტ—ახაფეც ხდაა იახუ-
შიუბეი?—ჰია.

— ახაფეც ხდაა ხუშილა იანუბმერტია, ხუშიე
ანამოუ, ახაფეც ხდაა დაარა ხდაა ბააფსუბ, იწუზე-
როუბ,—აჰიეიტ ამათ.—წოუბ, იწეხტიუბ, ახა უბრი
აწხგა, აწხმა აუბ ისზემდერუა,—იჰიეიტ ლუკმან
ჰაქემ.

— აბრი სარა სზე ეიფშეუ, იაკოუა, იატუა იყა-
წოუ აიხატალა იწუზუეიტ,—აჰიეიტ ამათ. უბრი
აბოუბ ახაფეცწხეგა, ამათ ახე ეიფშეხე იბეყარწო.

— უი ბოიოუბ, ითაბუბ არი ეიფშე ახუში ახე-
სურწაბ. ახეხე ახენ ამათქუა რზე იხუშიეუ უი აუბ:
ამათ ახე შოახლაკე ამვადუ აქუკ ინეინე, აჩორ-
ქეაქემანე იანიილანე იცეარ, იანააქუხეზო, აგუ კაი
კაიუა იყალოიტ,—იჰიეიტ ლუკმან ჰაქემ.

— ითაბუბ,—აჰიან ამათ ხენჰიენ ახუაჩარა*) ინე-
ლალან, აბრი ახეხე ხუშიე იაჰაბ ამათქუა ირანა-
ჰიეიტ.

*) ახუაჩარა—ამაკემ გუაშრა.

უბრი აზოუბ უაჟიგაძე ამათქუა რჩურქაქაძე
 ამვადუ იზანილო. წოუბ, უბრაყა აზხარა იცხანუ
 იქოუხარ აგუ ბზიხარ ზდერუადა, ახა იაბაყოუ,
 ამვადუ აქოუ აუაა იმვასუა, ამათ აჩურქაქაძეანუ
 ამვა იშხანილოუ ანერბალაკა, ბზალა ირეშოუამ:
 იასნუ, ახუ ფჩხნუ ნაყ ინკარეჟუეიტ. აბრი აზოუბ
 ლუკმანგაძე ამათქუა ამვადუ ახა რხუ შირხა.

ლუკმან ჰაქაძემ დანხცალაკა იხუშიქუა იარა
 იმან, ამვან აკუბააიტ, ავუნე აკუბააიტ ჩმაბავუკ
 დანმააიქუშიაბ დალორგონ. იხუშიქუა აკუ ნწიო ია-
 ლაგარ, აბლდააჰია აბნაქოუ უჰია, ადიო აქოუ უჰია
 დცანუ უბრი ეიფეშოუ ახუში რხრიანუ იააშთიხონ.

ზნუ ლუკმან ჰაქაძემ მუშოციგაკ აშთახა დეშო-
 ნეიუამ ძუკ დნეჩოფენგელტ. აძგაძე ეგამაქამებტ,
 დნაფეშოუნ, დუკ იხარამკუა ცჰა-წირუკ შხხუ იბეიტ.

აბნაყა სეშოფაზქუმსრი იჰიან, დანხანქულამ
 დლაღყმან აძე აგუთა დნალაჰაიტ. აძე კერგაძე
 დარბელგეიტ, ახა ციგაღლა იფსუ აციიგოეიტ;
 იხუშიქუა ზეგაძე იყუნეძიძიანუ აძე იაგოეიტ.

დანეიქუბა აშთახა აძე დნაღალან დეფეშოააუა
 იხუშიქუა ფეთ-ჩუთკ იბეიტ, ეგაძრთ ზეგაძე აძე ია-
 გოეიტ. აბართ იიბამ ახუშიქუა როუბ იახმა უაჟი-
 რაანდა აუაა რხუ იადერხუო, რხუ ზლარხუშიტიუა.

10. შასოუ ააფესთაი ნავეი აპი.

ღეყან შასოუ ააფესთა ჰია ნხავკა. უი ეთემკ იაკუგუშან. დეყან ნავეი ჰიაგამ აპაკ. შასოუი ნავეი აპი ძლაბკ ეიცლეშთანაგალტ. ზნე ნავეი აპ აძლაბ ლქოუ დნეინ დტოანე დეშოლაციაქოზ შასოუ ააფესთა დნეიტ.

შასოუ ააფესთა დანნეი ნავეი აპ დიხამეძგელტ. აძლაბ დვაგელან—ბზიალა უააბეიტ! უააი არაბჟა,— ლჰიან პატუ იქულწეიტ.

ნავეი აპ იგუ იალსიტ, სარა აპაკ ბეშოსედტოა-ლაბ ბგელანე ბაშოა უავკე აბრი აყარა ჰათურ ბიქუბწაბეი ჰია.

ანა აძლაბ უს ლჰიეიტ:—იშოფა, ნაკ ააშოლა უაჰია შოუხ იაფსამეკუა ყალომა? (უაჰიე შოუხრა იაფსამ აძიე დუბახმოუ), არიგამ დუბუბუბ,—ჰია.

უი ანაკს ლარა დააგვლან უს ლჰიეიტ:—შეართ
 აკვჯაგდ სარა შისეშთოლუპ, შეართ რეიპა ხაქუა
 ზლოლუ სიცილოიტ,—ჰია.

შასოლუ ააფესთა დებლანეყუობ აჩუ იბთადა, იმაძა-
 მებტ, უი აყნტი ნავეი აჰ უს იეიჰიეიტ:—უნეი
 სეჩაქუა ურულაფშონე იუთახეუ აკ რელხ,—ჰია.

შასოლუ ააფესთა ნავეი აჰ იტუ დანნიეი იჩაქუა
 დრულაირფშონე იუთახეუ აკ რელხ ჰია. შასოლუ
 ააფესთა ჩოუ ხუქუკ ბეინ (ბან იაცუბ) ალვიზეიტ, ნას
 აჩაჰიარა ეიმერდეიტ. უანძა შასოლუ იჩოუ იარა
 იშონითახეზ იბეეიტ.

აჩაჰიარა ანაი აძლად ლტუ იციეიტ. აძლად დაა-
 ლაგან ლუჟაცია, ლუქულაცია ბეგდ ირალჰიეიტ,
 აბასოლუპ, აბრი აჩონე შისეზნიეი ჰია. ნასგდ დალა-
 გან აჩარა დუ იუიტ. ანეყუაცია რმეკუნეჭა დაარა
 იბზინე იყაწანე, წაყატოი რეიქუაქუა ვბა-ვბალა
 იყაწანე ახურჯენქუა ირთაწანე რაჩაქუა ირედელ-
 ჰიალტ. უბას დაარა პატულა ამვა იქულწეიტ.
 უახა ინეყუო, იახა ინეყუო იშონეიუაზ ჯარა ქეთაკ
 იაზნიეიტ.

ნავეი აჰ დააგვლან—აბრა ჰჰიენქაპ,—იჰიეიტ.
 შასოლუ ააფესთა უს იჰიეიტ: „არაწიყა ჰჰიენქარ ფხა-
 შაროლუპ. არა საბი იაშციეი რჰიარაქუა აზგუარჯრ-
 ხოლუბ აუბ,—იჰიან მავ იეეიტ. შასოლუ ააფესთა აი-
 ნეჟიცია*) ეიმერწიაზ ბენხართა რგაბ ირციენზაბ ია-
 კუნ, მგუათა დეყან, უი ალა აინეჟიცია დორციენზანე
 დეყან. ურთ რგულ იმან მეშოკე ზნე სშა შოფანბემუ-
 რი ჰია იგუ ითან, უაჟიე, დაარატია დანეყალა
 უახა აცარა აკუნ დბეშთაზ. ახა ნავეი აჰ უაჰა დბემ-
 ცო დალაგაეიტ. ნავეი აჰ დბემცო დანალაგა აშთა-
 ხალა იკუადერ დანქოეიჰიან იიულაგა იაბ და-

*) ადოლუცია.

ხმანერცაბ აყნენდა დნეიტ. ნას უს ეიჭიეიტ, სარა
 სხეშთაზ საბ დეზიან აინეეიცია აზაენილ, აინეეიე
 ურთ ბევეკ ხეკ ინარკნე ბეხეკ ზხაგლოლუ რყენნდა
 ელოუპ. ურთ რეკოუ სარა სშა ზემურ ყალომ, ახა
 უარა საბ იშა უჰია სემუაჰიომ, აბრა უტიამ საანდა.
 აბეეციგმა ყალაშოტ, ამაციუს ყალაშოტ, ახა უმშიან,
 ჯარგდე უმცან,—ჰია იაჰიანე ცჰაკ აქოუ დერტიეიტ.

იარა იქოენეიხან იაბ ინხართაქოუ დანნიე არახუ
 თინე ითაჟენ, აუახმად წვა ზმამებ ეყან. აუახმად
 ააიაფეიცან არწიააჰია დეჰიჰიან აპყაჰია იყანე
 ანიყმა ამშოციგმა, აღდე, ამაციუს ყალოეიტ, დაარა
 აბეეციგმა გოეიტ.

ნავეი აჰ ართ ანიაჰა დშიან წლაკ ავარა (აგუა-
 ვარა) დთალან ირეიწიანტ.

შასოლუ ააფესთა აცჰაქოუ დანაი ნავეი აჰ დიმ-
 ბეიტ, ანანდ აუახმად ირეცებ აქმაქუა იციცო იალა-
 გოეიტ. იცარ აინეეიცია აღდორა რნათოიტ, ამი
 დაანაგოიტ.

შასოლუ ააფესთა იიულაკდ დამწასნე აქმაქუა
 იკენ, ქოთუა ნავეი აჰ დიფშოან—აბრი უმეშოენ,
 იცარ აინეეიცია ამიე დაანაგოიტ,—იჰიან იარა ეგი
 ამალ ინნაბ ააგოიტ ჰია დხენჰინე დდექელონე
 ეიფშო, ნავეი აჰ, აქმაქუა იმპეწწნე იციეიტ.

აქმაქუა იმპეწწნე იანცა იშოეშოებ აკუმეჟა ხეკ
 ზხაგლოლ აინეეიე აქმაქუა დაქოტიანე დშოააუაბ
 რბეიტ, ახა ზენდა ირდღუა.

დანერზაიგუა აბასგდე ააიჭიეიტ:—ჰაიტ, იანა-
 ჯალბეიტ ჰარა ჰჰიენჰარა ზგულდუდა, ჰარა ჰაბჰიენ-
 ჰალოზ ჰრულგოეიტ ჰია ჰაყან; შასოლუ ააფესთა იაკუ-
 ნარ, უი მგუათა დეყან, დემიეტ, დინმაზარგდე დემ-
 შიეტ, დემინმაზარგდე ჰარა ჰჰიენჰარა უი ილშო-
 მებტ,—ჰია იქოაინეეიტ.

— ჰაიტი, შასოლუ ააფესთა ზანდოუგად სარა სოლუპ, საგირიტი, საგამშიტი, შიზბიჟიჟოგად სარა სოლუპ, უხანაზარ უაახეს, — ჰია შასოლუ ააფესთა ააჰოთიტი.

— ჰაიტი, შასოლუ ჩჩია, უარა უაახეს, — იჰიეტი აინეჟი.

აჰიახა იმთაკუა შასოლუ ააფესთა დაახესენ აინეჟი დეშნე დენკაიტი. აშოჯრჰია დაამწასენ აქმაქუა იკენ ინაგანე ნავეი აჰ იირკეტი. — იუმეშთენ, იუციცარ დაჩოადიე დანანაგოტი, — ჰია ნიაჰიანე; ნას ანაჟუბ (ამ-ჟუბ) იყუნჰიალაბ ადაუ იშა ანდოლბ ინაწეიკენ ივეირთიენ დეახუნანე იააიდიჰიალახტი. ახა ნავეი აჰ იზენკელახოუაბჰია, დელკედყდანე აქმაქუა ცახტი.

იშოფეშოჰბ აკუმეკუა ვ-ხეკ ზნაგელაბ დგადლოთი ეიჰანი ჟრდლუა დააუან. აბასგად ჰიო:

— ჰაიტი, ჰარა ჰიჟენჰარა ზგუაღლუაბ ექუჰხან, შასოლუ ააფესთა იაკუზარ მგუათა დეჟან დემიტი, დინხაზარგად დემშიტი, დეშინხაზარგად ჰარა ჰიჟენ-ჰარა უი იზგუაღლუამეტი, — ჰია.

— საგინეტი, საგამშიეტი შასოლუ ააფესთა ზან-ძოგად სარა სოლუპ, შიჰიჟენჰარაგად ზგუალიტი, აინეჟი აჟი უაახეს, — ჰია შასოლუ ააფესთა ააჰოთიტი.

— ჰაიტი, აფხა სარა სეშოფახესუა, შასოლუ ჩჩია უაახეს, — იჰიამთაბე შასოლუ ააფესთა დნახესენ აინეჟი დეშნე დენკაიტი. დაამწასენ აქმაქუა კენ ნავეი აჰ იირკენ, ახა დჯრვაგადენ იციცახტი. იარა უბეს აფხა ახესრა შასოლუ ააფესთა იქეშიო აინეჟიცია ჰე-ჰეკ იშიტი. აბეჰეკ იან იშოფეშოჰაბ აქმაქუა დაქუტიანე დააუან ბე-ხეკ ზნაგელაბ აინეჟი.

— ჰაიტი, ჰიჟენჰარა ზგუაღლუა, საშცია ხუქქუა ზშედა, ურთ ჰრულგახეტი ჰია ჰაყან, შასოლუ ჩჩია უოლუმა, უაახეს, — იჰიეტი აინეჟი.

— ჰაიტი, აინეჟი აჟი, აფხა სარა სეშოფახესუა, უხანაზარ უაახეს, — ანიჰია, აინეჟი დაახესენ ისანდაყ

(ინამბალ) შთაბიუბ შასოუ ააფესთა იუათთაქუა
 ბაგად ირჯლალტ, ანა დაზემშტ. ნას შასოუ
 დაახესუნ ბუ-ხეკ ბნაგულაბ აინეჟი დეშნე დენკაიხტ.
 დნაწყადან დნეინ ამყუბ აინეჟი იშა ინაწიეკუბენ იაარ-
 თინე დვახუნან იმყუბ ააიდიჰიალტ. აქმაქუბაგად
 დაამწასუნ იკნე აშთახა ნახაწანე იბემცარატია ინ-
 ქოეიჰიან, იუათთაქუა ნაპხაშელა ირლულუნე იაა-
 ქოეიჰიან, ნავეი აპგად დაანეჟენ დცან აინეჟიცი
 რთუფ აქოუ იაბ იმალ იყაბ: აჟი, აცი, აფსასა, ანაფშ
 ზეგად იმანე დააიტ ნავეი აპ დახმენიეჟბ.

ამჟა იქულტ რმალ რემანე, ანა ნავეი აპ დბემცო
 დალაგოეიტ.

ნავეი აპ დბემცოშია ანიბა, შასოუ ააფესთა დაა-
 ლაგან ნავეი აპ ჩოანე დაქუქოეიჰიან ციგმალა დი-
 მანე, ამალგად იმანე რქეთა ააიგუარა დააიტ. უა
 ინააი ნავეი აპ დნიდტიალან უს იეიჰიეიტ:

— უარა უაპუბ. ახად უმოუბ. უაჟიე აბრი აყარა
 მაზარა ჰამანე ჰანეილაკა, არი ანაწარა ზუბ, ნავეი
 აპ იოუბ რჰიაშოტ; სარა რუცჰა, აბრი აყარა ნაწარა
 სულოუბ ჰია უავგად დეყამ უარგად უავკს სუკოუა-
 მებტ, უავგასხადგლომებტ, სარა ისთახებ საბ იშა
 ზურ აკუნ, იშოუბო ეიფშო უი ნასეგძეიტ, უარგად
 იუბოიტ. უბრი ანავს აჟილარ ეიზაშოტ, აბრი აყარა
 მალ ჰამანე ჰანეილაკა აჩარა უტხაშოტ. იაიიუა
 დოუსე ირქუნაგო რეთატხაშოტ. უბრი ზეგად უარა
 იბა, ახადგად უარა იუმაბ, აძლადგად უარა დუმაბ,
 ამალგად უარა იუმაბ. ამალა აბართ აალეფქუა ფშბა
 სარა ისემბააიტ, ახად, საბ იკან აუბ სარა ისემბა,
 ეგადრთ უარა იშოუთახეუ ინეყუგა.

ანა აწეზუტიან აბრი აყარა ნაწარა ზუბ უააკუა-
 შოა ჰია იუდერწაშოტ, ანა უარა უანეკუაშოალაკა,
 სუგბა გამარჯას ჰია ისუმთან,—ჰიაგად ნაციწეიტ.

უს აძლად ლქოუ ინეიტ.

შასოუ ააფესთეი ნავეი აჰი ააიტ ჰია ანრსჷმუაჲ
 ლარ ვიზეიტ. შინჯინქი

იააიბ დოუსე ირქუნაგაბ რბიშოეიტ ნავეი აჰ.
 ადერჷაჩხენე აჩარა რუიტ, აკუაშოარა ყარწეიტ.
 აწეზუტთანე—აბრი აყარა ხაწარა ზუბ ნავეი აჰ უაა-
 ქუგეჷქოუჲ,—ჰია იანიდერწა დააქულან დკუაშოეიტ.
 უაჷჷ, ავე რაცია ეჷინე დეჷამბი, შასოუ ააფესთა
 იიჰიაზ იხაშოთენ, დანააქუწუაბ—სვეზა შასოუ ააფესთა
 გამარჯას,—იჰიან ინიითეიტ.

შასოუ იყაიწახუაბ, დააქულან აკუაშოარა და-
 ლაგეიტ, აზა დკუაშოაძო დალაგეიტ.

აკუაშოარა დანალაგა, დეხუნე დეჷამბი აშა იც-
 რეკმასო დყალოეიტ. იააისნე დეკენე ილხიხუაფეშო-
 ზარ, ასანდაყ იუათიაქუა იშორელაბ რბეიტ. ნას ზე-
 გდე ირდერტ ახაწარა ზუბ შასოუ ააფესთა შოიაკუმ,
 იაბ იშა შოიუბ უჰია ზეგდე.

ასანდაყ ალჰხუეიტ ჰია იალაგეიტ. აძიე და-
 ხან, იამუიტ, ვეჯა ახან ირზალემხიტ. უს აავეკ
 რაყარა იქუიბაგუა დერჰიჰიო იალჰხუეიტ ჰია იშოა-
 ქოზ თაჰმადა ხუქეკ ჩოჲ ხუქეკ დაქუტთანე დაარჯ-
 ლაჷლან,—ჰაიტ აბააფესე, მღკე სშაპე იალალტ ჰია
 აუმა აუაა იდერკენე იარხო უბერჰიჰიო, უხაწაძაბაა-
 რემ,—იჰიან ინაცხეფ ალა დნაგუთასენ ასანდაყ,
 მღკე აშია ინალოჩრშიან იჩოჲ დაასენ დცეიტ.

შასოუ ააფესთა ნავეი აჰ უს იეიჰიეიტ:—სარა
 სააქუგეჷანაძა ამალ იააგაბ ზეგდე ეიბგანე იუმაბ
 აძიერ აკრიუთახაბარგდე შთანყა იააგა, აბრი
 აუაჲ დეილემკააკუა სხენჰიუამ,—ჰია. ნას იაალეფ და-
 ქუტთანე ათაჰმადა დიშთალტ.

ათაჰმადა დახეცობ იშთა თეკოჰოა იგან. შასოუ
 ააფესთაგდე უი იჩოჷშთა დხელანე დცონ.

ათაჰმადა ხუქეკ ჩონაკ ალა დაგდეეიტ დაგდააიტ,
 შასოუ ააფესთა ხაზა-ხემშო ამჷა დქუნოეიტ.

შასოუ ააფესთა ხემშო დნეყუანხანუ ეიფშო დან
 ფშოუ ბნა-გუთანუკ, დიჰიფშო ჰრაკრა ხუკუკუ
 ქუაციკ შოყუბ იბეიტ. აბნა იყაუბეიშ ჰია დნეინუ
 დანკელფშო, ათაჰმადა ხუკუკუ ვუჯა ავუნჰისა იდტია-
 ლანუ, აძიუ იხუ დალაფშოუა ეგი იბლა დალაფშოუა
 იშოტიაბ იბეიტ.

ჰაი, აჩია, სარა იუსურბაპ, უსხეჩიანუ უშოფაცობ
 ააიგუახუნ დლატიან იხუ იარბანუ დაახესენ, ახუ
 შონეიუაბ იხუ ინადშიალტ.

ათაჰმადა ინაპუ აქოაირხან ახუ ახადურშოლაბ
 იაადიხენ, — ბელაქუა ეგდრემბააიტ სუბჰო ბემბადოი,
 არი ბემბოი, — იჰიან ნაყ ინკაირშოტ.

შასოუ ააფესთა უამაშია იბან, უა იამუბარგდუ
 იანტრატაროუ იჰიან, იბლა იარბანუ დაახესტ. იხუ
 შონეიუაბ იბლა ინადშიალან, უიგდუ ალამლაკუა უა
 ინადყდაყდალსეიტ.

ათაჰმადა ინაპუ აქოაირხახენ, — შილაქუა ეგდ-
 რემბახააიტ, ბაშოა შიალაფშოუამა, სუბჰო შიემბა-
 ძოი, — იჰიან დანნახუაფშო, შოხენ იბეიტ.

— დუბუსთა ატეფ რხესუა იქუუ, ბუნძ რჰიანუ
 ბნათა რემბო; შასოუ ააფესთა უოუმა, უაბაყაბ?
 არახუ უაი! — იჰიან დააიფხეიტ.

შასოუ ააფესთა დნეინ, დაალაგანუ დანდყაბ, ახა-
 წარა იიუბ ბეგდუ აკუ აანმუქუა ბეგდუ ეიიჰიეიტ.
 აწუხუტიანუ ასანდაყ ილაბ, აავუკ ირბალემხენ, მღშია
 იფხაძანუ ნაციხეფლა იალზენუ უეილესუმკააკუა სჰიან
 უჩოაშოა სეშოხენ სააიტ ჰია ეიიჰიეიტ.

— ოი, დად, უარა უბენიაბ, ახაწარა იიუბ სხემ-
 დურუნუ სეყამ, უოთ ბეგდუ ბდურუეიტ, ახა სარა სხე-
 ქუშიაბ ანესხუც უარა უტიუ მღშია ისფხაძეიტ, —
 იჰიეიტ ათაჰმადა. — უბრი აუა სარგდუ სხეშოლუ,
 იყალოზარ ისაჰი, — ჰია ათაჰმადა დიჰიეიტ შასოუ
 ააფესთა.

— იბზიოლებ, დად, უააძერკუ სბუქუშიაბ უასპიბაპ, იპიან ათაპშიადა აციაეიარა დნალაგოეიტ.

— ჰარა ბუკუკ აშიარაცაცია ჰაყან.

ჩონაკ ჰშიარაცო ჰაშონეიუაბ ჰაფუკ ჰნუწანაგალტ. ჰარა აჰაფუ ჰაწოლუბ, ჰშიარაცოეიტ ჰია ჰაყოლუბ, უსყან ჰაბთაბ ჩხზბაუბააპ.

უს ჰაშთაბ გუართა (ხაჩა) ლაკ ააინ იააშთინახენ ათუფ აქუტ იაგოეიტ.

ალა იანანაგაბ ახაჩა იანიბა ლაბაკ ინახაირფან ჰარგაჟ ჰაშთაბ ათანგაჟ (ამშოუნ) იალაიეიტ.

უა ჰანალაჰა აფსუდ აუნაუწყა ჰთანაგალტ.

უი აფსუდ აუნაუწყა აუაა ნზონ. ურთ აძიი სარეი ჰაისიეიტ.

ჩონაკ ისეისუბ ათია იეიდარა რზნუ დაწალანუ დეშონეიუაბ იშთახა ალა სნეინ ასფუკა არკნუ ინალასწან ამცა აკოეიტ. უი ინახყდან აქუთა ზეგაჟ ამცა აკეიტ. აფსუდ შოუნ იფეიეიტ.

აფსუდ ანფეია ათანგაჟბ ააიმყდან აბართ ავჰისაცეიი სარეი, აბრი სჩოი ჰარშიენ აბრა ჰკანაეიტ. ნას სარა აბრი აჩოუ საქუტეიანუ ჰიენჰარა სცალოზ.

ჩონაკ სეშონეიუაბ ბე-ხეკ ზხაგლაბ აინუეი იჩოუ იაფხდა იჰუაპიანუ დეშოეციაბ სნიხაგელტ. იჩოუ სანაბა დაარკოუხუეიტ; ნას ინაპუ აადიექუიწან სიკოეიტ. დნეინ ჟუხწიე ააიგან სვახაიწან ამცა სნუჩოპიანუ აქუხწი იუათია იაბბეიეკენ ლახანკაკ აასუწარგელანუ დეითაციაბტ.

აშოშოა სელწუა, სხაგეეუა ალახანკა აზნა აშოშოა ყალოეიტ; სარგაჟ სახუწარაზუ ეგმსეგემეუა სშოეუაბ უს, აინუეი იჩოუ დაარკოუხუეიტ.

აინუეი დანააფშო ალახანკა ააშთიხენ აშოშოა ბეგაჟ იეიეიტ, სარგაჟ დვსუხან აქუხწი ცქმა სახაწანუ დვაიან დეითაციაბტ.

სარბ ამოშმა ისლწებ ალახანკა ეითართივტ, სარგდუ სანჯწრაცუ ეგდსუგემკუა სშოჯყაბ აინჯყი იჩოუ დანარფშოხენ, ამოშმა ჟეინუ, სარა დევსუხან სანაწანუ დეითაციახტ.

ახნტი რაან შოშმა სელემწიტ, ახა სხწრაცუ ეგდსუგემკუა სშოჯყახებ აინჯყი იჩოუ დანარფშოხიტ. დანააფშო, ამოშმა ანიმბა იაალფუ დამგუაან იფუჟეიტ, სბუჟაბეი ჰია, სარგდუ დვასუხან — სანაწანუ დეითაციახტ.

უს სარა სუშახანგეჟუაბ ახწრაცუ სანააი, აალფუ გუაანუ იყამბი უს აჰიეიტ: — უახწუ უბახწუაბარ, შთა დაასურფშოძომ, უანახწლაკა აბნი აგმათა (აჰია) იარა იტოლუბ იუბიქუჟერ დეივნაწიოიტ, ნას უარგდუ უკაბ, — ჰია. უს სარგდუ ციგმალა საახწუნ იბულაკა აინჯყი იგმათა რჰიაბანუ ინიქუსუჟენ დააივნაწიეიტ, სარგდუ აბრაახა სააგუშეიტ; აბრი აყრა სუხტუსხეიტ, — იჰიან ათაჰმადა იაჟია დაალგუეიტ. ნას უს იჰიეიტ:

— უარა უაჟიუ უქეთან უანწეილაკა სანდუყაბ უჰიაშოტ, იუითაბი ჰია იუბწააშოტ, აბარ ახდუ, აბარ არახუ, აალფუქუა ურულაფშო, უაზსუც, იუთახუ უს-თოიტ, — ჰია.

ათაჰმადა იჰისაქუა რუთაჰმადა ენაგდ აუნუ დეყა-ბარ რთახენ, ახა იარა ანი იჩოუ ხუქუ იმანაწა აუნუ დებტაძომებტ, უბრი აყნეტი ურთ შასოუ ააფუსთა დაბურკაოიტ უი ადა უაჰა დაჩოაკ დამუჰიარაცუ.

შასოუ ააფუსთაგდუ — შთა სცოიტ, — იჰიან ამუა დექულტ. შასოუ ააფუსთა დანდოქულა ათაჰმადა დიბწააიტ — იუსთარეზეი, იუთახუზეი? — ჰია.

— იარბანბაალაკა აკგდუ სთახემ, — იჰიან მაპ იკეიტ შასოუ ააფუსთა, ახა ათაჰმადა იმუქეიტ; — იბაკუბაალაკა აკუ უმთაკუა უსზუშთუამ, — იჰიან, იმუქო დანალაგა შასოუ ააფუსთა უს იჰიეიტ: — იუწუქოზარ აბრი უჩო-ხუქუ სუთ, უაჰა აკგდუ ბგომ, — ჰია.

ათაჰმალა დაარა იცემლხუეიტ. ახჷ იირბეიტ, არახუ იირბეიტ, ახა იანიმუჷა იჩ-ხუჷე იითან ნე დცეიტ.

ივხე დანნეი ნავეი აჰ დააიფხან იხუთა ითანე დნაუიშთიტ. იარა დაალაგან ჩარა დუ იუიტ, აძ-ლაბგჷ იარა დიგუეიტ; უი ნახეს დთუნჩნე ჳმაჷლა იხე ნეყუიგო დყალუეიტ.

— სარგჷ იახა სცან იახა სააიტ,— იჰიეიტ აჰიატჷჷ ჯაბაჷჷ.

11. გეჟვჯე აინჯეცია (აეშხია).

გეჟვერშცია აინჯეცია ჯყან.

აინჯეცია ცანე იჰინჯალონ (იქულალონ).

იჰინჯანე იაარგაბ აუაა ხუქქუა (იდაუმკუა ეგდართ აუაა) ირეიუაბ ძლაბკ აინჯეცია რუაძიე ფჰიესს დააიხუან კკუნაკ დლოუტ. აკკუნ იმჰაირ, აინჯეცია რეიფშო დთაჰათელმანე (ილანე) დყალოვიტ.

ზნე აკკუნ იან დღღზწააირ: — ბარა აბას ბუხდშიანე ბზყოუბი, ნასგაგ ანი, აბი, ეშა, ეჰიშა უაჰვ დბემაძამი? — ჰია.

— ეი, ნან, სარა სეინჯეი ქილაძამ, სარა აუაა ხუქქუა სრეიუან, ჰინჯალა აინჯეცია საარგან, უაბაჟი ფჰიესს სააიხუტ, სანგაგ დეყოუბ, საბგაგ დეყოუბ, აეშაგაგ აეჰიშაგაგ სემოუბ, ანა უაბ აჟირაციგა იაუსირბახუაბ აკუმზარ, — ლჰივიტ იან.

— ჰაინტ, ურთ რბარა ანჰიმუმ აბრაგად ფარაგადი
 ჰმეილანემ, ანცია დსუმერბან. უი სარა ილსერ
 — იჰიეიტ აქკუნ.

ჩხნაკ აიხეი ქკუნ იაბ მქჰააგარა დცეიტ. აინეი
 მქჰააგარა დანმცობ იქკუნგად დიშთალანუ დცეიტ.
 აინეი იქკუნ დიშთალანუ დნეიუაშია ანიბა დაარა
 იგუ იახუეიტ, სუქკუნ დსეზუარაცუ დააუეიტ, შთა
 სუფსგად სირშახბ ჰია.

— უაბაყაბ? — ჰია დანწაა აქკუნ უს იჰიეიტ: — ია სუ-
 შეროუბ, ია უსშეროუბ ისჰოლ ანსზუმიუ. ისჰიოგად უი
 აუბ: სან, ლაბ, ლან ლაშა ლაჰიშა ლუემერბარ ყა-
 ლომ, — ჰია.

აინეი იქკუნ ას ანიჰია, არი იჩირციგმარ ჰაც-
 თიანაბ, აუაბ ჰხნარჩაბ, ეილდუბ სხე აფერსერ იჰიან
 აბახუ იჩათანუ იჩაირგეიტ.

აქკუნ იან ლქჰუ დააიტ. — შთა ბაალა! საბ იმუა-
 შია ანეზბა დფერსერ, — ჰია. — ჰაიტ, იყაუწაბი! უაბ
 იაშცია ჰანდმერწიოი, აუამა ყაუწეიტ! — ლჰიან აღმრა
 დალაგეიტ.

— ოო, უს აკუზარ ბარა ბაკუზაბ ბთააცია რბარა
 ბთახემბ, ბაშთა საბ დთასერხეიტ; ეზმა ნახეს არა
 საანგლომ, — იჰიან რქჰთა დალწუ დაჩთა ქჰთაკ ახა
 დცეიტ.

დაარა აკერ დნეყუანმანუ დეშენეიუაბ ხუაჯაკ
 დიბეიტ. — უაბაცო? — ჰია ახუაჯა დანწაა უს იჰიეიტ
 აინეი ხუქჰ: — აუასა სეზმჩაბ, აეი სეზმჩაბ, აუს ბუბ
 სემთანუ დეზბარ, — ჰია. — უს აკუზარ სარა ზენჯაყიაყა
 უასა სემოუბ იუმბოზარ უაალა უზგაბ, — იჰიან ახუაჯა
 დიმანუ ავნეყა დცან აუასაქუა დრეციწეიტ.

აინეი ქკუნ დაარა ქკუნა წარენ. დგუარწუ ავნე
 დანააილაკა აფჰიეს დლუცხრააუან, ანაწა დიცხრაა-
 უან, ანახა აკ ყაიწონ, არახა აკ ყაიწონ, ამალა
 დრიადომებტ.

— დაბაზგო უმბოი, აბრი იზგო აძიე იტინე მხან
 ხენჯაჟია იქუტუბ ასუდ იაზბ დეზგოიტ, — ჰია იერჰიეიტ.
 — მათ ხენჯაჟია უსთარ დოჟუშთუოჟი? — ჰია დიაბ-
 წაიიტ. მათ ხენჯაჟია სუთარ დოჟუშთუეიტ ანიჰია,
 ხენჯაჟია მათ იმაზ ნითანე აბაანდაკე დოჟიშთიტ.

ურთ დენრედწენ დეშენეიუაბ აკუმკუა დაარა აკერ
 დნეჟუაზმანე დანფშე იარა იკეზა ენეჟიკ აძლაგარა
 იშაცხეჟე იქურგელანე ირლაგო დშოცობ იბეიტ.
 აინეჟი ქკუნ არი უამაშია იბან, — იყალოზარ კეზას
 სყაწა ჰაიციეჟულაპ, — ჰია იეიჰიეიტ.

ანი, აძლაგარა ზშაცხეჟე იქურგელანე ინეჟოზ
 უს იჰიეიტ: — უარამოჟ ასლან ალემჰაქუა რელა იკნე
 აქეჟ ითასუა იააზგაზ იაკუზარ სეცნეჟუარა ილშა-
 რემეზტ, უარა იულშოშმა, სარა სეცნეჟუარა, — ჰია.
 — ასლან ალემჰაქუა რელა იკნე აქეჟ ითასუა იააზგაზ
 სარა საკუნ, აზა ას სელამ, — ანიჰია. — უს აკუზარ უაალა
 ჰაიკეზციამ! — იჰიან იეიციე იდიეჟულტ.

შარდა ინეჟუაზმანე იშენეიუაბ აძიე იაჰია დუკ
 ინაცხეჟე იზარგეჟუა დშალაზუმარუაბ დერბეიტ.
 უს ანერბა უამაშია ირბან — იყალოზარ ჰაიკეზციამ-
 ნაიტი, — ჰია იარჰიეიტ.

ჰაიკეზციამ ჰია ანიარჰია უს იჰიეიტ: „შიარამოჟ
 ასლან ალემჰაქუა რელა იკნე აქეჟ ითასუა იააზგაზი
 აძლაგარა ზშაცხეჟე იქურგელანე იზრლაგოზი რაკუ-
 ზარ სეკუზარა რელშარემეზტეი, შიარა სარა სეცნე-
 ჟუარა შიელშოშმა, — ჰია რეიჰიეიტ.

— ასლან კნე იააზგაზგე სარა სოჟუ, აძლაგარა
 ზშაცხეჟე იქურგელანე იზრლაგოზგე სეკეზა იოჟუ,
 აზა ას ჰალოშოშმა, — რჰიეიტ იფელამ.

— უს აკუზარ იბზიოჟუ, ჰაიკეზციამ, — იჰიან ეიციე
 იდიეჟულტ.

იშინეილებს აკუმკუა ჯარა იააგელტ. აიამაზინა
 ცია ინაზრგეფუბ ახუ ყაიწარაბე დაანეჟნე ეგადრთ
 ავჯაგად შიარაცარა იცეირ.

უი დაალაგან ივბცია ანააშობ ალამთალა აკუაც
 იფიიტ, აბესთა იუიტ. დეშოფშოზბ აკუმკუა ჟააკმა
 ხრისტა (ჟააკმა ქუასა) არბალდკ დაქუტთანე დააინ—
 ინაპე იშაპე ჭაპაიანე დეშთაწანე, იყაიწამ ზეგად
 ეჭანე დცეირ. უს დქაპაიანე დეშოშთან ივბცია აშაი-
 რას რაციანე იშნე ირეშანე იააიზარ, ჭატიგადე ჟყამ
 რკვბაგად დქაპაი დეშთოლუბ.

— იყალაზი?—ჰია იანიზწაა, უს იჰიეიტ:—შიარა
 შიანცა სხე სეხელა სალაგან სნაპე ჭრასჰიეიტ, სშაპე
 ჭრასჰიეიტ, აკე ისეხუაპ სეგუახუნ, ახა ისმეხუეიტ,—
 ჰია. ახა დარა აკ შოყალაბ რდგრტ, დეფდგრტიტ.

ადრვანჩხე აძლაგარა შშაციხელე იქურგელანე
 იზრლაგომ დაანეჟნე ეგადრთ შიარაცარა იცეირ.
 იაანრეჟეშ დაალაგან აკუაც იფიიტ, აბესთა იუიტ.

დეშოფშოზბ აკუმკუა ჟააკმა ხრისტა დააიტ.—აკრეს-
 კაწა, ამლა საკოუეიტ!—ანიჰია ეჟ მახუკ (ეხეხუთაკ)
 იითეიტ. უი ანიჭა—არი სეზხომ იწაგადე სეთ!—ანიჰია
 მამ იციიკოიტ. სარა სკეზციადე არი იანდფშოლუბ,
 უაჰა სეხუთომ ჰია. ჟააკმა ხრისტა დვაგელან იააი-
 ქუეეიტ. აინეჟი ჟააკმა ხრისტა დიიააინ ინაპე იშაპე
 ჭაპაიანე დლეშთაწანე, აკუაც, აბესთა ზეგადე ეჭანე
 დცეირ.

— ივბცია ანააი იყალაზი?—ჰია იანწაა,—სეჩმაზა-
 ვხან აკ ისეხუაპ სჰიან, სნაპე სშაპე ჭრასჰიან, ახა აკგად
 ისმეხუეიტ,—იჰიეიტ დქაპაი დახმეშთაბ. დარგად
 აუგადამ, იყალაზ აურემდგრსოუაბ, დაათდგრტენ აკ-
 რუნე აკრერჭეეიტ.

ადრვანჩხე ასლან კნე იააზგაბ აინეჟი ჭკუნ დაან-
 გელტ, ეგადრთ შიარაცარა იცეირ. აინეჟი ჭკუნ იანა-
 ამთაბ აკრუნე დტთანე, აბარ შთა სკეზცია აალაპ

ჰია ღეშოფშოშუმ ჟუაკაა ხრისთაგაჯ არბაღაჯ დეკუშულნი
ტიანე დააიტ.

— აკრესტოჟაწა, აინეჟი, სემლაშუეიტ, — ჰია ჟუაკაა ხრისთა იანიჰია აინეჟი დნეინ ქემაწიაკოი აბესთეი იითეიტ.

— არი სეზხომ, იწაგაჯ სეთ! — ანიჰია აინეჟი უს იჰიეიტ: — არი სვებციაგაჯ აზფშოჟუ, ჟაჰა სეზუთომ, — ჰია. უს ანიჰია ჟუაკაა ხრისთა დვაგელან აინეჟი კეკუნ დეჟასჰიოიტ ჰია დანალაგა, აინეჟი, ჟუაკაა ხრისთა ივქწრა დააწეიკენ წლაკე ააზურყუჟსუ დნავწეიწეიტ. უს ღეშოტიაბ ივებციაგაჯ ააიტ.

ივებცია ანაბი, აბას, აბას სზეჟუშიაბ იჰიან ირეი-ჰიეიტ. — შიაალა, იარგაჯ ღეშისურბაბ, — იჰიან იმანე აწლა დევეწეიწაბ ახგელაბ იანნეი, დუბარ დაახუ; ჟუაკაა ხრისთა აწლა დანბალუმწ, აწლა ააწეიხენ დშოალაბ ირჰიაბო იმანე დცეიტ.

აინეჟი კეკუნ, ჟუაკაა ხრისთა დცაშია ანიბა იხეიმდ-ღეიშეიტ; სნაპალა იფსე თესემზერ ბუამ იჰიან, დიშ-თალტ. ივებციაგაჯ იცეეიტ. აწლა რჰიაბანე იახიგომ აშთა იხელანე იშხეიუაბ გუაჟარაკ აჟარა დანბთალაბ რბეიტ. იაალაგან ადუმბეი (ადუმბეი) ციაქუა ფყყანე ეიფშნე აინეჟი კეკუნ დელთარწან არხაკ აკჟუ დლეზა-აიტ. არხაკჟუ დანბლეზაბ არახუ რაციაძანე ითან, ახმაფშ კაჟენ. ურთ დრულალანე დეშხეიუაბ ხ-ჟკ აძლბცია იბეიტ. აძლბცია ანიბა დრუმწააიტ — ჟუაკაა ხრისთა დაბაყოჟ? — ჰია.

— ილუხბოშეი? ჟანხ უმცან, უი უსგაჯ უილგოეიტ, იიართა დელლოჟუ, აფსხეზრა დეჟოჟუ, — რჰიეიტ აძლბ-ცია. ახა იმჟუკუა დანბეშთაბ დირჰიეიტ. დანბეშთაბ დანნეი აფსხეზრა დეჟოჟენ. იფსე ითაბ ანუჟეგაჯ უა დაა-ლგან ნას აძლბცია დრაიციაჟეიტ, — შიაბაყან? — ჰია.

— ჟუაკაა ხრისთა ჰჰიენჰანე ჰაიგოეიტ, — რჰიეიტ აძლბცია. — უს აკუზარ შიაალა სარა შიებგოიტ,

ჰარგამე ხ-ვკჳ ჰაყოლებ, შიარგამე ხ-ვკჳ, ხატოღ, ჰისეს...
 შიდაგამ, — ჰია რეიჰიეიტ. აძლამცია ამზრამხუფიტ, ჰარგამე
 იხამე ამიღ დაარჯლოხიტ, ეგამერთ ივამცია რბე ინეირ-
 კააიტ.

ნას დაალაგან ამამარა იყამ ზეგამ დანმთალამ
 ათუფან ეიზიგუფიტ. რაფხამ დაალაგან ივამცია რბე
 ირკამამ აძლამცია რითან იხუნჯრგუფიტ, ნას ამალ
 იყამ ხუნჯრგუფიტ. უი ამთახამ იარა იფჰიეს დხუნ-
 გარ ითახხან, ახა ლარა ილმუა დალაგუფიტ.

— სარა სუხუნჯრგარ უარა არამამ უნჯენე იცარ
 აღშოოიტ ნას უანხამოიტ, — ლჰიან. ახა იარა იმუ-
 კუა რაფხამ ლარა დდიეჰუიწეიტ. ლარა დანდიეჰუი-
 წომ უს ლჰიეიტ: — იმდერუადა არამამ აკე უთანენე
 უთალომარ, ამრა ვ-თელმეკ ააიშოტ, აკე ექუაწიოუამ
 ეგი შოკუაყოფი. აიქუაწია უკერ ამრა შოაყა ულას-
 კამაგოუ აყარა ალადა უაგოიტ, ამოკუაყუა უბკერ
 ხეხამ უხუნნაგოიტ. — ჰია. იშოულჰიამ ეიფშო, ლარა
 დანხუნჯრგა იარა უა დაათაენე დარა ექულანე იცეიტ.

იარა უა დეშოგულამ ვ-უასაკ: აკე ეიქუაწიანე ეგი
 შოკუაყუანე იააიტ.

დაარემწასუა იქოაიხან აიქუაწია იფხამაშიტ.
 უი, აძლამ იშოულჰიამ ეიფშო ალადა დაგუფიტ.

უა — ქეთაკ ეყან, აქეთა დალაღანე დეშონეიუამ
 თაჰიკ (თაკუაჰეეკ) დახამნხოზ დნეიტ.

— ნან, სემლაშუეიტ, აკრაასჰოაწე! — ჰია ათაჰი
 ილჰეიჰიეიტ. — ეე, ნან, აკრუჰჰოასწაშოან, ამოშლა,
 აკუაჰ, ანშო, ამი, ზეგამ სემოუბ, ახა ამე სემამ, ნან, —
 ლჰიეიტ ათაჰი. — იყალაბეი — ?ჰია დანლემწაა, უს იალ-
 ჰიეიტ: — ამრი აქეთა იუბო აკოჰ ძე ბაწიეკ ეყოფამ,
 უი ამე ასლანე ახელაფშოუბ, უი ესემჩეჰეა ბნეკ აუბ
 ამე აგარა ჰანაქუითნატოუა, უსყანგამ აქეთა ძლამკ
 დგანე, ინეჰიანე აკუმმარ უს ამალა იაჰნათომ. აუაა
 რაცია ახამყოფი მჩებჰეკ რეზნარა რგოიტ, სარა საძი-

ქართული
ლიბრეოთეკა

გუშოლუპ, ნასგაძ თაჟიკ სოლუპ, მჩებეჟკ სეზნარა სმააგა-
გუშომ აზ სძ ნწიან უაჟიუ ძედა სტიოლუპ, აბარ
უაწიუ ჩოჰიაროლუპ, აქეთა ძლაბკ დრემანე იცოიტი, ნას
აძე ააგარა ყალოიტი, —ჰია.

— უი აკუზარ იუადავემ, აძლაბ დანერგო სერბა
ნას სარა იზბაპ, — იჰიეიტი აინეჟი ჭკუნ.

აჩხე ანააშოა აქეთა ეიზან ძლაბკ აუარდენ და-
ქუწანე დწილუა აძე აშოყა დშოჯრგომ იბეიტი. იარგაძ
დრელაგელანე აჟილარ ახეცომ დცეიტი. აჟილარ აძე
აქოუ ინეინ ინეჰიანე აძლაბ დეშოწილუაბ ათოლუბაქოუ
(ანეჰიართაქოუ) დაანეჟენ აძე რემანე ავნეჟა იცეიტი,
აინეჟი ჭკუნ უა აძლაბ ლქოუ დაანგელტი.

აინეჟი აძლაბ უს ლოჟიჰიეიტი — ბარა, აჰჰიი აკე
ბესციემშინ, ბარა სარა ბსაჰიშოლუპ, ამალაგაძ ბემ-
შინ ბაგაძემწილუან, უი ასლან ანააილაჟა სარა ია-
ზეზუა ბბაპ, — იჰიან აძლაბ დირთენჩიტი.

უს იშოტიაბ ასლან ააიტი აძლაბ დეზგოიტი ჰია.
ასლან ანააი აინეჟი დვაგელან ასლანი იარეი აიქუ-
ფარა იალაგოჟიტი. ეიქუფო იშოაილუაბ ასლან უაჰა
ალემშოო იანეჟალა ალემჰაქუა აანეკლანე, აქოუ
დთასუა აძლაბგაძ დიზანე აქეთაქოუ დნეიტი.

აქეთა იჯარშეიტი, არი ეიფოშო ჰეზზანბ*) ჰარა
იზაჰნარზეი (იზააურზეი) რჰიან აილაციეჟარა იალა-
გოჟიტი. — იუზაჰნარზეი? — ჰია იანიზწაა, — ისეშინოუა
უაჰა აკე სთანემ სანდააბ სეჟიგა, — ჰია რეიჰიეიტი. — უა-
ხდააბ უზლააგაგუშარზეი, უი ჰალშოარემ, ამალა
ეგირანბ იუთანეჟ აკრეჟაბარ, იჰამოლუ აკე ჰიგმა-
ნომ, — რჰიან, ახა, უაჰა აკე დანურაბემსტი. ნას უს
იარჰიტი: — უანდააბ აგარა აკერ იალშოარბარ აბრი ანუ
უარბაჟიკ ამოლუპ, უბრი იალშოოიტი, უბრი ფსეზუა
უზნამუაბარ ჰარა ჰამათიამ, — ჰია. — უი იანეზურზეი? —

*) ჰეზზან — ჰეჟანწა.

ჰია დანწაა უს იარჰიეიტ:—აბრი აუარბაჟი ათა ცთა
 ხუტქუა იაარილაკა აკვ იაგორტ, უბართ უმწრქუა
 ხარ ფსუხუა უზნაუეიტ, —ჰია.

— იბზიოუბ—იჰიან, იკუხეიხან აუარბაჟი ათუთაჰუ
 დნეიტ. უა დახანეიბ აუარბაჟი ჟყამბტ ნეჟუარა
 იყან, ათა ცთა ხუტქუა რაკუნ იყან, აუარბაჟი ათა ცთა
 დრუდრიალანჟ დმუჟფმუჟაბ სლანკ ააიტ. ასლან
 ანააი დნაწყან ასლანი იარეი ააიბაკუნ აიქუფარა
 იალაგუეიტ. უს იმუეიქუფოზ ასლან აწყაჟს დაიაინ
 იმიტ. აუარბაჟი ჩოჟუქუა რალა ანიმ ეიგურლანჟ
 რფხანწყუჟა (რჟჟჟა) ხუტქუა იხარფანჟ იმუტიაბ
 აუარბაჟიგაჟ ჭატიჟკ ამანჟ იააიტ.

აუარბაჟი იყალაბ ანეილნაკაა დაარა ეიგურ-
 ლეიტ. — იუბუზურბი? — ჰია იანაჰიეიტ. — ისუჟურბი
 უმბოი, სახააბ სგა, უაჰა აკგაჟ სთახემ, -- იჰიეიტ
 აინჟი კეჟუნ. — იბზიოუბ უი აკუზარ, ჰაზხარა ამჟნ-
 ჭეი აძი უბურხოიარ სარა უაზააბ უბგაბ, — აჰიეიტ
 აუარბაჟი.

— შოაჟა შთახხოზი? — ჰია დანწაა, აა-კამბაშკოი
 ფშ-ლმაშოაკ (ანაშცთა აცთა იალხნჟ ახერწოჟ ბთარ-
 თიოზ) რუზნა აძეი ჰაზხოიტ. — აჰიეიტ აუარბაჟი. — უი
 აყარა სარა ისუბთაგუშოდა, — ანიჰია აუარბაჟი უს
 აჰიეიტ: — ჟილარაკ რფსჟ ეიქუჟურხოეიტ აა-კამბაშკ
 შობა რულემშოი, უა ურუბცა! — ჰია.

— იაგაწაბურგემი აუარბაჟი იაჰიან, — იჰიან აქ-
 თაჰუ დცან, აბას აუბ, აუარბაჟი იაჰია, — აა-კამბაშკ
 სჟმით, — ჰია დრუჰიეიტ.

აა-კამბაშკმოუ რახუს იჰამოუ აკვ უარა უბჟ
 ჰმუფეიგძოი, — რჰიან. აქუთა აალაგან აა-კამბაშკ ეი-
 ბურგუეიტ. ნას ურთ აკამბაშქუა რმუნ ფშბა რცთა
 ლმაშოჟ რუზნა აძჟ ყარწეიტ, ეგაჟრთ აფშ-ცთაკ აკუა
 ნთარწტ.

ნას აინჯეი ჭკუნ დაალაგან ურთ ზეგმე აუარბაჟი
 აყუაყუ ინჯეიჟენ იარგმე უა დნაჭუტიეიტ. ეგრეხნული
 ამჟა იანნეჭულა აუარბაჟი უს აჭიეიტ:—ყერ სჰაიქოთეჟა
 ცღებმაძა ეჟ მანუკორი (ქებუთაკორი) ძე კუაპეიკორი სე-
 თალა,—ჰია.

იარა უს, ყერ აჰია ცღებმაძა ეჟ მანუკორი ძე კუა-
 პეიკორი ნეითო იშინეიუაზ აბარ აჟიეტი აქეთაქოჟ
 ინეირაცე ეგარეგემკუა იშოჟუაზ რკუაც ნწიეიტ.

აუარბაჟი ყერ ანაჰია იმაზა აჟე აათიხენ ინეიტო
 ძე კუაპეიკგმე ნაირჟიეიტ. ნას იარა უს დვზუნნაგან
 დნანარგელტ.

რფსე ანაარშა აუარბაჟი წააიტ:—აბრი აშთახმაძა
 ისუთაზ აკუაც ზეიუოლუზიეი?—ჰია.—უი, სკუაც ანენწია
 სემაზა იამნენ იუსთეიტ,—იჰიეიტ აინჯეი.

აუარბაჟი აალაგან იმაზა აზუშიტიეიტ, ნას უა
 დანჯენე ავნეჟა იცეიტ.

აინჯეი ჭკუნ ივებცია დაარეშთალან იფშაააიტ.
 დაალაგან ახაცია რხჭუა ზეიწიწიეიტ, რეჰისაქუა ტინე
 იფჰიეს ილსითეიტ. აბრი აყარა მაზარა იყაზ ზეგმე
 იარა იააიდრიკლან ქმაჭლა იშოითანებ ღეყან.

—სარგმე აბრანხ სააიტ.

12. ჰაჯე სმელ.

ჰაჯე სმელ დაარა ბზია იყამ უაჯუნ. იარა ხშაას დიმიან ფა ზაწიჯ.

იააიგუარა ილუვიუან რვაშტკ. უბრი არვაშტ აყნე ჰაჯე სმელ ესეშეშემთან იჭოი ინაპი იძიძი-ლონ.

ზნე, შექემთანკ, ჰაჯე იჭოი ინაპი შოიძიძიოზ იფაწა აკე იაკვიტ; დაუნამეშთუა იალაგვიტ.—აბ-რაყა სეიბგანე საუფუშთუაზარ იუთახეუ ზეგაძ უს-თოიტ.—იჭივიტ ჰაჯე სმელ.—უფა ზაწიჯ დსუთოზარ უოუფუშთუვიტ, უაჰა აკგაძ სთახდამ,—ჰია ააკვიტოიტ.

— სფა ზაწიჯ უიყუაწ, ეგაჯრთ მალს იუთახეუ ზეგაძ ისემოუ უსთოიტ,—იჭივიტ ჰაჯე. აზა იაგაძ იჭიან-

დაბ იმუიტ. სმელ ფსუზუა ანიბჟყამწა.—ნას იბზეოუბ
 უაწიონდა აქოჰიარა სუთ,—ანიჰია, იფაწაგდუ ააუიწიწი

დაახენჰიონ ივნიყა დააიტ. დანდააიბ, ასოჰ აყნუ
 დეჰურთანუ ახუცრა დალაგჟეიტ. იხუჰე იმძურბაყნუ
 დანძურჰმარუბ იაბ იყნუ დეჰუა-დეჰუა დააინუ,—საბ
 უბზრსუტუაბერი?—ჰიანუ დნაიფურყმანუ დცონ.

ადერჰაჩონუ აშეჟმთან ჰაჟუ ახუჰე დააშთიხენ
 არჰაშო ააიგჰარა იხუჰე დნარგჰლანუ იქოჰ აძიძი-
 რა დანნალაგა იფაწა დერჰეგა აკე იაკენ—ნას ახუჰე
 დააუგამა? ჰია დიბწააიტ.

— აკე ეიფოშოჰეჰუა სუჰიოიტ სხუჰე უიყუაწ, ეგაჰოთ,
 ამალ მაჰეჰეჰუა ისემოუბ, ზეგაჰე უარა იუმან.—
 იჰიეიტ ჰაჟუ სმელ, ახა იმუჰეიტ;—ნას უსზააფოშო
 ახუჰე დააბგაბ,—ანიჰია,—არა სეყოუბ,—იჰიან, ახუ-
 ჰე აძე დანააძხაგჰლა, აძე დენდააშოჰეჰუა დცეიტ; ჰაჟუ
 სმელგაჰე, იყაიწახუაბი, იხე კნუ დაახენჰიოიტ.

ახუჰე დებგაბ დდაუნ; ახუჰე ააძარა დიგჰეიტ.
 ადაუ. იანი იაჰიშეი ჰყან. აკუმბარ, უაჰა უაჰე დიმა-
 ძამებტ; ურთ ადაუ იიგაბ ახუჰე დაარა იბზიანუ, პა-
 ტუ იქუწანუ დრააძონ.

აამთაქუაგაჰე კერ ცეიტ; ახუჰეგაჰე დდუნჰეიტ,
 დარფესჰეიტ. შიარეცარა დცონ, აშიარახ შნე იააი-
 გონ. აჰკუნ დაარა დეილყმა-ეილლუციბა დეყან.

უს დშოჰეჰაბ ამრათაშიარახჰ ამრა გჰლანდა აკე
 იარლაშო იბო დალაგჰეიტ. აბრი ესეშეჰმთან იბერ-
 ლაშო ზაკუბეი ჰია დაარა ხდაას იყაიწეიტ. ნას
 დბააძაბ ადაუ დიბწააიტ:—იბაკუბეი, ამრა გჰლან-
 და ამრათაშიარახჰ იბერლაშო?—ჰია. ადაუ უს
 იჰიეიტ:

— არი ას იბერლაშო ბეჰეიშციბა ადაუციბ
 იყოუ რაჰიშაბაწიჰე ლოუბ; ესეშეჰმთან აფენჯერ
 ლნაციგაჰეს ანააკელლურჰიჰიალაკა იარლაშოიტ,—
 ჰია.

— სარა ისეხმლაკგმე უბრი ლააგარაბე, როუბ, — იპიეიტ აქკუნ.

— ჰაი, უარა მეჭოდა, ანა უარა უცანხე უეიბგანე უბაახუამა; ჰარა ხვეიშცია ჰაყან, საშცია ბეგმე უბრი ლბე ითანაგუშეიტ, — იპიეიტ ადაუ.

— სარა სთანარგმე სემცარ ზუდომ, — ჰია დეჭუგე-ლზეიტ აქკუნ. უყაბ — უმცან! — ჰია დაარა იპიეიტ იანი იაპიშცეიეი, ახა იმუიტ. იანიმუდა უბას რხუციტ, ეიპა დენნაკლაპ ჰია, აშიე რშიერწეიტ, აჩხუჭუა შთაჰია-ზო, ინეინე ახუშოთაარაყნე რშაპქუა ხერყდაყმანე ახუა ინულატიეიტ, უსგმე დანმცო დთანოიტ, იესე შოთოუ დააჯაბაპ ჰია.

უიგმე გუეითეიტ, ახა, აკგმე გუნდაას იყაიმწა-კუა ამვა დეჭულზეიტ, ხარ-ზიმამბე ჩოკ დაქუტთანე.

იანი იაპიშციეი ახუა ილატიანე აწიეურა იახმა-ქოზბ, დცოშია ანერბა ადაუ უბას იარჰიეიტ: — უარა, უანაჯალბეიტ, ურაშ იუთარ იაუაბი, იარა უილაძეიტ ურაშ უალამძო უყოუმა? — ჰია. ადაუ, — არაშ აბგა იაჰააიტ, სეშოფალამძო, იარა სილა-ძოიტეი, — ჰია იანი იაპიშციეი ინარაჰიანე, ირააძაბ აქკუნ დიფხეიტ — უააი, სრაშ ახმთაგელოუ ითგანე, უაქუ-ტიანე უცა, — ჰია.

აქკუნ არაშ აათიგან, დაქუტთანე დცეიტ ესეშეგმ-თან ალაშოარა ახიბოზ ახმ. დანმცოზ დაარა იბა-რან, აკერგმე ამვა დეჭუხზეიტ. შებეონკ იზერლა-შოაზ აფჰიებბა დანმენზოზ აგუაში დნადგელოუიტ. ადოუცია რგუარა იაკურშოანე აუაა რხქუა აწივან-ქუა ირხარსენ, ამალა ჰ-ხეკ აგენ. აგუაში აცაფხა ქოან; უს ალამალაგმე უაჰკე იააირტრატოე იყამებტ.

— ჩოუ! — იპიან აგუაში დნახუფეიტ, — არი აგუარა აჰ-ხეკ იაგეუ აკე სარა სხე აკუნაპ ჰია.

ადაუცია ბეგმე შიარჯცარა იყან. რაჰიშა ზაწიე ბე-ეიტაჰოკ რხქუციან დეშთან; ადუნეი ლემბაძაცებტ,

— საშა, აუთუ ჩჩია არაყა დააბგაგუშახუაბი, უს აკუ უფილანაგაბარ აკუხაპ, — ლჰიერ ლარა

— იბზიოუპ საპიშა, — იპიან, ლხუ ნალუთანე, დნახენპინე დციერ.

აუხა აქკუნი ლარეი ლუადაყნე ეიცყან. აჩონე ან-შოა, აძლად, აქკუნ იშოიპიბ ეიფშო ლაშცია ირალ-ჰიეიტ. ლაშცია ადაუცია ილჰიბ ანრაპა უს რჰიეიტ:

— ჰაიტ, ჰაპიშაბაწიე, იბპიო ბაკუბეი, ბნჯკრ ჰხუ ბჰარყაწახლოუმა, — ჰია.

დარა აიშცია ბეკუკე ჯყან, რაპიშაბაწიე რეფსე ლეხთნერწონ, უბახყაკ ბზია დერბონ. — სარა სეშიციეფ-სააიტ უაპა ახე შიპიარეზარ! — ანელჰია, აკემზარაკ რემ-ჰიეიტ.

რაპიშა დაალაგან, დაარა აქატე ბზიანე ირბე-ყალწეიტ, აამთა შებჟე ხეწუა იანალაგა, აქატე აალურხოიან, ილატიანე აკუეირა იალაგოეიტ. უაპა სბეეიუმ ჰია აძიე იანიპილაკა, სარა სეშიციეფსააიტ იუმეირეზარ ანელჰიალაკა, ზეგაე იაწაშე იშოტ-ჟიუაბ, ლაშცია ზეგაე აკუ იაშიტ, აამთაგაე წებბეონ ახე ინეიხან; ზეგაე ეილახნა იციეიტ.

აშეეშთან ჰაჯე სმელ იფა ადოუ-ფა ლაშცია ახმეციაბ დნჯნახენ იბჟე კარკუირგოეიტ, იკო-ცაძა...

— ჰაი, ჰაში ილახაბ აჩჩია დბატეიუ, — რჰიან, იანჰაწყა დაარულაგეჟენ, ადაუცია ზეგაე იპინეპანე იკოეიპიეიტ, ნას უბას რჰიეიტ:

— ჰარა იაპიააიუა ჰაჯე სმელ იფა იდა უაკუ დეყამ, უი მაკანა დაგამეიტ, დიხაბარგაე და-გამეშეიტ, დეშიხაბარგაე არაყა დააბგოზეი, — ჰია.

— ჰაჯე სმელ იფა დაგიხეიტ, დაგამეიხეიტ სა-რა სხათაწიყა სოუპ, — იპიეიტ ჰაჯე სმელ იფა. ნას ადაუცია ააფირტლოეიტ.

— ჰაი, უს აკუზარ ჰარა თოუბა უნე ჰაყან, ჰაჰი-
 შა ბაწიე უარა უდა უაკე დეშოიაჰამთარა რჰიეიტ არმცია;— უარა ჰარა ჰაჰიშა ფჰიესს დუთა-
 ხემზარგაძე, შაპერძიძიძეს დუგოზარგაძე დუაჰთოიტი, —
 რჰიეიტ.

— სარა, შიარა ახაზენაქუა შიაჰიშა დანსათიაშიშა
 დსემგაკუა იაუაზეი, — რჰიეიტ ჰაჯე სმელ იფა.

ადაუცია აალაგან აჩარა დუ რუიტი, ახაძე უარდენ
 ყარწან, რაჰიშაგაძე რემაჰიგაძე აქურტიანე ამვა იქურ-
 წან, რემაჰი უბას იარჰიეიტ:

— ჰარგაძე, აბრი იუგოგაძე ჰათერ ჰაქუეუზობარ,
 აბრი ამვან აჯენეშო დეჰაჰიანე დჰამოუბ, აბრი უარა
 აბერეიე იუგო ჰაჰიშა ლწეზუალა. შიაჰიშა დეზგა-
 როუბ ჰია დანაჰყუამწა, აბრაყა დეჰაჰიანე დჰამოუბ.
 უაჰიე შიანივალაღა აჰა აჰია ბააფსქუა რჰიარა დალა-
 გაშოტი, ახა იჩანე უიესნე უცა, — ჰია.

იშოტრჰიებ ეიფეშო, აჯენეშო, დახაქუაჰიებ იანენი-
 ვალა, კამეთ ზეგაძე აჰიარა დალაგოეიტ.

ჰაჯე სმელ იფა! ალაფს, შიენტი იხაზმოუ ლოუ-
 შა იუგო? — ჰია იქელ ითაშიობ ზეგაძე რჰიარა დალა-
 გოეიტ. ჰაჯე სმელ იფა აკერგაძე იჩაიტი, ახა, აჯ-
 ნეშო დანაყუმწა, იზემჩაზტი იაჰია აათიფაან იხუდა
 ხესწიოიტი ჰია იხადაამვანიწაბ, იარა იმაახაკუა, დეზ-
 ლაქუაჰიებ აჰიაგუე ილაქუშიან, იაიხეიწიეიტ. აჯ-
 ნეშოგაძე, ახაძე უარდენგაძე, აძლაბგაძე ბერა-ბეჰეია ად-
 გაძელ ილწაჰაყა იცეიტ.

ჰაჯე სმელ იფა იმაცარა დააქუხეიტი დახაძო
 იზემდერუა. ნას იყაიწანოუაზი, ამვა დექულეიტი.
 დაარა ხარა დცახანე ჯარა აუა ეიზანე იახაქუბ
 დი-ტუკ აყენ დნეიტი.

— იშოზხაბეი, იშოწალაბეი? — ჰია დანრაბწაა უბას
 იარჰიეიტ:

— იპახებეი უმბოი, აბრაცა, ჰქეთა აუნუ დე მანული
 წიკე ლოეიუეიტ; უბრი ადაუ დახელაფე მუხეა ნიჩეაჲ
 აგარა ჰაქუიოთემ, ესემშოა აძიადია ადაუ იაჰამთაკუა;
 აბრაცა, ჰანდჷყოუ აღგაფელ აქსე, ესეშებჷონ აღგაფელ
 ააიმფიანე იხე აახუწიგოიტ. უსყან აძიე დმაბეინე
 დგელაბაროჷბ, მამზარ აძე ილსეიუა აქირა ჰაქუი-
 თირიოჷამ—ჰია.

— უს აკუზარ იმარიოჷბ, — იჰიეიტ ჰაჯე სმელ
 იფა. უბრაცა ადაუ, დახმეწწლოზ ააიგუარა, ჰაჯე
 სმელ იფა დნეინე ჟორაკე დთარეიტ; — ამალა არახმა,
 სააიგუარა უაჷე შიმააინ, — ჰია რეიჰიეიტ.

უს, დუკ მერწკუა, აღგაფელ ააიმყმანე ადაუ
 იხე ვხუწიხეიტ, ახა უაჷე დიმიბეიტ; აბრი აამთაბე,
 ჰაჯე სმელ იფა იაჰია აათფანე, იამმვანიწინ ადაუ
 იხე ნხეისეიტ, ახა დერვამგაზ დაჩა ხეკ იხალსეიტ-
 ნას; ფსუხუა იბეყამწო დანალაგა, — ახუშოფერღე, — ჰია
 დეჰიჰიეიტ; იარაზნაკე ახუშოფერღე იზარგან, იხე
 ხწიანე რანლექუიყ, ინაქუიფსან უაჰა ეგიბეყამწეიტ
 ადაუ, უაყა დააილგოეიტ. არი ადაუ აღგაფელ დენ-
 ნაკლო დეყახეზმა, ბერა-ბეჷწია აღგაფელ თაფჷიანე,
 დენტავრე დცეიტ.

აქილარ ეიზანე იყაბ ჰაჯე სმელ იფა ახაწარა
 იიუმ ეიგურლეიტ; — იუმბაურბეი, იუთახუბეი, ადუ-
 ნეი უნაბჰიო იჰამოუ აკე უაჷეჰაჷეჷამ: აბრი აბრი-
 ოჷბ ჰია იუთახუ ჰაჰი! — ჰია იარჰიეიტ.

— სარა შიარა შიეზნეტი აკგამ სთახძამ; ამალა
 აბრაცა, ადაუ აღგაფელ თარბგანე დახმცაბ, სლსეი-
 რატა იყაშიწა — ჰია დრეჰიეიტ.

აქილარ აალაგან აშთანა იბეყარწეიტ; უი ზაყა-
 რაბ სედროჷ. იარა დმთადერტიანაშაბგამე აკე ნეყარ-
 წან დთაწანე დელბარეშთიტ. დიეფშოძაკ აყნე
 დნეიტ; დანეძერკ, ამეტკუმა იანწანე იახმერჰიოზ ია-
 ჰაიტ:

— უარა, ჰაჯჯ სმელ იყა დახაჯყოლ უმინეი
 ჰია უხაგეშაბი, — ჰია.

ეგი, იარა ადაუ იიშუზ იანი იაჰიშეი რაჰეშაბ-
 რუნ ამეტკუმა ზჰიონ.

დუშონეიუაბ ძლაგარაკ აყნუ დნეიტ; აძლაგარა
 აძიუ დახატან. აძლაგარა ავარაყნუ ვ თულაქ ეისუან.
 — აბართ იბაკურთ თულაქუოუბი? — ჰია დიბწაბიტ აძლა-
 გარანძა. — ართ ათულაქუა, თულაქას იყამ: ათულა
 შაკუაკუა უაქუტეარ ბერა-ბეწია, ხუხა უხანაგა-
 ლოიტ, ათულა ეიქუაწია უაქუტეარ 2-ბერა-ბეწია
 წაყა უაგოიტ. უს აკუბარ, იჰიან ათულა ეიქუაწია
 დნაქუტეან 2-ბერა-ბეწია წაყა დაგაეიტ.

დუშონეიუაბ ძეკ დნეჩოფენგელაეიტ; ნაყ ნერციყა
 დმეტკუა უაყა აბიგუა ჯარა დნატეიტ. დუშ-
 თუშუაბ, ძლაბე უაყეო-უაყეო, აკუმეან ალა აძე შულ-
 გობ იბეიტ; აბრი ხაას იყაიწეიტ; ეილგეკაბარ
 ითახეშეიტ. აძე დნერუნ, აძლაბ დაანიკულან დლაბ-
 წაბიტ, — აბრი აძე ზბეგო დეზუსთა? — ჰია.

— არი ზბეგო, — ლჰიეიტ აძლაბ — აბრა ჰტი-
 ლაქეშ აჰას დჰამოუბ ჯნეშეკ; უბრი ადაუცია რაჰი-
 შა დლუშთალან დაიგაეიტ, აბარ შთა აამბ წუეიტ
 დაიგაეიტეი; უბრი აახეს ჩაროუბ. ლარა იაბიგაბ,
 ჰათახაას ილუმოუბ ჟი-მნე ლნაწა ლემფანდ დშო-
 ნალმეშთრა ჰია. აბრი აძე იბგო ლარა ლზოუბ, ლგუ
 იქუსთიოიტ. აშოლურა საკოუეიტ მამბარ, სეფსულ-
 მეტკოუეიტ ლჰიოიტ, — ჰია.

— ნას იააგეიშ ბკუმეან! სარა სუხაძალა იტანე
 ილნესეშთეიტ, — იჰიეიტ ჰაჯჯ სმელ იყა.

აძლაბ ილთახემეშეიტ, ახა იმუკუა, აგუგუმ აალო-
 მიხუნ აძე შოიტობ იმნაბ ადაუცია რაჰიშა ლმაცეან,
 ააიმეხუნე, აკუმეან ინთაირშიიტ. აძლაბ აძე ნალგან
 ადაუცია რაჰიშა ლგუ იანექულთია, ამაცეანბ აკა-

რაპია ღგუ ინქუშიეიტ. იბაკუბეი ჰია დნახუბუ
შოზბარ, ლმაციამ იარაზნაკ ილდვრტ.

— არი ამაციამ ბეზთადა? — ჰია დლობწააიტ.

— არი, აძე ანდააბგომ, ქკუნაკ, იშოხუმუბ,
აძე ტანუ ისითეიტ.—ლჰიეიტ.

— დაბაყოუ ნას იარა?—ჰია დანწაა.

— იარგამ უაყა აძ-აყნუ დეყოუბ,—ლჰიეიტ.

— ნას აბურჰიე ბანცალაკამ, უანა სარა სყნუ უაი
ჰია იაჰი!—ლჰიეიტ.

აძლამ ადაუციამ რაჰიშა. ილჰიამ ნალგძეიტ; ანუ-
ხულა ჰაჯე სმელ იფა დნეიტ ლარა ლყნუ. აუნა უაყა დე-
ყან, რგუაყრაქუა ეიბურჰიონ: იშოფააური, იყაჰწა-
რეზეი, აჯნეშო დეზლათაჰარხარეზი ჰია.

ჰაჯე სმელ იფა ინჰუციტ იყარწარეზ. — უაჰა
ფსეზუა ჰეყაწომ, ბაბლაგუნე შთა სარა სანამ უაასეშ-
თუეიტ ჰია იაჰი, ნას აუნა დანააილაკამ დერგუმბე-
ლნუ უფსე ანათოუ საჰი ჰია დკე, აზნეკ აბე მამ იკეპ,
ანა დქჰურგეყნუ აიაშთა იბმურჰიაკუა ბემუნ, ნასტიი
ბენძაკ იმარიოუბ.

ჰაჯე სმელ იფა იშოლჰეიჰიამ ეიფშო, ადაუციამ
რაჰიშა აუნა აჯნეშო დაალფხმან უს იალჰიეიტ:

— სერჰიარა ისემბგამე შთა ინწიორტ, აჩჰიამ-
რა უაწიუნა აკუმბააიტ. ამალა უჩორტკჰამა, უჩორჰი-
ძიამ სუადა აყნუ უაასეშთუეიტ; უბრი ადაგამე დარჰა-
კე უასჰიორტ; აიაშთა სოუჰიაროუბ, იზბან აკუმბარ,
უარა უნეყუაუკუბ, იანამ უყაზარ უაწიე უყამ; უბრი
აყენტო უარა უფსე ანათოუ ბდერუაზაროუბ, სარა
სეფსე ანათოუ უდერუაზაროუბ; იყამლარი ჯარა ნე-
ყუარა უშოჰყოუ აკე უხმერ, სარა იალეზდერააუა-
ბეი, იშოფაბურტი,—ჰია.

— უი, იბჰიამ, დაარა იაყია ბზიოუბ,—იჰიეიტ
აჯნეშო,—ანა რაფხმა ბარა ბეფსე ანათოუ საჰი,
ნას სარგამე სეფსე ანათოუ ბასჰიამ!

— სარა სუფსუ ანდთოუ ჰია უწააუბარ
ზფუ იავწოუბ, — ლჰიეიტ აძლბ.

— ნას სარგდუ სუფსუ სშაცხეფ იავწოუბ, —
იჰიეიტ აჯნუშგდ.

— მამ, აიაშა საჰი, უი სუბზაწომ, — ლჰიეიტ
ადაუცია რაჰიშა.

— ნას უი ბუბზამწომარ სუფსუ აბარწა აყნუ აში-
ხემს იავწოუბ, — იჰიეიტ აჯნუშ.

— უიგდ სუბზაწომ, იბზან აკუბარ უარა უეიფუშ
იყოუ აუბუკ იფსუ უაყა იბუყალომ, — ლჰიეიტ ლარა.

იანელმუბა — აიაშაწიყმა ბასჰიბ აბერწი, —
იჰიეიტ აჯნუშ, — აბრაყა, ჰაიგუარა აბნა ციგმა
იყოუ აყნუ, შაბსთაყ გლოუბ, უბრი აშაბსთა აჯნუ-
წყა აჟა თატოთუბ, აჟა აჯნუწყა კუალაფუკ თოუბ,
აკუალაფუკ ვ-წუსკ თოუბ: აკუ სუფსუ აუბ, აკუ სელაქუა
როუბ

— აბერწიშთა სგუ სერტიეიტ, უარა უცა შთა;
ამალა იშოუასჰიბ იყაწა, — ჰია იალჰიეიტ.

აჯნუშ დდიელწნუ დანცა, ჰაჯუ სმელ ითა დაალ-
ფუბან ბაგდუ იალჰიეიტ. იარაზნაკ, იშიაქა ააშოიხენ,
აშაბესთა დვაშთალან, დეიხსნუ იშიტ; ამგუა ანაირ-
ყმა, აჟა ლთუჟან იჯნუ აქუზნანაწიეიტ. აჟა დეიხსნუ
იშიტ; აჟა ამგუა ანაირყმა, აჯნუწყა კუალაფუკ თან;
აკუალაფუკ აწარქუა თატიან.

ჰაჯუ სმელ ითა აშაბესთა ანიშ ნახუა, აჯნუშ
აყუარაჰია აიწასრა დალაგუეიტ. ჰაჯუ სმელ ითა
აწარქუა ბთატიაბ აკუალაფ, იმანუ დააიტ.

— აჯნუშ შთა უაბაცოი, სარა სნაპაყნუ უყოუბ,
აბერწიეწყმა ჰაპდგლაბ ათუფ აყნუ ჰხდუ უარდენ

ქმსაქუტიაზ ჰარგელ, აკუმბარ უფსე თესხუფიტ ანუ ლი
იპიან აწეს ახუდა ააირწიიიტ. ბიზლიჩოთაჰა

— უაეიწიყა უარა იუთახუ ყასწოიტ, ამალა სესე მუთოუ სნუე, — იპიან აჯნუშ ჰაჯე სმელ იფა იფიჰესი იარეი, ანკა იახმგელაზ, ივაირგლუეიტ, რხმე უარდენ იმსაქუტიაზ.

ნას ჰაჯე სმელ იფა, აწარქუა რეჩუა ანახეიწი-წია, აჯნუშ იფსე ნაიხეწიტ. ჰაჯე სმელ იფა იფიჰეს დიმიანე იფიჰეს ლთააცა რახმ დცეიტ.

ჰაჯე სმელ იფა იფიჰეს ლაშცა, ჰაპიშა დე-დიტ ჰია ბეგმე აშიე რეშიწიანე იტიან. ჰაჯე სმელ იფა იფიჰეს დიმიანე დანნიე აგურღმარა დუ ყარ-წეიტ: ნახა-ხეშუშ ჩარან.

ნას ეიბერთან ამვა იქულუეიტ, დაარა აკრგმე ინასკმარგუეიტ.

ჰაჯე სმელ იფა, დზააძაზ ადაუ ივნე ააიგუარა დანაი, იფიჰეს იარაზნაკ დნიემგაკუა, ჯარა ვნეკ აყნე დნეენე, იარა იმალა დნიეიტ.

დახმნიეიზ რუნრა აპიირა ახელოიანე, აშიემათია რეშიწიანე იტიან, იარა ჰაჯე სმელ იფა იწებულა-დანერბა დაარა ეიგურღეიტ, დგუდგრკელუეიტ-დნე, დგრკელუეიტ, იარაზნაკ აპიირა დრეცქეიტ, აშიე მათია ირშიეზ რშიერხეიტ, აჩარა რჩაზბეყარწეიტ.

ათაცა დაარგუეიტ, აჩარა დუ რუეიტ. მჩებეკ უახგმე ჩოენგმე ინეიფშნე ჩარან. ნას ჰაჯე სმელ იფა უს რეიჰიეიტ დზააძაზ:

— სარა სხუჭიეთეი სშიაადეიტ, არაყა სვუნე აწკეს ეილმასწოიტ, ახა საზ იახმ სცოიტ საქუიფეში-ტიუაბარ! — ჰია.

იბზიოჟუპ ჰია იარჰიეიტ. ჰაჯე სმელ იფა დიმიანე იაბ იახე დცეიტ.

ჰაჯე სმელ იქკუნ დანიბა აგურღმარა ყაიწეიტ, ახარა დუ იუიტ.

ჰაჯე სმელ ითაცა დანიბა დაარა დიგუაფხეიტ. იქკუნ დეშნე იარა ფჰიესს დიგარცგდე იბბეიტ.

ჩონაკ იფა უს იეიჰიეიტ:

— უაი სეკკუნ, ამაცა ჰასპ აბას ალა: უარა უაწახარ ულაქუა თესხუეიტ, სარა საწახარ სულაქუა თეხ, — ჰია.

იქკუნ ხევაას იყაიმწაძაკუა იაბ დნაიდტიალან ამაცა ეიცასიტ, იასიტ ახა აქკუნ დაწახეიტ. ნას იშოჯრჰიაბ ალა იაბ დაალაგან იქკუნ ილაქუა თიხუეიტ, აუაა დრითან დგანე ბნა დუკ აყნე ინაპქუა, იშაპქუა, ხეწიწიანე დნეჟნე იააიტ.

ჰაჯე სმელ იფა დრეკჰახუხა ილაქუა თეხნე აბნა დელახუეიტ. ამლა დაგო დალაგუეიტ.

შეჟემთანე ჰაჯე სმელ იფა აწლა დანმაწატიაბ აყნე აშუაცია ააინე ინექუტიეიტ. უბასგდე ნარჰიეიტ:

— აბრაცა აწლა ჰახდექუტიოჟუ აწაცა უაკე რეკჰაკ, აგუაყრა იაქუშიაბ დაწატოჟუ, ჰაბლიინუარუბეი, — ჰია. — სარა ილაქუა ინასწოიტ, — ლჰიეიტ აძიე. დაჩუაძიე — იშაპქუა ანკა იშოჯყაბ ეიფშო იყასწოიტ. — ლჰიეიტ, ეგი — ინაპქუა ინჰუასწოიტ, — ლჰიეიტ. იშოჟიბერჰიაბ ეიფშო აწლა იახდექუტიიაბ ილაღბააფურენ ჰაჯე სმელ იფა ანკა დშოჯყაბ ეიფშო დააჰარწეიტ, ახა დანდცო იბმდერუა დექუხუეიტ.

ჰაჯე სმელ იფა ილაქუა თეხნე იშაპქუა, ინაპქუა ხეწიწიანე აბნა დგანე დანელარუე. ჰაჯე სმელ ითაცა

ბსუცაროუპ ჰია ლოეიჰიეიტ, ახა მამ ლკეიტ. ეჩნდულა
 მუდა დღობაშუა დალაგეიტ, ახა დღომეზუეიტ. ჰაჯე
 სმელ ითაცა. არ ააგანე ილაბაირშუან, ახა ზეგმე
 დერიააიუან.

— ჰაჯე სმელ იქეთა აყნე იყაბ არ ანიბემა
 ეგმერთ აქეთაქუა რყნე არ ააიგეიტ, ახა ზენძა რშა-
 ჰე იქულურგელომეიტ.

— ჰაჯე სმელ იფა იიულაკე იქეთა ახმეყაბ
 დაქუეიეიტ, იფჰესი იაბი აიბაშრა იანაქუბ აამთაბე.

ჰაჯე სმელ იფა იფჰეს დნალდგელან იაბ ირ-
 იარაზნაკ ეიბერცეიტ, იაბგმე დერშიტ. ნას იფჰესი
 იარეი უაჰა გუაყრაკ რემამკუა რეფსთაზარა დარა
 იშორთაბებ იმვაფერგეიტ.

13. პეჭვი კეჭვი.

ღეყან აპაკ. დიმიან ძლაგარახჩაყ.
 აპ იფჰიფს ხშუაა დლოუამებტ. აძლაგარახჩაგმე
 იფჰიფს ხშუაა დლოუამებტ.

აპკუაყი აძენ აბაპჩა დთალანე დეშენეიუაბ ვ-წიაკ
 ანაქუაბ ლბეიტ.

ლლაბა ილკებ ნაგუდელწან აწიაქუა ნკუშშიშიან
 ილკაფსეიტ.

აწიაქუა რუაკე აძლაგარა-ძე ილციაგუეიტ ეგი
 ააშთელხეიტ. იშთელხებ აწია ახანალგაბ აბეჟა ლა-
 რა ილქეიტ ეგი აბეჟა ლხაწა აპ იქსალწეიტ. აძ-
 ლაგარა-ძე იაგაბ აძლაგარახჩა იფჰიფს აჩარხე აყნე
 აძე იავარგეყუა იშუამაბ ლბან იამელხტ.

— არი უბუო? აძე აგუთანე აწია აძე კუაწახუნე
 იაპბანანაგაბ, — ჰია იალჰიეიტ ლხაწა. აბეჟა ლარა ილ-
 ქეიტ. აბეჟა ლხაწა იქსალწეიტ.

ამ იფიქსგამ დღუხეიტ*) აძლგარანმა ჩამხეხულის
 გამ დღუხეიტ. რუჯგამ ხაწარფესკ, ხაწარფესკ
 როუიტ. აჰი აძლგარანმაეი ეიგურლეიტ აფაცა
 ანდროუბ.

ამ იფა აწიფუარა დაყუმწეიტ. ამ იგუ ანფწია,
 იაჰთრფარ უს რეიჰიეიტ:—არი დგანუ ბნაკ აყნუ, უაკ
 დანდუმხო დკარშინუ შიბა!—ჰია. ანუჰუ დააშთენუ
 დრემანუ იშინეიუბ აძლგარანმა დრუჰუშიეიტ. უი
 დრუბწაიიტ შიბადაცო ჰია.—ას აუბ, ამ იფა დგანუ
 აბნანხ დკაჰაჟუეიტ.—ჰია იარჰიეიტ.—აბაჰჟუა, უს
 აკუბარ სარგამ სფა სგუ ფიწიეიტ, უიგამ დგანუ
 დკაშიერში უანდ!—ჰია რეიჰიან ანუჰუ დააგანუ დრი-
 თეიტ.

იკადრშიუბ ანუჰუჟუა ანეიბობა აინუმარრა ია-
 ლაგეიტ. ანუჰუჟუა აინუმარრა იშალაგამ ამ ილემ-
 ჰა აყნენდა ინარუგეიტ. ამ ალსეი-ფსი რულა დააიტ.
 დანმააიბ ანუჰუჟუა შიეინუმარუბ აუიმიბანსუბ. უა-
 მაშია იბან დრეიგურლეიტ. ამ აძლგარანმა დი-
 ჰიეიტ—უჰკუნ სარა დსუთ!—ჰია.—ამარჯა, დებთანუდა
 დუმამ!—იჰიან დიფეიტ.

ანუჰუჟუა ესქდენგამ აიჰუფარა იაჰსუნ; იანშა-
 ლაკ აიჰუფარა იალაგონ, იაილაშიშიაანდა აიჰუფა-
 რა იაჰსუნ, შაყა ეიჰუფობ აყარა, დარა ამჩ რეც-
 ლონ.

ზნუ რაბ უს იარჰიეიტ:—ჰაბ, იაჰბეყაწა ნი-ნი ფუთ-
 იყოუ ვ-ამჰელკ; იდეჰუაჰწოიტ აეივან ანდ, ხანა-
 ხემშო რუშთანდ ილსეიუეიტ წაყა. დოუსუ ჰამჰელჰუა
 ჰშიამხუ ანრუწაჰკლაკამ, ჰშიამხუ იანოიტ, ავბაგამ აკ
 ანრუნდ, უარა უბეჰიან იბზიარამ,—ჰია.

იშურჰიბაბ ეიფშო, ამ ირბეყაიწეიტ ამჰელჰუა.
 იდეჰუარწეიტ აეივან ანდ. ხანა-ხემშო რუშთანდ იან-

*) ლეზ ლტიმეზა დეალეიტ.

ლოვეიუბ, რწამმქუა იშორაახაბ ეიფშო იფეიფიტი რეშული
პელქუა. შინჯლირთაქა

ნას უს იარჰიეიტ:— იაჰბეყაწა ახატბე მპელქუა
შიკე-შიკე ფუთ იყოფ. ჰარა ურთ დიექუაწორი
აქივან ახა. ილოვეიუეიტ ქიახა-ქიემშო რეშთანა,
აქიემშო რბე ჰწამმქუა ანრეწაჰკლაკა ირაახორი,
უბასყან იფემჩოკუა ეიქუხარ, უარგამ ეგაფხმუამ,—
ჰია..

იშორჰიაბ ეიფშო ირბეყაიწეიტ, იდიექურწეიტ
აქივან ახა. ქიახა-ქიემშო რეშთანა ამპელქუა შოლოვი-
უაბ რწამმქუა რეწარკეიტ. ამპელქუა რწამმქუა
იანრაახა ილთაჩოღლტ აუბ, უაჰა ეგდერმხმტ.

ნას რაბ უს იარჰიეიტ:— უმშო ააბზიახააიტი, ჰარა
ჰკორი, ახა უაჰციემშიან,— ჰია. აჰ იგუ იაანაგოეიტ
ართ ცორი, სარგამ სოენჩხაბ ჰია. აჰ იგუ იაანაგაბ
აკეუნ აიწბე იდგრტი, ახა ეგიეიმჰიეიტ იაბ. დარა
ჭიჰეილან რლაქუა რემაწე იცეიტ.

კ-მვაკ აჩეიხაგალაბ იანწეი იააჩოქიწენ რეფსკ
რწეიტ. აიწბე პეჰა დააგღლან უს იჰიეიტ:— ჰარა
ჰნეყუაჰციოლუბ, არმარახმტი ი ამვა იყოფ ახეი აწეხუ-
ეი გუათანე უგამაჰე. უი ამვა დუკ იშოართამ; არღლმა-
რახმტი ამვა ეიჰა იშოართოლუბ, ახეი აწეხუეი იალოფ
სარა ეილესკააუეიტ,— ჰია.

— უარა, აძიე აკ ჰახმუაბარ იზლაადგორგბეი?—
იჰიეიტ აიჰაბე. აიწბე დეაციაქიან უს იჰიეიტ:— უაჰია
აწეხუა აშა ანალეჰოჰოუა, სარა სანეყამ აჩონე აუბ,—
ჰია. აიჰაბგამ უს იჰიეიტ:— უაჰია მაჰჰაკ იშოარწი-
რახა იანეჰოწე, სარა სანეყამ აჩონე აუბ,— ჰია. იგუ-
დიბაკლა-ხედიბაკლა, უმშო ააბზიახააიტი, სემშო
ააბზიახააიტი ჰია ააიბერჰიან, დოფსკ რემვაქუა
იერწელტი.

აიწებ დეშენეიუბ ქალაქეკ დნალალტ. დნაქეშაქე
 ააფშორტ, ახა აფსუ ზნაბ აკ იმბეიტ, ჭრეზნაკ აქსუ
 თაკუაჟიეკ ლჩრუწიანხ დეშუჟაბ დიბეიტ აკუშბარ.

— შშუბზია!—ჰია ნალჟეიჰიეიტ.—ბზია უბააიტ!
 ნან, ახა უბაბეიტ?—ლჰიეიტ.

— სარა სნეჟუაჟუბ, ახა შიარა იშეჰეუშეიბეი, იშე-
 ბაბეი?—იჰიეიტ ჰეჰა.

— ჰარა დაჰხლათშოზნ დაჟუ, ზეგე იჰეიტ სა სე-
 და, უშოზნაჟუ. უშთახჟა უგეჟ, უჰჰე იკერ დააი-
 უეიტ, უიჰორტ, —ლჰიეიტ ათაკუაჟი.

იშოზლჰიბე ეიფშო, იჰჰე იკერ დააიტ ადაჟ.

— სარა სჰოაწახუ ნწიბ ჯესშონ, ახა დერჟა-
 გეზ აჰოაწახუ სემაზაბ, ანცია უსზაბეიტ?—იჰიან
 ადაჟ კუჰეი იარეი ატახ-სახჰია იაბიდესლან აიჰუჟა-
 რა იალაგეიტ. ადაჟ ჰეჰა დააშთიხუნ შამხნეშიარა
 ადგეჟლ დეწეიწეიტ. ჰეჰა იჩოააჟსახნე ადაჟ იჰო-
 ლაირხან, ადგეჟლ იგუ აწალარანძა დლწეიწეიტ.
 ადაჟგე დააწყდან, ჰეჰა მაჟჰოაჰიარა ადგეჟლ
 დლწეიწეიტ. ახაშთიჰია ჰეჰა დეაწყდან ადაჟ ბჰო-
 ლაირხან ხუციანგე ადგეჟლ დლწეიწეიტ, იხუდაგე
 აახეისეიტ. ადაჟ იარაზნაკ ვ-ხეჰ აბინაგელტ. ჰეჰა
 ადაჟ იხჰუა დნარწასუნ ეითაახეიწიბტ, იხთანე ეი-
 თაჰეინაგელანტ. ჰეჰა ათაკუაჟი ლახე იბჟე ნაირგან
 —ახუა ცარა სზააგა!—ჰია, ადაჟ იხჰუა დეითანარწა-
 სეხუნ იაახწიანე ახუა ცარა ნარჰეჟიფსეიტ. ადაჟ უა
 დეფსიტ.

ჰეჰა იჰოზნეიხან დეშენეიუბ, ადაჟ იაჰიშა მრა-
 და დეაფხო, შზადა დეაჰეჰო დანგეჰეგელაბ დეჰზუნეიტ
 —უაა შშუბზია!—ჰია ლჟეიჰიეიტ.

— ბზიარა უბეიტ, ბზიალა უაბეიტ!—ლჰიეიტ
 ადაჟ იაჰიშა.

— უჩრჰეიწ, უფსე უშაბ!—ჰია იალჰიეიტ ლარა.

— სარა სნეყუბუკუპ, აჟიაკ ბასპიარცე სააიტ: ქალაქკე
 იაწანაკოჟუამ აუბა თაბურნობ ბაშა დესშიტ. სანან
 გეჟუბზე ბიზურნოხიანე ბეყაბ, ფპიესს ბეზგოიტ. შიშა,
 ბეშეშ ააბზიახააიტ, — ჰია ნალაჰიანე დციეიტ. დეშ-
 ნეიუამ ბეჟვეიშცია ადაუცია რაჰიშა დანბეყაბ დნეიტ.

— უბა მშეზბზია! — იჰიეიტ. — უბა ბზიალა უბა-
 ბეიტ! — ლჰიეიტ ადაუცია რაჰიშა.

აფჰიეზბა ზენდაკ ამრეი ამბეი რეიფეშ დკაფხონ.
 ლარა უი უბას ლაშცია ლედექულანხაბარუნ, — ჰაკუნე
 ჰანააიუა დაჰციემშიაკუა იანგულაბ აუაჟ ბეშოიამ-
 თო — ჰია. ლარა ჰეჰა უბეს იალჰიეიტ: — საშცია ბაათს-
 ქუაკ როუპ, უფხასთარტიფეიტ, უსწიაზროუპ, — ჰია.

— დარა ავხეყა იანააუა აბას იყალოიტ:

აიჰაბე დანააუა ადგადელ ხეჯუ-ხეჯუფეიტ. უბრი
 იშთაგლოუ დანააიუა აშიათეჯათ ნემხოუოუ უჰია-
 რატიე უბრი აყარა აფეშა ექულოიტ.

უი იშთაგლანე იბაიუა იან ადგადელ ბგო,
 აშიათეჯათ ეილაჰაუა იყალოიტ. აიწებდა დანააუა ად-
 გადელ ამცა აკოუეიტ.

აბეჟვეიშცია ავხე იანააიუა აშოთაყუნ ეიზემეშოკუა
 ანალარა იაქუიეთეზბეიტ. იანეიზა, — აძიე იძკუ ჰაჰა-
 უეიტ, იბაკუბეი? — ჰია ინეიზწაა-ააიზწააიტ. რაჰიშა-
 გად ინლაბწააიტ.

— აძიგად დეყაძამ, — ჰია მამ ლეკეიტ რაჰიშა.

— სეყამოუ, სეყაწიყდოუპ! — იჰიან — უბა მშეზბზია-
 ქუა! — ჰია დენრელაგელტ ჰეჰა.

— ბზიარა უბააიტ! ბზიალა უბაბეიტ! ჰარა იაჰ-
 ციემშიაკუა იჰალაგულაბ ახაწა ბზია! — რჰიეიტ ადაუ-
 ცია აბეჟვეიშციაკ.

— შიარა იშოთაშითახეუ? აიბაშრა შითახეუ, მამ-
 ბარ შითახლეშბარ შითახეუ, შიბეჯარ შთაშიწუოუ? —
 ჰია დრეზწააიტ ჰეჰა. — ჰარა უს ალა-მალა ჰაბეჯარ-
 ქუა შთაჰწო ჰეყაძამ, — რჰიეიტ აბეჟვეიშცია.

— შიამი, შეიძლება შეიცვალეს, ჰაიბაშა! —
იპიეიტ პეკა. ირმუკუა აძიძილა იაბაშაშ
კვკვკვ ირთასლუმნე ინაპაკუ იაიგუიტი; ვაჟიეფშა
მინუთ რელა ირთასლუმიტი.

— უაჟიე ჰეიბაშეიტი. სარა სცილიტი. შიამიშა სარა
დესუჰიესუპ, საანდა აკე ანლუმე შიარა შიბე ისთა-
ხუპ, — იპიეიტ პეკა. ნას დრზნააიტი:

— შიარას ანაგეოლუ შიბემდღოდი, ხუკეკ ჰშიარა-
ცარენ! — ჰია. უს ანიჰია დრემანე რქუნარხან დიკე
აგუთანე დნარგუიტი. იაკურშთანე ზეგამე ბნან. აძიე
ადგამელ ირწესიტი, აძიე — აშიაფეჯაფ, ეგამრთგამე
უბას... აშიარას ზეგამე აღიანამე იკლერციტი. ფუნმა
იაიიუაბ აშიარას ზეგამე ყუაყუანე იკაიეტი პეკა.

დალაგან, ამვანამ იითახხაშობაბ აკუაც ააშთიტი —
ეგამრთ იაანხან ავნეყა იეიგა, კმატიე ფწიანაკ ანაგ-
ხა, შიარა შიბეჰიან ეგამყამ, — ჰია რეიჰიეიტი. იარა
იბე იალეიხებ აკუაც ააშთხნე იაფხამყა იმვა დე-
ქულტი; ადაუციამამე ირიტაბ რემანე ავნეყა ამვა
იქულტი.

პეკა დეშენეიუაბ დიე-ფეშობაკ აწლა იქუგელაბ აწაყა
დესუხეიტი. ამცა აიქუიწან, აკუაც შოიძუაბ თაკუაჟიეკ
ლზეჟე ლერგუიტი: — ახთა საკუეიტი, სნაშთ სერსერ-
ფხაშოტი! — ჰია. — ბაი, ბრზრფხა! — იპიეიტ პეკა.

— სნეიშოტი, ახა ულსეი უჩოი სფერხაგოლუპ;
სნეინე სერსერფხარცი უთანებარ იქსაჰია! — ლჰიეიტი.
პეკა ლარა იშოლჰიაბ ეიფეშო ილსეი იჩოი კოეი-
ჰიეიტი. ათაკუაჟი დანაი ილაგამე, იჩოგამე, იარგამე
ლჰიეიტი.

კუკა დანამყაბ იაჰია აწეხუა აშა აალეჟოჟოჟა
იანიბა, აყავაჰია პეკა ირაშ აშთა დხელტი. დეშენეი-
უაბ იაშა ირშებ, ადაუ იაჰიშა ლყნე დნეიტი. — პეკა
უამა! — პეკა უამა! — ლჰიეიტი ადაუ იაჰიშა; პეკა

מכון הלימודים
הלאומיים

დინშალანგ. — სააიტ, ახა სცოიტ სააგეყაანძა ბჩუქურუნული
 ხოიანგ ბეყაბ! — იჰიეიტ კუჭა. ბიზლირეთეჰა

დცეიტ იაშა ირაშ აშთა დხელანგ. აბევერსცია
 რაჰიშა ლეყნე დნეიტ. უიგდუ დგურლდან — ჰეჭა უა-
 შა! ჰეჭა უაშა! — ლჰიეიტ. — სააიტ, ახა სცოიტ.
 ბჩურხოიანგ ბეყაბ სანააიუაზე! — იჰიეიტ.

ლაშცია აბევეჯე ააშთიხენ, იაშა დანდუშოარაცობ
 დნეიტ. აშოარახ იაშა იშოიშებ ეიფშო იარგდუ იყუა-
 ყუანე იკაიეტ. აკუაეც ამვანდ იითახანაშობ აალვი-
 ხენ, ეგდგრთ ავნეყა იდირგოეიტ ადაუცია.

დუშონეიუან იაშა იმცა ეიქუწართა აყნე დნეიტ.
 ამცა ააიქუიწან, აკუაეც ძრა დალაგოეიტ. ათა-
 კუაეჰი ლებეჟ აალვრგახტ:

— კუჭა! ახდთა საკეიტ, სნეინე სუჩოსურფხარ ყა-
 ლუოუ? — ჰია. — იბეყამელოზეი, ბააინე ბჩურფხან! —
 იჰიეიტ კუჭა. — სნეირ უთახებარ, ულთეი უჩოი სერ-
 ციშოიეტ, იქოაჰია! — ლჰიეიტ. — იქოასჰიაბ, ბააი, ბერ-
 ციეშმიან! — იჰიეიტ კუჭა, იქოამჰიაბაკუა. ათაკუაეჰი
 დშოააიბ ეიფშო, ალთეი აჩოი დეიმერხანა დერკეიტ.
 — აბერჰეიფეყა საშეი, ილთეი, იჩოი შოეყაბ ეიფშო
 იაყაბეშეარ ბესშეეიტ, — ჰია ლთეიჰიეიტ კუჭა.

— იბზიოუბ, — ლჰიან, მშოაჩონე იშოეყაბ ეიფშო
 იაყალწეიტ. იარახნაკ ლგზუდა აახოიკუშოეიტ. აიშ-
 ცია იგუდიბაკელტ-ინედიბაკელტ.

— აბრა ზუხა სააიბ აუხა ბეჯე სგუ იქუჯენ ეილეს-
 კაანძა იარახნაკ სახულტიეტ. ჰააგელაბ, აშეშთან
 ეილაჰკააბ, — იჰიეიტ ჰეჭა. კუჭა დაბერახხოეიტ, აუხა
 იანგელტ. ბეჟ ბაათსეკ გოეიტ აუხა. — აბრი ბებეჟ
 გო ეილაჰკააბ, — იჰიეიტ ჰეჭა.

ამრაგელარახნა ბებეჟ გობ დეჰეჰიბბან ამრათა-
 შოარახნა ლებეჟ ცონ. დარა დშოეჰეჰიბბაბ რებდერ-
 ძომებტ.

ილატიან რუფს რშიერ. — იალასწომ, — ლჰიან
 ჰიებბა დახმუერ. ეითაქუგლახტ აიბაშრა.

იშოეიბაშუაბ იაჰია აგუთა ხელწიეიტ, ახა იარა-
 ხნაკ აყარა ვბა აცვლტ. იარგდუ დაბგუაან ლაჰია
 ილკებ აახეიწიეიტ. — იცეორგა უაჰია აშოჰამ ზმოუ!
 სარა სტიგდუ ცეორგოიტ ჰაიბაშუპ! — ლჰიეიტ. — ს-
 რა ისეშარათემ (ისბაკუანემ, ისწასემ), ბარა იზლან-
 თახუ ალა ბეიბაშუ, სარა საჰია აშოჰამ ზმოუ ალა
 სეიბაშუამ, — იჰიეიტ ჰეჰა.

ეიბაშიტ, 24 მინუთ რულა დირთასლემტ.

— შთა უაალა, აბნი ამაციაბ იყოუ აახუ, უი ადა
 ჰთახდამ, — ლჰიეიტ აფჰიებბა. — იარბანბაალაკე აბნი
 არათ იქუქოშუმთროუპ, აკუმზარ ჰაბცომ, ჰუაგი-
 შუეიტ, — ლჰიეიტ აფჰიებბა.

იქულტ ამვა. არათ დალიტ, ახა იქუქოშითიტ.
 დანაყუმწდა იბეჩჰაბტ აცემზურა იეიბიეიტ. არათ
 დაათტენ აიქუფარა იალაგეიტ. არათ დიააიუაშია
 იბეიტ ჰეჰა. ჰეჰა ანცია დიჰიეიტ: — აბრი აყარა
 ახამ სეთანე ახდემდლ სუმერგან, — ჰია. ანცია იახდენტი
 წესკ უაჰუს ციაჰიარანე აბჰე ააგეიტ: „უგუ კაუ-
 მეჰკუა უჩორლულუანე უჩოჰყანა, აგუაში უზნაჰეკ
 ალა იუბჰჰეჰიოზარ, ეგი უნაპალა უქუფალა, უი
 აინატი გუაში ავნუწყა ფსაატიკ თოუპ, აფსაატი
 ქააადკ აღროუპ, უბრი უბჰეჰიარ არათ იტსე აღ-
 როუპ, ნას უიააიტ“, აჰიეიტ აწეს.

იქოიეიეიტ აგუაში, იაგდფიეიეიტ აქააად, აწეს
 იშოაჰიაბ ეიფშო. არათ დილგეიტ ჰეჰა. დეჰულტ
 იმვა ფშოდა. დნეიტ იაშა დახეჰაბ. იგულდეიბაკლა-
 იხდდეიბაკლა ამვა იქულტ.

ბეჰევიშცია რაჰიშა ლეჰენე ინეიტ. რუფჰიებბა დაა-
 შთეხნე ამვა იქულტ. აქალაქე იაწანაკოუაბ აუაა
 გქუბზოუაბ იაჰიშა დააშთერხტ. ეიმანე რუჰენე ინეიტ.

რამ იანიბა დრეიგურღეიტ. პეტა იაბ უს იედი
 ჰიეიტ:—ჰარა ჰანცობ, ანცია იჯ მოუბ ისტეფანე
 უგუ იანანაგუეიტ, ახა დაჩაბნე უბას უგუ აბაათსე
 თოუმეკენ!—ჰია. რუააჟილარ ბეგდე ეიზერგან აჩარა
 დუ რუიტ. პეტა დააგელან ეიჰაბე იბე უბას იჰიეიტ:
 —ურელაფშონე აჰისა ხუქქუა ირეიდლეუ აძიე დგა!—
 ჰია. კუქა აბეჟ-ვერსცია რაჰიშა დალთიხორიტ. აიწბე
 იგუ ხხეიტ, აბზია დშოჟყაბ აბაათსე დბალუხზი?
 ჰია.—უარა ულახმენწა უარა დუმბ, უი ლხეიფშო
 იყოუ სარა სეყნე დგუნაჰაუბ, —იჰიეიტ აიჰაბე კუქა.
 პეტა იფჰიეს უს იალჰიეიტ:—იყალოზბარ ნ შოქქუსა
 მზწუა იაშაკ დსემოუბ აჩარა დალარფშო!—ჰია.

დაბერაბზან, საბხუნდა ხუქუ დააბგორიტ ჰია დცეიტ
 დახმეიბ, აბას აუბ უაჰიშა იუბაალცჰა ჰია
 იაჰიანე დაიგუეიტ. დახდააიბ იაჰიშა იბეჟ ლქურ-
 განე ბდიელწ ჰია ლხეიჰიეიტ. დდიელწ იაჰიშა.
 იმაჰი უს იეიჰიეიტ:—უარა უხაწა ბზიაზააპ, ფჰიესკ
 ულორიაიტ, სარა იულოუ გუამთაკუა საჰიშა დსებუ-
 თომ! —ჰია.

აიბაშრა იალაგტ. პეტა დანახუაფშო აქკუნ დი-
 აირაშია იბეიტ. უს იეიჰიტ:—უარა უხუქუბ, უფ-
 ხასთატირა სთახემ, უაყუწ, —ჰია.—უი უარა უკუბცია
 ირაჰიალა, უხე უაქუგულუაბარ უსაბაშ! —იჰიეიტ
 აქკუნ.

— უარა უს იაქუუკეიტ სარა ისიაიუა საჰიშა დის-
 თაპ ჰია. უარა იურიბიუა დიუთარ პატუს იამოუ-
 ბეი?—იჰიეიტ პეტა.—არი ეიფშო აჟია აფხმა იუჰიარ,
 არი აყარა აჯაბაა უბაიომებტ, —იჰიეიტ აქკუნ.—სა-
 ჰიშა დუმბ.

— სემაჰი! უაალა, სარგდე ფჰიეს ჰიარა სცორიტ,—
 იჰიან დიგუეიტ იმაჰი. ამკა იშოქქუბ ამაჰი ამოლორა
 იბემჰაბბტ დააგელტ. არი შოლორამებტ, იმცან.
 დცეიტ აბხუნდა ხ-ვერსცია ახმეყაბ. 100 შოქქუსა

დრებაშუნ. ა-100 შოქუსა აანწიამთაზე ერთასლგმეტი
 რაპიშეინებაგმე დააიგოეიტ. იფიქეს დიშანე ჯგე
 ჟიტ იშთახეყა. ამჟან პეკა დააშთიხენ იააიტ ავნეყა.
 ეიაზა-ეიემშო ჩარან.

„უბრა აქილარ რეგუთანე ატალომბაშრა ბვებ
 ჯგუანათ დგებია იაკუნ“.

არჩი იაზეძერკუა არელმარანხა უანააქუგეყუა,
 ბაყა უთანეჟუ ამალ ააფხმოლუცააიტ.

არემარანხა უანექუგეყუა, ბაყა უთანეჟუ აფარა
 უმანე უააქუგეყააიტ.

14. მალონი ჯაკური ყაუჩბეი იშრუასთახა.

ქუთაჯ აკუჯ ინხონ ვუჯა აიშცია. ართ აიშცია რაბ იჯუნჯ რშთან ხაბ-ხაბე ინხონ.

აიჰაბე დთააცოარან, აიწბე დარფუზბან. აიჰაბე უაჯე ბზამეყუნ, აძე აჯადა იცოიტ ჰია იოუჰიარ, იზაიწონ. აიწბე უაჯე ხფარან, დგმანგმაშუნ.

აიშცია აუა იახდერბოზ ეიციაჟიონ, აზა ბზია ეიტაბომეზტ.

ზნე აიჰაბე იაჰაიტ რჰეთან აძე კუტეკ შოიმაზ, უბრი აკუტე აქე ზჰო ხემშო რახე ჩონაკ ახდე შო-კუშეშიშოზ. არი ას შააიაჰაბ ეიფშო დცან უაჰა ბზიაკ ნახთუნწანე, აკუტე ზმაზ ირემიხხიტ.

აკუტე შააიგაბ ეიფშოწიყმა იფჰიეს ინალთირკენ უს იჰიეიტ:—აბრი შოეიტგოუ იძნე აძიგდე აგამა

იმერბაკუა სარა ისტეწიას!—ჰია, იფჰიეს აკუტე მენ, აწიე იახაწანე იშოვლძუაბ, აწიენწილაღმ ახშიან ახუტე ილამიეიტ. ივეშთელხენ ახუტქუა ვუჯა იაიკუშთანე ირქალწეიტ. ნას დაალაგან, ლარა ლკუტქუა რუაკე ლშენ. იძენ, აწიენწილაღმ აკუტე აფასა ლხაწა იხელძებ ინაცლწეიტ. ლკუტე ილძებ ლხუტქუეი ლარეი ირქეიტ. ლეჭატიქუა აალერმახეიუანე ეიფუშ, ლხაწაგამე დააიტ. არი აკუტე უაპაკ ახთენწანე იაიხუაბ დლაღტიალან იმაცარა იქეიტ.

აკუტე ანიჭა ნახეს, ახამე სქოწეშიშიორი ჰია დგულუჟან, აუხაგამე უი დშობხუცუაბ თენი დებმეციეიტ. შეჟმთან იიართაგამე დელაფუშენ, ახა ხამე იმბეიტ. იბღერუადა არი აკუტეჟე აგამამა აფშიმა ფჰიეს ლხუტქუა იდღერბაზარ ჰია დნეინე ახუტქუა რიართა დნელაფუშებარ, ახუტქუა ახამე იშთაგულატიამ იბეიტ. არი ას იანიბა იგუ იამგხუეიტ—ახამე იარა იქოწეშიშაღარ ეიჰა ეიღიშონ. იგუ ნერხანე იფჰიეს დეშოლაციაეიობ იაშა ეიწებ დააიტ. აიჰაბე იხუტქუა ახამე რქოწეშიშიო აიწებ იანიბა, უაჰკტიეჰსა ივხათა იყამლაც ჰაუნათა იყალუეიტ იჰიან იგუხმააიგამშია ყაიწეიტ. ნასგამე—ახუტქუა ავნე იაჰზაანკლომ, ჯარა თეფე რაჰთაროუბ,—ჰია რაბ იეიჰიეიტ. არი იიჰიამ იაშა უაჰა ბზემღერუაბგამე იხეიწეიტ. რუჯაგამე, აალაგან კუცჰა დუკ შოშხე იყარწეიტ. აკუცჰა აქკუნცია ავუჯაგამე ლთადერტიან, იგანე რქეთა იხალგანე იყაბ ბნა დუკ ადშიფუშ აქოწე იშთაწანე, იგეჟენე იააიტ.

იანერგომ რან დეჰიჰიეიტ, დყააიტ, ახა ლეგუხმაა ბკეღაბ.

არი აბნა დშიარაცარაბე დაქოცაალონ დართა ქეთაკ ეიუაბ ხაპარა იფა ყაურბეი ჰია აძიე.

ყაურბეი შიარაცავ ბზიან, დამგხაწა დუღუან. ყაურბეი არი აბნა დანაალონ შიარაცარა, ვანა-ხანა

აქკუნ ეიჰაბე იხაძრწეიტ მაშლოუ, აიწბე ჟაკურ
 ყაურბეი იშარაცარა კამუკუა ესქაენგაღ დშიარცხუ
 ლონ, იხუქქუა იიააძაზგაღ არი ართუ ხუქუა
 იდიწონ, აზა რემაცარა შოამაზა ითიყუამებტ, ითიყ-
 ძარგაღ ხარა იშთუამებტ.

ჩონაკ აიშცია ააიბადღრენ რანი, რაბი ირუჰიეიტ
 ხემშოყა იახმეშააუა შიარაცარა აცარა აზინ რურ-
 თარაბე. ართ მაჰ ჰია რარემჰიეიტ რანი რაბი, რაბ
 რაბჯარ მათია ეიქურშიეიტ, რან რმეკუნეჰა ლურ-
 ხიეიტ, ას იანეიქუდღრშია აშთაზა, აიშცია შიარა-
 ცარა იეეიტ.

იშონეიუაბ ფსთაკ ინთალტ, აფსთაქოჰ ჳ ჟაკ ჯარა
 იშთეიდტიალაზ რბეიტ, აჟაქუა აკაკა ჰშიეიტ ჰია
 აიშცია რშიაქაქუა ანრუქურკ—ჰშიემშენ, ჰაფსუ აზაენ-
 ძათოუ შიარა ჰშიეცრბააუეიტ,—რჰიეიტ, აიშცია აჟა-
 ქუა მშეკუა ინრუჟტ. აიშცია რჟაქუა რემა იშონეიუაბ,
 ჳ-ბგაკ ჯარა იშთეიდტიალაზ რბეიტ, აბგაქუა ჰშიე-
 ეიტ ჰია რშიაქაქუა ანრუქურკ—ჰშიემშენ, ჰაფსუ თანე
 შიარა ჰშიეცრუწუამ,—რჰიეიტ, აიშცია აბგაქუაგაღ
 მშეკუა ინრუჟტ, რჟაქუაგაღ რეზგაქუაგაღ რეცნე იშთ-
 ნეიუაბ, ჳ-მშიეკ ში-დუკ აწაყა იშტიაბ რბეიტ,
 აიშცია ამშიქუა ჰშიეეიტ ჰია რშიაქაქუა ანრუქურკ
 ჰშიემშენ, ჰაფსუ თანაწე შიარა შიბე ჰაყაზაბ რჰიეიტ.

რჟაქუა, რეზგაქუა, რემშიქუა რცურფსსა აიშცია
 შონეიუაბ, ჳ-მჳაკ ახეიზაგალაბ ჯარა დგაღლკ აქოჰ
 ინეიტ, აბრი ინარკნე აიშცია ხაზ-ხაზე ინეყუარ რთან-
 ხიეიტ, ნასგაღ ამჳაქუა ახეიზაგალოუ იგულაბ აზადა
 აქოჰ ჰიეზბაკ ალაღრსიტ, რეჟუა აციგმარა იაქეშიო
 აილკაარაბე, აციგმარა იაქეშიო იშოყა ინაბ, აჰიეზბა
 აგან ჟაკკონ, აიჰაბე, მაზლოუ, ჟაკოი, ბგაკოი, მეშიკოი
 იმა მჳაკ ალა დეეიტ, აიწბე ჟაკურგაღ იეეი, იბგოეი,
 იმშიი ააშთეზნე ეგი ამჳალა დეეიტ.

ჟაკურ დეშონეიუბ ქეთაკ, აუბა ხალა-ქვალანე ია-
 ხდენხობ დნალალტ. დეშონეიუბ ქუაცოკ, თაკუნეიუ
 დბეკნაბ დნადგელტ; არი დდაუ ფჰიესზაარუნ, ლბარუნ
 აუბაფსერა რეზაქუა მაქქამკუა იწაქუნ. არი გურამ-
 გართას დანიკ ლაიგურა დმნიეკუა დლევსნე დდი-
 ქულტ. დეშონეიუბ დგდელ თაჰარანე დენთალტ. არი
 ათაჰარა ხაჰილა ითთია იყან. ათაჰარა ახანე ამვაქსუ
 თაკუაქიეკ ყამჩეკ კნე დქუგელაზაარუნ. არი ათაკუაქი
 ლყამჩალა დნაბესუბ ზეგდე ხაჰიხა იშთახობაარუნ.
 არი აკუზააპ ახაჰირა ზერაციაბ ათაჰარაქსუ.

ჟაკურ იყეი, იბგუეი, იმშიი იმანე. დშოაიუბ
 ათაკუაქი დარეს-არესუნ რეზენტოეკგდე იხაჰიხა იააშ-
 თალწეიტ.

არი ამთაბე მბლოლუ იმვა დქუნე დეშონეიუბ
 აჰია ჩაფაკ კატენე იბეიტ, იაჰაა ააშთხნე, იხუნდა
 იხშნე დეშონეიუბ ქეთაკ დნალალტ. აქეთაქსუ ავნქუა
 იგელაბ ზეგდე აშიე რხმეკუკუა იყან; —არი ბაკუნეი?
 —ჰია მბლოლუ იაიიფელალაკე დრაშწააუან. ამიე უს
 იჰიეიტ: —არი ბაკულუ უბრი აუბ, აბრი აქეთან უახუამა
 დუკ გელოლუბ, უბრი აუახუამაქსუ გულშაპკ ითუფუბ.
 აგულშაპკ ესემშა ფჰიეზბაე აბრი აქეთა დალხნე
 დაბეფწიოლუბ დაქალარაბე; იახმატიი ახუ ანაგარა
 ზეზუთოლუ, აბრი აქეთანე ინხო აპ იოლუბ, იფჰა დაბ-
 ნეიგარანე დეყოლუბ. აბრი აბოლუბ არი აქეთან აკუნ-
 ქუა აშიე ბერხმეკუკუო, —იჰიეიტ მბლოლუ იაიიფელაბ.

მბლოლუ არი მნე დაარა იჯეიშეიტ, ნას რქოქნეი-
 ხან დნეინე აუახუამა აგულშაპკ ბევნაბ დევნალტ, აგუ-
 ლშაპგდე დაბეიტ, ახა უი ფჰიეზბა ქემზარ აკემქობ
 იააჰიენგდე იხუამფშოიტ. იყეი იბგუეი იმშიი ააიკუ-
 შოან ილატიეიტ. ახულოფაბ აჰილარ აპ იფჰა დრეგუ-
 თელაკ; იწიეუა-იხაფუა, იააინ აუახუამა დნევნაწანე
 იგეუნე იკეიტ. აფჰიეზბა აუახუამა დშოელევნალაბ
 ეიფშო მბლოლუ ლელაფშო ააიქუშიან, დააიკუშოანე

დღეღამი. აგულშაპ აფიჭობბა ლახა იანუნათრეს მამ-
 ლოუ იაჰია რხზა ახე დღასუნ ახე ხწია ეივსაგისსა
 ილკაიეტი.— უარა სეფსე ქოუბტი აღუნეი უარა უბე
 სუქუბ, — ლჰიან აფიჭობბა მახლოუ დიკუშო, დიბდა-
 ტიუა დალაგაეტი. — საათსანე სეყოლუპ აციაგაჲ საკაუ-
 ეტი ხუქუკ სმეციაარ ყალომ, — იჰიან მახლოუ აუახუა-
 მაქსე ასკამ იგელან იხე ნექუწანე დეცეიტი. დეცეა-
 ანდა აფიჭობბა ლმაციობქუა ლნაპე იამზაბ აკე ნაგანე
 მახლოუ ინაპე იამზალწეიტი. მახლოუ აგულშაპ იშა-
 ანდა აუახუამა ააიგუარა აწლა დექუტიანე, აჰ ირუ-
 ხმაა დეფშოუან. უი იბონ მახლოუ აგულშაპ შოიშეზ.
 აჩოუხმაა მახლოუ დანეცია, აწლა დაალბაანე აუახუამა
 დნეჯნალან, მახლოუ იაჰია ააშთეხნე, აჰ იფჰა დშოეი-
 ხმეგეიფესუაბ იხუდა აახწიანე ილკაიეჲნ, აფიჭობბა
 იშოელთახეუმეზ, აგულშაპ ბშე უჩოუხმაა იოლუპ ჰია
 ბჰიაროლუპ ჰია დიმა დეცეიტი. აჰ იჩოუხმაა აჰ იფჰა ლესე
 ეიქუირხეიტი, აგულშაპ იშიტი ჰია აქეთან იანრელაჲ
 დაარა ეიგუოლეტი, აჰგაჲ იფჰა აჩოუხმაა დიითარაბე
 აჩარაურაგაჲ აქოჰიარა ფეოწეიტი.

აჩოუხმაა მახლოუ დანიშუაბ, აეეი, აბგაეი, ამშიი
 აღიახე იყან. იანაი, რეფშიმა დეშნე დეშთოლშია
 ანერბა იწიუეეტი-იხიტი, ახა იყარწარეზი. ნას აეეი
 აბგაეი ამშიი ლატეან მახლოუ იფსე ათაწარა აკერ
 იაბხუტი, ამში ააგელან უს აჰიეტი: — სარა იხე ინასერ-
 გლოტი. აბგა უს აჰიეტი: — უარა იხე ინაურგელარ,
 სარა იხუდა რბანე ეიმასწოტი. აჰა უს აჰიეტი: —
 შიართ იბეშეჰიანე აუე იუადუჲე აკუმბარ, სარა
 სნეიკოათეჰიარ, იფსე ილასწოტი. ართ დოლუსე ირჰიან
 ნარგეეტი. მახლოუ ჰაი, სეშოფაციაბ! — იჰიან დეაწ-
 ეეტი. მახლოუ იაჰია აშა აქოატატა იანიბა იარაბ-
 ჰაკ იღერტი ამიე დშოიშეზ. ნას იაბეჯარ მათია ააშ-
 ჰეხნე იეეი, იბგაეი, იმშიი იმა იქოუნეიხან აჰ იაშთა
 დენთალეეტი. არი აჰ იფჰა დშოელბანე ეიფშო არწიაა

ქართული
ლიბრეიტეკა

ართ ირჰიამ ნარგძეიტ. ზნკ აყამჩე მამლოუ იანი
ფუნამშია. ნას იხაჰინე იშთაბ აუაფსურა დრესუა
იქჷაინხან, აღდეჰია რფსე თაწანე ირგელე დანო
ლალტ. ახა ართ ზფსე თეიწაბ დრელამებტ იაშა.
ნას ათაკუაჷი დაალესნე დიკორტ: საშა დახაეყო
საბჰიაროუჰ ჰია. დანირგუაჷდა—ნაყტიირახამშია ნაჰი-
ქუაჷ შთოუჰ დრელაბარ გუათ!—ჰია იალჰიეიტ. მამ-
ლოუ ურთ ახაჰიქუა დრესუა დანაარჯლალა იაშა
ჷაკური, იყეი, იბგჷეი, იმშიი რფსე თალანე აღრემ-
სრემჰია ივანობარყეიტ.

მამლოუ აქილარ ზფსე თეიწაბ, ათაკუაჷი იხაჰი-
ტინე იბჰაბ,—იშფალზაბური? ჰია დრემწაბიტ. ართ
ზეგდე იეიტჷჷაკნე დხაჰინაბიტ! ანურჰია მამლოუ იყამჩე
ნალხეიყდან დხაჰინა დააშთახეიტ. მამლოუ ზფსე თეი-
წაბ აუაა—ჰანლოუბაჷსახარბეი?—ჰია იბწაბიტ.—შიშა-
ქუშიაბგდე სეზდრუამებტ, საგამშიეშთამებტ, სზეშთაბ
საშა იაკუნ დსეფშაბიტ. შიარგდე შირაბყე აბზიარა
ალაბაბიტ, არა შიანანაკტ. შიარა შიყნეტი სარა აკგდე
სთახემ,—იჰიეიტ მამლოუ.

არი აშთახამ მამლოუ იაშა დიმა იფჰიესი ლკეზ-
ციეი ახაგელაბ დნეინ, ართგდე ააშთურხენ, რანი
რაბი შთა ჰაჰკუნცია ეიბგანე იგეჷჷამ ჰია იმიდა-
გურიდანა იშტიაბ ინკელსტ. ართ რფაცია ას იგურ-
ლმანუნა იანურბაბი ირეიგურლეიტ, ჩარა ლუგდე
რბერუიტ.

15. აუკიძსება ლჷკუნსია.

ღუკან ფჷიხსებაჲ. უი დღემან ჷკუნაჲ.
აჷკუნ ჩონაჲ ბჷცაჷჷარა დცეიტ. დანდნეიბ აბნა-
ჷჷ მათჷკ ტიან. ამათ დაკემსკუა აბჷცაჷჷარა დშოა-
ჷჷ ჩოუაჷჷკ დააივალტ. აჩოუაჷ აშოჷრჷჷა დღლ-
ჩოჷეიწუნ იყამჩალა ამათ სშუეიტ ჷია დანალაგა აფჷი-
სება ლჷკუნ დვნე დააინ,—იუმშუნ,—იჷიან იიმერ-
შიტ.

იარა უს ახულბეჩოხარა ანააი ამათ—აუნჷჷა უაა-
ლაროჷჷ,—ჷია დაკენ, ეიმანე ამჷა იჷჷულტ. ამჷა
იანდჷჷუმ ამათ უს აჷიეიტ:—უაჷეიჷ აუნე ჷანნეილაკა
სანი საბი ახუჷჷია ურკოჷეიტ, ახა უმშიან სარა შიი-
ლამჷკდუნ ჷია რასჷიოიტ, იუკდსდომ. ნას, უგეენე
აუნჷჷა უანააჷა ამალ უაჷთოიტ ჷია უარჷიოიტ, ახა
უარა აკემზარაკ სთახემ, ამალა აკე სეშეემთარ ეიჷ-

მუაზარ ქმასაკ იხშიმერტძო შიემოუპ ჰია საჰაიტ
 უბრი სეშით ჰია რაჰი, იურთარ უბაპ,—ჰია. 268
 —იჰიეიტ იარგაჲ.

ამათ ავნე იანნეი ამათქუა ახეუჰია იანაიბეწყყა—
 შიიკამესენ! შიიკამესენ! უი სარა დააბგუეიტ,—აჰიან
 იკამესერ ამუეიტ; იანულატია ამათ ანი აბი წააიტ—
 არი იუცუ დეზუსთა ნასგაჲ შიაბეიქუშეი?—ჰია.

ამათ უს აჰიეიტ:—აბრი იაკუმბარ სარა სებაგგაჲ
 ჟიბარგუმბტ.—ჰია.—იყალაბეი, უბქუშიაბეი?—ჰია იაბ-
 წააიტ;

— სებქუშიაბეი, აბნაქუჲ სჩეიკუარჰინე სეშოიბ
 აბრი ჰასას დაინ აბეცა იქოჲ დალაგუეიტ, სარა
 ზენდაკ დესკამესტ. უს ჰშუყაბ ჩოუპუკ დააიუან,
 აშოქრჰია დელირეჟიწენ იყამეჲ ალა სიშრაბე იქოა-
 ნაიხა, არი, ჰასას აყუფ.ჰია დააიდხხელან სიიმერ-
 შიტ.

უს ამათ იანაჰია ასას იკუშოჲ-იბძატიუა, მჩებეჲკ
 დრეგმან. ნას ავნეყა ჰია დდიექულტ. აფშიმაციბა—
 ამალ უაჰთოეიტ,—ანერჰია,—ამალ ზგომ; ამალა, აკ
 სეშიემთარ ჟიემუაზარ ქმასაკ იხშიმერტძო შიემოუპ
 ჰია საჰაიტ, უბრი სეშით,—ჰია რეიჰიეიტ. ამათქუა
 ხუქეკ ირციემლახან, ახა ირთან, ამვაგაჲ დექურწეიტ.

აფჰიესეიბა ლეჲკუნ ამვა ბჟა დშოააიუაბ სქმასა
 ითოუ ბბაპ იჰიან, აქმასა ანააბოირტე, აჩოფჰია ამ-
 ცაბბ აათყმან იაიკურშოანე გოროდ ხუქეკ ყალუეიტ.

ახანქუა ლაგულტ, ადიქმანქუა ყალუეიტ; აყუაქ-
 ჰია აბა რთიუა, აუაა აჯჯაჰია იააილალტ. იარა
 ბეგაჲ დრეიჰაბნე დააყალტ.

არი აქმასა იალშოაბ უამაშია იბო დალაგუეიტ,
 ავნეყა დცარ ითახხუეიტ, ახა უახგაჲ არი ფხასთა-
 ხარ ჰია დაციშოჲ დალაგუეიტ. იარა უს, არახგაჲ
 დარტომეკუა ანახგაჲ დარტომეკუა იგუ ბეაჲო დშო-
 ყაბ, დახეშოჲ ჩოუპუკ დააიუან. უახხუაფშოუა ბა-

შთაკ იაკუთუშია დეყან, ახა ავსთააცია იხან, იანგინის
დავსთაან.

დშთაიუბ აფჰიესეიბა ლეკუნ დანაიდგელა უს
ლჰიეიტ:—უარა იზბო არი აგოროდ უქდასა ითაწა-
ტოუპ ჰია სეყოლუპ; უი სარა ითაწანე იუსთაპ, ახა
ავნე უანნიილაკა საშა ჰია ქკუნაკ დააუფლოიტ.
ახა უსაშამ ჰია მამ კე. იმუძოშია უბოზარ უგეფნე
სარა სეშთა უხელ!—იჰიან იქდასა ააიმიხენ აგოროდ
ზეგამ აკეყამეუა ილთეიწან ინაგანე ინაირკეიტ.

— იბზიოლუპ, —იჰიან აფჰიესეიბა ლეკუნ ავნეყა
იკოუნეიხოეიტ, ავნე დახანეიბ, —საშა! საშა!—იჰიან
ქკუნაკ დააიფელტ; ახა—სარა ეშა დსემაძამ, —იჰიან
მამ იკეიტ. ნას აქკუნ დააგუაან, —სარა ეშას სხემეკე
იგუარაკოჰუ საანგლომ, —იჰიან დენთუნე იხე ახმენა-
ხომ დეეიტ.

დცო, დცო დშონეიუბ გუფუკე აჰისანუქქუა
ჩრთახმერკუაბოზ დნეიტ. აჰისანუქქუა არი დანერ-
ბა — აძი დააუეიტ — რჰიან, რემათიაქუა ააშთენე
იკტ; იარგამ დევნე დრეშთალტ. აიწბძა დაანიკე-
ლან დიმეშთუა დალაგოეიტ. ნას ლარა უს ლჰიეიტ:—
შთანანხეს უარა სუტოუპ; უაალა ავნეყა! სარა საბ
დავსთააუპ, უყაბ მჩებეჰე აყარა მაწუკუს ნას იახმუ-
თახეუ ჰეკაპ. ამალა, საბ იააუეიჰიალაკა იბზიოლუპ,
იყასწოიტ ჰია იაჰიალა, ნას უააინე სარა ისაჰიალა
სუტხრაალაპ, —ჰია.

— იბზიოლუპ, —იჰიან იარგამ დარგამ ეიმანე ლეკ-
ნეყა იცეიტ.

იანხეიბ იარა მაწუკუს დაანგელტ.

ჩონაკ აფშემა იმაწუკუ უს იეიჰიეიტ:—შეჰემთან
ინარკნე ხულბეჩოხანდა აბრი აშხა დუ რბგანე იკა-
უნე იაქუნაგანაშთა აშიერწლაქუა ეითაჰა!—ჰია.—
იბზიოლუპ, —იჰიან ამაწუკუ ალაპატკოეი აჩოაგოეი ააშ-

თიხენ იმანე აფჰიეზბა ლქოჯ დნენ უს იითაბჱ
ჰიეიტ.

— უი სარა ისელშოიტი.— ლჰიან დცან— ხულ-
ფაზენდა იყაწანე დაინ უს იალჰიეიტ:— შთა აჩაგა-
ქუა უმანე უნეინე აგუარაჰია ილკაჟენ, უხ გუშა! ჰია
ულატი. ნას იარა დაიუეიტ, იყაუწოუ? ჰია დუაბ-
წააუეიტ. იყასწეიტ, ახა უარა უგუ იანუარატი ის-
ბეჟაწოუ სებდერუამ ჰია იაჰი, ნას იარა დუცენ დცანე
იბოიტი, უბას ესემშაგაჟ იაჰიალა, — ლჰიან აჩაგა-
ქუა ითანე დენდიქულწან ლარა ლუათახ ახა დცეიტ.

იარა დნენ აფჰიეზბა იშოილჰიაბ ეიფშო აგუა-
რაჰია იიკბ ლკაჟენ, უხ გუშა, ჰია დლარტიეიტ.

აფშიმა დაინ — იყაუწოუ? — ჰია დიბწააიტი. ამა-
წუკვ დვაგვლან: — იყასწეიტ, ახა უგუ იანუარატი
ისბეჟაწოუ სებდერუამ, — იჰიან ეიმანე იცეიტ იყაიწან
აბოიტი ჰია.

იბანე ავნეჟა იანდიქულა აფშიმა დაჩა უსკ
იითახტი. აფშიმა უს იჰიეიტ:

— უაწიე ხულანდა ამშოჯენ ნხეწ, აახეწ აცჰა
ჯქუწა! — ჰია.

— იბბოიუბ, — იჰიან აინაქუა იმანე დნენ აფ-
ჰიეზბა ილჰეიჰიეიტ. — უი მარიოუბ, — ლჰიან, აინაქუა
ლემანე დცეიტ. ახუმჩახან აცჰა ყაწანე დაინ აინა-
ქუა ნილთან ლარა ლუათახ ახა დცეიტ.

იარა აინაქუა იმანე — უხ, გუშა! — იჰიან აინაქუა
ლკაჟენ დლარტიეიტ. აფშიმა დაინ, — იყაუწოუ? — ჰია
დანიაბწაა, — იყასწეიტ, ახა უარა უგუ იანუარატი
ისბეჟაწოუ სებდერუამ, — ჰია იეიჰიეიტ. ნას აფშიმა-
გაჟ იარგაჟ იაბოიტი ჰია იცეიტ. იბანე ავნეჟა
ინანაუაბ აფშიმა დაარა დხუცუან, აბრი ბგლშოლბ
უაჟფს დეჟოუბ ჰია სეჟამბტი ჰია.

ნას აფშიმა უს იჰიეიტ:

ქართული
ზოგადი ცოდნა

აფშიმა იხე ააირწყხენ ავნეყა დნეუნალტ. აუნა აფჰიეზბა აქკუნ დააშთელხენ რეჰიძანე იცე-
იტი, შთა ჰაიბარ ჰაიშუეიტი ჰია იშთანე.

აუნა აფშიმა აფჰიეზბა ლუათახ აქსუ დანააი ლარ-
გდე იმაწუგდე გუაძამებტი. ნას აფშიმა არ ეიზიგან—
შირეშთალანე იშიეფშააროუბ, —ჰია ირეშთეიწეიტი.

არ აგუაქძია ეიხანე იშთეიუაბ აფჰიეზბეი აქ-
კუნი ირზაიგელო იანალაგა აფჰიეზბა უს ლჰიეიტი:

— არ უეიზგდე იაჰხმდოიტი, ახა ჰარზემდერარტი
ჰიჯეყაჰაროუბ. სარა სედიქანუშია სლაგელაპ, უარა
არშენ აანკლანე უხუჰანუთუაშია ყაწანე უაქეგელ!
—ჰია.— იბზიოუბ, —იჰიან არშენ ააშთხენ აფჰიეზბა
ილეღწენე იყალაბ ადიქან დნექუგელტი.

არ ანააი, — არა ფჰიეზბაკოი ქკუნაკოი ეიცენე იააი-
უან იუმბაძეი? —ჰია იანიამწაა, აბრახე იცეიტი, არახე
შიააი სჰიან, ახა იმააიტი, —ჰია რეიჰიეიტი... არგდე
უახე იცეიტი, ახა აძიგდე დრემბეიტი.

იგეფენე ავნე იანააი — დიქმანკოი, ამათიაქუა
ზთიუაბი რუდა აძიგდე დაამბეიტი, —ჰია აფშიმა
იანიარჰია, აფშიმა უს იჰიეიტი: —ჰაი აბააქუა, დიქმანს
იყაბ ლარა ლაკუნ, ამათია ბთიუაბ იარა იაკუნ,
შიცა, იშიეკ! —ჰია დერვაგდე ირეშთეიწეიტი.

არ ადიქმან ახმერბაბ იანააი, იუბარ იანსუ, იცა-
ხმან. არ იშორელშოლმ ეიფშო ეიხეიტი ჰრეზმდოიტი
ჰია. აფჰიეზბეი აქკუნი ირეზმდოშია ანერბა ლარა უს
ლჰიეიტი: —სარა სეფსებშია აკუბა. სელთაიაპ, უარა
უჰაპუშია უჩააყაწანე ულახხატია ნას ჰრეზდერდომ, —
ჰია.

ლარა დეფსებშია ლჩააყაწან იარა დჰაპუშია
იჩააყაწანე დშოღლხატიაბ არ ააიტი. — ფჰიეზბაკოი
ქკუნაკოი აბას იააიუან იუბაბარ? —ჰია აპაპ იაბ-
წააიტი.

— აბრაზმა იცეიტ; აფსე დსემოლუბ შისუცხრაბ სპიან, ახა ირუმუიტ, — იპიეიტ. იიპიამ წაბერგვზ ჯერ- შან არ აგუაქაპია ეიხანე იდიქულაუეიტ. ახა ადიგაჯ დანერუმბა... ავზე *იანააი, — პაპუკოი ფსეკოი რუდა ადი- გაჯ დაამბეიტ. — ჰია ანერპია, აფშიმა არწიიპიან დეპი- პიან უს იპიეიტ:

— აკუბა ფსეს ითამ ლარა ლაკუნ, პაპეს ილხა- ტიამ იარა იაკუნ, ახა შიარა იშიბემდერტ; შთა სა- რა სხათა სრუშთალაპ აკუმბარ შიართ იშიბეფშთაა- უამ, — ჰია იჩუ დვაქუტიან დრუშთალტ.

აფპიებბა ლაბ იხათა დრუშთალანე დააუაშია ანე- ლბა უს ლპიეიტ: — შთამანამბარ, იყაპწალაკა საბ იდერუეიტ, უბრი აყნეტი აბრი აბახუ უანსე ულალი! ახა ამვაქუა დაარა ეილაბუანე უჩალარძ ნას ჰაი- ბადომ, — ლპიან ლარგაჯ აბახუ დასნე დელალტ.

აფპიებბა ლაბ აბახუ აქუ დანააი ამვაქუა დაარა ეილაფათანე იყან, დაარა დბუცენ, ახა აკგაჯ შოი- ლემშოლბ ანიბა უს იპიეიტ:

— სარა იახმა შიარა შიარაქეს სხემიააიტ, უბრი აყნეტი სარა უაპა შიესკოუეიტ ჰია სშიეშთალომ, შიენ- ხა, იშუეშითახუ შიეყაბ, — იპიან აბახუ დნადწენ დცეიტ.

აფპიებბეი აქკუნი ხაწეი ფპიესი ჰია ეიბაგან, აგუაქაპია ანხარა ინალაგოეიტ.

16. ათაჰმალა იჟა ჩუზი იკუაგლა.

ღეჟან, ათაჰმალა იჟა ჩუზი იკუატლა ჰია აძიე. დაარა უავ ღარკ, რეცჰაკ, ეგაგზმამებ უავუნ. ამალა დაარა დშიარაცაკ ბზიან.

იარა იზგლან ფაცხაეიკ; ხეზრასგაჲ იმადან იარა უბრი აკუნ. თააციალაგაჲ დმაჰუნ. იანი იაჰიშიეი იარეი რაკუნ იყან.

დცონ ესემშოა შიარაცარა. აშიარახ შნე იაიიგონ. უბრი აღა აკუნ ითააცია ზლანეჟუიგოზ.

ახაწარაყნე იარა აკე იაციშიოზ იაკუძამებტ. ჩონაკ შიარაცარა დციეიტ დგაჲლ ხარაკ ახა.

დხენჰინე დშოააუბ გუარაკ დაადგეღოჟეიტ; ჳნეკ თაგლან, ბე-ეტაჟოჟენე ეიხაგლანე.

აშოთა აგუთანე წლაკ გგლან. აწლა იამწაგგლან ებატიე კარუათყ, აიართა ანეყაწალანე.

ათაჰმალა იფა ჩოზბ იკუატლა დაათსახა, დეკანელი
 დენინე აბნი აკარუათ დნეჭუიანე იფსე იშარეცოლანე
 ხოფიტ.

აგუაში აარტნე დენტალანე, ეიდარა ნეშთეიწან
 აკარუათ დანეჭუია აძიე იბეჟე კოცადა იაიქუირ-
 გოფიტ:

— უარბანუ უარა, უაყა აკარუათ იქუიოუ?
 უქუწნე უა აბერეიქიყა, — ჰია. ახა იარა ხდასგდ
 იყაიმეფიტ.

კენტი-ხენტი იბეჟე იქუირგოფიტ, ახა დახმეჭუიან
 იჩომერწესიტ.

ეგი უბრი ავნაყნე ბეჟეკ აიშცია ადაუცია ვნა-
 ბაარენ. ზბეჟე ზერგობ აიწბე იაკუნ. დანეჭუმწდა
 რეიწბე დააინ—აბერეიქიყა უგვლანე უცა!—ჰია
 დიწაჰიჰიეიტ, ახა დახმეჭუიან იჩომერწესიტ. იანი-
 მუდა იაიწაგეფნე ეიქუფეიტ.

ათაჰმალა იფა ჩოზბ იკუატლა ადაუცია რეიწბე
 დიიანინ დრაწიანე, დერკანე აგუარა დხგანე დკაი-
 ჟიტ.

ადაუცია რაშა დიშეშეა ანერბა ეიბარკნე იაინ
 დაჰმეფეიტ ჰია იალაგოფიტ.

ათაჰმალა იფა ჩოზბ იკუატლა ადაუცია იაჰია
 კდაგუალა ინიწიეიტ. ნას ეიდარა დწალანე იკნე
 დააიტ.

ადერკაჩხნე დერკაგამხ შიარაცარა დცეიტ; და-
 ნააუაბ ადაუცია ახიშეშ დააინ აკარუათ დეჭუიეიტ,
 აძიერ ავნე დეჟნაზარ დააიბ ჰია, ახა უავგამ დიმბეიტ.

ნას დვაგვლან ავნე ახეი აწეხუეი ზეგამ ეიმიდეიტ,
 ახა უავუ ზხლაჰიან აძიგამ დიმბეიტ.

დხენჰინე იკნეყა დააიტ.

ადერხაჩხნე შიარაცარა დანცა დანააუაბ დეითა
 ნეიხენ ავნე ეიმიდეიტ, ახა უავკტიოჟსა დიმბეიტ.

ივნი დანაი იანი იაპიშეი ირეიპიეიტ აბასგამ-
 აბასგამ, — ავნი ბზია რხხიანი ისემოუპ, ჰფაცხაქი, ^{ნენე}
 უახა ჰაიასკ, — ჰია.

— მოუშოუ, ნანი, ჰავნაყნი ჰაყაზააიტ, იციგმა იბ-
 ზია, — ლპიეიტ იანი, ახა იმუძეიტ. იანიმუდა ეიმიანი
 იციეიტ უახა. ბეეტაქუქანი ეიხაგელაბ ავნი ივნი-
 ლეეიტ.

იაპიშა ხეხა აბჰბატი იეეტაქუ აყნი დეჰჰირ-
 ტიეიტ. უბასგამ ლეეიპიეიტ: — აბრაყა ბეყაბ, შეჰი
 ხულბეჩხხეი ბეჰატი სარა სნაპალა იბზაბგალოიტ,
 უაქირაანდა დაარა აჯა ბზახეიტ, შთა მა ბზაბაყ
 ბსერბაპ. ამალა იბდერააიტ უახეკი ჩხნაკი სანი-
 ბეშა ნას სეუსე თამ, — ჰია.

წაყა, იანი ლახა დელბააიტ. — სანი, ბარეი სარეი
 არაყა, წაყა ჰავნაზააპ, ამბარა აკუშარ იჰამოუპ;
 სარა შიარაცარა სცალაპ, შიარახ ჟელა ბსერჩალაპ, —
 იპიეიტ ლეჰკუნ.

— იბზიოუპ, ნანი, უარა იშოუთახეუ. — ლპიეიტ იანი.
 შიარაცარა დცონ, აშიარახ შნი იაიგონ. შეჰი
 ხულბეჩხხეი იაპიშა ლხუ ლზნიგალონი.

ჩხნაკ შიარაცარანიტი დანაი ივნი დაუ ჰეკკ
 იაპაიტ.

— სანი, დაუ ჰეკკ საჰაუეიტ, იბაკუბეი, — ჰია
 დლაბწააიტ.

— იბაკუბეი, ნანი, ადაუცია ინურწიაბ რეჰეკკ
 მაყმანი ივნიწხმოუ ჯუშოუ, უბრი აკუხაპ, — ლპიეიტ
 იანი. იარგამ აკუხაპ იპიანი დაბტიეიტ.

ადერკაჩხნი შიარაცარა დეითაცახტ.
 დანაი დერკაგამბ იაპაიტ; იანი ეითალეიპიეიტ,
 ახა — იუშებ ადაუცია რეჰეკკ აკუხაპ, — ჰია იალპიეიტ.

ეგი ადაუცია რეიწბე ირაწიანი ეკაიეგბ დეზზახანი
 უბრი იაკუბაპ. ავნი დანაი ათაჰმადა იფა ჩოგბ
 იკუბატლა იანი დირგუბბელენ დწიხნი დლემანი. ავ-

ჯაგაძე ხეიბანზე ხაწას დაალბუარც ციგაძე რიფთაძე
 დეკან. ათაჰმალა იფა ჩოჭი იკუატლა ზმპრატლა
 დანცა იანი ადაუი იაიდრთალან ითარხაშა აძბარა
 იალაგვიტ; ნაპულა ილაგარ იხუომეზტ. ნას ადაუ
 უბას ლფეიჰიეიტ:

— ბეკკუნ დააუაშია ანუბბალაკე ჩოჯრჩმაზავ ყა-
 წანე ბეშთალ. იბეზმბეი, იბეზუართოუბეი? ჰია დან-
 ბაზწალაკე უბას იაჰი:

აბრიგა-აბრიგა ადგაღლ აყნე უარბაეიჯე გყოუბ,
 უცანე უბრი შნე აგუი აგუაწიეი სბააუგარ სეზბია-
 ხორტ, მამბარ სუფსუეიტ ჰია; უახე დცარ აუარბაეი
 დაჭაშოტ, ნას ბარეი სარეი იშთაჰთახეუ ჰყალაპ, — ჰია.

— იბზიოუბ, — ლჰიან დაქუშთაჰათხეიტ, ადაუ
 ლეკკუნ დიავლბრაბე დალაგვიტ.

უს, დუკ მერწეკუბა ლეკკუნ დშთააუბა ლბეიტ-
 იარაბნაკ ხემა-ფსემა აიართა აყნე დნეშთალფეიტ-
 ლეკკუნ დანაავენალა იან დქეუა-დღლზუა დეშთან.

— იბეზმბეი, სან, ბეზნმააუაბეი, სუზლაბეზუო-
 ბეი? სან ბეჰჰიან სარა სხე სთიუბარგაძე ისთიუეიტ,
 — იჰიეიტ ლეკკუნ.

— სუჩმაზავხეიტ, სეკკუნ, სელაშთარა; ისეზუო-
 გაძე აკე. გყოუბ, უბრი ანსმოუ ხეშთადა ეგაძესბეყაწომ,
 სუფსუეიტ. აბრიგა-აბრიგა ადგაღლ აყნე უარბაეიჯე
 გყოუბ, უბრი აუარბაეი შნე აგუი აგუაწიეი ანსმოუ
 ეგაძესბერჩიეიუამ, — ლჰიეიტ.

— უი მაროუბ, სან, ბარა აკერ იბეზუაგუშო-
 ბარ, — იჰიან იბეჰა ააშთიხენ დცეიტ. დნეინ აუარ-
 ბაეი ახეკუტობაბ ისუეიტჰია აბეჰა ანნაქეიკ — ააი,
 ათაჰმალა იფა ჩოჭი იკუატლა, სუმშენ, აკე სუზუაპ! —
 აჰიან აბუ ააღნახენ ინაინათეიტ.

იჰაზუოტრა ინთეიწეიტ.

— სარა სემცხურას, სნავს იქუტოლუ შე! გუი-
 გუაწიალფეი ჰაიფუშოუბ, — აჰიეიტ.

ეგი აუარბაეი შნე აგუი აგუაწიეი იმანე დააინ რან
 ინელქუეიწა—სებზიანხეიტ, —ლჰიან დვაგელხეიტ.

შიარაცარა დეითაცახეიტ. დანცა ადაუ დააცოქრ-
 წენ რხე ააილარკხეიტ. —იჰამბარხეი შთა, აუარ-
 ბაეი დანაზთამერხა, —ლჰიეიტ იან.

— აბრიგა-აბრიგა ადგაღელ აყნე იყოლუპ ციკე,
 უბრი აცი აყნე ინეილაკგაღელ ატიჟალა იაშუეიტ.
 უბრი დთანამერხობარ უაჰა აკე დაბთარხომ. ფეზმა
 იშოჯყაბწაბ ვიფეშო ჩოჯრჩმაბაჟ ყაწანე ბეშთალ, და-
 ნააილაკა უბრი აცი აგუი აგუაწიეი სზააუმგარ სუფ-
 სუეიტ ჰია იაჰი! —იჰიან ადაუ იჩოწიახეიტ.

ლექკუნ დააუაშია ანელბა დეითაშთალხეიტ;
 ლექკუნ დააინ —სან, იბეზმბეი, იბეზუართოუბეი? —ჰია
 დენლაბწააიტ.

— სეჩმაბაჟახანტ; აბრიგა-აბრიგა ადგაღელ აყნე
 იყოლუპ ციკე; უბრი აცი შნე აგუი აგუაწიეი სზააუმ-
 გარ სუბენხო ჯუმშააიტ, —ლჰიეიტ. — იბზიოლუპ,
 ისელშორო აკე აკუბარ იაბგაბ, —იჰიან ამვა დქუ-
 ლხეიტ.

აცი ანაყაბ ადგაღელ აყნე დანნეი, აცი სშუეიტ
 ჰია იბჰო ანნაქუიკ აცი უს აჰიეიტ:

— ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა, სუმშენ, ჯარა
 სუბუაბ, —(აჰიან), ახუც აალხნე ინათეიტ. —სარა სცემ-
 ხურას სნავს იყოლუ აცი შე! უბრიგაღელ აგუი აგუა-
 წიეი სარა სგუი სგუაწიეი ავბაგაღელ დარა როლუპ. ნას
 ეგი აცი დეიხსნე იშენ აგუი აგუაწიეი იმანე იან
 ლყნე დააინ ილქუეიწეიტ. —სებზიანხეიტ, —ჰია იალ-
 ჰიეიტ იან. ჩოზბ იკუატლა დაარა დეიგურლეიტ იან
 დანაგბზიანხაბ.

კუმშო რაყარაგაღელ შიარაცარა დემცაძეიტ. უი ნა-
 ხეს უს იბეჩჰანხუაზმა შიარაცარა დემცარ. იჩოაიბი-
 თან შიარაცარა დცეიტ.

დანცა დერვაგდებ ადაუი ჩოზბ იკუატლა, — აბრიგა-აბრიგა იაიდტიალან დაჩოაკე რზუციტ, — აბრიგა-აბრიგა ადგაგლ აყნე იყოლუპ ჰიაკ, უბრი ააიგუარა ინეი-ლაკა ზეგაგე ელრეჟიჟია იქუნაწოიტ. ბეითაჩმაზავხაბ-შია ბეშთალ; დანააილაკა აბრიგა-აბრიგა ადგაგლ აყნე იყოლუპ ჰიაკ, უბრი აგუი აგუაწიეი სბააუგარ სეფსუეიტ ჰია იაჰი, — იჰიან დცანე იჩოანჩიან-ლოზ იჩოჩიანზიტ.

უს, ლფა დშოააუაბ ანელობა ჩოზრჩმაზავ ყალწან დეშთალთეიტ. დანააი, — ბეითაჩმაზავხაბმა, სან? აბართ აჩემაზარაქუა ბდერგუაყუა ბალაგუეიტ, იბეზუარ-თანარეზეი? — ჰია დლეზწააიტ.

— აბრიგა-აბრიგა ადგაგლ აყნე იყოლუპ ჰიაკ, უბრი აგუი აგუაწიეი სბააუგარ სემფსერ ყალაპ, — ლჰიეიტ.

ლეკეუნ იკოხეიხან აჰია ანაგყაბ დნეიტ. აჰია ანიბა ისშეეიტ ჰია ახეჟა ანნაქუიკ — ჰაი! ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა, სუმშენ, ჯარა სუხუაბ! — აჰიან ანუც ალნახენ ინათეიტ.

ახუც იჰაბერთრა ითეიწეიტ. სარა სემცხურას სნავს იყოლუ აჰია შე, გუი გუაწიალთეი იარეი სარეი ჰაიფეშოუპ — ჰია. ეგი აჰია იშენ აგუი აგუაწიეი იმანე იან ლყხე დაინე ილქოეიწან დებზიანთეიტ.

ლეკეუნ უს, შიარაცარა დეითაციეიტ. დანცა იანი ადაუი რხე ააილარკენ, ახა ირზუცრუმ რზემდერიტ. ნას ადაუ უბას იჰიეიტ: — იაჰთენხანე იყოლუპ ქუაბ დუკ, უბრი აქუაბ აზნა აცია ყაწანე იჰარშოკ, ნას ივაგანე ალალურა იქუჰარგლაპ. იარა დანააილაკა, უსემკუაბარ ზუამ ჰია დკე. იჩოზნიკუაბალო აიაჰია აქუაბ აწაყა იყაწანე იჩოანააილთიხლაკა აცია იქუ-თიანე დაბბლუპ, უაჰა ფსეხუა ჰამამ, — ჰია.

ლარგაგე დაქუშოაჰათხეიტ.

იარა დაანდა აქუაბ ციალა ირთინე, ირშონე აღა
ლურა აყნე იხაგალანე ათუფ ჳლხნე იყარწეიტ. აღაუ
უყა დადტიალტ.

ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა დანაბი იან უბას
იალჰიეიტ:

— სეჰკუნ, უხუჰიეთეი უსემკუაბაძაცტ, აბერჰიე
უსეკუაბარ სთახუჰ.—ჰია.

— სანხუეიტ, ხაწა ბაბა დუკ სეკუაბარა იაგამფ-
ხაშაროჰუ, იყალომა, —იჰიეიტ, ანა იალემრადაკუა
აიაჰია იახაქუნაგამ ინალზრგელტ, იარგამ დემოფ-
ხაშობ იჩაფილზიხტ. ნას იან ამგამ ნაიქულთიაშია
ლუიტ, ანა აკვ ლთახუშია დანენაიდწ აღაუ ხეხამენ-
ტი იაცია რშო ლაიქუთიან დებელნე დხუაფიხანე
დაყარწეიტ.

აღაუ აიაჰია ააიხუეიჩაფან დგანე ამშოზნ დალაი-
ჰიტ, აკვრგამ ნარბეჰან ამშოზნი დარეი, ანა იშამბე
დამეიგჰეიტ აღაუ, იალა დბეციშობ დანიფერხ.

ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა იან ლეჰკუნ დთარ-
ხანე ხაწას აღაუ დაალხუეიტ.

ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა იაჰიშა უახეკვი
ჩონაკვი დანელემბა აკშოხამებ აყარა ლდერიტ. წაყა
დანელბაა იყალაქუაბ ზეგამ ლდერრატია ილბეიტ.
ნას ილოლაკამ აღაუი ლანი იდმერბაკუა ლაშა იმა-
თიაქუა ლძან იჩოზბ ხუჰე დნაქუტთან ლაშა იძრთა,
იხაბარ ჯარა იბზობარ ჰია დდოჰქულუეიტ, ხაწაწას
ლაშა იმათიაქუა რჰლა ლჩაფილაჰიანე.

დაარა აკვრ დნეჰუეიტ, ანა ლაშა იძრთა ჯარ-
გამ ილემბაჰეიტ. ქეთაკ დალაღანე დემონეიუაბ ჯა-
რა დნეიტ. უბრაყა დენზონ აჰაკ. აჰ იყნე დნეინ დი-
ჰიეიტ მაწუჰვს დაანიკვლარაბე. აჰ—იბზიოჰუ, —იჰიან
იმაწუჰვცია დრჰლოჰეიწეიტ. ზეგამ დეჰკუნოჰუ ჯარ-
შოიტ ხაწა მათიალა დახეილაჰიაბ აბე. აჰ დიძან
ღლაბე. აღუნეი ლეიმერბაძაცტბტ. ლარა უბრი აყარა

— ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა! იუთახეუბეი, უბერგუაყოუბეი? სუცხრააკუპ!—ჰია ლანაჰიეიტ.

— ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა საკუდამ, იაჰი-
შა სოლუპ, იარა დთანეიტი, სიშთოლუპ,—ლჰიეიტ.

უს დაჩა ხუცკ აათელგეიტი; ციკე იარაზნაკ
ლაფხმა იაგელეიტი.

— ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა! იუთახეუბეი,
უბერგუაყოუბეი? სუცხრააკუპ,—ჰია ლანაჰიეიტ.

— ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა საკუდამ, სარა
იაჰიშა სოლუპ, იარა დთანაგუშეიტი, იფსერთა, იძერთა
საშთოლუპ,—ლჰიეიტ. დერვაგამხ ხუცკ ანათელს უარ-
ბაჟეიკ იარაზნაკ ლაფხმა ივაგელეიტი.

— ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა! იუთახეუბეი,
უბერგუაყოუბეი? სუცხრააკუპ!—ჰია ლანაჰიეიტ.

— ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა საკუდამ, იაჰიშა
სოლუპ, იარა დთანეიტი, იფსერთა, იძერთა საშთოლუპ,—
ლჰიეიტ ჩოზბ იკუატლა იაჰიშა. აცი, აჰია, აუარბაჟე-
დაარა ზაას იყარეიტი.

— იხბეი, დეშოთათანეი?—ჰია იანწაა, იაჰიშა
დაალაგან იყალაზ ახე იარკნე აწეხუა აყენდა ირალ-
ჰიეიტ.

აუარბაჟე უბას აჰიეიტ: — უს აკუზარ სარა აჟეიან
ანდ, აღუნეი ანდენაძა-აადო დეყაზარ დსუფშააუეიტ,
—ჰია.

— სარა ანეში დეწაზარ დეწესხეიტი,—აჰიეიტ
აჰია.

— სარა სტიეკალა ამშოზნ დთაზარ დთეზგოიტ,
—აჰიეიტ აცი.

აუარბაჟე ფერნე იცეიტ, აჰია ანეში ქოუა იწა-
ლეიტი, აცი იტიეკასუა ამშოზნ ითალეიტი.

აცი ატიეკა ამშოზნ იშოთნაშუაბ ატიეკა აკე იაჰი-
ფეიტ. აათანაზარ იაჰიან, ეინაჩათანე იყან. იაანზარ-

ტებარ ათაჰმადა იფა ჩუზ მკუბატლა დეიფანე ჰეი-
ჰია დთან.

კუბატლა იაჰიშა აუარბაჟიი, აჰიეი, აციი ააიზღო-
გან—სარა ჯარა სცოიტი, საანძა აბრა საშა დანჯეშ-
თოუ შიიდრიალაბ, — ლჰიან ლარა დერფერწე დცეიტ.
დანჯეობ აფჰიეს დჰიანუ დანჯღერტიაბ აკუნ. უა დან-
ნეი ჩარა რუიტ. აჰ იძღაბ იშაქუნაგობ ალა დემჰა-
ფიგან, აუაა ლეცწანუ ამჰა დეჰუიწეიტ.

ამჰა იქუნე იშააიუაბ ლაშა დანჯეშთაბ იზაი-
გუანო იანაღაგა ლარა დაარჯღეწე—შიარა შიაი-
ლა სარა ირცკაკე სცოიტი, — ლჰიან იაალჯღელუან
ლაშა დანჯეშთაბ დნეიტ. იდღერტიალაბ უაჰა იდ-
რტიალან. ლარა დანააი ურთგაჰ რთეჰქუა რანხ
იციიტ.

ლარა დააღაგან ლაშა იმათიაქუა იარა ინაი-
შიღღეწან იჩუ ნეიხაჰსალჰიან ლარა ზემჰა დცეიტ.

ათაჰმადა იფა ჩუზ მკუბატლა იფჰიეს დააზგობ,
შააიუაბ აფსე იაიხაგელოეიტ. ზეგაჰ უამაშია ირ-
ბან ხდაას იყარწეიტ, იფჰიესგაჰ დაარა გუალადუს
ილკეიტ. ამალა აძიგაჰ იზემდერიტი ათაჰმადა ჩუზ
მკუბატლა იაჰიშა შოლაკუმ ათაცა იაარგაბ დე-
ჰიაბ.

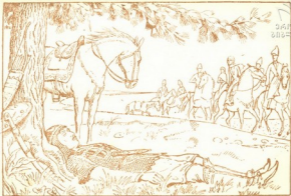
ათაცა — სჩუჰეშეშე! — ლჰიან, დაჩუჰეერხოტი.
ათაჰმადა იფა ჩუზ მკუბატლა დანჯეშთაბ დნეიხაგ-
ღან ლეჰეა აჩაბრა აათოლხენ იხე იარკე იშაჰაყუნძა
იანეჰანჯღეშ—ჰაი! სეშოფაციაბ, — ჰია დეჰუტიეიტ.

აუაა იგღაბ დანჯვარჯღაფეშო იდღერიტი აუსქუა
ბეიფეშორაბ. ნას—შიაალა ავნეჰა, ჰეჰეშოუბეი, — იჰიან
იმანუ დდეჰქულოეიტ. უს იშააიუაბ ამჰან ათაჰმადა
იფა ჩუზ მკუბატლა იაჰიშაგაჰ დრეხაძეიტ. იაჰიშა
დანიბა დლოეიგურღეიტ.

ათაჰმადა იფა ჩუზ მკუბატლა იფჰიესგაჰ ილ-
ცეზ აუააგაჰ ზეგაჰ ეიზრძერჰუნე უბას რეიჰიეიტ:

საქართველოს
საქართველოს
საქართველოს

— უაჟივ სკვნი ჰნიეუეიტ. ჰანდნიუა სან დეკოლუპ
ნას ადაუ დელხატოლუპ; შიარა შინეი უაყა სასცია-
წას, საჰიშაგდუ სარგდუ ჰიარაჩიანიუ შიარა ჰშიელს
ბააპ, — ჰია. — იბზიოლუპ, — რჰიეიტ.

უს, დუკ მერწკაუა ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა
ივნი აშოთა ივთალაჟეიტ.

— უაა ბზილა შიაბიეიტ ასასცია! — იჰიან ადაუ
დაადილწიიტ. ასასცია ილჩოჟიხნიუ ილაირტიან აშ-
ტია რზიშენ აკამჰანია ყაიწეიტ.

ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა იჩოზრჩიანიუ უაყა
დრელატოლუპ. ბოჰარა ჩარა რუხმანუ ადაუ უს
იჰიეიტ:

— ასასცია! აბრაყა ისუმოლუპ ახჰა, უბრი ივა-
ხანუ იშოზხოჟადა? — ჰია. უბრი ახჰა იარგდუ იბჰო-
ხოჟამბიტ. ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა იხჰა აკუნ.

ასასცია რახდ ახაცია დულუჟაქუა იყაბ აძიძილა
იგულანუ იშოზრხერც იალაგჟეიტ, ახა აძიგდუ იახდუშ-
თაბ იბმერქუაცეიტ.

ნას ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა დანხტიაბ — სა-
რა იშოზსხოჟეიტ იყალოზარ? — იჰიეიტ. — უარა აჩია
უაკუბმა არი შოზხოჟა, ახა უანაჰია უნეი, იშოზხ
აკრუ უბჰყაწოზარ! — იჰიეიტ ადაუ დანდკაჟებ.

ათაჰმადა იფა ჩოზბ იკუატლა იჩოზაირშიშთან
აშოზრჰია დვახანუ ივჰოთიხეიტ. იაიბითან ადაუ
ინიქუენუ უბას იჰიეიტ:

— სულდრუჟამა სარა სეზუსთუ? იანგდუ ნაყტი-
რახდ დანხტიაბ დლჟეიქუშიუ დცეიტ, ახა ყტ ლებ-
ჰიო დაანხოეიტ.

— უარა იუქუნაგო აბრი აუპ, — იჰიან იხჰა
აქოზნაირხან დეცყაბ-შიყაბ დლჟეიწეიტ. იან დააირ-
ძერკენ უბეს ლჟეიჰიეიტ:

— სარა აღუნეი სექუნაწუ ბარა იბოჯრხაგაბ,
იბბეიციაბ, ბგუ ნბერხაშოზაბ აკუ ყასწახმაზარ აბერჟივ

ამცა ნასჯცრალანე სლჷფეიქუბლჷ სცააიტ, მამზარ, სარა
გუკ-ფსკ ალა ბეზბო, ბარა იაკუმ ალა ბსუნჯ-
ყუაზარ აბჯრჷფი აბართ ზეგაჷ იშხრბო, მლჷფეიქუბ-
ლაა ბცააიტ, —ჰია.

იაჷთა აღგახა იმთაკუა იან ამცა ვალჯცრალან
დლჷფეიქუბლჷ დცეიტ.

ნას ათაჰმადა ითა ჩხეზ იკუატლა დჯრღლაგჯლან
აფჷიეს დეზჷიან იარა შოიაკუმ, იაჰიშა შოლაკუუ ახე
ინარკნე ზეგაჷ რეიჰიეიტ.

აჩარა ააირკუცუნ, ზეილდაყამ აჩარა იუიტ.

იფჷიეს ილჯცეზ აუააგაჷ ირკქუნაგაზ აჷთა რაჰიანე
იდექუიწეიტ.

იარგაჷ, იფჷიესგაჷ, იაჰიშაგაჷ ეიბარგურდლო
რკუნე ილჯკნალჷეიტ.

17. აჰი ავსთააი.

ღეჯან აჰაკ. უი შარდა მაზარალა დღლულუნ, ხ'შარა დიმაძებტ. იფჰიესი იარეი რაკუნ იყამ.

არი აჰ იმან არახუ რაციანე, ნას ავწრა დუ, ამა-ზარა რაცია ბწაბკუაბ; უბრი აყნეტი აჰ იმან ამა-წუცია უაა შივკე. ახა არი აჰ ივწრა ცხერაარაკ, ეილერგარაკ რზაბუამებტ. უაა-შივკე შეჟე იარკნე ხუ-ლაანძა იშზახულობ აუს ჭუნან, ახა ივწრა დუ იახ-ძომებტ, ესქმენგდუ ელატატა, ეილგარაკ ამაძამკუა იყან; იეითრაქუა, ირთორაქუა რრუცქმარა იმაწუცია რბეჟავკე აბკენ, ახა ესქმენგდუ ირუცქმამებტ. უბრი აყნეტი აჰ ესქმენგდუ დადღუნ, იმაწუცია ღრაბეონ, —უაა შივკე შიეყოუბ, შიეკრქუაწარა საგახეიტ, სე-მან ცქმა იეიუამ,—ჰია.

ჩონაკ აპ იქუაწა დუ დეწალანუ დალაჟა დეშ-
ნიიუაბ იმვათეზმა აბნა აძიე დაალწუნ დააგლოფიტი. ||
უი შარდა ციგაძა დუაჟუფშოძან. აპ აბნეკ ^{აბნეკ დოქოძა}
ლაჰაირ, იაგააიგუაბუირ, აბრი ეიფშო იყაბ ისბმ-
დერუაბ აუაჟუ აბრაცა სარა სბაჰაჰეჟ დაბგაბეი
ჰია.— შშოჰბია! დად!— იჰიეირ აპ, არი იათნმა ამჟა
იანგლაბ დანიზაიგუაბა.

— ბზიარა უბააირ!— აპ; ახა უბერგუამწუაბ, უბ-
რლჟაბ არბან? გუალა დუჟ უმანე უააიუაბშია უბ-
ბეირ.— იჰიეირ ამჟა იანგლაბ.

არი ამჟან აპ იფელანე იაციაჟოზ დავესთაან.

ნას აპ დბერლჟაბ იგუალაქუა, იმაწუცია აკგაჟ
იშოიზათსამეზ ბეგაჟ იეიჰიეირ. აპ იაჟია დანალგა, აჟს-
თაა უს იჰიეირ: უმაწუცია ბეგაჟ დიქუქუანე სარა
სგა! სემაცარა საანგლოირ იბეიფშორა ეილგარა
ბზიოჟ იყასწო უბაპ უნბარა დუ აქოჟ, ბაცაგაჟ იც-
ქაჟაჟუაჟუარაძა იმვათეზგო უბაპ!— ჰია.

აპ დაქუშაჰაჰათხოეირ აჟესთაა იიჰიაბ. აპ დანბ-
ცოზ დანბნჰიენ აჟსთაა დიძანე დგურლჟაწია ივნე
დააირ. აჟსთაა აპ იმაზარა დლაბუაფშო-ვახუაფშოზნ
უს იჰიეირ:— არი სარა სემჩ აქუნოირ, ნანბრი
იშოუაჰაჰოზ ეიფშო უმაწუცია ბეგაჟ ეიმერპნე რჟვნ-
ჟაქუა იდიქუქუა.— ჰია. იმაწუცია ბეგაჟ ეიმერპნე
რჟვნჟაქუა იდიქუქუაწიეირ. აკრანაბჟეს აპი აჟსთააი
აილაძარა იალაგოეირ.— ხუშოჰქუსა სარა სქოჟ ამაწ
უჟორ იუხუთოჟ აბე ბაცა სცოუგოზბეი?— ჰია აპ აჟს-
თაა დიანწააირ.

— უაჟიე, აპ იშოუდერუა ეიფშო, სარა უაა-შივკჟ
რთეჟ აქოჟ სემაცარა აუს ბუეირ, სააიჟიეი იწუა
უდერუეირ, აბარ უათნმა იანგგლოჟ, უაშოთა უნ-
ნარა ბაცა ეილსერგანბოჟ, უნარჟ მატუბ, სარა უფ-
სთაბაშა ეილმესტირაბე სქუთაჟუბ იაგელმესტიეირ.

სარა უარა უყნე (საბზრ აბნე იბგოიტ) ამაწ იბუა
 აბე იბგოიტ სარა უარა უქუე სანააი ინარკნე იუღლი
 ნაგალო ამაბარეი ნასგაე უყნათა იიუა აუააფხუეი,
 — იპიეიტ ავსთაა.

აპ იფჰიესგაე იარგაე აბნეკ აბე მაპ-ჩაპ რჰიეიტ,
 ახა ავსთაა იიჰიებ აქუე იანამგარ უაჰა ფსეზუა
 რმოჟიტ. ნას უაყა ეილაძან ავსთაა დაანბრკელტ.

დეუკ ხარა იმგაკუან აპ იფჰიეს კუჯა ანშოარა
 ლოჟიტ: ძღაბკოი ქკუნკოი. ართ ანუქქუა დუნჰეიტ.
 ავსთაა იხუშოქქუსა ააწუანე ეიფშო, ჩონაკ ანუქ-
 ქუა აგულარა იცეიტ. ავსთააგაე დგურღაწია დე-
 ყოუჰე, სანცო ანუქქუა ზგოიტ, ანუქქუა სარა ისტიუპ
 ჰია. ართ ანუქქუა აგულარა იახანეიბ აგულა ფჰიეს
 უს ლჰიეიტ. — აპ ნასუფდა, ანშოარა ბზიანუქუა შიი-
 ძამზი, იარა შიიტიემ აკუმზარ, — ჰია.

არი ართ ანუქქუა ირეზჯაშატიერაბა ილაბწააიტ,
 იბზბჰიააბეი, იჰაბჰიაროუპ ჰია. აფჰიეს ირალჰიეიტ
 ავსთაა იგარცე იშოუყაბ, ავსთაა იშოეიტებ.

— უს ანაკუხა ჰარა უაჰიშთა ჰაბი ჰანი რახე
 ჰნეიუამ ჰდიექულოიტ ჰახეცალაკგაე ნაყ ჯარა, ჰა-
 ფსე ავსთაა იახიციააგარა ჰაშთალოიტ, — რჰიეიტ
 ანუქქუა.

აგულა ფჰიეს დლაღაგან ამჰანეძა ბზია რბეყალ-
 წეიტ. ამჰანეძა ნარელთან ჩაბრაკ, ხჰიაკ, ამელან
 ბთაბ შუშაკ, აძაძ ნარელთან აბასქუაგაე ნარალ-
 ჰიეიტ: — დშიეშთალაშოტ, იბდერუადა დშიეზმძო და-
 ლაგარ შიეშშიაკუა აფხმა ანჰია შიერში იარა დეზ-
 ლააუალა. დეითაშიეზმძო დანალაგო აამთაბე აძაძ
 შიერში, უიგაე დაბნემკელაკუან დეითაშიეზმძო და-
 ნალაგა აამთაბე ამელან ბთოუ აშუშა შიერში უი
 ნას უაყა დაანნაკლოიტ, — ჰია.

იდიექულოჟეიტ ანუქქუა. იცო-იცო იშენეიუაბ
 ხემშო აარხეწხმან ეიფშო ავსთაა დრეშთალტ. ავს-

თაა დაარჯშთალან დრუხდძო დალაგაჲიტი ახუქქუა
 ირულულუაძანე, ირულშოზ ალა ამჟა იქულდუაძანე
 იყარწახუაზი, ავსთაა დრუხდძო დალაგაჲიტი; დანგრ-
 ზაიგუანა ახუქქუა შიან — 2-2-2-2, — რჰიან ვიბარწიულა
 ინატიეტი.

უბრი ამთაზე აჰკუნ — იგულაშვიეტი აგულა ფჰიეს
 ირულთაქუაბ: იჯება ითაზ ახჰია ათიხენ ირშინე
 ავსთაა დეზლააიუაბ იმჟაფუნაძანე იკაირშიეტი.

ახჰია ახმენკაშიაბ იარაზნაკ იბნა დუბან, აფსაატო
 ბელემფრუა უბას იყალაჲიტი. ართ ახუქქუა დიქუ-
 ლაჲიტი ნაყ რაფხაყა ვიბარგურდმაწია.

იშინეიუაბ აკუმკუნ ავსთაა აბნა დციეწესნე დრუ-
 შთალან დრუხდძო დალაგანტი; აჰკუნ დერჟაგაძე აძაძ
 ირშიეტი. აძაძ ანირში იახმენკაშიაბ იარაზნაკ იშხარა-
 ხეიტი; უიგაჲ ავსთაა ფეთრაჲ დრყუნაკიტი. დარა
 რემჟა იქულანენ იდიქულაჲიტი. ავსთაა დეითარუხ-
 ძო დალაგანტი.

ავსთაა დრუხდძაძო დანალაგა აჰკუნ იმელან ბთაბ
 აშუშა ათიხენ ირშიეტი. აჰკუნ იშუშა ახმენკაშიაბ
 იარაზნაკ ამილან იმშოენ ლაშკანე, იმშოენ შონე
 იკათიეტი, ავსთაა ნაყ ნერციყა დერნაკენ დაანხეიტი;
 ავსთაა აგუზჰია ამშოენ ირალაბეჲი, ახა დებლახუარ-
 თაბი, დებლუა დანალაგა დეტეწენ ნაყ ნერციყა აგან
 დავანხეიტი.

ართ ახუქქუა გურდმაწია ეიხანე ფხაყა აცარა
 ილაგაჲიტი. იცო, იცო იშინეიუაბ აკუმკუნ, ჯარა
 ბაჰარაკ აქოჲ ვნ დუძაჲე ყუაბძა ილაგელანე რბეიტი.
 ართ არი ავნე აქოჲ ინეიტი, ახა უაჟფსჲ დჰვნერემ-
 ბააიტი, ასტოლ ხოიანე, აჰატი ექუნე ავნე აგუთანე
 იგელოუჰ.

ართ ახუქქუა იაშაწიყმანე რჰატი ნწიანმან,
 ამლა იაკოჲ, იგუამწუა იყან, ახა აკრრჰარ იშიონ,
 აჰატი ახუში ამანუ რებდრუამებტი. ართ აკრგაჲ

ილაკ-ვაკოტი, ახა ამლა ჰაგარ აწკამეს უახა აკრძალა
 ნე ჰაფსაიტი რჰიან ილატიან რუზხარაწიყმა რჰიტი.

უბრი ამითაზე დააკლფეშოტი დაუკ. ახუტქქუა
 ადაუ დეშააიუაბ ანუზბა ბენძაკ იშოაძეიტი, ეიბარუზნ
 ინენი აციარდლუ აწყა რჩუწაფსანე რჩუწაწიანოტი.
 ახა ადაუ დეშაააუნალაბ ეიფეშო იდგრიტი ივზე აუაა
 რჩუწაწიანე იშუჯყაბ; — ჭუ, ჭუ! ბაკუტი ჭყე გუმ-
 ხოუბეი ისაჰაბ, — იჰიან დააიმღაბარ აციერდლუ აწყა
 ვეჯა ახუტქქუა ააწიგფეიტი.

ახა ადაუ ართ ახუტქქუა რეცჰაიშეიტი, იმჰაკუან
 იაანიკელან უს რეიჰიეიტი: — სარა შიარა შისააძოტი,
 შიესჰომ, ამალა სარგაჯ აბრეიე სშუჯეობო სყოუბ,
 უაჰა უავე დსემამ, უართ ფჰიეს, უართ ფჰა, უართ ფა,
 შიართ სარა შოსხუტქქუაზააიტი. — ჰია.

ართ ახუტქქუა ეიბარგურდმან — იბზიოუბ, — რჰიეიტი.
 ადაუ იშოიჰიან ეიფეშო, ახუტქქუა ავეჯაგაჯ იააძეიტი,
 იდუნჰეიტი; აქყუნ არფეს ბზერჰომ იაკუნჰეიტი, აფ-
 ჰიეზბაგაჯ იარა უბას, შარდა ახმდ-აფეშო, აგამა
 ბზია ლემანე დააძანჰეიტი.

აქყუნი ადაუი ესქმენაგაჯ შიარაცარა ეიცონ,
 ირშუან, იაარგონ აშიარახ. ახუტქქუა ავეჯაგაჯ ში-
 არახ ეღლა, ბეკლაშოალა იააძონ ადაუ.

იარა უბას იშუჯყაბ შარდა აკერ ამითა ცეიტი.
 ბზე ადაუ-აეი დააჩმაბაზნან აფსრა დალაგფეიტი.

ართ იშუჯსაბიციაბ იააძაბ დაარუფხმან უს რეი-
 ჰიეიტი:

-- სარა უსგაჯ ხემთადა სეფსეიტი, სარა სეფსერ-
 გაჯ სმაზარა შიართ იშოიტიუბ, იფსასთაშიემეტიფენ სეშ-
 თამთა, სეწიფანშაჰე ბენძა იშიმერძენ. — ჰია ნარაჰიანე
 დეფსიტი. ადაუ დანფსე იაშეი იაჰიშეი ირბუნჰეიტი
 იმაზარა.

ადაუ დანფსე აუბა ადღდ ბააფსუნჰეიტი, ახსრა
 რაციაძანჰეიტი, ამაციფსრა იარლულუაძეიტი. ფსთჰია

ეიქუაწიაკ ააკლსუნ ადაუ დამანუ ნაყ იცეირტ, დაბნაჰნი
გინგ-ლიქონთაჰა
გაბ რზემდღრუა.

ზნუ აფჰიეზბა ლაშა შიარაცარა დანცა მათიადი-
დიარა ჰია ამშოუნ-ცა ახეჭუ ღენხეჭუგვლანუ დშოქდი-
დიომ ნერცი, ამშოუნ ახეჭუაქსუ აძიე დშოქუგვლაზ
ლბეიტ. არი ილბაზ შარდაძა დიეილაჰაიტ, — იაჰაუეი,
შერი უააგანუ უსემანდაზ არახჰ ურგანუ, — ჰიაგმჯ
აალგუანუიტ, ახა დაბაყანუ.

უი ავსთაა გვზმალ დარა ირუშთაზ, ლაშეი ლარეი
იანუხუქქუაზ იფნაწა იზმაზ იაკუზბარუნ.

— არახჰ უაიუოუ, უარბანუ? — ჰია ლბეჟ ნა-
ლღრგუეიტ. — უახჰ სნეიუან, ახა აძე სზღრუამ აკუმ-
ბარ, — იჰიეიტ, ზჩოუფსახნუ უაყა იქუგვლანუ აძერკრა
იაკუზბ ავსთაა.

— ბაშა იჯგბა ბთაფშონუ აჩაბრა ითოუ ააგანუ
ამშოუნ ითაბერშიორ იცჰახოიტ ნას სნეიუეიტ, — ჰია-
გმჯ ნაცწა. აჩაბრა ამშოუნ ახჰ იანბერშილაკჰ იცჰა-
ხოიტ, უბრი სნანამგომარ უახჰ ბარა ბახჰ სუზნიე-
დომ, — ჰია ააქოითიტ.

აფჰიეზბა დცან ლაშა იჯგბა ითაზ აჩაბრა აალ-
გან ამშოუნ ინსლუქლან იცჰახა იაყალან, ავსთაა
დაარღღგუეიტ. ეიბარგურღმაწია ლემათიქუა რუდი-
დიარა დააყუწუნ ავსთაა დღღგარფალო დღღმა ავუნყა
დააიტ.

უაჰიე არი აფჰიეზბეი ავსთააი იაქურკოიტ აფ-
ჰიეზბა ლაშა ითარხარა, ახა ითარხაშა შარდა იუა-
დაკუნ; ხ-ლაკ იცუბ, რლუეიშია შარდაძა იცოგმოუბ,
ავსთაა დანაარუძმუწაშია იარაზნაკაბუ დააიმერჰი-
ჰიაშოტ.

ნას უს ლძბიტ: ლაშა შიარაცარანტი ი დანააიუა
ავსთაა აუაჯაყ დთალანუ ირეიწიებრანუ, აფჰიეზბა
ჩოურჩმაბაჰ ყაწანუ ღეშთალარც.

ლაშა დანაბი იშოვლდება ეიფშო ყარწეიტ. ამშარა-
 ცივ ილაქუა ადგაღლ რხე ანერყაღო იალაგოეიტ ^{აქსთაა}
 იქვე ახდერკებ აბე, ახა იაბაყაბ აუაჯაყ დარა ბთალო-
 მებტ. ნას დღებწააიტ—იბეზმბეი?—ჰია. დეშოგუაყუბაბ,
 ხუართას იღუმამბგაგ აბრი აუბ ჰია აბას იალჰიეიტ:
 —ამშოზენ-ცა ნერცი აჰათ დუ იყოუ აქოე ამშეშია
 წეს ბთრა ყაწანე იახახეუ აკუტაღა ააწხნე იანს-
 მოუ, ნას სარა იშოფასუფესუოუ, სუფსუეიტ.—ჰია.

არი არფეს აფსაბარაქოე იმამაბ იაჰიშა ბაწიე
 ლაკუნ, არი ლბეჰიან ანეში იხე აითარენ უაჰა აფსა-
 ბარაქოე უავ დახიმამებ აყენტი. ახაუ ირგან ილაქუა
 იმანე დციეიტ.

უბრი ამითაბე ავსთაა დლაღბაან აფჰიეზბა დელ-
 კაჩჩო დელქოგაგურღო დლაგოეიტ, ლაშა დახმ-
 დიქულწაბ ილაქუაგაგე იარგაგე ამშოზენ-ცა დაჰარ-
 ბლოიტ ჰია. ურთ უს იშოზენუმარუაბ, რაციაკ ბეემს-
 კუა აქკუნ ილაქუაგაგე იარგაგე შეშიაკგაგე რეცენ
 იააიტ. ავსთაა დშიან დერკვაგაგებ აუაჯაყ დთაღანე
 ირთიანტ.

უბრი ამითანე იაჰიშა დიაბწააიტ—იბლააუგაბეი
 ამშოზენ-ცა უამბელდაყუნ?—ჰია. ამშოზენ სანენხექუ-
 გღლა ამშეშია აკუტაღა ავწწრაკენე იფერენე ისფელტ,—
 ჰია ლოეიჰიეიტ. იბეჰიროუბ ჰია აკუტაღა აგუ რშე-
 შნე, აფჰიეზბა ლათხმა ინაგანე ინექუიწეიტ. იარა
 ნაყ ადიახეგ დანენდილოწ ინაღგან აკუტაღა ლწია-
 ხეიტ.

— იბეიეიტ, ახა ისმეხუეიტ.— ჰია იალჰიეიტ.—
 სარა ისეხუო ეგაგეყამ უაჰა, უცანე შხაკ აქოე ჰათ დუკ
 გყოუბ უბრი აჰათე მჩებეკე ახე ბნე იაიკვთალოიტ;
 უაყა წიაკ გღლოუბ უბრი ანაიკვთო ამითაბე, აწია
 ქოზენე ისწააუგარ სებზიანოიტ.— ჰია.

დდიქულოეიტ. ავსთააგაგე დგურღმაწია, უაჰიე
 დახეცაბ დეთანოიტ ჰია დაატეიტ.

აქკუნ ირამ დაქუტიანე ილაქუაგამე იცენოშიშქაშა
 იმანე დცან დთალტ. ილაქუა უაყა ითახხერტ. იბარა
 დეთუნენ იშუშივი იარეი ხენჰინე აწია კოუნენე იააიტ.
 დანხააიბ ავსთააი იაჰიშივი ეიდტიალანე იხუმარუან;
 ართ შოუნქმარუაბ ანიბა იყალაბ იბემდეროტ: —ჰაიტ,
 უთახაბ ჯაჰამშობი! — რჰიან რგუ კაჰაიტ. ილაქუა
 აჰაფ დუ იცეწიანან უაყა ილციეწაფს იცეიტ. აშია-
 რაცავ კკუნ დანხუც იდეროტ დშოკრშუაბ, ითარ-
 ხარა იშოაშთაბ, ახა ილშოახუაბ. უბასყანენდა იაჰი-
 შა დშოკლფსახოუაბ იბდერუამებტ.

უაჰა ფსუხუა ანერბეყამწა აძე კნაჰანე არშორა
 იალაგოეიტ, დერბულრაცე. აშუშია ააინ ვენტი-ხენტი
 რაყარა აძე იშოხდაბ ამწიეჟევა ნთარსნე იარხაშია-
 შიეიტ. აშუშია ას შოაუაბ ანერბა აძე იახაზვან ირ-
 შონე არფეს დაანერკელან აძე რშოკ იქუთიანე დბელ-
 ნე დკარჟეტ. აშუშია არი დანხკაქებ ანაბა იცან
 ხუშიეს, ჰასკამენს იყაბ ააგანე იქუფსანე დებზანატიიტ.
 დანებზახა, აუნე დანააი ავსთაა უს იჰიეიტ: —სარა
 უბესშებ უაჰიშა ბზია დანხგებოზ ამოუჰ, —ჰია. ახა
 აქკუნ იბემჩაბტ ავსთაა დაანკელანე ამცა დლაქუ-
 წანე დიბლოიტ.

ავსთაა ამცა იკენ აბულრა დანალაგა უს იჰიეიტ, —
 სეჰკე ამცა აყენტი იუაჰაუა უაგააიტ, —ჰია. —უაჰიშა-
 გამ ლაბ აჟილარ რუში იბერჰიო დაგააიტ, —ანიჰია-
 წიყდა იარა უაყა დებლოიტ; აძლაბ ლაშა აჰკე იმა-
 ჰარატია ხარა დცან ეგომეხიტ.

იჰაბარგოუბეი უაჟიშთა ავსთაა დააბლოიტ, ჰთენ-
 ჩუჰ ჰია იაბტიეიტ იაშივი იაჰიშივი.

ახა იაჰიშა შარდა იგუნულგოიტ ლაშა ლხაწა
 დანბოლგ. იარა აქკუნ დქუტიანე დეთენინე, დრაჰათ-
 ნე დციეიტ.

იაჰიშა დაალაგან ლაშა დანეცია დელშიტ. ნას
 ლქოაახანე ლაბ ჩაყუ იქო დააიტ. დანხააიბ ლაბ

დიბემდრიტ, ხაბა ხემშო დეყან.—არი შიარა, სანი
 საბი შიოუპ, სარა სრუცჰანე, ნასფ სემადამკუან, ადუ
 ნეი აქუ სეზშაბ,—ლჰიან დაარესენ ავჯაგამ ლმე-
 იტ, ლაშა ავსთაა დებშებ დაზარეზშაბ აყნეტი.

ნას დაალაგან ლაბი ლანი რენხარა ამცა ვაც-
 რალწან ეიქუცეშაა ილქულწეიტ. აპ იაპთრფარ
 რეფსე ტშეიტ რაპ დაზმერფრულხებ აყნეტი. ნას დაა-
 ლაგან აეილარ ეიზლგან ირალჰეიტ, დებუსთებ,
 დებენიაბ, დაზმერააძაბ; დანციაეიომ აწლაქუა ირეი-
 ჰანე იგლაბ აკე დქუგელანე აკუნ დშუციაეიომ;
 ლაყია დანაალგა აწლა ლჩალერკონე დშოლოფი-
 უაბ აგულა ფჰიეს, იანეხუქქუაბ ლაშეი ლარეი ამვა-
 ნეჭა რეყაბწაბ ლჩულალქულუქენ ავჯაგამ უაყა
 ილკაფსე იცეიტ.

18. სამკდანეკა.

სამკდანეკა ჰია უაჲ რეცჰაკ აჰაკ იჰოღ დეჲან.
ზჰოღ დეჲან აჰ იმან ჰიეზბაკ.

სამკდანეკა ჰიეზბაკ იმაზარ ციგმა ითახენ, აჰ
უაჰიეზბა სუთ ჰია დიჰიონ, ანა აჰ იუამეზტ.

ჩონაკ, იოულაკდ დიჰიონ აჰ იაჰიეზბა იმიზენ, ხარა
დი-დეჲ აჰოღ დცან დმუჲყაბ იაჰიეზბა იციეძტ.

დეფშოაიტი, დეფშოაიტი, ანა იმბეიტი.

აჰ აჰიეზბა ანიითონ, იუციეძტო უნე ხეწიოიტი ჰია
იაჰიანე აუბ იშოიითა. იმბარ აჰ იხე ხეწიოიტი, იმ-
ბაკუა აუნეჲა დეზნეიძომ.

დაალაგან აჰეკუნცია რაციანე ეიზიგანშოტ, ნას
იმანე დცან ახუჰჰეჲა აჰიერა [აჰასკდენ] დირფუა და-
ლაგოეიტი. ახუჰჰეჲა აჰიერა რფუა, აჰიერა რფუა, აჰიე-

რა ზეგამ ფნე იაალგაფეიტ, აჰიეზბაგამ რბეიტ, სამხალა
გინგლირთაჰა
გამ ლთაშიეიტ.

იყარწანოუაბ, უა ააიგუა უაჰ დენხადომეზტ ამჰა
იქულარ აკუნ. ამჰა იქულანე იდოქულაფეიტ, ახა აქ-
კუნცია ააფსეიტ, ამლა იაკეიტ. უს იშინეიუაბ თაჰი-
ნაჰილუაქედაკ (თაკუაჰი უაჰფსეჰედაკ) დანდენოზ ინე-
იტ. ათაჰი-ნაჰილუაქედა ანუქქუა ანელბა ისტაბ ლჰიან
დეიგურლეიტ. ათაჰი დაალაგან აკრუტჰალწეიტ,
ნას ანუქქუა ჯარა იშთალწტ, სამკდანეკმა დანოაჯა-
რა დეშთალწეიტ, სამკდანეკმა დანეციალაკმა ანუქქუა
სტაბ ჰია; ლარა აკე ყალწოშია დალაგაფეიტ. აქკუნ-
ცია იააფსახა იყამზი, იარაზნაკ იცეიტ, ახა სამკდანე-
კმა დეზმეციო დალაგაფეიტ. ათაჰი დაარა აკერ დი-
ზეფეშეიტ, ახა დეშთადოშია ანელბა დნეინ დიზწააიტ
—უზმერციოზეი, იუნდზეი?—ჰია.

— ეი, თაჰი; სეზმერციო ბემზოი, აბას სააფსანე
სანააილაკმა სან ისზლოუქუოზ სგულაშიან სარციომ,
ას აკუნმა სშოზობალოზ, — იჰიან დააქუფსეჩჰაიტ
სამკდანეკმა. — ისოუჰიარ სარგამ იყასემწარი, იარბა-
ნუ, ნან? — ლჰიან ათაჰი სამკდანეკმა დიზწააიტ; იგუ-
რჰა დეგადომ, ახა დეზმერციარ ანუქქუა სტაბ ჰია.

— ისზლუაბ ბემზოი, აბას სააფსახა სანააილაკმა
აძხა დცანე ალგუთალა აძე ააგანე აკრუნე ისტჰალ-
წონ, უი შთაყა იზააუ ბდერუანდა, — იჰიეიტ სამკდა-
ნეკმა.

— უი აკუნარ სარა იუნეყასემწარი, — ლჰიან ალ-
გუთა ააშთეხნე ძააგარა დცეიტ.

სამკდანეკმა უს ბიჰია ალგუთალა აძააგარა შთა-
ლემშოზ იდერუან, ათაჰი უი დეჰონაწე ანუქქუა
ხუქეკ იცეარ ირგვლანე იზგაბ ჰია აკუნ...

ათაჰი ლლგუთა ძერჩნე ილულაკმა ძხუქეკ ლემ-
ნე ავნე დააიტ.

აძე დაალოგაბ ალა ბესთა ხუქკეკ ლუნ სამკმანეკმა დახიანბ დანნიე სამკმანეკმა დეყადამეზტ.

ლარა ძააგარა დანმენძაყაბ სამკმანეკმა აქკუნცია ააირქოხან, ათაყი ილემაბ—აქკუნცია ირბგარატია იყაბ ნრუთანე ინასკამაგანე—აბას შიცალა, სარგამე უბეიე სენშინხმოიოტ! იჰიან დააგეყენე დააინ ათაყი ლევენაქოე ჯარა ირუწიანხე დტიანე დელბეფეშოუნ. ათაყი სამკმანეკმა დანელემბა—ჰაიოტ, არი სიყაბააბ,—ლოჰიან, ლემათიაქუაგამე შოზრგაბ გუალთან დეიოდო დეშააიოუაბ სამკმანეკმა დელბან, ააწიაკ დელთაწიანე ახე აახჰიანე (ააქოაჰიანე) დნაგანე დნეშთალწიან—უაყიშთა სეიხა ლაბა ააგანე უალაშნე უსჰაბ,—ლოჰიან, ლოყიხა ლაბა აალგარაბე დციეოტ.

უი აამთაბე სამკმანეკმა ააწია დაათეწენ, ათაყი ლლა ყაფეშ (აფეშ) დუ ილემაბ, ააწია ილთაწიანე ახე აახჰიანე ინკაყენე იარა დეხუნან ალელურა დქუტეიოტ.

ნაყილუაქეძამამე ლლაბა ლემა დააინ, ლააწია ბხე ჰია იშთან დასუა დალაგოეოტ.

ააწია დასცეფხამაძა ალა ყააუნ.—აეი, სლა ყაფეშ ეიფეშო უყაალა!—ლოჰიო სამკმანეკმა იაკუუ ჯშა, ლლა შნე ინკალეკტ.

უაყიშთა დეფსიოტ, დესჰაბ ჰია ააწია ახე ააფერტნე ახე ანელალოზრნა ლლა ყაფეშ ფსნე ითეკრნე ინკაჰაიოტ.

— ჰაიოტ, რაცია სეანე სლა სირშიოტ,—ლოჰიან დგუააიოტ, ახა ილკებ. დაავნალან სემათიაქუა ირგაბ გუასთაბ ჰია დეშოეიოდოზ სამკმანეკმა ალელურა დეშოქუტეიან დელბეიოტ.

— უაყიშთა იუსკრბაბ!—ლოჰიან, დააგანე ააწია დთაწიანე ახე ხჰიანე ინკაყენე ლოყიხა ლაბა ააგარაბე დცაბტ.

ლარა დანცა, სამკმანეკმა ააწია დაათეწენ, ათაყი ლარბალდ ყაფეშ დუ ააგანე ააწია ინთაწიანე, ახე

ՆԱՐԻՆԵՐԱՆ
ՅՈՑՏՈՒՄՈՒԹՅՈՒՆ

ხვინე ინკაყენ, იბეშთებოუბა, იაანხაბ ლემათი იმანე
ავნეყა დღეჭქულტ.

ათაჟი დაინ ლააწია, ახე ხვინე იახეკაქებ დასუა
დალაგოეიტ. ლააწია ითაბ არბალმწას აყაარა ია-
ლაგოეიტ.

— აეი, სარბალე ვეფშო უყაალა, — ლჰიო დაა-
სუა, იარა ყააუა იშნე, ახე ფერტნე ლააწია ახე ანე-
ლაღურხა, ლარბალე ყაფშ ფსნე იაალემწაჰაიტ.

— ჰაიტ, რაცია სიშიტ ლჰიან, — დიშთალტ.

სამკმანეკმა დეშთენეიუბ უასახმა ლაშიეკ აუა-
საქუა დეშორეკებ დენიდგელტ. — ულა იახეზი? — ჰია
დანიბწაა — სელა ლაშიუბ იშოუბო ვეფშო, — იჰიეიტ
აუასახმა.

— ულა სარა ისერბზიოიტ უასაკ შე! — ჰია სამ-
კმანეკმა აუასახმა იეიჰიეიტ.

— სელა ალურგოზარ უასაკ აკუმ შიეგმე სშრენ,
— იჰიან, აუასახმა დაალაგან უასაკ იშიტ. სამკმა-
ნეკმა დაალაგან ახმა დნაგანე ჯარა დნაირტიან,
აუასა იიშებ აკმატეი ითაბ ილა ილაშიებ ინახიშ-
აახიშენ, აუასაცია იხე ინთარფანე, — ამრა თაშიაანძა
ურჰუმერწესენ მამზარ ავგზაგმე ლაშიხოიტ, ურჰუმერ-
წესენ ულა ბზიანოიტ, — ჰია ნიაჰიანე, ვიდარა ააშთე-
ხნე ახმა იუასაქუა იაფუა ამვა დნეჭქულტ. ამრა
ათაშიარა აგმაგმეკუა ვეფშო ათაჟი აუასახმა დახე-
ტიაბ დნეიტ.

— იყაუწოზეი, არა ას უბტიოუბეი, — ჰია დანაა-
ღურწესე — აა, ამარჯა, სეზმერწესენ ვგი სელაგმე
ლაშიხოიტ, — იჰიეიტ ახმა.

— იბაკუბეი? — ჰია დანიბწაა, აბას, აბას, აბრი,
აბრა. სელა შოიყაბოზ იჰიან ინლჰეიჰიეიტ.

— ჰაი, უი სარა სეიმებწიაბ იოუბ, უარგმე უიყეიტ.
იაბაყოუ ურახუ, ზეგმე იმანე დცეიტ; უააფშოიშ

არაზღა! სარა ისბიუზგდგ აბას აუბ, — ანელჰია
შოზბარ იუასაქუა აბაყაზგზ.

ნას რუჯგაგდგ ეიძანუ იშთალტ. სამკანუკა იეი-
დარა დანა იუასაქუა იათუა დუშინეიუაბ აძიუ ეია-
ციკ წაკნუ აშოზრძ შოიპუობ — ბზია უუიტ! — ჰია დე-
ნიდგვლტ. უი ინაქურშიანუ აშოზრძ ბუპუობ იფშიმა
იზუ ლერზიანი იბკუელთიტ. აფშიმა ფჰიუს ანკუელთ
— ასას უტანუ აკრუჭ! იჰიეიტ აშოზრძ ბუპუობ, აზა —
აბრა — აიგუა აკრუხჭეიტ. უარა უტა! — იჰიან სამ-
კანუკა დემეიტ.

ნას აშოზრძ ბუპუობ დცეიტ კრუჭარა.

უი დანცა, სამკანუკა, დაალაგან აციქუა რწუ-
ხუაქუა ალაბაქუა რუდჰილანუ დლაზან ადგმულ
ილუწეიცალან, აჰიჰიარა დალაგოეიტ; აფშიმა იფჰი-
სი იარეი ეიბარკუნუ — იყალაზი? — ჰია იანააი. — ჰაი,
აბააქუა ადგმულ ააჰიუნ აციქუა აკეიტ, სარა საციუნ-
ხეიტ, აზა აგულაცია რუკუ შიციანუ აბოლქუა (ალა-
პატკაქუა) ააფიგა. იფონუ ჯარა ყაზშაკ ჰბუყაწობარ
აბაბა, — იჰიან აგულაცია რაზა იდოქუიწეიტ.

ურთ ააიანბა აციქუა ააფირტენ იუასაქუა ინრე-
ლაიწან, იეიდარა ააშთიხენ აუნყა დდოქულტ.

აბოლქუა რბუ იცაბ აბოლქუა რუმანუ იანააი
რუციქუაგდგ უყამბტ სამკანუკაგდგ დუყამბტ.

ჰაიტ, ადგმულ ააჰიძაზარენ აციქუაგდგ იარგდგ
აწიანუიტ. იბდუწუადა იფონუ ჯარა ფსუზუა ჰბუყაწო-
ბარ, — ჰია აფორა იშთაქუზგ, ათაჰიი აუასანაჩეი აარე-
ლაგვლტ.

— იყაშიწობი? — ჰია იანრუზწაა. — აბას, აბას იყა-
ლაბ, — ჰია რარჰიეიტ.

— იო, უი ჰარა ჰაბუაბ სამკანუკა იოლუ, შიარ-
გდგ შიქანუ შიეციქუა იგოეიტ. ჰარა იაჰიოუზგდგ აბას
აუბ, — რჰიან დარა ირბიუზგდგ ნრარჰიეიტ. — უს აკუბარ
შიაალა ჰიშთალაპ! — რჰიან რუბუნტიეკგდგ იშთალტ.

სამკვანძკმა დეშხნიოუბ დანენათუშ ჰაფუკ აქუჯ
 ბუკუკ აჩუცია შუწაგულან იბეიტ. იკუენახანე ედნუგნულნი
 აბახუ იბქუა აღურგულანე აპიპიარა დალაგუჭიტ. იმეცა
 იყალაბეი?—ჰია აჩუცია ანიბწაა—იყალაბ ჟემბორი,
 აბრი აპაფუ საბ ითენხან, ეილაპაუეიტ, სგუ იალოუპ,
 იკაპანდა ბუ-შაყაუკ ააგანე ისპაწარგულარ ეიქუხონ,
 იყალოზარ ბუ-შაყაუკ ააბგანდა აბრი შიბქუალა იაა-
 ნეშეკელ!—ჰია დრუჰეეიტ.

— იბზიოუპ, — რჰიან აჩუცია ნეინ ინაწაგულტ.
 ნას სამკვანძკმა აჩუცია დრუჰიანტ — იყალოზარ შიქრ-
 ქუა სუშით! შაყაუკ-შაყაუკ ნრუქუწანე იარაბნაკ იააბ-
 გაპ, — ჰია. იბზიოუპ რჰიან აჩუცია რუქუქუა ირთეიტ.

სამკვანძკმა აჩუქუა ანირთა იმანე იკუენეინან
 ირახუ რუქუ დნეინ ეიდარა ჩუკე ინაქუიწან, იუასა-
 ქუა, იციქუა, იჩუქუა იმანე ავნეყა დლიექულტ.

ანთ აჩუცია აბახუ რუბლაქუა ათანე იშუაწაგე-
 ლაბ, სამკვანძკმა იშთაბ ანაათუშ ირბეიტ. ანთ ირუ-
 ხმებ ააბაპ რჰიან ინეინე იანრუბწაა, აბახუ იაწაგე-
 ლაბ ირუხმებ რარჰიეიტ.

— ჰაიტ, უი სამკვანძკმა იოუპ, შიქანე შიჩუქუა,
 შიქუადრუქუა იგუეიტ, ჰარგამე იაპზიოუბ აბას აუპ, შიბა-
 ლა ჰიშთალაპ, — რჰიან რუბენტეკეგამე იშთალეეიტ.

სამკვანძკმა იკუენეინან დაბდწუბ აპ იკუე დნეიტ,
 — იყასწაბგამე აბრი აუპ, შთა უარა იუთახეუ რუბუ,
 იბტიუ რუშთალანე იმბარ ყალარემ, ირაუჰიანშუა
 უარა იდურ, — იჰიან დციეიტ.

სამკვანძკმა არახუ იაიციამ აპ ირახუ ირულარწეიტ.
 აპ დხუცენ, ანა იიურუბ იბემდურტ.

— ნებ, ართ ას იააბგამ იბტიუ ანაილაკა ირეი-
 ჰიარა იარა იდურროუპ, შიიფხმანე დააქიგა! — იჰიან
 სამკვანძკმა დდაირგუეიტ.

სამკვანძკმა დანაი უს იეიჰიეიტ: — ართ შუააუ-
 გაბ ეიფუშ იბტიუ ანაილაკა იროუჰიანშუაგამე უარა

იღვრ!—ჰია. აჰ ას ანიჰია სამკმანეკმა უს იჰიეიტ;—
დარა ურთ ანაილაკა აუნა ახსაყალ (ალბეყდამუ
ასაულ) დეჰიჰიო აქეთა დრულაწ, დანდეჰიჰიო ანას
იჰიალააიტ:—უაა, უანა სასე დეზთოუ აღიანდე დემ-
ცააიტ, აღიანდე იცაბ აჰ იხე ზეისოიტ.—ჰია.

აჰგდე—იბზიოუჰ, — იჰიეიტ.

სამკმანეკმა იშთაქუაბ აჟია-კეკგდე იშოიაშთაბ
აჰ იქუე აზულფაბე იააიტ. ართ ანააი აჰ ახსაყალ
აქეთა დრულაჟიეიეიტ დეჰიჰიო—უანა სასე დეზთოუ
აღიანდე დემცააიტ, აღიანდე იცაბ აჰ იხე ზეისოიტ.—
ჰია. აჰ იბააიბ უასაკ რბიშენ რხუ ბზიანე იყაიწან,
იააფსახან იყამბი შარდა იშიეიტ. იანეცია სამკმანე-
კმა დნეინ აუასა ირშებ აკმატეი შიპა ითაბ რაფხმა
იკარტატა იყაიწეიტ. აკმატეი შიპა (აუაჰია ბთაბ)
ათაჟი ილუვეიეიტ. აუნა რუადიე დენთეწერ ითახან
დანაბნტიალა აკმატეი შიპა ითაბ დნულატეიეიტ.

— ჰაიტ! სეფეიააიტ იყასწაბი, აჰ სხე ზეიწიოიტ.—
იჰიან ირძანე დვაგელანე დცეიტ.

უს ფეთკ ააწხმანე დაჩრადიე დააფშოენ უიგდე უს
იხდტ; უი ივებცია ანააქუზხა რეზენტეკგდე ინწიანე
იშთან. ათაჟი დანააფშო აკმატეიგდე ლეჰან.

— ჰაიტ, სარაკ სენწიადეიტ, სკმატეიგდე თეწტ,
რაციაკ სემჰაბტეი სეფეიააიტ!—ლჰიან დვაგელტ.

უს რეზენტეკგდე ვეიბარგელან რეჩძანე იცეიტ,
სამკმანეკმა ამალ იაიგაბგდე აჰ იაიბენხეიტ.

უი აქეთაქუე დეჰიან ეინეჟი ნაჟილუაქეძაკ*) აუაა,
არახუ უჰია ბჰოზ. აქეთა ააიბან აჰ იჰიეიტ სამკმა-
ნეკმა აინეჟი ითარხარა იდიწარაცე; უს რგუ იანან-
გონ, აინეჟი დიიააიბ ჰია. აჟილარ სამკმანეკმა ითარ-
ხარა აკუნ იბეშთან.

*) ადაუ უავესეჰა.

აჰ სამკმანეკმა დაათხმან—აბრა ჰქტან ^{ეინეტი}
ნაჟილუაქეძაკ დეყოლუბ დთოურხაროლუბ ჰია იეიჰიეიტ.
უს აკუბარ ტაჩანკაკ (ტაჩკაკ) ექუაწიანე იშინე ნაჟ
ააჟ ხენვაჟია-ხენვაჟია ფუთ აღჰიალანე (აინეჟი იბნმრ-
შითრატია) აცატხა ჰთანანე ეიქუაწიალა სეშივეჩა,—
იჰიეიტ სამკმანეკმა.

აჰ აჟილარ დაარეფხმან—სამკმანეკმა იშოიჰიაზ
ეიფეშ იყოლუ ატაჩანკა ყაშინა!—ჰია რეიჰიეიტ.

ინალაგან სამკმანეკმა იშოიჰიაზ ეიფეშ ატაჩანკა
ეიქუაწია ბ-ჩოქუაწიაკ აწაკნე ნაჟ ააჟ ხენვაჟია-ხენვა-
ჟია ფუთ აღჰიალანე იყარწეიტ იარგმე ეიქუაწიალა
დერჰეიტ. ნას სამკმანეკმა ატაჩანკა დვაქუტთან
აინეჟი დაბმეყაბ დნეიტ, იბჟე რეციგმანე აინეჟი იახმ
დყააიტ; აინეჟი ნაჟინალუაქა დანაათეშო, სამკმა-
ნეკმა იტაჩანკა, იარა იჩოქუა ეიქუაწიაძა იანიბა
დშიეიტ.

— უაჟიეწიყმა უააინე არა უთალ!—ჰია სამკმა-
ნეკმა იანიჰია, აინეჟი რეცჰა, დევენე დააინ ატაჩანკა
დთალტ, ნას სამკმანეკმა იარაზნაკ აში აირკენ დიმა
დდიექულტ აჰ იახმ. აინეჟი დებკეზ სამკმანეკმა შოი-
კუმ ანიდერ იჩოკდოიეიტ, ახა ატაჩანკა დებთემწე.
აჰ იქოჟ დანნეიგა აჟილარ ზეგმე ეიბანე იყან; უამა-
შია ირბეიტ. სამკმანეკმა ატაჩანკა უა იაანიევენ
დდიექულტ, უა ააიგუა იყაბ აბახუ დუ ახმ. უსგმე
რეიჰიეიტ აჟილარ:— არი დაათეწერ სარა სედა უაჟე
დიშთალომ აბრი აბახუ სეხუნანძა დოუშიმეჟენ!—
ჰია.

სამკმანეკმა აბახუ დანეხუნა აინეჟიგმე დააურეშ-
თიტ. აინეჟი დანუნათეშო სამკმანეკმა აბახუ დაწა-
ლანე დეშხენეიუაბ იბეიტ.—ჰაი, აჩჩია სარა უახუს-
ტიეჰ, —იჰიან დიშთალტ. იარაზნაკ. დინამო დალა-
გჟეიტ.

დინამოშია ანიბა სამკანეკა აბახუ დააქუგ-
ლან, ისუხლაკა იპიან იჩუეთეიტ, ახა ეგიმეხმეკუა
დეიქუხუეიტ.

ანიეჟიგამ დააქუგლან დანუშუ სამკანეკა
წაყა დუშუგლაბ იბეიტ. ჰაიტ, ანი აჩია ილშუაბ
სარა იშუთასულუმშო, — იპიან, ანახამგამ დგუაანუ
დუყამბი, აბახუ იჩულუეთან დუხხაა დცეიტ.

უი ნახეს სამკანეკა აჰგამ აჟილარგამ ჰათურ-
ლა დერბო იალაგუეიტ იარგამ ქმაჭლა დუყან.

აქკუნცია, აძი დუბარ აძი დუნაშთუა, აბერტენ ცცახა ეიფშო, კმანჯაწას ეილაჰიანუ ეილაგდონ ალზგაეი იფა უაყა დრულოუპჰიაგმე იგუ იანანაშვიტი.

აუნა დანუშთალა იფა დემწხან, აში დკლფერნე დიზაირტ.—უაეი, ჰაით, ჰარა აბრაყა იყოუ აქკუნცია ზეგმე ჰნეილარგელანუ უფა დუბრულკააუაზარ, დგა,—ჰია უეიჰიორტ,—ახა უარა ურთ სუბრულკააუამ; უბრი აყნტი სარა ადერრა უსთორტ; უბრი აზე აუბ სზაა უახა უარა უტჰუ, უაწიუ აქკუნცია აეიბჰა ჰეგმე ჰანეილარგელალაკა ზეძლუ ამწ ადრტიალანუ იუბო იოუბ უფა,—ჰია იაჰიანუ დფერნე დციერტ.

ადერჰაჩონე იანააშთა, აკრანერტა აშთახე, აქკუნცია აეიბჰა ჰეგმე ეიცერხუნუა ინეირგელან—უტკუნ აბრა დრულაგლოუბ, დუბრულკაარ, უარა დუტოიუბ, დუბემდერერ, სარა დესტიუბ; უბეს ზაბაცია ირზემდერებ აქკუნცია როუბ აბრაყა სარა ისტენხანუ იუბო, —ჰია იეიჰიერტ.

ალზგაეი რეცჰა, სეკუნ დესზემდერერ დესციიგორტ იჰიან დქეჰქეჰუნ. დშიანუ.

აქკუნცია დანრულაფშო, ზეგმე ეიფშოენ, ახა ზეძლუ ამწ ადრტიალანუ იიბაბ—აბრი სეკუნ იოუბ,—იჰიან აძი დაარულეიგოეი, იქკუნგმე უბრი იაკუნთეიერტ.

ჰაით იდერტ, აქკუნ ავსთაარაკ ალა იაბ იზე შოიირდერებ, ახა იარბან ავსთაარას იყაიწაბ უი იზემდერიერტ; უბრი ალა ჰაით იდერტ იარა იეიჰა ავსთაარა უბრი აქკუნ იშოიდერულაბ; დაარაძა იგუ იალსიერტ, ახა დიიშთარ ფსუხუა იმამებტ, დიითეიერტ.

აქკუნ იაბ დიიანუ ამშოენ დაგულსნუ აგაქთაქოუ დააინ ნას ეიიანუ რუჯნუყა იციერტ.

დაარაძა ილარენ, ახა აქკუნ იაბი იანი რგუ ირულულეიერტ,—ჰარა იაჰმოუშთა აკე-ყყამ, სარა

აუხა აქკუნ ღჷფსაატისა დააყალან, ღჷფრენ იაბი
იანი რქჷშ დააიტ.

არი აჩჷ იათნურხეზ დაარა აკრაამთა ხნეყუგა-
გას ირეზხეიტ. აშთახჷ, არი რმალ რემწიო იანა-
ლაგა,—სარა სჷოეშოკუაკუა ბზიანა სააყალაპ, სგანე
აქალაქჷ აქჷს სთიი, ანა ახეხუდა იანოუ აშთახა, სე-
ხუდა იანახეხე ავნეყა იააგა ჰაიციემდერკე უთახე-
ზარ; ანა, ამჷან, აქალაქჷ აქჷს უნადანდა ღუფელა-
რა ღეყოუბ უაჷკ-შოკუაკუაკ, ჩოლარჯკ დაქუტთანე,
ყამჩეშოკ კნე, მათია შოკუაკუალა დეილაპიანე. უბას-
ყან შიაიიგუა-სიგუა ადგამღგამე შოკუაკუახოიტ,
აბნაგამე შოკუაკუახოიტ, უბრი ჰაით იოუბ; აპაჰაი,
სიუმერხუჰააიტ უბერკამათაშთა უდიგალოზარგამე,—
იპიეიტ აქკუნ.

ადერკაჩონე აქკუნ დჷოე-შოკუაკუა ბზიანუნა და-
ყალან, იაბ აქალაქჷ ახჷ აშთახა ნახანე იმანე
ღეშონეიუაბ ამჷან უაჷკ შოკუაკუაკ, ჩოლარჯკ და-
ქუტთანე, ყამჩეკ კნე, მათია შოკუაკუალა დეილაპიან-
ხე დააიფელტ; ადგამღგამე შოკუაკუახოიტ, აბნა-
გამე შოკუაკუახოიტ, იარა უბესყან.—უჷე სერხუჰა,
უბერკამათაშთა უსთოიტ!—იპიან დაარა იჩრიდიცა-
ლხეიტ, ანა იიმერხუჰააიტ. აქალაქჷ აქჷს იგან, ხუ-
დულა ითიიტ. ახუდა იანახ აშთახა ავნეყა იმანე
დააიტ.

აუხა აქკუნ ღჷფსაატისა დააყალან, ღჷფრენ ავნე-
ყა დააიტ. არი აჷე იათნურხეზ ამალ ალა აკრაამთა
რხე ნეყურგონ.

არი ამალ რემწიო იანალაგა—სარა სეციკამბაშ-
ხა (სკამბაშციხა) სყალაპ, უარა სგანე სთიი, ანა
იუხოუმერშოთენ, აშთახა სხეხე ავნეყა იააგა, ამჷან
ღუფელარა უყოუბ ჰაით, ჩოეიქუაკ დაქუტთანე უაჷკ
ეიქუაკ, მათია ეიქუაწიალა დეილაპიანე, ყამჩე ეიქუა-
წიაკ კნე. უბასყან ადგამღგამე აბნაგამე ბეგამე ეიქუა-

წიახლიტ. უბრი ჰაით იოუპ, აჰაჰაი, უბრი სილმერ-
ხუჰააიტ, ეგდა ხუ ბზია უდიგალარგამ — იჰიჰაიტ
აჰკუნ.

ადრჰაჩხნუ აჰკუნ დეცეკამბაშ ბზიახა დააყალან,
აშოახა ნახაწანუ აჰალაქა ახა იშოიგოზ, უაკვ ეიქუაჰ
ჩოეიქუაჰ დაქუტინანუ მათია ეიქუაწიალა დეილაჰიანუ,
ახთურთა ეიქუაწია იხანუ, აჩხუ ეიქუა ჳრგმალო,
აყამჩე ეიქუაწია კნუ ამჰან დააიფელტ. ადგამლგამ
აბნაგამ ეიქუარა ნერხატეიტ.

— დად, არი უკამბაშ სარა ისერხუჰა, ეგდა ხუ
ბზია უთახზარგამ იუსთაჰ! — იჰიან, დაარაჰა იშააი-
დიცალაჰეიტ. ალგაჰეი იმუეიტ, ახა დანიყუამწდა ახუ
ჰია დხეჰუგულუჰაჰ აყარა ჳბა-ხუა აცწანუ იანიითა
დღხნახუნ, იკამბაშ დნახან აშოახა შოახაბ ინაირ-
კეიტ. აჩოუჰვ იარაბნაკ დნაიმჰეწაბეიტ, აშოახა
შოახაბ იახციიგაბ დაარა გუალსს იკეიტ, ახა და-
ბაყაბ, აჩოუჰვ დცახმან.

ჰაით აკამბაშ ნაგანუ ამრა იციჰოეიჰიან, იარა
ამშოჰნ დღნთაბგა დცეიტ. აკამბაშ ამრა იარშოჰნ,
აძეშოჰ იარგუჰაჰუა, იალაგჰეიტ, აფსრაწიყმაჰჰ
ინეიტ. უბრი აამთახუ ჰაითგამ დააიტ.

— იბზიოჰუმა უბჰეჰუშიაბ, სარა სეიჰა უმწახუბ,
უჩოფერტნუ უბჰეჰეი? — იჰიან დიხეჩო დალაგჰეიტ.

— ამშოჰნ აყენდა სნაგანუ ძეკ სერჰეი! ნას სეითაჰჰა-
ჰია! უბრი სეჰუნაგოიტ სარა უარა სახაჰუაჰლაბჰ
აყნეტი, — იჰიეიტ აარლაჰია აჰკუნ.

— აბრგამ უდერბააიტ, — იჰიან, აშოახა ააფერტნუ,
ამშოჰნ დანუნდააირგლა, აკამბაშ ფსუჰნა იააყალან აძე
დელხუწაწირიტ, ჰაითგამ — დნაიშთალტ. ამშოჰნ აწა-
ყნეტი ჳნეტი რაყარა ხუბ დნაიცალტ, ახუნეტი რაან,
აჰკუნ დჰიჰიან ამშოჰნ დეჰეფერტლან, აჰიჰან დჰალალტ.

ჰაით დღხაშცბაბა დჰაიშთალან დაარაჰა იანეი-
ბარგუჰაჰ, სიკერჰია დშიან აჰ იფჰა დეჰეწო ასოჰ

დახმეჭუტობა დწია ყათშხა აკუაპაპია ლკალთ დნაწი
 შიალტ. ჰაითგმე დნაქხა უი აწია დნავაშიეიტ. შიხლირთხა

აჰ იფჰა ილურა ლზემდერიტ. აწია ლწიახერცე
 ლთახხეიტ. ახა არი არაქე ზმანანაზ ლზემდერიტ. ნას
 დხუცენ—არი აწია ანცია ისზაათიიტ, ახა არი
 არაქგმე იარა იაკუზააპ ისზააბშთ იალაქ ჰია,—
 ლგუახუ არაქე აწია იანნაქულკ, აწია შურძხა ინკათ-
 სეიტ ლათხმა, არაქე იკუტხა აშურძ ინახაგლან
 აქარა იალაგურიტ. შურძ ცერაკ აქოე იანნი იგურ-
 ხა იააყალურიტ. აბღმააპია აკუტე ირახუცხა აწა
 ინკელსიტ.

აგურ ამცა ინეჩოჰიათალან, არახუც ნაწებლააიტ.
 უი ჰაით ითახარა აკუნ.

აგურ ამცა იააჩოჰიფან, დარფესხა დვაგელტ.

აჰ იფჰა არი ციგმაძა იჯალშიეიტ.

არი ბეხყმაზ ბეგე ლურიჰიეიტ აქკუნ.

აჰ იფჰა აბრი აქკუნ დიეილაჰან დიცციეიტ ფჰიე-
 სეს. აჰგმე დაარა გუახუას იყაიწეიტ.

ჩარა რუიტ, ეირა რუიტ. აქკუნგმე აჰ იქოე
 დაანხეიტ. იანი იაბი უახე ინეიგან იარა იქოე
 ინირხეიტ. იფსანდა წეს-ნშოგმე რეგმერხაკუა ინ-
 ყუიგონ. აჰ დანუფსე, აჰ ითეფან იარა აჰას დგ-
 ლურიტ უბრი ატიელაქოე.

20. ხვეიფხია აჰისა შუაარგაუ.

ხვეკ არფარცია ჯყან. ართ რანგაღ რაბგაღ რეფესუ თან. ახვეკგაღ ნხაცთან, ბზიანგაღ ინზონ. აჰისა აარემგაცვბტ. ზნე ახვეკგაღ რჩუილაჰია-რჩუილაცა, რაბჯარ ააშთუნე ფჰიეს ჰიარაჰია იცეიტ. დაარა ეიმდეიტ, ანა დარა ირეჰუნაგანაშთაბ აჰისა რემბეიტ.

ინენჰინე რევენეყა იშთააუაბ, უსგაღ აჰისა ჰმოუიტ რჰიან, რევენე ააიგუარა აციყმარა კედწანე ჰაინსლაბ რჰიეიტ. აიჰაბე—უარა უეიჰაბეუბ უნეს!—ჰია დერკეიტ. აიჰაბე² დხესუნ, აწლა იკედღე აციყმარა იააირხეიტ. იარა უბრი აწლა აყნეტი თეფჰა ფშოძაკ დაალწენ, დააინე იხესუბ დააიდგელტ. ნას აგუაბეჰენეტი დხესტ. უბრეგაღ, ფჰიეზბბაკ, აწლა დაალწენ, დააინე დააიდგელტ. აშთანა აიწბე დხესუნ, აფჰიეზბბა ფშოძა ლცენხურას დაღმეკ აწლა იალწენე იააიდფალტ. უამაშია ირბეიტ, ანა ირკეზი.

აიშცია რუჰისა რუმა, ავუნუა ჰცაპ ჰია ირუჰე-
 ლოეიტ, ავუჯა, რუჰისაქუა აარხუეიტ, ეგი იდალმ
 ნუენე დდიჰქულოეიტ. ადალდ აანგვლოზმა, იფანე
 ინეინე ირუჰ იაქუტოეიტ, ზნუკ-კუნტი იალღრშოანე
 ეკაიეიტ, აზა იამუჰეიტ. იანამუჰა იმანე დცეიტ.

ანუკგადე რუკუნე აშოთა იანაათალა, კუჯა აჰისა
 ზმაბ რუჰისაქუა რუმა ავუნუა ინეიტ. რაშა ეწბე, ადალდ
 ადა ზმოუბ, დეფხაშან დემნეიტ. ნას ართ ავუნე რანი
 რაბი ირაარჰოეიტ: აბას-აბას იყალაბ — ჰარა
 აბას აჰისაქუა ჰბალწიტი, ანი ჰაშა აბას იხიტ ჰია.
 რანი რაბი—არახე დჰამბააიტი, იდალდ იმანე იახი-
 თახუ დცააიტი,—რჰიან ეიხაკოი ქიგუშოკოი ირთან
 იმა დცან ზახე ანზარა იაქუიკეიტ.

აჰკუნ იდალდ იმანე დცეიტ ბეცა კოარა. უა
 დანდინეიბ იპალტა იშოეხნე აუსურა დალაგოეიტ.
 ეიდარაკ აბეცა იქოან იპალტა ახეშთაბ იკოეიფ-
 სეიტ. აბრაყა ავუნე ირგვლარაცე იგუ ითან. ნას თა-
 თენ ზარა აგულარა დნეიტ. დნენჰინე დანააი, იკუნ
 აზზარა ამათიახუ კოანე იშოკათსაბ იბეიტ. არი ანი-
 ბა იყალაბ იზემდერტი, ჯაშახუსგადე იყაიწეიტ. აუზა
 დაბაცობ ავუნუა დნარეშთუამეზტი, აგულარა ჯარა
 დცეიტ, დახეცაბ იდალდგადე იცუნ. იარა დანეშთალა
 იდალდ ახუშოთაარა ირჰიარტოეიტ. ილა თრაა დმე-
 ციაძეიტ. სუდალდ აბაზგარი, ირფხაშაგანე ისეღნა-
 ლოეიტ ჰია.

ადრუარხონე იკუნე არგვლარაბ დცეიტ. დახეცაბ
 იდალდგადე იცუბ. დნეინე იკუნე აშაჰე იკუნ, ათათენ
 საზაპ იჰიან აგულაცია რახე დცეიტ. იდალდ იპალტა
 ილატთან. ათათენ დახანე დანააი, იკუნე ყაწანე იხეზნე
 იშოგვლაბ იბეიტ. უი აუზა დეკნალოჰეიტ, იდალდ
 იმა იკუნე იყაიწაბ აქოჰ. იდალდ ნეინე ახუშოთაარა
 ირჰიარტთან.

აბას იარა იააშარ დღეღწენ დცონ იდაღ
 უა იტიან. ახულბჩხა დანააიუა იჭატიკი
 ივნი ეილერგანე. იდაღ ახუშთაარა იშუჩიჰჰია-
 ტიამ იბონ. უბას იყან ქიამეშო რაყარა. იგუ იაანა-
 გჟეიტ, დაბხუცტ აბრი ადაღ აკ-შთალრამ, ანა იბემ-
 დღოჯიტ იბაკუმ.

აქიამეშო რუხა დანეშთალა დეციოუშია იჩუყა-
 წანე იდაღ დაბკელეშოიტ,—ახ, ანაასხენ, აბრი
 ადაღ იადროუ ზღერუანდაბ,—ჰია. უბრი აამთაზე
 ადაღ აცია იააგულწენ ითჟა ბბიანა იააგლტ.
 უი შთააიბაბწყა დვაწყადან ლცია დებგულწენ ააშთ-
 ლუცინე ამცანბ დეიხჟეიტ.—ჰაიტ, აბააფსე, სჩაჰჰიარა
 ხემეშო აგეუბ ისარადა!—ლჰიეიტ, ანა იბუჟუა ლე-
 დაღცია ამცა იაქუიწან იბლჟიტ. ლარა დყალჰეიტ
 უბესყაკ, ეგაღრთ იაშცია იწაშეცუა, დემძანრანე, უბას
 დებბიანე. არი ანერბა იაშცია იგურჰვარგჟეიტ, იფ-
 ჰიეს ჰარა ჰაჰისაქუა რეწკეს დეშთეიღმანჟეიტ ჰია.

აიშცია რუაძიე აჰ იანბ დცეიტ, იყალაბ ფსხუეაკ
 ასთოიტ ჰია. დახანეიბ აჰ უს იეიჰიეიტ:

— სარა სეიწბა, აფსთა აქჟ ბენჰია-შოჰ ეყოუმ,
 აჰ ისეიმჰიეიტ აკუმბარ, სცანე იაბგონ იაშთა
 არფეშძარაცე აბეჰია—ჰია.

აჰ არი ეიფეშო ანიაჰა, დბაშთაბ, დიფხდან დააი-
 გჟეიტ. დახდააიგაბ—აბრი აფსთა აყნე აბენჰია იყო
 კნე ისბააუგობარ ბე-გუჟე რეიდარა ანაე უსთოიტ,—
 ჰია იეიჰიეიტ.

— ჰაი, ჰაი, იაბგარგაე ყალაბ,—იჰიეიტ აქკუნ-
 გაე. დხენჰინე ავენე დააინ იხე კნე დნატეიტ.—იუნბ-
 ზეი, უგუ იალოუბეი?—ლჰიან იფჰიეს დიბწააიტ.—
 სგუ იალოუბეი, აჰ უბეს სეიჰიეიტ: ფსთაკ აყნე ბენ-
 ჰიაშოჰ ეყოუმ, უბრი კნე ისბააუგობარ ბეჟ-გუჟე
 რეიდარა ახი, ქიავეკე ამაწუციეი უსთოიტ.—ჰია.

— ჰაიკ, უბრა მკვთდა, უბრი აუმა უგუ იალლო-
 უი სარა ფსუზუა ასთორი.—ლჰიან იგუ ლეღუ
 ლუეირ. აღდრკაჩონე აშეღმთან ხ-კაკანე ააცორგანე ილ-
 თეირ, ნასგად იალჰიეირ ძმანე აძბაზუ:—აბართ აკა-
 კანქუა ამმან აქოე ირხმაჩხმაჩუა უნეინე უტია, ნას
 უბრა აჰია ააიუეირ, კაკანე უბრა იაქოაწა, ეგადრთ
 აკაკანქუა ირხმაჩ-ხმაჩუა უდღექულა, იარგად უშთა-
 ლორი: იუმანე აჰ იქოე უნეი, უანძაგად იუშთოლუბ
 იუტრემქუა. უა უანეილაკა აჰ ათეფ ჰია იანდუი-
 რბო ითაკალ!—ჰია.

იშოლჰიან ეიფშო აფსთა დცანე აჰია იშთარგლა
 იმა დააირ. დანააი აჰ აჰია აზმთეიკშოაზ დნაგანე
 იირბეირ. აჰიაგად ნაგანე უა ითეიკორი. იიუნხოუა-
 ზებ, იეიჰიან ბეჟ-გუჟკ რეიდარა აზი, ბეჟ-ჰკ აუაა
 მაწუციასი იითარ აკუნოეირ, აზა იმაწუცია იდიმ-
 კლტ, ურთ აანეჟე აფარა იმანე დციეირ. ავუნ დახ-
 ნეიზ, აფარა იოლბ ალა ივნრა აღდარაჰია ეიწიხუნ
 ანხარა დალაგოეირ, იაშციანგად რგუ ფეიეირ ეიჰა-
 გად, აზა ირუნხოუაზებ.

— ჰაი, ჰარა არი იაჰჰიან აქოე დჰაბთამერხეირ,
 ჰაითაცაბ აჰ იქოე დჰაბთარხობარ აბერჟოე დთაჰარ-
 ხაბ,—რჰიან იციეირ აჰ იანდ. აჰ იარჰიეირ:—აბრ-
 გ-აბრგად აღგადლ აყნე იყოლუბ ბნაციკ, ჰაშეიწბა
 აჰ ისეიჰიარ იშოზბზოლუ იკნე იაბგონ,—იჰიეირ ჰია.

ანს ანიარჰია აჰ იბააიცჰაირ არანძა უააი ჰია.
 აჰ იანიბააიცჰა, იქოენეიხან აჰ იყნე დნეირ. დანეი—
 აბრგად-აბრგად აღგადლ აყნე იყოლუბ აბნაცი, იკნე
 იუბააგარუ?—ჰია იეიჰიეირ.—ჰაი, ჰაი, იაბგარგად
 ყალაბ,—იჰიეირ აქკუნ. იუბააგოზარ იკნე, ჟიაგუჟკ
 ირზგო აზი, ჟიაჰკ ამაწუციეი უსთორი.—იჰიეირ
 აჰ. უაჟოეგად, აფხმა ეიფშო ავუნ დაარნ კოშმთ-ფსემ-
 შა იხე კნე დნატიახტ.

იუნაბეი, უგუ იალოუბეი? — ჰია დიხწაბეი, დღეცა-
 გაძხ იფიჰეს. აბას, აბას იჰიან ბეგაღ ლაქურეი, ~~დღეცა-
 ჰაიტი!~~ აბაათეს, არი სარა ფსეზუა ასთაპ, არი აბე
 ულახა შოფეიქურეი, — ლჰიეიტი იფიჰეს. ილთეიტი
 ჯქურეი ლაპყაა, ნასგაღ იალჰიეიტი ადგაღლ ახად, —
 აბრაგაღ-აბრაგაღ უნეინუ უტია, უა აბნაცო ააიუეიტი,
 უჯქურეი ლაპყაა ამწარში, იანამწაურშილაკა ახე
 ლანარყუეიტი, უსყან უნეინუ ატიჰვა უახატბა, ნას
 იყალალაკა უბაპ! — ჰია იაჰიანუ დღექურეიტი.

დციეიტი იშოიალჰიაბ ეიფეშ იახიალჰიაბ ადგაღლ
 აქეუ. უა დნეინუ დეშოტიბ, იფიჰეს იშოიალჰიაბ
 ეიფეშ იააიტი აბნაცო. იშოიალჰიაბ ეიფეშ იაიტიეიტი
 იჯქურეი ლაპყაა. ახე ანელანარყუ, ატიჰვა დნახა-
 ტიან დამა ამვა იქურეიტი აპ იახა.

ამვა იანექულა, აბეუ ციგაახეიტი, აანდაქუა ირ-
 ხეფო აპ იაიგიურა იახაი, აპ იფიჰესი იარეი აბეუ
 ანრაპა, იდელწენუ იძერკუა იალაგეიტი. აპ იგუაში
 ფეიანუ აპ დანექუგლაბ იაადგელტი, ატიჰვა დაახე-
 წენ აპ ისოჰ დნექუგლტი. აპ არი უამაშიადა იბეიტი;
 ახა იბიჰიაბ იითან ავხეყა იმა დციეიტი.

არი ანერბა იაშცია ბენდა რგუ ფნაეიო იალაგეიტი.

— არი ალა დჰაბთამერხეიტი, ახა აბერეიო დთა-
 ჰარხაპ, — რჰიან იაშცია ცეიტი აპ იქეუ დღეცაგაძხ. —
 აბრი ჰაშა ეიწბე აქეუნ, აპ ისეიმიჰეიტი აკუმბარ ამ-
 შოენ ახატოე ცჰა ხესწონ, — იჰიეიტი ჰია.

— იანიპა აპ აღერა ყაიწახტი აქეუნ არანდა
 დააიაიტი! — ჰია. აქეუნ აღერა ანიოუ, დღეცაგაძხ
 დნეიტი აპ იქეუ.

აპ უს იჰიეიტი: — ამშოენ აცჰა ახწარა ულშოარუ?
 იუბწოზბარ სჰარა სალწენუ უარა იუსთოიტი, — ჰია.

— ჰაი, ჰაი, იხესწარგადე ყალაპ!—იპიეიტ აკჷყუნ 15 მშოჯ ჩოპიარას იითეიტ, აბრაანძაძე მშოჯ აცჷპა ხწა ჰია.

დააიტ დერკაგაძე ავნე, იფჷიეს დღეჭუგუნე; იხე კნე დნატეიტ.—იუნაბეი?—ჰია დიაბწააიტ იფჷიეს.

— აბას, აბას აჰ ისეიჰიაბ, ფსეზუას რსემოუბეი,— იპიეიტ.—ოო-ჰო-ჰო! არი აბე აკუმბი სუდადცია უმბლენ ჰია ზუასპიოზ,—ლჷიეიტ იფჷიეს. არი ლან აწარა დუ ლემან, ლან აწარა ლლერწეიტ ლეფჷა ეიწბე. იწანე დანაალგა, რგუ ააიბუნხაბააპ ლანი ლარეი.—13 მშოჯ ადადცია ბხარფაბააიტ,—ჰია დღლშიეიტ; უბრი აკუბააპ, ადადცია ლხარფანე დბეჯაბ.—ნას უცა სარა სახალწებ აწლა აყნე, უაყა აწლა უნას-ნასკრ, სან აში აალერტუეიტ. სარა სოუპ ბეფჷა აიწბე დეზმოუ, ბემაჰი სოუპ ჰია ლაჰი,—ჰია იაჰიანე დღეშოიტ ლხაწა.

დცან აწლა დანნას, აში აალერტენ, აში დაალა-გლოჷეიტ იანხუა.—სარა სოუპ ბემაჰი, ბეფჷა აიწბე ლხაწა,—იჰიან იჩოლოჷირდერტ.—უაი არანხა, სეგკუხ-შოოუ!—ლჷიან დეჷნალგალტ ავნეყა. ილახა ეიქუშია ანეღბა—უგუ იალოუბეი?—ჰია დიაბწააიტ. აბას-აბას ჰია აგუაყრა იმაბ ლოჷიჰიეიტ.

— უნან, ნანხეიტ, უი ფსეზუა აბააუპ,—ლჷიეიტ იანხუა. ნას აგჷჷკრა დეგჷჷსალან იააცოერგანე ილ-თეიტ 3 მაციაბე;—აბრი უმანე უცა ამშოჯენ აქოჯ, ამშოჯენ უანხეჭუგულააკა უნაპე ყმა. უნაპე ანუყმა-ლაკა, აცჷპა ანაჷნძახლო გუათანე ამაციაბეჭუა აკ თარში. დერკაგაძე უაყა უნეინე უნაპე ყმა, აცჷპა ანაჷნძახლო უნეინე დაჩსაკ თარში, იაანხაბ ხეხა იქურში, ნას ბეგაძე ხახოიტ,—ჰია რალჷიეიტ.

დბეზნეიბ აფჷიეს იშოლჷიებ ეიფშო იყაიწეიტ ამშოჯენ აყნე დნეინე.

იანხუა იშულჰიაბ ეიფუთ, აცჰა ზელსფირც ^{ნოსტაჰ}
ხანე. ^{ზინს-ლირთაჰა}

აჰ დანუნაფუთ ამშოუნ ზეგად აცჰა შოხზ იბეიტ.
დააიფხჰან აჰკუნ, აჰ იაჰრა იითარაცჰ უს იეიჰიეიტ:

— სარა საკუმბტ აჰრა ზეჰუნაგაზ უარა უაკუნ, —
ჰია.—სარა აჰრა სთახჰამბტ, ახა საშცია სრზტასნე
აუბ აბრი აყარა აჯაბაა სხე იზასერბა,— იჰიეიტ
აიშცია რაშა ეიწბე.

21. ყულაფუ-ფჳა.

ღაკუ ლაკუ სეშენიუაბ აჰაკ დეყან; ფა-ბაწიკ დომან. ჩონაკ აჰ იფა დეშეშეარაცობ ბნაკ დანბე-
ლოლაბ რაფფჳაკ, ასამსალ ეიფეშ დეიქუაწიადა, ლქდეშე
გმაღგმალო დეშეყაბ დიბეიტი. აჰთურფარ იცებ დაა-
რუფბმან დედირკვიტი. დანერკ აშთანბ, ინლაციადეფა-
ვალაციადეფიტი, ანა დერმაციადეფიტი. ირშებ რეშეა-
რასქუაგდე რრაფ თუფჳაგდე რემანე ავნეყა იცეიტი.

ავნე იანნეი აჰ იფა აჰთურფარცია უს რეიჰიეიტი:
— აჩოთრაქუა აკე რეცქმანე არაფ თუფჳა ილღეშით,
უა დეკნაბაიტი, — ჰია. იშოჰიბაბ ეიფეშ, ჩოთრაკ
რეცქმანე ილღრთან უა დეკნან, ლნუ უა ილღრთონ,
ჩარბუს დრემან.

უს დეშეყაბ აკუმეყა ჩონაკ ლარა აჰთეჰისა
დრებწაიტი: — ააიგუა ძეიას ეყოლმა, — ჰია; დებბ-
წაბ დნარფეშენე ილღრბეიტი ააიგუა იყაბ აძეიას.

ააიმყდარაკ იაქურშიანე ლეჩხძანე აძე ახელდებოდა. ბაბ ამოყა დენთეწენ ლეჭუნალხეიტი. აჰ ითა დეჭეჭე თან, ლეჩხძანე დენნალოზარ იჰიან, იყალწო ბზორი ჰია, ხარა ხარა იჩძანე დენლეშთალტ. ლარა დეშენეიუბ აძე დენეჩთუნგელტ. დაარა აკრაამთა დნაფ-შო-აათეშოუა დგელან; უავ დეყამშია ანელობა ლიხაა-ლერშიშიან, ლრაფცია ლხეჯრნე ილკაჰაიტი, არაფცია დააგულშიეიტი ამრა ალაშოარა იამალკოუა დკაქ-ქო, ლეხციე შქედრუა ლკალთ იატრიაარნე ძლაბკ, ლოურა ლეთბაარა დეიხეშიაშიო, მრადა მზადა დკაფ-ხო, ზეიფეშ აფსადარაჰო იყამ აფჰიებდა.

ლნაციაქუა ზეგაჲ ვბა-ვბა ახემაციამ რხან. ლმა-ციამქუა ზეგაჲ აალემხელხენ უა იგელაბ ალ ამახუ-ქუა აკვ ლხმარწიორნე ინახალფსან, ლიხააილხენე დვაფურნე აძე დენთაფალან დეშქედრუა, დეძო აძე დაახელტ; აძე ილწესუბ ზეგაჲ ხედრადენე ილრეიუბან.

აჰ ითა არი ანიბა იჯეიშეიტი; იიულაკა იჩძანე, მგუაცია რჰიაზალა დნეინ ლმაციაბქუა აკვ ძანე იმანე ავნეყა დციეტი. ლარა ლეზხარა ლიჩანელკუბა და-თეწენ ლიჩააილაჰიანე, ლმაციაბქუა ლნაცია იახაფსო დშოაიიუბ აკვ აგხეიტი. იარაზნაკ ილდერიტი იბ-გაბ; დაარა ლგუ იალსიტი, ახა იყალწანოუბ; ლრაფ-ცია აალხარფანე დგეყნე დნეინე ლოუფ აყნე დენთა-ტიეიტი. აჰ ითა ავნე დშოაიიბ ეიფეშ დნეინე დეშ-თალტ, აკრიმჰო, უავ დიმაციაჟიო. აჰი აჰკუაჟიი რფა აკრიმჰო, უავ დიმაციაჟიო ანერბა ციგა იგუ-ხმაარგეიტი, აკაბე იშოიუბ რდერუნ ჰოა იარჰიეიტი, იარა იითახეუ დარგაჲ შოაბერახუ ალა.

იანი იაბი ჰოა ანირთა, არაფ თეფჰა თჰიესს დი-გარ შოითახეუ ადერრა ყაიწეიტი.

აჰ აკვ ეიფეშოქუა იგუხმააიგეიტი, დაარა იხუ-ციეგეიტი ითა ზაწიე იყაიწაბ, ახა იიუგეშანოუბ, ჰოა ითიხმან. იჩოთრაქუა აკვ რითან, ირუცქმანე

ივნალტ. არათ თუფა უახუნლა დანეშთალო ლეჩქა
 ცია ლხეხნე ინეშთაწანე აკუნ დეშთალობ. ცია ანელხელხლაკა, ამრა ეიფეშო დკაქქო დყალონ,
 ახა უი ლასსუ ირეზგუამთეიტ; იბზან აკუზარ აპთენ-
 რაქთუ ბეგად ეციაანდა დეშთალაძომებტ.

უს იშთეყაბ უახეკ აპ დანეკდოელწ, იაშთთა ალა-
 შთარა თაქქა, იჩთთრა ალაშთარა კნაქქა იშთეყაბ
 იბეიტ, ახა არი ბაკუბ იბემდერტ; იჩთთრა ამცა
 აკუბ ჯიშან დელბაანე დნეიზარ, იაუმცაბ, იჩთთრა
 ალაშთარა კნაქქონ; დანენკელთეშო ითაცა შოლაკუბ
 იბეიტ იკაქქობ, იბურლაშთობ. დშიან დეკნე დკან
 იფაქიხგად დაგანე ილთირბეიტ.

ავეჯაგად შიანე—ანცია ჰათოლუმწან იყაჭწაბ,—ჰია
 იშთემატანეიუაბ, იშთეგუაყუაბ იშთეიტ. იანშთა აპ
 იხანქუა ირედღებ იითეიტ დეკნალარაცუ, ახა იმეიტ
 —უა სეყაბააიტ,—იჰიან დანდუკნაბ დდოელემწიტ. უს
 იშთეყაბ უახეკ ლრაფცია ნეშთაწანე დეშთალანე და-
 ნეცია ლხაწა დვაგლან ლრაფცია ააშთეხნე ამცა
 ილაქუქენე იბლეიტ. აშექემთან დანაათეშო ლნაპე
 ლრაფცია ახდექუბ იანააქულშ ილემბეიტ,—უნან,
 სუუმბეი, სეგუნაჰარა უბემგააიტ,—ლჰიან დეკნელ-
 ბელბეიტ, ახა იაალგოზი.—არი სარა ჯაბაანე ისხებ-
 გარანე ისექენ, ახეზრა საჭეთემებტ, სუშეიტ,—
 ლჰიან დაარა იგუზმაალგოეიტ.

აჩთუ იანშთა აპ იხანქუა ირეიდღებ აკე ინაგანე
 ივნიწეიტ, ჩარა რბიეიტ უავე იშთიმბაც ალა.

აპ იფა იფიხს ლეჰილა ეილეკაარ ითახხან—
 იბეჰილოუბეი?—ჰია დანბთეიკა,—სყუდაფეშ-ფაუბ,—
 ჰია იალჰიეიტ.

აპ იფა იქულაცია ჩთუნეჰიას ირთო იალაგოეიტ,
 —ყუდაფეშ-ფა ლხაწა,—ჰია; იარგად იფხაიშან ხდაას
 იკეიტ.

იფიქს არი ანიწელს—უეიფშო ბეიფშოთ, ფიქსსა დააუგაროუბ, —ჰია დეხთალკკიტ;—აუნე-ადიფშოთ, ყოუწაშთა, ახად არაძენე შთაყა უთახუ სარა იუს-თოიტ, —ლჰიან დაბელკკიტ. იარგად დაბერაბხან ან-ხამვა თბაა ყაიწეიტ, ახან დუქუა აკოი-აკოი ეიფშოტმ-კუა ხი რაძენლადეი იხყდანე ირგელტ. ნას დნაშთა-ლან, აჰაკ იფჰა ფიქსს დააიგუეიტ; არათფჰა ლნაჰა-ლა დლანაგგლანე აჩარა ლუიტ; დრეგურდეიტ.

ხემშოყა წხდანე ეიფშო, აჰ იფა აშთახა იააიგაბ იფიქსს აჰისახუტქუა ილუცებ, —შიცანე აფასატი იფ-ჰიქს დეჰიბა, —ჰია იდექულწეიტ.

აჰისახუტქუა რჰუნარხან ფასატი იფიქსს დახადვ-ნაბ ინეინე აში იანნას, ამაწუცია აში აადერტიტ; ართ ანერბა ამაწუცია უს რჰიეიტ:

— აჰკუაჰი, ლჩოლკუაბოიტ, ახა აგაურემ, შილთეი აუნეყა, —ჰია ილარგუეიტ. აუნე იახელკუნა-შოლაბ, ქუაბ დუკ აუნე აგუთა იხგლან, ახნა ანშო გყან, აგუარაჰია ეილაშოუან, იბერშოუა უბადომებტ, ლარა ხარფ ბაწიე დგლან; იააიბ აფსშია ნარაჰიანე. ილარტიანე დვაფან ანშო ეილაშოუაბ დელთაფლან ლჩოკუაბანე დაათწეიტ.

ინეიბ არი ჯჷშატიქს იყარწეიტ. ირეიბამერჰიო რაჰკუაჰი ლქოქ ინეიტ. რაჰკუაჰი დრეზწააიტ:—დეჰი-ბოუ, დბეიფშოროუბეი?—ჰია. დარა უს რჰიეიტ:— ბარგად სირკ ბაკუნ, ახა უამა იალაშთაბ აძიე დაა-ბეიტ, დბეიფშოროუ იყალწაბ, —ჰია ეიმაკუა ინლარ-ჰიეიტ.—უნან, აბჰამეყუქუა, უი მარიადოუბეი, სარა ისტყამწო ჯჷშიშოლუ, —ლჰიეიტ აჰკუაჰი.

ლნაწა დანააი, —ქუაბკე ახნა ანშო სბეიზუგაროუბ, —ჰია დააისნე დლკკიტ, ნასგად აქუაბ აბრა აუნე აგუთანე ილარგლანე იბერშოუა უბგუამთო აგუა-რაჰია იშოლარატიე ისტყაუწაროუბ, მამზარ ჩოქშ-როუბ ისტქუუ, —ლჰიეიტ.

აჰ იფა იყარწანოუბი, იაჰთვრდარი იაჰთვრდარი
 დაარუფხან—ქუაბკუ აზნა ანშო ვიბგანუ სვუნუ
 თანუ ილარგვლანუ, იბერშოუა უაჰუ იბგუამთო, იშო-
 უა იყარწაროუბ, —ჰია ირუდიწეიტ. იყარწაგუმა-
 ნოუბი, იყარუწარ ხეხწიარან, ირუქუბ. ანშო ვიბერ-
 გან, აქუაბ აჰნაგუთა ილუქურგვლანუ ადაშმა ააკვლ-
 წიანუ იაწარგალალაკჲ იბერშოუა უაჰუ იბგუამთო
 იშორატია იყარწეიტ.

უს იშოჰყაბ ხემშოყა ანბჰეს, აჰ იფა აფასატი
 იფჰიეს აჰისანუქქუა ილუკუბ უს რალჰიეიტ:—შიცანუ
 ათაცა დეჰიბა, —ჰია.

აჰისანუქქუა რუჰუნარხან ინეიტ აშთანდტი იფ-
 ჰიეს ლქოჲ. აში იანნას, —ამაწუცია აში აადურტიტ—
 უნან, ჰაჰკუაჟი ჰაბკუხშოლუ ლიოჲლქუაბონ, ანა
 აგმაურემ შილოჲი, —რჰიან აჰნეყა ილარგვეიტ.

იანდლუჰუნაშოლაბ აჰნუ აგუთა ქუაბკუ აზნა ანშო
 აგუარაჰია იშოუა იბგვლან, ლარა ხარუფაწიო დგვ-
 ლან, იააიბ აფსშია რაჰიანუ ილარტიანუ, დეჰან ანშო
 აგუარაჰია იშოუაბ დანულოთაჰალა, იარაზნაკ ლუკქუა
 ხანხალა დაათანოეიტ.

აჰიჰიბჰე ანგა ადრუჰია აუაა ვიბეიტ, იყალაბგდჲ
 რბეიტ; ლბარა იააიბგდჲ იმიდა-გუიდახა იხენჰინუ
 რაჰკუაჟი ლქოჲ ინეიტ.

— იჰიბაბეი? —ჰია დანრუზწაა იდეიბამერჰიო
 იალაგეიტ. —უამაკ ლბერბან ციგმაფსუშა ლხუ იალ-
 თეიტ, ბარა იბუბ ბუეიტ ჰია დშოჰკუბ, —ჰია. ვიბა-
 რა დუხეიტ; აჯაბარა, აწიეუარა ჰთენრაჲ აქოჲ იშო-
 ყალაც ვიფშო იყარწეიტ, აფსგდჲ დერჰოიტ.

შოჰქუსგჲ აყარა ანბჰეს აჰ იფა დერჰაგდ დანოა
 აჰაკ იფჰა დაიგვეიტ; ჩარა იუიტ, ყირა იუიტ.

ხემშოყა ანბჰეს კოჲც იარგაბ ათაცა ლმაწუ-
 ცია—შიცანუ აფასატი იფჰიეს დეჰიბა, —ჰია იდე-
 ქულწეიტ. ურთ რუჰუნარხან აფასატი იფჰიეს ლქოჲ

ინეინ აში იანნას, ამანუცია აში აადრტენ, იკუნჯაჲ ილარგოეიტ; იახელუნაშულაბ აჰკუაჲი ხმტოჲ დღრდჲ დჰკ ლკუჲ, ახტოჲ დღრდჲ ახანე დხახო, ახტოჲ წიემღ ათძამც იალარსნე ახჲ ჯქუწანე დშუქუტიიბ დღრბეიტ.

ღბაცია ანაიი აშოჯრჰია დღლკათან, აფსშია აარალოჰიან ილარტიაქუანე დეითავათან ლტოართაჰჲ დნუქუტიანე ახახარა დალაგოეიტ. იაიბ უამაშია იბო აკრამთა იტიან, ნას ივაგღლან რაჰკუაჲი ლახე იცეიტ. იახენეიბ რაჰკუაჲი—იყობაბეი?—ჰია დანრაბწაა ასირ ირბაბ ლარჰიეიტ.

— უნან, აბზამეყუქუა უი უამას იბშიეგბეი, უი მაროიუჰეი, — ლჰიეიტ. უიგჲ, აუხა ლხაწა დანაი — ხმტოჲ დღრდჲკჲი, ხმტოჲ დღრდჲბაკჲი, ხმტოჲ წიემღკჲი სზბღურყაწაროჲ, ისთანუჲ, — ჰია იალჰიეიტ.

აჰ იფა ახჲ იმოურჰია უშიოზუ, ილბდირყაწეიტ. ლარა დნალაგან აწიემღ ათძამც ინალალწან ხჲჯნაგანე ინექულწეიტ.

ხემშოყა ბეჲსხმანე აჰ იფა აფასატიი იფჰიჲს ლჰი-სახუქქუა, — შიციანე ათაცა დჲყობა, — ჰია იდექულწეიტ.

ურთ რჰჲუნარხან ათაცა ლემჰარაჰჲ ინეინ აში ინას-ნასიტ; აში აადრტენ ავნჯა ილარგოეიტ; იახლოჲეიბ ათაცა ახმტოჲ დღრდჲ ახმტოჲ დღრდჲ ახანე იკნე დშოგღლაბ დღრბეიტ. ლდარდჲ ნექუწანე აფსშია რაჰიანე. ინალტრტიან ლდარდი ლხახატიი ააშოჯნე დვათან აწიემღ ახჲ ახმტოჲ სექუტიოიბ ჰია ლწანუნაბჲლკ აწიემღ დლახაჰან დლახაფსჲ დცეიტ. ირულაკჲ ციგმალა დაახერხენ, დეიწხენე დნაგანე დნექურწეიტ: აჰიჰიარა, აყაარა ყალოეიტ, აუაა ეიბეიტ, იყალაბ ეილდრგოეიტ; იაიბგჲ იმი-და-გუიდანა რჰშთანყა იცეიტ.

აფსუ დღრუხიტ, აქილარ ეიმუწიტ. აჯამუკუბნულნი
 ეილდღრგუეიტ. იანეილგაქუა ამ იფა თოუბაიუზუბნოთაჲს
 დრუჯილოუეიტ.—ფასატიი სუფიქს ლეჟილუეი დებუბ-
 შოაბი ეილესკაანძა სუშხნემძიორა.—ჰია.

ხეშოუქუსა ნეყუარა დნეყუახანუ, დეშოხეიუბ კუ-
 ტწარაკ დადუხნულტ. აკუტწარა თაკუაჟიუკ დეწა-
 ტიან.—აა, ნან, აჩუ-შაპხუც საუმერგან, უარა უბუ-
 შთოუ სარა იბღრუეიტ, იუასპიორიტ,—ლჰიეიტ ათა-
 კუაჟი.

— უი უარა უფიქს ლეჟილა აილკაარა დაარა
 იუადუკუ; უარა უშთანყა უბუნიჰი, უშხეილაკდ
 უფსუ ააშანუ, შიარაცარა სეორიტ ჰიანუ, უაბრაა, უაჰ-
 თურფარ უმანუ უცა შიარაცარა, ნას აშიარაცარაკუ
 იშიშუა აშა უაბრაა ირკუარტატანუ ირგუდღრტა-
 ტლანუ იყანანუ უარა უფსუბშია, ასაკასა ყანანუ, უან-
 წანუ, უაჰია დაარა ბზია იხნუ უგუ იქუწანუ ურუ-
 მანუ ლუში აფხმა უნაგანუ აღმარაჰია ულადღრგ-
 ლააიტ. იყალაბი ანულოჰიალაკდ, უხმდ ჰიანუ—დუფ-
 სუნ დაგუეიტ,—ჰია რჰიააიტ.

— უბრი ამთაბუ აჟივან ააიმყმანუ ლარა აჟივან
 ახმ ლხუნეგარაბუ ხმტიუ დაკლა აჟივან ახმტი აკუ
 ლბააუეიტ, უი ათატორა ლჩთანუნაბულკოუა ამთაბუ
 აღუკჰია უკანყმანუ, უაჰია თფანუ ადუკქუა ურუსნუ
 იანუწიწიანუ დანუბუნუკლა დუციციეიტ, იანუწიწია
 დუბუსთოუგდუ ეილუჰააიტ, დაგამუბუნუხეიტ, ახა უაჰია
 დაარა ბზია იხუბაროუბ,—ლჰიეიტ ათაკუაჟი.—დაა-
 რა იბზიოუბ,—იჰიან დუხუნიჰიენ იშორა დუქულტ. და-
 ჩა ხეშოუქუსა ამუა დუქუნ; იხეშოუქუსა ანწიამთაბუნ
 უაჰა ილემშთანუა ავუნ დააიტ. ხეშოუყა იფსუ იშეიტ.
 ნას იაბრაა დრუფხეიტ, იაჰთურფარ ეიზიგან — შიარეი-
 ბუშით, შიარაცარა ჰეაროუბ,—ჰია რეიჰიეიტ.

ბეგდუ რჩეიბურთან შიარაცარა იციეიტ; უახუკ
 აყარა ანერხუწ, ათაკუაჟი იშოულჰიამ ეიფუშ ირუბ

აკვ აშალა ირბაადანე იაბრაა აშადა-გუდა, რგულდ-
 შოლა იყაიწან ასაკასა დღრყაწანე, იაპია დანაქანე
 იგუ იქუწანე იუაპა დღლაპიანე, დნაგანე იფჰიეს
 ლეში აფხმა დღდრგღლარანე, ეგაგროთ ზეგაგ რხე
 იასუა, რგუ იასუა, იაშოთა აგუარ ინთალარატია
 იაბეყაიწიერ.

იშოიპიაზ ეიფშო რჩოყაწანე, უადიშოშხარა,
 იაბრაა ეიმერხხა იენე, აშადაბაა რგულდშოლა ასა-
 კასა დანწანე აშოთა დრუგანე ინთალან, დნაგანე ლა-
 რა დახდაადიელწიყდომ აღმარაპია დნადრუელტ. —
 პაი იყალაბეი?! — პია დანუკდიელწ, — ას აუბ, ბნაწა
 დუფსნე დაარგოვიტ. — პია ნლარპივიტ.

უი ამთაბე აკაკპია ლებეე ვალერგოვიტ: — აეწია
 სსა ზაპთეპისაბ, აეწია შიპა ზაპთერფარებ, მრეი მზეი
 ზანი ზაბებ, იაბხოუბ სჯაბაა ისხოუხებ, საბრუცპაშა
 შთა! — ლპიონე ეიფშო აეივან ააიმყდან ახმახა-ახმა-
 ხმაპია ახატოე დაქქუა რულა ახატოე კუასაქუა
 ჟივანტი ილრეინ იალღწაგელტ. სვაფანე სნაქუტიოვიტ
 ანღლუ ამთაბე აპ იფა აშოშრპია დვაწყდან იაპია
 ვთუანე ადაქქუა დლარესენ იფეზხაა ილრეილაწანე
 ლარგაგ დაალღმწას დიკვიტ, ახატოე კუასაქუაგაგ უა
 იაანხოვიტ.

— პაი, სეგუნაპა უბემგააიკ, უცანგაგ უანგაგ
 უბესყუამწეზეი?! — ლპიან დაანხოვიტ.

აპ იფა დღრვაგაგენ აჩარა დუ იუიკ, იფჰიეს და-
 ხეილრიკააბ დეიგურდმანე. უი ინარკნე თენირულა,
 ბბაბაალა აფსთაბაარა როუიკ ბაწეი ფჰიესი.

22. ჰასან.

ღეყან აფსნე, ჰასან ჰია, დაარა ხაწა ლულუაკ.
ღეყანენ ნხეწგდე ყუბან ჰასან ჰია დაჩთა ხაწა
ლულუაკ.

რვეჯაგდე დაარა ინეყუაციან, რეძბახუქუა ეიბა-
დერუან, ანა ეიბამბაცებტ, ეიბაბარ დაარა ირთახენ.
აფსნე ჰასან შიარაცარა დანცალაკჲ იიშუა უა
იახიშებ ინიყუან.

ხუაშთაკ აჩონე აფსნე ჰასან შიარაცარა დცეიტ.
ღეშენეიუაბ. დაარა აკერ დეიმდახანე ეიფშთ ყაკ
იბან დაიხსნე იშიტ.

ღნეინ დანენახაგელა ივაწყდანე იდიქულტ.—
ჰაიტ, კამეთ საქუშიეიტ, იახდა შთხუაშთაგდე
შთფახებდერი!—იშიან უამაშია იბეიტ.

ანს უამაშია იანიბა აჟა ახაკობ უს აჰიეიტ:—
უარა უაკუმ კამეთ იაქუშია ყუბან ჰასან იოუბ კაა-
მეთ იაქუშია,—ჰია.

აფსნე ჰასან დბქუშიაბ უამაშია იბო ავნიე დბქუშია
 ჰიიტ, აბა ავნიე დაანბგელტ; ყუბან ჰასან დბქუშიაბ
 ეილესგმაკუა იპიან იჩუიბტანე ამვა დქულტ.

დაარა დნყუბანე ეიფშო ყუბან ჰასან დაბდენ-
 ხობ აქეთა დალანაგალტ.

დანწაა დნდერფშოენ ყუბან ჰასან ვჩადაკ
 წაკნე აპარუან*) აქთუ აჩა ანდლღიხუბ იდერბეიტ-
 იქოენეიხან ყუბან ჰასან აუს ანიუბ—ბზია უუიტ!
 —ჰია დენიდგელტ.

— ბზია უბეიტ, ბზილა უაბეიტ! — იპეიტ
 ჰასან.

აფსნე ჰასან დააციაჟიან უს იპეიტ:

— სარა აფსნე ჰასან სოუბ, უარა უბბარ სთახ-
 ბიეთეი დაარა აკერ ააწუეიტ, აბა სბმეააცბტ. აკ
 საქუშიეიტ უი უასპიარ სთახენ.

სბქუშიაბგდ უი აუბ: ხუაშთაკ აჩთნე შიარა-
 ცარა ჰია სანდენთეწებ ეაკ სშენ სანენახაგლა ივაწ-
 ყმანე იდბქულტ. კამეთ საქუშიეი არი ბაკუბი? —
 ანესპია, — უარა უაკუდამ კამეთ იაქუშიაბ ყუბან ჰა-
 სან იოუბ, — ჰია სანაპიეიტ. ანს ანსაპა, უსგდ უბარა
 სთახენ, უბქუშიაბგდ ეილესკაპ სპიან საიიტ, — ჰია.

ყუბან ჰასან დააციაჟიან უს იპეიტ: — სარგდ
 დაარა უბარა სთახენ, აბა სბმენეიკუა სეყან, უახდბ-
 ბაბ დაარა სგუ იაახუეიტ, — იპიან დაიგურლეიტ. —
 სბქუშიაბგდ უასპიამ უაბერკვ, — იპიან დბქუშიაბ
 აპიარა დნალაგოეიტ.

— სარა არფეს ბზიაკ საკუნე ჰქეთან სეყან. ჰქეთა
 აიბან, არფეს ბზიაკ იოუბ იქუნაგანაშოა ძლბ ბზიაკ
 დიბააგაპ რპიან, ძლბ ბზიაკ დესბარგან დაარა ჩა-
 რა დუ რუიტ.

*) აჩა ათიათიართა ათუფ.

ანუხულა სემპარაქოვ სნარგან სანენჯუნარწა აქლამ-
ისბარგაბ ლქოვ ხვანუ დეგუტაგელან. სარა სრულად
ლენუ სნეშთალტ, სეშენეშთალამ ეიფშო აძივ აში
აიმთაანუ დააუნათალან, ლაბაკ იკენ ირხხა დანაასეს
სლახა სააყალტ, სეფშიეს იარა დიმა დააუნალტ.

სარა ბეგად სგუ იადერტ, ახა არახამ სლოვუპ
იყასწახოუაბ.

სანევდილორიცა ჰლაქუა აასესენ სერკვიტ. ალა-
ქუა სანერკ სეშთახამ აანდა ინადეკლანუ იზულაკამ
სერციციტ.

ნას დაარა აკერ სხუცტ, ახა იყასწარა ანხემ-
დერ უს სეძბეიტ, უაჰვ სახიმბარა ჯარა შხაკ ახმ
სცაპ ჰია.

სეჰუნახხან აშხა სციტ. აშხა სექულანუ სეშენეი-
უაბ ხაჩაკ დაასფულტ; ახაჩა დანეზბა სწეხუარშიშიო
სენიდგელტ. ჟი ახაჩა ირახუ ესეუახა აკვ, ვბა ამში
მა აქუჯმა იავობაარენ, ილაქუა დრეზგუაანუ დეყან.
სარა სანიბა ილაქუა დაარზადეჟენ—უაალა ავნიყა
უბგაპ უჩაფიხარ ბზია უნეყუბგაპ, სარა სლაეიქუა
ურეიფშოშმხარ,—იჰიან სიძანუ დდოქულტ. ანს ახაჩა
ინიჰია სარა სეჟანულა სეჟურლეიტ იყასწალაკამ
უბახპ ჰია.

ათუფაქოვ სანნიეგა, აგუაქა (აქკუნ) უს იეიჰიეიტ:
—აბრი ალა იმლაშუა აკვ აუპ, აკრაქოაწა—ჰია.
აგუაქა დნეინ ხუმეშოაქუაჰ ალა რხუთაგა ინთათ-
სანუ ისითეიტ, ახა ისემძეიტ.

ნას ახაჩა აგუაქა უს იეიჰიეიტ:—აჩუან ძიძიანუ
აკრუნუ იათ იყანაწო ააბაპ,—ჰია.

აგუაქა დაალაგან აკრიუნ, აკუაც ძნუ დარა
აკრზლარძობ აიშია ალა იანსერთა აკრესჭაგუშეიტ.
ნას ეიჰაგად პატუ სექურწო იალაგუეიტ.

უს, ხულაფეიტ, არახუგად გუარლტ.

აუნა შობანდა არახუ სრკუშო იხემალი, ახმედი
 იასმერგოეტი. აშეშთან ახმა ირახუ დანერგულაშ
 ეიბგადა იანიბა დაარა იგუ იახუეტი. ეგაერთ ილა-
 ქუა დაარულალან ზეგაე იყუეტი, სარა სიართა, სე-
 ჭატი ეიპაგაე ეილანე იყაიწო დალაგოეტი.

სუხმეგაე დუხუეტი, აუაა ზეგაე ირაპაიტი. ხარა
 სანდუყაბ ატიოლაქოე აპაკ დეყან—მარშანკ:

უი ამარშან იოუაბ ზეგაე ქკუნციან, ახა ჭბაყა
 მზე ანაარხეწლაკა აკე იხუარნე იაშუან.

ამარშან იგუ ანუწია აეილარ ეიზიგოეტი, აბრი
 სეკკუნცია ზგო, იხუარნე იბშუა ელკააშა სბათობარ
 ჰია. აეილარ ეიზიგაბ ირედიწეტი იქკუნცია ზგო
 ეილერკაარაცე.

აეილარ ეიზაბ, ამარშან ანს ანრედიწა დოუსე ზე-
 გაე აკაკა რპიეტი, ახა იჩუეიუ უაჰე ეგიზემპიაცკუა
 იშოყაბ, თაჰმდა ხუქჰე დახმეიაბ,—აბრი არეცჰარა
 ხუართას იამოუ ლა ბზიოუპ, უაჰა ხუართა ამამ,—
 იპიეტი.

— იშოჰა?—ჰია აჰ დანწაა, ათაჰმდა უს იპიეტი:
 —ალა ბზია უაურ უახენლა ახუქე დახმეყოუ ივნოუ-
 წარ, ახუქე დაქაფშოეტი, იციაძომ, ახუქე დეზჰო
 ანაიილაკა იკნე იაშუეტი,—ჰია.—ნას ალა ბზია ბმა-
 და?—ჰია აიბწაარა იალაგოეტი.

— სარა სეძბახუ რმაჰახმაბი, აჰ იარპიეტი, ახა
 ბეყნე სეყაბ ალამალა სშოიმიოუაზგაე იდერჰაიტი.

აჰ დაალაგან უაა-შიჰეკ კეზციას იააშთიხენ სარა
 ბჰოე სეყაბ ახმა იკოე ულა სეთ ჰია დიჰიარაბჰ
 დნეტი.

ახმა, ამარშან უაა-შიჰეკ იმანე დანიტაა დეი-
 გურლეტი, აუაა ბზიაქუა სარა სეჰოე იჩოეიწუა იალა-
 გოეტი ჰია; დაარა ჩარა ბზია რბიეტი.

აშთანა—ამარშან ივებცია აჰ აკაბჰ დუჰიარაბჰ
 დააიტი,—ჰია ანიარჰია ახმა იაპაგაე დეიგურლეტი.

აპ სარა დანსუჰია იითახუ, არახუ აკუ, დაჩაჰუ აკუ
 ისემოჰუ აკუ სეიგდომ, —ჰია.

— არახუ აკუმ იითახუ ულა აუბ იითახუ, დმე-
 ნიზგეჟ აბას აუბ, —ჰია ანიარჰია, დღესურ ეიჰა
 ეილიშეიტ, ახა იყაიწახუაბ, მამ იკუნ, ახა დღერფა-
 შან იმერხტ.

სარა უი დაარა სეიგურლეიტ, აპ იჰუჰ სყალარ
 ეიჰა ისზეილმანპ სჰიან. სნეინ სჩურგუბზელნე ამარ-
 შან სიგუდფალო სალაგჰეიტ. აპგეჟ დეიგურლმან
 ჩიანერა სხიშუა, დსახუმარუა დალაგჰეიტ. უს, იჰჩუჰ-
 ჟილან სარგეჟ სრუმანუ აპ იკუნე საარგან, აპ იკარუათ
 აჰუჰ სნეჰუდგარტიეიტ.

სუჰატი, სუჰეტი უჰია, ბვლაშჰალა აკუნ სუშუნ-
 ყურგომ. ადიანგე სანცო ისხელაფუშუშჰა აუაა სუ-
 ცემწაკუა სრუშთიომებტ. ეგი აბჰარა უანგეჟ ჩოუნგეჟ
 სჰაფეშონ, აპ იფა დმზნუარუა ზბომარ ჰია.

უს დაარა აკერ აამთა სუჰან, ახა აკგეჟ ჯყამკუა
 იშოჰყაბ უანგეჟ აწხ აკერ ინეიხმანე ეიფუშო ცგუ დუჰ-
 ძაკ აფენჯერ იაკკლფან იაკუნალტ.

უი აპ იხუჰჰჰუა ზშლოზ აკუნ.

ატახჰია საამწასენ ილუშთაგუა იკუნე, იხუარნე
 ისჰო სანალაგა, უაკუფსწას იაკციანეჟიან უს აჰიეიტ:—
 სუმშენ, იყალოზარ, უარა იუთახუ ზეგეჟ სარა იყას-
 წოიტ, —ჰია.

უს ანაჰია ისემანე აფენჯერ ალა ადიანგე სციეიტ.

აკუნე ზეგეჟ ჯციან. უაგეჟ ისჰო სანალაგა — უარა
 ულანტეჟ ალაბა ზემუშო რელა იუზაბგოიტ, აპ იფა-
 ციაგეჟ უაჰა სშურკეჟმსუა, —ჰია თოუბა აუიტ.

უს თოუბა ანაუ იოუსუშთენ სარგეჟ მაძალა საშ-
 თანე სჰოუნასხან სუშონეიუაბ, აშურფაბეჟ კნუჰჰჰეჟ
 აჰუჰ ინეუნალტ, სარგეჟ აკუნეჟა სგეჟენე საინ ზეგეჟ
 შოჰციანე სთეჟ აჰუჰ სნეინ სნეიახტ.

ახემშო ჰია აქოჰიარა იყანაწაბ აბე სეფშოენ, ანა
აცგუ მააიტ; საეეიტ სჰიან დაარა სეფ იალაბა სშო
ყაბ აკუმკუა დაარა აკერ აბეჟესმანე უახეკ სანეშო
სლაბტიებ ალაბა ამანე იააინ,—უშოუაჟესებ ეიფშო
უუაჟესნააიტ,—ჰია იანელასაანარბა, ანკმა სშოყაბ
ეიფშო სუაჟბა სააყალტ.

აშოერ სერგან ალაბა ააშოესხგუშან ავნეჟა სციეიტ.
ავნე სანეეი, ალაბალო ისესნე სლაბტიები სეფჰიესი
შოეციებ სნერბაგელან:

სლაბა ვასერხნან შივჟეაგმე შიჩადანა შიყალააიტ
ჰია სანელარეს იჩადანა იააყალტ. აბართ იწაკნე
ისემოუ დარა როუბ, რეჟუაკ ჩადაფსუჰე ეგი ჩადა-
ბოუბ. იბთანეუ აძიე იხეზბააუამ სარგმე ტიამჟა რეს-
თომ,—იჰიან იაჟია დაალგეეიტ ყუბან ჰასან; იიჰია-
რა იჰემშოი დშოანხანე დაანხეეიტ აფსნე ჰასანგმე.

23. აპ იმანუკე ალექსა ილაკუ.

აპაკ დეყან. არი აპ მაწუკეკ დიმიან ალექსა ჰია. ნუჰიაკ არხნუ ალექსა შიარაცარა ჰია დახმუნ-თეწებ ბნაკ აკოჲ კუნეიკ შოგლაგლაბ იბეიტ. ავნა-კოჲ დნეიბარ, ფჰიებბაკ ავნეი დევნქქააუა. დშოჲვანაბ იბეიტ. ალექსა არი აფჰიებბა დლაციამეიან ფჰიესს ივნეყა დიგოეიტ.

აფჰიებბა ავნე დანნეიგა აპ,—სარა დსუთაროჲპ,
—ჰია იეიჰიეიტ.

აპ იიჰიაბ ალექსა შრაკ-კრაკ ეიფშო იციემლ-ხოეიტ.—აფჰიებბა დუსთომ,—ჰია იეიჰიეიტ. იფჰიესს ბაალა დიიმიტოშია ანიბა, აპ უხ იჰიეიტ:

—უფჰიესს დუმენბარ უთახებარ, საბ იკოჲ უცანე იხმტოჲ მაციაბი, იხმტოჲ ქუაბი ახმეწიახეუ ეილ-კაანე უაა,—იჰიეიტ. აპ იაბ დეფსხმან.

ალექსა იაპ ეიჰიაბ იციემლბან, ილახმ ეიქუშ-შე, ინაპქუა იგუწაფსა იფჰიესს ლკოჲ დნეიტ. ილახმ

ეიქუშია ანუ ღობა იფჰიეს დიბწააირ — იუხმბეი? — ჰია
 ალქმსა იგუ იალაბ იფჰიეს ილუფიჰიეირ. იქუშეუღი
 იქუშეუღი
 ნაალგა იფჰიეს დააჩჩანუ დვაგლან უს ლჰიეირ:

— უმშიან, უი მარიოუპ, — ჰია. ნას ლჩქემაჯა
 აცაფხა აალერტენ კრანუცკუნქ აათელგან — აბართ
 არახუცქუა უმაციხეფ იადსჰალოირ, იანდცო ურ-
 შთალოარ, უარა იანდუთახუ უნარგოირ, — ჰია.

არი აშთახმ ალქმსა იკუნქქუა კურკურუა ამვა
 იქულტ. ალქმსა დრუშთანუ დცო დაარა აკერ დნ-
 ყუეირ. დეშენეიუაბ, მშუენკ ახუქუ დნქუგლტ. არი
 ამშოენ ჯარაკ ალა აცჰა ყდაყდაა იხენ, დაჩთა ჯა-
 რაკ ალა კ-ხუცკ უქუდანუ იშთენ. აცჰა ყდაყდა ჯანათ
 იცობ რემვა აკუნ, ახუცქუა ჯაჰანემ იცობ რემვა
 აკუნ. აჰ იაბ ჯაჰანემ აკუნ იახითუფემ, უა დეყან.

აკუნქქუა კურკურუა იშენეიუაბ ახუცქუა ინრ-
 ქულანუ რქუენარხეირ. ალქმსაგამე უაჰი სკაჰაუეირ,
 უაშთან სკაჰაუეირ ჰია აკუნქქუა დრუშთანუ ახუც-
 ქუა დრუქუნუ დეშცობ. ამშოენ ნერცი დერირ. უა
 იანდენიგამე იანემგელაკუა ჯაჰანემ აუაა ანდყაბ
 ინეირ. ალქმსა დანენაფშო, აჰ იაბ ააწია დუკ აბნა
 აფსლემდ იხუდა იქუწანუ დეშენეიუაბ იბეირ. აჰ იაბ
 იყუაყუა აფსლემდ უქუწანუ დკანცობ აუსთააცია რა-
 კუნ. ეიდარა იბემგო დანალაგალაკა, რლაბაქუა რ-
 ლა აყუგუ-ყუგუ ჰია იყუაყუა იასუა იალაგონ; აჰ
 იაბ იქკუნ იმაწუვუ დანიბა, — იუთახუზუბეი, უაბაყაბ? —
 ჰია დიბწააირ.

— უქკუნ უმაციაბი უქუაბი ანდუწიანებ რეილ-
 კაარაბუ სააიშთირ, — იჰიეირ ალქმსა.

აჰ იაბ უს იჰიეირ:

— სმაციაბ სუადა სახიუაბ ათჰამც აქოუ იგელოუ
 აბეყუ ამანუთა თშიანუ იყან, უბრა ისწიანუთან, უა
 ითარშოუპ, სქუაბ ავნუ აწაყა აკუაგა აქოუ იგქოაგ-
 ლოუპ.

არი იაქია დშაალგაბ ეიფშო აკუანქქუა ეიბარ-
კურკურუა ამვა იააქულან ანუცქუა რქოზ ალექსან-
დრმა ინეინ, ინქულანე ამშოზნ იაარტ, ალექსანგა
დარა დრუშთანე დაარტ. ფასა იფჰიეს ლქოზ დნეიტ,
ნას იკუანქქუა აანუქენე იაპ იქოზ დნეიტ. აპ ალექსა
დანობა დააფუშოერჩან, — უანდცაბ აძიერ უბოლუ? — ჰია
ალექსა დიბწააიტ. ალექსა — უააიშ! — ჰია აპ დნაი-
გან ამაცვაბი, იქუაბი ანდუყაბ იირბეიტ.

აპ არი ააიციემელხან უს იჰიეიტ: — არი უს მარიაკ
აკუნ, იალასწომ, უფჰიეს დუბუნხარ უთახებარ, აღუ-
ნეი აქოზ უაჰუ იიმბაც სზააგა.

არი ეიფშო იყაბ ალექსა იანიაჰა ზენდა ილანდ
ეიქუწაძანე იფჰიეს ლქოზ დააიტ.

— იუნდბეი? — ჰია დიბწააიტ ალექსა იფჰიეს.
იფჰიეს ილუეიჰიეიტ აპ იეიჰაბ.

— უგუ უმეშთენ, უი უადაკემ, — ლჰიეიტ იფჰიეს.
ნას აკუანქქუა მაპე ინადელჰიალან, იშონადელჰია-
ლან ეიბარკურკურუა იდოქულტ. ალექსანგა დრუ-
შთანე დცო, დცო დაარა აკერ დნეყუეიტ. ხუმჩხანკ,
აკუანქქუა ალექსა დრუმა გუარაკ ინთალტ. აგუარა
ითაგულან ავნე დანელუნალა იაჰიშა ეიჰაბე დშო-
ტიაბ იბეიტ. ალექსა იაჰიშა აბნეკ აბე დააიეიგურ-
ლეიტ: — ახა ნას, უაბაყაგუშან? — სხაწა დაირ
უიშუეიტ, — ლჰიან აწიუარა დალაგუეიტ. ალექსა
დანეკუენაბ იაჰიშა აღოუცია ირგაბ რუაძიე ლაკუნ
არი ბქოზ დნეიბ. იაჰიშა ილუეიჰიეიტ დბეშთან.

ალექსა იაჰიშა ლხაწა დიციეშიან დნაგანე აშიენ-
დუყურა დთალერტიეიტ. დუკ მერწეკუა იაჰიშა ლხა-
წა ადაუ დააიტ. დშააიუაბ:

— ჭუ! ჭუ! აფსუა ჭუკკ საჰაუეიტ, აძიე დწიანე
დბემოუბ, დციერბგაროუბ, — ჰია იფჰიეს დქურგეყუა
დიკეიტ.

— სარა სუჭვე აკუხაბ, სარა საფსუჟამი — ლჰიან, ახა ადაუ იზაიძეიტი.

ადაუ იმუძო დანალაგა, — ნამეს უმაზარ, საშა იოჟუბ დუმჰან! — ლჰიეტი ალჰქესა იაჰიშა.

ადაუ — ბაშა დეშთესჰო, — ჰია იფჰიეს აგურა ანგლჰირგა, ალჰქესა დააციერგლგჰეიტი. ადაუ — ალჰქესა უაბაყაბ? — ჰია ზნე დიზნაიტი, ნას ჩარა იზიუიტი, დიეიგურლეიტი. დეშთაბ აზე, ადაუ — უი სარა იზაკუჟ სეზდერუამ, სეიწბაცია ირდერუაზარ ყალაბ, ნას სარა სრაბწააბ, — იჰიან, დერთენჩნე დირიეიტი.

აჩხე ანშა, ადაუ ალჰქესა დიმა იაშა იაზა დცეიტი. არი იზზენიბ ადაუ იფჰიესგაგე, ალჰქესა დიაჰიშაბაარენ. ალჰქესა იაჰიშა დაარა დიეიგურლეიტი. იმაჰი ადაუგაგე დაარა პატუ იქუიწეიტი, ახა ალჰქესა დეშთაბ არი ადაუგაგე იზემდერტი. — ახა იზდერუადა, საშა იდერარ ყალაბ, — იჰიეიტი.

აჩხე ანშა, არი ადაუ ალჰქესა დიმა იაშა ეწბე იაზა დცეიტი. არი იზზენიბ ადაუ იფჰიესგაგე, ალჰქესა იაჰიშა ეიწბე ლაკუნ. არუგაგე ალჰქესა დეშთაბ იარჰიან აკერგაგე დაბხუეტი, ახა იზემდერტი. ნას იეილარ ეიზგანე ირგლჰეიჰიეიტი, — ადუნეი იქუჟ ირეილდეუ ზდერუადა? — ჰია, ახა აძიგაგე იზდერუეიტი იმჰიეიტი. აწეზუტეანმა აეილარ ირეიუაბ აძი, — უი ახაეკოჟ სარა იზდერუეიტი, იაშთოჟ დაალარ ისერბოიტი, — იჰიეიტი.

ნას ალჰქესა დიმა იქუზენიხან მშხენე დნერგანე დაანჯენე იარა შთაბყა დგეეიტი.

ალჰქესა დეხრაა-ძრააუა დეშთენიუაბ ხანე აუაა ხუნო ილბააუა იბეიტი. ალჰქესაგაგე არი ახან დექულჰეიტი. ახან აქსე ილარიალაკა — მიშკა! აკერ ჰქჰაწაწა? — ჰია რნაპქუა ასტოლ ილჰქურქჰოზონ. ზეძბახუ რჰიომ აჰატოქუა ააინე ასტოლ ილჰქუგლონ. იაბგო იბათა უავე დიბაძომებტი. ალჰქესა დანელარიაგაგე — მიშკა! სხუ სუთ! — ანიჰია იიჰაშაბ ეიქურშეშია

იააიტ, ახა იხათა დიმბეიტ. ალექსა დლატიან
 აკრიჭეიტ ვბაყა აწიეცაგაძ ავე იეიიტ, ნას უს
 იპიეიტ:

— მიშკა! იყალოზარ აწიეცაკ აზნა ავე ეჟი!—
 ჰია. ას მიშკა იანიაჰა ავე იეიიტ, ნას უს იბჟე ააი-
 რგაჟეიტ:

— დაარა ითაბუჰ, უარა სარა სახეუგულაშიაბ.
 აბრა აბრი აყარა უაა ააინე აკრეჭანე იცონ, ახა
 უარა ისოუჰიაბ აძიგაძ ისეიმჰიაცებტ, იახმა ნახეს
 უარა უბჟ სეყაზააჰ, — იპიეიტ მიშკა.

არი აშთახე ალექსეი მიშკაჟეი ეივეგეცია ბბია-
 ხეჟეიტ. ეიმანე ალექსა დეზლანეიბ ამვა იქულაჟეიტ.
 ამვა იქუნე იშთააიუაბ ნხავეკ ეიხახუკ იყუაყუა იქუ-
 წა დშონეიუაბ რბეიტ. მიშკა უს იპიეიტ: — უარა
 უნიანე უცა, სარა სიმბაძაკუა იეიხახუ ზგოიტ, — ჰია.
 მიშკა ანხავე დნიხასენ ეიხახუ ააიმინტ. ანხავე იეიხ-
 ახუ ამაცარა იმწნე იცოშია ანიბა, დშიან დლასნე
 ივხეყა დციეიტ.

იშთააიუაბ ამშონ აქჟე იააიტ. ამშონ აქჟე
 იანააი, მიშკა აიხახუ ამშონ ინხორიშოლან —
 ალექსა, უშშიაკუა აბრი უქულანე უცალო! — ჰია
 ეიპიეიტ; იარგაძ ალექსა დიშთალანე დცონ.

ას იშთააიუაბ რვეჯაგაძ ამშონ ინერტ. ამშონ
 იანდერეზბ აყუარაქჟე, ასქმარ ამლა ეიქუციო იშთ-
 ტიაბ ინრედგელტ. ალექსა, — მიშკა, ართ არ აკრე-
 რეჟაწა! — ანიჰია ერაზნაკ ასქმარ ეიუჟ ილაირტიან,
 ქმაჭ დერუნე ივაირგელტ.

არი აშთახე ასქმარ რეიჰაბაცია ალექსა იპიეიტ
 მიშკა დარა დრითარაცე. მიშკა იცენხურას იარა
 კულაპკ ირთარანე, აკულაპ აქატი აკუმზარ, უავე
 ზეძახუ იპიო ზეგაძ შთალშოზბ, ითახზარ იაგაშო-
 ბზარბზანოზბ. ას ალექსა იანიარჰია, — აჰ იმუძარ

იხან სეიხსნუ დეკუსხუბ, — იჰიან, მიშკა დროთანუ ბკუ-
ალაპ რემიხეიტ.

— ალუქმსა იკუალაპ იმა ამვა დეკუსხეიტ.
დეშონეიუაბ ამლა დანაკლაკა — მიშკა რეკაპ, უაჟო
უსემაზარ აკრესტოლუმწოზი, — ანიჰია, — ამლა უაკზარ
აკრუ უქუასწაპ, — ჰია მიშკა დააცოერწიტი. მიშკა ალ-
ქმსა აკრუიქთეიწეიტ, ნას ეიმაჩუ ალუქმსა ივუნ ინეიტ.
— ალუქმსა ივუნ იანნეი, ალუქმსა იკუალაპ ააცოერ-
განუ. — აჰ იხან აწკეს ეილმუ აბრა სარა ხანკ სუბგე-
ლააიტი, — ანიჰია, იღმაბ-ღმაბუა ხანკ ალუქმსა იბ-
გვლთეიტ.

შეჯმთან აჰ იმაწუცია რუაძი დანუნათუშო ალ-
ქმსა იგუარ აქოუ ხანკ ღმაბ-ღმაბუა იშოგვლაბ
იბეიტ. არი იიბაბ აჰ იეიჰიეიტ. აჰ დგუაან იანჰიაბ
ამაწუკუ დიწაყეიტ.

არი იშთახუ დაჩრადიგად დნეინ იიბაბ აჰ იეი-
ჰიეიტ. აჰ უიგად დიწაყეიტ. ნას იხათა აფენჯერ იხუ
კვლერჰიჰიანუ დანუნათუშო. იარგად იბეიტ ხან დუგ
იარა იტოუ აწკადეს ეილმუ იშოგვლაბ. ნას, — უცახუ
ახან ივნოლუ უბაროლუ! — იჰიან იმაწუცია აძიუ დდო-
ქთეიწეიტ, აჰ იმაწუკუ დნეიუაშია ანიბა, მიშკა ლაბა
დუგ კნუ დნეინუ ახან ამარდუან ახანუ დეკუსხელტი.
აჰ იმაწუკუ ამარდუან დანკუქულა მიშკა ილაბა რუ-
ხხა იხუ დლასუნ დგეყ-გეყუა დააქურიხთეიტ. ას
ბუხაბუ დცან აჰ იეიჰიეიტ:

— ისაბერხაბ დბუმბაძაკუა ახან ამარდუან სანუ-
კსუნა ლაბაკ სხუ იაახტი, — ჰია. არი იიჰიო ბაკუბეი,
იხუ ეილაგთეიტ. დეშიშე! — იჰიან აჰ იმაწუკუ დკდ-
წანუ დდირშიტი.

არი აშთახუ დაჩრადიუ დიშთიტი უიგად აფასატიი
იშოიხაბუ იხიტი. არუგად აჰ დკდწანუ დდირშიტი.

ართ რუშთახუ აჰ იხათა ახან დეკუსხეიტ. ახან
დანკვალაბ მიშკა ილაბა ძანუ აჰ იხუ იაბირხთეიტ.

არი აშთახე ამ დგუაანუ არ დრეფხმანუ, — თაალუმ
 უნუ, ახან ივნოჲ შირეიხს, — იჰიეიტ. ამ ახესრა რწუ
 იშთთაბ ანიდერ მიშკა, ალქქასა იკუალაბ იმა დნეი-
 ნუ ამ იხან დლოდრთიალანუ, — აჰუ, უბზარბზანხა! — ანი-
 ჰია იბზარბზანხა იაქუგლორეიტ. ნას მიშკა უაჰუ
 დიმბაძო აბზარბზან აგურქაჰია ამ იხან იაგუდწო,
 ირ ირელაჲუა დანააქულა — დოჰჰალა აძი დჰაბა-
 შუეიტ, ჰაბმათიოუბეი, — ჰია ამ დახუწნუ დაჩთა ჯარა,
 აკურ ინახარანუ ნხარა დცეიტ.

ამ ივნქუა, იაშთთა ბეგდუ ალქქასა იფჰიესი ია-
 რეი, ალქქასა ეშას იყაიწაბ მიშკუეი იაარბზნხეიტ.

24. ახუჰახუთვზე იუა ილაკუ.

3ოენთქარრაკ აქუ ღეყან ხუჰახუთვზე ღუკ. უი დიმიან თა ზაწიკ. ითა იანიბჰა იაბ დიქუტუშუნი იარგად ახუჰახუთრა იხშუჯ აბიშთუა დალაგუიკ.

იაბ აბრი ითა ზაწიკ ახუჰახუთრა ზანაათს იშთიხრაკვ ითახემეტ. უბრი აყნეტო ითა დაარა მაჰარა დუ ითანე ამშუნი ნერციყა დიშთიკ, ახუჰახუთრა აკუშკუა, იითახუ, იგუ ზებცო დაჩა ბაანათე შთიხრაბუ.

უაყა დახმნიბ ანხარა ბზია ფიწეიკ იარლასნე, უი აჰიენთქარრაკუ იუაკვში, ინხაში, იმაბარეი ბეგად იჯარშონ. აიბარა დუქუეი, აჩარაქუეი, აფსუჩრაქუეი რკუ ღერგონ.

უაყა დახმნიბ რაფხაძა ფსრაკ აქუ დნეიკ. აფსუ დდიულგანე აფსუჯორახა დდიქუერგალახმან, დანენაფუშ, აფსუ აშახა იხუდა იახაწანე დერჰიაბო

ჯოჯუკე დნარგონ, ვეგჯრთ, იშთაგვლანე ინეილან.
 აქილარ რანხტიო ჯოჯუკე აქერანხცქუა კნე
 ისუნ.

არი ბაკუ ფსეჯოროუბეი, იბმანოუბეი?—ჰია დანერბწაა,—აბრი აფსე ღმერჰიაბოი ისუეი რულა შოქუბ, იმშიაკუა დეფსიტ, იბლსეიშიაშთაბგდე აკგდე ითნემხვეიტ, უბრი აბოუბ აბას აბრი აფსე ქოქშას იბიოუ,—ჰია იარჰიეიტ.

აბლდააჰია აფსე ღმგოზი ისუნაი აანიკვლან, აფსე იულაქუა ბეგდე უბრაყა იშიეიტ. ნას აფსე დგანე უავწას, პატუ იქუწანე დედირჟეიტ.

აბრი აშთანხ, კერ ანაბჟეს, უბრი ატოლაქოჯ იყაბ აჰიენტჰარ ჩარა დუკ იმან. აბრი ქოჯც ირულანგალაბ აუავგდე აბრი აჩარანხ დიფხეიტ. დიჟუეილანე, აჩარანხ სცოიტ ჰია დეშენეიუაბ, ამჰან იბმდერუაბ, იიმბაცუბ აძიე, ეიკულაკ კნე დააიფულტ — უანხცო უსბეშთუამ,— იჰიან, აინა რეხნა იაფხმა დვაგვლტ. არი ეიფშო აუს დბექუშიაბ ხდეძმდღეიშან, მვა-ბჟა ახენჰირა ფხაიშეიტ.

— აბრი ეიფშო არფხაშაგა აუს სბუმუნ, აჰიენტჰარ იჩარა საფუმყდან, ახდე, არადნ ბაყა უთახუ უსთოიტ,— იჰიეიტ, ანა დიმეშთიტ. დაანიკვლტ. იანეიდარგუაყდა:— უბრაყა უანხნეიუა იოლუა აბჟაგ სუთოზარ უსეშთუეიტ,— იჰიეიტ.

ანუჰანუთუჯ იფა დანხცოზ აკ სოუბ ჰია დგულდომბტ, ვბაგდე— აჰიენტჰარ იყნტო იჰამთა იოუძარგდე, იმპეწემწეშა, აძიე იბიმთაშა აკ სოუბ ჰია დეყაძამბტ. უბრი აყნტო დექუნე აგურა იირგჟეიტ, უბრაყა იოლუა ინეიკშთანე აბჟა იითარაბე. ნას ეიმანე ეიცეეიტ აჩარანხ. უაყა იანხნეიბ აჰიენტჰარ იფა დაარა ლგუ დანუეიტ აბრი ასას.

აჰიენტჰარგდე იარა უბას აჩარაქოჯ იანეილგა — სეფჰა ფჰიესს დუსთოიტ,— ჰია ეიჰიეიტ. აჰიენტჰარ

ატანჰია წაყა ინკაჰაიტ. ეჩალა ატანჰია დნასენ, ნხეიწიეიტ, ნას ეგაღრთ იიშქუაბ ამათქუაგაღ რეიწიეიტ, იწიანხე იმაბ ნაირბან, — შთა უარა უფჰიეს ქუაშს დლოუააიტ, სარა ეგაღბლლამ, — იჰიან დნერფერ-
წიტ.

— უარა, აბრი ეიფშო აბზიარა სბზუბ, უბუსთოუ სამჰიაკუა უმცან! — ჰია დიჰიეიტ ამაჰი. — სარა, ბუალ უშიაბ, ბუბუდა აშოახა ახაწანე ირჰიაბო, იბესუაბ აფსე სოუპ, — იჰიან დნერგმბეწაბა დცეიტ. ანუჰაბუთვკ იტა იტჰიეს დიმიანე ივნეყა დცეიტ. უაყა ჩარა რუიტ, ჟირა რუიტ. იბთახუ რეიგურდგო იბცემღეუ რეწა-
შეცუა ანხარა ბზია ნეყარწეიტ.

საქართველო
საბჭოთა კავშირი

25. აჩუა ჯამხუა.

ღეჲან შიარაცავუ ბზიაკ, მეცხუ აშიარაცარა ბზია იბზობ, იარა უბრი იაგდაშთაძაბ.

ჩონაკ აშიარაცავუ ივზცია იმანუ ხარა, ენაგდ დეშოცალოზ ვიფშო, შიარაცარა დცეიტ. დშოშოარაცოზ აკუმკუა იბეიტ ინახარანუ ბენჩოაკ აჰიარქუა აცნუ, ამრახუაგა იშოცციტიალაზ. აშიარაცავუცია, აბუნჩოა შოზრბაზ ვიფშოწყა, ჰაიხსუეიტ ჰია რშიაქაქუა ნადერხეიტ, აზა რეიჰაბუ — შიადგულშ ბნუ, აკრუნაბ-ჟოუბ, იწაგდუ ჰაბნეიბ! — იჰიან, ივზცია აშიარაცავუა იმერხესკუა, იანიკელტ. აშშეჰია ინეიუა, აჩოა აფაცია ამანუ იახტაბ აკერ იანაზაიგუანა, აშიარაცავუცია რეიჰაბუ იჩოუნეიწყხნუ დანუნაფშო, დიბეიტ ჰკუუნაკ, იან დშოაალეჩშოაზ ვიფშო დყდანტაბა აჰიარქუა დეშოზელატიაზ, ნასგდუ ივზცია ინადირბეიტ.

არო ბაკუბეი რჰიან, ზეგდუ დაარა იჯარშეიტ. აშიარაცავუცია რეიჰაბგდუ იზმბატობარახან ივზცია

ორეიპიეიტ — დშიემშეკუა აქკუნ დეშეკე, დბაკუუ, გიქუნული
 ლაჰკააბა! — ჰია. აშიარაცაცია, რეიჰაბე იშორეიჰაბე
 ეიფეშ, აქკუნ იშთალანე დერკვიტ.

არო აქკუნ დბაკუმ უი აკუნ; ანკაბ ბნე აქულა-
 რაქუა ანეყაბ, ჯოუკე ქულანე აქილარ აქეთა იახ-
 ცანე, იანდკარცობ ბბაკუ-ბტომებ ფჰიესკ დრულაბაა-
 რენ, ამვან ფა დლოუნააბ. ხშთარა დბოუმ აფჰიესკ
 ლეჰკუნმოუ ლარა ლნე ლებგომებტ აყნტი, ლეჰკუნ
 ამვან დკარშინე დციეიტ.

აქკუნ დანდკარშიებ ააიგუარა აკუმბარენ იახდ-
 გლაბ, უბრი აჰიარქუა ბეცნე აშიარაცაცია ირბაბ,
 აბენჩა.

ჩონაკ აბენჩა აჰიარქუა ამანე იახდენტეწებ აქკუნ
 იაიგუა ინეიბააბ, აჰიარქუა ადიე იახდექუნ აქკუნ
 დრულაშიეიტ; აჩა აფაცია დრულაკნე დაადეიტ.

აბას აკუნ აქკუნ აჩა იააბაბ, აბნა აგუთა აჩა
 აჰიარქუა დეშორულაშიაბ.

აშიარაცაცია რეიჰაბე აქკუნ ივნეყა დიგვიეიტ.
 ავნე დანდააიგაბ, აშიარაცაც აქკუნ დიაადეიტ, დარ-
 ფესხეიტ, აბებშია იწეიტ; ავნე დანააიგაბ ბებშია
 იბდრდომებტ. ხმძსგმე ინძიწეიტ აჩაფა ჯამხუნე
 ჰია, აჩა დანდააბაბ აყნტი.

აჩაფა ჯამხუნე აქეთა დებლანაგლაბ აყნე, ბეგმე
 დრულექე, ხშუკლოფეი, დერრალფეი, სახმალფეი უჰია
 ბეგმე დრეიდნე დყალფეიტ. იბბახუ რულავიტ ბეგმე
 იარაბნაკ. იქეთაქო უს ციგდაკ ყალარგმე უაქიშთა
 ჯამხუნე იაკუნ რატხმა ინარფხდობ.

ჯამხუნე დბაბაბ აშიარაცაცე დაარა ამალ რა-
 ციანე იბმაბ, ბბია, ქმატლა ინზობ ადიე იაკუნ. უი
 აშიარაცაცე ფა ბაწიეკ დიძინ, ახა უი იფა ბაწიე აკე
 იათსაბ უაკუმებტ; დგადან, დუავაგან.

უბას იშუკეაბ აკუმეკუა, ბნე აშიარაცაცე დეჩმაბავხან
 აფსრა დალაგფეიტ.

აშვიარაცავ დმშფესუაბ ანიდღრ იკკუნ ეკამშუხუ
 ირიააძაბ დააიფხაან უს იეიპიეიტ:--დად...
 უარა უოუბ ეხმა სარა სზქუფულრარტიე კკუნს ის-
 მოუ. სფა დნეიფმროუ უბოიტ, სმალ სფა ინაპკ, და-
 ნესწარ, იფხასთეიტოუეიტ,--იპიან, იმაზარა ზეგამ
 ახმელაქუაბ, იახმევნაქუაბ დვაგვლანუ ჯამშუხუ იირ-
 ბეიტ, რცაფხაქუაგამ იითეიტ, უბასგამ მაცწანუ:--
 სარა უაჟიუშთა სუფსუეიტ, ანა სუკკუნ უს იპიასოტ:
 --უარა უოუმა საბ კკუნს იმაზ, ზეგამ უარა უნაპკ
 იანიწეიტ, რცაფხაქუაგამ უითეიტეი, სარა აკგამ
 სზაქუითემბეი?--პიან; დაარა დგუააშოტ, უარგამ უი-
 რგუააშოტ, ანა იგუ ყაწალა იახმენძა ულშოო. იმუ-
 ძოშთა უბოზარ, დნაგანუ ირბაქუა, აუათახქუა ზეგამ
 რცაფხაქუა ით, ანა აბრი აუათახ იუმერბან, იბბან
 აკუბარ იურბარ იფსუ მაქხორიტ,--იპიან, უათახკ იირ-
 ბეიტ. უბრი აუათახ აყნუ ივნაგვლან ამრათაშვიარახმ
 ინხო, ამზა ეიფშო ილაშოოზ, ბუკვიეშციო რაპიშა
 ბაწი ლსახმა.

აშვიარაცავ დანფსუ, იფსუ ანთაბ იშოიპიან ეიფშო
 იკკუნ იმძო-იმჟიუა დალაგაეიტ.

-- ჯამშუხუ, ზეგამ უარა უნაპკ იანუბ, სარა
 აკგამ ახმეყოუ სუბდოროუამ, აკგამ საქუითძამ პიან
 ესქამენგამ დიკკუნ ჯამშუხუ, აშვიარაცავ იფა.

აჩოაფა ჯამშუხუ იგუ ანუფწიადა, აკკუნ დააიფ-
 ხაან აუათახქუა ზეგამ დრუკენეირთშოიტ არი აკ-
 აპატრეთ ბუკნაგვლოუ ადა. იირბეიტ ახმ, არაძენუ,
 იარა უბას ამალ ახმეწიახეზ. ანა აშვიარაცავ იფა
 აუათახ ინზაბგამ დუკნამეშოტ იმუიტ. იანიმუძა, დნა-
 განუ აში აარტენუ, დანუნუკენეირთშო, ბუკვიეშციო რა-
 პიშა ლსახმა ანიბა, აკკუნ იფსუ მაქხან იარა უა-
 წიყმა დკაპაიტ.

აკკუნ იფსუ ანილალა, აბრი მსახლოუ ლხათა
 ფუიხესს დანუხზააუმგა სჩოუსშუეიტ იპიეიტ. იაგიაშოა-

წიყდანუ აშობარაცკუ იფა აჩთშრანხე იხე ანირხა, აჩთ-
 თუ ჯამხუხუ იქურშინე დღიქულთვიტ, აბრი მსახეღრუ
 დღეშთანე დაახემგაკუა სშოქმააუა ჰია ჰიანე.

ჯამხუხუ იმვა დექულანე დაარა აკერ დნეყუახან-
 ნე, დეშთნიეთაბ აკუქკუა დანენაფშო, აძიე აციალუას-
 თა დხელანე, აჰაჰიჰია ანეშვიგულქუა შოიქოზ, ნას-
 გმე, დერკავგებ—ამლა! ამლა! - ჰია, შოიჰიომ იბეიტ.
 ჯამხუხუ იიბაბ დაარა იჯერიშეიტ, კრაამთავგე და-
 ბეშთანხანე დაანხეიტ, ახა ნას დნეიდგელან უს დიაბ-
 წააიტ:—ადგამელ აარჰინე ანეშვიგულ იქუქუ ბეგამე
 აჭარა უაქოუბ, ახა იარა უსგამე ამლა ჰია უჰიორ-
 ტეი, უბაკუ-უაკუბეი!—ჰია.

— სარა სჯაბშაბ, უარა აჩთათა ჯამხუხუ დუ-
 ბარ ეგმა დჯოლშარენ, — იჰიეიტ, ანეში ბქოზ.

— აჩთათა ჯამხუხუ ბანხძოუგამე სარა სოუბ, ახა
 ანეში, არი უარა იუქო აყარამოუ, აგამამამე სებ-
 ბომ!

— ჯამხუხუ ბანხძო უარა უაკუბარ უანხცა-
 ლაკამე სუკეზოუპ!—იჰიან, აკუჯამამე ეიცნე რქოუნა-
 რხეიტ.

ეიცნე იშთნიეთაბ დერბეიტ აძიე-ძერკავშოკ დაწა-
 გელანე აქირა დაქთნე, დერკავამ — აძბა! აძბა!—ჰია აჰი-
 ჰიარა დშთაქთებ.

— იყოლწო ბაკუბეი?!—ჰია, იჯაშანე იანიბწაა,
 — იყასწობეი, აძბა საკოუეიტ აუბ, — იჰიეიტ.— არი
 აძე იუქოუა ბეგამე უბემხაძოი! ჰია იანჯარშა, უს
 რეიჰიეიტ:— სარა სჯაბშაბ, აჩთათა ჯამხუხუ დექი-
 ბარ, ეგმა დჯაშიშარენ — ჰია.— აჩთათა ჯამხუხუ ჰია
 ბბერჰიო სარა სოუბ, ახა აძე წიეცაკ აბნამამე სბე-
 ეიუამ.

— ჯამხუხუ ჰია იბეშთოუ უარა უაკუბარ,
 უანხცოლბალაკამე სუკეზოუპ!— იჰიან, უიგამე დრეცნე
 რქოუნარხეიტ.

ეიცნე იშინეიუაბ აკუმკუა, დერბეიტ აძიე, ალუქუა იშაწანე აქაქუა დეშორცუმ. აქაქუა ანან აბახუქუა დეფო დეშორქათალობ.

— იყაუწოზიე? — ჰია იანიზწაა უს რეიპიეიტ: — ალუქუა სეშასემწარ სლასციანზოიტ, — ჰია. — სარა სჯაბშაბ აჩათა ჯამსუხუ დეჟიბარ ეგაა დჯაშიშარენ, — იპიეიტ ალუქუა ზშაბ.

— ჯამსუხუ ზანძჷ სარა სოუბ, ანა ალუ ანაკაჷუგაჷ ისზერწესძომეი, — იპიეიტ აჩათა ჯამსუხუ.

— ჯამსუხუ ზანძჷ უარა უაკუზარ, უანდკოზაალაკგაჷ სუკუზოუბ, — იპიან უიგაჷ დრეცნე რქოზნარხეიტ.

ეიცნე იშინეიუაბ, დერვაგაჷ აძიე იხე რაჰანე აქივანანხ დეშოფშოუაბ რბეიტ. — იყაუწოზიე უარა? — ჰია იანიზწაა, უს რეიპიეიტ:

— წუფხ, აბრესტიი სიანხ სეშოცოზ, ჰიეჰიქუაკფერნე იშოცოზ ზბან, წლაკ აახეიანე ირელასწან უაქირაანძა იკამპატ, აბერჷიე იკაჰარც იყოუბ, აბეჷგოიტ, — ჰია. წუფხ იურშიეზ, უაქიეგაჷ იშოთაკამპატ! რჰიან იანააჯარშა, უს იპიეიტ: — სარა სჯაბშაბ ჯამსუხუ დეჟიბარ ეგაა დჯაშიშარენ, — ჰია.

— ჯამსუხუ ზანძჷუგაჷ სარა სოუბ, ანა უი აყარა ზლოუ აძიე საკუბ, — იპიეიტ ჯამსუხუ.

— ჯამსუხუ ზანძჷ უარა უაკუზარ უანდკოზაალაკგაჷ სუკუზოუბ, — იპიან უიგაჷ დრეცნე, ზეგაჷ ეიძანე რქოზვარხეიტ.

ახუკვკგაჷ ეიცნე იშინეიუაბ დერბეიტ აძიე, ადგაჷლ ილემჰა ადკელანე დეშოქერკუაბ. ჯამსუხუ იკეზციეი იარეი არი აუაჷ იყაიწომ ჯარშან იზწააიტ, — უზბეძერკუაბეი? — ჰია. — ვ-შოჷშოკამსკ ადგაჷლ აწაყა ეისუეიტ, ირჰიო, იზხეიბარყაჷო ეილესკააუეიტ. — იპიეიტ, ადგაჷლ ზლემჰა ადკელანე იძერკუაბ. აშოჷშოკამსქუა ირჰიომოუ, აგულარა კეჯა ეისუაზარ რე-

შთებუ ჰაჰაუამეი, უარა აშუშოკამს ხუტქუა ირჰიონულნი
 ბლთეილურგოზეი ჰია იანჯარშა, უს იჰიეიტ: — სარა
 სჯაბშაბ აჩათა ჯამხუხუ ღეიბარ ეგაა დჯაშიშა-
 რენ, — ჰია.

— ჯამხუხუ ჰია იზუშოუგაჲ სარა სოუბ, ანა
 უს აკე ბლოუ საკუდამ, — ანიჰია, ადგაჲლ ბლ-
 ძა ადკელანე იძრ:უბ — ჯამხუხუ ზანძიუ უარა
 უაკუბარ, უახცოზაალაკგაჲ სუკზოუბ, — იჰიეიტ.

აძკვკგაჲ ეიცნე იშონეიუბ ღერბახტ დაჩადიე.
 უი აჰიეჰიქუა ზქუტიაბ აწლა დქუტიაბ. აჰიეჰიქუა
 ირგუამერთაძაკუა, აკ ახუ ალხნე დაჩააკე ალაწარა
 დაქუენ. ჯამხუხუ იკვციეი იარეი აწლა იქუტიაბ
 იყაიწოზ ჯაშანე ინუაფშოუა იანალაგა უს იჰიეიტ: —
 ჰაი, სარა სჯაბშაბ აჩათა ჯამხუხუ ზანძიუ ღეი-
 ბარ ეგაა დჯაშიშარენ, — ჰია.

ჯამხუხუ დანდგლაბ უს იჰიახტ: — უი ზანძიუგაჲ
 სარა სოუბ, ანა უს აკგაჲ სელშოაძომ, — ჰია.

● — ჯამხუხუ უარა უაკუბარ სუკზოუბ! — იჰიან,
 აბქვკგაჲ ეიმანე, ჯამხუხუ რაფხაა დნაგლანე რქო-
 ნარხახტ.

უს იშონეიუბ აკუმეკუა აძიე ვნ-ღუძდაკ იზე იქურ-
 გლანე ღეშონეიუბ რბეიტ. ავნე ზხე იქუგლაბ,
 იაიფელაბ ღეშოჯარშაბ ანიბა, უს იჰიეიტ:

— სარა ზაყა სჯაშიშაბ აჩათა ჯამხუხუ ღეი-
 ბარ ეგაა დჯაშიშარენ, — ჰია.

— აჩათა ჯამხუხუ სარა საკუგუშოუბ, ანა ავნ
 ღუძდამოუ, არი ავნე იქოოუ აშიწიყაგაჲ სხეშთ-
 ხუამ, — იჰიეიტ.

— ჯამხუხუ უარა უაკუბარ, უახცო სუკზა-
 ბააიტ! — იჰიან, ააკვკგაჲ ეიცნე რქოზნარხეიტ.

იკო, იკო დაარა აკერ ინეყუანძანე ეიფშო, ინეიტ
 ჯამხუხუ ღეშთაბ აფჰიეზბა ლაშციბა ადაუციბა რქო-
 ინეიბ ადაუციბა ირარჰიეიტ, რაჰიშა ღერმოუქ იშო-

ხუართამ, იზაბგდუ უბრი აბუ შოაკუუ, დღერმეორადუ
შოუყამლო.

ადაუცია არი ეიფშო ანრაპა ეილაციაეიან უს
რეძბეიტ, ჯარა აკალა ჰრეისაპ, ჰბერიააირ, ნას და-
გდრეზგარემ, ჰარა ჰიააირ, შიარა შიიააინდამ დეუ-
გარენ ჰია რაჰჰიაპ ჰია.

ადაუცია ბეგდუ ჯამხუხუ ხეს დებლარემბ ალა,
იდერწეიტ, აისარაქუ ინეიაანდა, რაშოთაქუ ითა-
ქუმ ახაპი დუ იყამალა დასნუ აგუთა ეივირთარც,
იანევირთა რაჰიშა დირთარც.

არი ჯამხუხუ იდერწაბ ადაუცია რაჰიშა იანლაპა
ლგუანალა უს ლჰეიტ:—სუხციე ხუცკ აღხნუ იმა-
ბარ, იყამა ინაქოშ-ააქოშნუ ახაპი დასერ იწოფეი-
ვირშიარემ ჰია. არი აფჰიებბა ლგუ ითალკემ იარაბ-
ნაკ აშოუშოკამსქუა ირბეძერკუაბ იაჰაირ, ნასგდუ,
აჰიეჰიქუა იდმერბადაკუა რხუ რეღეზხუაბ იეიჰიან
აფჰიებბა ლეხციხუ იდმერბადაკუა იძანუ იააგანუ ჯამ-
ხუხუ ირთეიტ.

ადერკანოხნუ, ადაუცია იწოუკიებ ეიფშო აამთა
ანააი, ჯამხუხუ იყამა აათფაანუ, ახუც ნაქოშნუ, ახაპი
დნახაგელანუ დანნას, აკარაჰია აკუ იაკდამშია აგუთა
აბიკუფეიტ.

აფჰიებბა არი ანლაპა დაარა ლგუ იახუეიტ, ახა
ადაუცია უი აქოუ იანემგელტ, არი აბგდუ დჰაბშიე-
თომ ჰია მავ რკეიტ. ჯამხუხუ იყაიწაბგდუ დაარა
რებლა იააწსიტ. არი აქოუ იანაწანა ადაუცია უს
რაჰიეიტ:

— ჰიიჰა კუაც ბჰო დიმაზააირ,—ჰია.

ნას აციქუა, აუიქუა შნუ, აჰატი რაციანუ იდერ-
ხიეიტ.

აკრეჰარაქოუ ჯამხუხუ იკეზციეი იარეი აწახლემბა.
ამლა, ამლა ჰია ანუ ში ბჰოზ დენრედდერტიალან, ამლა!
ამლა! შოიჰიომ ადაუცია რკუაც ბეგდუ იარა იჰეიტ.

ადაუცია არაგდუ იანაწანა უს რპიეიტ:—ჰაჰაჰა
აჰუ ბჷიუა დიმაზააიტ,—ჰია.

— არაგდუ ჯამხუხუ ივებციეი იარეი იზლარეხუარ-
თახზი? აძბა! აძბა! ჰიო აძერკაშთ იაწაგლანუ იბჷიუაბ
დანრუდდერტიალა, იზნარა ჰუ იმოუძაკუა, „აძბა“!
შოიპიომ, ადაუცია არშენუ დვაგელტ.

— შიარა შიახგდუ აძიუ დალეშინ, ჰარგდუ აძიუ
დალაჰხუეიტ; უბართ რუა, რაფხმა აგა იცანუ იააუა
დიმაზააიტ ჰია. შიარა აფხმა შიარა დშიაჰთორტ
ჰაჰიშა, ჰარა ჰტიუ დარა—შიარა შიაწახორტ,—ჰია.
არგდუ ბზიოუბ რპიან, ჯამხუხუ ივებცია დალერხეიტ,
აგანუ დცარაცუ, ალუქტუა ზშაწანუ აბახუქტუა ირჰთა-
ფალოზ. ადაუცია დალერხეიტ თაკუაჷიეკ...

აჰუჯაგდუ ეიმიანუ იციეიტ. იანცომ, ათაკუაჷი მადლა
იაალხუეიტ შორდ ფუტკეი კურტკეი. იახნეიშთაბ
იანნეი, ათაკუაჷი უს ლჰიეიტ:—ჯოუკუ აკუ აბენ
ეისორტ ჰია ჰარა ჰრთაჰშუამა, უტია არა, ჰაფუ ჰშაპ!—
ჰია. ლჷგბა, იიაშთაწიყდოუბ იპიან დანენატია, ათა-
კუაჷი დნეინ იხუ დალაფშოუა დალაგეიტ.

ათაკუაჷი, ლჷგბა იხუ დალაფშოუა დანლორცია,
ახუდ იხუ ინალაფსანუ, აკურტუ ნადერტიალანუ ლარა
აშორჰია ლემუა დექულტ.

ათაკუაჷი, ლჷგბა დშოციაბ, ლარა ადაუცია რჷკენ
დაბააიგუეიტ. ჯამხუხუ ივებციაგდუ იარგდუ ჰჷგბა
დანბარჩიშ ჰია უაჷიუ-უაჷიუ იშოფშოუაბ, იანენაფშო
დერბეიტ ათაკუაჷი აშოთა აგუაში დშოაადგულახმაბ.
ჯამხუხუ ივება, აშოშოკამსქუა ირბეძერკუაბ, იციაბ
იხუდა აბჷუ იაჰაიტ. ნას აწლა გრშინუ შოქტუსეკ აშ-
თახუ იააუეიტ ჰია იაწაგლანუ, რჷგბა დშოენხაბ ანიბა
ადაუცია რაშოთა ითაგლანუ აწლა დუ ხჷიანუ იანირში,
იანდკაჰაბ, აგაჰთა იციაბ რჷგბა ამახუ ანენეიტჰაჰა,
ჰაი! ჰია დვაწყდანუ დანუფა ადაუცია რმარდუან დნა-
ჰთაფალეიტ, ათაკუაჷი აშოთა დენთალონუ აამთაბუ.

ახუში ზღაბ ანერტა, რენწიარა უი აკუხუეიტ. ჯამ-
ხუხუ ივებციეი იარუი აფჰიებბა იზბზნიებ დდიულააგაპ,
ახმეწიცარა ეიფუშ დბჯვოუ აბაა დუ ანერჰია, აზან
ზხუ იქურგელანუ ირფულაბ იაანიკელან უს იჰიეიტ:

— აფჰიებბა ლეშალა ლოუშა იააგო, დანააგა-
ხუა ლჯვგმე ლარგმე ეიცააგაპეი,—ჰია. ნას დნეინ,
აფჰიებბა დბჯვანბ აზან იხე იხექურგელანუ, ივებცია
რაფხმა დნაგელუეიტ.

აფჰიებბა დააგანუ აქკუნ ფჰიესს დენითანუ აჰილარ
ააიზრგან ჩარა დუ რუიტი. ჯამხუხუ ილშუაბი იყაი-
წაბი ზეგმე დაარა იჯარშეიტ.

26. აპოვნთქარი ივაზერი.

3ოვნთქარკ ღეყან. უი ღიმიან დაარა კერზღერუაზ უაზერკ.

აბრი აუაზერ დაარა დაყიანძა აპოვნთქარ იკოზ ღეყან, არღმა ეოვა ღუსგაღ ღიმიან. დანაეო—სეშთ სეზნეყა, სხე საქუიოტი,—ჰია აპოვნთქარ ღიპიეიტ. აპოვნთქარ დაზერაზხეიტ, ახა—უარა იუეიფშოუ უაზ ღერკ, უაზ ყაზაკ, ღესზააგანე ნას უცა,—ჰია იეიპიეიტ.

დაზერაზხეიტ. ივზე დაან, იფა ეიპაზე დაზეყაი-წეიტ, აპოვნთქარ იახე ღიშთრაზე:

— სუმერფხაშან, აზაწა ღულღუარა აზმათახეუ უზა-წაღულღუაზ, აღერრა აზმათახეუ აქოგაღ უეიწამზან, უფხაგერციეზ, უეილყმაზ,—ჰია ღიაბეყან იფა, ირაშ დნაქუირტიან, დნეჰია-ნეფხმა ამვა დნექუიწეიტ. იარა დაჩსა რაშე აათგანე დნაქუტიან, ამვაციგდარალა ღიაფესნე, ამვა იბენე ზაპიეკ დნადტიალტ, იფა ღფი-

შიარაბზე, ინაწალულუაშა ეილთიკაარაბზე. დანნიკაღლა^{ნულო}
 დიზმდღარაბტია იბეჟ აათსახნე, არწიააპია^{მთხმ} დეჰმ^{მთხმ}
 იბეჟ ნაიქურიგთეიტ:

— უბცომ, უაბჯარ შთაწა! უშთახმყა უხენჰიე! —
 ჰია. აბრი ინაქურცკაკენ აყუყუაჰია ფშენტიე-ზუნტი
 რაყარაგდე ინეიხეკენ დნახესტ.

აქკუნ სჩაწასტრხარემ ჰია დაარა იჩთიშეიტ, ახა
 დიხეზუეიტ, ნას აჰიარა ყაიწეიტ, იაბჯარ იშთეი-
 მერწარაბზე.

— უს ანაკუხა, უაბჯარ უარმარახმტი იაარჰინე
 უარღმარახმ იუყუნწანე, უხენჰინე უშთახმყა უცა! —
 ჰია იბეჟ ნაიქურიგთეიტ.

აქკუნ იაბჯარ არღმარახმ ინეიყუნწან იშთა-
 ხმყა დხენჰიეიტ. აქკუნ იათხმა იაბ ავნე დააინ, დშო-
 ფშოზბ ითაგდე დააიტ. ილახმა ეიქურშშე, იხამბ აკგდე
 მჰიაძაკუა დნეინე ამცა დნეჩჰჰიატიეიტ, ახა უფიხგდე
 ბეგდე ირღერტ დეშოზმცაბ. არი იაშცია ხამმდღეს
 იყარწან დარა ჭჩაზბერკოიტ აცარა.

ადრკვარხანე აიჰაბე იწკეს ეიწბაბ იაბჯარი იარეი
 იჩოტრხოიანე ამვა დექულტ იაბ იბინ ალა. ახა აბრე-
 გდე, იაბ ამვან დააიფღლან იაშეიჰაბე იბიუბ ეიფშო
 იბიუნ, დხენჰიეიტ.

აეშცია რკუჯაგდე ირეხამბ ხამმდღეს იყარწან
 რეხეჰა კენ ინატიეიტ.

— იშეხამბეი, იყალაბეი, შიბენიაბეი? — ჰია დრეზ-
 წააიტ რაჰიშა, ახა ილარემჰიეიტ.

ნას დნეინ ლაბ დიჰიეიტ ლარა დდოქუეიწარაბე,
 ლაშცია ირეხამბ ეილულკაარაცე.

ლაბ აცარა აბინ ლოთიეიტ. ხაწაწას ლოთიეილა-
 ჰიანე ამვა დექულტ. ახა ეგდერთ იქკუნცია იშოტრ-
 ხიუბ ეიფშო, აბრეგდე ამვან დაალფღლან, ბეღლუ-
 ლუალა დნალეჰეჰააიტ, უი ინაქურცკაკენ აყუყუაჰია
 დნახესიტ, ახა არი აფჰიეზბა ზაყა დეშშეარებ, ლშიაქი

თვა, ღვთაებასა დიშკლახსუა დვაფხალწან, ღვთა-
 ნეიუბ ხაჰიეკ იჩხნადიფელტ. აარლა იფსუ აარქუი-
 ხან, იფჰა ლეზჭოთიტოტ:—ბაბ სოჟუ, სბუშენ!—ჰია.

ნას დააცოერწენ იფჰა დნეჰია-ნეფხა დლაბჟანუ
 ამჰა დეჰუიწეიტ.

ამჰან დეშხნეიუბ ხ-კჰკ ადაუცია რგუაში დნა-
 დგელტ. აპყაქჰ ჰია ლყამჩუ ლრაშ ამგუაცია ილუ-
 წალერცყინ, აგუაში ჩუჰიწილა დნასენ, ილუი-
 ვჰიანუ აშოთა დენთალტ.

არი აგუაში ადაუცია ახჰკგდჰ რემჩ ეილამწაკუა
 ირბაარტუამებტ.

არი ეიფშო ასირ ადაუცია რაჰიშცია ახჰკგ
 იანერბა დაარაძა იჯარშეიტ, იაგაშეიტ, ას აუაჰუ
 ლულუა დანდერემბაცებ აყნტი.

აშიარცკარანდტი ადაუცია ხენჰინუ იანაი, რგუაში
 ეივჰიანუ იშკაჰებ ანერბა, დაარაძა იჯარშეიტ. მად-
 ლა ინეინუ რაჰიშცია ირბწააიტ.—იაბ აუაჰუ დეჰუ-
 სთდა?—ჰია, ახა ურთ დაურდერხთუ.

აშთახმ ინეინ ასას იწააიტ—უბატეიუ,—ჰარა
 ადაუცია ჰახჰკგდჰ ჰამჩ ეილამწაკუა იაჰნამერტუაბ
 აგუაში უარა უმალა იზლაურტბეი?—ჰია. ახა იარა
 დბაკუბ აწაბერგ რეიმჰიეიტ.

ადაუცია ნეიციაჰიან, მაჰიეს უაჰთახჰუბ ჰია იარ-
 ჰიეიტ. რაჰიშცია ახჰკგდჰ დრულადერფშოიტ, იითა-
 ხჰუ დრელეიხრაბჰ. ასასგდჰ ურთ იდერგლაბ დბე-
 რაბნაშია იჩუჰაიწეიტ.

აუხა რაჰიშეიჰაბუ დითანუ ამჰარანდჰ დრეშთიტ.—
 სარა ჰიენთჰარკ იახმ სკარანუ ამჰა სჰჰუჰ, უანდენტი
 სხენჰიანდა ფჰიესკ დესჰიარანუ, დეზგარანუ სჰყამ, უბრი
 აყნტი ხაზ-ხაბჰ ჰიაროჰუბ.—იჰიან, ხაზ-ხაბჰ იშთალტ.

ადერვაჩოხუ ადაუცია რაჰიშეიჰაბუ ლაშცია ირალ-
 ჰიეიტ ხაწას ჰია დბერთაბ დშოლხენეჰუაბ. ადაუცია
 არი ირაჰაბ დაარაძა რელახმ ეიქუნაწეიტ.

— იმდღრუადა აიპაბე იგუ დამეხუაზარ!—
 ადღრუაუხა აგუბუენუტი დითანუ ამპარახმე
 შთიტ. უბრუგმ აიპაბე ილუეიპაბ ეიფუშ ლუეი-
 პიეიტ.

ადღრხახა რაპიშეიწბე დითანუ ამპარახმე დრუ-
 შთიტ. უბრუგმ ეგმერთ ლაპიშცია აიპაბაცია ირუეი-
 პიბ ეიფუშ ლუეიპიეიტ.

აბრი ალაუცია რაპიშეიწბა ნაშანა ზმბ ფპი-
 ბბან. ას დშოყაბ ლაშციაგმე ირუბღრუამებტ. ზეგმე
 ირციელდონ. უს იალპიეიტ ხაწას პია დბერთონ
 არფეს:—სარა იმდღრუეიტ უარა უშხანაწამ, უფპი-
 სუბ, ახა ნაყ-ნაყ ბარა ბხანახარაცუ ბეყოუპ. უი შო-
 ყალო იაბააუბუეი, უაჟიე იბასპიო უბრი აუპ; ბარა
 ბცო ბანალაგალაჟა საშცია რაშ გუართაჟ ბრულა-
 დრუშორა ბეყოუპ, ახა ბარა ზეგმე ირუეიციადოუ,
 რუშთახმ ინეიუა რულხ ბხაბე, უბრი ბარა იბეხუარ-
 თოუ რაშუპ!—პია ლალპიეიტ.

აფპიებბა იშოლალპიბ დნეყუეიტ. ზეგმე ირუეი-
 ციბ არაშ ლხაბე იალღლბეიტ. ლკუადღრ ნაქუწანე
 დნაქუტიეიტ; ხუქკ დანენასკმა, არაშ უავწას ია-
 ციპიან:—დაარაძა უალურა რელულუანუ იკხ, უმაპ-
 მებქუა სემგუაცია აჩოჯპია იალაწა ნაყ-აყ იაიქსა-
 გლაპ უპიარატიე, არწიააპიაგმე უბჟ სქურგა!—პია
 იანაპიეიტ. არაშ იშოაპიბ ეიფუშ ანაყაიწა, არაშ
 ჟფან აჟივან იალაღტ, ნას ი აპიენ ამგუაცია ავადა
 ირხანე წაყა იდიექულტ, იშხნეიუბ იააპიენ წაყა
 ინკაჟეიტ. ახა აქკუხ ეგიმებგუა დექუხუეიტ.—არი
 ფუშაგას იუბებუეიტ,—აპიეიტ არაშ.—შთა უდიექულ
 უშვა უქულ,—პიაგმე ნაციანეიტ.

დციეიტ აპიენტქარ იახმ. უაყა აპიენტქარ დიდი-
 კულტ დაარა ბზია, ახა უეიბგმე დფიშეარაბე დაარა
 იხმანთაქუაბ უსქუაჟ იდიწეიტ.

— უცანე აბე-შხაკ რნავს აბე-დი დუკ რქოჟ, აბე-

მძახვ რუჟაკვ ითატოლუ აჰია ეიქუაწია დუჟაგუღუღი
 აგუაწიეი აალრუხნუ ისზააგა.—ჰია იეიჰიეიტინჰლინინჰაჰა

დცან ირაში დაზწააიტ.—აჰიენთქარ აბრი ეიფშ
 სედიწეიტ იშთფაბური,—ჰია.

— აჰიენთქარ იუითააიტ ჰიეზბა ხუ-ეიქუაწია დუჟ-
 აცეკში ეიფშ იხუ, ილულუოლუ,—ჰია იანაჰიეიტ
 არაში.

აჰიენთქარ იითეიტ იშთიჰიაბ ეიფშ აჰიეზბა, ნას
 დცეიტ იმჰანჰ. ამჰან დაარა აგუაყრაქუა დრჰქუ-
 შიეიტ, ახა უეიბგდუ დნაძეიტ იახმაქუიკუბ.

აბჟ-დოჟ აჰუ, აბჟ-მძახვ რუჟაკვ ჰია ეიქუაწია
 დუჟ აათუკრუნ, ადოჟ ინუქუიან იცეიტ. არი აჰია
 ხანა ხეშთ იციან. დნადლილან ამგუა არყმარა
 დალაგუეიტ. ახეშთ რბჰ აჰია კუხხარაცუ ეგდაგდამ-
 კუა იანუჰაბ ამითაბჰ, აარლაჰია აგუი აგუაწიეი ახ-
 კდღბ ათფ აჰუ დნაძეიტ.

აგუი აგუაწიეი აათიხუნ, ირაში დნაქუტოლუნ ეიფშ
 ამითაბჰ აჰია კუხხან, ივანყმანუ ირუშთალტ. ახა არაში
 იზახმეშძაკუა ამჰან იკაჰან იფსიტ. აჰია ეიქუაწია
 აგუი აგუაწიეი აჰიენთქარ იზაიგუეიტ.

— უაჟიშთა უცანუ ბჟ-მშოუნუ რნავს, ბჟ-შხაკვ
 უახმენარხეწუა ბენჩხაკ ჯყოუბ, უბრი ხმანუ ხა-წიცაკ
 უბრი ახშთ სზააგა! — იჰიეიტ აჰიენთქარ.

ირაში დნაქუტოლიან ამჰა დექულტ. აბჟ-მშოუნუ დან-
 რავს აბჟ-შხაკვ რქუ დნეიტ. რნავსძატიი აშხაქუ
 დანნიეი, დნაფშოზბარ—აშხაქუა ულაფშო რხმეშძო
 ეიქუაჰაჰუან, ეიქუყდონ. იანაიკუყდობ ამცა აფერ-
 ფერჰია ინარბეყდონ უბას იაქუძან. არაჰა დბემცო-
 შია იბეიტ. დაარა შიართას იყაიწან ირაში დაზ-
 წააიტ—იშთფაბური?—ჰია.

— არი ციგმართანუბ, იბდღრუადა ჰაფსუ ჰზაცი-
 გარ, უგუ მცან აშხაქუა რააიმყდამითაბჰ, აღურა ლუ-
 ლუალა იასსუჰაკშოანუ, უმაჰმეზქუა ეიქუაჰაჰუომა უჰია-

რატომ აქვთ ვიღაც სემგუაცია ინალაწიან, უყამი აპყა-
 ცაშია სემგუაცია ილუწაწიან, აკვი ჰია უნასქუწიან
 სდოქუწა!—აჰიეიტ არაშ.

იყაიწიეიტ არაშ იშოიანაჰიან ბეგმე აკაკალა. აშხა-
 ქუა დვარბეყდონე ვიფშო აამთანე აშხაქუა აიკუა-
 ჰან, არაშ აგუწამა უჰია აშთანდტიი აშაქუა უჰია
 აარბეყარენ, არაშ დვრყდციტ, იარა აკუადვრ დნა-
 ხყდან ნაყ ადიე დნექუჰაიტ.

ადი-კარშირა დანდნექუჰან ქალაქე იბეიტ. არი
 აქალაქე აქოე ბეგმე ნაჰიერშიერანე იგვლან. აუა
 ბეგმე ნაჰი შოკუაკუანე ვილაგვლან. ჯოუე ტიან,
 ჯოუე გვლან, ჯოუეკნ ამუა იანგვლან იცოშია.

— მშოებბიაქუა!—იჰიან დნარულავლტ.

— ბბია უბააიტ!—იჰიეიტ ადიე დნაჰიან დანდ-
 გვლან.

— იყალაბეი, აბრაყა აუა ნაჰიან იგვლოუბეი?—
 ანიჰია, აბრაყატიი აჰიენთქარ იფჰიეს დაარა დეფჰიეს
 ბაათესუბ, ლქუაჰიარეი ყალოიტ, ლხაწა დააიბგუან
 აუა ბეგმე ჰაშოჰატარანე იყალწიეიტ,— იჰიეიტ;—
 უარა უბლანაწაღლულო ალა უნეინე აბჯარლა დურ-
 შიარ ბეგმე ჰაიქუხარ ყალოარენ, ანა ხაყიაკ რეიჰა
 ლუმერჰიაროუბ, აფშბა ანელჰია ბეგმე ჰაწაკრუეიტ,
 აფშბა ლჰიანდა ლეზუდა ხეუსაროუბ,—იჰიეიტ.

აჰკუაყეი ლქოე დნეინ, სალამ ნალოითან,—აბრი
 უაყიეწიყდა აბართ ინაჰიან იგვლოუ ბეგმე ვიქუბერ-
 ხაროუბ აკუმხარ ბეზუდა ხესსოიტ.—იჰიან იაჰია ათრა
 ითფაა დენლედხეზლტ.

აჰკუაყეი დშიან,—ბეგმე ბხანააიტ, არი აკე,—ლჰიეიტ.
 —აჰისაქუა ხაწახააიტ, არი ვბა,—ლჰიეიტ.

— ანაცია ჰისახააიტ, არი ხეა,—ანელჰია ატანჰია
 ლეზუდა დნაწასენ, აფშბატიი აყია ლჰიანდა, ლხე
 კუმეკლუა წაყა ილწიეიტ.

აჰილარ ბეგმე ბხანეიეიტ აჰისაქუა ხაციახეიეიტ.

აბრი აყარა აუს დუ ყაბწაბგაე დხაწახეიტი, აბაცია
 ჰისახეიტი. ირამ იფსნე იახაკაეებ დანნიე იბახახან...
 აქეიდაჰია აჰირა იაკუენ. აბნაჩთა აბნა ააიგუა-იყან,
 იააიხმან ახ'შო იმანე იშთახყა დხენჰიტი.

აჰიენთქარ არი იიუქუაბ ანიბა, დაარა ხაწა-
 დულუას, კერბდერუაბ უავეს დიფხმადან, აჰამთა დუ
 იითეიტი.—უთახებარ უკუნეა უცა უანესთახეუ უსბაა!—
 იჰიან იხე დაქუითიტი.

დხენჰინე აკუნეა დეშოცობ ბაჰიშა დიბჰიამ ადაუ-
 ცია რქუე დნეიტი. უაყა ურთ რაჰიშეიწბე, ლარა
 დეშოხაწახოზ ბდერებ, ფჰიესს დიგუეიტი. ეგდერთ აკუ-
 ჯა, ადაუცია რაჰიშეცია, იაშეცია ირბიგუეიტი ჰისახე.

აკუნე დახმააიბ იამ. უჰია, იაშეცია უჰია, ხადღლა-
 ფშოალა დახმხენჰიებე ეიგურდმან ჩარა რუიტი, ჟირა
 რუიტი, უი ნახეს დასუ რხაბე ანხარა ინალაგუეიტი...

27. აუუ-ეიუა ხაჯაჯა ჩხანაშუ.

ოილაკ აქო დენზონ, აქოტიუა აპ ჰია იბუშ-
თაბ, იარა იუებდ აქო იმაცარა ჟილარ აპას დო-
მან. იარგდუ აციგმარა, აბზიარა უჰია აკ იაწახოზ
ადო იაკუმბტ, ილანუ დეყან.

არი აპ იუაზრა დახუსხან, იქურაგდუ იძახან,
დთააციარან, იმან ხ-ვკ აფაცია. ართ აესცია
ეიფოშუნ ფოშორალა, სახალა, ყაბშალაგდუ ეიქუშიანუ
ეიდგლან აბქოა ეიფოშ. რეიჰაბუ იხეწუან 25 შო-
ქუსა, აგუბეანტი იხეწუან 22 შოქუსა, აიწბა იხე-
წუან 18 შოქუსა.

ჟი იფა ეჰაბუ ჩონაკ შეჟმთან იიართა დვულწუნ,
ილანდ მცხუ ეიქუწანუ აკ დაბზუცუა დნეინუ ავუნ
ასოჟ დნექუტიეიტ, აპ იგუეითეიტ იქკუნ იგუ აკ
შოალაბ; არი აპ გუთუხას იშთიხეიტ, ახა იარა დი-

ბემწააიცი, სარა ისეიჭიარემ იჭიან. ნას აჰ იაჭიარე-
ფარცია რუადიო დაიფხმან—სუკუენ იხმბიქილანმა
ბეიქუუხეი, უიზწაა!—ჰია დიბენაიშთიტ. აჰკუენ იაჭ
იქოჲ აჭიარა დაციფხმანშონ, ახა დხუტუან იაგმა დიცი-
ფხმანშარგმა იეიჭიარ ეიჰა იშოეილდემ ელსიკიან დშოა-
ციფხმანშობ იბენაიშთებ ინაიეიჭიეიტ:—იახა სახანგ-
შთალაბ იბბეიტ ფხეძლა ისემბაცუბ ტიულაკ, ტატაშ
დანმახერგაბ ჰია აჟიეტიუაა ბეძმახუ რჰიობ აქეთა;
უბრა ფხეძლა სნეიტ, უააფსერალა იხკიანე შთაკ
ყაწოუბ, უბრი ავნაუწყა ითაგელან ბეუბანე ეინაგე-
ლაბ ხან დუკ.

აჰბატოი ახეხა იახაგელაბ ახან წიეცა სარკმალა
იყაწან, უბრა დეუნატიან, ნცია ხშოოუბ ჰია უჭიარენ
ფჰიებბა ბზიაკ. აშეი ახშოი ელათიო, დეილუფხბააუა,
უნაცია ათეფ ლენხალო. აიაშოა უასჰიარამი, არი
ფხეძლა იბბაბ აფჰიებბა საბ ივინრა დშოაქენაგობ
ელსერგოეიტ, თაცას დიმაბარაცუ სთახუბ საბ დაქუ-
შოაჰათხობარ საგმლეშთალოიტ იყალალაკგმა,—
იჭიეიტ აჰკუენ.—ამალა, იიჭიო ათაკ ელკაა,—ჰია
იეიჭიეიტ. არი ბეიჭიებგმა დხენჰიენ აჰკუენ იაბ იქოჲ
დნეინე, იშოიაჰაბ ეიფუშ აკაკალა დამბურხუცნე, ნასგმა
აბ იიჭიო იქკუენ დშოაბეფშოუ იეიჭიეიტ.

არი აუს აჰ დაარა დარხუციტ დამაქუშოაჰათ-
ხეიტ, უსყანტიი აამთალა აჰ ინაპაწაყა იყამბი ბეგმა,
იუააჟილარ აძიე დამგემკუა ეიზიგოეიტ, ჩონაკ იქკუენ
დრელაირფშოხაცუ ირელთინშუაბ დიციწარაცუ კე-
ბას ჰია.

აჰ იქკუენ დრელაფშოიტ ეიბაბ აუაა, ანაწარაქოჲ
დელულუაინაბ ჰია იგუ იბანანაგაბ დრელთინეიტ ქამ-
შიაყუა იფა აუაჲ-ეიქუა ხაჯაჯა ბანძებ: იჩოეიბი-
თეიტ აჰ იფა იმჰანეჰა, იჩოქუა, იაბჯარ უჰია; ნას
იკვბა დიმახე დდიქულთეიტ ფხეძლა იიბაბ აქეთა
ლაბქოაბალა დამცარაცუ. ართ აუაა ბენდა რჩოეი-

ქუთრშიანზე ირთვილთვეიტ. დაარა მცხუ ირცცაკნე
 იცონ; კუმშო ირნეყუაშობა მშობალა იახესიტ. ახუ
 ლარაგამ ნარზხმეიტ იაგმანგლოთვეიტ იახმარქუ
 ხულაბ, ინატოეიტ, იარა უაყა აუხა იახემსრაკუ. აუაჭ-
 ეიქუა ხაჯაჯა აბლმანაჰია ამცა ეიქუიწეიტ. რჩხდღრ-
 თხეიტ რჩხქუაგამ აურჯშთიტ ადოაქუ.

აჰ იფა, იკუბა უს ნაიეიჰიეიტ—სნეწეწუეიტ სააია-
 ანდა ჯარა უმცან.—ჰია. უაეიწეიყმა ჰია იცაბ დმააიტ
 შოარფახნდა, აუაჭ-ეიქუა ხაჯაჯა უა დოიან, დიბ-
 ფშოუან იკუბა დანბააუეი ჰია. უს აშოარაგამ ადო
 იააქულთვეიტ, აჰ იფაგამ დააკლყეიტ. აჰ იფა და-
 ხმანბ იკუბა იარა უა დახანიეებ დგგლოუბ დეიქუ-
 კაჰა, იმცა აგუფუაჰია ეიქუწანე, იბესთა კაჰა უა
 იახაკნაჰანე. აუაჭ-ეიქუა ხაჯაჯა იარახნაკალა
 ირხთიეიტ აჰატო, აჰ იფა დნახირტიეიტ; იარა
 დნეინე აჩქუა იაარცცაკნე იკუადღრიტ, ნასგამ დააინ
 ახმეშითჰია კრიჰეიტ; ნას აჩქუა დაარზხან იკუბა
 დებცებ დენჩოქეიწეიტ, იარგამ აბლმანაჰია დენჩო-
 ქოთლოთვეიტ. რკოზნარხთეიტ რაფხმაყა დღრვაგამზ
 ინარცცაკნე. ხუანა ხუმეშო ინეყუონ იმტოაძაკუა.
 დაარა კრ მვა ყუაფა-ქოაფა ბაათსრაგამ ირხესიტ.
 ახუანა რბ რჩხადღრგალოთვეიტ იბებცობ აქთა, იაგ-
 ნადგლტ ბაატოე ვნ დუკ; ახულარაგამ უი აკუ-
 ხთეიტ.

აჰ იფა იკუბაგამ იარგამ იმშოაძაკუა აბაატოე
 ვნე ინეკნალაბარ უაკუტივსაკ დეყაძამეზტ, ახა ირხიან
 იშოაქუნანგობ ეიფშო, იაგეილზრგან აძოე დეკნანშოა,
 ბენდა იფშოძაძანე. აჰ იფა დაათსა დეყან დნექუიეიტ
 ავნე ხმშოაშოაქოე, იგუ კარშინე დაგამუციეიტ იარა
 უა. აუაჭ-ეიქუა ხაჯაჯა აჩქუა ნაუენე დააქუგეფენ
 აჰატო ფხა ირხთიეიტ. უი აამთაბე იკუბა, დებცებ
 დქოზხთეიტ. აძე ააშთხნე იკოე, ინაპე იირძოძოეიტ,
 ნასგამ დნახირტიეიტ ასტოლ ირხთიან. აჰ იფა იკუბა

დაადრტილანე აკრიქეიტ. აჰ იფა აკრანიჭა დეშ-
თალეიტ, აუაუ-ეიქუა ხაჯაჯა ასტოლ აბილურგანე
ადიხამე დენდილწიტ, აჩქუაგამე ააგუეითეიტ, წან
აგუაში დნადგლოეიტ დყარულუა.

უა დეშოგვლამ აწეხ აგუ ააივნაშოეიტ. აუაუ-ეიქუა
ხაჯაჯა დანძორკუ იაჰაიტ, აეიტი ადაუ ჰია იბეშ-
თამ იხეშა, ახა იაჰაგამე იგუ. რხაწანე აგუაში დნა-
ვაგლოეიტ იააიუა დიბგუამთარტი ეიფეშ; იყამიჯ
შოტბეჯ იგომ უაუკ ილემჰა ეწნახუან, ირამ დბექუ-
ტიამ ახეშა აშიაფეჯაფე ხნაეიფონ, აშაპე შოტბეჯ
იგომგამე მიტიძან, იახმარგვლოზ ადგამელ არწესუან.
აბასალა ატიელა რბგანე იააუამ ადაუ უი აგუაში
დანადგლა დბექუტიამ ირამ იაბემგუალიტი აგუაში
ათალარა.

ადაუ იბეჯ ააირგოეიტ.—ჰაიტ აბაათესე უბეცი-
შიაბეი სრამ! უარა უბეციშიო აუაუ-ეიქუა ხაჯაჯა
იაკუხამ, დამემიტი დამემშიეტი დინამბარგამე
დაამგომეი უი არეცჰა არანმა, ადაუ იჰიამ ბეგამე
აუაუ-ეიქუა ხაჯაჯა იაჰაუან.—საგიტი საგამიტი,
საგამაიტი!—იჰიან აგუაში ახმეშითჰია დაავწყეიტ.—
უააბგაბი? უფესე უხე იათურხოეიტ!—იჰიეიტ ადაუ-
იაეია აჰიანა დალემგაცეუა აუაუ-ეიქუა ხაჯაჯა დხე-
სიტი ადაუ იფხერთა იარბანე, იარა უაწიყმა ირამ
დნახეკრნე დენკაჰაიტ. აუაუ-ეიქუა ხაჯაჯა დნიხახხენ
იაჰიებმა თფაა იბლემჰაჰა ააქოხენ იჯება ინთეიწეიტ,
დლაიგუთასნე დიწიანხეიტ უაუკ დიმბო. უს, იაგამა-
შოეიტ.

რეჩქუა ვიკუადრენ იჩოქეილანე იდოქულეოეიტ
იმცკაკციაკუანე, იაგანეიტ დარა რხაქუკენე იბეცობ
აქეთაქო. ამალა დარა ინეირც რგუ იახმთამ ავნე
იმნეიკუა, იჩოქეიწეიტ ააიგუარა ჯარა. იარა უა იახმ-
ჩოქეიწეებ ირებწააიტ—იყოუმა აბრა, უაათესერალა
იჩათანე აუაჩასტკა ხკაა, უბრი ავნაუწყა ბეებანე ეიხა-

გელოუ ახან თაგელანე შიჰაბლაქუ? — ჰია. იიაშთანე
 იაგეჟაბაბა, იზეზაბაბაგე ირარჰიეიტ იშუჟაბ. დღე
 ლლა იახეჟაბ ნადღერბეიტ, იზეიფშორანგაგე ნად
 დერჰაიტ, ნეიშა შთამამეზ ალა აჟილა ირარჰიეიტ,
 უი ლქუე იზეიზგაგე ებგალა დეშეზემცობგაგე ნრარ-
 ჰიეიტ.

ფშენვაჟიეი ბეჟი ვკ აუაა ნეიხან აფჰიეზბა ლბა-
 რაჰია, ლაბ უაჟ აჰ ლახეცეგეაჟ იაკუნ აბე, იგუამ-
 ფხაკუან რეზქუა ხეწიწიანე იაშთა ხკააგას იყარეიტ.
 შივკე რბე აძიე იოუბ იაგეზ უიგაგე უარა ინაუგეაბ
 რჰიეიტ. აჰ იფა იცეემლხეიტ ანეირა. აუაჟ-ეიქუა
 ხაჯაჯა დეშოზმა, აკაბე დაწახახაზმა ცეგეარაჟ ბზა-
 ნწე; იმნეიკუა იხენჰიორ იუაზმა იარა, ნას ართ ანჰ-
 ნეიუაბ შადა იმნეიძეიტ დარა ბეზნეიუაბ აბე. აფჰიეზ-
 ბაგაგე დიფჰან უატოი ატეღლა ბეგაგე ბნაპაქუე იყაბ,
 ბაამთა ბზია იბგაძანაბ აძიე. ადერრა ირთეიტ უი
 აფჰიეზბა ლაბ დარა უბრანჰ იშთნეიუაბ, იარა იფჰა
 დერბარაცე, ფხეძლა დეშობაბ ლარა აჰ იფა, ნასგაგე
 დეშოგუაფხან დიფჰიესნე, იაბ ივნრაბე დეშოთახან,
 ნასგაგე იარა იფრეძ დაბხუცნე დეშოფეშთაბ ლარა. უი
 აფჰიეზბა ლაბ აჰ იფა იახეჯნტი იაჰაბ აჟია შაპ
 აციიმეკეიტ, დაქუეშაჰათხეიტ, დეგეიგურღეიტ. იფჰა
 ლბე დაალაგან აჩარა დეუ აურანბე იჩთენიგალტ.
 აგულა-აზლა ბეგაგე ეიზიგეიტ დარა რანგაგე—
 შიაი, — ჰია ირზენიციჰაიტ. იფჰა აჰ იფა ფხეძლა
 დეზბაბ, ლაბქუაბალა დეზფეშთაბ დიითარაცე.

აჩოჰიარა ირემაბ აბე აჰ იფა დნეიტ იკუზა აუაჟ-
 ეიქუა ხაჯაჯა დიცნე აჰ ივნე, აჩარაქუე, იბეზნეიზ
 აფჰიეზბაგაგე დედღერბეიტ. აჰ იფა აფჰიეზბაგაგე დელ-
 გუაფხეიტ, უაჟა აჩარა ბაშთახომეზტ მშოკალაგაგე
 იბალგადომეზტ, დაარა კრაამთა ჩარან, იააშთაცეფ-
 ხადაბ აჰ იჩარა ირქუეჟუან. აჰ იჩარა ახეშეშო რეჩონე
 იდექულთეიტ დარა ბეზნეიზ აფჰიეზბა დრუმანე;

აფიქიბბა ლაბ ილციწიციტ ამბარა ირაციაძანე. კრუკ-
 ბბეკ იანანმგობ, აუაათსტრაგდე შივკე რაყარა თქმანე
 ინალციწიციტ; რთაცა დრემანე ინაწისიტ ადრუჰშია
 აჰ იფა ივნიყა. აჰ იფეი აუაუ-ეიქუა ხაჯაჯეი ხდე-
 ძლდა აძლად დახაროუბ ეიგურდმანე ნასგდე ანად
 განე ჰშოააუა ჰქეთა უაა ჰარბანდა ჰია იცცაკოუან
 რეშთახყა. უს ტაკუ ინეყუანმანე ეიფეშ იააიტ დერ-
 ვაგდე იანცობ იანდეყაბ აბაა-ვენე აქუე. იარა უა ახუ-
 ლარაგდე ირექუნაკოიტ, იაგმაანგლოფეიტ აუხა უა.
 ადრუ დერგან აგუგუაჰია იააჩრეეწიციტ უა იფხმა-
 რაცე. აუაუ-ეიქუა ხაჯაჯე დექუგეყენ არ ირუკებ აძატი
 ფხა რეზირხეიციტ. აბლმააჰია ინარტიანე აკორო-
 კხეიწიციტ, დერხაგმაგმა, შივკე ამაწ რუაშია; კრ-
 ძანე აშთახე ზეგდე იშორექუნაგაბ იშთეიწიციტ, ნასგდე
 აჩრქუა რთეფ იქუიწიციტ იარა დყარულუა დნადგ-
 ლოფეიტ აბაა გუაში.

აშთაქუ იტიამ აუაუ-ეიქუა ხაჯაჯე ამალაგდე იგუა-
 ლაშიომებე აციაარა, ინაირშოთძეიციტ ზენდა. უს, აშთა-
 რანე ინეიხეიციტ, არბადექუაგდე რეზექუა ააილარ-
 ფეიციტ, აგუაში დმედგლაბ აქუე იააინე იააქუეიციტ
 ხვკე აშთაცია, აუაა რაჯალ ბშოო ჰია იმეშთახ. ართ
 ხაჯაჯე იბონ, ანა აშმეჰია აგუაში დავაგელან, იფსე
 ძანე დძერკუა. აშთაცია ახვკე იააინ უს რჰეიციტ:—
 უახა, აბრი აფჰიეს დეზგო აჰ იფა, იაჯალ შთაძამ
 მაკმანა, ხემფადა იაჰშოაჰ,—ჰია; ზეგდე ააქულენ,—
 იბბიოუბ,—რჰეიციტ:—ნას, უაწიე ათაცა დრემა იშთ-
 ნეიუა აძე დუ იბეჩოფენგლოო ირერცე აბეშარა ინეი-
 უანე აფეშოა აასნე იფჰიეს ლხელფა ლხერშიანე აძე
 ითანარშიააიტ, იარა უი აამთახე ითეზგოიტ ჰია იხე
 ანლაირყულაკე იჩუე დნახყმანე აძე დთაჰანე დ-
 შააიტ,—ჰია. უი დანახეფა იჰეიციტ ეგი დახეტიამ,—
 უი დნახეფარ, ადეიწიციტ იახნექულო, სჩუე სერხემა-
 რეიციტ ჰია დანააქუხემაარლაკე იჩუე შაციხესლან

დნახყდანუ დანხეკაპაუბ დღესააიტ; — უი დნახეფარ
 — ანერჰია, — უი დნახეფარ ათაცა დრუმანუ აგუაში
 იანენტალალაკა ზეგამ ახუხუაჰია ახესრა იანალაკა-
 ლაკა იარგამ დხესრცუ იტაპანჩა იაიქუიკუშოლ; იაკ-
 სთააცია იხუ ითადერშიააიტ, — რჰიეიტ; — არი ჩაჰანუ
 იჰიარაგამ დჰაშჰატარახააიტ, — რჰიან იცეიტ
 აშუაიცია.

ართ ირჰიომ ზეგამ აუაჰ-ეიქუა ხაჯაჯა იაჰაუან
 იგუნკლანგამ დღესან. უი აამთახუ აშუარაგამ ადიე
 იააქულაეიტ, იყაყაჰა იანააშუა აბლდააჰია აჩქუა
 იკუადერენ იჩრჰეილჰეიტ. რთაცა დრუმანუ იდიე-
 ქულაეიტ, იარცკაკენ რეჰენყა. აუაჰ-ეიქუა ხაჯაჯა
 დაივადგელტ აჰ იყა. იშხეიუაბ იხეჩფენგდლჰეიტ
 აჰ დუ. აფშატლაგუ იაასუბ ათაცა ლხელთა აალეზ-
 ნარშიან აჰქ ინთაშიეიტ. ითეზგორტ ჰია აჰ იყა დანა-
 ლაკა აუაჰ-ეიქუა ხაჯაჯა დაახერხუენუ უს ნაიჰიეიტ
 მაჰა, — ჰაი, ჯუშთ, უარა აკე ზეგნომ უაკუმბტ, იუნდ-
 ზეი იახმა, სუჰჰიეს ლხელთა აჰქ ითაშიაბ თესრჰეიტ
 ჰია უშოფალაგორ, აჰიე უიბარგამ უირფხაშორტ,
 უაგამბციაეიომ ნას იარა იქოჰ, — ჰია. აჰ იყაგამ
 იკეზა იაჰია იხეჰმჩოიტ, დააყუწიტ. (უა დეხსირ-
 ფეიტ იაჯალქუა აკე).

იშხეიუაბ ადიე ეწუბ იახნექულაბ. ითახხეიტ,
 ჩოუ ჰია დლაწყა-ვაწყარაცუ. ახა უააგამ დირ-
 ფხაშან დაყუიხეიტ. (არა იაჯალქუა დარჰაკე დე-
 ხსირფეიტ), უი ნახეს დიდგელანუ დიეჰმწაჰუანუ
 ათაცა დრუმანუ აგუაში ინთალჰეიტ. აჰ იყა, იაბ
 იუნუ აშოთა ზეგამ ახუხუაჰია ახესრა იანალაკა იარ-
 გამ დხესრცუ იანაქუიკუ აუაჰ-ეიქუა ხაჯაჯა იარ-
 ლასნუ უს ნეიჰიეიტ მაჰალა: — ჰაი, უშოზბოჰუ უჩოჰ-
 შუამა, უაბ იქოჰ სუჰჰიეს დსემანუ სააიტ ჰია უშოფა-
 ხესჰეი, — ჰია უაყაგამ იჰიარტოჰ დახემფეიტ. (იანა-
 ჯალკგამ უა დნახსირფეიტ).

ათაცა დრუმანე იახანეიბ ერგაძა, აჰ დგუღოდა-
 ძანე აჩარა დუ დაწასნე იუიტ. ზეგაძე იჯარშიე
 ფხეძელა იიბაბ დღეშთანე დახააიგაბ. აქილარ იყაბ
 აჩარა იშახატაბ აჰ იფა ინეიქუშწიეიტ აქია ბაა-
 ფსეკ, აუაჟეიქუა ხაჯაჯა იბჰიან. უი აუაჟეიქუა
 ხაჯაჯა იბჰიჩაიიტ.

აქილარ იყაბ ეკურშთანე იააირგელაჟეიტ, იარა
 აგუთა დენთაგელაჟეიტ, აქილარ ზეგაძე აარძერჰნე
 დნალაგაჟეიტ აჰიარა:—აჰ იფა იარა იმერდერძაკუა
 აბიარა დუ შოიბიუბ, იანცობ ადაუ დშოიციჟინი-
 ხაბ, მცემქუა იშოიაშახაბალა ადაუ იიშებ ილემჰა
 აათეგანე იდირბეიტ, ნას იხენჰინე იანააუაბ აშახაცია
 იაჯადუ შურშაბ, ხ-აჯლკნე, აკე დახუთარგაძე ეგი
 დშოაგობ, უბართ ზეგაძე დერხერჟანე იშოაიგაბ
 იფჰიესგაძე იარგაძე, ნასგაძე აჰიარა დშოაქუითუმგაძე,
 ნეიჰიეიტ, იჰიარ დეშხაჰიხობგაძე უა ინარეიჰიეიტ.

აუაჟეიქუა ხაჯაჯა იაქია დაგმაღაჟეიტ, დხაჰი-
 ხან აჰ იდიგუთანე დაანხაძეიტ.

არო აქილარ მცხუ იჯარშიეიტ, ილაკურშიეიტ; აჰ
 იფა იჩოიშრაცე იაქუიკაჟეიტ, ახა აქილარ დერჟა-
 ჟეიტ, ილდმერშიეიტ აჩოშრა. აქილარგაძე ეილ-
 გაჟეიტ რჰენეჟაქუა იცეიტ. აჰ იფა ითააცია უს
 ნარეიჰიეიტ:—სარა უაქიეშთა ყაბაარას ისოუა ეგაძე-
 ყამ, სხე ახაგენახო სციოიტ, უაჰა ხენჰირა სექუმ, სხე
 სერძეჟეიტ.—ჰია ნეიჰიან დციეიტ.

დელიან უახეი ჩონი აბნა. უს აშოჰქუსქუაგაძე
 დაარა აკერ ცეიტ, ახა დენემჰიძეიტ სჰენეჟაჰია ბენძა;
 ბნაუაჟე ჰასაბლა დყალაჟეიტ. დღესერ ითახენ, ახა
 დღესუამგებტ.

აბნაქჰე, უახეკ დშოჰციებ აძიე დაინე დაახაგე-
 ლან უს ნარეიჰიანხებშია:—უარა უშთანაჟა დუოჟეიტ
 აფა, უბრი დეჟინე ქუაბლა, აგუარაჰია იშოშოუა
 აღიაგუთანე იქუგლოუ ახაჰი, იაარჰინე ახე ილთა-

ურთარ აუაზ-ეიქუა ხაჯაჯა დებზანოიტ, — ჰია. არი
 აუაზ უამა შოქუსა ბნალა იბზებგანმაბ დეტორენ
 დაათშოიტ. ამოურჰია დენენჰოიტ ივნეყა ირცცაქენ.
 ივნე დახმააიბ იჯარშეიტ ითააცია, სხენჰოიამ ჰია
 რაჰიანე იცაბ დენენჰინე დახმააბ. იწაბერგენე დაგი-
 ხმან იშთახმეყა იფა.

აუხა ითააცია უს რეიჰიეიტ — უახა სჩოესკუაბა-
 როუპ აქუაბ ალა აძე სებეკნაშეჰია! — ჰია.

აძე კნარჰაიტ; იარა იფა ხუქე დიეიგურდმანე
 დიახუმარუან, ნას უს რეიჰიეიტ — უაჰეშთა შიარა
 შიეცა, შიეშთალ, ამალა ახუქე დესბენშეჰე სებზარა
 დებზაპ სჩოესკუაბაანძა, ნას სარა დნაბგოიტ, — ჰია.
 ითააციაგმე კაგელანე იცეიტ შთალარა.

იარა იქკუნ ხუქე დიახუმარუან აკრაამთაგმე; აძე
 აგურაჰია იანაილიათია იქკუნ დაიძლავუნე აკუა-
 ჰაჰია აძე აქუაბ ითაბ აქოე დენთაირშეიტ. დაარა
 აკრაამთა აძე ეილაირშოიტ. ნას აქუაბ დეშთაბ
 იხუქე დიძანე დენდოელწენე აუაზ-ეიქუა ხაჯაჯა დნაჰინე
 დახმგელაბ აქუაბ აარჰინე იხე ინთარფანე დაინე
 დეშთალტ. ახა აუხა დაუციანხოუაბ ციგმარულა დეგუ-
 ჟიაჰეო ირშოეიტ. აჩხე ამჟემთან იანააშთა იაა-
 დოელწზარ აუაზ-ეიქუა ხაჯაჯა აფხმარცა აირჰიეიტ
 იხააძა, რხუქე დექუფრაა იაფხმა დეკუაშოეიტ.

არი აჰ იანიბა დერკაგმეხ აჩარა დუ იუხტ, იბაიმ-
 ჰიან ჰია აძე დყამლოეიტ. ჟილარ ზეგმე იდდერბეიტ,
 იდდერაჰაიტ იყალაბ აჯაშატე; აჟილარგმე ირხა-
 მეშოთეხოუა აჩარა ეძანე იცეიტ რეკნეყაქუა. აუაზ-
 ეიქუა ხაჯაჯა აჰ ფას დყაიწეიტ, იმაზარა დალაიწეიტ.

აბასალა აჰ იფეი აუაზ-ეიქუა ხაჯაჯეი ეშცი-
 ხეიტ ნაძაძა; სარგმე უბრა აჩარა საახეწენე სააუეიტ.

— დად, აღუნეი ზეგმე გურშეჰა წივანეს იაკურ-
 შთანე გურ სსალა იხსურკაანძა ანცია უიმშააიტ, —
 იჰიეიტ იბაჰაბ.

28. იაზიარშებოზ რაჰმირ.

ონონ ხვეიშცია, რაბ დრუმანე. რეიწბა რატმირ იხმძენ, გაძასგმე დრუმან. რააიგუარა ღენხონ აჰაკ ხვე-ფჰაცია იმან.

აკეუნცია რაბ დანფსუაბ უს იჰიეიტ:—სეჰკუნცია სარა სანფსლაკე შიართ აძიადიალა ხახა სეში-კაფშა!—ჰია.

რაბ ღეფსიტ, ღერეჟიტ. აუხა ღერხმარანე იყან, ახა აიჰაბაცია ჰაბცომ რჰიან აძიგმე ღემცეიტ. გაძას ირფხმადომ რატმირ აბჯარ ააშთხნე დცეიტ.

აუხა წხაბეონ აძიე ვიქუაწია მათიალა დეილა-ჰიოლუა, ჩოვიქუაკ დაქუტიოლუა დეკულააუა, ახე ვიფშო დშოააუაბ იბეიტ. აწუქაჰია დააიეინსუნ დიშიტ, დააილზხნე იმთიაქუა, იჩოჲ აჰაფაქოჲ ინხუწარგე-ლანე ირშებ აკუარა ილჷეიუაბ დაითეიტ. ანააშოა ავნეჲა დააიტ.

დახმააიბ იხეჩო ილაგჷეიტ. ადერჷაუხა,—აძიე შიცა,—იჰიან, ახა ზაყა იმცარებ ვიჰაგმე იხეჩო ილაგჷეიტ. ნას რატმირ იხათა დცახტ.

აუხა წხაბჟონ დაჩხადიჲ ყაფშ მათიალა დეი-
 ჰიანუ ჩოზბკ დაქუტიანუ, ახუ ეიფშ დეკულააუა
 უან; რატმირ აწუქაჰია დააიეიხსუნ უიგაჲ დირი.
 დააილზხუ იარა აკუარ დნათანუ იჩრი იმათიაქუეი
 აჰათუ ინხუწეირგელტ. აშუჲ ავხუ დანააი იაშცია
 დერვაგა—უშოფაგადოჲ მშიან,—ჰია იხჩიო იალა-
 გოეირ.

ადერხაუხა დერვაგა რატმირ დცეირტ იაბ იხჩარა,
 ეგაჲრთ უეიზგაჲ იცომებტ აზუ. აწხბჟონ დერვაგა
 აძიჲ ჩოზხუაკ დაქუტიანუ, შოკუაკუა მათიალა დეი-
 ლაჰიანუ ამცა კარდღუა დშოააუაბ აწუქა ააიხორ-
 გან დირი. უიგაჲ აკუარ დნათანუ იმათიაქუეი აჩრი
 იწიანზირტ. იაშცია ესემშოა იხჩიონ.

დარა აჰ იშოყა იცალონ, იბცობ იარა იარჰიო-
 მებტ. აჰ იფჰა აიჰაბუ ლმაციაბ აწლა აქუციანუ იკ-
 დუნ, აბნი ეიხსნუ იკედრშიანუ იკაშიაანდა ბმალრალა
 იბკაუა ფჰიჲსს დირითონ. რატმირ ჩხნაკ დრახააირტ:—
 იბაკუბეი აჰ იშოყა ესემშოა შიცორტ ნას აყუყუაჰია
 ანესბბჲ გორტ იბქოუბეი,—ჰია.

— უარა ანასუფდა იალუბეი, აჰ იფჰა ლმაციაბ
 კედრშიო დირითორტ, ახა უარა იკედრშიარგაჲ
 ყალაპ!—ჰია იხჩიო იალაგოეირ.

ადერვაჩხნუ, დარა ანცა რეშთახა რატმირ იიშბ
 აძიჲ იმათიაქუა რულა, ეიქუაწიამათიალა იჩააილა-
 ჰიანუ, აჩოეიქუა დაქუტიანუ, ბჯარლა იჩაარხორიანუ
 აჰ იგუარა, აქილარ ეილაქა იახმქუგელაბ დენრჲ-
 ლახხნუ აწუქაჰია ამაციაბ დააიხსნუ იაკედრშიანუ
 იკაშიაანდა იმალრა ნაწაკნუ დნუწაპყა დცეირტ.

აქილარ უამაშია იბო ინეიმეწტ, რატმირგაჲ
 იჩოფსახნუ იმათიაქუა ააიშიწანუ, დნმეჲ-კუეი ავხუ
 დააკლსტ. ეიჰაბაცია რულახა ეიქუწა იააირტ, ახა
 რქუქოიმთირტ.

ადრკაჩონე აჰ იფჰა აგუბჰანეტო ლმაციამ კედნიწეიტ. დერკაგა აჟილარ ეიზანე აინსრა იაქოზენ.

რატმირ იაშცია ანცა ყაფშე მათიალა იჩსაი-
ლაჰიანე, იჩსებ დეკაქუტიან აჰ ამაციამ იკედნიწაბ
ააკედფაანე დენრუღყაანე დეკენ დეცაბტ. აჟილარ აი-
მეწენ რეკენყაქუა იცეიტ. რატმირ იმათიაჟიქუა ააიშო-
წანე აკენ დააიხტ.

იაშცია—ჰრანყე ეგმალამებტ,—ჰია იხუცუა იაა-
კელსტ.

ადრხაჩონე აჰ იფჰა აიწბე ლმაციამ კედნიწეიტ,
აჟილარ ზეგდე ეიზანე აგუგუაჰია ეიხსუან, ახა ირუბ-
კედრშიომებტ, რატმირ იაშციაგდე ანესრა იაქოზენ,
ახა აკგდე რულშოომებტ, რატმირ შოკუაქუა მათიალა
იჩსეილაჰიანე, იჩსეხუა დეკაქუტიანე ახფატი იამაციამ-
გდე იგფეიტ. უაკფსე დიბეილემკააძაქუა. რატმირ
ეიჰაბაცია აკენ იანააი რელახე ეიქუშშე ამცა იშოა-
ხატებ, რატმირ ამაციამქუა ააციეროგან აკაკა რი-
თეიტ. აიწბე ლტიე იარა იააიდიკლტ. უამაშია იზანე
იააიმერხენ არი ჰანმეძ რიქუეიტ რჰიან იფსე იაგდემ-
ცო იაგდემააუა დააყაწანე. ატეშოა დთაქენ დარა აჰ
იშოყა იცეიტ.

აჰ აწარა დუ—დეკოზენ იმაჰიცია რეხვეკ რხე, ახა
რეუადიე დმააცებტ იბფშოზენ, რუადიე ზანმებგდე რატ-
მირ იაკუნ.

რატმირ იფსე-აზუაგა ითახაბ ალა ციგმალა დგე-
ლანე ატეშოა დეწენე იჩსადა დეკაქუტიანე აჰ იგუარა
დაათალტ. ზეგდე უამაშია დერბან იხეჩიო იალა-
გფეიტ, აჰ დანიბა იფჰა ეიწბა დენითანე ბორაგ აქოჟ
დეკენეიწეიტ.

ბნე, აჰ იმაჰიცია შიარაცარა იშოუან. რატმირგდე
იჩსადა დეკაქუტიანე დხეს-ხესუა დენრეშთალტ,—უაა,
აჰ იმაჰი შიარაცარა დახმცო!—ჰია აჟილარ იხეჩიონ.

იშინარაცვიტ. რატმირ დაარა აშინარან რაცვიანე
 იშირტ, ეგდურთ აკეზანოეკ რბემშტ.—არი ბაკუბეი
 ქეშია,—ჰია უამაშია ირბონ. ნას რატმირ იშინარან
 იმერხრაცე იაქურკვიტ.

— რატმირ იუშქუაბ ჰარა იჰათ, ბაყა უთანხუ
 ანდე უაჰთოვიტ.—რჰივიტ იაშცია.—სარა ანდე სთან-
 ძამ, აკ შინასჰიოვიტ, ეჟიუანარ იშეოსთოვიტ,—იჰივიტ
 რატმირ.—იბაკუბეი იჰაუჰიო?—რჰიან იანწია,—შეზ-
 ქუა აპეჩატ აანერხოვიტ, ნას ეჟიგა,—ჰია რეიჰივიტ.—
 ანამანა, ჰაბქუაქუე აკე ზბოდა,—რჰიან რეზქუა აპე-
 ჩატ ააირხან აშინარანქუა რემანე იააიტ. რატმირ
 ირჰადა დაქურციანე დაინ იბორა დეკუნალტ.

უს იშოყყაბ, ნხეწტი აჰ დიფხევიტ არაატოი აჰ იაბაშ-
 რანბ, აჰ იმაჰიციო აკუჯა იმანე დრანაშტ, ანა აკგდე
 ილუშშაბტ დეკნე დეჰაჰიანე იგამთა აამთაბე, რატ-
 მირ, შოკუაკუა მათიალა ირჟილაჰიანე, ირჰესუა და-
 ქურციანე დაარუხმან რეზნტიეკ იაჰიალა იშნე, აჰ
 დრემხნე დააუივიტ. ანა რატმირ ინაჰე სუქეკ ირხუვიტ
 იანეიბაშუაბ. აჰ იბარჰენ ჩაგრა ალა იქჟივიტი.
 ამჰა ბეჰარა იშოაიუაბ,—შთა სარა სცაპ!—იჰიან
 რატმირ დდექულჟევიტ. აჰ დესშთუამ ჰია დალა-
 გჟევიტ, ანა იმუვიტ, იაშციაგდე რატმირ შოიაკუბ
 რბემდერტ. აიაირა ჰარა იაჰტიუა ჰია იგურდმო
 იააიტ. რატმირგდე იმათიაჟიქუა იშინანე იბორა
 დეკუნატევიტ.

ჩონაკ აჰ იჟა აგუბჟანეტი რატმირ ინაჰე ლაბ
 იჩავრალა იშოჰჰაჰიან ლბევიტ. უამაშია იბანე ლაბ
 იალჰივიტ, ლაბგდე იჯეიშან დიაბწიაიტი არი აჩავრა
 აბაყაბ?—ჰია.—აჟილარ სზეიზგა ნას იუასჰიოვიტ,—
 იჰიან, აჰ აჟილარ ეიზიგჟევიტ. ნას რატმირ აჟილარ
 დაარულაგლან ანანეტი აწესუანდა ზეგდე რეიჰივიტ.
 იაბ დანფსუაბ იიჰიოზ, იარა დშოიხმაროზ, ნას იაშცია
 ამაციან იარა იშოროთაბ, იბერუბ, შინარაცვარა იანცა

იარა იიშებ აშვიარანქუა შორაკუუ დარა, იაარკვაბ, რებქუა აპერატ შააირხაბ, აიბაშრაკუშ რაა შორაკუბ იქუბზებ უჰია ბეგდ.

იაშცია რებქუა ააგუართაბარ აპერატ რნდლალა იყან. აჰ უამაშია იბან იმაჰიცია ავუჯა აბორა ინეჰ-ნეიწან რატმირ იმალ აბუჰაკე ნიითან ზლა ყამლა-ძაც აჩარა დუ იბიუიტ.

29. ხ-ხუცკ რლაკუ.

სნკპი აბკპი ირხლწებ ხ-კკ აიშცია, რაბ ითუნბანე ირემან ხ-ჩო-ხუცკ. ახუცქუა აკე ვიქუაწიან, აკე შოკუაგუან ვეგი აბუნ.

— აბერჟიე აუპ უანესთახეუ.—ჰია ახუც ვიქუაწია ააცეორგანე უაქუციაჟიარ, იფაჯ-ფაჯუა (იჩოჯრ-ფა-ჩოჯრფო) უაფხმა იააქუგლონ, ჩოვიქუაე აკუადჯ-რი იარეი ვიქუნჯლა, აჰია, ატაპანჩა, აყამა, უბას აციაშიწატოე იაცუ ზეგდე იარა აჩოე ვიფშო ვიქუაწიანე ალაჰიახედ იაკუბანე იყაბარ ვიფშო.

ეგდერთ ახუცქუაგდე უბას აკუნ იშოჯყაბ. უნარე-ქუციაჟიარ იფაჯ-ფაჯუა უაფხმა იააგლონ აქუტია-რადა უს რემამკუა, ექუხაფსა.

აჩოვიქუა ვიბაშეგან, აჩოხუა ხუმარგან, აჩოხე ნეყუაგან, უახვი ჩონი—ააფსარა აქუდამკუა.

ახვიეშცია აბრი ვიფშო აბითუნხას ირემაბ, აიჰა-ბი აგუბუანეტოი რაკუნ ზხე იაბერხუომ, დარა რხა-

თაქუაგდგ არფარცია ბზიან რაგდუაა ციგმაქუანი, ანუ
 ყუარა იშთაქუბ იაქუძან. იცონ აქუთაქუა ჯანა...
 ლონ, აუაა დერჰიუან, ამალ ეიმწიანუ იაარგონ. აინბე
 ბაშთაქ იაკუნ. იაგმარაანუ დუბარგდუ, ახუა იშაპე
 ჯლარშშუ ანუშთთაარა დეჩთჰიატიან. იშიწომებტ,
 იყუნწომებტ, იუთარ იქონ იუმთარგდუ დეყან. იაშ-
 ცია შარდაქ ჰათერ იქურწომებტ რაშა, — უარა აჩია,
 ჰაბ უაბეიხელწუან, ურფხაშაგახა, — ჰია იფხაშანუ
 დდოელერცონ რეკუნ სასუკ დანააილაკა.

ჩხნაკ ბნუ აეშცია რჩხააიბერთან ქულარა იცეიტ,
 ფუთრაქ იახმბეშააუაბ დგდულ ნასკდაქ აბმ. იაშცია
 უაფიშთა აკერ ინასკდახმაბარგდუ ინასკდახეიტ ანი-
 გუახუ რაშა ავუნ იყაბ ითაცაცია დნარულაგეყუნ
 უაჰა ათახემქუა იფყაეიტ. უბასყან ინარკუნ ითაცა-
 ცია რეფყარა დალაგაეიტ იაშცია ნდოელწეფხმაძა.
 ათაცაცია რაბზუნდა დაარა დდერგუაბზლიტ. იახმა
 დაყუწკ რჰიეიტ, უაწიუ დაყუწკ რჰიეიტ. დდერგუაბ-
 ზელიტ, ახა იამუიტ; ფსუხუა რიმთო, მაწააირა დეი-
 ციაბო დალაგაეიტ.

— იაგმარაანუ იჰაჩჰარგდუ არი ჰბუხუო უსემ
 ჰხაცია შთააილაკა იაჰჰიაროლუბ, — რჰიან ირუძბეიტ,
 ნეყუარა იყაბ რხაცია შთაახ-ნჰიეწიყდალაკა ირარ-
 ჰიარაცუ. იშურუძბაბ ეიფშო იაგდენარუგეეიტ. დაარა
 ირციემლხეეიტ აიშცია რუჰისაქუა ირჰიან. — დერციემ-
 ლნუ, დაჰტერჯრგაპ ჰია ირჰიოლუ. წაბერგუნ ირჰიოლუ. —
 რჰიან ინეიმწარკ-ვეიმწარკეიტ. ახა რულა იაბაანძა
 ირუბზამწეეიტ. რაშა ჩჩია ინაიბაშ-აიბაშშია, რუჰი-
 საქუაგდუ ინარაბეა-აარაბეაშია რუნ ნეყუარა ჰელიტ
 რჰიან ინასკდანუ იახუნჰიეიტ. რეკუნ იახაჰარაცუ. რაშა
 ჩჩია რუჰისაქუა იფყაუოლუ იმფყაუოლუ აიაშთა ეილერ-
 კაარაცუ. იშთნწწიყდაბ დალაგაეიტ რაშა რუჰისაქუა
 რეფყარა. უიაკუბეეიტ...

აიშცია ეილერკააიტ იყაბ აიაშთა. ინეილაცია-

ჟიან ირუძბეიტი დახმებმააშა დგამლ ხარაკ აქო
 დგანე დენოქურაცე. აგუბუანტი, იაშეიწბა ჩიჩი
 იარეი ჯარა იცოშია დააშთიხენ იქოხენიხეიტი. თუთ
 ინასკაბხანე ეიფშო იკალამ იჭაბურთრა იათიხენ
 „აბურჟიოლუ ჟანესთანეუ!“ ჰია აჩოზხ ხუც დაქუცი-
 ჟეიტი.

იფაჯ-ფაჯუა იათხმა იააქუგელტ აჩოზხ. აკუადღრ,
 აციაშინატი, აბჯარ მათია, ზეგდე იარა იახუაფშო-
 თინე. აბქრჰია დნაქუტიან იაშა დნიეიჩოხნიწეიტი.—
 ჩუ!—ანიჰია ინაიწოთრააიტი. შხა, ბნა, ვნე-გუარა ჰია აკე
 იაანამკელადო იხმსცბახა იდოქულუეიტი. დაარა
 აკრაამთა იცონ ბნალა მაცარა. ჟაუფეშთა აბრანტი
 დეზნიერემ ახიგუახუბ იანნიე, იაშა დააიჩოხმენჰიანე
 დენკაჟენ დეზნიეიტი. იაშა დანენეიფერწიყმა დეი-
 ხეიტი იარგდე იშთახყა.

აჩოზხგდე აჩოზხ. აკუნ, ახა აფხმა იარა დააიტი.
 აჩოთრა აში ააირტენ აფჰი ყუნჯ-მენჯქუა ნაიქუტენ
 აჩოხუჩარ დენთაიეიტი დკლუფშოუა. აბნაქო დკაჟენ
 იაბ იაშა აჩოთრა დანააჰნალა ახუცქუა ბთაბ აკა-
 ლამ იჭაბურთრა იათიხენ აქმარასთაქუა ახეილასოლ
 რხაქო აკელწიარა ინთაწანე, აში ნარკენ დენდიელ-
 წიტი. ახმშითჰია აჩოხუჩარ დენთეიტი აჩიია. აქმა-
 რასთა ახაქო იაშა იიწიახებ აკალამ ნაეწიფაან იმა
 დენდიელფეიტი. ჟაუფეშთა იაბხოლუ ახიგუახუაბ დან-
 ნეი, იკალამ ააციეროგან „აბურჟიოლუ ჟანესთანეუ“,
 ჰია აჩოხუა დაფხეიტი. ევაჰაჰა არაში იათხმა იააქუ-
 გელტ, აკუადღრ იაქუბ, აციაშინატი, აბჯარ მათია
 იაკებ ზეგდე იყუაშოკარადა.

ახმშითჰია დნაქუტიან იყამიჯ ანლააირხა, იდო-
 ქულუეიტი აშხაქუა, ადოქუა ატრაჰია ირხეფო. დაარა
 აკერ დნასკაბხანე ეიფშო, აყუყუაჰია ახესებქუა
 იაჰაუა, აუჟუჰია წვა ზმამ აჟილარ რშოკე ბეე ილ-
 მჰა იათასტი. აშოჯრჰია დენკელუეიტი უბრაყა.—ჩოუ!

— იპიან დღეუმა რუა, აშოთა დთაგეჟუა აცია ანჰიან-
 ძანე, ახჰუა ვიფშო, ეს უცალარგად უცალარგად უცალარგად
 დღნთჟეიტ.

წვა ბმადამჟუა, აშხაწი რეიფშო იეიბანე იქუეზბ
 აუაა უამაშია ირბეიტ, იჯარშეიტ აჩოჟუაჟ იააიშეი
 იცაშეი, ანა დღეუსთაბ რბეილემჰააიტ. იცააარა რემ-
 ბადო დანენასჰა „უაჟიშთა უჩოჟწიან!“ იპიან იკა-
 ლამ ააციორგანე იბუც შოჟუაჟუა დეითანაქუციაჟეი.
 ფასა დშოჟჟაბ ვიფშო იშეიშეჟუა, იყუნემჟუა, ინაპე
 იგუდღეჟსალა, დეჩჩიანა დეითააჟალოჟეიტ. აშშეჰია აჰ
 იყეზბჩა ლახა დნემჰახეჟეიტ. აყეზბჩა უამაშია ილ-
 ბეიტ ლეჟნე ასას დანენეიბ.

— ნანშეიტ, სარა სჰოჟ უანდჟააი, სარა არეცჰა,
 აჰ იყეზბჩა, — ლჰიო დანალაგა იარა უს იპიეიტ: —
 ბარა ბაწეკს სეზლოჟილდჟეი, სარა არეცჰა, იშოჰბბო
 სეჩჩიოჟუ, სმეჟოლოჟუ, აყეზჰეჟუ ბბეჟეზბჩალაბ სდილ-
 ბემჰან, — ჰია.

დგუორეიტ აყეზბჩა, ვრაზნაკ ლეჰა აათეზნე და-
 ლერეცჰაიტ, ფას დჟალწეიტ.

— სან იზაკუტი ეზაროჟეი იყოჟ იანდა ახესეზჰე-
 ჰეჟუ ანდგომ? — იპიან დლაზწააიტ აუხა.

— აიზარა ზაკუჟ უი აუჰ, ნან, სეზჰეზშოჟუ,
 ზეჰეჰეჟუ სრეცჰე აჰ იფჰაცია ახეჰე ზაწა იდიჰეჟი-
 წორიტ: წიაგ წიაგ დერკნე ახან აქუცი იქუგელოჟუ,
 ეიბო — იყოჟ აჟილარ ირეღაფშოჟუ, ირეღაფხანე
 აწია ჟრშინე იგუდღერწო ირითოჟიტ, იანდა აიჰაბე
 აწია ჟრშინე აძიე იგუდღელწეიტ. უაწიე აგუბეჟანეტი
 ილერშიროჟუ, უაწიაშთანხ — აიწე.

უაალა, ნან აიზარანხ, უნალაფშოჰე, — ლჰიან დ-
 ლგარაცე იაქულეკეიტ ადერჰაჩხე.

— სარა უი ვიფშო აიზარა დუ ანხ ისუსხუბეი,
 სან, აძიე იჩოჟ აშაპე საწაირჟეჟეჟუა აწეღეს ბარა

ბცა სარა აყვბქუა სუხმალაპ!—იპიან იარა აყვბქუა რკუდ დააგლან იან აიბარახე დდოქუიწიეიტ.

ახულბჩხხა აყვბქუა გუარეიწან, დლთეიკვიუა დშიეშიუა დუშორელაგლამ იანგამ დააიტ.

— აპ იფჰა აგუბეანეტი აწია ლერშიმა, სან?— ჰია დლაბწააიტ.

— ილერშიიტ, ნან უფაშიელკ იგუდღლწეიტ, უაწიე აიწბე ილტიუპ აწია არშირა.—უარა უცა, ნან, სეგკუნშოყო!—ლჰიან დლერგუაბბეღოუა დალაგვიტ, ახა იმუიტ.

— სარა უი ეიფშო იყოუ აიბარა დუ ახე ისუსხუბეი, აძიე იჩუე აშაპე საწაირყადყოუ, ბარა ბცა, სარა აყვბქუა სუხმაოიტ.—ადერკაჩუნგამ იან დდოქუიწიეიტ. ახულბჩხხა აყვბქუა გუარეიწან დლთეიკვიუა დშიეშიუა დუშორელაგლამ იანგამ დააიტ.

— აპ იფჰა აიწბე აწია ლერშიმა, სან?—იპიან დლაბწააიტ.

— მამოუ, ნან, აპ იფჰა აიწბე იახმა აწია ლმერშიიტ, უაწიეგამ ეიბაროუპ, უარა უცა სარა აყვბქუა სუხმალაპ,—ლჰიან დლერგუაბბეღოუა დალაგვიტ, ახა იმუიტ, იიპიაც ეთეიპიან. ლარა დციეიტ. ახულბჩხხა ათაკუაჟი დანააი,—აპ იფჰა აიწბე აწია ლერშიმა?—ჰია დეითალაბწააიტ.

— მოლუმოუ, ნან, იახმაგამ აწია ლმერშიიტ აპ იფჰა აიწბე, უაწიეგამ ეიბაროუპ, უცა, ნან უარა, სარა აყვბქუა სუხმალაპ,—ლჰიან დლერგუაბბეღოუა დალაგვიტ, ახა იიპიაც დახეფომებტ, დემციეიტ. უი აჩუნგამ აპ იფჰა აიწბე აწია ეთალმერშიიტ, უბას მიხბეჟკ, ეთამშო აწია ლერშიუამებტ იარგამ უახე დნეიუამებტ.

— ნან, იახმა უანემაალა ანრეი ფარეი ჰხეილამ უარეი სარეი!—ლჰიან ლეკკუნ დიდქულტ ათაკუაჟი.

იყურონ, აჩხუნ აშუქმთან რყებქუა ნგუარსნ, რაჟმ
თანდ დვაგელან ეიმანუ აჰ იაშთა ინთალტ.

წვაკ ზმამ აუა თინუ ითაჟენ; ახან აქუსი ამრეი
ამბეი რეიფშო დლაშოა-ლაშოო დქუგელან აჰ იფ-
ჰაცია იოეილდუბ რეიწბუ. დჯუჟუ-ჯუჟუა დნარულს-
აარულსუა ახან აშაპუ იჩხანდირლულულან დეიჯდა
დენციუნაგელტ აჩია.

მჩებუკ, ჟიამშო რაახეს ეიზანუ იყაბ აქილარ გუა-
ყვიტ, იააფსეიტ უაჰა ნარულემშოო, აძიუ დშოიბუ-
შოზბ რდერიტ აჰ იფჰა აიწბუ, ახა ინაპაწაყა უაჰა
უაჰუ დჯამებტ დებზუფშოზბ დარბანუ რბეილემკააიტ.
ხულბეჩხარა ყალსეიტ, აბარ, უაჟიშთა ეიმწწშოტ,
აქილარ რგუახუ ეიყუქკო აწია ახდელმერშიუა.

უაჟიშთა სენციუნესუბ იჰიან იხუ ანაწგამთაბუ
აშოჯრჰია ბქუაალერხაბ აწია აჩია იხაგუთა აყუაჰ
ააქუნარგვიტ.

ელაველასრახვიტ აჰთნუ.—არი მაშიერუბ, აჩია
აწია შოფეიგულდლწო, —რჰიან ეილალტ.

სეფჰა აწია ბგუდელწო დშოისთარა ჰია აჰ იმაბ
ათოუბაგდუ იციეილარგვიტ, ირემუიტ დებთანუბ
აუა.

ადერჯარხენგდუ აყუბხანა ლუკკუნ—უაალაროუბ,—
ჰია დეითახთალკვიტ. ახა ახუგდუ-აქუგდუ დქუიმერ-
გელსეიტ.

— უაჟიშთა უახდ სკელსაანდა, სეფსუ ანერციებგა!
—იჰიან იარა აყუბქუა რქუ დვაგელან იან ათაკუაჟი
დდოქუიწვიტ.

ახულბეჩხანა აყუბქუა გუარეიწან დლსეივიუა,
დშიეშიუა დშორულაგელაბ ათაკუაჟი დააიტ.

— სან, იახდა აწია ბგუდელწადა აჰ იფჰა აიწ-
ბუ?—იჰიან დლაბწააიტ.

— ნან, იახდა აწია ლმერშიიტ აჰ იფჰა აიწბუ. უბას
ადერჯარხენგდუ, ადერხარხენგდუ—უაალაროუბ,—ჰია

დღეითაზთალკოცოტ აპ იყებზმაჩა ლექკუნ. მაპ-ჩაპ იპიეიტ
დაარა იჩორიხხუეიტ, ახა ილემუკუა მიქლანწყმა
დკენ დღლგოეიტ. აშოთა იანენთალა, იშოყოეიტაც,
დჯეყუ-ჯეყუუა, დნარჯლს-აარჯლსუა იციეწაგვლარ-
თაქო დნეინ დღეითაციეწაგვლტ.

ხულბეჩოხანძა დციეწაგვლან უაყა, ინაპქუა იგუ-
დღესალა, იჩავეარლულუა, აძიე დილაციამეიარპია
დშიანე. ამრა ნძაალოეიტ, აშოთა იაბემკოუა, იტკ-
ტკუა ითინე იქუეებ აქილარგმე ემბუა იალაგოეიტ.
უაქიეშთა სკაპ იპიან აჩია იუაპეეი ლაიკურიშოან
იააციეწსემთაბ აპ იფჰა აშოჯრპია ბქოქლალურხაბ
აწია ინაგუთა აყეგუ ნქქუნარგოეიტ.

იყარწობ, დნაგანე დნაირთეიტ, აპ იფჰა აიწბე.
დღესიტ რპიან დქრწიეუეიტ-დქრხიტ, ლღესააკ იაპა-
საბ ალა ლოეიშიამათია ნეგქოაწანე. იყან ლხაწაგმე
ლარგმე აყებზმაჩა ლქენ. აჩია ფასა აწკდესგმე დეი-
ციანოეიტ ფპიეს დანააიგა, ფასა აყებქუა შოგუარო-
ხოუაბ, უაქიე აყებქუაგმე იბგუარუმხოუა იგუ თორ-
ხაზმა იშაპე ახუშოთაარა იჩპიარშშე დნქრპია-
ტიეიტ. იფპიეს აყებქუა ლეხაჩონ. არი შოქქუსკ,
არი კვშოქქუსა—ხეშოქქუსა. ახა იარა იარბანზაა-
ლაკე აკე დააილდემხოეიტ. იმათიამეიქუა ხოეიტ,
დყმანტაბხოეიტ, ახა — ანციამ სერკამათა, —პია დვაგვ-
ლან აკე იუამებტ.

დააბქულაბ იფპიეს დღბთალკოუა დალაგოეიტ
იარა,—ბენზაწიეკ იადამხარგმე სელა უჩარბა,—პია,
დღლხეჩონ აბანს ანიალპიალაკე.

— სეზლაბემბო აკერ სალაყოუ ჯებშომბა, ბზა-
მეყუ! აბას აუპ ესნაგმ სშოყოუ,—პია ლოეიპიონ.

იღქრუან იარა რაფხაძა აჩოხუა დაქქტიანე აპ
იაშოთაქო დღხუმარნე დანცობ დშოქლბაბ, უბასყან
აყებზმაჩა ლქოქ დშოქმვახეწებ, ახა იპიომებტ. იფპიესგმე
ხუქე-ხუქლა ლგუ კაპაუა დალაგოეიტ საყამეშ პია.

მეშოკე ზნე აჰ იფიქს აჰკუაჟი იაალქუმიან დენ-
 მაბაჰსეიტი. აძიადილა ჰაქაქს დბდმდრბან ჰია უაჰ
 დყამლოჟიტი, ანა ხუართა ლმოჟიტი. ნას ლქალა
 დციადიჟიტი აჩმაბაჰ:—სარა ხუართაჰ სემოჟუ აყაწარა
 ზელშოდა აკუმბარ, იშოხნასქსაკუალაკა სებზია-
 ხოტი. ხუშის ისეხუარანე იყოღჟე უიოჟუ, აჩა
 შოზბოჟი იკნე ბათლქაკ აზნა ანშო ამხნე იშოფხოჟი
 იაგანე ისერჟიბარ სებზიახოტი, უბრი ადა ხუართა
 სემამ,—ჰია.

ეიწიტი აჰ იუაჟილარ, აჰკუაჟი ანშო ლბაბგა-
 რდა, იზელშოარდა ჰია. აჩაქუა შნატოღლა აკა-
 წიარაქუა ირქუნ, უბრა აჩა იშოზბოჟი იკნე, ანშო
 ამხნე, იშოფხოჟი ააგარა იაგდემარიამებტი.

— არი აჰ იმაჰიცია აჰჯა ირელშოაროჟუ აიწბე
 უსგდჟ დჟსიტი, ანა,—რჰიან ამაჰიცია აჰჯა ირ-
 დრწიტი ეიბაბ აჟილარ. იდიქულჟიტი ამაჰიცია
 შნატოღლაჟა. ინჟუჟიტი მზგჟ, ინჟუჟიტი ჰემბ, იაგა
 რუნდამგდჟ აჰკუაჟი დბჰიან აჩა-ანშო რზამგოჟიტი.

უაჰა რელშოშო, იკარა-ფსარანა, ანათა რელა-
 შინე იქჟ-ქჟაჟა შნარფჟ ინქუტიჟიტი მეშოციგა
 ბათსჟე აჩხე. აღდ, ამაციჟს, აფშა, დგდელრი
 ჟივანი ეიქუბგომე უჰიო ემაჰმანე იყალჟიტი. და-
 რა ირციმლხოჟიტი, იაციშოჟიტი ამაჰიცია ირხმამბ
 ამშოციგა.—იჰანბარბეი,—ჰია რგუ ძდო იშოჟი-
 გლაბ აძიე დშოაჟაბ რბეიტი ხარანტიღლა; რაშ-ბჟ
 დაქუტიჟიტი აფწა იკელჟდო აქაქა უაჰ დქუნა-
 მრგლაძო, იკუადრ, იციამწიტი, იბჟარმათი
 იჩო ეიფშო ინათშოთილოჟუ. აკაწიარაქუა ატა-
 ჰია დრზჟოტი იაიჟა, ანარ დრზაიგუანჟიტი.

— არი ჰბციენხო აძიე იაკუმ, რაციამ ჰწიხუა
 ფწიტიტი,—რჰიან რგუ, რჟსჟ ანდკაშაბ იციტი.

— უა, მშოზბოიქუა!—იჰიან დაჩოჟიტი იაი-
 ჟაბ აჩოჟაჟ.

מכון הלימודים והמחקר
הלאומי לתולדות ישראל

— ბზია უბეიტ, ბზიალა უაბეიტ, უტია უხაწკე ჰცეიტ!— რჰიან, აკუაპა-საპაპია რუაპაქუა ნკარფსეიტ. აჩუუაჲ ატიარაგდო იჩუაბემკეკუა, — გუაყრას რწო- მოუბეი, შიანაყაბ აბრი ეიფშო აუეიაციგაბზე? — რჰიან დრაბწააიტ. რეფსე აათალტ ამაპიცია აფსე- შიალა დრაციაჲიო დანალაგა.

— აბას-აბას ჰანდჲყაბ ჰხეშოთოუგდო აბრიოუპ, უხაწკე ჰცეიტ! უემებ რაახეს აშხარფე ჰაქუუპ აჩუ- ხეშო ჰბემფეშააიტ..., — რჰიან იარჰიეიტ, რუქსქუა ზეიფ- შორაბ.

— უი აკუზარ იმარიოუპ, უი აჩუა შოგბბოუ იკნე ახეშო სარა იშეზამსხეპ ისჰიო ეიუზარ, — ჰია დრაბწააიტ. იგურდეიტ ამაპიცია.

— უს ანაპბუუ იაპამუა იყახეი, ზენძა ჰაფსე თუმ- ხუაბარ, — რჰიეიტ.

— უს აკუზარ აჩუა-ხეშო ანაბგალაკე შიეჲეშია- ყდაქუა ადამელქუა რნესწოიტ... იაქუეშოაჰათხეიტ ამაპიცია. აშოჯრჰია იჩოჲ დნაქუტიაბ, აკაწიარაქუა დნარხეჲა-აარხეჲო აშხარფე იმვატოძანე დდექუ- ლეიტ. დეშონეიუაბ აჩუაქუა ეიზანე იშოჰიუაბ დნა- რელაჰაიტ! აწეჲჰია ინდექუეიწაბ ახე აკე აშოახე- ტიი აშაპე კუალკუალო ინაცრანაწეიტ. აყუჲჰია დნამ- წასენ იბათლკეა ხაწაკენ აზნა ახეშო ასაჰათე იამი- ხენ დხენჰიიტ იშოახეყა.

ამაპიცია რქოჲ დეშააიბ ეიფშოწიყდა ამცა ნეი- ქუეიწან აიხემცა ნეჩოჰიარშინე იყაფშმა იააირშოიტ. რეჲეჲეშიაყდაქუა აახეიტენ აიხემცა ლაარხანე ად- მელქუა ნარნიწეიტ.

აბათლკეა აზნა ახეშო იფხაწიე-ფხაწიუა ინარეთანე ეს, უცალარგდო უცალა, დლექუხეუაშოეიტ. ამაპიცია აბზიარა რბეზუბ აუაჲე იხაწა ლულუაშა ჯაშო, დე- ზუსთუ ჰია იხე იწეზუაჲ რბემდრძო, ადამელქუა რნეზბალა იშოზბანუოზ იდექულეიტ რეხეშო რეძანე.

ვიფშო ვიქუაწია ცერცერხა დააცერწიტ ირემბადა-
ცებ აძიე.

— უა, მშოგბზიაქუა!— იჰიან დაარღგელტ, ვილა
გეუთაბ აჰ ირ ჩესტ ყაწანე ინაიმწაგელტ ირბანი
აჩულებუ დანააჩოუეწეწიყადა აჰ იუაჰა ნკაირშოენ, —
უტია, უხაწკე!— იჰიან დირტიარაცე ითახხუეიტ, ახა
იაიბ აჩულებუ იმუიტ ატიარა.

— უარა უტია, სარა საკუმ!— იჰიან აჰ იშოიმუაბ
მჩელა დნაირტიან იარა დაინაწგელტ.

— შიბაბაციო აბასყატიო უაა, გუაყრას იშიემოუ-
ბეი?— ჰია დიაბწააიტ აჰ. აჰ იაციაეიამ დიუაბუ დია-
ლაბუ იბდღრუამებტ. დებიაბწააბ აჰიარა დაარა იციემ-
ლხაეიტ, ახა აკრუ იგუ ითაბარ იაჰნიუშა უსგაგ
იაჰნიუეიტ, — იჰიან დვაგელან დახმცობ, იგუ ითაბ
აკაკალა იააცეერგანე იეიჰიეიტ.

— აღოუცია ან-კეკ რთარნარა უიაყარა ხააას
იყოუმწან იმარიოუბ, — ჰია დააციაეიეიტ ირბემდერ-
ძობ, იბუციშიობ აჩულებუ ექუშია.

— შიარა, აჰაჰაი შიჩოუშიმერწესენ, შიახმეყო
შიეყაბ სხაბარ ყიბაანდა იყასწალაკგაგე ყიბაბ. აღდღ,
ამაციეს, აფშააციგადა უაეიე იშოეყოუ აწკეს ეციანე,
ბენდა შიექუნამერგლო იყალარა იყოუბ, ახა აკემბა-
რაკე, შიაციემშიან შიარა იშიფერბაგამ...

იჩახმე დანენეინა დჩოეიერწარაცე ინდოქუ-
ლუეიტ, ახა აჩოუშგელ კესაგაგე რემთაკუა ახმეშით-
ჰია დნაქუტიეიტ... ფუთარაკ ანაბეეს იშოიჰიამ ვიფშო
იწესიტ აღდღ, ამაციეს, აფშააციგადა, აჰ ირი იარეი
ბენდა იბექუმგლო, იშოთხნე იაგო. აჰ იშოუქუ დეშო-
ნიეუაბ ვიფშოწიყადა აღოუცია რაშა ეიჰაბე აჰიალა
დენისენ იხე ნხეიწიეიტ, უი იშოთახ აგუბეანეტეი,
აიწიბი იარეი აკრაამთა ედხალტ. უი მეცხუ დიცი-
შიონ იარგაგე, აღაუცია რაშა აიწიბე აჰია ამთალა
დუმშუაბარ ახე ილალაძომებტ. აჰ იშოუქუ იჯაფ-

ჰანე ნწიეიტ ადოჲცია რაშეიწბეი იარეი შთეიქვან-
სუან, აჰია ამთაქსე იანნიბაცა შარდაამთა დეჯანბან
დობარბეიტ, დსიანაიუამა იჰიო აყუნდა ედშეგლშეიტ
ანქებუტთანე ბეილდა ილგშშოზ ალა ბქუელშეირნაბ
აჰია ადოჲცია რაშეიწბა იხე იხაგელადამშშია იაიინ-
ნაკუციიტ.

დხენჰიიტ, აჰ იშოჲკე ადოჲცია ნერწიანე. აჰ
იხემდგრიტ აბრი ეიფშე აბზიარა დუ იხეზუმ აუავე
დებუსთებ, იხე-იწებუა, დანდენძატიუ.

— უარა აბზიარა ისზუუმ აცკე ამაწურა სარა
ბბანწგამე ისელშეაძომ, ანა იხელშოზ, სნაპაქსე
იაიიუა აკე უსგამე სეიგძომ უარა უბე,—სუჰიორიტ
ისოჲჰიარაცე სარა სეყნეტი იუთახეუ იარბანზაალაკა?

— უარა უყნეტი აკე საჰიარაცე აბზიარა უბესე-
მეიტ. იარბანზაალაკა უმთაკ სთახემ; უშშე ააბზი-
ხეიტ,—იჰიან, აჩუჲუავ ინდიქულამთაბე, აჰ იგჲეი-
თეიტ იშა ბუმ აუავე ინაციკამეს ანაძარა ახე აქუ-
შთანე აშა ალჲეჲეჲეა იშოჲყან.

აჰ, იხმძი იჲილსეი ზნებ იბარქენტი ჩაბრა აათი-
ხენ იშა ბუმ ინაციკამეს ინაკურშთანე იქსეიჰიეიტ.
აქერჰია იჩუ დნაქუტთან, ეის უცალარგამე უცალა,
დნელაშეიკუა დცეიტ. იხენჰიიტ აჰ ირგამე იარგამე
ხმძ-დუ განე. ეიჰარაკამე ხმძ რგჲეიტ. აჰ იმაჰი-
ცია ბზიაქუა ავეჯა.—ფასაგამე აჩხანშე აარგანძან
უაჲიგამე აჰ იმაჰიცია იშა რუიტ,—რჰიან აჰ იუა-
ჲილარ ზენდა რნაპე იქუდერგელტ, აჩარა დუ, აჲი-
რა დუ იუიტ აჰ იმაჰიცია ავეჯა რენძაღალ, აბზი-
რა დარა იდერგანე.

ჩინაკ შეჲემთან აჰ იფჰა აიწბე დხუქნე დბადან
იბეციაჰიშცია ვეჯა აჰისახუქქუა,—ჰანუფჰა რეცჰა,
ლეფსე შთოჲუ, ლეყანშა ააბაპ,—რჰიან აყუნძმა-
ლქსე ინკელსიტ. ამთნე ირფენძაშიაბ ხუცნაქუაკამე
რემანე. ამაჰი ჩჩია იგჲე თერხანძა აკარუათ იჩუ-

ქურშინე ღეცვიან იანნიე. იაკობმაფშოხუაბმა, იგულ
 კნე იაკონ აბანს დახმჩიამ აყნეტი.

ინაპე იხე იაწაწანე დახმეშთან აპისახუქქუა
 ძიე იგულთეიტ აპ იხმძი იქილთეი ბნებ იჩაბრა
 აჩჩია ინაციკამეს შხალაქუაპაბამ. აფიბებბა ლულაფშო
 შაახაბ ლუკბა ილლურბეიტ, ახა, იკარშინე იბოლუ, არი
 აჩჩია იბთადა აპ იჩაბრა რპიან დაარა იჯარშეიტ.
 აპისახუქქუა ებარკ-ებარჩჩო აპ იქსუ ილთეინ იარ-
 ჰიეიტ—უხმძი უქილთეი ბნუ უჩაბრა აჩჩია ინაცი-
 კამეს ალაქუაპიოლუბ,—ჰია. უამაშია იბეიტ აპ.

— შიესთუჰი ნაყ, სჩაბრა აჩჩიაქი იბთოდაბ, შია-
 ეაბარ აყუნაბ!—იპიან დრუწაყეიტ. ახა იმხაციგმა-
 ხთეიტ აპ, იბდერუადა იწაბერგებარგამე, ახა სჩაბრა
 აჩჩია იაბეიდნაგალობ იგუახუეიტ; ბნაციკამეს ალა-
 ქუეიჰიამ აუბუი რემაჰი ჩჩიეი ამალახაბგამე იბეიდმ-
 კელტ.—ზეიფშო ყამლაც ეგამყამ არი აუს ელკაა-
 ტიუბ,—იპიან რეიჰა დბექუგულუაბ იაბაძეიკ დდო-
 ქუიწეიტ აპისახუქქუა იარჰიან ამცრეი აწაბერგრეი
 ელთიკაარაცუ. აჩაბრა აპ იჩაბრა ახათა შხაკუბ
 ელთიკააიტ ინაიშთებ აბაძეი. არი დბენჰინე დაინ
 აპ ადერრა იითეიტ,—აბასოლუბ იყოლ, წაბერგუბ,
 უჩაბრა ახათაწიყდოლუბ,—ჰია.

აპ იცია იალაშეიეიტ იყაქუაბ, აკრაამთა დბუ-
 ცუან იიურა იბემდერუა. აწებურტიანე იბბეიტ იარა
 იახე დააიფხმარაცუ, ბნეკ იბბიანე იჩოზლთეილთეი-
 ჰიარებ იციაამათია ცქმანე იაყაიწინ, ფასა ინაიშთებ
 იაბაძეი დდოქუიწეიტ დელაჰიანე აბრაანძა დეს-
 ბააგა ჰია... აკაკუეიჰია დიწაყეიტ ამათიაქუა იმან
 დანნიე,—იბაკუტი მათიან, აპ იმათია სახანუმა სარა?
 —იპიან ინაბგამ ითანე, ირხენჰინე ვითადოქუიწეიტ
 იდიმკლაკუა. არი აპ ხუაქეკამე იხმემდღეიშეიტ,
 ახა იყუეიწობ.

იფიქსგად აგუჯარაქუა ლოჲიტ იყამ აქიბქუა
ანლაჰა, აჩაბრა ატიე ანეილოლკაა, დღაწიე-ღაწიე
დაარა აკერ იალჰიეიტ, ზუნაწიეკ იადამხარგად უჩ-
სერბაჰია. იარა იჩიბაც იჩიონ იფიქს ლქვგად
მამ იკოჲუნ. აწეხუტიანე დანეხთალკა დიამხარეც-
ჰაშეიტ.

აქერჰია დვაგვლან დენდიელწიტ „ამერქიე ამოჲ
უბესთანეუ!“ იჩიან, იკალამ აათეხნე არხეხუა დაფ-
ხეიტ. იფაჲ-ფაჲჲუა იაფხმა იააქუგვლტ არხეხუა,
აკუადერ მათია, ამჯარ მათია, ზეგად რულა ეიქუ-
ხოიანე არხე ახუაფშოთიალა, იყუაშოკკარადა იაცხე;
იარა, ილბახმოჲ იაკუდამეკუა, იჩოი იკუადერი დაქუ-
ნაგახო, დენციახშოხანე, ამრეი ამხეი რეიფშო დკაფხო
დააყბლან არჩია ახდეშითჰია დეფანე დნაქუტიეიტ.—
ჩოჲ! — იჩიან ირხუმარჲა აშოთა დაათალტ, ატიჲლა
აცია ახჰიო. უი აშოთახ იციეროგოეიტ, არხე, ნას
არხეიქუა, იფიქს ილეირბეიტ დბაკუბ, ილაბ ახაწა-
რაქუა, ლარგად უიაკუნ ილთახე. — ოჰ გუშა, — ლჰიან
ლჲესე აალშეიტ.

არხეიქუა დშოაქუტიამ დმაანგვლადაკუა იაბხუა
აჰ იახე დდიქულეეიტ. აშოთა დთალეეიტ იჩო
აფენწა იკვლყდოზ აქაქე მაცარა ააიგუა უაჲჲ დე-
ქუნამერგვლო, აწლაქუა ხნარტერჲა. აშოთა დანენ-
თალაწიყდა აჰ იდერიტ, იშა ზუბ, ადოჲცია ნბერ-
წიამ ახაწა შოიაკუბ; ინაციკადესგად აჰ იჩაბრალა
იქოჰიან.

— უარა, სეფსე თეზგაბ აუაჲ, სეჲნე უბდაჰ ჰია
სეჲანმა, ანცია უსზაიგოეიტ! — იჩიან აჰ დაარა დიეი-
გურლეიტ. აჰ იბლჲეიცემლხაქუაზგად ყალჲეიტ,
იშა ზუბ აუაჲ იჲნე დანდააიბ, იბბან აკუბარ, ანამ-
აფშო იმაჰიცია ირითახმან, ახა ჲაჲიეშო იარგა-
მამხარ ზეჲალომებტ. იშა ზუბ იხათა დანააი ეიბი-

გვერდ იუბაეილარ, დალაგვერდ აჩარა დუ აჩარაზე
ყაწარა. ეროვნული
ბიბლიოთეკა

უბრი ამთაზე ასას დააციაჟიან აბას იმთეიტ.
—სარა სოუბ უშა ბუბ, უმაჰი ჩრია, უყუზზმჩა ფას იყალ-
წაბ. ინაციკაღეს ზლაქვაჰიამ აირტლან აჰ იჩაბრა
აათურტლანუ ინაირბეიტ, ამცრეი აწაბზრგრეი
იალჟეილჟირკაარც. — უმაჰიცია ბზიაქუა უაარჯხა
არანდ! — იჰიან ურთგდუ დაარჯუბეიტ, დლარჯუნ,
მაყუკვაჰიარა ნანჯს იააილჟირბ: — აბარ „აჩარაშ
აჰკუაჟი ილბეზუშააბ“ უმაჰიცია ბზიახუქუა, უა-
ხუაჟუშ რჯუჟვაშიაყდაქუა! ამაჰიცია რჯუჟვაშიაყდაქუა
რქუჟ ადამღქუა ქვაქვა-ქვაქვადა ირუნ. უიალა
იაარგამანჟეიტ აჰ იმაჰიცია ბზიაქუა ახად, აფუშა,
იარა ილა იშურგაბ.

— აჰ იმაჰიცია ბზიაქუა ფსიტ, აჰგდუ იშა იარა
იაკუდამ იბუ, იფაიწუბ ლხაწა იოუბ — აჩრია, — რჰიან
იააიგუნჯუტ ინაჰაწაყა იყაბ ზეგდუ.

უბრი აჩხუ აჰ იაჰრა შთეიწეიტ, იმაჰი ეწუბ
იითეიტ იაჰრა. აყუზზმჩაგდუ აყუბქუა დაარჯცრჯუნ
დაჰკუაჟიხა ლქკუნ დნაივაგლტ.

30. ახდია აჰ იჰჰა ხდემკუარასა ღმუიგაჰ.

ღეჰან აჰ ღუჰ. აჰ ღიმან ფჰაკ ხდემკუარასა ზანდ-
ძებ. აჰ იფჰა აუადა ღეჰნაკნუ ღიმან, ჯარგად ღიმ-
თუამებტ უაჰა ღღიღლჰუ.

აჰ იფჰა ღღუხუიტ, აძიღ ღიითარცგად ითახ-
ხუიტ, აზა ღღთიზა უადავსტიღრ, ნას თაუადჰ, მა
აამსთა კეჰუნაკ ღღმუთა იმგარი იჰიან, იაშთა აგუ-
თანუ ითაგღლაბ აწლა აქუციანუ რახუცლა აწიწია
კაგანუ იქნეიჰაიტი. აამსთეი თაუადი ზეგად ეიბგანუ
ირღლჰეიჰიეიტი—აბრი იაიხსნუ არახუც ფებწიღ სეფჰა
ღისთოიტი.—ჰია. აჰიღარ ეიბანუ აჰ იაშთაქჰუ ილა-
ტიან აიხსრა იალაგუიტი. ხახა ჰემშო ახესრა იაქჰუნ,
აზა არახუც ზაწა ირღბფემწიწაშთაბ, ააიგუარაგად
უაჰუ აკუ იზნამეშთიტი. აზა ახესრა იაჰუწუა იყახზმა
იაჰა-იაჰა ახესრა იალჰეიბაგალო იაქჰუნ.

რააიგუარა დგლან ხმაკე აფსასა დრეცნე, უი
 დიმიან ზეილმა დეყამებ ჭკუნაკ, გუეილუხხა ჰია, არი
 გუეილუხხა ათეფაქო დანდეყაბ იაჰაუან აჰ ივნე ანე-
 სბეჟქუა შოგობ.—უბრი აგანანხა სემგუარწერ ყა-
 ლომ,—ჰია იაბ ეიჰიეიტ, დამგუარწირ, აჰ ივნე
 ააიგუარა ირახუ იმიან დნეინ ირახუ აანეჟნე ახეს-
 რახმა სნეიუეიტ ჰია დშოაქოებ უაყა დიფელუეიტ
 აჰთეფჰიებბაკ, არი დიაბწააიტ—გუეილუხხა უაბა-
 ცოი?—ჰია, აჰ იფჰა ლზე აციყმარა იკედუმ იახეიხ-
 სუა დეიხსრაცე დეშოხეიუაბ ლოეიჰიეიტ, აჰთეფჰიებბა
 უს იალჰიეიტ:—უანაჯალბეიტ, უარა ახმაჰიეი უაყა
 ახესრახმა უნაბეშოუადა, მამზარგდე ართ თაუადი
 აამესთეი რჩჰეშხუა ჯარა უარყმცეპ, ახესრაბე აუა-
 ჩარად იქუგლოლუ რაციაძოუპ,—ჰია, ახა უს იყაიმ-
 წაკუან გუეილუხხა დნარულს-აარულსუა, ახესრა აუა-
 ჩარად იგოეიტ,—უანაჯალბეიტ, უარა ახმაჰიეი, ახეს-
 რაქო აეილარ იტიოლუ ურიბაიძარგდე აჰ იფჰა დუი-
 თომა, უარაბააეი, აჯაბაა ზუბოზეი,—ჰია იარ-
 ჰიეიტ, ახა ურთქუა იხე იაქუიმწაკუან,—აჰ იფჰა
 შიხე დანეშეიეიტ, უი სლუშთაძამ, სარა სბეშოლუ
 ახმძოუპ,—იჰიან, დაახესტ, აციყმარა იენაჰან არა-
 ხუც აახეიწიან, აწიწია ლალორშიეიტ.

—ო-ჰო-ჰო, თაუადი აამესთეი რეჰკუნცია რაცია
 შიხესეუც ციგმაქუაბაბ,—იჰიან იაბჯარ უაყა ილკაი-
 ეენ ირახუ რანმა დცეიტ. აჰ არი ანიაჰა ამცა იკოიტ,
 რაცია სეჰქუააიტ ახმაჰიეიწიყმა სეფჰა დეშოფეიგაძოი
 ჰია, ახა იყაიწახუაბ. აჰ უაჰ დიშთიტ ახმა
 იქოჰ—უააი ახმა უსთახეუპ,—ჰია, ახა ახმა დმააიტ.
 დერევეგდე აუაა ანიზნეიშთ ნას დააიტ ახმა აჰ
 იქოჰ. აჰ ახმა უს იეიჰიეიტ:—იულშოარგმა უარა
 გუეილუხხა უცანე აწიცა აბნა აშაბესთა ანშო სბაა-
 გარა?—ჰია, გუეილუხხა—ისულშოოიტ,—იჰიეიტ.

გუეილუხხა დცან არადა ანშო ამხნე აწიცა აბნა

ააიგვეიტ. აჰ დწააიტ—არი ზაკუტი ხშოუბეი იბუა-
შდა ისზააუგამ?—ჰია. გუეილუხნა უს იჰიეიტ, 125
შაბესთა ხშოუბ, აშხა სცან იკნუ დამხნუ რანგუეიტ,
ამალა იბერხუაშებ უბრი აუპ, სარა იანამესხოუბ
აბრი ახშო შარდა აჩარუციგეიტ, სარა უაკუ სიმ-
გუადღეცებტ ხუფჰასუ იყასწოდა,—აჰიან—იშოუფობ,
იშოგუაყოუბ იამესხეიტ,—ჰია.

აჰაჰი დატუშოაჰათხეიტ.—ახშო ნაყ იშინიანუ,—
იჰიან იდირწიანეიტ აჰ „აშაბესთა ხშო“ იმაწუცია.
ნას აჰ გუეილუხნა დააიფხმან დერვეგამუ უს
დიბწააიტ:—უარა აღუნიეი აქოუ უბეციშომიბეი? უაა
20 ვკე ამუა ახადრკოუა ურუქუშოარ რუციცარას იულ-
შოარუბეი?—ჰია. გუეილუხნა უს იჰიეიტ:—სარა აღუ-
ნიეი აქოუ სებეციშომი აკუ ჟყაძამ, აფსრა საციშომი,
სარა სებეციშომი აბბ ბაათსოუბ,—ჰია იეიჰიეიტ.

—უს აკუზარ უცანუ აბრი ეიფშო იახდყოუ
ამუან ულუიასხუ, უაკუშოანუ უაა,—ჰია ეიჰიეიტ.

აჰ არი გუეილუხნა დახიშოუბა ბაანაწ უაა 20 ვკე
რამჯარ დარა ეიქურშოანუ იშოთენ ამუა რუკხმან,
რჩოეიბუთანუ იტიან. გუეილუხნა სცოიტ იჰიეიტ,—
ამალა უარა აჰ უყენტი სარა ისთახუბ ჰაპერხუა
20 ფანუ აბერჰენ იალხნუ, რაკ-რაკ აურა ზმოუ. აჰ
ჰაპერხუა 20 ფანუ იითეიტ. გუეილუხნა დციეიტ, დახ-
ნიეი ამუა ზეგუ აუაა აძიადიალა ზეგამ ჰოაჰიანუ იაფ-
ხმა ირგულანუ იმანუ დააიტ.

დახდააიბ აჰ შარდა დიეიგურდმან გუეილუხნა
ეილაჰიარა ჩოეი იმამკუან, აბჯარლაგამ მუცხუ დ-
ხოიამკუან არი ეიფშო ახაწარა დუ იყოეიწაბ აბენ
იქმაჰიაცია რანამ აღდრრა ყაიწეიტ უაჰიქიწიყაა შიბა-
ლაგანუ სუფჰა ლუადანამ დუკნაშინა დეილაჰია-დეი-
ლაცანუ მათია ბზიასუს იეიბო ზეგამ იშინანუ,—ჰია.

ანა გუეილუხნა იმუეიტ,—სარა აჰ უფჰა დეზგომ,
ფიჰესეს დსათიამ, სარა სებმჩოუბ უბუ სათიოუშომი,—

იპიან. ახა იანიმუდა აჰ იფა დელხატეიტ გუეი-
ლუნხა.

აჰ დაალაგან ჩარა დუ იუიტ, აჟილარ ენი
გუეიტ, იმაჰი აჟილარ დედირბეიტ, ბაწარას იყაი-
წაბგდჯ ლარეიპიან; აჰ დრაბწააიტ აჟილარ—დუშ-
ფაჟიბოი სუმაჰი დესნაალომა,—ჰია? აჟილარ ათაკს
უს რჰიეიტ: მაჰიეს გუეილუნხა—ახაჩაჟი უარა დუ-
ნაალომ, უარა იუქუნაგომ მაჰიეს მა თაუადკ, მა
ამესთაკ იაკუნ,—ჰია.

აჰ დაალაგან, აბრი ეიფუშ ანსარჰია იპიან, 10 ჰკ
თაუადი ამესთაციეი რეჰკუნცია, რეიჰა ილულუაქუაბ
გუეილუნხა იააიაქუირფან, აჟიაჰკ რახდუნტი იაქუ-
ფაბ რახდ. აძე ბაწიეკ იოუჰ აჰ იაშთაქჰკ იკაჰაბ,
ეგდჯრთ რთუნხაცია ეიბარუუა რეჰკუნცია რებაკქუა
აქუცრახდ აუჰ იახდჯრყუშიომ. უბრი ნახეს თაუადი
ამესთეი ირდჯრტ გუეილუნხა აჰ იმაჰირა შონაა-
ლომ. დავიმაჰიხუეიტ.

31. ხეშეკუარასა.

თაკუაჟიეკთი ლეგაჟიეკთი ჟყან, ხშოაა დრუმამკუა რუმაცარა. იახმაგმე უახმაგმე ანცია იჰიონ ხშოარაკ დჰათ ჰია.

ზნე, ათაჰმადა დეყაძამკუა, ათაკუაჟი თა დლოუიტ. ათაკუაჟი დგურდმაწია დეშორიაბ, ათაჰმადა აშოთა დაათალეიტ. ათაკუაჟი ახუკე დააულეჟენ, დერკუნე იაბ დნეიფლელეიტ. ახუკე დბაჟიგულაჟიუა ათაჰმადა იკალთ დახმენჰალტ, ბაბა, ბაბა ჰია. ათაჰმადა დგანამკენ, ახუკე დიხუაფშოუა,—სარა, ბაბა სბუჰიორ ისემადაბ,—იჰიან დააშოთხნე იფჰიეს ლკოჟ დნეინ დლეზწააიტ: „არი ახუკე დებტიედა!“ ჰია.

„უარა უყაძამკუა უახეკ საანმაბავხან აბრი ახუკე დსოუიტ“, ლჰიეიტ ითაკუაჟი.

ათაჰმადა დგურდეიტ, ახუკე დგუდიკლო, დიგუძუა დიმა აშოთა დთალეიტ.

ათაკუაჟიი ალეგაჟიი რხუკე ხემეკუარასა იხმძერეიტ. დრააძონ იზლარელშოობ ალა.

ახუქ დეხბეჯუძა დყალახმან, ათაჰმანდა დენკაჰან
დღესიტ. ათაკუაჟი, გულა დრემაძებტ, ლარა დგანდ
დღესიტ.

იშთაიუაბ, ლარგაჟ დენკაჰან დღესიტ. ხამეკუა-
რასა იმალა ავნეჟი დაავნახუიტ, იიძო, იიჟიუა იმამ-
კუა, ეგიშეძეკუა, აკგაჟ იხამეკუა, დნახხუაფშოუა უაჟ
დრემაჟეკუა.

იხნეჟი ეილაჰარაცე ეგაგეჟეკუა იშოჟეჟაბ, ჩონაკ
ხამეკუარასა დწიჟუა ავნე დეშტობაბ, ბგახუქეკ ხეს-
ხესუა აბარწა იაწალტ. ხამეკუარასა აბგახუქე ანიბა
დშიან, აბარწახა დებდელემწეკუა, ალელჟრა დქულტ.

აბგახუქე აავნალან აბჟე არგოჟიტ ხამეკუარასა
იახა— „უმშიან, სარა უსააძარც აუბ სზაი. უარა უან
ათაკუაჟი იფსებ, ლეხრათ ბზიახაიიტ, სარგაჟ სშოჟხუ-
ქებ სან დღესენ, აბრი უარა უეიფშო, ლკუტქუა რულა
სარგაჟ სლააძეიტ: აშოქუსანჟ აკუტგუართა ლააძონ,
ესემშო აკაკა სელთონ, იანელემბომგაჟ საქუითენ
კუტეკ-კუტეკ აგარა; აბერჟეჟ სახაუბო სააიტ. უაჟი-
შთა უარა სარა უსააძოიტ“, — აჰიან, დაალბაანაგოჟიტ.

ამცა ააიქუნაწან, დამა იცან, აძე იბააგანჟ იკან-
ჰანჟ იცეიტ აბგახუქე.

დუკ მერწეკუა, შეილდაჟამ ქუაშოჟკ ამანჟ იაინ
აცია აახნახენ იაარჰინჟ ხამეს ინეიშინაწეიტ, აჟგაჟ
ჟინჟ იქთანაწეიტ.

— „ხამეკუარასა, უარა სარა საანძა არი აკუაჟ
ეჰალა, უჟნე ხუართამ ჟნეკ უბესჟეფშოააჟეიტ“, — აჰიან,
აბგახუქე ცეიტ ჟნე ფშოაარა.

იშთეიუაბ, ბჟეჟკ ადაუცია, აჰაჰიჰია ათიარხრა
იშთაქებ აბეიტ. აშმეჰია ათია ახმდერხოუაბ ინარჟ-
ვალტ. ადაუცია, ძუ-ძუ, აბგახუქე აძკჟ ჰია ინაფშოჟ-
ააფშოიტ.

უი აამთაბჟ. — სიშ, შიებჟე შიმერგან, შიენდერ-
წოიტ! — ჰია აბგახუქე აბჟე ნანარგოჟიტ. — იყალაბეი! —

ანერპია, — აბრეჯიწიყდა ჯარა შიხანე შიემწიასხ, არ
შიეკუშთანე იყოლებ შიენდერწიორიტ! — აპიან, არაგმა
ჯარა იაივაგელაფიტ. ართ ალაუცია შიან, ირთუბ
რზემდერუა იაიილახეფიტ, ჰაბაცარი, ჰიხაბაპწიასრი!
— რპიან იაიილაგეფიტ აბეჟეკგამ.

აბგახუქე აარედფალან, — აბნა ათიყუა იგლოლუ
აქუე შიენინე შიებეჟეკგამე შიხუეშიწიას, მამზარ შიენ-
დერწიორიტ! — აპიეიტ. ართ, იაიშაწიყდოლუბ რპიან,
აბეჟეკგამე ინეინე ათიყუა რჩულარწიასხეიტ, აბგა-
ხუქე იაიკუშთანე ათიყუა ამცა ნაუნაჟენ, აბეჟეკგამე
ლჟეილაბლუ იაგაფიტ.

აქერპია იცან, ხამეკუარასა დანანგან, ალაუცია
რენხართაქუე დენნარხეფიტ. იუასცია ააიშიენხე ჯარა
უათახე ინეჟნაწიანე აში ანარკეიტ. ალაუცია რემათია
მაჩხუბმა, ხამეკუარასა დეილანაპიეიტ.

ანი არაძნი წვაკ ამამებტ, ალაუცია ირთენხაბ, ანა
გუაყრას იყაბ — უაჟე დენხომებტ უი იაიიგუარა.

ჩონაკ აბგახუქე აქუეჟანახან იცეიტ ხარაკ. იშონეი-
უაბ ქეთაკ ინალალჟეფიტ. იარა ზეშთაბ აპაკ დაფშო-
არც აკუნ, უა აუაა ფუთჟეკ იმხნე ხამეკუარასა იბა-
ნაგარც, ანა არი აქეთა ინაზლალაბ აქუე ინხომბარენ
უაა შიი-ფშენჯაჟეფი ქიაჟეკ აპ დრემამეჟა.

არი ეილნაკააიტი ბაანაწ. აბგახუქე ნეინე ირაცია-
ჟეფიტ ზეგამე ეიზგანე: — აპ იფა ხამეკუარასა სეშიბა-
იშთიტ, — არა შიენწია, სარა იშიესთორიტ აღგამელ
ბაჟა შითახეუ. — პია. არი ანრაპა იეიგურლეფიტ ციგმაძა,
აპ დანჰაუ იპაბარგეუბეი პია. ხამეკუარასა დელბა-
რეჟუაბმა, დექურტიანე იმაწ რუან.

აბგახუქე ხამეკუარასა აპრა დუ ინათეფიტ. უაჟეშთა
იათახხეფიტ აპ ბზიაკ იფა ფჰიესუს დიბაანაგარც.
აქერპია ინექულანე იცეიტ ხარა დგამელკ აყენ; აპ
ბზიაკ დახმენხომ იაშოთა ინთალჟეფიტ. აპ დაადიფლ-
წენ იბეფიტ ბგახუქეკ, აპიენწია აგუწიატატა აჩხუე შებ-

ქონ ავნიყა ახე აქუენე იშააიუაბ. აჰ იბჟე ირგუეიტ
ილახაშცია რაბა — ალაქუა აანუშეკელ აკე ანუეიტ
ავნიყა, — ჰია. ალახაშცია ალაქუა აანუეკელ. ანუა
ხუტეგაჟ — უაა მშოუბზია! — ჰია ინხალაუეიტ აჰ იბარწა-
ქუე. აჰ იჯეიშეიტ აბგახუტე ციაქიო იანიბა; — უაა
ბზია უბეიტ, ბზიალა უაბეიტ, უააი არახა! — აჰ
დნაფეზან ინუენეიგალტ ავნიყა.

— უაბაყაბ, უაბანტი ააუეი? — ჰია დანწააიტ, აჰ
აბგახუტე. — სარა, აჰ უხაწკე, ხარა დგაჟლკ აყენტი
სააუეიტ, ხელა უარა უყენე.

აჰ დანანხუც არი იიაშხანუ უამაკ იალაყოუ აკოუბ
იჰიან, ამაწუცია დრუფხან აბგახუტე აჰიენწია ბჟეჟ-
ხესნე იააიბ დერკუაბანე, იშთეიწეიტ; აბგახუტე ინთა-
ჰიახაა იციეიტ.

იკუხანანდა აჰ იითახებ ირხიეიტ; აბგახუტე ან-
გელა აჩარა ყარწეიტ: ინაგანუ ასტოლ აგუთა ინახა-
დერტიეიტ. აუაა ეიბაბ უამაშია ირბეიტ არი აბგა-
ხუტე ახაყიაქიობ. ახუ ანდერხთია, აჰ, შინაპე აშოერკე
იჰიან, ილახა იჯემშ ააძატინე ინუახაჟ ინაპე აქოჟ-
ნაირხიეიტ.

აბგახუტე აშოერჰია ივაგელან, — აჰ უხაწკე, სარა
სზააიბ აუეს ეილმერგაკუა სნაპე ასერკაუთამ, სარა
სზააძაბ აჰ ავნი დსუბფშოუპ! — აჰიეიტ.

— ჰაი, უს აქია უმაზარ იჰაჰი! — რჰიან, აღრუ-
ჰია ივაგელტ.

— სარა სხუენე სზააძაბ აჰ, იფა ხამეკუარასა
უფჰა დლუეილაჰაიტ ფჰიესეს. უბრი აბე იააიშთეშხაბ
რაციან აუაა ხარ ზმაზებ, ახა სარა სააიშთიტ აუეს
აილკაარაბე, — აჰიეიტ.

აჰ დვაგელან აქია იჰიეიტ: — სარა სეწკეს იეილდუ
აჰ დეყოუპ ჰია სგუ იაანაგომებტ, ახა დეყაბაჰაბ აძიე;
უი იფა ხამეკუარასა სეფჰა დანიგუაფხა მავ სჰიომ,
უტიანე უგუ რთენჩნე აკრუქ!

უს რაჟიან შთებუქუა ლაპაიტი აჰ იფჰა ლუადაყენ
 დანდრთიან. აკრანულქა, აბგანუქუ ნალგან ლუადაყენ
 ყაწა ინულალურტიან დაბწააიტი იზააიბ აუს აბუ.

აბგანუქუ ციაჟიეიტი, ილანაჰიეიტი იყაბგად იყა-
 მებგად ეიცწანუ.

— სარა სიაბუშთებ აჰ, აჰას დრეშოლუბ უაა ბუქა-
 ვუკ. იარა იხი ირადნი გართ რემამ. ირაშქუა, იფსასა,
 იშამაყა უავუ იზუფხადომ, ბეძბახუ იაჰან სააიშთიტი,
 სარგად სშუზხუქუბ იარა სიააძეიტი, ბარა ფჰიფსუს ბი-
 გარ ითახუბ.

აჰ იფჰა დაქუშაჰათხეიტი, აბგანუქუ ხუქუ-მქუკ
 ინანაგამ ლნათეიტი აცემსურაგად აიუიტი, აჩჰიარა
 ფწიანუ ინუქუწწუ იცეიტი.

ავსუ იაინუ აჩარა არხთეიტი. აჩჰიარა აჩხუ
 უაა შიი-კუნუვაჟიეი ყიაჰუკ ჩუჟინაწეიტი, ვაჟიეი ყიაჰუკ
 ამაწურა აბუნ იალხნუ ავსუ ინაჟეტი. ხდემკუარასაგად
 აღოუცია რრაშქუა ირეილდებ დნაქუდურტიეიტი. ათაცა
 ლზგად დაჩაჰაკ აკუადურ აქუწწანუ ინინათეიტი. იაბ-
 ხუა იბუნ უარდენკ ახი უარდენკ არადნი ააშთნახეიტი:
 მარხუბმა აღაუცია რმალ. იარგად რაფხმა დგულანუ
 იცეიტი თაცაგარა. იხზინეიბ, აჰ იგუ იჩხანუნ, აჩარა
 რბიუიტი დაარა იბზიანუ, იფჰა ლჩიი ლკუადური
 ეიქუირშიეიტი, უარდენკ ახი უარდენკ არადნი, უაა
 ხუშიჰუკ იუაა ხერწიანუ ნაბზთს ილუციწეიტი.

შიი-კუნუვაჟიეი ყიაჰუკ ათაცაგაცია ათაცა დრეშა,
 აგუაქმაჰა აშია ჰიო აჰ იგუარა ინუქუწწუ. იახააიბ-
 გად ხდემკუარასა იჩარა ხოიან; იშააიბ ინახატეიტი.

ხდემკუარასა ფჰიფს დაიგუეიტი. ქთაკ აჰას დრო-
 უიტი. ინუქუწწუ ძუ რჟიუამებტი. იაბხურააი იარეი
 ეიბაბეიტი. ჰათურ დუ ექუნ დახადურუბ.

უს იშოჟყაბ აბგანუქუ აჟიეიტი. აბგანუქუ ანაჟი ხდემ-
 კუარასა ციემდეს იკუა დალაგუეიტი. არი იშოციემ-
 ლხაბ აღერიტი ამინუთჟ. უახუკ დახადუციაბ იუადა აშო

აჩონადნაელოვიტ, იფსუზშია ახაფეც ხახხალა, აჭიფა
 ხამეკუარასა აჩონე შექემთან დანჯავგლა აში
 გუთას იმატიტ. იჩიეიბეთანე დნაგუწასნე იანააირტე,
 აბგახუქე ფსნე აში იავარშიუბ. არი ფსიტ იპიან,
 აბგახუქე აწუხუა იანკნე ირშინე აყდაფჰია აპიენწია
 ინელაირშიტ.

არი აპ იფჰიეს იანუღბა, არწიააპია დეჰიპიან,
 დლაღბააყდანე აბგახუქე ლუმა დაახალან, ინთარშინე
 ილკუაბეიტ. ინაგანე ლოიართა აყნე ახეზაქუა აქუწანე
 იშთალწეიტ. ირფხანე ასუფ, აჩარი ასერქიერ, იბდღრუ-
 ადა იაბეიღმხარჰია დშოაქოზბ დააკნალხეიტ ხამე-
 კუარასა.—იბეზბუაბეი იფსიტ, ნაყ იკარში!—ჰია იბეჟ
 ლულუანე ინლექუირგხეიტ. აბგახუქე, არი იიპიან
 ანაჰა, აშოზრჰია იკაწყყდან იცანე იამანე იააიტ დეზ-
 ლაჰიანე დეზლაადამ აუასცია.

— არი უბომა, ხამეკუარასა, უბლაჰიანე უბლაა-
 ძამ; უააგანე, აღოუცია ნერწიანე, რენხარა უახარ-
 ტიანე, აუაა ხერწიანე იანუბააბგა, აჰცია ირეიღმუ
 ითუფჰა დანუბააბგა,—სუციემღხეიტ სარა. უაჰიშთა
 იუბდღრუამ სარა სბეფსოუ, ახა იუდღრუშოტ მუშოკ
 ბნე. უმშო ააბზიახააიტ! შიემშო რეიჰა ფსენწოზ
 უმოუააიტ, ბარა აფსენწოზ ბოუააიტ!—აჰიან, ახე
 ანახაბ იცეიტ. შიემშო ანიხეწ ხამეკუარასა დეფსიტ,
 ამაღ ბეგამ ლარა იაალბენხეიტ.

32. ქვაქუა ზალაში.

6 ხაკვკ დეყან. იმან ხკვკ აფჰაციეი ხკვკ აფაციეი. რაბ დღესუა დანალაგა იფა აიჰაბჷ დააიფხმან უს იეიჰიეიტ: —სარა სფესუეიტ, აზა შიარა შიფუინჷ შიჷყაბ. აძლაბცია იჰიანჷ იტიოლუბ; ამჩჷშუა აუზა დღრგოიტ აიჰაბჷ, უი აშინჷ აგუბჷანჷტი, ეგი—ამჩჷშაბჷ. აიწბჷ დანჷრგო აუზა იყალოიტ აღდი ამაციესი. უარა აძიაძიალა იდოელგანჷ ირჷთ აბარწა აყენძა, ნაყ დარა ირგოიტ. აბრი ანააიჰია იარა დღესიტი.

რაბ იშოიჰიაბ ეიფშო, ამჩჷშუა აუზა იყალჷეიტ აღდი ამაციესი უაკვ დშიანჷ აღიაზჷ დღბდიელჷმწუა. იყაიწახუაბ, იბ იუასიათ აკუნ, იაჰიშა აიჰაბჷ დაადიელგანჷ აბარწა აყნჷ დნეიგოეიტ. დღბგა-დააბგა იმბაძაკუა, აფსთჰია ეიფშო აკვ დიციაგოეიტ. ეგი ამჩჷშუა აზენგდჷ, უი აწკვს ეიციაანჷ აღდი ამაციესი ყალჷეიტ აგუბჷანჷტი დაადიელგანჷ დეითან, ფსთჰია-

წას აკვ ელაჩჩუ დამანუ იცეიტ. უი აშინუ ამჩუშუაბუ
 ურთ იყალახაოუ აკვ იეიფუშუმუხეიტ, აღდი ამაცეისი
 ყალახტ. აიწუბგდე ეგდუროთ რეიფუშუ დაადილგანუ
 დართან აკვ დამანუ იცეიტ. არი იყაიწო უამაშია
 ირბონ იეიწუბაცია ახატიბ.

აკრწიტ რაჰიშცია ბგამ-იააბგამ ჰია უაკვ დრემ-
 ბეიტ. იბთეიბ რაშა ეჰაბგდე დეცომ-დააუამ.

ჩონაკ ართ აიწუბაცია რაშა აიჰაბუ უს იარჰიეიტ:
 —უარა ჰაჰიშცია აღდე ამაცეის იდილგანუ იაუთან
 იამანუ იცეიტ იახცა-იახაა, იბგა დეზუსთადა ჰია
 უარა, მა უცომ, მა ჰარა იჰაუჰიომ, იაბაყოუ ჰაჰიშ-
 ცია?—ჰია.

არი იარგდე იბდრძომ იბგამ, დნუკუა დაატეიტ.—
 ააი, შიარა აიაშა შიჰიოიტ, საჰიშცია სარგდე ისე-
 დერუამ იბგამ, საბ დანფსუაბ იაჰია ისეიჰიბ აღა
 ისთიიტ.

— უაჰიე საშცია, სარა ართ რხერხართა სბეილ-
 კაუაბარ სრუშთალოიტ, შიარა არა აუნქუა, ჰარახუ
 ფხასთაშეიმტინ!—ჰია რეიჰიან იაბ ითუნზაბ ირამ
 დაქუტიანუ იაჰიშცია დრეშთალტ. დცო, დცო აკერ
 დცეიტ. დეშონეიუაბ დგდელ ხარაკ აყნუ თია-დუკ
 ამწან სუფსუ სშაპ ჰია დააჩუჰეიწიტ. ირამ ნქუაჰიანუ
 დნატეიტ იფსუ იშარაცუ. დეშოტიაბ ნაყტიირახადალა
 იააცეიწიტ შაბუსთაკ. არი დეზლაინსუა ჰია აკვ
 იმაჰამ. აშაბუსთა იააი-უა, იააი-უა იააიგუარა იააიტ,
 ახა შიარაჰია აკვ ყანამწეიტ. ხაჰიეკგდე ნაგუდიწეიტ,
 ახა უსსგდე იამკოიტ, აჰეჰია-ფფეჰია აჰირა იაქუაჰ.
 —ჰაი, სარა უფსუ შოთოუ უსემკუაბარ,—იჰიან ირამ
 დლაქუტიანუ დლაშთალტ, ახა იცომ უა იქუწინუ,
 იქუგეჰუა იქუჰუ ადიჰიეფუშ. აჩუჰუაჰ უაჰიეჰმარ
 უაჰიე ისკოჰეიტ ჰია დეშაშთაბ ირამ ხუჰიანუ ინკა-
 ჰან იფსიტ.

იყაიწახუაბ, დქუხუეიტ შაპელა, იმჯანდგ
 დებტომ, ინუ კნუ დწილუა ათია ამწა დშოტან-იბუეიტ
 მკახუასთა ხუტკა. აქერჰია დვაგელან არი ამკახუასთა
 დვანულანუ დდოქულოეიტ, უაჰა იყასწოგდუ ეგდუჰამ
 აბრი ამკახუასთა ანდცო სცაპ ჰია. დშოხეიუაბ ხან
 დუკ დნადგელტ, აბაა გუარა აკურშთანუ დავაგე-
 უეიტ, ანს იჰიეიტ, ას იჰიეიტ აგუაში იზამერტიტ,
 აგუარა დებხუეიტ აღიანდუ დენხუეიტ.

უაჰა იყაიწარჰ ანიხემდერ აწილუარა დალაგუეიტ
 აგუაში დადტიალანუ. დებდტიალაბ აგუაში იაჰიშა
 აიჰაბუ ლტოუ აკუბააბ. აუშამა უჰიეს არი იწილუაბუე
 ანლაჰა აქერჰია დვკნუ დააიზარ ლაშა დწილუა აგუ-
 აში დადტიალოუჰ. ართ რგუ ებუჰვადო იანეიბაბა
 იგურდმაძეიტ ცეგაძა.—უააი, არანდ საშა, სუბკუხ-
 შოუ!—ლჰიან აკნუჰა დაალგუეიტ. ახულბჰახა იაჰიშა
 აწილუარა დალაგუეიტ.—იბუაბეი, საჰიშა, სააირა
 ბცემდლუმა ბზერწილუაბეი?—ჰია დლაზწაეიტ, ლაშა.

—სარა სზერწილუა უბრი აუჰ: სხაწა შთა და-
 ლაშოტ, დაარ უსციიძოეიტ უაბაზგარი?

—სეშიძარგდუ სშიემძარგდუ შინაპუ სანუჰ,—
 იჰიეიტ ლაშა. ნას დნალაგან აშიენდუჰურა აღემჰართა
 დთალერტიეიტ. ახულბჰახა ადაუ აშოთა დაათა-
 ლოეიტ დეიდარახა, აშიარაბ წვა ზემ იმანუ. აშოთა
 დშოათალაბ იფჰეს ლებჰოთიტიტ—იყალაბეი ჰუკუ
 გოეიტ,—ჰია. ლარა დაადოელწენ—იზაკუბეი სარა
 აკგდუ საჰაუამ,—ჰია აგურა ილერგუეიტ. იააიგლზ
 იშიარახჰუაგდუ იმა აბარწა დვკუნან უა აბარწაყენ
 ინკაიჰუნ აკნუ დააკნალტ.

აკნუ ეიჰაგდუ იაჰაუა დალაგუეიტ; ზუჰუ იაჰაუაბ
 აფშოარა დალაგუეიტ. ლარა დლაწილ-დმაწილუა
 დილაჰინუ დლკოეიტ—სარა იუასჰიოეიტ უანგელ,
 სარა იუასჰიოეიტ იზაკუუ, უარა უჰუ დშოხემძო ჰია,—
 ლჰიან. ადაუ დანხუც იგუ იანანგუეიტ დლაშაზარ

ყალაპ ჰია. დქუიტი უაშხუა მაქდაფსეს დშოჯემქო
 ჰია. ნას დააცოჯრულგაფეიტი — საშა სიბარაძე დააბრ.
 ჰია. — ჰაიტი, ბარა, სარა საბზუნდა დეშოფასქო! — იჰიან
 დააშთიხენ ინაპე დქუიტიგელანუ დირხუმარუა დალა-
 გაფეიტი. ნას იგულაცია ააიდიგალან ჩარა იბიუიტი
 იაბზუნდა, იბააიბ არაზუთიაა იითარაძე. აფსშააჰია-
 რაზმე იანნიეი იაჰიშა უს იალჰიეიტი:

— უაჟი, ამალ დუ უდიგალარა დეჟოჟე, ახა
 იარბანუ აკე უმგან; უბეს ჰია, სარა ნანამგაკ სოჟე
 ისუთოზარ უჩქემმაჯა სეთ, უაჰა აკაგდე სთახემი! — ჰია.

იაჰიშა იშოჯელჰიაბ ეიფუშ, ამაზარა რაციანუ
 იითარც აფსშაა ანჰიაანუ, იაბჟეიტიგაფეიტი ახა — აკაგდე
 ზგომ სარა, ისუმთარ უმუზარ, სარგდე ნანამგაკ
 სოჟე უჩქემმაჯა სეთ, ჯარა აკე იაახეზუაბ. — ჰია იეი-
 ჰიეიტი. არი იიჰიაბ იმაჰი დაარა დჩაიწანაკეიტი, ახა
 უაჰა აკგდე ანიმგა იითეიტი აჩქემმაჯა, დეზქუტიო-
 შაბგდე რაშ ბზიაკი. უბას იეიჰიეიტი: — სარა სეთეს
 ზლათაბ სჩქემმაჯა უსთეიტი, ახა სუმშენ უარა უნგდე
 ფნასთოჟემტიენ, ავნე უნეიანძა აში აუმერტენ; აგარა
 უციოჟუადავზაშტ, იუჟულაკგდე ავნე, უჟუაჟილარ
 რეჟენე უანეილაკე აში არტე, — ჰია. არი იმაჰი იეი-
 ჰიაბ იგუ ინთაკენ არაშ იითაბ დნაქუტიანუ იჩქემმაჯა
 იკუადრ იაადჰიალანუ ამკა დქუიტი. დშოააიუაბ
 დახმეტიაბ ითაიწლა აყენ დააიტი.

უა დანაი ირაშ ბეშათესებ იშაბესთა აჰირა
 იაქოენ. იჩქემმაჯა უა ინეშთაწანუ დეითანაშთალაფეიტი.
 ანაზმ იკოეიცი, არაზმ იკოეიცი, უაჟიემზარ უაჟი
 ისკოჟეიტი შთიჰიომ ირაშ ნკაჰან იფსიტი. იყიწა-
 ხუაბ, დქუიტიბატი შაპელა, დშოჯქუხაძე ეიფუშ; იმაჰი
 იანხ დცარ დეფნაშოიტი, იხმეზ აბე.

დნატთან ანუტრა დალაგაფეიტი იშოფაბჟერი ჰია.
 დანუნაფუშო იბეიტი დეზლაცაბ ალადაზმე მკაბუას-
 თაკ. — შთა იყასწო ეგდეყამ აბრი სანხაგო სცაპ, —

იპიან დნანულანუ იკუენიხუეიტ. დუშენიუაბიანი დუქი
 დნადგულუეიტ. ნასუფს იზუალაბ აგუაშა ნარტუკს.
 აშუერპია დუნთალანუ ახან აყნუ დნეიტ. დანუნაფშო
 იაპიშა აგუბუენუტი ასოქ დუშუქუტიებ დიბეიტ, ლარ-
 გად დანააფშო ლაშა დულბეიტ.—უნან, საშა დააიტ!—
 ლპიან ლარგად ამრდუნ დულბაან ლჩუნგიგუდუქლანუ
 დგუდუქლა-ხედუქლა დლუმანუ დუნხალუეიტ.

იაპიშა აღაწიუ-ღაწირა დალაგუეიტ—ისუფსუ-
 ხუოუბეი სხაწა დაარ უსციიქორიტ,—პია.—სუშეიქა-
 რგად სუიქმპარგად შინაპუ სანუბ!—იპიეიტ ლაშა.
 დნაგანუ ჩქამაჯაკ დუნთალურტიეიტ. ადაუ დანააი
 ავნუ დაავხალანუ ანაფშო-ააფშორა დალაგუეიტ.—
 იბაკუბეი ბარა, ფსუა ჩუკუკ საპაუეიტეი?—პია დლაბ-
 წააიტ.—დაბაყაბ არა აფსუა!—ლპიან მამ ლკეიტ.
 ახა ადაუ დუვხალანუ აფშოაარა დალაგუეიტ, ლარა
 დწიუა იკალთ დახმენუაშოანუ დულკორიტ.

—საშა დაან ჰაიბარაცუ სშიანუ დუსწიახეიტ.
 იყალობარ, სუპიორიტ უიყუაწ, დუმქან!—პია.—იბუა-
 ბეი, საბხუნდა დუშოფასქო, დააგ არახამ!—პია ლუეი-
 პიეიტ, ახა იხალუმწეიტ.—უქუნუ აგურა სერგა დუშო-
 უმქო ალა,—პია იალპიეიტ. ადაუ „უაშოხუა მაქაფ-
 სეს დუშოგემქო“ პია დქუიტ. ნას ლარგად ლაშა
 დააცოერულგუეიტ. იმაპი დგუდიკულტ-დნუდიკულტ.
 ინაციაქუა დრქურგლანუ დირხუმარტ, აჩარა ყაი-
 წეიტ.

იაპიშა უს იალპიეიტ.—უარა უაქიუ არახუ, უდი-
 გალაშოტ, ახა აკგად უმგან, რაშ შოკუაყუაქ იმოუბ
 უბრი ადა,—პია. იშოულპიებ ვიფშო არახუ რაციახუ
 იითეიტ, ახა აკაგად იმგუეიტ.—იუმუქოზარ ურაშ
 შოკუაყუა სუთ!—პია იეიპიეიტ. დაარა იციუმლხუეიტ,
 ახა იყაიწობ, იითეიტ. ში-საჯანკ ადგადლ ქონუ
 ითარგლანუ აჯურ აქონ.

ადაუ დნეიხუ აურა დუნხქუგლანუ ალურა ანა-

ირბა ატრუმშია ივთუფეიტ.—არი უსთოიტ, ანა უაშერშია სშოიტ. უაჟიუ უსეხუაფშოლა სარა სეჟეტიანე იუსერბაპ იყანაწო!—იჰიან იარა დნაქუტიეიტ. არაშ დანნაქუტიეა იუუაბა იფან აჟივან იასიტ, უსყან ადაუ ამგუაყია იჩუწაიკეიტ. უსტიი ადგაღლ იასიტ, უსყან აბლა იჩუქუიკეიტ. ნას განხა ამრაგღლარახანდ იასიტ, უსყან არუღღარახანტიი ავარა დადრთალან უანდენტიი ამრათაშოარა იასიტ, დააჰინე ნაყტიი-რახანტიი ავარა დადრთალტ. ნას დჩუჯრფა-ჩუჯრფო აშოთა დაათალტ.

— აბას უბჟყანწოზარ უაშერ ჰია სუცაშოიტი!— იააგ არანდ, —ჰია იაიმიხენ დნაქუტიეიტ. არაშ აჟივან იასიტ, ადგაღლ იასიტ, ამრა გღლარეი ამრა თაშოარეი იასიტ, ანა აკგაღ იმეხიტი. ნას—ბზილა!— ჰია აფშომაცია ირაჰიანე დცეიტ. დეშენეიუაბ ითია აწაყა დანნეი იშაბესთა ეითაიბანშოტი. უაჟიუშოთა— უაბასეშოთუეი, —იჰიან დნაშოთალტ. უაჟიუმზარ უაჟიუ ისკუთუეიტ შოიჰიომ ირაშ ლკაჰანე იფსიტ. —ჰაი, აკე სეჟეშმააპ აკერ სეჟეშარ აბრი არაშ სეზნემზოზი!— იჰიან იხე ჳნაპეკლა იკენ დაატეიტ. არი ართქუა რნეჳს იმაჰიციია რახანდ აცარა დაცოეფხაშო დეჟუხეიტ.

დეშოტიებ იბახეიტ იმვაქუა რლადახანდ მვახუას-თაკ, —აბრი სანღლაპ, ჯარა რაბყუ სემაზარ აკე სანიაპ, —იჰიან დეჟულტ. დეშენეიუაბ დნაფშოენ იბეიტ ხან დუძდაკ. —აბრი ახან აყენ სნეიპ, იბდერუადა საჰიშა აიწბე ლხაბარ ბზოზარ მა ისაჰაუაზარ, —იჰიან დნეიტ ახან აყენ. ანა იბემგუაღიტი აშოთა ათალარა, მაწუარ დუქუაჳ აშოთაჳთე ითატთან. იიურა იბემდერუა დეშოგღლაბ იაჰიშა ძააგარა დეყან დშოააიუაბ დღღბეიტ ლაშა.

დიეიგურღეიტ, დიკუშოეიტ, დაალგოეიტ ავნეყა, ახან ანდ. —უაბაყაბ, უაბაანაგოეი? —ჰია დიზწააიტ. დააგღლანე ილუეიჰიეიტ დანდჟაბ, იაჰიშციია შოიბაბ

ნასგამ დებქუშიაბ, დბზნიაბ ზეგამ. ავზე დაარტიანე
 ლარა დვზნე დციეიტ ლხაწა ადაუ იყნე დნერნე
 დიჰიეიტ, ლაშა, ლბარა იააბ დიმჰარანე; დღურ-
 ქუიტ, უაშხხუა ილზრჰიეიტ. იეიმანე იააიტ, ლაშა
 დილზრბეიტ, დგუდკლა ინაპე იმზნე იხუ ბზიანე
 იყაიწეიტ.

აუხა უა დეყან აჩხნე დდიექულაფეიტ ავზეყა.
 არახუთიაა ისთორიტ იჰიან იეიზიცეიტ არახუ წვა
 ზმამებ. იაჰიშა უს იალჰიეიტ ლაშა:—უარა იუითა-
 რაბე იეიზიცეიტ არახუ რაცეიანე, ახა იუმგან აკგამ;
 იარა იმოუპ, იფსე იბალუმხუა ჩხეიქუაკ, ქმაქუა
 ბალაში ჰია. უბრი სუთ, უაჰა აკგამ ზგომ ჰია უდიე-
 ქულარ იუითორიტ, ნას იგა.—ჰია.—ამალა იარა უბას
 იუირბაპ ცგუკ იაყარანე, აწალდ ახმეკუკუა აღურა-
 ყნე აკრა წკამწკამაუშო, ახა უეიბგამ ინუმეკენ,
 იალწუეიტ უაშთან.

იშოლჰიაბ ეიფშო, არახუ რაცეიანე იდიგალტ,
 ახა იმუიტ, აკგამ იმგჰეიტ.—იუთანუბეი, იუთანუ
 უსთორიტ?—ჰია იეიჰიეიტ ადაუ, ქმაქუა ბალაში იდ-
 რუეიტ ჰია დეყაძამებტ.—სარა ისთანუ ქმაქუა ბა-
 ლაში აუპ, ისუთობარ?—იჰიეიტ იაბხუნდა. იყაიწა-
 ხუაბ.—იუთანუ უსთორიტ,—ჰია იეიჰიანხან, ახა დაა-
 რა იციემლხეიტ. იაჰიშა იშოლჰიაბ ეიფშო, ცგუკ
 იაყარანე, აწალდ ბაა ახმეკუკუა აღურა იანკნე იმა
 დააიტ. იარა უს იშოყაბგამ ინმეკუკუა იმა დდიექუ-
 ლაფეიტ.

დნეყუეიტ, დნეყუეიტ, ახა იბააგომ, აცგუ ეიფშო
 იეიჯღეძა, აწალდ აცრეკუკუა იმა დააუეიტ. დშოაი-
 უაბ უაჰა იელდუმხაძაკუა ითია აყნე დააიტ. დანხააიბ
 იშაბგსთა დვრკვამგენ უა აჰირა იაჰხენ. იალურა
 კნე ათია ამწან დნამწატეიანე ილაღლრდ იკუაშოა
 აწიეუარა დალაგჰეიტ. დწიეუა დანძტეიბ იმეტკუმა
 იალაწანე იჰიონ:—სარა რაბყე სემანდაბ სრაშქუა

აკო-აკო ეიფეშუმეკუა ისემაბ სეზნემზობ, სარა საპიშ-
 ცია სერთახუნდაბ საპიშა ეწბა ისელთაბ ქაქუა, საქანსული
 იქონიქა
 ლაში ჩარა აღემუშაბი, — ჰია. აწიქუარა დაქუა
 დაქუა ამეტკუმა იპიონ. არი იპიონ ქაქუა ბალაში,
 აუაჲ ციაქიარა გმაბ, იწალდ ბაახა იგელაბ იაპაუნ.

— ჰიიტ. აბაათსუ, უმშიან უარა უზჩუაჲსო-
 ბარ სარა ჩორა უზბუეიტ! — ჰია აბჲ ნარგუეიტ.
 დანაათსუ ქაქუა ბალაში ულა უზბუამერფშუა
 ილაძხა იგელოუბ. — უაიი სარლდა ლემჰა უნაპჲ
 თშე სკუადერ უბრა ითოუბ, სარმა ლემჰა სჩუაპ-
 წარშიი სსახთან ჩოუაპეი თოუბ სეიბეთ! — აჰიეიტ.

დგურდამწია აღემჰაქუა ინაპჲ ნართიშენ აკუა-
 დერ ნაქუეიეიტ, — უაინჲ უსექუტია, სარა საშთა-
 ლოიტ ურაშქუა ზეშთათსგზ აშაბესთა, სახმდაშორ,
 ახა უარა იუბკერ. ამალა იუბკუაბარ ატიჲჲა კჲ,
 დაჩუა ჯარა უანაკდეს, ნას უარგდჲ სარგდჲ ჰაფხან-
 თახოიტ, — აჰიეიტ. — იბზიოუბ, სარა ისკჲ ატიჲჲა, —
 იჰიან დნაქუტიან დნაშთალტ.

ანანჲ, არანჲ იქუნარგეჲუა ინანმდეიტ, აშორ-
 ჰია ინაპჲ ზეჲუნაირხან ატიჲჲა აფეზმამშიაკუა აბლა
 ინაპჲ ნექუსიტ. აბერლამო ეიფეშ იშოკუაკუადა აკჲ
 ვახყმან აშაბესთაგდჲ იანმცა იანდაა. იმბადაკუა
 ილაიმჲქუაბეიტ. არი ანმცაბ გუანათეიტ ქაქუა ბა-
 ლაში. იშოიამოაბ ინაშთალან კუარა ციგდა ბაათ-
 სჲ ინთანაგალტ.

იშონეიუაბ ქაქუა ბალაში იციჲჰიანჲ კუარა
 კჲაკ ინზქუგელტ. — აბაათსუ აბრა ჰთანოიტ. უჩოჲჲი-
 წიჲ ნერციჲჲა უგელ, სარა სახეფოიტ, უბრანჲ სახმ-
 ქუთალო ხუქდაჲ უსგუწასნჲ სეითართა, მამბარ სეფ-
 ხასთანოიტ, — აჰიეიტ იჩჲ. იშოაჰიამ ეიფეშ, ლერციჲჲა
 დერნჲ დჲაგელან იანჲთა აკათალამთაბჲ დნაგუთასნჲ
 ინეითეირფეიტ, ირულაკგდჲ ეგდერმზხკუა ირიტ უი
 აკუარა.

— უაჟიე ჰარა ჰბეშთოუ ნხოიტ აბრა, კხალა, შაბესთაძამ დედლაბუბ, ლარა არახმ ათიანეშა მარა თა დანაათალო სარა სნალოდღხელოიტ უარა დუბე-შთხერ დააგაშოტ, მამბარ აკგაჟ ჰალშოშ! — აჰიეიტ ქაქუა ზალაში. არი ააიბურჰიან ინხალაჟეიტ რაფ-ხმა იყაბ ასუაყნე. უი აამთაბე ლარა ასოჟ დქუ-ტიოუბ, აჟიბეჟ ჰიარა დაქუშუბ, ლგუ აყმარა-ყმარა-ჰია ეისუა: — სან ლუთრაყნე სნეინე აკულანდერ სეყუ-შიონ, აძიე იჩსეზბენე დსეშთან სეკრაცე, ახა სიბეძ-კეიტ, ხ-რაშკ სედრეშელტ. აწეზუტიანე ქაქუა ზა-ლაში დაქუტიანე დსეშთალან სიკერც აგმსეგემხეიტ, ახა იბულაკა სერციბააიტ, — ჰია.

არი ლაჟია დანაალგა დვაგვლანე აშოთა დნე-ქულტ დლჟეი-ვეიუა, ლეფსე ააიგვლგარ ლუთრახმ დცარაცე. უი აამთაბე ქაქუა ზალაში აგუარა ინახეფანე იციეჰიჰიანე ინალუდფალჟეიტ, აჩუაჟ შაქუაჟ დნეითამერფაჟუა დააშთიფან დიმა აშოთა დეზთეჟეიტ. დეშოიაშაბ დნეიტ ათიანე იჩქემიჟა ააშთიხენ იკუადერ ინაჩხმენჰიალანე დდოქულოჟეიტ დეიხანე.

ამვან ილჟეიჰიეიტ — უაანძა დდერნე დლეშთაბ-შია, ირაშქუა ლალბე დშურმეიგდაბ, ხატოე ფჰიესს დშოითახეუ. ლარგაჟ იყალწონ, იაჟია დაბააიტ. დიმა დაარა აკერ დცაბმანე იმაჰი იითაბ აჩქემიჟა აგარა ცეგაბხეიტ, იხმანთან. ახა იეიჰიაბ გუნკვლანე ავნე დნეიანძა ეიმერტერც ითახენ.

იფჰიეს, იარა, იჩქემიჟა, ართ ბეგაჟ ბქუბ აჯა-ბაა ბბახმაბ ქაქუა ზალაში აბლა ცინაყეიტ, უაჰა იბემციეიტ.

არი უეიბგაჟ ისეზგომ, ითოუ ზბაპ იაარტნე იჰიან აცაფხალა იანააირტე აგუგუაჰია არ თიბა-ჰიეიტ. აბაუადქუა აჭაბრიკაქუა ავნ დუქუა იარა-

ზნაკ ზეგად ყარწიერ. ამაშენაქუა აქოჯ-სეჯჰია ენა
 ყდო ქალაქი დუსანე იაყალაწიერ. ანა იანა
 იუააქილარ რეყნე აკუმ, დგადლ ხარაკ აყნე აკუნაწიერ
 იარა ჰიენთქარს დნეყარწიერ იფჰიეს აჰიენთქარ იფ-
 ჰიეს ჰია ჯარა დედერტიერ. არი იახმა აკუმ უაწიერ
 აკუმ აკერწიერ, იარა უა დენხაძიერ.

ზნე იუააქილარ ააიზიგან დრაზწაიერ — ჯარანმა
 სკონ საქუითუმა? — ჰია. — ჰაი, იუნხაწიერ აჰიენთქარ,
 უნაწიერ! ჰარა უარა უოუბ ჰაზნუაფშოუა, ულბაა
 უთანეზარ, — ჰია იარჰიერ

ნას დნეინე იფჰიეს იხათუფანე დნექურტიანე იარა
 ქაქუა ზალაში დნაქურტიანე დციერ იმაჰი, აჩქა-
 მაჯა იბთაბ იახმა... ამოთა დანუნთალა იმაჰი იარა-
 ზნაკ იდერიტ იყალაბ. დაადიელწენ — იყოფწაზიერ, სუ-
 შემა? — ჰია დიფელტ. — საჰიში ეწბე ლეყნე სახანეიბ
 ისელთიერ ზდა გულრთა რემამეზ რჩოქ ქაქუა ზა-
 ლაში. სარა უი ალა ითასერხიერ სრაშქუა თანერ-
 ხაბ აშაბესთა; უი აშაბესთა დემლაბაარენ. იბულაკა
 ქაქუა ზალაში ამჩალა დეზგაწიერ ფჰიესეს. ანა
 იახმაკუდამეზ ქაქუა ზალაში ააფსარა სეხამან ისემ-
 გო სენხიერ; უეიბგად ისეზგომ ქაქუა ზალაშიგად
 აბლა ფწიოიერ სჰიან იასერტიერ.

ისეფსეზოუბიერ, სეუააქილარ სციეძიერ სარა, არა
 სენხიერ, საშვიადგად საბიანშვიადგად რაკუნ სერხეფ-
 შააუამ, — ჰია იეიჰიერ.

— უი სარა იეითაუბთასცალაბ აჩქამაჯა, ანა
 უაშთან იანხურტიუა უი აყარა ყალომ უაქიერ შაყა
 ეყოფ აყარა, აიაშაბე უი ადაუ იდა უაჯე იციშიო-
 მბე. აჯჯაგად რქუნარხან აქალაქი ანდეყალაბ
 ინეიერ. ადაუ აყუაქჰია დაარულალან ბეჰაჯეკ იწიერ,
 ანა იანნაბ ზეგად აჩქამაჯა ინთიერცალან დეიბე-
 თანე ამვა დნექუიწიან იარგად დაახენჰიერ ივნეყა.

33. ჰაუა დეზგოღა?

გნე, მამაკვკ ნეყუარა დცონ. ამჰა დქუნე დეშ-
ნეიუაბ ამათია ძახჷ, ათერბე დააიქუშიტ.

- უაბაცლი?
- ნეყუარან სცოიტ.
- ჰაიმჰალაზააიტ, სარგამ ნეყუარა სცოიტ.
- უაალა, ბეიფეშოჷყამ.

უს ნეიბერჰიან იეიცნე იშონეიუაბ ანი დაარე-
ქუშიტ.

- შიაბაცლი?—ჰია დრეზწააიტ.
- ჰაბაცლი, ნეყუარა ჰცოიტ, —რჰიეიტ ამამჰვი
ათერბი.

— სარგამ სნეყუაჷჷჰ, ჰაიკვბციაზააიტ, —იჰიეიტ
ამამჰჷ, —დაარა იბიოჷჰ, —რჰიან ეიცნე რჰუნარბტ.
ურთ ეცნე იშონეიუაბ ზუაჯაკ დაარექუშიტ.

- შიაბაცლი?—ჰია დრეზწააიტ აზუაჯა. ჰაბაცლი,
უმბოი ნეყუარა ჰცოიტ, —რჰიეიტ.

— სარგამ სნეყუაჷჷჰ ჰაიკვბციაზააიტ, —იჰიან,
აზუაჯაგამ დრეცნე იკუნეიბტ.

ეიციაჷიო ეიცნე იშონეიუაბ რქუნულეიბტ. ანე-
ზულა ჯარა ფხმარა იტეიბტ. აუნა აბნაჰუ იახფხმამ

იკაფშარ აკუნ; აკაფშარაბჟ აწხ ანერშთა ფშბაჟშბა
საათ აკაფშარა რეკუშიტ.

ნას აკაფშარა აფხმა იბეკუშიო, აშთახმა იბეკუშიო
რჰიან აწიჟ თარფსეიტ; აწიჟ ანთურხ რაფხმა აკაფ-
შარა ამაძავჟ იქუშიეიტ, უი იშთახმა ათერბჟ, უი
იშთახმა ახი, ზეგაჟ რეშთახმა ახუაჯა.

ამაძავჟ დეკაფშონ ეგაჟრთ ჯციტ. იგუ ჭოღღჟუ
დანალაგა დნეინ რნავს აწლა იგღლაბ ააფიყან, დჟუაჟ-
ფსეკშარ უზემდერჟუა აძლაბ სახმა ათანჟ იყაწანჟ ინა-
ირგელტ, იფშსაათკგაჟ აანწიეიტ, ათერბგაჟ დნიგუ-
წასნჟ დააირკოჟხან იარა დნეშთალანჟ დეციტ.

ათერბჟ დანენაფშო ინავსან ძლაბჟ დყმანტაბძა
დეილუხნჟ დგღლან. წხებჟონ არი დაბაანაგაჟი იგუა-
ხუნ,—სულა საჟომა ანაჯალბეიტ იჰიან დგურღმაწია
დჟაწყმანჟ დენლუდხნჟლაბარ უა აძლაბ დაბაყახებჟ,
მქოჟნ.

— ჰაი, არი ამაძავჟ იოჟუბ იყაბწია, ალაპ დიბ-
ლააიტ,—იჰიან დააფხეიშეეიტ.

დაახენჰინჟ დლატიან დეშოხუცუაბ უს ააიგუა-
ლაშიტ: არი ასახმა ყაიწეიტ, სარა ეილასჰიაბ ჰია
დაალაგან აფჰიუს მათია იაკემჟუა იაზეიძახენ ინაში-
წანჟ დანალაგა იფშსაათკგაჟ აანწიონ; ახი დნიგუ-
თასნჟ დააირკოჟხან იარა დნაიან დეციტ.

ახი დეკუქუტიანჟ დნაფშოგაბარ რნავსან ძლაბჟ დეი-
ხეშიაშიო დეშოგღლაბ იბეიტ.—ფხეძჟუმა იბბო,—
იჰიან იხჟ აგურა იმგო, ილაქჟუა ინაპჟ ხშელო დჟა-
გღლანჟ, ასფჟჟკა ააიხმშნჟ დენლუდგღლაბარ:—ამქო-
ტიჟ ძლაბ;—ჰაიტ, ბაშთა სეშოფაგურღეი, იყაშიწო-
გაჟ შიარგაჟ,—იჰიან დაახენჰიიტ.

— ამაძავჟ ამქო სახმა ყაიწეიტ, ათეირბჟ ეილსეი-
ჰიეიტ, სარა ახდემათია აბეყასწაპ,—იჰიან დლატიან,
ახდემაყა ინარკნჟ იაგემჟუა, ძლაბჟ ილექუნაგახაშთაბ

საქართველოს
ქრონიკონი

ახდებოდა ლბეჯიანზე ინტელსიფიკაცია. უს იფშ-საათკე
 გმე აანწიან ახუჯა დნიგუთასენ დაარკუზხანზე
 დეშთალან დეციტ.

ახუჯა ილა აქიქია დოუხო აცია დანაალწ ძლამკ
 დეიხეშააშიო დეხმესარახა დნასკამაშია დეშოგვლაბ
 იბეიტ, ლნაპგმე აალყმაბშიაგმე ილაფშო იააწაშიტ,
 დანააფშო დაგიალაციყუბშიაგმე იბეიტ.

— ჰაი, ანაჯალბეიტ, აკუსთაა დსულანუმარუამა,
 ია ალლაპ ზეგმე ზემჩუ, დაკუსთააბარ დებლუ, იაშთანე
 დეძღაბბარ სრაბყუ დალაწა!—იჰიან ინაპქუა დეკრუ-
 ხან აქიქან ახა იკარხახანე ანამაბ ააიკოიტ, ნას იხე
 იაწაბ იქმთაფ ააშთიხენ დანაფშო—დეძღაბუბ, ანცია
 უიგუაფხან დუბიშოეიტ,—ჰია იანაპიეიტ.

უს, აქმთაფ ნეშთაწანე დნეინ ინაპქუა ააკურ-
 შთანე,—სულაბ იანეზეი, ანცია დეღაბაფშონე ბაბას-
 ბაიგაფი არი ეიფშო ახაბენა იყაბ,—იჰიან დსეგუ-
 ძუეიტ ჰია ლქოქ იქმეში ანნადიკელა ამქოქ ხაშია-
 შიადა იქმეში ნადქშოალტ.—ალლაპ სრუცჰაშია იბო
 ბაკუბეი,—ჰია ასფეკა ააიხმეზე დენლესუაფშოგმარ,
 აძღაბ დაბაყახუ ამქოქ სახმა ელაჰია-ელაცა იაფხმა
 იგვლოუბ. არი ყაბწა სვებცია როუპ, ამაძაკ ამქოქ
 სახმა ყაიწეიტ, ათეირზე ეილთეიჰიეიტ, ანი ახმ-
 მათია აბეყაიწეიტ, სარა იყასწარზეი,—ჰია დხუცუა
 დეშოტიაბ ხ-საათკ ცეიტ.

აფშობა რბე უს იბეიტ, აფსე ლხასწაპ ჰია. ანცია
 დიჰიო დალაგაფეიტ—აფსე ლხაწა,—ჰია. უს ანცია
 დეშოიჰიოზ იფშ-საათკგმე აანწიეიტ იაგმააშოეიტ;
 აძღაბ სახმა იგვლაბგმე აფსე აახალან ზდაყამ ძღაბხა
 დააყალტ. იარა უი აამთაბე, ამიე დნერგუთასენ
 იაბარკუზხაბშია ეგამერთგმე ააქოქხეეიტ. იკვბცია
 ეიხაფსე, ახუჯაგმე იგუამფხეეიტ, ფეტრაკ იმაა-
 ფშოქრ დსემანე სცაპ ჰია იბბხმან, ახა იყაიწახუაბ.

ნას იაიიდგელან აძბრა იალაგჳეიტ ჰიფუიდეზი
 გართადა ჰია. ამბაძვღ დააგელან,—სარა ჰიფუიდეზი
 ტიუ შიართ იშიუსხუბეი!—ჰია უს იჰიეიტ.

— მამოუ, სარა სოუბ დეზხუთოუ, უარა მკოტო
 სახდაკ ყაუწაზარ ინკაენე უცონ, ამათია ლბეზბანებ,
 სარა სოუბ, დსემგარ ყალაძომ,—იჰიეიტ ათერბე.

— ამკოუ ყაბწაბ ინკაენე უცონ, ამათია ზძახებგდე
 უხურჯენ ინთაწანე უბქუა ინკედწანე უცონ, ახდე-
 მათია ლბეყაბწაბ სარა სოუბ, სარა დესტიუბ,—ჰია
 დგელტ აზი.

— შიეზენტიეკგდე იშიჰიო ფსაჳიოუბ, ამკო სახდა
 ყაბწაზგდე ინკაენე უცონ, ამათია ზძახებგდე უხურჯენ
 ინთაწანე უბქუა იააქუწანე უცონ, ახდემათია ყაბწაბ-
 გდე უხდემათია უხურჯენ ინთაწანე უბქუა იააქუწანე
 უცონ. აფსე ლნაბწა სარა სოუბ, სარა დესტიუბ,
 შიართ ჰიართა შიემაძამ,—იჰიან ახუაჯა ინაპქუა
 ლკურშოანე დგელტ. აზა ეგდერთ დერშუა იალა-
 გჳეიტ.

იანეინემაალაძა უს რძბიტ, რათხდა ინებქუშიო
 აუსჰიართაქოუ ინეინე რუს რურთარანე, უა ირჰიო
 ბეგდე ამერაბზარანე. უს ებეჰიანე იშინეიუბ უსჰიარ-
 თაკ ინადგელტ.

ინეუნალან—ჰუს ბეიტშოროუ აბას აუბ, შიართ
 იშიჰიო ჰაზერაბუბ,—ჰია რუს რურთეიტ.

აუსჰიაცია რუს იანაზუაფშო ახუაჯა დინუთანე
 რთხდაძეიტ; ახუაჯა დირთან დიმანე დცეიტ.

34. ათაჰპალეი ანსი.

ღაკუ-ლაკუ სუშნეიუბ იყან ლეგაჟიკჟი თაკუაჟიკჟი.

ხშარა ჰია უაკ ღრემამებტ. რემალა ივნან რეკნეჟი.

დგელ ხუქეკ ირემაზგელ თაუადი აამესთეი ირემერხენ დგელ რემამეკუა. იყან.

ათაჰპალა იაიგუარა ბნა ღუკ ჯყან. იხტნე ილჟეიწარც იგუ ითეიკიტ. უაჰაგელ თსეხუა იმადამებტ.

ჩონაკ ეიგუში ნეჟუწანე იხნე დცეიტ ბნახჟარა.

აშებჟონ იფჟიეს ათაკუაჟი მგალ კაცხერაკ ძნე იზნალგან იჟანე ძეკ ნახეიჟელჟეიტ.

აჩნე ხულანდა დემტიაძაკუა აუს იუან. ჟიკე არიართა აბნა ხეიკჟეიტ.

აუბა იანეხულა აუნე დააიტ.—ოჰ გუმა,—ჰია ეიგუში ნეარშინე დააინ დნატიეიტ; ათაკუაჟი ლჟუდ

ჩაფო დახმარებას—აკერ ხუტკოლუ?—ჰია დიბ-
წაიბ.

— იხუტკანუბ, ერგაჰია უიკ ატიართა ხეს-
ტიტ.—იჰიან დააფსა დქამუაზა დეზუნუადა ასკამ
დნუქუიეიტ.

— უააფსა უყოლუ უგუ ხნატუ ყუდკ აცარა უნა-
ხუარ!—ჰია ჯამკ ალა აყუდ ნეილურკეიტ.

იყუდ დნახუან დნუშთალტ, უაწიტი იუს გურკო.
აშუქმთან შოანდა დგულან იუსახა დცეიტ. დახა-
ნეიბ უიკ ატიართა ახახიტუბ იადგაგულ ზეგაჰ ხტნუ
იბეიტ. არი ანიბა დგურლმაწია ითაკუაჟი ლეჟნუ
დააიტ.

— ჰშორეცჰაბ ანცია იგუეითაბააპ, სანნი სე-
დგაგულ ზეგაჰ ხტნუ.—ჰია ლუეიჰიეიტ.—ათაკუაჟი,
ბნეინუ ჰიაჟილა თუგა, იაქუფსანუ ილაჰწაპ!—ჰია იბუჟ
ნალუქუირგუეიტ ითაკუაჟი. ათაკუაჟი დგურლმაწია
ლჩაჟილა ლემა დდოქულუეიტ ლაწარა. იარა იწიაჰი
ციალუაგა ააშთიხუნ დნეინუ დალაგუეიტ ალაწარა.
აჩხუნ ხულაანდა აუჯგაგაჰ იმტიადაკუა აუს რუიტ,
რუჟი ატიართა ლარწეიტ.

აუხა იააიტ აუნუჟა იგურლმაწია რყუდ ნეჩოჰია-
რგულანუ იაარფსანუ ინახუანუ ინუშთალტ, შუქმა
ლაწარა იცარაცუ.

ადრკაჩხუნ შუქმთანდა ივაგულანუ იცეიტ რუ-
სახა. იახანეიბ რადგაგულ ზეგაჰ ლაწანუ იობეიტ.

ათაჰმადეი ათაკუაჟი იეიბარგურლმადან უს
რჰიეიტ:—იხმუშარგუწა ჰაკუნშოლუ ჰაიგუაფხადა-
ბააპ, ჰრეცჰარა გუეითაბააპ!—ჰია. ეიბარგურლან
იააიტ აუნუჟა.

ეს-კემშო დცანუ იგუეითონ (იმხუ—იაარხნრა).

უს, იშოაიიუაბ აჩა ბწარა ააიტ.

ჩონაკ შუქმთან ივაგულან რაჰიეზბაქუა ააშთხნუ
იანნი რუჟი ატიართა ადა ზეგაჰ ხეხნუ ირგახან.

ართ არი ანერბა იყარწომ, იეიბარწიუა, იეიმერლო
ილაგაფიერ აჩართა.

ათაჰმალა დწიუა დეშენეიუაბ ქედბაეი
დნახყაშთან აგუაფჰია კუცხა დნალაჰიერ აჩართა.
დნდენკაჰაბ იმანუარ ინაწახან წესკ იკერ. უაჰა
იყარწომ, იწეს იმა აუნე დააიერ. აშთანა ანუდა ინა-
ხაწანე ინკედჰიალან, იაჰიეზბა ანრა დალაგაფიერ
მაჰალა.

აწეს ფაყდფაყიერ, ანა იმცობმა იკუაჰიან. იანზემცა
იანწააიერ ათაჰმალა:

— იაზუაბიერ არი აჰიეზბა იუხუა?—ჰია.

— არი ზესხუა უარა უბოუბ. სია ხეხნე იზგაბ
უარა უოუბ, უსშეროუბ,—ჰია.

— აი, აბააფსე, სუმშენ სარა იუსთორიერ უხაადაგა
სოუენე უსეშთალანე უაალა!—აჰიეიერ აწეს.

ათაჰმალა სბეჰუშიალაკა იჰიან ინოუენე დაშთა-
ლანე დციერ.

აწეს ინეჰუტია-ააჰუტია დამანე იშენეიუაბ ზაჰი
დუკ ანე ინეჰუტიაანე არაარშიშთან იუაუნე ილბაან—
ბზილა უაბიერ! ჰია ინაპე ააიმხნე ანაჰი დუაან
ათაჰმალა დნეწალერ წაყა.

უა იშენეიუაბ ვნეკ აყნე ინეიერ.

აუაა რაციაუნე იანდოელწენ—ბზილა უაბიერ!
ჰია ინაპე ააიმერხეიერ. ართ იდოელწებ იაშცია,
იაჰიშცია, იან, იაბ რაკუნ. ზეგაჰ დედირდერტ
სეფსრანე სახზერფაბ იოუბ არი ჰია.

ეიგურლეიერ, აჩარა იზერუიერ; ჰამთას ირთეიერ
ჩაბააა ხუჰეკ. არახუთიაა ირთაბ იმა დააიერ აუნეყა.
აკუე იანეხე იმა დდოეჰუნ, უაჰა დაჰუტიაანე ჯარა დბ-
გომეზტ. იაშთა ითან იმფსუა იბზამხო. დაარა აკერდა
წიერ, ანა აკაგაჰ იმეზუო ანიბა, დცახეიერ იახირთაბ
იუაცია რყნე. დანნიე დაარა იეიგურდმან ჩარა
იზერუხეიერ; დანააუაბ ირთეიერ ვედრახეი, წა ზმადა-

მეზ. იაბიგან უიგამ ავნი აკუნთხუ აყნი იკქსაირგ-
ლთვიტ. უიგამ აკე იზლანხუმ, უა იკქსაყენი უამა-
შია იბეიტ ათაჰმადა არაზუთიაა ჰია აფსშია მინანანე
უაკე იმეზულბ აზირთაბ.

აძეგრჰია დნეჰულანე დეითაცაბეიტ. უა დახმანიბ
ეითა ჩარა იბუნე, აფსშია ბბია ახჰიაანე ირთვიტ
ალტიე ლაბაძაკ. ეგამრთ იაბიგაბ რეიფეშო უიგამ იმა
დდიეჰულთვიტ. ანაჰი აყენდა დაასკეიგთვიტ. უას
დყაბწაბ აჰკუნ. დახმენდაასკეიგოზ ათაჰმადა დნუცუა
დააუან. ას დნუცუა დანიბა დიაბწააიტ—იუნბმეი,
ულანბ ბეიჰულბეი, იუნბუცუაბეი?—ჰია.

ათაჰმადა დააციბეიან—სარა ნბაკე ნანამგაკ, ღარკ
საკუნ სჩათრა ილასწაბ ხეზნე ირგთვიტ. იზგაბ სეშო-
რეშთაბ უარა უსკეიტ. ანაძაგა უსთოიტ ჰია სოფ-
ჰიან აკაკამე სუმთვიტ სჩაგამე სმოფიტ, იიაშოლუბ,
აჩარა სზუფიტ კენტი-ხენტი, არაზუთიააგამე სუთვიტ
იარა უბას, ახა იზბომ ისუთაბ ზლასეზულ ჰია აკე.
ჩაბაბაკ სუთან საშოთა ითაჰუბ იმესუა იგბამხო,
ვედრაჰიკ სუთან, არაგამ იგქსაყენ უაგამე იგქსაჰუბ,
უაჰიე ალტიე ლაბაძაკ სუთვიტ. სარა სყენგამე ირა-
ციოლუბ ალტიე ლაბაჰუა, იზლასეზულ აკე სეზდერუამ,
უბრი აზოლუბ სეზხუცუა,—ჰია.

— უს აკუმარ უი მაროლუბ, სარა იუმეზულ აკე
უსემთვიტ—აჩაბაბა ზლაუხულ უბრი აუბ ადარსმანე
კნე იყმო იუმა უანეჰულა აზი არაზნი იბეიჰუნა-
ჰუფიტ. ავედრაჰი ჰია უარა უბჰჰუ ამბა კნე იურ-
ხმარჩხმაიზო ბაყაკე უჰიო აუბა ირჰაშოა ასტოლ
არხოიოიტ; არი ალტიე ლაბაძა ზლაუხულ უბრი აუბ
უააშოვკე იუსნე ურშუაბარგამე, აბააფსე სალტიე ლა-
ბაძა იბნამოლუბ უბესთანეუ ანუჰია ბეგამე რხე იამე-
ხულ იყანაწოიტ.

ას ანიეიჰია დგურღმაწია დგეჰენე ავნი დააინე
ივედრა ააკქსიჰიან, ეიჰა დბერგუჰაჰუაბ იარაზნაკ

ასტოლ ააირხშიეიტ ქატიელა; ინატიან ხაწეი ფშიესი
 რეზხარა რჭეიტ. ნას დვაწყმან იჩაბაა იმა მშობ
 დნეკულან ხმე-რაზნელა აპასკაენ იწიანეიტ, ათაჰმალ
 იბარგუბი, იარაზნაკ ანზარადუ ყაიწეიტ, არახუ ანი-
 წეიტ, დუავბეიანხეიტ. უს დშოყყაბ აპ იაჰაიტ. იბე-
 ნეიტჰაიტ ათაჰმალა—დააიააიტ აბრაანძა, აკაბე დე-
 სთახუბ, —ჰია. ახა დაუცახხუაბ ათაჰმალა.—იარა
 არახმ დააიააიტ სითახეზარ, —ჰია თაკს იბიტჰაიტ.

არი აპ დაარა დარგუააიტ იხმემდღეიშეიტ. ზნე
 აპ უააშოვკე ავებცია იმანე ათაჰმალა იყნე დნეიტ.—
 უაა ბზილა შიაბეიტ! —ჰია ინაგანე აშოშრა აყნე
 ინაირტიეიტ. ივედრაჟე ააირხმაჩხმაჩენ უაა-შოვკე
 რხუ ირხიეიტ, რვე რუატკა იაგემკუა ინაირტიეიტ.
 აპ ივებციეი იარეი აკრეჰანე იანაალგა აპ დწააიტ—
 იუბთაზეი არი აყარა ამალ? —ჰია.

უი ანმთაბე აჩაბააჟე ნაყტიირახმ იგელაბ ადარ-
 სმანე იანკნე აშთახმ აპ იანმ ირხანე იანააირწესე აპ
 ხმელთეი რაზნელთეი დიწიანეიტ. აპ არი ხმემდღეი-
 შან, —შიის! —ჰია დყანე ივებცია იყეიწეიტ. ათაჰმალა
 დერშერცე ადრუჰია ინეისენ დღეშთაგუა დერკეიტ.
 აფსრახმე დანეისა დეჰიჰიეიტ—სალტი ლაბაძა იანმა-
 ბოუბ უბესთახუ, —ჰია. იალტი ლაბაძა იკალანე
 იარულალან რხე იამხუო იყანაწეიტ ზეგმე.

ათაჰმალა რეცჰა იფსე ანიოუ დეინანე ავნეყა
 დეკტ. უი ნახესგმე აპ დშიანე იაიგუარა დეზნეი-
 უამებტ.

იაჟემთაჩხა აბრი ეიუშო ახნეყუგაშა დაქუ-
 შიანე დეყან დეფსაანძა.

35. ათაკუაქიი ალგაქიი.

ღაკუ-ლაკუ სკშონეიუაბ იყან თაკუაქიეკოი ლგა-
ქიეკოი. ურთ ფაბ ბაწიეკ დრემან. ხეზრას ირზგულაბ
ქუაცი ხუქეკ აკუნ. რახუს ირემან ჩადა ბაწიეკ. იარა
იმჩ კაფსახდან. იფჰიეს დთაკუაქიენ აკრურა რელშო-
მებტ რეფა ლაკუნ იზხუაფშოუაბ, აბა უიგამ საბიკ
ლაკუნ, იყალწობ. უთრა ხუქეკ ლაწანე ყუდკოი
ჯექურეი ხუქეკოი აალორეხუან. ათაჰმადა იჩადალა
მეკო ხუქეკ ააიგალონ, რყუდ ზლარეიუაბ.

ზნე ათაჰმადა დციეტ მეჰააგარა იჩადა იაფ-
ცანე იმჰააგართამეკ ააიგუამებტ, ტაკუ იხარან.
დნეინე იჩადა ჭარხეკუაკ ნაქუწანე იაადიექულა-
მთაზე შთებეცეგამეკ ადგამლ რებგანე აძიე დააუაშია
ნაიაჰაიტ. ათაჰმადა იზგართა იმოუა იჩადეი იარეი
ააიდხალტ. იიურა იზემდერუა დეშოგულაბ ადაუაეი
დააკლსტ. — ეი უარა, ათაჰმადაეი, უარა უოუმა
სემეკო ზგო? აბერეიე უსშერ ყალონ, აბა უშრა იაფ-
სამ. ამალა, უაშთან უანააუა უფჰაგამე დააგა, მამზარ

უსშუეიტ, უაჟიე უცა უმქოე უმანე ავნეჟა, — იჰიან
 იბეჟე ააირგოეიტ ადაუაჟი.

— ააი, უხაწკე, სუმშენ, რეცჰაკ სოუბ, აბრა ადა-
 გდე მქოააგართაგდე სუმამ, უნაპე სანუბ, უაშთან სანაა-
 უა სეძლაბგდე დააბგოიტ! — იჰიან დმატანეიუა იიუ-
 ლაკე დიფერწნე დცეიტ.

ავნე დახმევიბ ირეიჰიეიტ დმზნიაბ, უაშთან მქოაა-
 გარა დანცო იძლაბ დიმგარ დშოიშუაბ, უჰია. არი
 ლან იანლაჰა აწიეუარა დალაგოეიტ.

ამქოე იააიგაბ აუხა ირბლოიტ, ადერკანწნე დეიტა-
 ცარ აკუნ. იშოეიტარწიეუაბ აძლაბ დიმა დნეიტ იმქოა-
 აგართაყნე, ახა უაჟე დიბეეიტ, აჟიეიაფეუჟჰია ჭარბ-
 ქუაჟე ირბადა ინაქუიწან დდეიქულოეიტ ავნეჟა. ფეოჟ
 დნასკემახმანე ეიფეშ ადაუაჟი დააიფელტ, — უეიტაახმა
 ათაჰმადა? — ჰია.

— ააი, სააიტ, უხაწკე, სეფჰაგდე დააბგოეიტ,
 აბარ დახმეყოჟ! — იჰიან იფჰა ინაპე ნალექეცოჟა...
 ათაჰმადა, — უმქოე ავნე იკაფსანე უსეშთალ, სეშთა
 უშოხეჟე ავნე უნეიოეიტ ნას იუბეზულაკე უბაბ, —
 ჰია ნაიაჰიანე, იფჰა დიმა ავნეჟა დცეიტ ადაუაჟი.
 ათაჰმადა იმქოე ავნე ინკაფსანე ირბადა დნაქუტოან
 იფჰა დეზგაბ ადაუ დიშთალტ. იმქოააგართაყნე დან-
 ნეი ადაუ იშთა დანიეიტ იშთა დეშოხეზ, იშთა
 დეშოხეზ იხმძოკეზ ხანკე აშოთა დენთალტ. იფჰა ასოჟ
 დახმექუტოეაბ დგულთან, — უნან, საბ დააიტ, — ლჰიან
 დგურლმაწია დააიფელტ, ადაუგდე დააინ ირბადა
 ააიმწნე იქოაჰიანე ავნეჟა დნეიგოეიტ. იარგდე უა
 დეყან ვეშეშ რაყარა. დანააუაბ ირთეიტ ირბადა
 ამცეხურა რახუთიას ჩოკოი ყეზეკი.

— აბრი აყეზ ავნე იანნაუგალაკე იუწაც წა
 ჰია იხწა, ნას უი აწარა იალაგოიტ, იუბხაშთა ანაწა-
 ლაკე უაყუწ უჰიარ იაყუწუეიტ, — ჰია ნაიაჰიანე
 დნასკემაგანე დოჟიშთიტ.

ათაჰმალა დგურღმაწია იყუბ იჩხმენჰიალანუ, აჰუნდ
 დანნეი, ითაკუაჟი ახუა ლხესნუ ახუშოთაარა დეჩიჰიბა-
 ტიოლუბ. — ჰაჰაი, ათაკუაჟი, ბეშეშეიან! ჰამაჰი ჰინადაგა
 ჰაითეიტ, — იჰიან აყუბ, აჰუნდ ადღუ იშოიეიჰიაბ ეიფეშო—
 იუწეაც წა!—ჰია ინხეიწან ახმამაჰია ახი არახნი რწარა
 იალაგოეიტ.

ათაჰმალა აყუბ ჳბა-ხფა ააწია ყალანდა იაყუიმხეიტ.
 ნას უაჟიეშოთა იაბხოლუბ ანიგუახუ — უაყუწი! — ანიჰია
 იააყუწი. ათაჰმალა იქუაცო დლაგუთასნუ ინკაჟენუ
 იყაიწეიტ ხან დუჟ. არახუ-აშეაბუ ანიწეიტ, აჰაკ
 იეიფეშო დენხეიტ.

აფხენრახა იანნეი უს იჰიეიტ:—სთაკუაჟი ბაალა
 აბანა ჰთალაბ ჟიოხუ მეშოყა, ჰდაქუა მაჰკ ინეიწანხეპ
 ჰია. ითაკუაჟი—იბხიოლუბ, ჰცაბ, — ლჰიან დაქუშოაჰათ-
 ხან იეიმიანუ აბანახა იცეიტ, რყუბგდუ რემანუ. აყუბ
 ახმანარგაბ აბანახმა იითეიტ, — არა ჰახმენდათოუ
 ჯარა ითაკუ, იუწეალაც წალა მჰიაგუა, — ჰია იაჰიანუ.
 აბანახმა არი ანიაჰა აკუ იალაყაბაბ იჰიან აჰუნდ
 ინაგანუ — იუწეალაც წალა! — ანიჰია აყუბ აწარა იალა-
 გოეიტ. ას იანიბა ათაჰმალა იითოზმა, დარჰა ყუბკ
 იითეიტ. ათაჰმალა იყუბ აკუუ ჯუშა იმიანუ დააიტ
 აჰუნდყა. აჰუნდ იახმააიბ — იუწეაც წა! — ანიჰია, აყუბ
 იაწოზი, იარა აკუდამეზბტ.

იმა დცეიტ ადღუ იახა — სყუბ აწარა იაყუწი, — ჰია.
 დახმენიბ ადღუ იდგრიტ აძიე იშოციიგაბ, იყუბ შოჯრ-
 ფსახეზ. — უს ანაკუხა, არი აძიე იუმთააიტ, — ჰია
 აწლაჰიუსთა იითეიტ არშენკ; — აჰუნდ იანნაუგალაკა,
 იუშიაც შიალა ჰია უჰიარ აშეარა იალაგოეიტ, — ჰია.
 იაჰიანუ. ათაჰმალა აჰუნდ დანაი იარშენ ხეირშიენ —
 იუშიაც შიალა! — ჰია იბეჟ ნაქუირგოეიტ; არშენ
 იქუგეჟანუ ატლამ, აბერჰენ, აყარმანდილ უჰია
 უბას აბა ხკუ რაციანუ იშიანუ იშოთანაწეიტ. — უაჟიშო
 იაბხოლუბ! — ანიჰია იააყუწი. ათაჰმალა იბალა იააი-

გონ ახი არაბნი. დმუჟყაბ აწკეს დეიღახვიტ, ამანუ-
ცია ზაყავუ ითახებ იუნე იზუხან. აბას დმუჟყაბ რაჟანუ
ხენრა ანაბი ითაკუაჟი დიმა დცეიტ აბანახმ. სიხელომე

იანდნეიბ აბანახმა იარშენ იითეიტ. — ჯარა
იანდფემიშა ისბუყაწა, იუშიაც შია მშიაკუა, — ჰია,
იპიანუ. ათაჰმადა რაბყუდა ვითაიამხაჰიეიტ იარშენ
აკე იშალაყაბ. აბანახმა აუნე ინეიგან — იუშიაც
შია! — ჰია იბეჟ ნაქურიგვიტ. ათაჰმადა იარშენ
არშენ იამშიაც, აკო-აკოი ეიფშუმკუა იაშიო იალა-
გვიტ. არი ეიფშო იყაბ არშენ აუიითახუაბ; დანა-
აუაბ იითეიტ იარშენ ეიფშუმ ღაჩაკე. იმა აუნე
ღანდაიბ — იუშიაც შია! — იჰიეიტ. აბა იაუაშიახუაბ.

იმა დცეიტ იმაჰი იანხ — სარშენ აბა შიარა
იყუწიტი, — ჰია. ადუაჟი იღრიტ იშოიციჟრტსახებ,
აბა იეიჰიოზი. დანააუაბ იითეიტ კლაკუტე, — იუმა
უცა, აუნე იანდოჟგო — იყაუწაც ყაწა ჰია აჰი. —
ჰია. იანდაიგაბ არი ბენძაკ სარკდათარცე იყოუბ
იჰიან, აუნე ინეუნაიუნ — იყაუწაც ყაწა! — ჰია იბეჟ
ნაქურიგვიტ. აკლაკუტ ვეშთფან აყუაჰჰია იხე
იასუა ღრაბანე დლაგა დენკანაუნე დანდკაჟებგდჟ
ისუა იალაგვიტ. ათაჰმადა დამდოშია ანიბა — იაბ-
ხოუბ! იაბხოუბ! — ჰია დყაბიტ. აკლაკუტგდჟ ლჟეი-
ხეკონე აგუაჟჰია ინკაჰაიტ.

— ააიტ, სიშუაბააბ, სბუხორყდოზეი, — იჰიან
დაარა დხუციტ. დმუხუცუაბ იგულაშეიტი იხდებ
ბეზიხდებ. აფხენ ანაბი იკლაკუტი ითაკუაჟი იმა
დცახტ აძრფხა. აბანაყნე დანდნეიბ, აბანახმა დნიფე-
ლჟეიტ დგურღმაწია, — დაჩა ხნეყუგაგაკ სბაბიგ-
ვიტ. — ჰია. ათაჰმადა იკლაკუტ აბანახმა ინეირ-
კეიტ — იყაუწაც ყაწა მშიაკუა ჯარა ისბუყაწა, — ჰია.
აუნე ინეიგან დგურღმაწია — იყაუწაც ყაწა! — ჰია იბეჟ
ნაქურიგვიტ აბანახმა. აკლაკუტ იყანაწაც აკუნ,
იკეშთფან იხე იასუა იალაგვიტ.

36. ხაიხუხი აბულხანი ჩლაქუ.

იყან ხ-ვეკ აიშცია, ურთ დრუმან იაპიშა ბაწიეკ. იზაბალაკა აუაა რულაფშო დეწამშოარაბე რაპიშა უათახე დეჯნაკნე დრუმან. დარა ესემშოა შიარაცარა იცონ. რეჯნე შიარახელა ესქიჯნგადე ათამპა ეიქუაეჯნ. რაპიშა ბავლაშუამზარ აკე ლქუარწომებტ.

ზნე, აიშცია შიარაცარა იანცა, რან აბავლაშოა ლემანე ლეტპა დბეჯნაკენ აუათახ აში ანაალერტე, გულშაპკ ამოჯრპია აუათახ ინეჯნათალან, ახვეიშცია რაპიშა დემწარსნე დამანე იცეიტ. ლან დწიუეიტ-დხიტ, ახა ილკებ, ეგაღელემშოეიტ. ლხე კნე, დგურკო დეშოტიაზ აიშცია ხენჰინე იააიტ.

ლექტუნცია დაარუფხმან:—ნან, სეკტუნცია! შიარა ახაწალულუარაბე აკე შიეგემ; აძიე ჰიწანაპ ჰია შიე-ყამ. იაპიშაპ შთა, უავ დებქუმშოი აკგადე ეყამ, ციგმა-რაკ ჰაქუმშიარ იშიელშოარებეი!—ჰია დრეზწააიტ.

აიშცია რეიჰაბუ დააგლან უს იჰიეიტ:—აღუნიე
 აქუზ იბთანებარ გურბააიტ, აღგაღლ იაკაღუზ, სარა
 იშთაბარ, მა აღგაღლ იაკაღუსუა აკე ივნაბარ, მა იქუ-
 ბარ, ამშოზენ აწანგაღ აკუბააიტ, აბაა ავნუწყა აკუბა-
 აიტ, აბაა აშაპე აღგაღლ იაკაღუსუაბარ, სარა ისემ-
 ბარ, ისემფუშაარ ზეყალაძომ, იანუსუფუშააგაღ, აძიუ
 იკებარგაღ, აბაა ივნაბარგაღ აშოენდუყურა ითაბარ-
 გაღ, უაუკ იმბაძაკუა სარა იზგოიტ, უიმოუ, ისთაბნარ
 არახუ ეიმგუა, ირა იაბემღერძაკუა აფა აღრეხნე
 იაციებგოიტ.—იჰიეიტ.

უი იშთანეიუაბ დააგლან უს იჰიეიტ:—აღგაღლ
 აქუზ აკუმეკუა აღგაღლ იაყუთხანუ, იბთანებარ აჟივან
 იაბააიგუაბააიტ, აჟივან აყნუწყაგაღ აკუბააიტ,
 ისთაბნარ იბაკუტიბაალაკა სეიხსნე, იშნე ილასემ-
 თუეიტ წაყა.—ჰია.

აიწბე დააგლან უს იჰიეიტ:—სარა ისელშოგაღ
 აკე ჯეოუბ, აჟივან აზატი იააიუა, იკაპაუა, ილასუბ,
 იხმანთოუბ ჰია აკუმეკუა, სნამწასნე ეგამერხაკუა
 იანესკელოიტ.—ჰია.

— უს ანაკუბა შთა იშთასჰიოიტ ჰბეკუშთაბ არეც-
 ჰარა:—იხმა აბაკლაშთა სემანე სნეინ აუათაბ აში
 ანაასერტე, გულშაპკ ნეჯნასენ, შთაჰიშა დააშთუანე
 იცეიტ.—ჰია რალჰიეიტ ლფაცია.

ართ არი ირაჰაბ დაარაძა იგუნერგან — ჰაჰიშა
 დაამგაკუა არახმა ბბალა ჰაშოხნემჰირა, რჰიან ახვეი-
 შციაგაღ ამვა ინეჰულტ.

აიჰაბე აბლდააჰია ეილუკააიტ რაჰიშა დახმეყაბ.
 ხარაძა ბნა დუკ აგუთანე, დი-ჰიეფუშოკ აქუზ, გულ-
 შაპკ აჩოქრქაქმანე, დამანე იტიან: იამერღერძაკუა
 აგულშაპ დაამბუწიხენ, აიშცია რაჰიშა დრემანე რეშ-
 თანეყა ამვა იქულთეიტ.

ფუტე ანააწ აგულშაპ არი ანგუანათა, იფერნე
 ინარეშთალან, იაბაშთუაბ, აბლდააჰია ინრეხმან

ქართული
ლიბრეოთეკა

რაპიშა დაარემთაა დამანუ აჟივან ახა ივხალტ. იარაზ-
ნაკ, ახეთყმა ეიფშო, ამრა ააიგუარა ინაძეიტ.

აგუბჟანეტო დეიხსუნ, აგულშაპ შნე, იაპიშა დეკუ-
ლააუა წაყა დღლთეიწეიტ.

რაშეიწებ დენლწახხუნ, ეგაღლმერხაჟუა, ინაპე
დნეკუწანე წაყა დღლკაირფეიტ.

ნას ახვეიშცია იგურღმაწია რაპიშა დრემანე
ავნეყა იდიეკულთეიტ.

უბრი ამთაბე რან კაბაკ ძახნე ავნე აბარწაქო
იკნალჰახან, ლუჟა აგულშაპ ლაციგარაბე ეიპა კერ
ბელშაბ, ხაწარა ბუბ ილთარაბე. აიშცია, ავნეყა
იაინე აკაბა ატიე ანეილერკაა, აიპაბე უს იპიეიტ:

— სარა ისეკუნაგოიტ, სარა საკუმზარ დეგაღში-
ბეფშააუამებტ, დშიეფშაააძარგაღ, აგულშაპ დეში-
ბამხუუამებტ, ადგაღლ აქსე შიარა აგულშაპ ეგაღში-
ბალერშოომებტ, შიარა შიბე უი ძეკ-ფსეკ დღლკე-
ბან,—ჰია.

აგუბჟანეტო დააგღლან:—წოუბ, ადგაღლ, აქსე
აგულშაპ ეგაღსბალერშოომებტ, ახა აჟივანახა დანა-
გა, შიარა შიბე უი ძეკ-ფსეკ დღლკებან, აგულშაპ სარა
ისეშმერ, შიარა უი დეშიბაცურყდომებტ. უბრი აყნეტო
სარა ისეკუნაგოიტ.—იპიეიტ.

აიწებ დააგღლან:—სარა სოუბ აკაბა ბეკუნაგო...
აჟივან დალყმანე ჰაპიშა დანლთეიუაბ, სარა სნაპე
დეკურგღლანე დაანესემკლარ დფეხხა დცონ.—იპიეიტ.

რან ლთაცია ახვეკგაღ დნარბეძერკუნ:—წოუბ, აი-
პაბე იაკუმზარ სეჟა დერბეფშააუამებტ, დერფშა-
არგაღ აგულშაპ დერბამხუუამებტ.

აჟივანახა აგულშაპ დანაგა აგუბჟანეტო იაკუმზარ,
სეჟა ძეკოი-ფსეკოი დრეიფშონე დფეხაძატიენ, იბბან
უჰიარ, ეგაღრთ არაყა ეგაღრღლშოომებტ.

აქვიან ახმცი სეფა წაყა დანლოეიუბ აიწბე
იაკუმბარ შიფსკ ლხაბარგამ დეიქუხომებტ დეფხნა
დცონ.

აკაბა ბეჭუნაგოზ დელბემდრიტ, იზესთარედა ჰია
დნაფშოჲ-ააფშოჲა დაანხეიტი.

იანამუდა აქეთან კრებდღრუბ ზეგამ დრეფხმან
ილვრტიეიტი—იძებნე აბრი აკაბა სეკეუნცია ახვკ
რეუა იბეჭუნაგო ისეზიშით,—ჰია.

აძებცია ტიანე, აძებრა იაქოჲ იახმა უაეირაან-
დაგამ, ახა მაკამანა ეგამრბეჲამწეიტი.

— აბრი იაფხამო! იშოჲბო ეიფშო, არი უს ხმან-
თაკ აკუხეიტი. უბრი აყნეტი აბრი ზჰიო დუჰიოიტი,
აძებცია იტიოჲ უნშოჲჲ ნარელაწანე, აუს ურლასერცე,
აკაბა ბეჭუნაგო—იზგართოჲ დედურბარაბე.

37. ხეივანი რუკი.

ოცნა ხვდა აიშცია, ანკა აბკა ირეშშაბ. დარა
 ახვკგდ არფარცია ბზიაქუან, რეზმდ დუუნ, რმალ
 რაციაან. რეჩქუეი რკუადღერქუეი ხაზზაზე ირბეიქუნ
 აძი იაწკეს აძი დეიციაძკუან, დაარა იუააიქუშიაქუან.
 რეჰისააგარა იახემფაცებტ, აჰისაქუა ეიცაარგარ რთა-
 ხენ. ართ ხაცია ლულუაქუან, ინეყუაციაან, უახგდ
 ჩუნგდ იდოქუნ.

მნე ახვკგდ ხაზ-ხაზე ინეყუნ. აიპაბე ხულბეჩ-
 ხაკ დააიტ ავნეყა ფჰიეს დჰიანე, იქჰიარაგდ ფწიანე.
 ავნე დანააი იაშცია უაკ დმააცებტ. აღერჰაჩენ
 აგუმბენეტი დააიტ, უიგდ ფჰიეს დიჰიანააპ, აქჰიარა-
 გდ ფწიანააპ. ახაზა რუხა რეიწბაძა დააიტ იჩო-
 ხუა ფშოძა კუაშოა-კუაშო იარგდ დგურდმაწია,
 ინელფა აწეს თან, ფჰიეს დიჰიან იჩჰიარა ფწიეიტ.

ართ ახვეკგამ რეჰისაქუა ჰიანუ იღერტეფიტი ნახა
 აძი იტიუ აძი დიზღერუამ. რეიჰაბუ დააგღლან ნახა
 ცია ირეიჰიეიტ:—ფჰიუს დშოჰიას იქჰჰიარაგამ აფ-
 შაშა შოაკუმ. აგუბჰანუტიგამ იქჰჰიარა უსყან აკუნ,
 იმდაკუა იჰიეიტ იუსქუა შოჰყაბ. რეიწბაძა აკრაამთა
 დნუცუა დტიან, ნას ირეიჰიეიტ რეჰჰიარაქუა შოეი-
 ქუშიან.

ართ ახვეკგამ ირჰიან აძი ლაკუბააპ ცას რეჰჰ-
 ჰიარაქუა ეიქულდერშიანააპ.

აიჰაბუ იქჰჰიარა დახეცვაკუან, იჰიანუ ირტიან
 დღბბანდაბ ჰია დგგუნმააიგონ; აგუბჰანუტი დღბტიომ,
 დღბგლომ, იგუ დწალტ, იფჰიუს ფშოძა, აჟია იბთაბ.

აიწბუ ურთ რეწკეს დეიციახეიტ, უახა შოანდა
 იფხებ დალოუპ, იახმა ხულაანდა იგუ დთოუპ. ამბეი
 ამრეი ლაფშოქუიწეიტ იხულანუ, იშოანუ სეჰჰიარა
 აანდა ჰია.

ართ ახვეკგამ აძი იგუაყრა აძი იზღერუამ, იგუა-
 ყრუან რეჰჰიარა აანდა.

ართ ახვეკგამ აჰისა ახმაარგობ აჩარა მუჰ რე-
 ზუამებტ, რუჟეი რექულთეი ზეგამ ირაჰიან რეშტი
 რვი ეიქურშიანუ ამაწუცია ალხნუ რშათა რხოიანუ,
 ირეშთალთეიტ რეზბცია-რფეზცია.

აიჰაბუ იქულაცია ნრეჰეიწანუ იმა დდოქულთეიტ.
 აგუბჰანუტიგამ იქულაცია ნრეჰეიწანუ უი დნაიშ-
 თალტ. რეიწბამ იბეიჰიან უაკუ იხუ დამეიგძეიტ.
 ეილარაკ ნრეჰეიწანუ რაფხმა დნაგღლან, იცეიტ თა-
 ცააგარა.

ართ ახვეკგამ ეიბამდერკუა ინთალთეიტ შოთაკ
 აქჰუ. იყარწანოუაბ, უა ირდერიტ ახვეკგამ ირჰიან
 აძიუ შოლაკუმ. ართ ახვეკგამ იხამდღერშიეიტ; რუჟეი
 რთენხეი უა ირეცუპ. დეიმარკეიტ აიშცია ახვეკ-
 გამ. მრებეჰკ ახეი აწწრუეი აუს იადტიალან. დეიმაკტი-

ხვეიტი. უაკვ დიბემგხვეიტი. ნას ინეინე ლარა ფიქციონალი
წააიტი—ბარა იბთახეუ დემუსთა?—ჰია.

აიშცია ახვეკგამე ვილემე-ვიციამ რაკუნ, უაკვ
დელბალემხვეიტი. ნას ახვეკგამე დარუფხმან უს რალ-
ჰიეიტი: —სარა, იაშოლოუბ შიხვეკგამე საყია შიხს-
თეიტი, შიეიყრანე შიხსგუაფხვეიტი. შიყუმწკუა სანეი-
მაშიე, შიეა ფშაარა, აღუნეი ბეიუაქუმ სბაბგო
სუცოლიტი.

ართ ირაჰაბ ვილერგანე რთაცააგაცია ირაჰიანე
იაახნერჰინე, დარა დასუ რხე ახმენახაბ იციეტი
ნეყუარა. ართ ნეყუნ ხემბ რაკარა; აწეხურტიანე
ენეიეტი ახვეკგამე დგამლ ხარაკ აყნე.

— დასუ იუფშააბეი?—ჰია ინეიბწააიტი. აიჰაბე
იფშაააიტი ბეიფშო აღუნეი იქუმებ აურჰალ. აგუბეა-
ნეტი იააცეორიგხვეიტი სარკმა ბზიაკ; რეიწებმა იფ-
შააბააჰ წია-ყაფშ ხუქკე, უიგამე რწეხურტიანდა იაა-
ციეორიგხვეიტი.

— ართ იაჰფშააბ ბდაყამ როუბ,—ჰია ნეიბერ-
ჰიეიტი.

აიჰაბე—სარა სუარჰალ უბას იუარჰალუბ, მჰას
იახემოუ. უცცაკნე უახმცო უგუ ითაკნე უანნაქუ-
ტია იაგმა ინარაბარგამე უნანგოლიტი ამინუთკ.

აგუბეანეტი—სარა სსარკმა იუბარც იუთახეუ
უგუ დთაკნე უანანფშოლა ეგმაჯარა დეყაბარგამე
დუნარბოლიტი.

რეიწებ—სარა სეიფშო უაკვ იშიბემფშააიტი, სა-
რა სწია, აუაკვ იფსე აიუა ხუქკე შოხოლუ უანინია
შინუთკ დეიქუნარხოლიტი.

ართ ირბაბ ვიფშოუმ, ახა ახფამე რეიუა ეყადამ
უაჰა. იანეინია არი ანეიბერჰია აშთახე, აგუბეა-
ნეტი ისარკმა დნანეფშოლუხვეიტი, იფჰიხს დიბარაცე
აკუქუჰია დეჰიჰიეიტი. —იყალაბეი?—ანერჰია ჰაბდფ-
სლო აფსრა დეჰოუბ,—იჰიეიტი. ახვეკგამე ასარკმა

აამდღერხნან ინანფშოლაზარ, რუფიძეს აქუთაყვი
 შოლატიან რბეიტ. უეი-უეი რებუარა ვუმბ, ხეფუარა
 ბჟან. ანვეკგამე იაითაყმან აიპაბე იუარპალ ინაქუ-
 ტიან ამინუთკ აბე უა იააიტ. აიწბე იწია ააციირფს-
 სან აწია-ძე ნალეზულადერხუზუან აშოერპია დვაგე-
 ლოეიტ, ანკმა დშოყაბ ვიფშო.

აიპაბე დრუფხეიტ ითაცააგაცია, აძღაბ სარა დზ-
 გოიტ ჰია, აგუბჟანეტიგამე დრუფხეიტ აძღაბ სარა
 დეზგოიტ, ხმაჰია-ფაჰიაკ ლემაქუა ჰია, აიწბეგამე
 დრუფხეიტ ითაცააგაცია უბვე დგემქუა—დეფსრანე
 დახსურფეიტ სარა, დესტიუმ, — ჰია.

ართ ანვეკგამე რთაცააგაცია ირუფხმან იაარ-
 გოეიტ; იარა უა დეითაეიმარკენ ვიდნალოეიტ, აუს
 ფსუზუა ამოეიტ. აუს ასუდ ირთეიტ. ასუდ დეთეწნე
 დანე დადტიალტ არი აუს. აჟია ირთეიტ აიპაბე.

— სარა ისეფშოააიტ ზდა აღუნეი იქუმებ აუარ-
 პალ; სუარპალ ჰამამზარ ჰანძა დეფსუან, ხემზგამე
 ჰბააუამებტ. ვმინუთკ რულა ლარა დეფსუან. ასუდ,
 უარგამე უაზხუც სარა დსექუნაგოუოუ დსექუნამ-
 გოუოუ?

— აგუბჟანეტი დვაგელან უს იჰიეიტ—უარა
 უუარპალ ჰანაგოეიტ იიაშოაუბ, ანა სარა სსარკმა-
 ლა დჰამზარ დშოჟმამბავებ იალაადერააუაბი, ჰანძა
 დეფსუან. ასუდ, უაზხუც სარა დსექუნაგოუოუ დსე-
 ქუნამგოუოუ?

— რეიწბე დვაგელან ართ ბეგამე ფიჩოიტ. უარა
 უუარპალ ალა ლასსე ულუხმძეიტ, ანა უანმააიბ
 უზლაღუზუაბეიმ, სწია ჰამამზარ უარგამე უსარკმა
 ალა დუბეიტ ჰია, უააბგობი ირლხნე, უაარგამე
 უზლაღუზუაბ, სწია უმამზარ.

არი აჟია დგამაალგოეიტ ართ ავეჯგამე დერ-
 კეიტ აიწბე—უარა უწია დეიქუნარხანბარგამე იალუ-
 დერააუაბ დშოფსუაბ, იუდერერგამე უზლააუაბ?—ჰია

ასუდ დაარა დარხუციტ, ახა იბაქუმწეიტ აკგამ.
 ასარკმა ზმაბ დიითან, აუარჰალ ზმაბ იმჟიტ
 უსლა დიააიტ, აუარჰალ ზმაბ დიითან აწია ზმაბ
 იმჟიტ, უსლა დიააიტ, აწია ზმაბ დიითან ეგამრთ
 იჰიჰიან, უსლა დფერჩუან. ასუდ იყაიწარა იზმ-
 დერტ, იხე კნე დტეიტ. დბეჰუნაგოდა აძლამ? აწე-
 ხუტთანდა აიწბე დვაგელანე დციაჰეიტ უაკე იგუ
 ნმერხაკუა:—სარა იაკუმ შიასჰეიტ სეიჰაბაცია, სათა-
 შიმეწან, შიარა შიყენტი სარა სულყუაწუეიტ აძლამ,
 შიარა შიეიბარფუშე, ამალა სწია ილქუაშიწაბ ლღ-
 რენე იშეიბგოჟ ისეშით, შიარა იშეიფშააბ ებ-
 განე იშეიბოჟ, შიეზაშეშუაჰია ეგამყამ.
 აწია აბაარგომ, ილქუარწანმან. ნას უაჰა იყარ-
 წანხუამ, უსლა, სუდლა ეიქუშაჰათნე აძლამ აიწბე
 დირთეიტ, აჩარა დუგამე რუიტ.

38. ბაგდადი იხუჭუხა შურძიაზ.

ყუან ზნე ბაგდადი ჰია ნსაჳკე, ნეყუაჳკე. არი ბაგდადი იმან ხჳკე არშცია. არი იაშცია შუამაზამ-ზარ ნეყუარა რუზდერუამებტ. ინსაციან, ესქენგად ანზარა უს იაჳყუნ.

ბაგდადი იაშცია დერჳყუნენ ხაზე დენნოეიტ. ანა არი ანზარა უიაყარა ჩხაბკერთას იყამწაკუან დდი-ქულაოეიტ ნეყუარა. ჩონაკ ზნე ბაგდადი მჳადუჳ დანუ-ლანუ კკარაკ დეწუნენ დეშცოზ მუტკუმაჳ აჩამგურ იანნე იშუაჰიოზ ჯოუჳგად აშია შუაცერჰიოზ იაჰაიტ.

ანდუ ირგან დეიმდო დეშენეიუაზ გუაჳა ბააფსეჳ აჳყუ ხ.ჳკე, აჰისანუჳჳჳ აჩამგურ არჰიო ამუტკუმა აცჰიო იშტიაზ იბეიტ. ფშშალა დელთალაზ დლა-ბანუ აჰისანუჳჳჳ აჩამგურ აზადერჰიოზ დნეკლსენ— მშუბზიაჳჳა!— ჰია ნარეიჰიეიტ.

— ბზიარა უბააიტ, ბზიალა უაბეიტ!— რჰიან აჰისანუჳჳჳ ჳაგულან დნაგანუ დნადერტეიტ. ნას დრანწააიტ— შიართ შიზაკუნეი? არაჳა იყაშიწოზეი შიემაცარა?— ჰია. აჰისანუჳჳჳ რეიჰაბჳ უს ლჰიეიტ.—

ქართული
იპოვეთ

იკამაბ ზეგდჷ ჰამწიეიტ, ჰაშცია, ჰაჰიშცია, ჰაბ, ჰან, ცართა ჰმოუა აღუნეი ჰანეკუნა აბრაცა ჰტიოუბ, — ჰია.

ნას ართ აჰისახუქქუა რეცპაიშან ბაგდაეი, იმანე იკუაიხან იუართანეკ იანეჟენე ნაყ იმჷა დანხეცოზ ფხმაყა დეკულეიტი. 15 მეშო დანეჟუა დენჰინე იკუაიხან აჰისახუქქუა ახეჟიეზ დააიტი. არაცა აჰისახუქქუა აძიადალა ეიჰაბ-ეიჰაბელა დრაბწააიტი შიეშოფანეჟურგოზ? — ჰია.

ანა ართ ზეგდჷ აძიკ ეიეფშო — დაარა ბზია ჰნეჟურგოიტი, — რჰიეიტი. ნას დერჰაგდჷ იმჷა დეკულეიტი. დერჰაგდჷ შარდა აკერ დანეჟუა, 15 მეშო ანეჟ დენჰინე დეითაიხტი ართ აჰისახუქქუა ახეჟიეზ. უაჟიე დანაიი აჰისახუქქუა იმაბ არაცა რეიჰაბე უს დლაბწააიტი დდიეღგანე: — ბარა ხაწა ბცარ დეშოფანეჟუბგარი ბხაწა, იბელშარეზეი ინეჟუგაშას? — ჰია.

ათჰიეზბა უს ლჰიეიტი: — სარა ისელშაგეშოზიეი უიაცარა, ანა ლასახაკ ადა იმამეჟუა. ჟიაცეკ აუაა-ფსერა დეჰაბარგდჷ იალეილასჰიოიტი, ირეზსერხოიტი იაგმარაანგდჷ, — ჰია.

ნას ბაგდაეი უი დოუშთნე აგუაბჟანეტი დაალეფხმან უიგდჷ იარა-უბას დელბწააიტი, — ხაწა ბცარ ბხაწა ინეჟუგარაბე ივნათა აკეჟ ბეზლაიხუართანარეზეი? — ჰია. აგუაბჟანეტი უს ლჰიოიტი: — სარა ისელშაგეშოზიეი, ანა ტარციკაკ აუატეჟეი ჩაბაბეკი რედა იმამეჟუა დეჰანე, ივნე უაა შიეჟკ ასასცია იბაბირგდჷ უაჰა ნარელეშოხანეჟა ირეზსერხოიტი, ნასგდჷ იარა იფშიმაგდჷ სარგდჷ ჰხუ აციენსერხოიტი აუატეკა, — ჰია ნაცელწან.

ნას რეიწბა დაალეფხმან ლაჰიშცია დეშორაბწაბ ეიეფშო დლაბწააიტი. აიწბა უს ლჰიეიტი: — სარა ისელშაგეშოზიეი, ანა ფჰიესს სანიგა, ზნეკ სცია იალ-

წრაც სეყოლებ ვუჯგა ანშხარა, ართ რუბადიკ დეხინე,
 ეგი დრადენე, — ჰია ნალჰიეიტ.

ბაგდაჟი დლაღაგან აიჰაბაცია აპისანუქქუა რკუ
 ჯაგამ იითახქუამ შოუკჳ ირითეიტ ჰისაქუას, იარა
 აიწბე ფჰიესს დიგჟეიტ.

ბაგდაჟი იფჰიესს ლეზაკ ლტიემკუა დშოჟყაბ იარა
 არახანდ იცარა ყალჟეიტ. უბრი ამითაბე ბაგდაჟი
 იუაჟილარ ეიბგანე უს რეიჰიეიტ: — სეფჰიესს ხშხარა
 დანლოუა ფჰიესსლა აკუმეკუა ხაწალა დეილერგანე
 ნას სეფჰიესს ილოუა ანშხარა დეაკუუ ადერრა
 სეშით, — ჰია რეიჰიეიტ.

ბაგდაჟი არახანდ იცარა შოჟყალან ეიფჟო დცეიტ.
 ბაგდაჟი იფჰიესს ლაჰიშცია გუჟარას დყარწეიტ სირკ
 დშოჟლხშოაშახან. არა არი აფჰიესს უს, ხანენაკ ლეხ-
 შოარ დარა ანდჟეჟუაბ რხაციაქუა იკარეჟერ ჰია
 იშიანე რჩხაბერკეიტ არი ილენშოაჟუა აუაა იდე-
 დმერბარაცე. ზნე, რქეთან იყაბ ათაკუაჟი ილარჰიეიტ
 იყალწალაკგამ აბართ რაჰიშა ილენშოჳ ეილარე
 დედმერბაკუან დგანე აძე დალთარაცე. ნასგამ არი
 აფჰიესს ილენშოაშშია ალასბაქუა ეილარე იდლერბა-
 რაცე — ირელალერკვრაცე. დარაძაკ ხარა იმგაკუან
 ბაგდაჟი იფჰიესს ხშხარაურაბე დეშოჟქიმბაჟხან ანაა-
 რაჰა ლაჰიშცია ათაკუაჟი დანშოჟერხენ იცეიტ. იანდ-
 ნეიბ ახაცია როუბ, ფჰიესს დეჟნადამ.

— ჰაიტ, შიეფსენდაბ! იბზო ბაკუბეი! ახაცია
 აფჰიესს დეილდერგო ბაჰანდადა, შიენწიარ აკუნ! — ლჰიან
 ათაკუაჟი დელციენმზოშია ხაწაგამ ფჰიესსგამ ზეგამ
 დილცანე ლაჰიშცია ლემანე დლჟენალან „დგამამო“
 უა დელხალტ. არი ამითაბე აუაა ათაკუაჟი ბაანაწა
 იზლანეჟალწანხამბ ალა ალასბაქუა რემანე ილბაანხან
 აწრაქოჳ, ნასგამ ანუქქუა განე აძდუ იანთაშოაბ.
 დუჟ ხარა იმგაკუან ანუქქუა — ანი არახანეი ილენშოაბ
 განე ჰაფშაკ ითაფსანე აძე იალთეიტ. — აბარ შითაცა

ხაზუნა ილღნშოაქუან, —ჰია ე-ლასბაკ კნე დადილღნ
 წიტ. აქილარ იტიაზ ბეგდუ ჯეშახუს იყარწეიტ, არქონსული
 ლიქონსა
 აუაჟუსე ალასბაქუა შოფა ლხელწი, —რჰიან. აქილარ
 ეჩიან ადღრრა ირთეიტ ბაგდაქი, აბას აუპ, უფჰიუს
 ალასბაქუა ლღნშოეიტ, —ჰია. ბაგდაქი ათაკ იკუეიტ
 აშეყუ იოღბ იუააქილარ რანდ: —სარა სანდღლქან
 აყენტი სეფჰიუს დგანუ აბეჟმე: აკ რხე ახეიტგალოუ
 დქუაჰიანუ დღნშოე, —ჰია. არი ლხაწა იჩიან ბარჯ-
 ძეიტ აქილარ... უს ამთა აკერ ცეიტ.

ართ ახუქქუა აძე შოჩიასუან ჯარა ხექუე აქო
 იქოქუენაქლთეიტ. ართ არაყა იახექოქუენაქლან
 აიგუარა დღნშოზარენ ლღგაქიე. ალღგაქი იფჰიუს
 ათაკუაქი იარეი რედა რეჰე უაჰ დღენამეზტ.

არი ათაკუაქი ალღგაქი ირემან ჯმანხაკ ხმარეი-
 ტიუს. არი აჯმა იგუენათან ახუქქუა ახშო დნარციო-
 ზარენ.

ზნე არი ალღგაქი იგუეითეიტ იჯმა ახშო აკ
 იშოაციომ. შარდა დამგუააიტ, ანა იიკეზბ, აკგდ
 იბღრუამეზტ იჯმა ბციომ ჰია. ჩონაკ, იჯმა ახდღუარ-
 წუან მადლა დაშთალანუ იქოქენეჩან იბეიტ ჰეჯა.
 აუა იაწეიბაჰიანუ აჯმა ახშო შოჯრციომ. არი დან-
 გუართა იშიანუ ეიბარუნუ აბნა რჩოლაფსანუ რჩოჯრ-
 ძეიტ, ანა იმკერ იმუა დანერბა რჩოანერკელტ. იგან
 ახუქქუა ალღგაქი ათაკუაქი ირააძეიტ. ციგმა იუაა
 ეითაჰიარტიქუანუ, იუაა ბზიაქუანუ რქეთაქო იყა-
 ლთეიტ.

ართ რეძბახუ ლაჰაიტ ათაკუაქი, ნასგდ რან
 ლაჰიშეია იამერციომ, იამერციომ გუხდაა დუძანუ
 იყარწეიტ.

ნას ათაკუაქი ლლაბა ააკდღლხენ დდიქულთეიტ
 ურთ რეძბახუ ახდლაჰან. უაყა დნეიბარ აქკუნ აცია
 ბზია ხააძა იხოუპ დეყატყატო, აფჰიეზბაგდ უბას
 დეყანდაბ შოჰჰიარა ეიფშო დეყან. ათაკუაქი ზნე აძე

სთაქუა რუჩა, აკუაცქუა რუჩიარაც ამცაქუა რუჩქუა ქონისულის
 წარანამ ინდიქულონუ ასასციაგად ააჩუჯიწიქ. პინკლირთხეკა

ამცაქუა ზეგად უციეიტ. იაგმა კამეთ ყარწან-
 დაზგად ამცაქუა რზეიქუმწეიტ. უბრი ამთაზე ბაგ-
 დაჟი იფა უს იპიორტ:—ჰართ იანმა აბრაცა ისას-
 ციანუ იაიბ ზეგად მცალა ირქიუა აკუაცი, მცალა
 ირუა აბესთეი ჰქაძომ.—ჰია.—ჰართ იაჰქო ბებლა
 ირქიუა აკუაცი, ბებლა ირუა აბესთეი როუპ.—ჰია.

აჟილარ იტიაზ ზეგადგად გულან აკუაცქუეი აბე-
 სთაქუეი რანამ რქსუ რხანუ აციეიარა ილაგაჟეიტ,
 ახა იშუჟამ. უბრი ამთაზე აჟილარ ზეგად ანაგულოჟ
 რუგუთანუ დვაგელოიტ ბაგდაჟი იფა. აციეიარა და-
 ლაგოიტ. არი ათოჟრუზ ზეგად ბზიარწიყდანუ იდგრუან
 იფაჰიუს იზლიაილჰიანამაბ, დებქუმიქუაზ ზეგად რულა.
 აკაკალა იაჟიქუა ეიქუფხმაძანუ აჰიარა დაქსუნ:

— სანუზუქებ საბრაა რქსუ სშუჟყაბ აგულა ათა-
 კუაჟი აძუ სალთეიტ, აბარ, ისეცებ საჰიშაგად სარ-
 გად, აბას, ჰშუჟრააძაბ ჯოჟუკ. აბარ, სან სუზუზშაბ,
 საბ, ათაკუაჟი ლჰიარტიალა იურძებ, აბეჟმვაკ რხუ
 ახეიფგალან იკუაჰიანბ.—იჰიან, იაჟიგად დაალგაჟეიტ,
 აკუაცქუა ზეგად ჟიიტ, აბესთაქუა მაზეინჟეიტ. ათა-
 კუაჟიგად, უანხატი ბაგდაჟი იფაჰიუს ლაჰიშციგად
 რუფსუ შუთაბ ამცა ილალაჟენუ ირბლჟიიტ. ეგაღრთგად
 აჩარა რქეიტ, რაბი დარეი რხაპუ ეიკურშუა ეიცუნხო
 ილაგაჟეიტ.

39. აჰანას იმაჰაბდარა.

ყან ტატრიანეი ალეკსანდრეი ჰია იაშეი იაჰიშეი. ტატრიანა ბერკ დიააძონ, ალეკსანდრ იაბ იკოჲ დეჲან.

უი აბერ ტატრიანა აშოკოლ დთეიწეიტ. ლარა აწარა ლწონ უაკვტიფსა დიეიფშოჲმკუა იბჰიანჲ.

აბერ—ტატრიანა ხატი ფჰიფსუს ბსეცეაროჲჲ, ბეს-გუაფხეიტი!—ჰია ლოეიჰიეიტ.—ტატრიანა, რეცჰა დნა-გახეიტი.

— ისოჲჰიო ბაკუბეი უარა, ალა, უსფერწნე უცა ნაჲ!—ლჰიან ლუათახ დდიოლელეეიტ.

ნას დაალაგან ლეჲბცია, ზეგურა ლგომ, აბერ ილოეიჰიბაზ რალოჰეიტი. ლეჲბცია დაარა რხე იაქურ-წეიტ, იაგაღეცხრაბან აბერ ადამელ ინერწეიტ. ნას აბერ დაალაგან ლაშა ადგრა იითეიტ.—უაჰიშა სელმეხეიტი, შიარგაჲ სარგაჲ ჰლერფხაშეიტ.—ჰია.

არი ეიფშო ილქუგულუშამებტ ტატინა, ლთაბ-
ცია. ურთ რუძღაბ ალაფსრახსა დერფხმაძახუაზმა, აქ
ლუგულუპიაგაძ რგუ იანაგანუაზმა. ლაშა იანიპა
დაარა იხუ იაქუიწეიტ, — იშუთა სუხი, საპიშა დეშოთა
ლაფსუფი, საპიშა ლოფიფშო დეყოლუპ ჰია სუყაძამებტ,
აწარაგაძ ბზიანუ ილწონ, დაარა სლუქუგულუშან, —
ჰია. ლაშა იმჭეიტ, იმჭიიტ, არი იაპაბ ფსრაკ ეიფშო
იფხმაძეიტ. ირფილოფეიჰიან აშუზრჰია იაბ იქოშ დნუკ-
ნალან იხუ კნუ დნატეიტ. ალექსანდრ იხუ კნუ დეშო-
ტიაბ ილაღრძ აქოშლანახეიტ.

— დად, ალექსანდრ, იუზმზეი? დად, ულაზხ ბეი-
ქუშზეი? იპახმზეი ჰარა მუჟოდაქუა? — ჰია დიზწააიტ
იაბ. ალექსანდრ, იცოეზმანთარახეიტ აჰიარა.

— საბ, რუცჰა, იუასჰიაბ უაჟიფთა შოუციგაძ. —
იზაკუზეი, დად? ისაჰი! — იჰიან დენხაშშენ დნატეიტ.
ნას ალექსანდრ, უს იჰიეიტ: — ნუხ ამცა იაგააიტ.
იუასჰიაბ.

— საბ, იაჰეყალა უდერუამა, იაჰემაძაძოზ ტა-
ტინა, დციეგაქეიტ. მა დეშოშუ მა დექუგანუ დეჟიგა,
სუენუ ლყდშიტ, შიარგაძ შილერფხაშეიტ სარგაძ
სელშიტ ჰია, ლააძარა იახამშიალოზ აბერ აშიყუ
სზააიშთიტ. — იჰიეიტ ალექსანდრ. — ახ! დად, ალექ-
სანდრ, ისოუჰიო ბაკუზეი! — იჰიეიტ იაბ ათაჰმადა
რუცჰა; დააიფხმხუცაან — დად, უცა, ახა ბენძაკ ლე-
ფსუ თუმენ! ოი! დად, უაჟიფთა ციგან უჰიამა, სა-
რა რუცჰა... — ააი, უს აუპ, სარა უანხ სცაროუპ უა-
ჟი, — იჰიან დვაწყეიტ ალექსანდრ.

— ოხ! დად, უააგლ ალექსანდრ, სრუცჰაუპ, დუმ-
შენ; დად იგუ ბაათსუპ ჰია ლაჰიანუ დუმანუ ამჰა
უქულა. ამჰან, უაა იუდერუეიტ, აბნა რშიერა დუ-
ქუა რქოშ უბრა დნუენუ უარა არახხ უაა! — იჰიეიტ
იაბ.

აწლაპიფსთა რეცჳა დგეჳუა აჳნუ დუჳნაჳრუჳდ, იფჳა ბაწიჳ დახიციჳდუჳბ აბუ. აბ აფჳა ბაწიჳ დუჳნაჳრუჳდ ძუჳ დუჳრჳალო იამოჳმა ჳიაჳა, დეილაგჳეირ ჳენდა. ალჳესანდრ დნეირ იაჳიჳა ლჳჳ. დნასირ—აჳი სბა-რტჳ, ტატინანა!—ჳია.

ტატინანა რეცჳა დეილაგახჳან, ლაჳა იბჳე ლბჳმ-დღრიტ.

— ჴარბან ჴარა? — ლჳიეირ.

— აჳი არტჳ! სბბჳმდღრჳი სარა? — იჳიეირ, დბჳს-თოჳ მჳიაჳჳა. — იჳლბდრააჳაბეი ჴბჳსთოჳ! — სარა ესჳუჳბა არა იბზაალო სოჳჳ სჳჳჳა ბბჳმდღრჳეი? დნა-გახჳეირ ტატინანა რეცჳა, ჳგჳ აჳთაძამბჳ. აჳჳრჳია დნეიჳჳჳაჳჳან, ტატინანაგჳ ჳენდაგ დბჳდამბჳტ, ლბჳჳ იააწლჳჳან ატაპანჩა, ლბჳჳ კჳაჳაძა ია-ლჳრგჳეირ—ჴსჳჳეირ! ანჳია ინჳს, საჳა ბაწიჳ ალჳეს-ანდრ დდჳსაირ! — ჳია იბჳდ ჳიანჳ, დააღჳაწიღჳა-წიჳნ დჳჳეირ—ჳგჳ ითასჳრჳჳორტ აბრი სტაპანჩა, ჴსჳჳრწიჳ ჴჳა აჳჳმბარ, — ჳია, ლაჳა მჳჳდაგჳ იზა-მბჳ ნაიწაჳჳლჳეირ იგჳგჳ ნთჳსაირ, — აბრი ტა-ტინანა რეცჳა სჳჳჳა ლაჳიაჳეი აბას, — ჳია.

ლაჳა მჳჳდაგჳ იარაზნაჳ დეიფბჳჳჳჳან ინა-ლჳეირჳიეირ ტატინანა. — იარტჳ აჳი! ბაჳა მჳჳდა სოჳჳ სარა, ტატინანა, — ჳია. საჳა ჴაჳჳბარ იჳია ჳანი ჳაბი რბჳდჳჳა, ნას იხასწორტ, — ჳია. იანი იაბი რბჳდჳ იჳიან იანჳჳმარჳბ, იანჳჩოზ ირჳიალოზგჳ ნეიჳიეირ.

ტატინანაგჳ აჳჳრჳია აჳი აალჳრტირ, ლაჳა დლბმბეიჳთეი აკჳრ ააწჳან, ლჩჳნეიგჳდლჳრჳიჳე-ლჳეირ, დააგჳდლჳკლან დაგჳააიჳჳჳეირ, ლლა-ლჳრდგჳ ნაიჳჳლჳეირ.

— გჳნაჳალა ჴჳჳჳასაჳიაჳეი. აბას აჳმა ჴაჳი-ჳა ტატინანა ჴჳჳლაჳიაჳეი! — ლჳიეირ. — აეი, საჳი-ჳა, — იჳიან დააჩაჳია იჳნ ილაღჳრდ ნეიჳჳეირ.

ტატიანა დნასკამან უს ლჰიეიტ, — საშა იუხაბეი, ულანხ ბეიქულები, იყალაბეი მშინან! — ჰია დააღაწიღ ღაწიეიტ. — ტატიანა, საბ აფსრაბენ დეყოუბ, ღირ ლასნუ ჰამცარ იფსუ ჰაბაძომ, — იჰიან ეითანეიფეითეიტ, იარა უსყან; აიაშა მეჟოდა იიწიუაბ იაჰიშა ბაწიე დახციეძუაბ აკუნ. — საბ რეცჰა, საბ, — ლჰიან იარაზნაკ ლჩააიბუღთეიტ. ბემათიაგაღ შთუზ, იბღერუადა ფუთრაკ ბნემაარ, — იჰიეიტ ლაშა. ლემათიაგაღ ააშთელხეიტ, ლუათახ მეჟოდაგაღ აცაფხა ნალჯრეკეიტ. ლაშა დნაიშთალფეიტ აშოურჰია.

იახაგობ ამჟან აიაშა მეჟოდაგაღ იგუ დთაწიუან. — რუქუშიაბეი ალეკსანდრ, უეიბგაღ-უეიბგაღ იუღერუამა ჰაბ დშოფუსუა, უბურწიუაბეი, დეფსუბარ საჰი! — ლჰიან დღლეკეიტ. — მაპ, დემფსუცტ მაკამან, — იჰიეიტ ლაშა. იცო, იცო მაცარა ბნარშოერა დუყ აქოუ ინეიტ.

ტატიანა, ჯეშატეს ილემან ჰაბაცოი მშინან, აბრი ჰარა აბნარშოერა ჰალაღანუ ჰია. იააფსეიტ, იკარა-ხეიტ დაარა. ჰაფსუ ჰშაროუბ რჰიან ინატეიტ ჯარა. რეფსუ რშარაცუ იშოტიაბ, — ბარა ტატიანა, აკე ბასჰიაშთან, ბარა აბრი აბერ ყიაქუაკ ჰბენაიცჰაიტ, იბექუშიაბეი, ბაბ, ბაშა ჰაშოფაბურფხაშეი! — ჰია ნლფეიჰიეიტ.

— იბაკუბეი, იშოზნაიცჰაბეი? — ლჰიან იაალბეგა-ჩამკრახეიტ. — ტატიანა სლჯრფხაშეიტ ჰია ჰბენა-იცჰაიტ. — სლჯხუომ, დებეესეიტ, დესფურეჟეგა, — ჰია. ტატიანა, იარაზნაკ ილახხ ბეიქუბ ელლჯრგაფეიტ.

ღგუ ითაბ ლარა ილემდერუაბ, აყურყურჰია დააჩჩან, — უბასწიყა შიზნაიცჰანუ? უი უარა, არა იუას-ჰიომ, ჰაუნუ ჰნეირ უსექუმძრატია, ცქა ურქუნუ იუას-ჰიოიტ. — ლჰიეიტ ლარა. ლაშა მეჟოდაგაღ ილჰიაბ აჟეი დაზემზუცჰაკუა — უაჟეიწიყა სააუეიტ, ას სნე-ლაგღლანუ, — იჰიან იაჰიშა დნეჟნუ დცეიტ.

ტატიანა, დღეშორი, დღეშორი, ანა დამაიტი
ლაშა. ტატიანა იარაბნაკ ლგუ ითაშიეიტ. ბარტ
საშა სუგუნაჰა უარა იუმაბააიტი, ბარა უმთფანუტი,
უარა აბერ იიჰიამ უაზხუცნუ დურძიტი უაჰიშა. აგუ-
ნაჰაგდუ უარა იუმაბააიტი, სარა სქიარა აგვგშიგ
სუშოფარქსანაწარი.

სარა საშა ბაწიუ იაკუნ ალექსანდრ. იუაჰუამა ან-
ცია? სააგანუ სკაენუ. იზ დანუეიტ, უარა ხეზ ანცია,
წაყა აღდგულ, ნასგდუ ანცია, ანცია იიშთანუ იყოუ
აღუნეი აქსუ აბნა რშიერადუ, ისკურშთანუ იყოუ
აბნარშიერადუ სულაგლოლუპ სარა, ხარა სემამკუა.

დერკად დაიიფნახუცაან ტატიანა,— ფერხას
იუშთან საშა ბაწიუ—ალექსანდრ, ნასგდუ ზენდა, სემ-
ლაჰიო უბრი აუპ სერქოუმწან აგვგშიგ, ნასგდუ
ციგმალა სუმშენ სარა; უბრიგდ აალჰიან ლხუ კუშთ-
ხნუ დანუნაფშო ვნ დუკ აქუცი დნქუეფშორი. აშორ-
ჰია ლეშათია ახდუაბ აბდმეჟი ნაქულფსან დლასძანუ
ლქოქნალხოეიტ.

დნეიტ ავნუ აქსუ. დახნეიზგდუ აშოთა დანუნთა-
ლა დახდუშორუბ ლემდორიტი, უბას იფშოდან რუნუ,
რგუარა, რენხაშა. ტატიანა, რეცჰა საბაანაგოეი ჰია
ლგუ შიეიტ. აშიარაბ ბავ დუქუა აშოთა ითაეზბ
უბერხეფომებტი.

ტატიანა, რეცჰა ლგუ იანაგოეიტ იბაკუტი რეც-
ჰაროუბეი აბართ აბავქუა ჰია. იაბალბახდაბ არი
ეიფშო ტატიანა რეცჰა. ანა ლგუ აალუფსახუნ, დნუკ-
ნალოეიტ. ავნუწყა იყამებტი აფშიმაცია აძიგდუ. და-
ლაგან ილუფსეეიტ, ილუძიძიეიტ ილრეცქეიტ, ზეგდუ
ყალწეიტ. დაადიულწენ ფეთრაამთაკგდუ ასოჰ დნუ-
ქუტიეიტ.

— ოხ! ანცია სრეცჰაშა,— ლჰიან დვაგდლანუ აში-
ქუაგდუ ნალერკეიტ, დეზლააბ ალა ლქოქნალხოეიტ.
უს დნეიტ ლეშათია ახდუშთაბ, უს ლჰიეიტ—ანცია.

ხეხა, წაყა ადგამელ, სრუცკაშა სარა, სურკოლომწიან
 აგვგშივგ, ნასგამ სუმერძენ ციგმალა!—ჰია. ზმამებ
 ზმამებ ტატინან რუცკა, იანლჰია აბას, იააქუტეიერ
 აწლა აციქუან აჰივჰი. უს აბჟ ნარგოვიტ:—ბემშიან,
 ტატინან! ბარა აღუნიეი აქსუ გუნაჰა ზმამ ბოლუპ,
 ჰაბხულაფშოციოლუპ წესი ჰივჰი, უი ანავსგამ აშია-
 ფეჯაფ, ნასგამ კრ ბთახეზარ იჰაჰი ჰარა!

ტატინან უს ლჰიეიტ—სრუცკაშიშა სარა, ხახა-
 ხემშო წუეიტ სმუციეიეთეი სარა, იბდრუადა სამხა-
 ციარ სარა აბრა, შიგუ სთაბ! ნას აჰივჰი უს აჰიეიტ:—
 ბემშიან, აჰაჰი, ბეცი, იყალოიტ ბარა ბზენ ადგამელ
 ბეჰქუიოლუ ბემბანე, აწაი ახმთეი მრა ცაჰიციჰი ფხა-
 ნე!—ჰია.

დუციეიტ დრაჰათნე ტატინან, აჩონე შებჟონ
 იციბ დუციან აღრუჰაჩონე შებჟონდა; ხმათკგამ
 დამკეიტ ლარა, მლაგამ დაცუამ, იწუეიტ შთა
 ფშანა ფშემშო. ტატინან დაფშოიტ დგურლმაწია;—
 სშაჰაითხამა მშიან სარა,—ლჰიან ლქოუნალხეიტ
 ლხანახა, დნეკნალან იყალწაც ყალწეიტ ვთალრუც-
 ქეიტ, დეითაცეიტ.

არი ახან რტიეზაჰ ხვეიშცია აღოლუცია, ბაბალ-
 ბეი, თათალბეი, ჰაბანბეი ჰია. ჯეშახურას იყარწეიტ,
 იაბო ზაკუბეი მშიან, ჰავნე ავნალარა ზეულამდდა
 ჰია, რუნე ელურგანე იანერბა, ნასგამ იგოიტ ქამერ-
 სიან ჟკჰა.

აღრხაჩონე ვითაცეიტ რუსახა ურთ აღოლუცია.
 ტატინანამდ დნეინ ვითალრუცქეიტ, ვითალეძიძეიტ
 დეითაცეიტ აბნახა. ლარა დახცა ლეშთახა იააიტ
 აღოლუცია, ინატიან ჯეშატეის ირბეიტ, ირძბეიტ,
 ანა ეგამრბახემშიააიტ, აკს აქამერსიანჰკჰე გოიტ.—
 აბრი ვეფშო ზეულამდ იშოფა ლბააური?—იჰიეიტ
 აიჰაბა. ნას უს რძბეიტ რაშა ვეწბა დენრუერაცე

ჰაზალბეი უს იარჰიეიტ—უარა უნჰაუეიეიტ, ჰარა
 ჰეკაჰ ჰუსანჰ, ამალა დუამჰამჰააიტ. უარა უნჰინჰ
 აცა უთატია, იბდერუადა დაირ დერჰაგჰ, დაინჰ
 ავნჰ ააილერგანჰ დანჰნდილწლაკჰ უბჰჰ ნარგა—
 აჰაჰაი ბჰმჰიან სუბჰერგანჰნომ სარა!—ჰია.

აშუჰჰმთან ივანგლან რაშა ეწბა დნჰჰნჰ იცეიტ,
 უარა უნჰინჰ აცა უთატია ჰია ნაიაჰიანჰ. რაშა ეწბა
 დნჰინ აცა დთატეიტ. უს ტატრიანა დააიტ. დერჰაგჰ
 იყალწაც ყაწანჰ ლჰჰჰლალხჰეიტ.

ადაუ დუ აცა დაათჰკრჰნ იბჰჰ ირგჰეიტ—ბარა
 აეჰიშა სარა აეშა. უბრი ეიფჰო ალა ადაუ იბჰჰ
 ანაირგა ტატრიანა რუკჰა ლგუ ნთჰჰსააიტ არი
 ბაკუბეი ჰია—ბუსციემჰიან სარა, სარგდჰ სუაჰუბ.—
 იჰიეიტ ადაუ. ტატრიანაგდჰ ლჩჰაანჰლკჰლჰეიტ.

ადაუ დგჰურღმანჰია იარაზნაკ აჩხენჰიყჰა იაშცია-
 გდჰ ადერრა რითეიტ, იუააჰილარგდჰ ეიბიგჰეიტ,
 ჩარა იუიტ იაჰიშა დჰაჰეიტ ჰია. ბენძა ილჰჰსაგა-
 ნააუა იალაგჰეიტ აიშცია. ლაფხჰა იშამხნჰჰოლანჰ
 იქჰეიტ,—იაჰთოუბოუბ, ჰარა ბჰაჰიშოუბ; აჰაჰაი ბაჰ-
 ციემჰიან ბჰჰჰიშოუბ იანჰარანხჰს.—ჰია, ბააბგაბგდჰ
 ჰაჰი ჰია. ტატრიანაგდჰ ანს ანერჰია ირალჰიეიტ
 ლგუაყრაქჰა. ტატრიანა ადოუცია დრაჰიშანჰეიტ.
 ტატრიანა რუკჰა აზან აქჰეიტ დჰჰჰეიტოუბ, შიარახ
 ელა დდერჩოიტ, ჰაჰიშა ჰაწიჰ დჰჰსააიტ ჰია იქჰ-
 ეიტ. უბას ლხჰ რგუალერჰჰეიტ.

აზა უსგდჰ ტატრიანა ლგუ ითჰწიომ ლგუაყრა-
 ქჰა. დანააქჰჰესჰჰალაკჰ ახჰეიტშციაგდჰ—აა, ტატრიანა,
 იბჰხმბეი?—ჰია აღმანჰიღმანჰირა იალაგონ; უბრი
 აყუნძა დაფსატინჰ დრემან, ლარა ილთახჰუ ბეგდჰ
 ყარწონ.

ჩონაკ ტატრიანა ლქარუა აქჰეიტ დშოჰქჰეიტაბ და-
 კლსიიტ თაკუაჰეიკ, წკჰჰ ლკჰუბ.—ნან, ტატრიანა აბ-
 რი ბჰჰიწა, სფჰა ბარა დბაყაროუბ, ბარა იბჰჰბჰია-

ხობარ უბრიგდ ილზებზიანოიტ.—ჰია ნალალჰიეიტ.
 იბზიოუბ,—ლჰიან იალუმელზენ დვაზანე იალუმელზენ
 წიეიტ. დაახმაფშოანანდა დნაჰისიეიტ.

ლაშცია მუჟოდაქუაგაძე ავზე იყადამებტ. ახულ-
 ბეჩხან იანაი ტატინანა დნაჰირშიერანა დეშთან
 რხან ასოჰ აქუე. იაჰბეყალაბეი ჰია ჯეშატოეს ირ-
 ბეიტ, ილქუხაგაბეი, ბენდა ადოუცია რეზუაბეჟ
 იარწესუან აშხიეი ავუე.—იჰახბეი, კამეთ ჰეიფ-
 შოუბ, არი ეიფშოგაძე ბაჰახდადა, ჰაჰიშა, შოანალა
 ალლაჰ იაჰბიშოაბ. ბაკუბეი,—რჰიეიტ. ანა ეიქუხაგუ-
 შიეიტ იყარწოზ. დგაძლოი ქიჰანი აყნე აკე ლეგერ-
 მუჟიეიტ, ანა ტატინანა, ილქუხარბ აკე ყამლოეიტ.
 აშოარახ კურბან იყარწოზ რშა იარძესონ აშოუა
 ჩოქუა, ანა ხუართა ყამლოეიტ ლარა ლზენ.

იწიეიტ ვეშოქუესა, ადოუციაგაძე რგუ დერთენ-
 ჩიეიტ. უს იშოყან, აჰიენტქარ იფა დგუაროუბ ფჰიეს
 ჰიარა ჰია რაჰაიეიტ. ათაკუაჟი იანლაჰა დნეინ აჰიენტ-
 ქარ იფა იქუე უს ლჰიეიტ:

— ისჰიო უაჰუამა! უარა ფჰიესჰიარა უგუაროუბ
 ჰია საჰაიეიტ, სარა იუასჰიოიეიტ, ნან, სირკ დეყოუბ,
 ტატინანა ჰია, სირკ. უი ხვეიშცია ადოუცია დრაჰი-
 შან, ლარა ასოჰ დანააქუეგულადაკე მრა ცაჰიცი-
 ჰიანე დკაფხონ, ჰტოლა ბეგაძე ლერლაშონ, სარა
 სნეინ დესერხაჰიეიტ. ეგდა ფარა ულშოზარგაძე ირ-
 ბეშთაწა ადოუცია, რხაჰი რემეჰჰა, ნას სარა დებზას-
 ტიეპ,—ჰია.

აჰიენტქარ იფა იქუე რაჰანე დელბეფშოუან, უშ-
 თან იმცნარ იშოფალბეზური სარა ჰია. ათაკუაჟი
 უბესყაკ დიაციაჟიეიტ, იბე დეშალგალოეიტ ტატინანა.
 აჰიენტქარ იფა დენახენჰიენ დციეიტ ივზეყა.

იბე იქუე დნეინ უს იჰიეიტ:—საბ, აფარაგაძე
 მაჰემეკუა ისბეფშოაა ნას აუააგაძე ნ. სეცწა, დააბგოიეიტ
 ბეფსე თამ ტატინანა,—ჰია. აჰიენტქარგაძე დუკ იუეიმ-

შაკუბა აფარა იშორებგომ ინარითეიტ. ირგამ და-
 რუფხმან ინაციწიეიტ; იტკუნ დეიქურშინუ დენდი-
 ქუიწიეიტ. იანგამ აღმწილდამწირა დალაგაეიტ
 ლუქკუნ იჩიბაბ ლგუამუბაბტ.—ბარა ბებრგუამწუ-
 ბეი, აწმუჭიბ ბეყაბ, ჰაქკუნ იჩიბაბ ყუმო აჟიოუბ!—
 იჩიბან, იბატეიტ. აჭიბთქარ იფა ირი იარეი ინეიტ
 ათაკუაჟი ლტუ.

ათაკუაჟი დაშთორხენ იცეიტ აღოუცია რტუ.
 იანნეი აჭიბთქარ იფა ირი ათაკუაჟიი ვიცწანუ ირ-
 ზენეიშთიიტ. იდირჰარაცუ—ხაჭიუკ შიემოლუპ ჰია აძბახუ
 საჭაიტ ისუშით,—ჰია. აღოუციაგამ რაციაკ ირგუამ-
 ფხეიტ, ანა ირთეიტ. უაჰა იაზმწუააკუა—ტატრიანა
 ხუართაკ ლაუაბარ დაპციდერძრემ,—რჭიეიტ,—უფა-
 რამამ ჰითაბემ,—რჭიბან.

აჭიბთქარ იფა კუაწია ახაჰი ნქუგანუ იგაეიტ
 აღოუციაგამ რუხუაბბეჟგამ დგამლთი ყივანი არწე-
 სიტ. ტატრიანა, ლუქუგარა ბენდა იმცანუ რგუ იაც-
 რალტ. იყარწახუაბ, უს ინხეიტ. ტატრიანა აჭიბთ-
 ქარ იტუ დანნარგა, ათაკუაჟი უს ლჭიეიტ:—ისბაჟეგა
 აღუნეი ბემბაც ასარკმა, ნასგამ აზბტოუ ხჰია, უი
 აუბ ტატრიანა ლუხუში. აჭიბთქარ იფა დაშთალეიტ.
 უი ილზაიგაეიტ. ნას ტატრიანა დნაგანუ აუხუამა
 დეთადერგლტ. ათაკუაჟიგამ უა დლუცკნარწეიტ.
 საათკ მწუცკუა ტატრიანა ლუფსუ თალეიტ. მრა ბქუმ-
 ფხეცებ ტატრიანა ლუფსუ თალეიტ.—საბაყბ მშინან?
 ლჭიბან დნაფშო-ააფშოზნ დშოჟყაც აკუმკუა ბენძასკ
 დმრშიანხეიტ.

ტატრიანა დახმუკნაგლაბ აუხუამაქტუ იაკურ-
 შინანუ იკატკონ მრა ცაჰიცაჰიბანუ.

აჭიბთქარ იფა ირ აუხუამა იაკურშინანუ იგელან.
 აჭიბთქარ იფა აში აარტნუ დანენუკნალა მუცხუ ბზია
 დიბაძეიტ. უი აყარა უამაშია დშოაძან. ლუფშოაძა,
 ლეიქტყამაშა, ლუგაფაშა უჰია ბეგამ რულა დეიქუ-

შიანჯ. ათაკუბაჟიგად ლხააძაგა ლხითეიტ ტატინანგად
დაამთხნე ავნეკა დერგვიტ. დარა რეკნე ინჟინან
ძაგად ადერრა რითეიტ,—აჰიენტქარ იფა კუაწინ
აჟივან ამრა კდხნე იააბგოიტ იაგდაშოლშოარგად
იყაშიწა,—ჰია.

დგურლეიტ აჰიენტქარ, იუააჟილარ უავ დაგვი-
მეჟიტ; ბეგად ირაჰიანე, ბეგა აქურშიანე იუიტ ჩარა
დუ. აზულბჩხა, ამრა ანუნთაშიომ დრემანე იააკელ-
სიტ, ციაშედა იბერლაშოომ ტატინანა. აჟილარ და-
რა ირეიგურლეიტ კუაწიეი ტატინანეი, ეინემაალომ
რაკუმეშტ. აჩარა აწეხუა ფეშეიადაკუა მებ დუძეაკ
იყან, ტატინანგად დაფშეიმახეიტ.

ტატინანა ლგუ დთოჟა დებრძებ ლაშა.

იიასიტ შოქეუსეკ. ტატინანა ლაშა ლარა დანდე-
კაბ ატელაქეჟ ფჰიეს დიჰიეიტ ჰია ლაჰაიტ, ნახ
ტატინანა დრეჰიეიტ ლხაწეი ლხაწა ითააცეი—სოუ-
შიეჟ საშა ფჰიეს დანდაიგო სცაროჟუ სარგად,—ჰია.
ტატინანა, ლქეჟ ითშიაბ აბჰიან მამ ჰია ლარჰი-
ხოუაბმა, აბინ ლერთეიტ. დციეიტ ლარა ხაწა მათი-
ლა ლჩეილაჰიანე, ლემათია-ლვეთია ააშთხნე, ლეხ-
თარფა ურქაქაქანე ლხე იახაწანე, უს იახექოაჰიან
მიშიანშია დეყან ტატინანა, ალარ ეიფეშო დეინატრუა
ლეზლადარა ეიხეშიაშიო, ლეხეჟა აყდაყდარა ინკდ-
ფეშოლალაკა დებგუამფხარებ დებუსთაბ.

ლეხად ლეფსახეიტ, ილეხადელტიეიტ ლაშა ადოჟ
იხად ჰაბალბეი ჰია. ლქეჟნალხან დნეიტ ლაბ იქეჟ,
უსგად იალჰიეიტ—უარა აკნიაბ სუბააიტ, აკვ აბჟ
სუჰიოიტ: პრიკაშიკს სყოჟწარაცე.

— უარა უეიფეშო აბზია, სარა სპრიკაშიკრა
იშოფაუათიოჟეი!—იჰიეიტ აკნიაბ. უი ეიფეშო ალა
დციეიეიტ, იაჰიანაბ ნხაკვ ნანამგაკ დიფოჟეი, ითა-
ხეჟეშია იარა იაჰთენრაქეჟ აკრე იწარაცე, დეყაბა-
რაცე.—სარგად საჟსახოზარ უბაჰ,—იჰიან იაიცი-
ა

ჟიან ალექსანდრ იაბი იარეი დნქარწეიტ ტიი რუდიქიან.

არი რუხაზუნა იდგრძებ ტატიანა ლაკუნ, ანა დგრძემდრიტ.

ნანა-ნემშო ბეან ალექსანდრ იფჰიეს ააგარა; უი ანანა ხემშო რულა უბას ლხუ რგუალურფხაძეიტ, ლაბი ლაშეი ააიციანჟიან უს რძბეიტ თაცააგარა დრუშთრაცუ. უაჟო. ათაცააგაცია აჩუჟილარანხ რხუ ანდგრხა, ჰაბალბეი იდქიან აში ნადურკოიტ, ჰმალ დალარხუნუ ქკუნას დყაჰწაბ ჟილარა იმშორბო ჰია რძბიტ. ალექსანდრგაჟ დაარა დეიგურლეიტ. თაცააგარა დრუშთიტ ჰაბალბეი.

ათაცააგაცია ათაცა დრუმანუ ავუნუ იანააი, ალექსანდრ იაბ აჟილარ, დაარულაგულან უს იჰიეიტ:— სთაცა ლაფხმა დგუდესკულაბ სფა აიჰაბუ,— იჰიან, ჟილარუ დედირბეიტ ჰაბალბეი. იანდარნახეს ალექსანდრ იწკაჟს დეიჰაბუბ.

აჟილარ ნარგან ინანადურტეიტ აჩარაჰუჟ, ჰაბალბეიგაჟ ანაჰუჟ დნადურტეიტ. კრიჰეიტ, კრიჟიიტ, ზნუკ აყარაგაჟ დქულანუ დგუაშოეიტ.

აბერ მაჰაგაგაჟ ლქუაფხმა დტიან. უი ანდელბოზგაჟ დეილაფსონ.

— ისბააჟიგა აჩამგურ!— ანელჰია ილურთეიტ.

ტატიანა დასნუ აჩამგურ არჰიარა დალაგუეიტ, ლგუაყრაქუა ანწიანუ. ლგუაყრაქუა ბეგაჟ აჩამგურ აქუჟ ინალურჰიეიტ აბას: „დჟიან თაუად ნაწაგ, იმან ჳუჳა ანშოარა, იფა ალექსანდრ იხმძხ, იფა ტატიანა ლუზმძხ.“

ტატიანა დიააძეიტ აბერ; ტატიანა რუცჰა, აქია აგუაყ. ილწეიტ აწარა; დზზერკუაბ აკუ აზუ დეიწახომებტ. აბერ გზმალ იგუ ვეიტ ტატიანა შოლაკუმ. უს, ლჩამგურ ანდალურჰიომ ლაშია ინალალწეიტ ტატიანა, აბერ ბსუცაჰია შოლუეიჰიან, ტა-

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ტიანა ლეშცია რეგურა განუ იშორალობა, ნასგამ
აბერ აღამელ ინაპწაპწაგამ შორალობა. ლეშცია
ბზიაქუა შორალობა, იშორინწაბგამ აღამელ. აბერ
გამ დახმობა აფსრა დალაგაეიტ. ტატრიანა რეც-
პაგამ უს ლპიეიტ—იძებ აფჰა აბ დიბარ დიდერ-
რუ?—ჰია.

ტატრიანა ლეშცია რეგურა რპიარა დანნაღაგა ილბე-
ძერუუაბ ანს ანელჰია ინაგაბეიტ.

ლაშა იანგამ ლხე ნალერხან—საშა დუდერრუ
დუბარ იურძებ უაჰიშა?—ლპიეიტ. აბნი ანელჰია
აშორჰიაგამ ლჩააილელხეიტ, ჟილარ რეგურა ინეშ-
თალწეიტ ლხაწა მათია. აბერ იანგ ლნაპე ნალერ-
ხან—შიხუაფეშ შაყაჯარა ინუ აღამელ, აკ
ილანგ აქო, ვბაგამ იგეშოფე აქო. ტატრიანა აბრი
აჟია ანელჰია, ჟილარუ ბეგამ ნაიქუიბაჰიან დააი-
ლერხეიტ აბერ, ინაინუაფეშოზარ აღამელქუა ინენ.

ტატრიანაგამ უაჰა ლხეშჰაბტ ლეჰბა ითაბ ლტა-
პანჩა მეჟრდა ლხაცია ააწაქნე ჟილარუ დრჰიეიტ—
შინასკმა-აასკმანე დესშიორბა სარა სბერ,—ჰია. ტა-
ტიანა უბესყა ლგუ შოუან, ინაიქულეკეიტ აბერ;
იაათეიტ ლტაპანჩა, აბე ითაშიეიტ იქო. დააილ-
გეიტ იარა უა.

აბერ ილშებ იშა შოკუაქუან აბშო ვიფეშ, იბან
აკუბარ უბრი აყარა გუნაჰა ყაიწახან.

ტატრიანა იბელუბ იბმერხაკუა ამცა დაქუწანე დერ-
ბლხეიტ. ტატრიანაგამ ლთააცია ლაბი ლაშეი დერ-
ბლფუა დალაგაეიტ:—შიეჟილა ნეხტიოუბ შიარა, შიეხ-
შოარა ანილაკა ირეშითოიტ ააძარა; დბუთაშოაგამ
ყალარენ, ანა სეშოფა იშითობ აბერ; სანუშააძახუაბ
სიუთანდაბ ნხაჰკ, სიააძარენ გუბლელა. აგურამგა-
ცია ათაუადცია, აბერცია რაკუბმა ბგურა გატეებ.

საბ სიურააძან აბერ, სიქოეიწეიტ უხატეი ხშოარა
უფა სარა; ალექსანდრ უფხამშაძოი უარა? ილბელ-

განმოსუ უმშთალა უაჰიშა აბნარშიგრა აგუთა დღლა-
 უყუან უაჰიშა-ქია, აბნა აგგგშიგ დღრჭაბ, აბნა
 აღუნი იქუბ ზეგდგ ლარა ლზენ იცხრაააციანური,
 ლქიარა დეითაუზაანაგურიტ არა.

ალეკსანდრ, რუცპა დახმტიაბ ინაპგდგ ახმნუშთი-
 ხებ იაანზურიტ ლალაგდგ დახმნაფშოზნ წესრა აქუმ-
 კუა ინზურიტ. დტოოუპ უა; ლაბ რუცპაგდგ—ისზმ-
 ბეი სარა,—იჰიეიტ, იქუზ ამციეიომ.

აბრი ეიფუშ იყალაბ, აქილარ იჯარშიეიტ. უი
 აშთახდ ლაბი ლაშიეი დერუაგდგზ ჩარა რუიტი, ლზაწა
 იფხმანუ დაარგურიტ, ეიგურღეიტი; დანცობ იფჰიღს
 დითანუ აუაა იცწანუ დღრშთიტი.

საქართველოს
წიგნიერების
კავშირთა
კავშირი

40. აკუაჲ თიჲ.

შაჲარკ (ქალაქი) აკუჲ ფჲიჲს ფშოჲაკ აკუაჲ
ლოთიუან. აკუაჲ ააზნუოზ აზაკია ზეგჲე უი აფჲიჲს
ლქჲე ინეინჲ აკუაჲ აარზუონ, იაწგაშია ჰჲე ლელაა-
გალაჲ ჰია. უს, აძი დნეინ აკუაჲ ააიზუეიტ, დენლა-
ციაჲიან — ბსეცნეი ჰიაგჲე (ბსეცა ჰია), — ლჲეიჲიეიტ.

— იბზიოჲუ, სჲეცნეიუეიტ, შჲეკუაჲკუა მათიალა
უჩჲეილაჲიანჲ უმშიაკუა უბრიგჲე უბრიგჲე აფსეჲჲ-
რაჲჲე უცანჲ ფსეჲჲრაჲე ჲრმაზეინჲ უააუაზარ, — ჰია
იალჲიეიტ.

— იბზიოჲუ, — იჲიან უი დცან აფსეჲჲრა ირმა-
ზეიტ. იარა უს დაჩჲადიჲე დააინ — ბსეცნეი, — ჰია
ლჲეიჲიანჲ. — იბზიოჲუ, შჲეკუაჲკუა მათიალა უჩჲეი-
ლაჲიანჲ უცანჲ აბრი აიფშჲჲრთანჲ ფსეჲჲრაჲე ჰაზჲრნჲ
(მაზეინჲ) იყოჲე უმშიაკუა უთაიოზარ სჲეცნეიუეიტ, —
ჰია იალჲიეიტ. უი დცან აფსეჲჲრთა აზგჲჲაზ დთაიეიტ.

იარა უს დაჩჲადიჲე დააინჲ — ბსეცნეი, — ჰია ლჲეი-
ჲიეიტ. — იბზიოჲუ, შჲეკუაჲკუა მათიალა უჩჲეილაჲიან

აბრიგად აბრიგად ათუფანუ ფსუჯურთაკ აქუფსუჯ
 ანუში იქუფსამკუა დთოუბ, უმშიაკუა უბრა ჯინაგე
 ლანუ დუსამოზარ სუცნიეიუეიტ, — ლაჰიეიტ.

— იბზიოუბ, — იჰიან, იმშულჰიან ეიფშო დცანუ
 აფსუჯურა დანაგულტ. უს დანაჰაძიგად დაინ — ბსუც-
 ნეი, — ჰია ლაჰეიჰიანტ. — იბზიოუბ, სუცნიეიუეიტ,
 შოკუაკუა მათიალა უჩეილაჰიანუ აბრი — აფსუჯურა-
 ქუა აძიუ ფსუჯ დინაგლოუბ, დინაჰოიტ, უმშიაკუა
 უცანუ უი დურშიოზარ, — ჰია იალჰიეიტ. — იბზიოუბ, —
 იჰიან, შოკუაკუა მათიალა იჩააილაჰიანუ იანაგულ-
 ჰიან ღნიინ — ვ. ვ. — ჰია დანუკიგულა, აფსუჯურთა
 ითაიანგად დებუზანაგად, იბჟუანგად ეიბარშიან ივნუ
 იდიქულტ. ურთ ჯვნუ იცონ იარა დრუშთა უაჰა
 რულამკუა ეიბარკარანუ იანაიდგელა დარა რუზუნ-
 ტიეკგად იეიბადურუან რაკუნ, იჯეიბაშო იალა-
 გუეიტ, აფჰიეს ფშოძაგად დმურხეჩჩაბ უა ეილურ-
 კააიტ.

41. აუჰიღს ლჷგუაღრა.

ღკვან ჰიენთქარკ. იფჰიღს აკრაამთა ხშჷარა დღლ-
მოუა დშოჷკაბ, ბნჷ ფა დლოუტ. აჰიენთქარ დიგუ-
ლანჷ დენზონ ში-შოჷქუსა ბნჷწუაბ, იტეზბ თაჰმადაკ.
აჰიენთქარ-ფა დიოუტ ჰია შააიაჰაბწიყა — აბუქჷ
დღსშიმჯრბარ ყალომ, სიქუნჷჰიაროუპ, — ჰია იხთეი-
კვიტ. დბჰიაბ მამ ახემჰიააკუა დიდღრბეიტ აჰიენთ-
ქარ იფა. აჰიენთქარ იფა დბანჷ დანდოღლწუაბ უს
იჰიეიტ: — ასაბი, ინესწეზ აყარა ნუწააიტ, აფჰიღს ლჷ-
გუაღრა უგუაღრაბააიტ! — ჰია.

— აჰიენთქარ იმაწუცია, არი ასაბი დიქუ-
შიიიტ. — ჰია ინეინჷ აჰიენთქარ იარჰიეიტ. აჰიენთქარ
ათაჰმადა დააიფხან — დად, უარა სეკეუნ, ასაბი,
უბიქუშიიიბი? იმოუკუზეი, სარა სგურდოიტ, სეშ-
თახჷ იარა ჰიენთქარს დქალაპ, — ჰია. — დბჷუარ-
თოუბი აფჰიღს ლაყარა უაჰა გუაღრა იმამკუა დყა-
ლარ? — ჰია იეიჰიეიტ.

— უი ანაკუხა, აფჰიღსი ახაწეი ეიფშონჷ აგუა-
ღრა შორჷმამ აგურა უსერგაპ, უაწიჷ უუააჰილარ
ეიბგანჷ უბას რულაჰი, უახა ბეფჰიღს ლჷბუდა ხწიანჷ

უაწივ აშუქვმთან იააგანუ სბარწა იქუმწო ისეთივე
 ისემოუ ბეგად, — ჰია, — ნას იუბაპ რეგულადრა
 როუ, — იჰიეიტ ათაჰმადა.

აჰიენთქარ დაზერაზხეიტ: ეიზიგხეიტ იუააჰილარ,
 ირულხეიჰიეიტ ათაჰმადა იეიჰიაზ. ახა დარბანზაალაკა
 აძივ იზემგულიტ. აღერვაჩხნუ აშუქვმთან აჰიენთქარ
 ათაჰმადა აღერრა იითეიტ აძიგად *იშოიზემგულადზ.

ნას ათაჰმადა აჰიენთქარ იეიჰიეიტ ახაცია ირეი-
 ჰიაზ ეიფშო რეჰისაქუა ირულხეიჰიარაზუ, რხაცია
 რეხქუა ხწიწიანუ აშუქვმთან იზაარგარატე. ათაჰმადა
 იშოიჰიაზ ეიფშო, აჰისაქუა ეიზგანუ ირულხეიჰიეიტ.

აღერვაჩხნუ, აშუქვმთან აჰიენთქარ იბარწაქუ
 დლხეივეიუა დშოქუგულაზ, იბეიტ იგუარჟ აგუ-
 გუაჰია აჰისაქუა რხაცია რეხქუა ხწიწიანუ ირ-
 მანუ იშოათალაზ. — ჰაიტ, იჟიგულადზეი! — ჰია დან-
 ვარეჰუაა, ახქუა ირკეზ ლკაჟნუ იცეიტ.

აჰიენთქარ აჰისაქუა რეგულადშა ანიბა, ათაჰმადა
 იარა ივნუ აშიაზდ ინეიუაზ უს იეიჰიეიტ: — ანცია
 უიშიიააიტ უარა ათაჰმადა სუუააჰილარ სუქუუმერ-
 ხეი, შთა იბდერუეიტ აფჰიეს ლეგულადრა ბეიფშო-
 როუ! — ჰია.

42. „ანხუა ლჰაჲ ჰაჰჲ აიუფუჲჲ“.

თაცაკ ლანხუა ბზია დღლობომებტ. ენაგჲ ირა-
ხუმ აკჲ ლუზშია, აკჲ ლჰიაბშია, ლხაწა იალჰიონ.
ანა იარა იხაიწომებტ. უბრი აყნეტო იანგჲჲ ეგდლოჲი-
ჰიომებტ. იაგჲა ციგჲა ლჰიარგჲჲ, ლხაწა იხაიწო-
მებტ. იხაიმწოშია ანელბა იანგჲჲ იარგჲჲ ციემღას
იბლოჲიბესთარგზეი ჰია დხუცუა დალაგტ. ეგჲარაანჲ,
რსჲჲ ყალწარგჲჲ, ლანხუა ლხუ მჲცხუ იწაანჲ იყალ-
წონ.

ათაკუაჲი რეცჰა აძეშა დანარკუან, ძეჲიან
უახგჲჲ ჩოუნგჲჲ დღბჰუბჲ. ჩონაკ ათაცა უს იალჰიონ
ლხაწა:—შთაკ სახუომ სარა არი, უარა უაჲ იჰიარა
ზაჰჲა უაკუმ, უაჰა ისხეჩჰაუამ, უარა იხაუმწომბარგჲჲ,
იბჰჲუნაგო აუაა იდსერჰაჰ, აკუმბარ უაჰა იბუამ, — ჰია.
— იყალაბეი? — იჰიან დლაბწაიტი. — იყალაბეი, ცჲჰ

სბენხომ, გუხუ სბენხომ, ინასწიახლაკა ზეგაჲ დღეჲსა
 ლანუ ესუანა ილქორი უან—ჰია იალჰიტ. იარა ჩგუნი
 თახმან, იდგრუან იან ლხუ წაანუ იშოლუმწალწობ,
 უახელა დგვლანუ აძუ შოლუჟიუბგაჲ, ანა ეგაძუიმ-
 ჰიააცებტ.

უახეკ უს ლოჟიჰიეიტ იფჰიეს:—ბდინ ანეს, ბარა
 უანა, ჩა-ხუაჟიქუაჲ აშიემაცარახა იშოაჰჰეყაბწარა,
 ისტანდაბ ჰია სეილაჰაიტ,—ჰია.—იბზიოჟუბ,—ლჰიან
 იყალწეიტ. ლანხუა ლბუ ხუბაყა ჩახუაჟი იშოჟყალ-
 წაცუბ ეიფშო იწააცაიანუ, ადგრგაქუა ათანუ იყალ-
 წეიტ. იანელჟი იათელბზენ არშია ინეკუწანუ, დოჟეს
 რეხუქუა ჰია იყალწაბ ნრუმწალწიტ. იფჰიეს, იან ილ-
 ზელუაბ იმდგრუაბი, აძგრჰია არშია ააქუირგაჲჟენ
 იან ილემწაქუაბ აზუაჟიქუა იფჰიეს დახატიამოხაბ ინა-
 რხანუ, ლარა ლხუ ჰია იქულწაბ იან ინლემწეიტ.
 იფჰიესგაჲ დაალუფხმან დღაირტიეიტ.

ათაცა ლხუ აგამ ანელბა, ლანხუა ლბუ იყალ-
 წაბ შოაკუბ აულუმდგრხუაბ, ანა იყალწობი, ილემ-
 ტარ იმუიტ;—იშოჰბჰაძარა,—ჰია დეკუუა-დშიაუა
 ზეგაჲ ლქოჟიწეიტ. ნას რიართაქუა ბაყალწან იიეიტ.

იფჰიეს დანეცია, აშშჰია დვაგვლან, აფჰალ, ითაბ
 აძუ ზეგაჲ კოჟიოჟეიტ. აცნაბჟონ ათაცა აძუშოა დაკნუ
 დეფსუა დანალაგა, დააფშოიტ. დვაგვლან აფჰალ
 აალგრწესენ, ანა ძე-აუთახუბ, ილზჰჰაშოა ჯელშან
 დნაიეიტ, ანა დეფსჰაშია ანელბა ლჩააილუაჰიანუ
 აძხაყა დდიეკულტ. დშოჰკდიელწუბ ეიფშო ლხაწა
 იჩოლუმგრბაძაკუა დვაგვლან დღეშთანუ აძხა დღოჟეიტ.
 ლბუ ლარყუნუ აძუ თესზორიტ ჰია დშოაქოჰუბ აშშჰია
 დნეინ—ანხუა ლჰაქ! ანხუა ლჰაქ!—ჰიო ლხუ აძუ
 იალაგუანუ იკეიტ.—ჰაიტ! რაცია სენწიეიტ, არი
 ხანხუა ლჰაქ აუბ ისნებუა,—ლჰიან დშიეიტ. დანშია
 უბას ლჰიეიტ:—ანხუა ლჰაქ, ჰაქკ ეიფშოჰმ, სათოჟმ-

წან, სგაძარალა იბუბ, უბეივ ნახეს სანხუა
ბუბ, უბაპ ილბეზუამ,—ლჰიეიტ.

ლხაწა აჰერჰია დააუიეზნ ირლმერბაძაკუა ავუნ-
ყა დცეიტ.

ათაცა რეცჰა ლეფსუ ცანუ დეკკლსტ ავუნ. აში
აარტნუ დანენეკნაშოლა, დეციანუ დააფშოზჰშია
აჰერჰია იხუ ვეშთეხნუ — ბაბაყაბ აცხაბეონ? — ჰია,
დეკლწაყეიტ. — აა, კოჰუმენ, სეფსიტ, — ლჰიან ლ-
მათიაქუა ეიქუბააძა იაალშიეხნუ დვაიეიტ.

— აბას, აბას, — ლჰიან, დზენიაბ ზეგაჲ იალჰიეიტ,
იარა იშოლბიუბგაჲ აულდერხაუაბ.

— ნას ანხუა ლჰაქ შოკციგაბ უბეიოჲუმა იანებ-
დერ, ბანხუა პატუ ლექუბემწარ, უბას იბფერხაგ-
ნოიტ, — იჰიეიტ ლხაწა. უი ნახეს ზაყა უს ლანხუა
ილბელმურებ. უბას აფჰიეს გაძა აქუნამგა ილუბ, მანანლა
დაციირშიეიტ აუბავე ყუშო.

43. ზგუ ქიაზ აუჰიზზა ნუსა.

ამრათაშიარახმ დეყან არფეს ბზიაკ; უიწიხმდენ
ქკუკუ.

ამრაგელარახმ დეყან ფჰიზზა ბზიაკ; უი ილზმ-
დენ ნუცა. ნუცვი ქკუკუი ეინასუფხუეიტ. ხაწეი ფჰიესი
ჰია იყალხუეიტ. ქკუკუ იაიგუარა ინხონ აჰ იფაცია
ხუკკ. ართ ზანაათეს ირუმამ აქულარა, აციგდაურა
აიბაშრა აკუნ.

ქკუკუ თენჩ ივნე დშუკუაბ იაიგუა ინხომ აჰ
იფაცია რახმტი უაუკ დკლყმა დააიტ. უსყან დარა
აეშცია ახუკგამე ხუში-კუკ ხუში-კუკ არ რუმანე, ქუ-
ლარა რალაკ იახმ აცარა აჩახხუყაწარა იაქუენ
დეიმერწიარკ. იარგამე იყაიწალაკამ ხემშო რუენუწ-
ყალა დარა რუადიე იმლოუ არ რაყარა ანეიზიმგა
კუმას დშურთახემ იეიჰიარაკუ.

ქკუკუ აჰ იფაცია იზარკუჰამ იგუ მცახა ითალტ.
აქოჰიარა ირთამ ზენძა იაიგუახუეიტ. ფსუხუა ნიზამ-
თაძა იფჰიეს ნუცა ლლემჰა აყუნძა ინეიგეეიტ.

ნუცა ლხაწა იაბჰალგუეიტ—უფსერ უბჰუა თენ-
ხა დუმაბარ უბზნიამ აუეს რაჰია, იუცჩოქეილარაბე

ურეკბია. რემათია ეიფშინუ იაახუ, იუმოუ უმაღლესი
 ნწა, ხამეძღუ უხუ იაუმერგან; ამაღ აზუ ჰარა ჰარა
 რემ; რემათია იააუხუუა სარა ირზეზბახუეიტ. —
 ლქიან დნაიბჟეიტ.

ქკუკუ იიულაქა ხუში-ვკ არ ირხოეიტ, ირგბ-
 ხაშობგდუ ამათია იფშააიტი, იფშეს ნუცა ილდახ-
 რაბუ ილღდიწეიტ. აქჰობარა, რემვა აქულარა შაბაი-
 გუან, უახეკოი ჩონაკოი რედა უაჰა ამითა შუბჟემ
 ნალჟეიჰეიტ.

ირ ზეგდუ დრეფხმან იაშოთაქუე ეილაქა ინა-
 ტიეიტ. ნუცა აქერჰია აძახრა დნალაგან ხუში-ვკ
 რეზენ-მათია უახეკოი ჩონაკოი რელა იძახნუ ირშიელ-
 წეიტ. ქკუკუ ამვა აქულარა ადა უს იმაქეუა დეშო-
 ტიამ აჰ იფაცია რერ რემა აშოთა იაათალტ. ასას-
 ცია იაბ ზეგდუ ნიჟეიერზენ ასტოლქუა ეიწჰია ინარ-
 გელანუ აკრეჰარა ბზია რზეკალწეიტ.

ბათლკაკ აზნა ავუ ნრულალგალან, ზეგდუ ხუბა-
 ხუბა ყანწ დღერჟეიტ. არ ზეგდუ იჯარშეიტ ვნებქა-
 ვკ რხუ ბათლკაკ იახდაკებ.

ნას დნახანჰიენ აძე იშოუა იენაჰაბ კუტადკ
 აათელზენ ზეგდუ რეზხარა, შაყა რზეჰომ აალზენ
 ინარუმწალწან დაარჯლსიტ.

არი ზენდა ირზემბატობარახეიტ. აქატი, აჟიტი
 ზეგდუ რელა ასტოლ ხოიოუბ. დარბანზაალაკა ამიე
 დანზემწაიტი ნუცა ეიქოლურცააბ ატიე. ზეგდუ ეიქუ-
 ნეზლა რემვა ინექულაჟეიტ. დუკ მერწეკუა ართ ბქუ-
 ლომ რალა იქოუ ინეინ იაბაშრა იალაგჟეიტ. ლახსუ
 იბეილემგჟეიტ.

აჰ იფაცია რერ ნწეიტ, იაანხაბ ზეგდუ ალემტ
 იაკნუ რციეი რნაპი ეილაზო იყალაჟეიტ. ქკუკუ ირ
 მაკანა აძიგდუ დრულემშაიტ, რემათია ბეჩონუ ირ-
 შიერწან ეიფშო იცქაძა ირშიენ. რვება იარგაბ ირი
 იარეი აიაირა ახმერტიხაბ ხაას იყარწეიტ. დარა

ამალა ჟილარჯ ნდვრწიეიტ. რხათაქუაგამე აჯუბაბა
 რბეიტ. საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკა

რხე ააილარკენ ახ-კვკგამე უს რუძბეიტ, დარა ახეიბაშუაბ ააიგუარა დეყან თაკუაჟიეკ უი დღლ-ზერშთერც რაშა აიწბე, დლაბწაარც იმმაანოუ: რკვ-ზა, ხეს იმაძკუა დარა რერ ანწიარა იბაქუუ. იშვრძ-ბებ ეიფშო იაგამეყარწეიტ. ზეყენ დნეიბ ათაკუაჟი უს იალჰიეიტ: — შივზბა ქკუკუ იფჰიეს დეცქამოუბ, ლხაწა იდა უაჰა უავე დღლზდვრწუამ, იარა იმაძალა შიციანე დეშინეყამერ ნას იარაბნაკ შიარა შიეიფშო იარა ირ-გამე შიალა ინირწიოიტი იაანხოგამე ალემტ იაკოუეიტ, — ჰია, ართ აეშცია ირუჰან: წიეცაკ, კუალაბკ, გურკ.

აჰ იფაცია რეიჰაბე დეეიტ ქკუკუ იფჰიეს ლეშო-ყა. იკუალაბ ააციერგანე ასტოლ იანნექუიწა იარა-ბნაკ ჰართილა იხიეიტ. არი ნუცა დეილაჰან დი-ჰიეიტ ილხითარც. იბზითიუაბ ანლხეიჰია ეილაძეიტ. აუხა ლარა ლეცენხურას ლმაწუკე დნალეშთიტ. აჩხე იანშოა იჰვა დნექულეიტ, ნუცა დეილაბგეიტ ჰია. იაშცია რყენ დანხეი ქკუკუ იაჰაგამე დეილმენ, ნას აგუაბჟანეტი დაალაგან რაწიცა იმანე დნეიტ ნუცა ლეკოე. უიგამე ისტოლ ხიეიტ რეჟიტი ხკელა. იაწი-ცა ააიმელხენ, იაშა იშინეღლუმ ეიფშო დეანე იჰვა დნექულეიტ.

ნას რაშა აიწბე დდოექურწეიტ. უი დნეინე იგურ ააციერგანე ასტოლ იანნაქუიწა მათია ხკე რაციალა იაბთიტი. უიგამე დილაძეიტ. აუხა ლმაწუკე იარა იკოე დანნეღკნალა ასფეჩკა არკენ დნალეკოაფშოზნარ დაბაყოუ ნუცა ბაა, უი ლეცენხურას ფჰიეს ციეგგარა დუკ იაფხმა დგელოუბ.

— ჰაიტი, არი სელეზბაბ, — იჰიან აძერჰია აში ააიმეჟანე დაზმენდილოფაბ ნუცა დძერკუა ასოძე აყენ დეშოგელაბ იბან იიულაკე ინაპე აქოე დააიგოეიტ.

აჩხუვ იანშთა იმვა ღეჭულთეიტ, დახმეიშთაბ
ღაგმენაძეიტ. ჭკუკუ რუცკა ივებცია ჟიონუ-ვკ ზღდა
ზეგმე ნღრწეიტ, იაანხაზგმე იუბარ იუბემღრუა,
ალემტ იაგანუ იააყალთეიტ. ნუცა ილუხმეზ ხაას
იყალწეიტ. ლხაწა იხმძალა აშიუ მათია ლძახენ ივნე
მეჭოდა აში ნეწარფა იარკენ ლხანმენახაბ დცეიტ.

ნუცა დკარახა—დააფსახა, გურკა ციგძალა ღე-
ჭუნ ამვა. ღებზახმაბ აძიუ დიდგურტი დეყამებტ.

უს, ჩონაკ შებეონკ აბუ ამრა კახაა იფნონ, ძეხმე
აყნე დნემვანეწენ ლეფსე შოულშობ ლხაწა, ქულარა
იყაბ ივებცია ჟიონუ-ვკ იცნე დაალღდგლტ. ჭკუკუ
იფჰიეს იაგმა ლჩოულფსახზარგმე ლულაკთა ხაა აბავ-
ჭუა დანეწაუშო დიდგურიტ იარახნაკ, დამგლაბწააიტ
ილუხმეზ, აფჰიებზა ლხე-ლწეხუა უჰია ზეგმე რულა.

— არი, ბზანწგმე ბზემფსახოუა ბხაწა სოუბ, იყა-
ბემწან გურკას, ჰაშთე ჰავნეეიჭუა რახმ!—იჰიან ეიმა-
ნე რუკნე იააიტ.

იუააქილარ დებლატიამბ ააიზიგან ირელთეიჰიეიტ
ღებნიამბ აგუაყრა, ივებცია იგუალ აახუანე იშოიშ-
თალამბ.

უბრი ნახეს ჭკუკუ ეილთიკააიტ „აგაძა ინაპალა
ამათ იღერკოიტ“ ჰია შოერჰიო ეიფშო აჰ იფაცია
იარა ილა აიააირა შოერთახებ.

44. აჰ აჰმათ იჟა უჰოღს ლჷშიზააიზაზ.

ღჷყან აჰაკ აჰმათ ჰია. აჰმათ ღაარა აკრეილღზ-
 კააუაზ ჟაჰუნ. იჟა სალბი იარა იაყარა ღღზყუშოჰ-
 მღბტ. იხეწუან 22 შოჰქუსა. აჰმათ იჟა სალბი ფჰიღს
 ღიზააიგოჷიტი, აჰაკ აჩარა ანიჟა იშოიუც იუიტი.

აჩარა ანერჟ აშთაზა აბას მჩღბეჟკ აყარა ანბეჟს,
 აჰ იჟა ღააიფზმან უბას იეიჰიეიტი:—ღად, სალბი,
 ჟაწიღ შეჟემთან ნეყუარა ჰციოიტი, ღაარა აკრუნაბჰანგ,
 ჰაჩოქჟა შეჟემთან შოაანდა აკუადღრქჟა რეჰქუწანგ
 იააგა!—ჰია. სალბი იბზიოჟუ იჰიან ღციეიტი. სალბი
 იფჰიღს ღეყნგ ღნეინ—ჟაწიღ საბი სარეი ნეყუარა
 ჰციოიტი ჰამჰანგჰა იაგმეჟკუა იყაწა!—ჰია ღოჷიჰიეიტი.

ათაცა, აუნა ღემტია, ღმეცია, ღლაღაღან ამჰა-
 ნგჰა იაგმეჟკუა იყალწეიტი. შეჟემთან შოაანდა სალბი,
 იაბ იშოიჰიაბ ეიფშო, აჩოქჟა აკუადღრ რეჰქუწანგ
 ამჰანგჰა ააშთეზნგ იაბ იყნგ ღნეიტი.

უაზი იღვრნე იუასპიოზარგაძე, — ლჰიეიტ სალბი
 იბზიოუპ, — იჰიან ილჰეიჰიეიტ დბეჰეშაბი

— უნან, დიდა! დად, აჰ იხე ეიფესმა, უბუნირ-
 ყაოზი, — ლჰიეიტ სალბი იფჰიეს. — შეჰემთან შიანცობ
 შიმჰანეჰა ირხიანე იშიესთაბ იაჰთანჰამ იჰიან იუი-
 მერგჰეიტ, ნას აჰართი აბააუგობ.

აჰმათ ააწრა დახდადგელაბ ითაცა ილჰიებ ზეგაძ
 იაჰაიტ.

შეჰემთან აჰმათ დანჰეაგელა, იგულაცია. აფასა,
 ითაცა დანააიგობ თაცააგარა იყაბ დაარჰფხმან,
 ითაცა ლშა ნალჰთანე, ათაცააგაცია დრჰთანე ლთა-
 აცია რახჰ დიშთიტ, უაჰა თაცას ბსჰფხმადომ ჰია
 ნალაჰიანე.

დერჰვაგაძე აჰმათ მიჰბეჰეკ ბჰემსცჰუა იფა ფჰიეს
 დიბააიგჰეიტ, აჩარა იუიტ აფხმატი ითაცა ლაან
 აჩარა შოიუბ ეიფშო.

აბას, მიჰბეჰეკ ანაბეჰეს დერჰვაგაძე სალბი დააიფ-
 ხმან იეიჰიეიტ: — შეჰემთან შოაანდა ნეჰუარა ჰციოიტ,
 აჩჰჰუა აკუადერ რჰჰეწანე იააგა! — ჰია.

სალბი, იანშოა დერჰვაგაძე აჩჰჰუა აკუადერჰჰუა
 რჰჰეწანე იმანე დააინ იჰრჰეჰილანე იცაბტ მჰანეჰა
 მგაძაკუა.

დერჰვაგაძე, აფასა იჰყარა დახდალაგაბ იანნიე,
 აჰმათ იფა იახჰ დაახუნჰინე, აფასა იშოიეიჰიებ ეიფშო
 ეითაეიჰიებტ: — ამლა საკეიტ აკრესჰჰაწა, სემჰა
 რკაძჰ, სახმყულანაშოა ჯარა სგა! — ჰია.

სალბი იყაიწანშუაზი, ეიჰიარჰ იბემდეროიტ. ეიჰი-
 არჰ ანიბემდერჰ აბე დერჰვაგაძე დააისუა დჰჰყანე
 აჰნეჰა დააიცაბტ. სალბი აჩჰჰუა რჰჰუადერჰჰუა აარ-
 ჰჰიბტ, აჰმათგაძე აჰნეჰა დნიენე დნატეიეიტ. სალბი
 იჩჰჰუა რთჰფ ინჰეწანე იმჰარაყნე დნიენე ილახჰ
 ეიჰურშჰე დნატეიეიტ. აჰმათ დერჰვეგაძე დნიენე ააწრა
 აყნე დნაგელანე აძერჰრა დალაგჰეიტ.

ათაცა, ლხაწა ილახა ეიქუშია ანელბა, დიამ-
წააიტ — იუხმბი, ულახა ბეიქუუბი? — ჰია. სალბი დი-
ქუშიაბ ბეგად ლოეიჰიეიტ, ათაცა უამაშია ილბან, —
იხმბი საჰ, იხე ვივსმა, ამვანჰა შიემაჰამჰუა კერ-
ბლოეიქოროუწი, — ლჰიან აუარუარრა დალაგოეიტ.

აჰმათ ანს შოლჰიოზ ანიჰა დაადწენ დნეინე
იჩააილხნე დვაიანე დეციეიტ. შეჰეშთან იანააშა
დერვაგდებ ითაცა დააბგაბ ათაცააგაცია დაარფ-
ხმანე, ლშა ნალეცწანე, ლთააცია რახხ დიშოიტ,
თაცას ბესთახემ ჰია ლაჰიანე.

აჰმათ დაარა ცქმა იფსე ანიშა, ჩონაკ — სალბი
უცანე, სჩო აკუადერ აქუწანე იააგა! — ჰია. იეიჰიეიტ.
იანააიგა დჩოჰილანე დდიქულტ, დერვაგდებ იფა
ფჰიეს დიბაიგარცე.

დცო-დცო, ხემშოყა დნეყუახმანე ეიფშო ხულოფა-
ზეკ, ამშოგადე ხუქეკ იციგმან — მატრიშია ქუა ხუქეკ
ლოეიუან. აჰმათ დაარაგად დაათსანე დეყან, ამლაგად
დაკოუან, ჯარა დენკედგლოარგად ციგმა იბომბეტ,
დაანგვლანე დშოფშოუაბ დაარა აკერ ინახარანე
ხუკ აქოე უაა გუფვკე შოქუგვლაბ იბეიტ. აბნა სცაპ
იჰიან იქოხეიხან დეშხეიუაბ, ამვან დააიფულტ ჰეკუ-
ნაკ, აბას, იხეწუაბარ ყალარუნ 7-8 შოქუესა რაყარა.
უაბაცო დად ჰია დიბწააიტ. ავნეყა სცოიტ, იჰიეიტ
აქკუნ. აჰმათ აქკუნ დერვაგდებ დიბწააიტ, — დად,
აბნი ახუაქოე აუაა ეიბანე იახმეყოუ იყოუბი? — ჰია. —
ანა აძიე დფესუნ ანეში დართოიტ, — იჰიეიტ. — ნას, დად,
იფსებ დფესეწიყოუ დემფსუ? — აქკუნ იიჰიანოშუაბი.
ანს დახმაბწაბგადე უამაშია იბეიტ, ახა ააი დფ-
სიტ, — იჰიეიტ.

— დად, უახა აბრა ჯარა აფშიემარა საანგვლარ
ციგმა იბომბეტ, სახმაანგვლარა სნექუურფეშოხნდაბ! —
ჰია იეიჰიეიტ. აქკუნ, — არა ააიგუა ჰარა ჰანსოიტ,
ჰარა ჰაშოყა უაალა, — იჰიან, აჰმათ აქკუნ ავნეყა დი-

გაეიტ. აქკუნ იაბგაჲ დაჰაზარუნ, დაარა ბბია ღუნ-
 ნოზაარუნ. აქკუნ, აუნე იანნეი, — ბბიალა უჰაბბეიტი
 იჰიან, აჰმათ დააჩუჰეხნე იჩუ აჩხარფართაქუ
 ინჰაჰიანე, აუნეჲა დიძანე დლუეიტ. დანნეიბ აფში-
 მა აიჰაბი იარეი აფსშია ააიბურჰიან, იყამიჲ აფჰიებბა
 დააინე იააიმულხუნ, ინაგანე ინხელშიტ, იუაჰაგაჲ
 ააიშიელხუნ ინაგანე ინხელშიტ, ნას, ამცახჲ უააინე
 უტია რჰიან დნაგანე ამცაყნე დნადურტიეიტ.

იხუ დაარა იბბიანე იყარწეიტ. ილატიანე აკრერ-
 ჭეიტ. დაარა აკრაამთა იტიან, დეზთან აფშიმაგაჲ
 იარგაჲ. აშთანჲ აფჰიებბა დააინე რიართაქუა ყალ-
 წან, ეილხუნე ილურიეიტ. აჰმათ ხარა ინეყუობ
 უაჰუმბი, ეიმააქუეი, იქლაფადქუეი ეიმი აფჰიებბა
 ამაწურთანჲ ილგაეიტ, ილრუცქმარაცე. ამაწურთა-
 გაჲ, დარა ახიბგაჲ ჳნეკ აქუ აკუნ, ეიჰკაანე იყან
 აკუმბარ. ამაწურთა აყნე იუჰიო, დარა ახიბ იუაჰა-
 რატი იყან.

აფჰიებბა აჰმათ იშაბე მათთაქუა ანდლურუცქმობ
 აქკუნგაჲ უა დეყან. აქკუნი აფჰიებბეი ახეიციანეიობ
 აჰმათ იაჰაჰან, აჰმათ დმეციანეიტ. აფჰიებბა აქკუნ
 უს დიანწააიტი, — ჰასას დაბატიიუ, იარეი უარეი ში-
 ბეიქუშიეი ჰია.

ამნახჲ სეყანე სშააიუაბ, აბრა, ჰჰადანჲ, ახუნე
 დშააიუაბ სააიქუშიან, — უაანგლორიშ დად, — იჰიან,
 საანიკელან უს სეიჰიეიტ: — დად, აბნა ახუნე იყოლბეი,
 აუაა რაციანე იბუქუგლოლბეი? — ჰია. ჯათქმარ ანე ში
 დანმართობ აკუნ. ანა აძიჲ დეფსუნ ანე ში დართორტი
 სჰიეიტ. უს ანესჰია, დად, ნას დეფსუნეყდოლუ დემფს-
 დოლუ ჰია დსაბწააიტი. უს დანსაბწაა ისჰიარუბ ანსბემ-
 დრ: დემფსეკუა, დეფსუნ აბოლუმი ანე ში დბართო ჰია
 იასჰიეიტ. ირჰიექლო ბეგაჲ აჰმათ იაჰაჰეიტ. აფჰიებ-
 ბა — უნან უარა გაძა უი ბბიჰიან იარა დშეფსუნ

იზმდღერუანუ აკუმ, ახა იარა იშთახყა აძიერ აანხლუ
 ჰია აკუნ იაანაგოზ, — ლჰიეიტ.

— უი სარა იალზდერააუაზი, — იჰიეიტ აქკუნ.
 აჰმათ აფჰიეზბა ილჰიან ანიაჰა, დეშყუშუშუზ ეი-
 ლოკააიტი, იაგმაქუიკეიტ იფა დიზიჰიარაცუ. დე-
 ციეიტ აჰმათგამ, უაწიე იწაგამ ცქმა დეილესკააპ
 ჰია იგუ იაათაკუნ.

იშოეიტ. იანააშოა ივაგელტ. რეკტქუა დღერდი-
 ძიეიტ, რხუ ყარწან აკრუტჰარწიეიტ. ნას აჰმათ აქ-
 კუნ დაიფხმან, — უსთ აბრი აქუნუ ბღმეც ჰია, ქუნუ
 ბღმეცუ ნეირკეიტ, ინაგანუ აფჰიეზბა ილუთ, აჰ აჰმათ
 იაითიეიტ ჰია. უბას სეზლაჰი: იანალურკლაკა აბრი
 აქუნუ ბღმეც იფიჰიანუ, ინახანუ, იჰანუ, ისნუ ირუშო-
 ჰანუ სეიქუეი, სხარფი ალხნუ, იუანთანუ, იახმა შებ-
 ჟონენდა იალურშოანუ ისუთ იჰიეიტ ჰია სეზლაჰი.

აქკუნ უამაშია იბანუ აყურ-ყურჰია დეჩიეიტ, —
 არსყაკ ეიქუუფხმადამ ზეგა იახმა იალურშოანუ
 იზლაყალწოზი, — იჰიეიტ. — უი იგანუ ილუთ, ლარა
 იყალწოტი, — იჰიეიტ აჰმათ. აქკუნ აჰმათ იშოიეიჰიან
 ეიფშო ინაგანუ, ასას იიჰიან ლაჰიანუ ილუთიეიტ.
 აფშიმა ფჰიეზბა იაიმილხტ, იბიოლუპ იყასწაპ ჰია.

აქკუნ დერვაგამუხ უამაშია იბეიტ. არი იახმა
 იალურშოანუ იზლაყალწორ იჰიეიტ. — უი უარა იუზ-
 დერუამ, აჰ სგადხარეი სყულაბარეი ეილოკააუეიტ
 აუპ, — ლჰიეიტ. — უსთ! — ლჰიან აქკუნ ინეილურკეიტ
 კალამ ლაბაკ — იგანუ ით, უბასგამ სეზიაჰი: — აბრი
 აკალამ ლაბა იალხნუ ისხაათიიააიტი ასეი აფშოცი
 შებჟონენდა, ნას უეიქუეი, უხარფი ხულფაზენდა უარა
 იშოუჰიან ეიფშო იყასწანუ იუქუსერშიოტი ჰია. აქ-
 კუნ, — იბიოლუპ, — იჰიან, ინაგანუ, ლარა აფჰიეზბა
 იშოულჰიან ეიფშო იაჰიანუ ალაბა იითეიტ რესას.

აჰმათ ას აკალამ ლაბა ნაგანუ იანიითა, უს ყაი-
 წახტ დერვაგამუხ. — დად, არფეს, უცანუ იანმეყაბაა-

ლაკა კუტალაჲ ფშაანუ ისზააგა!—ჰია იეიჰიეიტ, აჰკუნ
 დცან ანანერაყნუ აკუტქუა ახაწოზ კუტალაჲ: იმინუ
 დაან ინაიითეიტ. აჰმათ იაიმინხენ აჰკუნ, უსთ ჰია
 უაშთახტოუ ინაირკენ, უს იეიჰიეიტ, — აკუტალაჲ ნა-
 განუ აფჰიეზბა ილუთ, უბასგაჲ სუზლაჰი: აბრი აკუტალაჲ
 აკუტუ ინაწაწანუ აკუტქუე აახუნუ, იააძანუ იშნუ, ია-
 ფანუ იყაწანუ ისზააგა, აბრი ასეი აფშუცი სახაჲ-
 დარქუ! — ჰია ეიჰიეიტ, აჰკუნ იბზიოჲუ იჰიან ინაგანუ
 იაჰიშა ინლთითეიტ, რუსას, აჰ აჰმათ იშოჰიეიტ
 ეიფშო ლაჰიანუ.

აფჰიეზბა, — იბზიოჲუ, უაჰიეწიყა აკუტქუე ხესხუეიტ.
 ახა იაქუასწოჰი აკუტქარაკ სუმაჲ, აბრი აშუჲრდ ცრა
 ნაგანუ ით, ილაწანუ, იბწანუ ისზაათი, მაშზარ აკუ-
 ტქუე ჯლსხერ იაქუასწო სუმაჲჲ, ისციეფსუეიტ ჰია
 იაჰი, — ლჰიეიტ.

აჰკუნ დრკვადჲს დნენუ, აშუჲრდ ცრა, იაჰიშა
 ილთაჲ, რუსას, აჰ ინაგანუ ინეირკეიტ, იაჰიშა იალ-
 ჰიეიტ იაჰიანუ.

აჰ აჰმათ დბუშთაჲ აფშიმა ფჰიეზბა დყულაზარ,
 სუა დიზესჰიეიტ ჰია აკუტქუე, დუშუყულაჲ ანეილთიკა,
 ჰქუე დჲყაჲ აჰ, აფშიმა უს დიჰიეიტ: — აუნუ ისშორა
 აძიე დესზუფშაა, — ჰია. აფშიმა იაჰთურთარცია აძიე
 დაიფნაჲ, აბრი დუშუ ჰია იეიჰიეიტ. ნას აჰმათ უს
 იეიჰიეიტ აფშიმა, — უუააჰილარ ზეგაჲ ეიზგა, უსკ სუ-
 მუჲ უარა უყნუე, — ჰია. აჰ, აფშიმა იბზიოჲუ იჰიან
 იუააჰილარ ზეგაჲ ეიზიგარაკუ აუაჲ დრჯლთეიწეიტ
 აჰმათგაჲ უაჲ დიშთიეიტ იუააჰილარ რახა.

— ამათურბაგა იაგემკუა, ათაჲაგაჲცია შიგემკუა
 შიაი, სუა ფჰიეს დიზესჰიეიტ ჰია.

აჰმათ იუააჰილარგაჲ ამათურბაგა იაგემკუა ირ-
 მანუ იააიტ. იფშიმა იუააჰილარგაჲ ხარ შიამჰ ზეგაჲ
 იაგემკუა ეიზეიტ. ზეგაჲ ეიზანუ, ეიქუშიანუ იანუყალა
 აჰმათ იფშიმა უს იეიჰიეიტ: — აჰმათ, უუააჰილარგაჲ

სუაქილარგმე ზეგმე იახმა აბრა ეიზანე იყოლუბ, იბ-
 ზეიზაგა უარა იუჰიამ ალოლუბ, უარელაგელანე იმთა
 ირაჰი იბზეინაგამ.

აჰმათ დაინ ავ-ქილარკ რეგუთა დლაგელანე უს
 იჰიეიტ: სუაქილარგმე სარგმე იახმა აბრა შიარა
 ჰშიესასუბ, ბზია შიექუზააიტ, (იჩიამაშთა იგუ ითოლუ
 მაკმანა უავუ იბდერდომ), შიამ დაჰ ბზიოლუბ, იბბახუ
 დაარა აკერ ინაძანე აუაა ირდერუა უავუბ, შიამ
 დანუავუბზიანა შიარგმე შიექილარ ბზიოლუბ. სარგმე
 საჰაუბ. ქილარუკ სნაპე აწაყა იყოლუბ. იახმა აბრა
 შიბეიზებგა აფშიმა აჰ სალუმბაქე იფჰა ლბოლუბ. აჰ
 სალუმბაქე იფჰა სუა დიბესჰიამჰიამ აუბ იახმა აბრა
 ზეგმე შიბეიზებგა. სალუმბაქე, სუაგმე სარგმე სუა-
 ქილარგმე ჰხუმგუეიმშოზარ, ახა სალუმბაქე ჰხუმ-
 გუეიშაჰ ჰია სგუ იანანაგომ, სალუმბაქე აბრა დეყო-
 ლუბ შიიაციაყია, იფჰაგმე იბექუნანგო აქკუნცია ლა-
 შიერციაყია, აბზიარა შიექუზააიტ. აბრი აუბ სარა
 იახმა აბრა შიბეიზებგაბ. — იჰიან დნასკმანე დნაგელტ.
 აქილარ ზეგმე ივეილაღზენ, აყია, აჰ აჰმათ იჩიამ
 ახე ახმკდუ აჰ სალუმბაქე უყნოლუბ, უაქუციაყია ჰია
 იარჰიეიტ.

სალუმბაქე დახმგელაბ დაასკმან, აქილარ რე-
 გუთა დააგელანე უს იჰიეიტ:—აბზია შიექუზააიტ,
 სარა, აჰ აჰმათ იახმა აბრა დშიელაგელანე იჩიამ,
 იშიამჰებ ვგმაქუსწომ სხალა. აქილარ იშიესთორტ სუს,
 შიარა აბას იყაბააიტ ჰია ინაქუშიწო ალა იმვა-
 სააიტ.

ნას აქილარ იშახუთაბ ალა აფჰიებზებგმე დაბე-
 რაბნე აუს დერხიეიტ. აფშიმა სალუმბაქე ჩარა დუ
 იუიტ, ამათერბაგ იდიკელტ. იფჰა აკერ ლეცწანე
 დენრითეიტ, აჰმათ ითაცააგაცეი იარეი იშორუხუ-
 თაბ ალა აფსშია ნაიარჰიან რთაცა დრემანე იცეიტ.

იახნეიზგად აჰმით იუააჟილარ იაგემკუა^{რეიზგანჰი}
 აჩარა რზიუიტ. ბიზ-ნირთჰა

აჩარაჰუ ეიმლესტ, ეილგოეიტ. აბას მჩებჟეკ
 აყარა ანბეჟს აჰ—აჰმით იფა დიფხმანუ დააიგან,—
 შეჟემთან შოანდა აჩაჰუა აკუადრჰუა რეჰუწანუ
 იააგა, ნეყუარა ჰელოიტ!—ჰია იეიჰიეიტ. სალბიგად
 იყაიწანხუაზი, იბზიოჟი იჰიან იმჰარაშოყა დეეიტ.

შეჟემთან შოანდა სალბი აჩაჰუა აკუადრ რეჰუ-
 წანუ იმანუ დააინ, იჰაჰეჟილანუ იდოჰულტ ნეყუარა.
 იცო-იცო დაარა აკერ ინეყუანხმანუ ეიფშო, აჰმით
 დაანგლან იფა უბას იეიჰიეიტ, ფასა იშოიეიჰიალოზ
 ეიფშო:

— ამლა საკეიტ, აკრესჰეაწა, სააფსეიტ, სემვა
 რკმაჰუ, ისმაჰაც, ისბემდღრუა აკე ანდესწაშოაგად
 ჯარა აკე საჰურშია,—ჰია. სალბი იიჰიანხუაზი,—იუ-
 ქთასწო აბაყოჟ, უმვაგად ზლასურკმაჰეჰუაზი, იუბემ-
 დღრუაგად, იუმბაცგად ანდესწაშოა ჯარაგად უაბა-
 ქუსურშია, — იჰიეიტ. აჰმით,—ააიტ აჩადაჟი, უაჰა
 აკე უბეილემკააჟა უყოჟმა,—იჰიან დააისუა, დააი-
 სუა დეშოიჰიჰიშო შთახჟა დეხნურჰინუ დააიციეიტ.

აშოთა იანაათალა, აჰმით დელოჰეიწენ აუნუ
 დნეინუ დნატეიტ. სალბიგად აჩაჰუა რეფხძე ანაარე-
 ლაბა აკუადრჰუა აარეჰუხნუ, ინაგანუ ინთაკნუ რხუ
 ნარუთანუ, ილახე ეიჰურშეშე დააინ ამჰარა აყნუ ამცა
 დნანატეიტ.

აჰმით, სალბი იმჰარა აყნუ დაანუ დეშოტიაზ ანიბა
 დნეინუ ამჰარა აშოთახ დეკდგლანუ აძერვრა დალა-
 გოეიტ.

ათაცა, სელემხან ლხაწა ილახე ეიჰურშია ანუღბა, —
 იუხაზი?—ჰია დიაბწააიტ. სალბი იხდემ ას აუჰა ჰია
 ანლოჟიჰია, სელემხან დააჩეეიტ,—უნან, უარა რეცჰა,
 უი ანოჟმა ულახე ბეიჰუუ, იარა აბრი აუმა იაგადუ-
 ბეილემკააჟა?—ლოჰიეიტ. სალბი,—ბარა ეილემკააზააა

უი სზბზირყდაბ! — იპიეიტ. უი სზეილემკააუაზარ, ნას
 აკრ ზდგრუეიტ ჰია ადოე სეჭულომა, — ლჰიეიტ
 ეილემკააზარ იზაკუუ საბემჰიომი! — იპიეიტ.

— დადა, საჰ, საათსეიტ სემვა რკმაჰთ ანიჰია,
 იზზიჰიაა აჟიბეჟ საჰი ჰია აუბ იზმანოუ, — ლჰიეიტ
 სელემზან. აჟიბეჟ იაჰიარა უალაგარ იარა უი დშთა-
 ბემჰრვა იმვა აზარარა იგუალანარშიომემბტ.

ამლა საკოიტ, აკრესჰთაწა ანიჰია იქმასა იმლწ-
 რაბ აპიომხე ითათუნეიგა, ათათუნ ლთათსანე უახ ჰია
 ინაიურკერ, დაზო დალაგარ იმლაკრა ინანარ-
 მთოუან.

იზემბაც, ისმაჰაც, ისზემდერუა აზმესწაშთა, სანდ-
 ყულანაშთა ჯარა საჭურშია ანიჰია, ჯარა სასრა დუ-
 მანე უნეირ, აჟიბეჟ ჰთუცკ იმაჰაც იაჰაუან, უბრიგამ
 ზმანოუ უბრი აუბ, — ლჰიეიტ.

აჰმათ, ილჰიაქუაზ ზეგამ ანიჰია, — აჰჰ აბერეიოუბ
 ათაცა ბზია დანააზგა, ჯარა ზარა ნეყუარა სცოზარ-
 გამ სეშთაზმყა ავნეჟა სშიომ, — იჰიან დნეინე დნაიანე
 დეციეიტ.

აჰმათ, იჩარაყნე აჯა იიბაბ, იაათსასარა ანიხაშთთ,
 აბას ჟიამშოყა ანწე, შეჟემთანე დვაგლანე იჩთაი-
 ლაჰიანე, ითაცა დაალუთნან იქთე ილერძიძეიეიტ,
 იხუ აალგან კრიჰეიტ. ნას ითაცა სელემზან უბას
 ლჰეიჰიეიტ: — დად, სარა ნეყუარა სცოიტ, ლასსე
 სზემგეჟერ ყალაპ, ავნეჟა ბეშთრაზდტი ასასცია ია-
 იუა აფსშია იაგმეჟეჟუა ირაშიჰი, ნასგამ ლასსე სზემა-
 კუა სენზობარ აჟია იშიბასეკჰაუა ცქმა ბაზხუცნე
 აუს აზუ, აუაჟე დეზქუმშიომ ეგამყამ, უბრი აუბ უა-
 ჟიე უაჰა ეგამბასშიომ, სალბი სჩოჟ აკუადერ აქეწანე
 ისზაიგააიეიტ ჰია ლჰეიჰიეიტ.

სელემზან, ლაბხუა, აჰმათ იიჰიაბ ცქმა დაზხუცნე
 ლგუ იაათაკნე, დიეიხერხუანე ლემჰარაზამ დეციეიტ.
 დაზმნიეიბ სალბი იალჰიეიტ ნეყუარა დეციეიტ ჰია.

სალბი აჩუ აკუადღერ აქუწანე იმანე იაბ იქტუინენი-
გან, აჰმათ დეკრუქილანე დდექულტ ნეყუინი:

აჰმათ დაარა დხაწა ბაათესენ, დეყუაჰვენ. დცო, დცო აბას მებეკე-კუმბ რაყარა დეყუანბანე ეიფეშო, იანეხულა დანდენატიაბ აჰაკ ჯათქმარ ჰია, იკებცია იცნე დშეაიუან იაიკთაჰან იმრ მერხაკუა დეკნე დბანდავტინე დერგუეიტ. დანდენარგამ, დაჰაუპ ჰია იგურკაგდე აურკეხრუან, დნაგანე აჰიაქუა ახმთარ-კოუან აბაა აწაყა დენქუარჰიეიტ. ხულბეჩხნაკ, შეჟემ-თანკ ბესთაკ ნაგანე ინაიმწარუქუან, ალა ახუ ანა-რთო ეიფეშო.

უბას დაარა აკრაამთა დდერგუაყტ. აშთანდ იიუ-ლაკმ აჰიაქუა ირხელაფეშოჰ ილა დეკნე დებმან აჰ ჯათქმარ იბიცჰაიტ, იყალოზარ აჰ უყნე ანეირა აბინ სოუაარტ ჰია.

ჯათქმარ იაჰთერფარცია იშინე დაადირგუეიტ. დანაარგა, — იუთახუბი? — ჰია დიაბწააიტ. დანიაბწაა აჰმათ უბას დიჰიეიტ: — იყალოზარ აკე აბე სუჰიორტ მამ სცოუმეკენ ჰია.

— იბაკუბი, იჰია იუთახუ, აბინ უმოუპ, — ჰია იეიჰიეიტ. აჰმათ უს იჰიეიტ: — აჰ ჯათქმარ, უხნდ შგუეიტ, სარა არა სთაკნე სუმაზარ სებლაუხუართო-უბი, სოუუშოტარ, სანდოუუშოთა, ხნე სანდაქუითო-ტიუანბე ანქუხდესა სშიორტ ჰია. ჯათქმარ, — ისუთოზი უარა რეცჰა, იუმოუბი, უხე ზლაქოუხრუა? — ჰია დიაბ-წააიტ. აჰმათ უს იჰიეიტ: — სოუუშოთუზარ იუსთორტ: უასა ხუში ტიჰვა ხუანუა, უასა ხუში ტიჰვა იაშოა, ცი-ხუში ტიჰვა იაშოა, ცი-ხუში ტიჰვა რემამკუა, იგე-დნე ჰია. უარა უსყაკ ბეძბახუ უჰიანბ, ცი-ხუში ტიჰვა იაშოა, ცი-ხუში ტიჰვა ზმადამ, უასა ხუში ტიჰვა იაშოა, უასა ხუში ტიჰვა ხუანუა ააუგორტ ჰია უგურა განე უოუსუქუამა, უგურას იზგოზი, — ჰია იეიჰიეიტ.

— აჰმათ, სეგურა უმგობარ სარა არა სეყაბაიტი, ხ-ჰეკ ბეგურა უგო აალხნე იჰაშთეჰ, სარა სახმეგნე ამჰა სარა ირასჰიამ, იუშთუა სარა სენე, სახმთაქუ იააუშთერ, — ჰია იეიჰიეიტ.

აჰ ჯათქმარ დაბურაბზუეიტ. — იბზიოჰუ, სარა ხ-ჰეკ აუაა სურხზიოიტ, ნას უარა სუფხმოიტ უააირ ამჰა იქუუწაჰ, — იჰიეიტ ჯათქმარ.

აჰმათ, ურთქუა ანააიბურჰია დეითანარგახენ აჰია-თრა დენთარკოიტ.

აჰ ჯათქმარ ხ-ჰეკ აუაა, რეიჰა დბექუგულუჰაბ ააგანე ირეიჰიეიტ, რბაანდაჰე აჰმათ იეიჰიამ, ახ-ჰეკ-გამე აძიგ იეიფშო იაბურაბზუეიტ.

— იბზიოჰუ, ჰეკანე იაჰჰეკაჰ, — რჰიეიტ. უს იანა-ბურაბზა აბაანდაჰე აჰმათ იყნე შინეინე შიიაბწაა, შიახმცო ამჰა შიექუიწაჰ, არახუ ააცაშას იყოუ შიეი-ჰიამ ჰია რეიჰიეიტ. — იბზიოჰუ, — რჰიან ინეიტ აჰმათ დახმთაქუბ. აჰმათ დაათურგან, — ჰარა ჰაჰუ იცო, იჰაჰი ჰანმცო, ბეყნე ჰნეიუა, ჰანმნეიუა არახუ შოჰა-უა ჰია. აჰმათ ცქმა ბეგამე რხანერტი რშაპაყენდა დნარეზუაფშინე, ამჰა იზლაცომ რეიჰიეიტ. — აჰნე შიანნეილაკა ამჰარა აბარწა აყნე იშთოჰუ გურაჰაჰე (აინა). აგურაჰა ააშთენე მაქმაჰე უა იშთოჰუ ინაქუ-შნე ცქმა იხნე, ამჰარა აბარწა აშაყაქუა იაწაგლოუ აგუთანტი შიასნე იხწიანე ინკაშიეჰ, ნას შიეზნეიბ რაშიჰი. უბას აგუაშა ფეშეყანდა კოშეშეშთენ, უაჰე ეგიაშეშმან, უბართქუა ბეგამე ანეყაშეწალაკა აუბ იანრაშეჰიამშა შიეზნეიბ, შიიაბეშთებ ბეგამე, — იჰიეიტ.

იბზიოჰუ რჰიან რქუაარხან აჰმათ დახმენზომ, იჰნე იააიტ. იანააი აბარწაქოჰ, იშოიჰიამ ეიფშო, აგურაჰა ამაქმალა იხნე, ამჰარა აშაყა აგუთანტი ილასნე იხწიანე ინკარეჰე. იანხურწიომ აჰ აჰმათ ითაცა სელემხან ილბონ, ახა რექუქოჰლემთიეიტ, —

შიდაი არახმ, ბზილა შიდაბეიტ! — ლჰიან აუნღუ
აშყა ინაგანე ინარტიანე ლემჰარა აშყა დეტიტ
რხუ ყალწარაცე. რხუ ყალწეიტ, კრერქსალწეიტ,
რნაპქუა დღერძიდეიტ.

კრანერჰა აშთანა ასასცია ჰაბზაბ ამრი აკუნ
ჰია აფშიმა ქკუნ, სელემზან ლხაწა იარჰიეიტ. აფშიმა
ქკუნ სალბი ანთ ირჰიან ბმანანაბ აუიღერხუაბ. ჰაიტ,
საბ დბაანდავუბ, სუააეილარ ეიზბგაპ, არახუ ზეძ-
ბახუ რჰიან რუფშაარა იაშთასწაპ იჰიან, იუააეი-
ლარ ზეგაე ეიბიგთეიტ, აუხაწიყმა იალერშთანე. ასა-
სცია რიართაქუა ყაწანე იშთარწეიტ. აეილარ ეიზერ-
გაბ ირეიჰიეიტ ანთ ახვკე ზნეიბ. აეილარ ზეგაე უამა-
შია ირბეიტ, არსყატი იარახუ ზენდა ბიუა აღუნეი
იქუმ აბაჰფშაააუეი?! ჰია. აუასა ტიევა ხუახუაქუეი,
აცო ტიევა იაშთაქუეი ჰაფშაააპ, ანა ტიევა ზმადამ
აცო გდქუა, აუასა ტიევა იაშთაქუა აბაჰფშაააუეი
რჰიან, შიზბეკე უბრი აძბრა იაქსენ, ანა ამრი აუპ
ჰია ინაქურწარებ ეგაერბემღერიტ.

აუასა ტიევა ხუახუაქუა 500 რფშააიტი, აცოქუა
ატიევა ხუახუაქუა 500 რფშააიტი, ეგაერთ ზლარფ-
შააანხუაბი, აღუნეი ურთ რეიფშო ექუამებტ.

ჩონაკ შეეშთან აეილარ ეიბანე ინაგქუგლაბ,
დააიტ აჰ აჰმათ ითაცა, სელემზან. ასასცია იაიბ ას
ირჰიან ბმანანაბ შოზბეილემკააუაბ ანელღერ, — ასას-
ცია აუნღუა ილაგანე, იშიემანე, ჯოლუკე უა შიდაარდ-
ტიალ, აეილარ, შინაწკე, აკე შიასჰიარ ციგმა იბბომ,
ასასცია აღიე იქურგლანე იბშიემოლუი, სარა საეი-
გაე აჰიარა აკერ სადხალოიტ, უანდა არა აღიექსუ
იგლანე აჯა ირბო ზედჰარბობეი, — ლჰიან, ასასცია-
გაე აუნღუა ჯოლუკე ირემანე ილთეიტ. ნას აჰ აჰმათ
ითაცა სელემზან დააგლან უს ლჰიეიტ: — აეილარ,
შინაწკე! სარა შიარა შიქსუ საანაგთეიეთეი დუკ წუამ,
აციაეიარა სექუნაგომებტ, ანა იმარიადოლუ აკაბე აჯა

ახმაღვებიბალო ისზმჩაბტ აზოუბ აბრა სზააი,—
 ლჰიან დაასკვანუ რუგუთა დააგლტ. აჟილარ ზუგა,
 ზგუ ფუიანზაბ.— ჰაი, დად, იზაკუბეი იჰაბჰიო! — რჰინ
 იძუკუა იაანგლტ.

— იაბ ირჰიბ ზმანოუ შიასჰიაროუბ. ასასცი
 ირჰიბ ზმანოუ აბრი აუბ: დად, აჰ, დუკნუ ღუბმოუ
 აჰ ეიბაშრალა დომხნუ დააჟიგარაცუ აუბ, უბრი
 ალშთარა იათახუ დაარა აკრუყოუბ. აბრი აყნ-
 ტი დარა იააბი დუკნუ ღუბმოუ აჰი ირზემდერარაცუ,
 მანანლა დრუწსნუ იაიციჰაიტი, ეიბაშრალა დუჰ-
 ხნუ დააჟიგარაცუ, ნასგდუ დუკნუ ღუბმოუ აჰგდუ
 იუააჟილარგდუ ეიმუშინოარაცუ. უბართჟუა ზეგდუ რუ-
 ყაწარანუ იათახუბ. არ, ხუში-ჰუკ აშიაჰა ზკრუა, ხუ-
 ში-ჰუკ აჰია ზუყუნუ, უბართ როუბ იზანდუ უასა
 ხუში ტიჰვა იაშთა, უასა ხუში ტიჰვა ხუახუა.

უბართ აიბაშცი აჰჰეჰუკ იბანდაჰერტიბ რჰთა-
 ჰიარა, ეიბცანუ არახუ ამუა რუჰუგალარაბუ იათახუბ,
 დაჩთა ხუში-ჰუკ ლაბალა იყოუ (ლაბალა იკუშაშთა),
 ხუში-ჰუკგდუ აუაათსერა, არახუ ეიდცალანუ იაბცა-
 შთა. უბართ როუბ იზანდუ ცი-ხუში ტიჰვა იაშთა,
 ცი-ხუში ტიჰვა ზმამ, ნასგდუ დარა ახჰუკ იყოუ რეიჰა
 დუაჰუ ციგდოუბ რუადიჰუკ. უბრი დუშინუ ეგდერთ
 იბანდაჰტინუ იშიემანუ შიცა, ამუა შიჰუწარაცუ.
 რეიჰა იციგდოუ ღუბლაჟიდერუა უბრი აუბ, დარა
 ახჰუკ ეიცნუ რეიჰა ზუჩორუციგდანუ იყოუ იოუბ.

აჟილარ ათაცა იშთრალჰიბ ეიფუშ, არ ააიბგანუ,
 ანთ ახჰუკ ეიცნუ რეიჰა იციგდებ დუშნუ, რაჰ დუკნუ
 დუბმან ილაიჰულან, რაჰ დუჰუხნუ, დუკნუ დუბმან
 იუააჟილარგდუ ბანდაჰტინუ, რუბახუი დარეი ახ-
 ცანუ იაარცეიტ.

აჰნუ იანააიბ დაარა ჩარა დუ რუიტი. აჰ იხცანუ
 იაარგებ იუააჟილარგდუ იარგდუ აჰას დრითეიტი აჰ
 აჰმათ ითაცა სელუმან.

სარგმე უბრა აჩარაყნე სეყან, აკრესჷვეიტ, აკრე-
ბეიიტ, სეზუმარტ, სეჩეიტ. სანააუაბ მკანდჷან ფულ-
გდხეკოი ტიან ჯამეგი იშოუსემუაბ იაასერთან სემვა
ანდხარაბ აბე, სშოააიუაზ სემვა ამფუნ ძღუკ საახე-
ქუგელტ. ნერცი სანენაფშო ჩოუაუკე დააიუან, დანაა-
სედგელა აძე სერგა ჰია იასჷვეიტ, მამ ანიჰია სააიბ-
გუაან სტიან ჯამ იხე ილაქუსთიან, იხე ციჷმენტაფსდა
იააყასწან, აფულგდუ იშაპე ინაგულდესწან, იშაპე ააფეს-
წიეიტ, ნას იჩუ სვაქუტიან აძე სნალარტ.

არი მცუბ შიგუანუაბარ შიცანე დეჷობა, ჯოუმ-
ლათ იოუპ.

იაბედერუა — ლალა იბანე შამხელა ჰახსნე ჰაანდა
ანცია უიმშააიტ, — რჷვეიტ.

დაჩაჯოუკეზ — ჰვაფანე ეწიაკ ეწიაკ ააკდხნე
ჰიებბახუკ, ჰიებბახუკ ალაჰბაანდა ანცია უიმშააიტ, —
რჷვეიტ.

დაჩადიებ — ამშოენ აყნე სცანე ალუხუთა აბნა აძე
ააბგაანდა ანცია უიმშააიტ, — იჷვეიტ.

45. აძბავ.

ძბავკ იქვზ ინეიტ, აუს ზმაბ უავ ღარკოი კვჯად აბეიაციეი. აძბავ უს რეიჰიეიტ:—სარა იახმა აუს ახზგვიტ, აქვჰიარა იშოესთო აზუ. შიანააუა აბართ აქიბტქუა ეილზრგანუ ისბააქიგა: რეიჰა ილასუ, რეიჰა იფსულოუ, რეიჰა იხააუ; აბართ რთაკ იაშთანუ ისაბჰიო რუს სუძბუეიტ,—ჰია. იციეიტ ართ ახ-კვკ, ინკა-ხუცუა ავნიყა.

ალარ ივნი ღახანეიბ, დხუცუა,—იშოფაბური, ყუ-რეშე სემადამ, აძბავ, რეიჰა ილასუ, იფსულოუ, იხააუ ჰია იიჰიბ ზლაასხულოზეი,—ჰია.—ური მარიოლუბ, ყუ-რეშეგამ ათახდამ,—ლჰიეიტ იფჰა.

აქვჰიარაბუ დანცობ უბას იალჰიეიტ:—რეიჰა ილასუ ანშოვუ აუბ, რეიჰა იხააუ აციოლუბ, რეიჰა იფსულოუ ადგამლ აუბ,—ჰია. აბეიაცია აჩოვქქუა, აცნა უჰია, აუასა ჩახქუა უჰია რემა ინეიტ.

— ართ ამალ აარგვიტ, ახა უარა იააუგაბეი?— ჰია დიბწაიტი აძბავ ალარ.—სარა აქიოლუბ იაბგა,—

იჭიერიტ აღარ.—იააბგა უი აუბ: რეიჰა ილასუ, აბ-
 შოკუ აუბ, რეიჰა იხააუ აციოლუბ, რეიჰა იფსელთი
 აღგაღლ აუბ.—ჰაი, არი უაბჰიადა, ფეხმა უანუკან
 ეგაღმჰიადაკუა უციერიტი,—იჭიერიტ აძბავ.

— ისაბჰიადა, სეფჰა ისალჰიერიტ.—იჭიერიტ აღარ.

— უს აკუბარ, უსთ!—იჰიან, ქუნუ შაპეკ ააწხნუ
 იითერიტ, უბეს იაჰიანუ:—აბრი იალწუა აღა სხარტ,
 სერიქუა აალხნუ, იხახანუ, ისნუ, იძახნუ, იუანთანუ ის-
 ბაალთიადიტი,—ჰია. აღარ დენუკახუცუა, იქუნუ შაპე
 იმა ავნუ დნერიტ.—ააი, დად, ჰთახუერიტ,—იჭიერიტ
 იფჰა ლყნუ დახანეიბ.—აბრი აქუნუ შაპე იალხნუ
 იხახანუ, ისნუ, სხარტი სერიქუეი აალთიადიტი ჰია ბჰაა-
 იცჰაიტი, ახა უი არი იალწუამ იბუფსუხუოუბეი,—
 იჭიერიტ აუავღარ რეცჰა.

— უი მარიოლუბ, უი უარა უტიგაღ ახაშიალოტი,
 —ლოჰიერიტ იფჰა, ჯამართიფსგაღ იყამწიადაკუა. იააიბ-
 ხნუ ამცა ილაქუწიანუ ილბლოტი. ნას ასუშოთაარაქო
 ამქო იაქუბ წიყყაღ აამხნუ ლაბ ინაირკნუ უს იალ-
 ჰიერიტ:—აბრი აძბავ იგანუ ით, სარა ახახარეი, ას-
 რეი, აძახრეი, აუანთარეი რედა ეგასუბდერუამ, აბრი
 ასეგა მათიახუქუა აღხნუ ისბააითიადიტი ჰია უბაა-
 ლეცჰაიტი ჰია სუბიაჰი,—ჰია.

აღარ ილთაბ იმა აძბავ იყნუ დნენუ აძღაბ ილ-
 ჰიაბ ანიეიჰია, უამაშია იბერიტ. აძბავ დხუცუა და-
 ლაგურიტ, აწუხუტიანუ უს იჭიერიტ:—უცანუ ლარა
 არა დაჰბააგა აძბავ დბუფსოლოტი,—ჰია.

აღარ დანუ იფჰა დიმა დციერიტ აძბავ იანხ. დან-
 ლუხუაფუშო, დეზიანუ, დფუშაძა დანიბა, დლოფილა-
 ჰან ფჰიფს დიგურიტ. უსგაღ ლოფიჰიერიტ:—სარა სე-
 ყამკუა უს ბემძბან. სეყამკუა უსკ ანუბძბა ბარეი
 სარეი აკგაღ ჰზეილამ,—ჰია. ზნუ აძბავ ნეყუარა
 დციერიტ.

ნხავჯ აუარდენ იმა ამკა დანნუ ღეშონეიუბა ახუ
 ლარა იხმძეიტ. ამკა ეიქუწუნუ ღეშორთაბ ახმძე
 იიასნუ იცობ ჩოუაჯკგდუ დააიდღუფხმალტ.

აუხა აჩოუაჯ ღმქუტობაბ აჩთან ხმან ჩოწესკ
 არიიტ.

აუარდენ ხმაა აშუე არი ანიბა აჩოწეს აჩო
 იააწხნუ აკამბაშ იაწაიწეიტ. აჩო ზტოზბ არი ანიბა—
 სეჩოწეს აუბ, — იჰიან ეიმარკტ. აუს იანერბეიმაკერახა
 აძბაჯ იახმ ეიმანუ იცეიტ. იახმნეიზ აძბაჯ ღეყა-
 მებტ. — დაბაჯეი? — ჰია იანწაა. — ღეყამ, ღმქუშითახუ-
 ბეი? — ჰია ღრაბწააიტ აძბაჯ იფჰიფს.

ეიმარკოუაბ ზაკუბ ლარჰიეიტ. ას ანლარჰია ლარა
 უს რალჰიეიტ: — აშხა ანაყოლო ამკა აცრაღან, აბა-
 მბა ააშოტხნუ ისერციოიტ ჰია აუაა იმა დცეიტ, — ჰია.

— იარაბი, არი სირუბ, ასირ ჰმაჰაი; აბამბა
 ამკა აცრაღარ ანაყოლო აქოაენუ იღერციოიტ, მამ-
 ზარ ბამბალა ანაყოლო ღერციო ზაჰახმადა, აჯაშახუ,
 ჰმაჰაი, — ჰია აჯაშარა იალაგოეიტ.

— უი აუმა აჯაშახუ, აჯაშახუ შიარა შიოუბ,
 მამზარ აკამბაშ აჩო არიუა ყიბანდოუმა; აკამბაშ
 აკამბაშ არიუეიტ, აჩო აჩო არიუეიტ, მამზარ აკამ-
 ბაშ აჩო არიუა უაჯუ იბანდოუმა? — ჰია რალჰიეიტ. —
 ჰაი, იწაბერგწიფაში — რჰიეიტ დარგდუ. უბას იაი-
 ღერგანუ იოულუშოენ იცეიტ.

უს აძბაჯ იქეთან დანააი, არი ეიმერყმა აქიბენუ
 იშორულაბ იაჰაიტ. აუნუ დანააი, იფჰიფს დღუზგუაან
 უს ღოეიჰიეიტ: — უს ბემბან ჰია ბასჰიახმან, ახა
 ისჰიაბ ბაზემქერკუა იბეძეიტ, უი აყნტეი, ჰაფყარა
 ზლყოლო ალა ჰაიღეწროუბ. ბააფსარა აუნუ იადუ აკ-
 რეყოუბ, უბრი აზე რეიჰა იბთახუ ხკკ (აკკ) ბალაფ-
 ფშხნუ იგა, — ჰია. — იბზიოუბ, — ლჰიეიტ იფჰიფს. — ამა-
 ლა, სანდიქუწუწო უარა უყნუ აუაა სღერბანუ სდი-
 ქუწა, — ჰია იალჰიეიტ.

— იბზიოუბ, — იპიან, დაალაგან აჩარა იუიტი
ჩარა ანიუაბ აუნა ავუქიცია ლოეიდერტიალანე ლხა
წა ავუ დალურშიტ. ნას აჩოთრა ითაკებ აჩოუ ბზია-
ქუა აჩოუარდენ ილაწაკენ, იარა დლაჭურტიანე,
დღემანე ლჭოუნალხოეიტ. ავუ იხფსაანძა დღემა დცონ.
ავუ ანიხფსაა, დანააფშო—ჰაბაცოი?—ჰია იფშიეს
დლაბწააიტ.

— ეე! უმბოი, ჰაბაცო! ჰაილუწუ, ბცა, ხკკ იბ-
თახუ ბემა ჰია ანსოუჰია, ისთაბემ უარა უაკუნ, უსუ-
მა სცოიტ, ეგაგროთ იბთახუ იმაბააიტ, — ლჭიეიტ
იფშიეს.

— ნუხ, ავუნუა ჰხენჰიეუ, ბესიააიტ, — იპიან დიმა
ავუნუა დხენჰინე დააიტ.

46. აპი ანანაბა იოჰანი.

ღკეან აპაკ. არი აპ ქურალა იარფესრა დნანუ-
ფანდან, ანა ფჰიეს დააიმგაცუბტ. იუა, იქულა ითუნ-
ნაცია ზეგამ—შთა ფჰიეს ლააგარა უქუნაგოიტ,—ჰია
დუნთარკტ. ას დედმტრგლო იანაღაგა, ჩონაკ იაბ-
რაა უს რეიჰიეიტ:—ჯურ ხწიახაკორი, ეხა ჩოტეჰორი
სემოუა, უბართ სეიმააი სემსეი რელზხუა ლღდა,
ფჰიეს დშოააბემგარა ჰია კუათახანუ ისემოუა,—ჰია.

იბზეციაშცია აიჰაბი, აიწბეი, იჯურორი იეიხუეი
ააიმუნუ, ირემა იდოქულტ,—აჰ ეიმააი ეიმსი ალზ-
ხუა,—ჰია. იახნარგალაკად ართ ირჰიომ უამაშია
იბანუ იახეჩო, ალაჰ რელზხუა იალაგონ.

დაარა აკორ ინეჰუეიტ, აკორჯარაგამ ინარგტ
რჯურორი რეიხუეი, ანა ურთ აიმააი აიმსი რელზ-
ხუაბ უაკვ დრემბეიტ.

უაპა რელამკუა, იქმეფახა იაათსანე იმეფეფუაბე. II
 ქუაციეფიკ ალკაწი ახელბზუა იახდგლანტ რელამკუა
 ნაქუმიტ.—აბნა ჰნეიკ, ჰათსე ააითაჰკეკ, კაკალკგდ
 ჰკეკ,—რჰიან, აიშცია აქუაცი ახდგლანტ ინეინე ილ-
 ჩოქეიწტ.

„ბზილა შიააბეიტ!—ლჰიან აქუაცი დაადილწნე
 ფჰიეზბაკ აგუარ დააქულტ.—აფშიმა დეყამი?—რჰიან
 ასასცია წააიტ.—აფშიმაგდუ დააიბ. შიხაწკე, არახხ
 შილოფი!—ჰია აქუაცი ილჰმა დლუკნალტ.

ასასცია—ამლა ჰაკოუეიტ,—ანერჰია, აფჰიეზბა
 იაარლასნე აკერ რბელუიტ.

აკრეჰარა იალაგაანდა აიშცია რუადიე—ავე ბემა-
 ბარ ვბაყა აწიეკა ჰბერეიროუჰ!—იჰიეიტ—ჯეჰ!
 უკდიელწნე, უჩოე აძახუა იადჰიალანე უააი, ნას
 ავკგდ შისერეიფეიტ,—ლჰიეიტ აფშიმა ფჰიეზბა.

დეიმდეიტ, ანა ძახუა იმბაკუა დგეფნე დააიტ.
 იყალაბი, არა შიანხთატიოლუ ძახუა ზემბეიტეი! ჰია,
 დაავნაშოელტ ასას.

— ძახუა ჰყამბარ, ავე ზლუწნოუაბი, სუკუხ-
 შოოუჰ,—ლჰიეიტ აფჰიეზბა.

ასასციაგდუ აფჰიეზბა ლაჰია შოშაანაბ აურმდე-
 რუაბ. აკრეჰარა აიშცია რუადიე—ბაბ დეყამი?—
 ჰია აფჰიეზბა დლუბწააიტ.

— საბ, აეილარ რემჰან პირსეგა ლაიწოიტ, სშიე-
 კუხშოოუჰ,—ლჰიეიტ აფჰიეზბა. ფუთრაამთაკ აშთახხ—
 ბან დაბაყოლუ?—ჰია ასასცია აფჰიეზბა ილუბწააბტ.

— სან ლაბეჯეშო (ლაღერძ) ფსახრა დცეიტ,
 სშიეკუხშოოუჰ,—ლჰიეიტ აფჰიეზბა.—ართ იბჰიაქუაბ
 ზმანოუხეი?—ჰია ასასცია აფჰიეზბა ილუბწააიტ.

— საბ აეილარ რემჰან აჩა ლოეიწოიტ, აანდა
 მკეკუა. უბრი ამოლუჰ პირსეგა აეილარ რემჰანე
 ილუეიწოიტ ზესჰია. სან წიეუარა დეყოუჰ, უბრი

აბოლუბ ლაბჯუშუშ დცეიტ ზესპია. ჰარა ჰანტუსდუკი
დარგად აინუ იწიუეიტ.

არი აშთახა ასასცია ზეშთაბ ლარჰიეიტ: — ბარა მანანლა ბციაჟიაშაქუა ზეიფშოროლუ, იბდერუადა, აჯუზრი აინხეი, აიმააი აიძსი რულხშა ბდერუაზარ? — ჰია.

— უი მარიადოლუ, — ლჰიეიტ აფჰიეზბა. — ამალა ზნე შიაჰ ირყაწანე იააჟიგა აბარჰენ შთაშია აფსლუმდ იალხნე, აგურგად აბლანკ-სსა იალხნე, ნას ურთ სარა იძახნე იშესთოიტ. — ლჰიეიტ აფჰიეზბა.

აიშცია აჰ იჰუ ნენინე ირჰაბ იარჰიეიტ. აჰ იაჟია მანანა აფჰიეზბა იშულდერუბ ანიბა იააიციემ-ლხეიტ. ნას უს იჰიეიტ: — უბრი აფჰიეზბა იგანე ილუშით უასა შტიაკ; აუასა შტია აფსუ შთოლუ, ვუჯა რხუ ალხნე, ახუ ალა სუაპა ინარკენ სეზნმა-თიაკ ყაწანე იაალთიიაიტ, ნას ჰაფუშუკ, — ჰია.

აჰ იბზეციაშცია იარაზნაკ აშტია რუმა აფჰიეზბა ილუბცან, აჰ იიჰიბ ლარჰიეიტ. აფჰიეზბა — არი მარიადოლუ, იბეყასემწოზი, — ლჰიან აშტია რუმხნე იაანელკელტ.

აშტია ლეშთაწანე ილუჩხუან, იამელხეზ — რულა ვხკეკ აჰატო ყალწეიტ: აკუაც ძეი, აკატლეტი. იაალერყუდენ ახუ იაქუწუბ იშთალწუაბ იუაპა, იბთერ-ფა იკუმეიე უჰია, იბენმათია ყაწანე, აჰატო ხექუა იყალწაბ ნრუცწანე იბლთიიტ.

არი აშთახა, აჰ აფჰიეზბა ილზააითიიტ ახუქე-მქე, ახდემათია, აღმას უჰია.

იააზგაბ — ითაბუბ, — ჰია ნარაჰიანე იაარემელხენ უს რალჰიეიტ, აჰ იარჰიარაბე: „აეწი სსა ელლრააუბ, აეწი შიპა ელერყააუბ, ვ-შაუარდენკ ეიფუმხააიტ, ავეიშცია ეგდშოროლუმჰიარა“ ჰია.

აიშცია, არი ჰნაშშოთკუა ჰნეინე აჰ იაჰჰიანდაბ ჰია ინეინე იარჰიეიტ. არი ზმანანა: აჰ იააითიიბ

ახუტე-მეტე აიშცია რფსუ იამუბტ იაცრუჩხეტი ჰეა-
 აუბ. დარგდუ დაარა იაარციემლხეიტი. ართიამთახე
 ფჰიფსს დიჰიეიტი.

აჰ იუააჰილარ ეიბგანუ უს რეიჰიეიტი:—ფჰიფს დეს-
 ჰიეიტი, ჩარა ბურ სთახეუბ, აბნი აჰაცაყმა დუ რუფ-
 ფანუ აკუაცი, აბესთეი ალშის,—ჰია რააიგუარა იკა-
 ებ ჰაცაყმა დუჯ დირბეიტი.

აჰ იუააჰილარ ესემშა ეიბანუ აჰაცაყმა ასრა
 იაჰუნ, ანა აჰაცაყმა აკერ აურბაღლერშოზ, აჰილარ
 ესემშა იშეიბოზ უაჰა რელამკუა რგუ ფწიეიტი.

ჩინაკ აფჰიებბა იჰიან იტიამ ლაბ დშიი-ფშიიუა
 დგუანუ ავნუ დააიტი. აფჰიებბა, —უზრგუამწიბეი საბ? —
 ჰია, ლაბ დიბწააიტი.

— სემგუამწკუა, ესემშა ჰიბანუ აცაყმა ჰშა-
 სუაბ ჰკარანან უაჰა ჰალამ. ეგმა ჰააფსარგდუ მემშკუ
 აჰაცაყმა აკუაცი აბესთეი შაჰაჰალხუა აადრუან-
 დაბ მა, —იჰიეიტი ათაჰმადა.

— უი მარიადოუბ, —ლჰიეიტი აფჰიებბა: —უაწიე
 უანცო უაჰიებბა ხნუ იუმე უცა. აჰილარ ეიბარ, აძი-
 გდუ აძაცაყმა დაკდუმერსკუა აჰ შიიბუფშინუ შიტიამ;
 აჰ შიებტიოუბეი? ჰია დანააილაკდ უს ჰია: დად, აჰ,
 უნაწკ, არი აკუაცი ბლუხერც იუთახეუ, უნაპალა
 ახუდა ფყანუ იჰათ, ნას ყაწატოეს იამოუ ჰარა იაა-
 ბაჰ, უი აშთახე შიუს მარიახოიტი, —ლჰიეიტი აფ-
 ჰიებბა.

აფჰიებბა იჰიანუ იმაბ ლაბ ას ანიჰია, აჰ იდეროტი
 იმანან ბდერებ აფჰიებბა შოლაკუბ.

იარა უი აჩხეწიყმა იფჰიფს ააგარა აჰუჰიარა
 ფიწიეიტი. იუააჰილარ ეიბგანუ ფჰიფს დააიგუეიტი,
 ჩარა იუიტი.

47. აპ ნაჰარბეი ილაქუ.

ღეჯან აქეღტი აჰაკ ნაჰარბეი ჰია. უი უაკუხეიაკ, უაკ იაქია იაზემძერკუაზ აძიე იაკუნ. იცვიგამარგამ იბზიარგამ იარა იგუ იაათეიკებ რეცჰაშარაკ ყამწა-ძაკუა ინეიგდარ აკუნ. დეიჰაბზარგამ დეიწბზარგამ, ხშოვკ ბზია ზმოლუ აძიე იაკუბარგამ, აძიე სააიბძერკუა ჰია დეყაძამებტ. უი ბზიაკ იაბუაზგაბგამ, ითანაბ აძიე დიკუბან, ამალაძა დებუაძუნ.

— იაბ იყაბშა, იუაკუშა ააშთეხნე დვაგელტ, იან ბაშა აჯა ლბეიტ, — რჰიონ დებდერკუაზ ბეგამ.

უბრი აჰ დიმიან იარა ინათა იუაკუშა ზმან ფჰიესკ; ლხაწა იალაფეიჰიონ ანავს აძიე იბემძერკუაზ, აძიე იგუნააა ბემესუაზ, უაკ დრეცჰაბემშონ აძიე ლაკუნ.

უბართ დრემან ხშოარას ფჰა ხუკეკ. უბრი ლუდა-გამ უაჰა ხშოარა დრემამებტ. უი ილკუხნწიიაუან,

ილქოპიარახონ, — ლააძაცია, აძვიცია ხუფხაძარაქ
რემაძებტ.

უი რეფჰა ილუხაძენ ნაზია. არი აძლაბ დშოხუქე-
ზგაძ, დშოხაბიბგაძ ლეფშორეი ლსახეი რელა ყაიმ-
ათკ, სირკ ლელწუპ უპიარტიე დეყან. ზნებუნლა, ხაწეი
ფჰიესი რემალა იანტიოჟ, რხუქე დაანკელანე ეიბერ-
პიალონ, — აბრი დდუხარ ხაწას ილათიაჰშარა იყა-
ლარედა, — ჰია. მა დაჰაბაროჟუ, მა აჰაკ დიფაბაროჟუ;
ნასგაძ უი დბეიაბაროჟუ, ხშოჯლა დებზიაბაროჟუ,
ატოელა დბეიჰაბუ დუბაროჟუ, — რჰიონ.

აბას აკუნ აბართ რხუქე ლენასუფ შოჯრძუაბ,
ანასუფ შოჯლბერფშოააუაბ.

აჰ აშოჯქუსან ზნეკ იაჰრა იაწანაკოჟუაბ ახეი აწე-
ხუეი დაკუშთანე ეიმიდალონ. იაჰრაგაძ იაგამაქემებტ
ატოელა იაწანაკოჟუაბ.

ზნე აჰ ნაჰარბეი იტიელა ეიმიდარაბე იაქუიკენ,
იკცაშოაბ არფარცია ჩოჯლა, კუადერლა იააიქუირ-
შიან, რაფხაა დნაგელანე ამჰა დექულტ. აბრაყა იკებ
რეიჰარაჯეკ იბზეციაშცია რაკუნ, ეიჰა ბეგურა იგობ,
აცოგაა, აბზიაბე დზექუგულშოაბ.

მჩებქეკ, კე-მჩებქე რაყარა დნეყუანხანე, კერ ქეთა
დრელსხანე, უანბეკ, ბაშოა ნხავ ლარკ დითააიტ
(დისასიტ), ცასჰია იუაბშია. აფშიმა დააგაგაან აუბა
ასასცია იჟი ბაწი აფა რზიშიტ; იგულაცია ბეგაძ ეიბი-
გან, იბლაილშოაბ ალა ასასცია პატუ რქუიწეიტ.

აკრანერტა აშთახა აჰ დეშთეიწეიტ ბელაა იმა-
მებ აშთალართაქოჟ. ასასცია ბეგაძ ავნე იაუაკებოჟუაბ,
ეგაჯრთ აღიაქოჟ, აწლამწაქუა რქოჟ რუჰაქუა ნკაფ-
სანე იშთალანე იციეიტ, ფხენ წხენ, ამშო ბზიან.

აუბა აფშიმა იფჰიეს ფა დლოჟუტ. აღინე იშთაბ
ასასცია არი ანრაჰა, აჰგაძ იგუ იშოფამეხუარო რჰიან
რაბეჯარქუა ააშოჯხნე ახესრა იალაგოეიტ.

აპ დეკუხან. — იყალაბერი? — ჰია დანწაა, — აფშიმა
 ფჰიეს ფა დლოუნ ჰაიგურდმანუ ჰხესიტ. — რჰიეიტ
 აპ არი დუკ დამეიგურდერიტ, დანადღერკუხანუ პუნტო.
 ნას აბრი იაახყმანუ აპ დღემუციაკუა იციაართა დღლაიან.

აწხებჟონ აჰისაქუა დმალ-პალ ჰია ამაწურთაქუ
 იახეილაბ ზებზ იაჰომ ფჰიესკ. — უახა იიბ ჰაქკუნ
 აბრი უახა იაჰთოუ აპ იხუქუ ფჰა დიმაზარ, დიბაჰ-
 ჰიაპ! — ლჰიეიტ; დიერკგად აბრი იააქუშთაჰთხერიტ.

აპ, იბმეციო იშთაბ, აბართ ზეგად იაჰაუან. იიურა
 იბმდერუა, დგუაანუ დეიცრაშიო დეშთან, აშთარა
 იცეზმანთანუ.

იშთააშთაბ ეიფუშ იკებცია დნარეწაყმან ირქუ-
 ხერიტ. რეჩოქუა აკუადღერქუა ნარექურწან, აჩოჯილა-
 რახა იხე ანირხა, — აბრი უაჰეიწიყმა აფშოქა, იახა
 იიბ დრემხნუ შიჩოჯილანუ შიაალა! — ჰია ნარეიჰიან,
 აფშიმაგად უმშო ააბზიახააიკ ჰია იამჰიაკუა, დენჩოჯი-
 ლანუ დდოქულაერიტ.

აპ იკებცია, აფშიმაცია შოეიბარჰიჰიომ, ახუქუ იან
 ლეჩოშოლწუაბ, ააშოქა ამაშიკუან (აკურშოა) დშო-
 ლაბ დაარემჰეწლდლმანუ. დეიმწარსნუ თერგურიტ.

აჩონუ ხულაანძა ინეყუნ. ახულარა იანაზაი-
 გუახა, ამვან. ბნა დუკ აქოუ იანნიე, ამვა დნემვახეწენ,
 აბნა ყამალა ირხოუა, აბნა აგუანუ წლაკე ყამალა
 ამახუ აახეიწიან, ახუქუ დებლაჰიაბ ამაშიკუან, ახუქუ
 დშოულაჰიაბ უაყა ინხეიშენ — უაჰეი შთა უანდუ-
 ნალაკა აპ იფჰა ფჰიესს დააუგაპ! — იჰიან იშთაბყა
 დნაგმაჰერიტ იკებცია, აპ აბას ბზიუმბი, აბართ აჰია-
 ქუა იიჰიაბი ბმანანაბ რებღერძომებტ.

იკებციაგად იარგად აბნა ინდლწენ ამვა ინანღლანუ
 რქოუნარხერიტ. აბრი ზეგად რგუ იალან, ანა ას უმუნ
 ჰია, მა იხულებეი ჰია აჰიარა ბზეგულდუადაბ; უი
 მოუ, ჯოუყგად იგუ ჰახუაპ ჰია, იიუბ დაარა იბზი-
 ოუბ ჰია იმაღერჩხუნ.

ინჰულთეიტ, უახლანგამ კერ ინჰულთეიტ. შარა ჰია აძოე იქოე იანწასიტ.

აუხა აჰ აქიაბექუა შოიჰიომ აფშოქა ხუქე დეზნორ-ყმაზგამ უბრაყა ინარეიჰიეიტ.

აბრი ბეიჰიომ ივებცია პრფარცია რახმა შოენ ჰია აძოე უბრა დგვლან. აბრი აუაჰ დაარა იგუ ნეწნაკააიტ აბრი იაჰაბ, — დააიკრაშიან დააყუნდყუნდნე უს იჰიეიტ: — იყალარუშ შიარა შიანაჰხედააშოა აამთაკე? შიარა შიეყნე მიკე ჰამაძამეუა ჰანბანძაყალარუი? — ჰია. არი ბაჰაბ ივებცია — ჰაი, უანაჯალბეიტ, აჰ ილემჰა ითამსააიტ აკუმშარ ზეგამ ჰანიჩწიოიტ, — რჰიან შოენ ინეიქთაფეიტ...

აუხა, აჰ, ბააფსეკ ზმუძაბ აძოე იეიფშო, თენჩ დეცი-ეიტ, ფხეძკგამ იმბეიტ. აღერჰაჩრხე იანააშოა იძვა დნექულთეიტ.

აუხა, ახუქე, დღმაწიე-ღმაწიუა, ამაშიეკუან დღლა-ჰიანე აბნა დუ აგუთანე, დოუნზადანა აწლა მახუ დანახშებ იწიუაბე, აეწია კდნაფააუან.

ახუქე იან „არი-აფსთრი რგუ ქოულკაარენ“ დღმა-წიე-ღმაწიუა ლემძერხა დანხექუბ.

უი ლხაწა, ახუქე იაბ იზნარა დწიუან, უაქიე ინაპქუა იგუდკვლანე, დლაღერძერქუაქუო, ინუქე დეზ-ლარგაბ ამჰახმა დეფშოუა ამძერხა დექუტიოუბ, ფთგ ანწლაკა უხუქე დუნდერხენჰიეუეიტ ჰია აძოე დაქუირ-გუღმშია.

უბრი აუხა ჯმანხაკ იჯმაქუა ჟიაბაყა რვებცია ინრეჰუყმაშია აბნა იციელახან დროშთან დეფშოააუა. უი აბნაგამ ახუქე დანჯელაკნაჰაბ აბნა აკუნ.

აწეხ დუკ მცაცკუა აბნა რშიერა აგუანე ახმა ფშოქა-წიუაბეწას ბეკე იაჰან, იიულაკა დნეიტ ახუქე დანჯენაჰაბ აწლაქოე. ახუქე დააკნიხენ დააიგუდკვლანე, ირახუ რეფშოაარა დააყუნე, დეცაკენე ავნე დააინ

იფიქს დენლოირკვიტ. დარა ხშპარა დრემაძამებტ.
 იფიქსგამ დარაძა დეიგურლეიტ არი აუს.

ახუქე დერკუაბეიტ-დერშშიტ. აცემძა ნარქსუნე
 ახშო ნიდროჟენ, იგუაყხა იყაბ ახუქე, დენთანუხუა
 დეციეიტ. აუხა აჯმანხა იფიქსი იარეი იმეციაკუა
 ახუქე იშოიკუშოზ იადერშოეიტ.

ახუქე იბჰაიტ, დდუხეიტ. კარში ჰია ხმძეს ინმძე-
 რწეიტ...

აჰ ნაჰარბეი იაჰთნე ესემშოა ჩაროუპ, ქმაძე-
 როუპ... დეიწაბერხაბ ბდერუადა, დაარა კრააწუეიტ
 იაჰრა იაწანაკუაბ დალალანე ეიმიმდეიეთეი.

ზნე იაიგუარა იგელაბ აუაა, ეიჰა დნექუგულქუოზ
 აბრაყა შრენგამ დნარულაწანე, იაიზიგან — სტიოლა
 ეიმბდარცე სგუ ითოუა, შიჩურხხიანე შიეყაბ, დუკ
 მერწეკუა ადერრა შიესთარა სეყოუა, — ჰია რეიჰიეიტ.

იწაბერგწიყმანე, დუკ მერწეკუა ივებცია ააშთენნე
 ამვა დექულტ.

დაარაძა კერ დნეყუახმანე აჰ უახეკ ნხავეკ დი-
 თააიტ. ანხავე იბლაილშოზ ალა დაარა ჰათერ რექუ-
 წანე ინეყუიგოეიტ აჰი ივებციეი.

აჰი ივებციეი აბრი ანხავე იქოზ იანნეი ნახეს
 დლაფშოქუწანე დრემან აბრი აფშიმა იფა, კარში
 ზენამძე. იბბან უჰიარ ციგამაძა წარეკ იაკუნ. ალადა
 იარა დანამძონ, ავადა იარა დანამძონ. ამე იარა იკენ,
 აკუაც იარა იშოონ, ავე იარა ინაჰაუნან; აჟიაკ ალა,
 უბრი იააყაიმიწოზ, იააიმერჩოეიუაბ ჰია აკე ჟამებტ.
 იარა უახჩიუაფშოუა, აბრი ფუთრაკ სიხუაფშოლან-
 დამ უჰიარატოე დეყან ფშორალშეი სახმალშეი. ურთ
 ზეგამ რაწკეს ეილმენ იგუეილზხრა. აჟია ანიჰიო,
 დანციაჟიო მჰა-მეი სიზმერკულანდამ უჰიარატოე დეყან.

აჰ აფშიმა დაიფხმან დიბწააიტ, — აბრი იეიფშო
 აქკუნ, ალმას იავებოუ კარში ჰია ხმძეს იბლაიქუ-
 ნაურგაბეი! — ჰია.

აფშიმა ზნაბუ დაახდაჰინდაჩეიტ, ახა აჰ იეიმჰიარ...
 ყალოზმა. ნას დნაგულან აჰკუნ იხეი იწუხეი-ბეგად-
 იეიჰიეიტ. ამაშიკუნ დელაჰიანუ აბნა აგულთატუ, აწლა
 ამანუ აჰტუ დუშოკნაჰაბ, დააკუნუ, დუფსტრუკუ ეგი-
 გემკუა ავრუ დუშაიგაბ, დუშიააჰამ ნასგად აბნა ახმა-
 კუბგად ნაიეიჰიეიტ, იარა უბას აამთაგად. ნას აბრი
 იაახტრყდანუ კარში ჰია ხაძეს იშორთაბ...

აჰ ნაჰარბეი, არი შოაიაჰაბ ეიფუშ იდვრტ იარა
 აბნატუ იკნაიჰაბ აფუშჰა შოიაკუბ. დაარაბა იგუ
 იაცემლაზჰეიტ, ახა იიკუბ. უე ნახეს იიჰობგად
 იმბეიტ, იიჰოუბგად ზჰიაბ ეიფუშ. აუხატოი აჩარა,
 აშიაჰიარა, აგურლმარა იარა აკგად იზალამბტ. ამცა
 ეიფუშ დეიკრაშიო, დბელუა იიულაკა აარლაჰია
 აწუბ აშოადახა ინეიგუაანდა იჩაპიტ. აშოარუბაბა
 იკუბცია ბეგად ააირკუზხან, — შიეჩჰუა უაჰეფიყა
 აკუადვრ რუქუშია! — იჰიან, რჩურხოიანუ აბლდააჰია
 იაგვლტ. აფშიმაციაგად, ჰიარა ათახუშმა, ასასცია
 ირუკუყაშო იგვლან.

ნას აჰ აკუ იბაზშია, აკუ იაჰაზშია კარში დააიბ-
 გუაბშია ყაიწან, — აბრჰეფიყა აბრი აჰკუნ დეკნუ
 დქუაშიჰიაროუბ! — ჰია იკუბცია დნარუწყაან, აჰკუნ
 ინაისუნ, დჰიუნჰანუ, დქუაჰიანუ დნუშთარწეიტ.

— აბრჰეფიყა აჩუ დაქუენუ დგანუ აჰკუაჰი
 დლუშით! — ჰია რეიჰიეიტ.

ბუჰ-კუკ რაყარა არფარცია ლულუაჰუა დააშორ-
 ფაან, აჩუ დნაქუენუ დრუმა აჰთნყა იდოქულუეიტ.

აჰ დაალაგან, ქააადკ ვნუ, კარში იწურყა (იჯუბა-
 ქელა) ინთეიწეიტ. — აბრი უეიბგად-უეიბგად აჰკუაჰი
 ილშიეირბა! — ჰიაგად ნარეიჰიეიტ.

კარში იანი იაბი რჩურშიტ, რჩურკვდვრყეიტ, ახა
 ურთ რუგუხმაა ბკვდამ, იზგულაშიოდამ. იმფსიტ აბუ
 იაიქუხეიტ, უაჰა ეგადრგემხეიტ.

აპ დნეჭულან დციეიტ იმვანა, თენი, ციგდარაკ
 ზემუმ აძიე იეიფშო იხე ფხაძანე.

დახაქმნიეცებ იქეთაქუა ეიმლო იქუნეისიეიტ.

კარში დეზგომ არფარცია კუმშო რაყარა ინეყუა-
 ხდანე შებჟონეკ შიშერა ბზიაკ აქთე ილჩაქეიწიეიტ რეფსე
 რშარაბე. კარშიგაე აჩოე დააქურხენ აშიშერაქთე დნა-
 დერეიეიტ.

კარში დეზგომ არფარცია ირულაბ, შრენ ბახა-
 ძებ — სარა აბაანდავე დესქათშალაპ, შიარა ზეგაე
 შიეციაქუა! — ანიჰია იაათსა იყაბ ზეგაე ნეშთალანე
 იციეიტ. — კარშიგაე დეციეიტ.

კარში იწერყა ითაბ აშიყუ აათიხენ დაზუაფშოუა
 იკენ შრენ. აფხაარა აუიღერზოუაბ, ამალა იკენ.

— ჰაი, აფხაარა ზღერუანდაბ, არი იანუ ეილუხ-
 კარენ, ნას იციგალოუ აკე აკუბარ კარში დეზნასწა-
 რენ, სარგაე ნაყ სეზნალარენ, აბრი ეიფშო არფეს
 ბზია, უი ალა დისთარემებტ, — შოიჰიომ, თერქუაე
 გუჟე დაქუტთანე დაარევალტ. აშიშერაქთე აუაა
 შოტიაბ ანიბა, დელჩაქეიწენ აშიშერაქთე დლატეიეიტ.

ეგაერთ ზეგაე ჯციან. შრენი იარეი შოეიციაეიომბ,
 ათერქუა აწარა ზმაბ აძიე შოიაკუმ იღერტ შრენ.
 აბლდააჰია კარში იწერყა ითეგანე იიკებ აქმაად ნეი-
 ირკენ დაირფეიეიტ. უბასგაე ანენ:

— აჰკუაეი, აბრი არფეს იბეზნარგო, დეშოებბა-
 ლაკაწიყდა უბრი აუნა იახემგაკუა აჰთერფარცია
 იაჰა ბზია ზეგურა ბგო დრეთ, დერშააიეიტ, დეიქოერ-
 ყდყდააიეიტ ბარა იშოებბო, ნას აქუაბ დელთაენე დეჟინე
 დნაგანე აღგაელ მეცხე იქონე დთაენე ბარა იშოებბო
 ანეში ეიმაფსანე ირკუაჰააიეიტ, — ჰია.

შრენი ათერქუეი ნეიციეიეიან, კარში იცებ აქმაად
 წიანხე, დაჩაეკ რვიტ აბას ანწანე:

— აჰკუაეი, აბრი აშიყუ ბეუ არფეს დაარაძა
 არფეს ბზიადაკ იოუბ, იფშორა ისახდა. უაყა დან-

ნარგალაკა ბარგაღ დებბაპ დბეიფშოროუ, მკცხუდა იფშოროუ აძიე იოუპ, ეილყდაკ იოუპ. დაფერტნე აპამამ აქუე დნაგანუ დკუაბა-დუშუე, მათია ბზილა დეილაპიანუ ზედა დპამამ ჰაფჰა დით, უი იწკდეს ეილდებ, ჰადლამ ილუქუნაგახაშუაბ სტიულაქუე დსემბეიტ... დაარა აჩარა დუგაღ ეიუ; სარა ლასსე სებ-ხენჰიუამ, — ჰია.

აბრი ეიფშო ზნებ აქდაად კარში იწერყა ინთარ-წან, ათერქუა დენიჰეილანუ დცეიტ.

შრენ ივებცია ააირქუხან, იცკაკენ კარში დრე-მანუ აპთნეჰა იცეიტ. უაყა დანხნარგაბ, აპკუაეი ილდერბეიტ კარში იწერყა ითაბ აქდაად, აპ იბზააი-თიიტ, — ჰია.

არი ეიფშო აშიყუ ილბაბ აპკუაეი ლეფსე ლეხ-ნანეიტ, ილგუამფხეიტ, ახა ილკებ. აპ იშოჩიბაბ დემნეჰუარ ფეიფშოციაგა ლაუან; დიშერგაღ ყალა-რენ „იპიატიე“ ნალმეგდარ. დწიუეიტ-დხიტ, ახა უი ზლალეზჰუართაბ.

— აბლდააპია დფერტნე, დკუაბანუ დნაგანუ მათია ბზილა დეილაშიპია! — ჰია რალჰიეიტ ლაპთერფარ. აბლდააპია ირალჰიაბ ზეგა ყარწეიტ. ადერკუაუბა ჩარან, კარში აპ იფჰა დითანუ ამჰარანდუ დრეშოიტ. მჩებჰეკ ჩარან. ნას აქილარქუა ეიმეწნე იცეიტ.

კარში აპთნე დანანეჰეიტ. კარში არი ეიფშო აუაუ დურა იოუბ უამაშია იბონ. აბრაყა განგააშორაკ შოჰყალაბ იდერტ, ახა ზლა იყალაბ, იშოჰყალაბ, იბზეყალაბ იხშოჰუ აბცომებტ. აპ დანააილაკა იპია-რებეიშ ჰია, ისბიურებეიშ ჰია დშიო-დერაპაუა დეყან.

დუკ მერწეკუა აპ დხენჰინუ აპთნე ააიგუარა იყაბ აქეთაქუა დაარელალტ. ამჰან იააიფელლო ზეგაღ იფჰა ანასეფ ილოუბ იდერნეჰიალონ. არი ზმანანაბ იხშოჰუ აბცომებტ, დრებწაარცგაღ ითახემებტ, იგუ იალსშო აკე იაჰარჰია დშიანუ. ამალა იხალა იბბეიტ, აბრაყა

კარში განგმანშორაკ ჰბიუბარ ყალაპ ჰია. ანაჲ სენსული
საბაგორთისა
იბიუშობგმე ძებნე იმან, ეიჰარაკ აჰკუაჲი ლზე დგუა-
ნე ღეყან. აჰკუაჲიგმე დგუაანე ღეყან.

აჰ დააუეიტ ჰია კარში იანიაჰა იფჰიუს ღიმიანე
აჰ ღებუნაბ აჰთნე აიგუარა ხან ღუკ გღლან ღცან
უბრა ღეუნალტ.

აჰ დააიტ დგმეფსემკუა დგმეზბამკუა. დააჩუ-
ჲიწენ აჰთნე დნუნალანე აბღააჰია აჰკუაჲი დააღუ-
ხმან — იყაბწაბეი, ჰბებშბეი ჰაძღაბ ღებბთადა? — ჰია
ღღებწააიტ, ამცა ეიფუშ დეიბაკუა.

— სარა საკუმ, ანა უარა უოუბ ჰაბშე, — ლჰიან
კარში იცებ აშეყუ ააცეზგანე იღვრბეიტ. აჰ არი
აშეყუ ანიბა იმალა ირბიზშმუა დააქუბჲეიტ.

ნას ხუქეკ ირბაიყაჲსან კარში დააბგაბ შრენგმე
ღნარულაწანე დაარუფხმან: — აბრი ეიფუშ აშეყუ
კარში იცებწადა? — ჰია ღრებწააიტ.

შრენ დააცააჲიან: — ჰარა კარში ღჰამანე ხუახა
ხუმშუ ამჰა ჰაქუნ. უახზლა ხუქეკ ჰმეციარ ზეყალო-
მებტ ჰაციონ, ჩუნლა აანწასრადა ამჰა ჰაქუნ. უარა
იცუწაბ ანავს აძიგმე შიყუ იციმწეიტ, — იჰიეიტ.
ეგმერთგმე ეიკჰჰაკნე აბას რჰიეიტ:

— შიარა ამჰა შინათხმა-ააფხმო შინამექუმ კარში
იშიყუ იწერყა ითაბ აძი ღარფხმანე იითაბებ ანიწა-
ბააპ! აბრი სარა ახმემძლ იბგაბ სბერგა შიარა შიოლუპ! —
იჰიან ღენრუქუციყეიტ. ღარგმე იძეძო იააილაგღლტ.

— ახმემძლ შოუსშიერგაბ ეიფუშ შიარა შინაპალა
ისხეშიბროლუპ! კარში უახაწიყდა ინახემგაკუა ღეში-
შეროლუპ, — ჰია რეიჰიეიტ.

— იბბიოლუპ, იააუგუშარი, დაჰშეპ, — რჰიეიტ
შრენ ივებციეი იარეი.

— უს ანშიელშიერშუა დაარა იბბიოლუპ. ანა აუნე
ღშიემშენ, აუნე ღნაციებარაშია ღგანე ღეშიშე. იბბან
შიჰიოზბარ, იარგმე აბჯარლა დეიბუთოლუპ, იხე ღაცი-

შიორი აბე, ნასგამ არფარციაქუაგამ იარა, იაიგუა
 იმოუბ, ამაშიერ შიღლიბახერ ყალაპ, — იჭიეღი

შრენ დააციაჟიან: — კარში ესე შექმთან, ცქმა ილა-
 შაანძა, ალაშცარა ირალაკენ, აძეხა აქოუ დცანე
 ირთიკუბალორი; აძეხა ჰნახავარ, უი აკუნორი, უა
 დაჭშეიტი. აშარა კერ შაგუე ახსბეჭქუა ანუაჰა,
 კარში დაჭშიტი აუბ, — იჭიეიტი.

— სარა სძერუეიტი, აშიაქი ბეჭქუა შაასაჰა-
 ლაკა სარა უახა სშიეზნიეიეიტი, სარა სხალა, სებ-
 ლალა დეზბაროუპ დშოეშიშეზ, — იჭიეიტი აჰ.

აბრი ეიფეშო აჟია ააიმერდან შრენ ივებციეი ია-
 რეი აჰთნე იდოელწნე იცეიტი.

აუხა იანაახულა შრენ მადლა კარში იქოუ დნეინ:
 — უაწიე ჩოკუბარა ჰია აძეხა ახა უმცან, უახა აუაა
 აძეხა იახავანე იტოიტი, უშოერბალაკა ურშეიტი. —
 ჰია იეიჰიან, იგუ ირანიირწეიტი. ნას დნაირტიან იარა
 კარში აბესი ანესი ჰია ირფხაძო, აჯმანჩა იფჰიესი
 იარეი, იარა იშოიბემ იშოიანემ; უი აჯმანჩა აცხე-
 ბჟონ აბნა აგუთანე ამაშიეკუან დლაჰიანე აწლა ამა-
 ხუ დეხშნე დშოიბან; იარა, კარში, იაბწიყმა იან-
 წიყმა ახაჯნოზ აქეთა ახად იეიჭიეიტი; რეხადი რეჟი-
 ლოეი იეიჭიეიტი. აბნაქოუ დშოაარგამ, დბაარგამ, დეხ-
 დერყმაბ ბეგამ იციემძაკუა იეიჭიეიტი.

კარში დშიან, დძეძო დალაგოეიტი. დეზნალარგამ
 ციგმა იმბო დაყალოეიტი, ახა შრენ — მეშოკე, ვეშოშ
 რაყარა უბნამლაკუა უს უგუ ურწანნე უყაბ უაბჯარი
 უარეი ურწეიქურშიანე, იააცეგმარახარგამ იუცხრაა-
 შაგამ არფარციაკ რხოიანე უაიგუარა იუმაბ, —
 იჭიან დნექულანე დციეიტი შრენ აძეხა ახა დახავა-
 რაცე.

უაყა დახანეიმ ივებცია ნეიხან, უაყა იტიან.
 შრენ ივებცია დნარულატიან შაანძა იქაფშონ,
 კარში დეშოხეილაკა დერშრაცე. აბარ აციელაშარა

იალაგური, კარში დღობომ. აბარ იჩუკუბარა ამჟამად
 იახუფი, იარა დეყამ. აბრი ზეგამ უამაშიაბობ
 იტიან. აჰგამ იციშიო იალაგური, დეჟიბეიტი, ანა
 დშიემშიტი ჰია იაქუირძირჰია იშიონ.

უბრი აუნა აჰ დმეციაძაკუა იხეიგური. დძრ-
 ვუნან აშიაქექუა ანბათყდარიშ ჰია.

შიაქე ბეჟ ანიმაჰაძა, აციელაშთარახე ინეიუა
 იანალაგა, აჰ დხუცუა დახდრიაზ უს იგუ იანა-
 გური:— მა აძებ დუკ დახამჰაძეიტი, მამზარგამ დღრ-
 ბეიტი, ანა დრემშიტი.— ჰია. აძერჰია იხან დღუბან
 აძებ ანე იქუენეიხური. აჰკუაჟი — უმცან, ალაშ-
 ცარახა, მაშიერლა, კარში იაკუუ ჯშა ურემშაიტი,—
 შოლჰიომ. აძებ ააიგუა დანნი, შრენ იკუბცია რგუ
 რჩანნიწეიტი ეიცხესრატე. დშოუჟებ ეილერკაარა-
 ტია რაიგუა დანაი, აყუყუაჰია ინეიცხესუნ დემნე
 დენკარეტი. იფსე თოუ ითამუ ჰია ეიბარუნე ინეინე
 იანენიხუაფშა, კარში დაბაყო, აჰ ნაჰარბეი დეხყა
 დემნე დკაჟუბ.— აი, ასირ ყალური! — რჰიან ზეგამ
 ააილაკური.

იყარწანოუაზი, კარში დიხშალანე აჰ ნაჰარბეი
 დღრშიტი.

აბრაყა აჰკუაჟიგამ ეგამღემჰიეიტი, იბან უჰიარ,
 აბას ამაშიერ შოინდუაბ ლარა ილდღრუნან ბაა, ანა
 ლჰიარბეი ხაიწეიტი.

აბრაყა იყალაშ აწაბერგ შრენ იდა უაკე იბდღ-
 რუამეტი, „შთარნახესგამ უაკე იბდღრშთამ“.

აჰ დანდესე იაჰრა ეიმაკრადა იმაჰი კარში დახა-
 გულარ აკუნ ბაკუნლა, ანა აჰკუაჟი აბრი ბზია ილემ-
 ბეიტი. კარში უეიბგამ კერ ბდღრუაბ, კერ ბელშოლბ
 აუაა იარა იახე იიაიგონ, ამჩრა იარა იგური...

აჰკუაჟი, ლექუნაგაა ნალეთანე, დაჩთა ქალაქეკ
 აქოღ დირტიეიტი, იარა აჰრა დნახაგელტ.

დუკ მერწყეა იმაქემეა აუაა ააშთენე დცვიტ
 ფასა აბეს ჰია იიფხადომ აჯმანჩა იახა. უაყა დცვიტ
 დეიტ, იფულოფიტ, იფსნე იბზანაბ აძიე იეიფშე დფ-
 ხადანე. ურთ რგურლდარა ჰიააკ ამანე იყამებტ.

ურთ ააშთენე ზეგდე ეიმანე, აბრაყა შრენგდე
 დრელოუპ, იაბწიყა იახა იცვიტ.

უაყა იახანეიბ — შიფა იფსე თოუპ შიბარა დაა-
 უეიტ, — ჰია ადერრა ანროუ, უამაშია ირბეიტ. უი
 დფუსხეიტ ჰია იყან დერშინხან, დერჯაბახან, — დარ-
 გდე დაარა იაჟინხან. აბა არი ეიფშე ანერბა ურთ
 რგურლდარა წვაკ ამამებტ... დარა რაჰასაბ ალა ჩარა
 იბერუიტ, ჟირა იბერუიტ.

აშთახა ათაჰმადაცია, იაბი იანი, ნასგდე აუასა-
 ხჩა, იარა დეიქუბზერნაბ, დზააძაბ იფჰიესი იარეი
 ააშთიხენ იაჰთნეყა იგან, იფსაანძა ქმაძლა, ინირ-
 ხეიტ.

იარა იაჰრა დაარა ბზია ინეყუეიგონ, აჟილარ
 უაჟწას დერხელაფშოუან, ზალემდარაკ აძიე იმეხაჟა
 იუააჟილარგდე — იაჰრა დმაცააიტ, — ჰია ინეჰიარა
 იაქოუნ.

48. ხვეიშხია.

ოყან ხვეიშხია. ართ აიშხია რაბგდღ დეყან. ჩინაკ აიშხია ახვკგდღ ეიქუშიანღ იშხტიაბ, რაბ აკრღ ააწუანღ იციღძმაბ ჟიკღ აძბახუ რეიპიეიტ.

რაბ იაჟია ჰიანღ დაალგონღ იქკუნ ეიპაბღ დვაწყდან — ჰაჟი ზგაბ უავ კმაქოუბ, — იპიეიტ. არი იაჟია დაალგონღ აგუბქანღტი დვაგღლან: — დკმაქოზარ დღუავაფშუბ, — იპიეიტ.

ართ რაჟია იაალგონღ აიწბღ დვაწყდან: — დკმაქონღ დაფშეზარ, ილა აგუ ღროუბ იპიეიტ.

არი აშთახდარაბ იქკუნცია უს რეიპიეიტ: — დად, სექკუნცია, შიაჟია ზლუეიქუშიან ალა იშიზრწაბღ-რგღრ, ნას შიარა შიბღ აციგდა ზგუ ითაკნ იშიშთალაბ, შიარა შიქოღ აკგდღ ილშოომ. შიცა, დად, შთა, შიემვა შიქქულ! — იპიან რემუნღბა რეთანღ ამვა იქუიწეიტ.

იცო, იცო იშხნიეიუაბ, დარა იზღრპიაბ იეიფშოზბ ნხაკკ, ბნაკ აქოღ ამქოღ შოღლოიხოუაბ ინიდგღლტ. აიშხია რეიპაბღ უს იპიეიტ: — აბრი იოუბ ჰაჟი ზმაბ

დღეშიკ! — ჰია. იშოიჰიაბ ვიფშო, იაშცია ადრუჰაჰა
 იაიისნუ დრკოიტ. ანხავუ — იშითახუზეი, — ჰია იშცია
 დანრაზწა: — აქოტი ქოკ ჰცოდხმან იზგაბ უარა უოლუბ,
 იჰაუთაროლუბ, მამზარ უაჰშუეიტ, — რჰიეიტ აიშცია.

ანხავუ დღრშუაშია ანიბა, რეგუშო-მშოა ჰიანუ აქე-
 თან ძბავუკ დეყან იზიგოეიტ. აუს ძბავ იზზნეიბ
 იარჰიეიტ, ახა რუს ძბაშა ანიბამთა, დაალაგან პატრ-
 ქალკ მამალა ასტოლ აქოუ აჯამ იწახეიკეიტ; არი
 აშთახა აიშცია დაარუფხმან უს რეიჰიეიტ: — შიარა
 შიუს ხერხართა სზათომ, აბრი აჯამ იწახეიკეიტ შიბეილ-
 მკაარ. ეილუშოკაარ შიეჟი ზგაბ დეჟიდღრწიყეიტ, და-
 ჩხა ქოკგამ ადღრგელანუ იეიგოიტ. იშბეიმღრღერ
 ქოკ შისერშოიიტ, — ჰია.

აიშციაგამ ირთახეზ უი აკუნ. რეზნეიკეიტ ას-
 ტოლ იააკუშთანუ ილაგელტ. აიშცია რეიჰაბუ დააგ-
 ლან უს იჰიეიტ: — აბრი აჯამ, იწახეიკეიტ კუმეელუბ, —
 ჰია.

აგუბეანტი უს იჰიეიტ: — იკუმეელზარ ივაჟუბ, —
 ჰია.

აიწბე უს იჰიეიტ: — იკუმეელნუ ივაჟუბარ, პატრ-
 ქალუბ, — ჰია.

ამბავ არი დაარა იაიციემლახეიიტ, ახა იიკუბი.
 აიშცია რეჟი დაჩხა ქოკგამ ნადღრგელანუ ინრითან
 ირემა რეხეყა იცეიტ.

მეწეილი მამბე...
 ტოლუფამ...
 მამ ზღმ მლოი იბა — ტიფია მუ ვამბეიტ ბეწიბ

49. ჰეჯა აიშხია.

ჰეჯა ჰეჯა აფაცია იმან. აჰ დანდესე აშთახმ იფაცია აკრამთა ეიკოუნ. ახა ნას აიკოუნრახმ რხე დერხან, ირემაზ რმაზარა ზეგდე რშეიტი, ლუკოი უარჰალკოი რედა. ურთ რყნე იანაიი ეიმარკოიტი. იზბან აკუზარ ალუ არდდარახმ იურგდაჟერ ჭატიეს იუთახეუ ზეგდე აკოუნუან, არემაარახმ იურგდაჟერ ანდე ზაყა უთახეუ აანაშთუან. აუარჰალ, აჰე, აუარჰალ! ანუჰიალაკა, უშთეხნე იანდუთახეუ უაგონ.

ალუი აუარჰალოი შეიმაკოუაზ უაჰ ყუშოკ დიასნე დეშოკოზ დრეჰეშეიტი.— ეიმაშეკოუაზი?— ჰია დანრაზწაა— აუარჰალოი ალუი ეიმაჰკოუეიტი,— რჰიეიტი.— ნას ეიკეშიემშოუეი, — ანიჰია.— მამოუ, იაჰ-ზეიკშოომ, იზბან აკუზარ, ალუ არდდარახმ იურგდაჟერ ჭატიეს იუთახეუ ზეგდე აკოუნუეიტი, არემაარახმ იურგდაჟერ ზაყა უთახეუ ანდე უნათოიტი; აუარჰალ სგა ანუჰიალაკა უაგოიტი, — რჰიეიტი აიშცია.

50. ამაზრაცხვარი ანკდრეს ავჯუა გზინა ღეიღღავ.

ღეიღღავი იგუარაბეჭუ ჩაქილა ფუტუკ შუკაფსაბ იბეიტ. ალღგაქი ითაკუაქი უს ლოფიჰიფეიტ:— აბრი აჩა ფუთ იკაფსოუ ამცაქუ იტქნუ, ნას იბუმა ბცანუ ილაგანუ ჩანახკ აბნა აქალმეშ ალხ, ნას უი აქალმეშ სარა აჰ იახხ იხემანუ თაარა სცოიტ,— ჰია.

ათაკუაქი ალღგაქი ილოფიჰიბაბ ნალღგძეიტ. ითაკუაქი იბუჯალწაბ აქალმეშ ააშთეხნუ აჰ იბიგფოიტ. აჰ ალღგაქი რეცჰა დშოითააბ ანიბა— უფსუ ახმენძათოუ უხუ ალანეჟუგა,— იჰიან მაკუანკ აბნა ახმე იითეიტ.

ალღგაქი ახმე ანიოუ დგურღმაწია იმა ივნეყა დდიქულოფეიტ; ამუა დქუნუ დშოინეიუაბ დაათსან ჯარა დლატიეიტ.

ალღგაქი დანმტობაბ არფესკ ჩოულა დააიდგვლან— უაბაცოი, უაგმაბანტიააუეი, დად?— ჰია დიბწააიტ.

ლყებ აალუმხნე იმა დეშხნეიუბ თჳიბზბაკ კუტუტ
 ლმა დშოააიუბ დნალფელტ. აფჳიბზბა — უყყბი ჳიბა
 ზო აგარა ულშოომ, თაჳმადაკ უოუპ, სკუტუ უსთაპ
 უყებ სეთ, აგარაგდუ ეიჳა იმანშიალოუპ, — ჳია იალ-
 ჳიეიტ.

ათაჳმადა არიგდუ დლქუშოაჳათხან ლკუტუ
 აალუმხნე იმა ამჳა დქუტუტ.

დეშხნეიუბ აჳიუ ეიმაა კუტუტუაკ იმლწრაწანუ
 დეშხნეიუბ დნეიფელტ. — არი აკუტუტ იალაუბოუბეი,
 ეიმაა უშაჳამეი, სეიმააქუა უსთაპ ისეთ! — იჳიეიტ
 აიმააქუა ნაბგობ.

ალგგაჳი არი იიჳიბგდუ მაპ ახეიჳიბააიტ. იკუტუ
 ნაითანუ ეიმააქუა იმხნუ დეშხნეიუბ შიშერკ დნუწა-
 ტიან ისუშასწორიტ ჳია დალაგჳეიტ, ახა იშამლტ.
 არი დეშოტიაბ ახუქუ-მქუ თეიკუ დაიდგელტ. ახუქუ-
 მქუ თეიკუ — ათაჳმადა, იუხაბი, უბაჳყაბ? — იჳიან დიბ-
 წააიტ. ათაჳმადა დანდჳყაბ დბქუშოაქუაბ ზეგდუ არი
 იფელაბ იეიჳიეიტ. — უეიმაა უშალაგუშომ, უი აწკეს
 სარა ისუთარ გურკ უსთაპ, უთაკუაჳი ილბუგარ
 იააუჯღლშაპ, — იჳიეიტ.

— ეგდაუწაბზერგემ, — იჳიან ათაჳმადა ეიმააქუა
 აგურ აბუ იაბიფსაბზენ იგურ იაფზბა იკუშჳიუ ინა-
 ლოეიწან, იკნჳყა დდიქუტუტ. დეშხნეიუბ დანააფსა
 შიშერკ, აშაც შთაშშუ იახდჳყაბ დნუწატეიტ. ათაჳ-
 მადა იფსუ ანიშა დგბგლან იგურ ააიფშოაან იმბეიტ.
 აშაც აჳიჳიბაჳია დელალანუ იშოიფშოააუაბ აჳაკ დააი-
 დგელტ. — უბუშოთოუბეი, დად? — ჳია დიბწააიტ ათაჳ-
 მადა.

ათაჳმადა დბქუშოაქუაბ ზეგდუ აჳ იეიჳიეიტ. —
 ჳაი, უანაჯალბეიტ მაკუანუკ აზნა ახდუ ბაშოა იშობა-
 უციბუდ, უანხნეიუბ უთაკუაჳიგდუ აკნჳყა უნალუშთშოა-
 ნეი, — იჳიეიტ აჳ. — ალგგაჳი, სთაკუაჳი სგბქუშოაქუაბ

რბე აკგდჷ სალჰიომ, ამალა ლარგდჷ სარგდჷ მალღჷ
იაჰციჷძტ აკუმზარ, — იჰიეიტ.

— აკგრ შობაუალღმჰიომ, მაზარაკ ჯრძნე უა-
უეიტეი, — იჰიეიტ აჰ.

— მავ, აკგდჷ სალჰიომ, — იჰიეიტ ალღგაჷი.

— სუეისოიტ, დუბმღუააუაზარ ში-ნეზჰჷ მათ
შოუსთო, — იჰიეიტ აჰ. — ალღგაჷი — იბზიოლუა, — იჰიან
ეიმაწე ათაჰმადა დახმენზობ იცეიტ. იანმენებ ალღ-
გაჷი ითაკუაჷი ლახმ დლუეიტ, აჰ ააწრა დავაგ-
ლანე დღჯრჷუან.

ალღგაჷი იფჰიეზ ლჷჷ დანლუეი, — ბეშობაჷოუ,
ბეფსჷ თანე ბეჷოლუმა? — ჰია დღღზწააიტ. — სარა სე-
ჷოლუა, ახა უარა უშობაჷოუ, უანმცაბ აჰ იუითაბი? —
ჰია დიბწააიტ ათაკუაჷი.

ალღგაჷი, აჰ მაკუნე აზნა ახმე შოიითაბ, ამჷახმ
არახუ რბე იფსახჷუა ეითაფსახჷუა დშობააუაბ აწე-
ხჷტიანდა იაუბ იგურგდჷ შოციჷძტ აზარგდა ბეგდჷ
ითაკუაჷი ილუეიჰიეიტ.

— ახმე უზააგარ ბზიგუშან, ჰაფსჷ ახმენდათაბ
ჰნეჷუნაგონ, ახა იანამუხგდჷ უარა უფსჷ თანე უა-
ზააიტ, — ლჰიეიტ ათაკუაჷი.

არი ბაჰაბ ააწრა იგღლაბ აჰ, იაჰაბ ჯაშო ალღ-
გაჷი იკჷ დაიან ში-ნეზჰჷ მათ ნაითანე დნეჷლანე
დციეიტ.

აშინეზჰჷ მათ ალღგაჷი ითაკუაჷი აჰ აისარაბე
ირითაბ რეფსჷ ახმენდათაბ ჰდაჰლა ინეჷუნაგოეიტ

51. აგაძარეი აყუბურეი.

ღეყან თჳიჲს ეიბაჲ. ილჳმან თჳაჲთი თჳაჲჲო. აფჳიჲს' ეიბა ლთჳა ჩონაჲ მჳურააგარაჲჲია აბნახჲ დცეირტ. აჲკუნ დხენჳინჲ დანანჲ იანი იაჳიშეი რგუჲ ჳჳდჳაჲ იანალაგა, აჲჲაგაგჲ ეივაიანჲ იცეირტ. უი ამთაბჲ აგულარა ინნობ ჳგუჲ ჳჳდჳაჲჲ აძიჲ ბაშა აწჲჲჲ ჳია დხესიტ. ახჲ ითჳაბ შაბაიუაბ ანი აფჳაი ახეივაიბ აფჳა ლჳშთახჲ ინკაშეირტ.

ახჲ ითჳაბ აფჳა ლჳშთახჲ იშჳკაშიაბ ანჲლბა არწიააჲჲია აჳიჳიარა დალაგჳეირტ ან.— ნან, იყალაბჲეი, ბჲერჳიჳიოზეი?— ჳია დლანწააიტ ლთჳა.

ან უს ლჳიეირტ:— ნან, სბერჳიჳიო ბაკუბჲეი, ბჲმბოი, ბარა ხაწა ბცანჲ ბჲხშარეი ბარეი შეიწაჲჲჲ, ბხუჳჳჲ ბჲშთახჲ იშთაწანჲ შიშჳშთოჲუ აბას შიხნდჲრ, ბხუჳჳჲუ ახჲ რაახანჲ იმჳსუაბი,— ჳია.

— არი იაშოჲუჲ, — ლჳიან აფჳაგაგჲ არწიააჲჲია აჳიჳიარა დალაგჳეირტ. აჳიჳიბჲე ბაჳაბ აგულაციბ ეიბეირტ.

იყალაბ ეილჳრკაანჲ, იაიბ აგულაციბაგაგჲ იწიჲუაბ ირჲცწიჲუა იალაგჳეირტ.

უი ამთაბჲ აფჳიჲს ეიბა ლთჳა აბნახჲტი დშააჲუაბ აჳიჳიბჲე ანიბა დჲჲენ დააკლსტ.

ამითა დანაათალა იწიქუაბ აგულაცია დრამ-
წააიტ: — იზაკუბეი, იშოზმბეი? — ჰია. იყალაბ ჰარგამ
იჰანდრუამ, უანი უაჰიშეი წიქუა იანააბა ჰარგამ
აწიქუარა ჰალაგფეიტ, — რჰიეიტ აგულაცია ეიბან
იგელაქუაბ.

აქკუნ იყალაქუაბ ანეილოკაა ბეგამ დაარულა-
გლან: — სანი საჰიშეი რუწკამს იგაძოუ აუაა ბბანდა
სხენჰიუამ, — ჰია რეიჰიეიტ.

აქკუნ იაჟია დშაალგამ ეიფშფიყმა დდიქუ-
ლფეიტ ნეყუარა.

აქკუნ ამჟა დანელანე დშონეიუაბ დანძერკ, ია-
ჰაიტ: უახა-სახაჰია ბეჟქუაკ. იყალაბ ეილთირგარაც
აუაა რაცია რებჟე ანამგობ დნეიტ.

დნაფშოზმარ არახუქუა ალღლურა რექუგალარა
იშოაქოზბ იბეიტ.

— იყაშიწო ბაკუბეი? — ჰია დანრეზწაა, უს იარ-
ჰიეიტ: — ჰარახუ ჯეკადარა ინწიოიტ, აჯეკა ალღლუ-
რა იქუფსოუ ინგალანე ირქოაჰწარაც მთახუბ, — ჰია.

— არახუ ალღლურა იბხაეიგალო, აჯეკა ლბაა-
განე არახუ ადიეკოუ იშოჟოუ ირქოაშიწარაუბეი! —
იჰიეიტ ანეყუაკ.

დარგამ ანაზხუც ეილერკააიტ აჯეკა ლბააგანე
არახუ რქოაწარა ეიჰა იშოჟმარიაბ.

— იიაშოლუბ, — რჰიან ჯეშატეის იყარწეიტ, აბრი
აყარა ზლოეილუკაბეი ჰია.

ანეყუაკ იიბაბ ჯეშატეის იყაწანე დნარფერწიტ,
ანკეს იჯაშატეი ბბობარ ჰია. დშონეიუაბ წიქუაბეჟკ
იაჰაიტ.

ანეყუაკ აწიქუაბე ახიაჰაუაბ ანამ იხე რხანე დდი-
ქულფეიტ.

იანამწიქუაბ დანნიე — იფსე დებუსთა? — ჰია იფ-
ლამ აძოე დიაბწააიტ.

52. აბაძარა რუმპაროუკ.

ჩონაკ ხაწაკ იფჰიესი იარეი რუკუნე იშტრიაბ რგუ ქულდჷუ იალაგჷეიტ.— იშტჷააურეი ბარა? ჰგუ ქულდჷეიტ, მა ქკუნაკ დჰამანე ჰგუ ირქუზომ, — იჰიეიტ ახაწა.— უაი „ჰაფხმა ქუზბთუა“ ყაჰწაპ! — ლჰიეიტ აფჰიეს.— იბზიოუბ, — იჰიან იყარწეიტ „ჰაფხმა ქუზბთუა“. არი ზმანოუ რეუა აფხმა იციაჷიო დაწანოიტ აუბ, იაწახუაგამ ანულოფაბე აჰიარაქუა რააცარა უალს იქურწეიტ.

ფუტე ანწე იფჰიეს დციეიტ აგულარა.

იარა, ჯარა სცარგამ სციაჷიომ, უი აწკამეს არა სეყაბააიტ იჰიან ავნე დტიან.

კუჯა ასასცია ჩოლა იგუარა იაათალტ. ახა ბაყა დდიელმწრა, იჩურფსხე დტიეიტ.— ო, აფშიმა! — ჰია რებეჷ ანდერგა, აშმეჰია დუკდიელწენ, დუაუადა დენრდგელტ.— მშუბზია! — რჰიან ქოიმიტიტ.— იუნახეი, უდაგუომა? — რჰიან, ახა ბაყა აკე იმჰიარებ, იჩუეი-

ქართული
ლიბრერი

ხარფსნე დგგლოუპ. ანს რჰიეიტ, ას რჰიეიტ, ახა
 აუქორითნოუაბ. რუადი იყამჩალა აპყავ-აპყავ ჰია
 ტიე-ხენტი დღღორისტ, ახა ჭორითუამ.

ნას ისუაბ დღღორეიწუნ, იაჰიეზბა აათეხნე იფაწა
 აბჟა ისეიტ, იზღემჰაკგდე აახეიწიეიტ, ახა ყტ
 იმჰიეიტ, დეზბადა დგგლოუპ.

უს, ასასცია იააიბ ნეჭუნე იცეიტ. იარგდე იღემჰა
 აშაყუადა ახაშუ დნეინე ავნე დღღორეიტ.

— ხულოეიტ. ახულოფაბე იფჰიეს აში დანაახეწ,
 ლხაწა დენიხუაფშოზბარ, იღემჰა ზერყუდაა დტიოუპ,
 აშა იქრაშიე.— უნან! უარგდე სარგდე ჰაფსუნდაბ,
 იუხაბეი? — ლჰიან დვეინეჰიჰიეიტ. — ოჰოჰოუ! ოჰოჰოუ!
 ბაწახეიტ, ბაწახეიტ, ბცანე აჰიარქუა ააცე შთა! —
 იჰიეიტ ლხაწა გადა-რეცჰა.

53. აგაძარა იახყდაზ.

ღუჲან ფჷიჲსკ, კაც ჰია. ზნ, კაც ჩუან დუკ ალა აბესთა შოჲლუაზ აჩუან დთაჰაიტ. ლჷჷჷჷჷჷჷ ანრაჰა აგულა ჰისაქუა ეიბარჲჲნე იააიტ. აჩუან დეშოთაჲჷჷ ანერბა, რძღქუა ციფფუა აჷჷჷჷარა იალაგჷჷჷჷ.

აჷჷჷჷჷჷჷ ანაჰა ალაჰია ფჷრნე იააიტ; იყალაზ ანაჰა გურჷვალა იფსიტ. უი აამთაზ იარაზნაკალა აბგა-ხუქჷ ააკლსტ; ალაჰი ფსნე იანაბა, იარეკჷჷჷჷჷჷჷ, აგუ იშოალსტ უაჲჷ ინარდჷრრაკჷ აწეხუა ხნაწიეიტ.

უი იაჰაიტ აუარბაჲჷ. იზაანაგან ალაქუა თნახტ-ნას ამაწუჲჷ ფჷიჲს დააიტ. არეკჷჷჷჷჷჷ იყალაზ ზეგმე ანელბა, ილკჷ: აჩანაზ, აცისა ზეგმე ფეხნაა იქულწიეიტ.

უი აამთაზ ახეში დააკლფშონე ილბეიტ აჷკუაჲჷ ფჷიჲს. იყალაზ ანეილჷლკაა ლეგჷჷჷჷჷჷჷ მათიაქუა ზეგმე: ახეზაქუა, აციაართაქუა, ახჩქუა დიელგანე ილბლჷჷ.

უი იბეიტ აჷ. აჷკუაჲჷ იყალაზ ზეგმე იალჷიეიტ. აჷ,—არი ზაჰა სარა სოჲჷმა,—იჷიან, იაჷია აათეხნე იუანზად დაარეღალან ზეგმე ყუაყუანე იკაიეიტ.

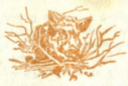
იყალბ ზეგდ იაჰაიტ აჰ ტიეს იმაზ ანხავ. — შიეიჰა იგაძოუ დეზბანდა სეშიფერწნე სციოიტ
 იჰიან დციეიტ იხე ანდენახაბ.

დცო, დცო დეშენეიუაბ ფსეჟურაკ ანდჟყაბ დაქუ-
 შიეიტ. ილახე ვიქუწიანუ ათოუბეთ დნადგელტ. დან-
 ფშუ დააჟოუეიტ ჰია ათოუბეთ ითაწიანე აფჰიეს ირ-
 ძოუ ლეფსე თოუბ.— არი ლეფსე შოთოუ დეჟეიჟოუა-
 ბეი? — ჰია დანრაბწაა უს რჰიეიტ.— არი აფჰიეზბა
 ლნაპე აფჰალ ითაღწიან იღუბთემსტ. აფჰალ ლნაპე
 შოთოუ დენეჟოომ, უბრი აზოუბ დბააჟოუა, — ჰია.

ანხავე ალაბა რხხა აფჰალ დლასნე იააფიჩოუნ
 აფჰიეზბა ლნაპე აათიხტ.

ზეგდე უამაშია ირბან, დაარა იანგურდმააიტ.

ანხავე ავნეჟა დზუნჰიიტ. უი აშოთახ ისქამენაგდ
 უს იჰიონ: — ვიცია უმბაკუა, ვიღაფე უბდერუამ, — ჰია.

ქართველთა
წიგნების
კავშირი

54. აბზამყუ ილაკუ.

უპიეს ეიბაკ დეყან. უი დღეზან თა ბაწიჲკ, ქღეჲო ჰია. ქღეჲო დაარა დგაძან.

ჩინაკ უარდენლა აფსთახმე დცეიტ. აუარდენ აზნა ამქჲო იმანე დშააიუაბ ამჲან გურკ კარშინე იბეიტ. აგურ ააშთხნე იუარდენ ინაქჲიწან, აჲნე დანააი, იან უს ლჲეიჰიეიტ:—სან, იაზმა გურკ კარშინე იზბან, აუარდენ იაქჲიწანე იზბაბგჲეიტ!—ჰია.—უნან, უან დეფსენდაბ. აგურ რგუ იალაწანე იაარგონეი, აუარდენ იაქჲიწო უბახმოუმა!—ლჰიან ლჲა დიწაყეიტ.—ნან, დაჩხაბნე სგუ ითაბააბ,—იჰიან, დცეიტ აჩხაჯარა.

დშონეიუაბ ლასბაკ კარშინე იბეიტ. ალასბა სგუ იალასწოიტ ჰია იშორიყჲე-მეწჲაბ იციფსიტ.

აჲნე დანააი იან ილჲეიჰიეიტ იყალაბ.—უნან, რეცჰა! ალასბა იაფხმანე იაარგონეი, რგუ იალარ-

წობმა! — ლჰიან, დიწყეიტი. — აჩაბნე აბე სგუ ითაბაბა, — იჰიან, დცეიტი აბნახა.

ქდუეი დეშენეიუაბ ჟაკ იბეიტი. აჟა დაფნაო დანალაგა, აბნა ინგლაშოკუა იცეიტი. დანააი იყალაბ იან ილჟეიჰიეიტი. — უნან, უარა, ანუაშა, აჟა იაფხანე ირკუაბმა, ეიხსნე, მა აიგუში აშკლანე ირშუანიეი! — ლჰიან, დიწყეიტი.

— აჩაბნე აბე სგუ ითაბაბა, — იჰიან, დცეიტი. დეშენეიუაბ ჯოჟუკე აციქუა წაკნე იშოკციალოზბ დენრდგელტი. დეშენეიუაბ ეიფშოწიყმა ეიგუში რეხნა აფჟრჰია აციქუა რუაკე იაგუდიწან, აშაპე ფწიანე ილკაიეტი. — ჰაი, არი დეზნაგადა! — რჰიან დლჟმთაგუა დერკენ იცია დეტიანე დრჟყეიტი.

აუნე დანააი იხმეზ იან ილჟეიჰიეიტი. — უნან, უარა ამეჟადა! ბზია ჟიუააიტი აკუნ იჰიატიეზ! — ლჰიან დიბგუააიტი. — აჩაბნე სგუ ითაბაბა, — იჰიან დცეიტი.

დეშენეიუაბ ფსკე ანეში დეშართოზბ დრჟქუშიეიტი. — უაა ბზია ჟიუიტი! — იჰიან დნარდგელტი. ჰაიტი, ბზია უმბააიტი, ჰაბქოუ უმბოი! — რჰიან იწყემან დფხარწეიტი.

აუნე დანააი, დეჟქუშიაბ იან ილჟეიჰიეიტი. — უნან, უარა აგაძა! უბე უაასუა უნეჟულანე უწიეუარ აკუნეი! — ლჰიან დიწყეიტი.

დაჩა ბნე დეშენეიუაბ ჩარაკე აქოე, იასნე იშოკკუაშოზბ აშოთა დენთალტი. იბთრჟა ააინეზნე ინკაქნე აა-ჰეი-ჰეი ჰია იხე დაასუა დნეჟულტი. — იიუეი, იჟილა ნწიეიტი, დეზციგანდა! — რჰიან იწყემან აშოთა დეტიანე დეფხარწეიტი.

დააინ იან ილჟეიჰიეიტი იხმეზ, უსგამე ნაციწეიტი: — სან ფჰიეზ დესბაბეშგაკუა, სახმტიოჟგამე სგელომ. — ფჰიეზ დუბაბეგოიტი, აგუარფ აბნა ამქოე ეიბუგოზბარ, — ლჰიეიტი იან.

— იბზიოუბ, — იპიან, დალაგვიტ ამქოჯე აბგარბ
 ან დაალაგან თიჯრლუკ ეილაპიანუ ამპარაქოჯე იკქოჯე
 ლჯრგვლტ. ნას უს იალპიეიტ: — ნან, შთა, უაყუწ
 უმქოჯე ააგარა, ფპიეს დუბაანგან ამპარაქოჯე დკდგვ-
 ლოუბ, ანა ხუღფაბუნდა უაბჲ უმნიენ! — ჰია.

ანუღფაბუ ამპარაქოჯე დნიენ დკენუ დანაალგხა,
 ანუარაპია ათიჯრლუ ლოიმწაპაიტ. — სუფპიეს დაბა-
 ყოუ? — ჰია იან დანლაბწაა — უშობბამეყუბ ანლაპა დცა-
 ბააპ ჰია, — იალპიეიტ.

— უს აკუბარ, დაასუმგარ ბუამ, — იპიან დდო-
 ქულტ. დუშონეიუბ ფპიესკ — ჩაჩა, — ჰია შოქოჯელ-
 თუბ იაპაიტ. იფპიეს ჩაჩა ლუნდოუბ ჰია იან იალ-
 პიანდან.

აბან სუფპიეს იპიან, აბუე ახდგობ ავუნუ დნიეიტ. იხუ
 არხეიარა იალაგვიტ. აფპიებბა, დახენიას-აიასლუბ,
 ასას დუშოჯობმეპარუბ ლაპაიტ. აფპიებბა უამაშია
 ილბან ლან ილალპიეიტ, ანა იყარწახოუბი.

აკრანჯრქა აშთახე იიართა ყარწან დიეიტ. აფპიებ-
 ბა ლანგმე ჩაჩა აშიენდუყურა დელთარინან, აცაფხა
 ვარკენ, ლარგმე დნეშთალან დცეიტ.

აწხებუნ ქდუეი დვაგვლან, ჩაჩა დებთაბ აშიენდ-
 ყურა ააშთებნუ დცეიტ. ამჰან აშიენდუყურა ააფრხუ,
 ჩაჩა დაათგანუ ავუნუ დააიგვიტ.

დანააი იან დაარა ლგუ იახუეიტ.
 ფუტე ანწე ჩაჩა უს იალპიეიტ ქდუეი: — სთააცია
 რქოჯე, პითუან აბნა ლასახა გყოუბ, უცანუ ფუტე ააუ-
 გარ, ისნუ უიქუა ალესხუბ, — ჰია.

— იბზიოუბ, — იპიან დცეიტ. დახნიებ უაჰუ დიმ-
 ბაძაკუა ათუან დვუქულან ალასახაქუა იფხმაძო და-
 ლაგვიტ. არი ჩაჩა ლხუ, არი სან ლხუ ჰია იფხმა-
 ძანუ იშოეიქუიწობ, აწუნუტიანუ აკვ ანაშიალოტ.

— იშოფაბური? არი ჩაჩა ილესთარ სან ლგუ
 ნხოიტ, სან ილესთარ ჩაჩა ლგუ ნხოიტ; ნუხ იყალა-

ლაკგდუ სან ილესთაპ. ჩაჩა ილუმურგდუ აქჷსან აალ-
 კჷფუნსურგაპ,— ჰია ინაპე ანააიყმა, აღდჷჩ უა
 ტიაბ ინახუდა იაახან, დალვრნე დღლკაჰაიტ.

ათააცია ააისუნ დღლშთაგჷუა დღრკჷიტ. ნას—სვ-
 ბაგდუ ხეხ დეჷქუტიოჷუბ,— ანიჰია, ივხუნან ქღეჷგდუ
 დეკნე დღალბაარგჷეიტ. — უბუსთა? — ჰია იანიბ-
 წაა,— სვბუსთა შიემბოი, შიემაჰი სოჷუბ,— იჰიეიტ
 ქღეჷი. — უაბაყაბ ნას? — ანერჰია: — საბაყაბ, უცანე
 ალასა ააუგარ, ეიქუაჷ უბეხდახეპ,— ლჰიან საალღშ-
 თიიტ,— იჰიეიტ ქღეჷი. აშთახე ბაყა იბეშთხუაბ ალასა
 ნანითანე დღდექუწეიტ რემაჰი.

აბრი აზოჷუპ არი აუაჷ აგა ილაკუ ჰია იბაშთოჷ.

55. თაჭკუმ ილაკუ.

თაჭკუმ ბახმძებ ლგაეიგ დეყან. დაარაძა დეი-
ხმან, უი ანავსგდუ დაარა უავ შიავუნ: ითაკუაეი დი-
ცემკუა, ინაპუ ლკემკუა აშიხემს დებზწუამებტ ძკათიარ-
რაგდუ.

ზნუ, ძენრაციგდაკ აბუ, უახუკ აწაა იანარლევუაბ,
ასუ შამხანენძა იანუშთაბ, აეიაკ ალა, „უცგუ ფსუ
ადინუ იდიელგანუ იკაურშიშთამ“ ანერჰიომ აამთაბუ,
ათაკუაეი ლლგაეი ინაპუ დანკნუ დდიელლგაეიტ
ადიანდუ ძკათიარაჰია. ალგაეი აეივან დვაწაფშოუნ
აეწიაჭუა კდღერლალა იკუალკუაჯო იბეიტ. „ეხ!
უახა ახალცუნდ ამუა ბკებაალაკა ბაყავ ქულაცია,
ღმეჩცია უჰია რჰიათჰა რხეინრეზი“ ჰია ქსაათიტ.

ათაკუაეი აბრი ეიფშო აეია ლლგაეი შიარგუნდა
იანბტი იანლაჰა, ავნუ დნუვანალგალან, ფბა დნეილა-
ჰიანუ, იმავნუჭა აალერხზიან, შიერაკ ინთაწანუ იხუ-
და ინხელშენ, აშიაძა ხუქუკგდუ, ნას შოულა ფეტკოი,
ძადეკოი უბრაყა ინაიბთალწან, დენდიელგანუ, აგუაში

დენტგანუ ამჟალუ დნანლურგლან, აკაკოეიჰია დენი
 წაყვიტ „იანხუთახუ უცა, არანხ უსუმბააიტი, სგუნი
 ააფუწიაძეიტი, უაჟია თლაპყაძა!“ ლჰიან, აგუაში აღევ-
 ჰია ინდუჟლანუ დააინ აჟნუ დლარტიეიტი. ათაჰმადა
 დშიეიტი, დეძეიტი, ახა იიკეზი, აჟნუჟა დენჰიჰიერი ათა-
 კუაჟი დშოჟნალმეშთუაბ იდერჟუან, იხე შოხანბ ამჟა-
 ლუ დნანულტი.

დცო, დცო დშოჟნიეიუაბ ძ-ლუკ დნეჩოფენგელტი.
 დანენაფშო ნერცი დაუკ დეჩოფენგლან. უაჟა იფსა-
 ბზიარა აპინჟეტი ათაჰმადა რეცჰა, ახა იყაიწანჟუაბი.

ადაუ უს იბეჟე ააირგოეიტი: „აღგაჟი ჩჩია. აბლდაა-
 ჰია უააინე, უსწალანე უანხ ნერციყა აძე სერგა!“ ჰია.

— ბაკუბი უბლაჟუ, ადაუაჟი? სარა უანხ ნერციყა
 სერრაცე სთახეჟე, უაჟიეწიყმა უაარკერხე აძე სერგა,
 უაჰაგდუ იულოუბი უარა-ბაა!—იჰიეიტი აღგაჟი რეც-
 ჰაგდუ, სბაშთოუბი ჰია, დქეჟქეჟუა დანხგელანბ.

ადაუ დლუშთასენ აყუარაჰეჟე ხაჰი დუკ ააშთიხენ
 იშოილშოლბ იააირგულუან, აძე აწიწიაჰია იაა-
 ლოხიტ.

— აბას ურჟანე აძე ულსხეჰე უარა აღგაჟი რეც-
 ჰა!—იჰიეიტი ადაუ, ნერცი აძე დანხხეჟეგლანბ.

აღგაჟიგდუ დნეშთასშია ააყაიწან იშიერა ითაბ
 აშიაძა აათეხნე იააირჟან, აძე აწიწიაჰია იაალოხიტ.

— აბას ურჟანე უძე ბეგდუ ულსხეჰე, ადაუაჟი
 რეცჰა, აბერჟიეწიყმა უაარკერხე აძე სერუმგარ!—
 იჰიან იბეჟე ნიქეჟირგოეიტი აღგაჟი.

აბლდააჰია ადაუ დლუშთასენ ხაჰი დუკ ააშთიფაან
 იააირყუქენ იხუაშო-ხუაშოა იფსლემძნა ილკოეიფსეიტი.

— უარგდუ აბას უბუაშო-ხუაშოა უკასეფსაბ, აღგ-
 გაჟი ჩჩია, ირლასნე უააინე უჟიჟა სეჟურტიანე სმერ-
 ბააძაკუა აძე სერუმგარ!—იჰიან კოჰაიტიტი ადაუ.

აღგაჟი აბლდააჰია იშიერა დელთასენ, ანაჰი შთი-

ხეზშია ნყაიწან, შოღლა ნაპკ აათიგან იხუაშო-ხუაშო
შოა აბღმეჟიჰია ნაყ ინკოეიფსეიტ.

— ეი უარა, ადაუაჟი რეცჰა, ირლასნუ უაანუ
აძე სერგა აკუმზარ უხუაშო-ხუაშოა უქუსწაპ! — იჰიან
ლულუალა იბჟე ნაირგოეიტ ალგაჟიგამ.

ადაუ დშიან, აძე დაარუნ, ალგაჟი იყუაყუ დღე-
ქურტიანე, დიძანე აძე დენთალტ.

ადაუ აძე აგუთანე დანნეი დააციაჟიან: „ზაყა
ულასუბეი უარა ალგაჟი რეცჰა!“ — იჰიეიტ იააზ-
ჯაშაშია.

— უარა იუბაძომ სარა აჟივან საზმენჰალანე
იშოესკუუ, იააუსეჟერ სუციეხამთახარგამე ყალაპ! —
იჰიეიტ ალგაჟი.

— ხუქდაკ აყარა იააუშთიშ აჟივან! — იჰიეიტ
ადაუ.

ალგაჟი იძაძ იშიერა იაათიფიან აყწიეჰია ადაუ
იხუდა ინალაირშშიტ.

— აჟივან უახმენჰალ, აჟივან უახმენჰალ! ჰია
დყააიტ ადაუაჟი.

თაქკუმ იძაძ აალსიხენ იშიერა ინთეირშიტ, ადაუ-
გამე დაათუნჩხეიტ. ალგაჟი აძე დნერგანე ნერციყა
დნაირგულტ.

— აბნა უნელალანე აშიარახქუა აალცანე სარა
სშოეყოუ რეჰაარხა, სარა ურთ ზეგამ ნეიდჰიჰიალანე
არაყა იანესკელაპ, ნას იშნე კაკალკ ჰკეპ! — იჰიეიტ
ადაუ.

ალგაჟი რეცჰა იბჟე არი დაარა იუსხმანთან,
ილშოზბ აკ აკუმზტ, ეიჰარაკგამე დაარაძა დშიონ,
ახა უეიზგამე აბნა დნელალაჟეიტ. აბნაქოუ ალგაჟი
იციშიაბ შიარახქუაკ რჰანე ადაუ დშოეყაბ ინდოე-
ქულაჟეიტ. ურთ ადაუ ილშოთაგუა იკენ, იშნე რცი-
აქუა ნარხეიხენ, ეიკოეყამეა აწლაქოუ ინკნეიჰაიტ.
ფჰოკ ანაბეჟს ალგაჟიგამე დააკლსტ.

— იწაგმ ბელუმცაბი აშოარახქუა, ართ ჭარბა იზლაჰაზზოზნი? — იჰიეიტ ადაუ, ალუგაჟი აშოარახქუა ეიქუჯყაყა იშოჯენაჰაბ ანიბა, უამაშია იბეიტ, ანა უეიბგაჟ დეიწამხაკუა:

— უაჟი აბნაქუჟ უაჰა სემბეიტ აკუმზარ ილსემცობი, — იჰიეიტ ალუგაჟი.

ადაუ დვაწყყან — უარა აბრაყა უააგლ, სარა აბნა ილოუ აშოარახქუა ბეგა აბრაზდ ილსცაბ, უარა აბრაყა ურთ აანკელ, — იჰიან ადაუ აბნა დლულაბგა დციეიტ. უაყა ჯ-დუკ ნეწყიანუ დგეჟუა-დხენჰიუა აბნა დნულან, უანდენტო შოარახს იყაბ ბეგაჟ რერჰანუ ალუგაჟი იდიცალტ. ალუგაჟი დნაფშოზბარ აშოარახქუა წხუაფშოარაკ რემაძამკუა იშოიზაიუაბ იბეიტ. ეიჰარაკ ბენჰია დუკ ანუ იქუჟენუ აქოაანახოეიტ. დშოან აწლა ამანუ დვაზდენტალან, აარლაჰია იფსუ აციოგოეიტ. აბენჰია დანუ იშოაიუაბ, ანუ აბზემკლაკუა ალუგაჟი სიცრასნუ დეიხესწოიოიტ ჰია იუუაძა იფანუ, ანუ ანაყა, ანაფეც დუქუა აწლა აშაჰე ინალაშშე იციეიტ. იკუალკუალო იააკენხალტ უაყა.

ალუგაჟი აწლა დანდქუტობაბ ქენქა ხუქუკ აწლა-გუაჰარა იშოთარტობაბ იბან იკნუ იმანუ აწლა დლ-ბააიტ. ადაუ აბნა დლლვრნუ დანაი ბენჰიაკ ამედარა შოარახ ანიმბა:

— იაბაყოუ, სარა იუდესცალაბ აშოარახქუა ბეგაჟ? — ჰია დიბწააიტ ადაუ.

— აბარ უარა აბნა ილუცაბ აშოარახქუა აბრი აჰიეი, აბრი აწესი როუჰ, უაჰა სარა აკგაჟ სემბეიტ. აბენჰია აბან იანდკნაჰაუ, აწეს აბარ იანდესკელ, — იჰიან, ინაირბეიტ ადაუ. ადაუ დგუაან:

— არი აწეს იუკაბ უარა უეიფშო იჩიოლუ აკე აუჰ. იბნუართოლუზი არი? — იჰიან დბარბარუა დალა-გოეიტ.

თაქვუმ აწეს იიკვზ ნაირფრუნ ადაუ იბჟუ ნაფ...
ქუირგოფიტ:

— აბრი აწეს აბურჟიფიყდა უნაშთალანუ იუმკერ,
აწეს ეიფშოუ უარა უოუპ!— იჰიეიტ ალგგაჟი, გუა-
ნელა ადაუ დინეჩჩო.

ადაუ არი აახმეძღლიშან აწეს დნაშთალტ, ახა
იაუიბკუნოუაბ. ნას რკუაც ზეგაჟ ადაუაჟი იყუაყუ
ინტჟუიქუნ ეიმიანუ ადაუ იუნჟყა იცეიტ.

ადაუ აბლდააჰია აკუაც აიკუჯყდყდარა, არხოიარა
დალაგოფიტ; ალგგაჟი აბნახჟ დიშთიტ ეიხა დუკ
ითანუ მქოჟ ააგარა ჰია. ალგგაჟი აიხა დუ აარლა
ირჰიაზონ. ნასგაჟ აბნახჟ დანხცოზ დაარაჟა დშიონ.
აწლაქუა უი იბფყომეზტ, ნას დაალაგან აყარმა ჯლუი-
ხენ ეიდიჰიალტ ირაციაჟანუ, აყარმა აწლაქუა ირ-
კუირშოფიტ. ას დაქოჟენ აკრაამთა. ადაუ დეფშოიტ,
დეფშოიტ, ახა ალგგაჟი დანემაჟაჟა, დცეიტ აბნახჟ.

— არაყა უბჰოუბეი თაქვუმ? დაარა აკრააწუეიტ
სარა სუბჟეშოუიყთეი ანიჰია. სარა აწლაქუა რაციაჟანუ
ეიდესჰიალტ, აბართ ზეგაჟ ჯწყიანუ უახჟ აუნჟყა ინაბ-
გარაცუ სთახენ, — იჰიეიტ თაქვუმ.

უარა ართ აწლაქუა ზეგაჟ ნოუგაანჟა ჰია სარა
სეფშოუმა, — იჰიან წლა დუჟდაჟ ააწყიანუ აუნუ ინეი-
გან, ამცა აგუგუაჰია ინეიქუიწან, აკუაც ნაქუქუნ იძიტ.

აკრეჟარა აამთახჟ იანნეი ადინუ კრაჰჰაჟ იჰიან,
ალგგაჟი დნეინუ ამძერხაქოჟ ატეშოა ახექუან დტიეიტ.
ადაუ ბნაცი დუკ ძნუ ინაგანუ იმწაიყტ.

— აკრეჟ! უბნარა ჟჰ! — იჰიეიტ ადაუ. ალგგაჟი
აბნა, აბრა დნამცკლას-აამცკლასშია იუიტ, ახა იაუი-
ბეჰანოუაბ. ადაუ იმერბაკუა აკუაც დნაგუთასუნ ზეგაჟ
ნაყ ატეშოა ითაიყტ. ადაუაჟი უი იბამოუ იარა
აჟიჟიაჰია აკუაც იქოჰიო აჰარა დაქოჟენ.

ადაუ დნაფშონუ ალგგაჟი კუაც შოიმწამეზ ანიბა,

ქართული
ლიბრთეკა

დღრვაგდებ კუაც უზნუთა დუკ ნაიმწაიეტ, უბრიგდჷ
 მაძალა ნაყ ატეშთა ითაიეტ.

აკრანერტა ავჯგაგდ აშეშრა იწატთანე რეფსე
 რშონ. ადაუ აბრი ალგაეი დიბეილემკააიტი, იწა-
 ბერგეწიყთანე ამი ზმოუ უაკუ, უს ამალა გდანგაშოკ
 იაკუუ. ახა უეიზგდ იბეიტი დიშრაცუ, ადაუ დაა-
 ყუნდ-ყუნდირ, აბრი ალგაეი დანეციალაკა აძერშო
 იქუსთთანე დიბელორანე. არი ადაუ იყუნდ-ყუნდ ბე
 ალგაეი იაჰან უი აუნა დმეციაბეიტი. აუნა თაჰკუმ
 დვაგელან იარა დახიან ქედბაეი დუკ ნეშთაწანე
 იუაპა ნაქურშინე იარა ხარა აწლა დავატთანე დეფ-
 შოუნ. ადაუ ქუაბ დუქდაკ ძე რშოშლა იოთინე და-
 წაქე დნეინ ალგაეი დეშთოლუბ ახიგუახუუაბ აგურქე-
 ჰია ინაქუითიეტი. დეზბლოტი იჰიან დნახენჰიენ ივნე
 დნეკნალან, დნეშთალან დეციეტი. აშეშთან თაჰკუმ
 ადაუ დანდშთაბ დნეინ:— იახა დაარა აშოლორა სა-
 კკიტი; იახა შოაანდა აფხძე სელკრე იცონ, ფხძე ბააფს-
 ქუაკგდ ბბეტი, — იჰიეტი.

ადაუ აბრი უამაშია იბეტი, ახა აკგდ იმჰიეტი.
 იბეტი ადღრვაუნა აიხაწიე რშონე ილჰიანე დიშ-
 რანე. ალგაეი ადღრვაუნაგდ დმეციაბაკუა დქაფშონ,
 ადაუ დღრვაგდებ აკ შოიზიუაბ დღრნე... აუნა ადაუ
 აიხაწი დუ რშონე იმანე დნეინ ალგაეი დეშთოლუბ
 ახიგუახუუაბ, აქდე აუნაპა აქურშინე იანდშთაბ, აჩუკ-
 ჰია ინალაირშშიტი. დესშიტი იჰიან დცანე ივნე დნეშ-
 თალანე დეციეტი.

ადღრვაჩონე შეჟე თაჰკუმ ადაუ დანდშთაბ დნეკნა-
 შოლან, — ააი, იახა ამ აასეგენ, სედმერციეტი, —
 იჰიეტი.

ადაუ დშიეტი: არი აუაკე აძერშო იქუსთთან,
 აფხძე სელწიტი იჰიეტი, აიხაწიე რშონე ილსჰიან, ამ
 სუკპაიტი იჰიეტი. აგურქეჰია დააქუფსეჩჰანე, აბრი
 თარხაშას ისთარუბი ჰია დხუცუა დალაგაეტი. ადაუ

აგურქაძისა დანჯქუფსუჩისა ალღგაჲი უბრე^რ ანტუქა^ა დნუშთნაჲაან ანუბლუ დანნაყეი^რტ, უბრაყუ^რ ანუ^ა დნაბდენჰალტ. არი ადაუ იჯეიშეი^რტ, აბრი ალღგაჲი იყაიწოზი ჰია.

— იყოუწოზი უარა, უბანდენჰალოუზი? — ანიჰია, — ამლა სენწოი^რტ! იანმა აკგდუ სემჰაძა^აცტ, არაყა სხაფეც ხნუ, უარა უსჰაპ ჰია სგუ ითოუბ! — იჰიეი^რტ თაქკუმ. ადაუ დშიეი^რტ.

— იუუაზი უარა, აზაარა უზაამა, უაჲიეწიყა კრაჰჰაპ! — იჰიეი^რტ ადაუ.

ადაუ ალღგაჲი დანარგუბზდნუ დაალბაიგან აკრე-ჰარა ინალაგაჲეი^რტ. ალღგაჲი აბნაცი დუ იმწაყუბ ჲეზუთა ხუქუკ აამაფიყან აარლაჰია იჰეი^რტ. აუნუ ავუნუ-წყა დტიან, იაიგუა ტუშაჰია აკგდუ ჲყამბტ იანმა-თაიუშაბ ეიფუშ, აკუა^აც ზეგა იაფნმა იაჰქუხეი^რტ.

— იუუაზი, კვრუმიჰოზი? — ანიჰია ადაუ, თაქკუმ უს იჰიეი^რტ:

— აშიარახ-ჲე სგუ ფნაწიეი^რტ, დუ ჲუკ სჰანდაბ-ჰია სყოუბ. ადაუ არი ეიფუშ აჲია ანიჰია დშიან ხელა აბნა დლასუნ დვლაბგა, უბცალარგდუ უცალა, დციე^რტ: იუნუ, იმაზარა უჰია ზეგდუ ალღგაჲი იაიბ-ნუენუ.

თაქკუმ დემცვაკეკუა, თუნა ადაუ იმაზარა ზეგდუ ააიბიკუნ, აჩქუა ინრქუენუ, ირახუ გუართა ნიაფ-ცანუ დხენჰინუ იუნუ დააი^რტ. არი ზბაბ, იმაჰაბ ზეგდუ მბატიშია ირბეი^რტ. აჲიაბენუ იყალაჲეი^რტ. თაქკუმ და-არა დუაყუუშუბ, უაკუ განგდამუშუბ ჰია. უბრი აამ-თაბუ უბრა აქეთან თაქკუმ ითჲშია აკუმბარ დარა თჲშიაკ რემამბტ.

ალღგაჲიი ათაკუაჲიი უაა ბეიახუეი^რტ უი ნახეს, რჲესუ თანაწუ ჰააჰლა რხუ ნეყურგონ.

56. ჯუჯახუხუ იჟა ხუართუჯი.

ღაარა უაჳ ბზიაკ, ჯუჯახუხუ ჰია დეჳან. იარა იათიაბ ფა დიმაძებტ. დიმიან ფაზაწიეკ, იხუ თაბაან, ამაღაღაღა აკგაღა დათსამებტ. ჯუჯახუხუ არი დაარა იგუ იალან, ახა დიშურ დიბშუამებტ, მამზარ, იბიურებ იბდერუამებტ. აჳკუნ ხუართუჯი იხაძენ. ხუართუჯი იხუ ამწქუა ასნუ ირკაჳან, ინაპუ აფერჰია იდოქქუწანუ იხუ დანასლაგა, ზნეკ აზუ შიკუ რაჳარა ამწ ანიშუაბ ჳჳან.

ზნუ ჯუჯახუხუ უს იხუცტ: ფაკ დსემოჳუ, ზნეკ ინაპუ იჳმარ ში-ჳჳე აუაა იშუეიტ ჰია ამჳაქუა რჳჳე აშიეჳუქუა კდღსწაბ ჰია. იაგაღაღაიწტ იიხუცტებ: უსჳანტი ი ამითაზუ დაარა აქულარაქუა რაციაან.

ქეთაკ დაარა აჯაბაა რბაზმან აქულარაქუა რემშალა, ახა რხალა ეგარულშორიმებტ. ჯუჯახუხუ იშიეჳუ შურბაბ ეიფეშჳიჳეა იზააიტ—ჰუჰიოიტ უფა დჰათ, — ჰია. ჯუჯახუხუ, ზნუ დსებშიეთომ ჰია მამ იკებშია

ყაიწან, ახა დაარა იანიღხალადა დრითტ. ^{მწუბრთუქი} რეცჳა იახეზნდა ეიციაჟიომ უა დგგლან, ^{ინუ ხაგურ-} მშე, ქოშმთიაკუა; უს დანერბა, ანთ იააიზ, არი, აკრებ-
ლოუ უაუუპ, უმბოი დვაშადომ, — ჰია დეიბადერბო
იალაგტ.

ადერვაუსა იჰაქულაქუაბ რქოჲ ჰცანე ჰშა ააუპ
ჰია, ხუართუჟი იქუგულნე რაფხმა დერგგლანე იღი-
ქულტ. აქეთა ააიგუარა იანნეი, შოაანდა არა ხუქეკ
ჰაფსე ჰშაპ, ფეთრაკგაჲ ჰაციაპ ჰია იშთალტ.

იშოცციაბ აბგანუქე ააკვლსენ, ხუართუჟი იზეიმააკ
ამანე იცეიტ. ხუართუჟი აცია დაალწენ, დვაგგლან
იშაპე ხტნე — სეიმაა ჟიბაზარ? — ჰია დეშოკულაბ ანაა-
გუართა, — ჰაი, ახაწაბზია, ჰარა ჰშოცციაბ იმაცარა
დციოიტ უმბოი, — ჰია რგუ იანანგან, აძერჰია ივაგგ-
ლან დრეგუთულაკნე აქეთა იაქულან, იახერცეიტ.
იგუარღმაწია, დრეგუთულაკნე დრემანე ავნეჟა იაა-
თალან იააიტ.

იახმააიზ დეჰნარდეიტ, არახუ რაციანე ირთტ.
ნას დაარა აუაა რაციანე იცწანე იაბ იახე დრეშთიტ.
იაბ, აქეუნ დემფსეკუა დახმააბ უამაშია იზეიტ. იბდე-
რუადა, აგე ილაზარჰიაგაჲ იგუ იანანგუეიტ.

ხუართუჟი ზაყა დხაწა ბზიოუბი ჰია იხმდ დუნეჟეიტ.
იხმდ აწკესგაჲ, ჯოახუნხუ იითახეზ იქეუნ იფსრა აკუნ,
აბრი უბრი დინშოეიტ ჰია აუაა დახმერბობ ითა-
ხემეზტ.

დეკ მერწეკუა იზაახტ ჯოახუნხუ დაჩოა ქეთაკ. —
უფა დანჰაუშთა ჰანწიეიტ, აკგაჲ ჰბეჟამწეიტ, ჰარახუ
ახმგუარწუა, ესემშოა აქუჟმა აარელალანე ჟიკე, მა
ციკე ამანე იციოიტ, ხუართუჟი ხუართაკ ჰბიშუაზარ,
ჰარა აგაჰალშოომ, დჰაუთაროუპ! — ჰია იჰიეიტ. —
დეჟიგა, დად, აკერ დშიეხუართაზარ, — ჰია დრითეიტ.

აქუჟმა კვლსნე არახუ იახმერელალოზ დნარგან, —
აბრააუპ, უბაწკე ჰციეიტ, იახეკვლსუა, იახეჟთახუ

ჯარა უტია! — ჰია დაანუენე იცეიტ. ანთ შოცაბ ვეფეშ
 ხუართუეი დშიანე წლაკე დეკულტ. აწლა დებქუბ აწლა
 შიერ აქუე არახუ ააინ იწაგლტ. აშებუონ აქუჯმა
 ააკლყდან არახუ იაარულალტ.

ხუართუეი უი ანიბა, დშიანე იფსე ილუშიშიან,
 აბექჰია დლაღკრენ დეშოლუეიუაბ, აქუჯმა აბლა
 დლაქუჰან ვიზერყუქუე ილკაიეტ.

იხუაბუე ანრაჰა ვიბარუენე იაიბარ აქუჯმა
 ჰათ-ჰათუა იშოკაქუე რბეიტ. დემბესკუა, თაქკუმლა
 აქუჯმა იშიტ, ჰია ხაწა ლულუას დერფხაძეიტ.
 დუნარდან ზეგდე ჟიკე-ციკე ითანე, აუაა იცწანე, იაბ
 იახე დრეშთიტ. უბრი ხახეს ჯახახუხუ იფა პატუ
 იქუიწო დალაგაეიტ.

57. საქთარგმალ ხანა.

ღეყან ანკმა აპაკ. აპ ხშუარა დიმამებტ. ახშუარა დახიმამებ დაარა იგუზდააიგონ. აპ იფჰიეს ესეშუქუსა ხშუარა დლოუან, ახა ხშუარა დეშოლოულაკა ეიფშუ აქუჯმა დაალუწუაანე დაგონ. ხშუარა დლოუანდა ჟიბაყა მშუ შუბჟოლუ დერხმარც აპ იმანუცია ირეიჰიონ, ახა აქუჯმა რგზუამებტ, ახუქ დერციაგონ.

უი ზნემკუა, ვენტომკუა აქუჯმა ააინე ასაბი დერციაგონ, იაგმარულა დერხმარგამე.

უბას, შუქუსეკ, აპ იფჰიეს ლეხშუარაურა აჩუჰიარა ანაბი აპ იუააჟილარ დრუფხმანე ეიზიგოეიტ. იხუქ იიუა დერვაგამე აქუჯმა დერციაგმარაც.

აპ იუააჟილარ ეიბეიტ, თუჰა-ლუაგამე დაანემხაკუა.

ამ იუბილეობის დაარსებამდე უს იპივიტი
აბრესკატი იყო აუბა, ქუჯმაკ ამი შიშამეკუა შიშ-
ყოუ შიშამეკუ ეილესკაპპ ჰია აუბ შიშეიზნგა. აბრესკი
სენტი ანშარა ისოუა აქუჯმა დაციუ შიშამეკარ შიშ-
ზენტიეკგე სშიეიგდომი—ჰია. ნასგე ირედნიევიტ დარა
რხალა ირძბრაცე, ხმაშას ასაბი ითაროუ.

აქილარ ხაზე ინალწნე, ზეილმა რემამეზ ართარ
ლულუაქუა ჯაქია-ჯეკ ალზრხტ, ამ ანშარა იაუა
აქუჯმა დადმზგარაცე.

აქაქია-ჯეკ იალზრხტ რეხფხაძარა დალაშიევიტ
საქიარგალა ჰია გაძა-კელჰია დუკ.

საქიარგალა უაჰ დახმენიზუაფშოუა, ილანე,
უაჰუ დუკ, ანა უაჰეშიერგუდან, ზეგაგა იაციშიოზ
აძიე იაკუნ.

აქაქია-ჯეკ იალზრხტ უბას ირედნიევიტ. ხუ-ჯეკ
უაზეკ იქაფშო, ხუ-ჯეკ აღზრკაუხა იქაფშო.

აქილარ ირძბამ ამ იყნ აუბა ნაშთნე იარჰიევიტ.
ამ დაბრბაზიევიტ, აქაქია-ჯეკ იალზრხტ ამჯარლა
ეიქუირშიევიტ. აქაქია-ჯეკ ნას ხუჰე-ხუჰელა რჩორ-
შოან, დაუსე ანეჰაფშაშოან ამშოქუა ეილზრგანე, რაფ-
ხმა აქაქია-ჯეკ ზეხუთამ აანგელტ, ეგდერთ რეჰნეჰა-
ქუა იციევიტ.

უს, იასუაზა, იასემშოა იქაფშონ.

უაზეკ ანულთაზე ამ იფჰიეს ნშოარა აურანხ ლხე
ლზრხტევიტ. უბესყან აქაქია-ჯეკგე ზეგე ეიზან, ამჰა-
ქუა ფეწიწიანე, აქუჯმა აბი ამჯრგუაზუაზამ იყნ
იტიევიტ. აქაქია-ჯეკ ართარცია რეზენტიეკგე დაარა
რგუ რჩოანენ, — აა, ანდერფარცია, იაგმა ჯაბაა
აბოზარგე, აბარ უაზოუპ, ანდემდლ აგარემ, ჰგუ
ჰჩოანებ, უაზა აქუჯმა იფსაზემეკუა იააუევიტ, — ჰიო.

საქიარგალა ანთ ირჰიაქუოზ ანიჰა დშიანე
აყუარა-ყუარაჰია დეიწასუა დალაგევიტ, ანა იყაი-
წანოუაზი, სშიოვიტჰიაგე იბემჰიაბტ, უნეინე უტი

ჰია აზიარჰიაბ დნეინუ დტიარ აკუნუეიტ. ეგგურთუ ბეგდე
 ამვა შოურკებ ეიფუშ, იარგდე ამვა კნუ დტიარტ.

არი საქიარგმალა იაგმა იუნდაბ დშიანუ წაყა
 დბემტიეიტ, აქუჯმა ააირ საჭოიტ ჰია.

იარა საქიარგმალა უტია ჰია იანრიდერწაბ წლა
 დუკ გლან, აწლა დქულუეიტ.

აფჰიუს ხშოარაურა დანალაგა, საქიარგმალა აწლა
 დანბქუტიებ ალა აქუჯმა ააიწალტ. საქიარგმა-
 ლაჟი აწლა დანბქუტებ აქუჯმა დანნახუაფუშ, დაა-
 შიან დბქუტიებ აწლა დლაღუკრნუ აქუჯმა დლაქუ-
 ჰან, ეიმლაგუა იკოიტ, დშიანგდე არბააქმაჰია აბბრა
 დალაგუეიტ.

ანი აბბრა დანალაგა ეგგურთ იკუბცია აგუგუა-
 ჰია იაინ ილასუა, ილასუა ლაბალა აქუჯმა შნუ
 ილკარუეიტ. საქიარგმალა, — ჰაიტ, იყაშიწაბი, სარა
 აფსუ შოთაბ იკნუ აჰ იყნუ ინაბგაბ ჰია აკუნეი, — იჰიან
 აწყმარა დალაგტ. იკუბცია იყარწახუაბი, უს იუწი-
 ყაობ ჯკრუეიტ.

აჰ იყნუ ადერრა ყარწეიტ, აქუჯმა საქიარგმალა
 აფსუ შოთაბ იკნუ, ნახ ჰარა ჰნეინ იაჰშიიტ ჰია. სა-
 ქიარგმალა აფსუ შოთაბ იკნუ, აჰ ისურბოიტ ჰია
 იიჰიაბგდე ნიარჰიეიტ.

აჰ ანს ანიარჰია საქიარგმალა ჰამთას იითეიტ
 ქეთაკ. უი აქეთა იითაბ, იარა იშოითახუ ეიფუშ აუს
 დირუა, იარა იჰიატიუ იანემფარატიუ იყაიწეიტ. ნას-
 გდე აჰ იძბცია ეიჰაბუს დრიითეიტ. არახუ რაციაბუ
 იითტ.

აჰ აფა იაუბ იბჰაიტ დუაჰუეიტ, ფჰიუს დიბაარ-
 გუეიტ.

აჰ იფა ფჰიუს დანიბაარგობ, საქიარგმალა ათაცა
 ააგაცია ეიჰაბუს დრუკწანუ დრუშოიტ. არი ეილდუ
 ხაწა დეყამ ჰია აჰ საქიარგმალა ირჩხუარა დალა-

გვერდით. ილულოვ უსკ ძბატოეს აჰ იანიაულაკე, სა-
 ქიარგმალა დალაძეკუა უს დიძერძო, საქიარგმალა
 იიჰიო ბეგეჯ რეიჰა იბზიოუბ ჰია იფხმაძონ. აშთანძ,
 უს იშოჯყაბ, აჰ ივჯბა აჰაკთი იარეი ვიბამშერ ყამ-
 ლო იყალთეიტ, ადგეჯლ ვეიმაკეჯ.

აჰცია რკეჯაგეჯ რეძბაცია ირეფხეიტ, აჰცია ვიბა-
 შეშას იყარწაშთა აძბარაბე. აძბაცია ანბრეაბ, საქიარ-
 გმალაგეჯ დრულატიან, საქიარგმალა უს იძბეიტ
 იგუანელა, უაქიე აიბაშრა ყალარ, არ რხეს სარა აჰ
 სყაიწუეიტ. აიბაშრა აყნე სარგეჯ უა სერშუეიტ
 იჰიან დაანგელან უს იჰიეიტ, ბეგეჯ აარძერკუნე:

— უაქიე აიბაშრა არესტიიგეჯ არ რაციანე იალ-
 ხნე, შიარა შიყნეტეგეჯ იალხნე ილთეიბაჰარშერ აუაა
 რაციანე იფსუეიტ. უბას აწკესგეჯ, ჰარა ბეილმა ხაწა
 ლულუა დჰამამ აძიე დაალაჰხეპ, შიარგეჯ უბას ბეი-
 ლმა ხაწა ლულუა დშეიძამ აძიე დაალხნე დააშეეშთ.
 აბჯარლა ვეიქუშიანე ვიბაშააიტ. ბტიე დიააიუა აჰ
 იაკუბააიტ, ვეიაიბ ჰია იფხმაძოუ.

აძბაცია ნაყ-აყყგეჯ ბეგეჯ საქიარგმალა იიჰიებ
 იაბერაბხეუიტ.

ნას ნაყტი იჰგეჯ იძბაცია ხაბე იტიეიტ, საქიარ-
 გმალა იაჰ იძბაციაგეჯ ხაბე იტიეიტ, ახაცია ლულუა-
 ქუა ალერხრაცე, საქიარგმალა იშოიჰიებ ვეიფშო...

საქიარგმალა დეზლაბ აძბაცია რაჰ დაარულაგე-
 ლან უს იჰიეიტ:— შიძერკე, სარა აკ შიასჰიორტი?
 აძბაცია ბეგეჯ ააირძერკეიტ. — სარა ისჰიო უბრი
 აუბ: იანმა უაქიარაანძა ხეძეძლკე მგაკუა სააუეიტ,
 აბერეფეგეჯ, იანმატიი ჰაიბაშრა აბგეჯ ხეძემძლკე ამა-
 ლახაბგეჯ იბგომ, საქიარგმალა ხაწა დახეძანძა სემოუ.
 უბრი საქიარგმალა ვეილმუ ხაწა აბრა ბეჰმანაშოჯ-
 ქუსა აძბარა ჰაქეშეზარგეჯ დჰაუამ. საქიარგმალა ჰარა
 ჰაყნეტი დალხნე დნაჰაშთეპ, იარა იოუბ არი ვეიფშო-

გამე აუხ ბზიაგამე ზეძბა, იშოფაჟიბო? — ჰია დრამ-
წააიტ იძბაცია.

აძბაცია რაჰ ანს ანიჰია, საჟიარგამალა ანანხ
აჟუჯმა ნაპელა იშოიკჷმ რემდერჷუანი, ზეგამე აბჷ-
რაბხტ, უი იეილამუ იჰაუადა რჰიეიტ.

საჟიარგამალაგამე იყაიწახოუანი, მამგამე აუიბკჷ-
ხოუაბ, ანანხ დერჷნამაძანმან ახაწა ლულუა ჰია, და-
ბერაბხოეიტ.

ნაყტი იჰ იშოყაგამე აძიჷ დაალხოიხენ, აბჷარლა
დააიქურშიანე იჰაადერხოეიტ, ასტიიგამე საჟიარგამა-
ლა აბჷარლა დეიქურშიანე იჰუნადერხოეიტ. აჟი-
ლარ ზეგამე ნაყ-ააყ ეიბანე ირეხოუაფშოუეიტ, ირიააი-
რჯდაშ ჰია.

საჟიარგამალა დბეიბაშრაცე ნაყტი იალხენე ია-
რეშთეზ დიბააიგუანო დანალაგა ილაქუა ხეიკეიტ,
სახიშუა სელაქუა იდსურბარემ, უსგამე უსგამე სი-
შუეიტ ჰია დშიანე. საჟიარგამალა ილაქუა ანხეიკა,
ნაყტი იააიუაბ, საჟიარგამალა ილაქუა აკე აბჷ იხეი-
კაბაბ, სარგამე სელაქუა ხეზვაპ იჰიან, ილაქუა ხეი-
კეიტ. ეიბნეიუა, ეიბნეიუა ფეჷკ ანაბეჷს, საჟიარგამა-
ლა ილაქუა ხუქკე იაახეიტიტ, მაკანა სიშულოუშ
ჰია. საჟიარგამალა დეფშოზბარ ეგიგამე ილაქუა ხვანე
დააიუან. არი ილაქუა ხვოუშია ანიბა, საჟიარგამალა
აშოზრჰია იაჰია აათეხენე იხუდა დლასენ იხე აძაძა-
მეშშია ილხეილუცაააიტ.

აჟილარ იყაბ — ურაა! საჟიარგამალა დიიააიტ
რჰიან, დვეშთეხენე რნაპჷ დექურგელანე რაჰ იყენ დრე-
მანე იააიტ. აჰ, საჟიარგამალა დიქურგურდმან აჩარა
იბიუიტ. საჟიარგამალა იაჰ იბაბშუაბგამე იარგამე
ეიბარკოუაბ ადგამელგამე აუააჟილარგამე, საჟიარგამა-
ლა იაჰ იგოეიტ.

აბას აუბ საჟიარგამალა ახაწარა შოიგა.

58. უალ მხიანი ზო-თამაჯი.

უალ თამაჯეძობ მანაგუა იტინე კაპეიკ. უალ ზემშიაძობ კადერ იქუნ. ესემჩებეა სკაპეი სეთ ჰია დი-ზააილონ. ანა ისემამ ჰია დდიეჭუიწალონ.

უს, შოქუსკ წიტ. უი ნახეს ესემშოა დააუა და-ლაგაეიტ. უს, ზუშოქუსა წიტ. ჩონაკ, — უაწიე საა-უეიტ, იანასუმთაგდე ციგდაროუბ იჰაბეოუ, — იჰიან დნეჭულანე დეეიტ.

ადერკაჩონე აუალ ბეჭებ იჩოიეიტ. აუალ ჰია დააირ ილჰიაშობ იფჰიეს ინლაჰიანე.

აუალჰიაჰ, ამშო აუბეიხოუბ, აუალ ბეჭებ იტოე დააირ სტიე ჰია. უალ ზემშიობ იფჰიეს დგურდამაწია, ლხე-ლქოე ლხაჩო, იანამთაწიყმაბ უააიტ, უხაწკ სეეიტ, ფეტე უჰარააფსეიტ უტიაბე, ანა უაეიშთა ბტიე ბაუბ იეიფშო უხე ფხადა: სეფშიმა უტიე ზლაუი-თა-შოა აუს დაშთალტ, იახმა შექემთანმა დეკდიელწენ დეეიტ. უი აკ მერჩოეიკუა დხენჰირემ ჰია სიჭუგუ-ღოუეიტ, — ლჰიეიტ აფჰიეს. — ნას უს აკუბარ დაანმა

საიბზეფშოპ, — იპიან ილაბა ნკედირგელან დლატეირ
აულაპიავ. — მავ, უი ამალა იახმა უნიემეშოფი უნა...
წკვ სციერ, უი დციერ აბრა ააიგუა ქოთავ: იახმა...
უბრა ფპიეს ეიბაკ ქუნე ბზიაკ აჟილა ლემოუპ ჰია
იაპან, ისებლემშუაბარ ჰია. იწაბერგეწიყმანე უბრი
აფპიეს ეიბა დიბარ, იმშუსპიებ ეიფშო, აქუნე ბზია
აჟილა ლემაბარ, სტეშიმა უი ახუპარა დალაღგდარ,
ილემშუპანე იაიგაშოტ. ნას აბრა ჰააიგუარა აძიე
აქუნე ახანაალო დგაღკ იმოუპ, უბრი ადგაღლ
იზიმზერ, ჰაფხმა უა აქუნე ლოეიწაშოტ, აკვ დეიწა-
ნამერნარ ნას უი აშოქქუსან აამთა ბზიახარ, აქუნე
ღმაცარ, აქუნე კუკუნე, აჰაშო ალხნე, ბზია ირეშო-
პანე აღერვაშოქქუსან ითინე, ახუ ბზია ჰბათენერ,
ჰარგაჲ ჰხე იაჰარხუაშოტ, უარგაჲ უტიე ალაჰშიაპ, —
ლპიეირ ლარა.

აულ ბგართაბ ართ ეიქულფხმაძაქუაბ ანიაჰა,
დჳჩო დალაგოეირ. — უზმჩჩოზეი უტიე ანუოუ! —
ლპიან აფშიმა ფპიეს დააყუნდ-ყუნდირ.

— იბპიებ საპირ, ახა უეიბგაჲ უაწიე სააუეირ
სტიებე, იანაასმოუგაჲ ციგმაფსეშოუპ იჰაბყოუ, —
იპიან დვაგელანე დციერ.

აბრი ზეგა აფშიმა ფპიეს ლხაწა იალპიეირ ლხაწა
აკაპეი ბქუბ უს ლოეიპიეირ იფპიეს. — ბტი სქუუ
უაწიე უეიბგაჲ დააშოტ. დააუაშია შოზბბალაკა, სტე-
სებშია სშთალაპ, ბარა ბეჰიპიო აწიეუარა ბალაგა.
იარა უაკვ გამანგაშოკ იოუპ, ახა იბღერუაბეი დჳანე
დჰაბდღექუწარ, ზენდაკ ისეზნიმეჟერგაჲ ფეტრაკ მა დჰა-
დწაალარემ. — იბზიოუპ, იმშუპიებ ეიფშო სნეყუაპ! —
ლპიეირ იფპიეს.

აღერვაჩხნე აულ ბქუბ დნაფშოზბარ — აბარ
აულაპიავ დააუეირ, აგუაში აკერ დაბაიგუახოეირ.
აულ ბქუბ აქერჰია დნეინე დჳესებშია აციარდლუ
იჩხეიწიუნე დნექუეირ. იფპიეს დნაიხაგელან აკუ-

კუჭია დეჰიზიო, ლძღე ციფუა, ლხციე რკუკუა, ლხ
 კდყდო კამეთ ყალწო დალაგუეიტ. აუალჰიავი
 ირცკაკენ ავზე დაავნაფალტ. დანენაფშო, იკაპეი
 დეფსზე, დეიზყა აციარდლუ დეჰუჟუბ. ილაბა ნაყ
 ინკედრგვლანზე, ინთურთა აკე ინანაირფან, ინზე და-
 სუა, დეჰულო, დეჰუწუა დიწიჟუეიტ. ხუჰეკ იანაი-
 ქუტია აუალჰიავი აფშიმა ფჰიეს დღეზწააიტ:— დან-
 ბაფსი, იფსუშანაზი?—ჰია.

— იანმა აშეჟმთან იაიქუშიან, საათეგდუ ააიხე-
 წკუა იფსუ ნეიხეწტ, — ლჰიეიტ. სკაპეი იქუნ აბე ხუჰეკ
 ჰაგუჰუა ნიბარხანდანი, ახა დაარაძა სგუ იბეზელუეიტ.
 სნაპალა დეჰუბანზე ათოუბეთ დთასწარ სთახუჰ. ბარა
 ბგუ ეიზმანაშუაზარ, —ჰია ლოეიჰიეიტ. აფშიმა ფჰიეს.
 აფშიმა ფჰიესგდუ მაპ ლემჰიეიტ. აფსუ დეჰუბანზე ათოუ-
 ბეთ დთეიწან, ანეში იათარაბე დააირხოეიტ. — შთა
 შიარა ანეში დაშით, იხულოიტ, ავზეყა სემცარ ფს-
 ხუა სემამ, შიეშო აბზიანააიტ, შთარნახეს ციგდარა
 შიზემააიტ. — იჰიან ივზეყა დღეჰულტ. ხუჰეკ დანე-
 ნასკა, დააგეჟენ აფსუ დანდერჟოშოაბ ათეფ აარ-
 გუარა აბნა დნულატთან დერბეფშოუან, დერჟოწიყდო-
 ბარ ზბოიტ ჰია, გმანგმაშორაკ იბერუოჰია დშიანზე.
 ათოუბეთ ითაბ, აკაპეი ბჰუბ, იფჰიეს დაალჟფხმან,
 ხუჰეკ სჰეაწანზე, სგანზე სემხუაჩორატია ეიფშო სე-
 ჟოროუბ აკუშბარ, უი ბტიე ჰაჰუჟუ უაჰე გმანგმაშოჰ
 იოუბ, დხენჰინზე დაარ ყალაპ, — იჰიეიტ.

აბღააჰია ფეთკ ნეიჰეაწანზე, დემხუაჩორატია ეიფშო
 დღეჟოწან ავზეყა დააიტ. აუალჰიავი დნეინ უი ანე-
 შიენთრა ააიგუარა დლატთან „აფსუ“ იკაფშარა დალა-
 გოეიტ მაძალა.

აწხებოწნ ჰულაციჰუაკ ააწიაკ აბნა აფარეი, აჰიაკ
 ლმაზღმაბუა იკენ ანეშიენთრა იანაგვლტ.

იაცე შებეჟეშთანმა არა ჰაიასნე ჰანცობ უაჰე დეჟო-
 ძამეზტ, ჰარა ჰაშთანმა აბრა ირჟოდა? — რჰიან იშოეი-

ციაჟიომ, რააწიაგამ უყა ინუშთარწან, დარგამ უა
ილატეიტი. — შიანი, უეიზგამ აბრა ჰანტაი ჰეარა
ჰშოპა! — რჰიან, აფარა ამშარა ილაგაფეტი. უბრი
ამთაზე რუადიე იბჟე აარულავტი: — ჰფარა მაკანა
შიაჟუწ, შიანი ფსა აბრი აჰია ზგართოუ იაჰთაპ, ნას
ჰფარა ჰშოპა. არჰიციე აბრი აჟია იაჰქუშთაჰთან,
— აჰია არჰირაჰჟე ეიჰა ანაწარა ზელზერშთაბ იაჰთაპ, —
რჰიეტი. — ანა იარა აკერ იაფსოუ აკ აკუუ, ბაშთაკ
აკუუ, — რჰიან ანუაფშორა ილაგაფეტი.

ჯოუკე — არი აჰია ჰრანგამუ, ზაყა იტარუა შიემ-
ბოი! — რჰიეტი. ჯოუკე, არი ბაშთა ეინაძოუბ, აკ
იაფსოუ აკუმი, — რჰიეტი. ას იანერზეიმაკერაზა, რუა-
დიე, ეიჰა აჰრანგამ აჰიაჰუა რტიე ზდგოუან, დვაგე-
ლან, — აუავუ. ზნჯყმარალა დეივანაწიონარ, ჰრან-
გამუ, — იჰიეტი. ზეგამ აბრი იაჰქუშთაჰთანჟეტი, ეივრ-
წიაშთა აუავუ დაბაყოუ?! შიანი, აბრი იანმა ირჟოზბ,
მაკანა ბზაკ დივზოუბ, დააწხნე დეინაჰწიეპ, უბრი
ალა იფაჰშოპა აჰია, — იჰიეტი ადიე. ზეგამ აბრი იაჰქუშთა-
ჰთანჟეტი.

აბრი ზეგამ „აფსე“ იაჰაჟეტი. ანა იყარწანშუანი,
იბჟე ირგარ იუალჰიავ დიციშოტი.

არჰიციე ატანჰია ანუშეინთრა ინასენ, იჟენე აფსე
დააწერხენ, დკამაკამაძე დვარგელანე, შთა სისუეტი ჰია
ადიე აჰია ანაიჰეირხზა სერშუეტი უბჟოუ იჰიან
აკუუ-კუუჰია დეჰიჰიეტი. არჰიციე შიან, რაჰიაგამ, რფა-
რაგამ უა ინკაენე, ადდჰია ანწესთა ინზეფან, ეს უცა-
ლარგამ უცალა, ინქუშუაშთა იციეტი, რფსე რზყა.

უბრი ამთაზე აკაპეი ზგართან დააციერყმან — უარა
უაკუბმა სარა სეზოზ? ურჟრფსუა, ურჟრბზო, აბერ-
ჟიწიყმა აკაპეიგამ სუთაროუბ, აბრი ამბარა სეზ-
ქუშთაზგამ აბჟთა სუთაროუბ, — იჰიან მანციელა იაი-
ბაკეტი.

უალშშია აბრი დამზრამემნაბტ აისრა ილაგაფეტი.

აშა რქუეწიბარშიიტ. უალთამეჲ ღულუაკ იაკუნ, ანა უალმშიაგდჲ ჟი იაწახობ აძი იაკუმებტ, იტიარ რხმ გვლო იყიბაწიიტ.

აბართ ანეისუბ ამთაბჲ იბნალაბ არჰიცია ხარაძა ჯარა რფსჲ დანჲ იახტობაბ ირუძბეიტ, რეიჰა იხაწა-ღულუოჲ. ზგუ შშიო აძიჲ დეშთნჲ ეილგრაკარაბჲ უბრი აფსჲ იჰიჰაბ ღბაკუჲ, ნასგდჲ რმაზარა იახტბ.

იარაჲშთბ ანეშინთრაქჲა ირეკურშობ აანდა ახწესთა დაანეწენ, დქრვზბარ — ვუჯა „აფსცია“ რფა-რაქჲა ეიმაკნჲ იშუეიბარფსუბ ანიბა, იფსჲ იხყდანჲ, ახწესთა დნახტან ივზბცია რქუე დნეიტ. ივზბცია არი ანრაჰა, კამეფჲ ყალსეიტ რჰიან, დასუ რვზნქჲა რახდ რეფსჲ რგსეიტ.

არი იშიანჲ იცაბ იჰიჰიბჲ „აფსცია“ იანრაჰა აისრა იაყუწენ, უაჰა ფსუხუა ამამშია ანურბა რფარა-ქჲა რშობარა იალაგსეიტ, ზეგჲ რშოეიტ, ანა უეიბ-გდჲ უალმშია იკაპეი იიმთეიტ. უალთამეჲ არი აუი-ხაშთუბაბ, — ართ ავგემშჲკ რუაკჲ სააუეიტ უარა უყნჲ, სტიჲ რხოიანჲ იუშაზაროჲჰ! — იჰიან ათაქკუმ იაგა-ხმაბ დეიწაქდჲ ეიწაქდჲა იქსენეიხან, ახწესთა დახმენ-ხწენბ იხჲ ლაირყუნ აკ ააშთიხტ, არი უალმშია ილაფშო იააწაშიან, აქგრჰია დნიხმან, — იშთუბ ბა-კუბი, — იჰიან დნეშთაგუა დიკეიტ. ჟი არჰიცია ირეი-უბაბ, იშიანჲ ახწესთა იხტფაბ იხლფა იხშიანჲ იკაშიაბ აკუბააჰ. არი ააიმარკენ ურთ ავგჲა თაქკუმლა ეიბა-რართიტ. აშთაბჲ იანამუდა უალთამეჲ დაბურაბნეიტ აშობარა, ახლფა ასუ აბჲთა უალმშია იგსეიტ. ნასგდჲ უალთამეჲ იკაპეი აბჲ დეშინენეიუბა უალმშია იააი-გულაირშიან დეიწაკჲ-ეიწაკჲუა იმჰა დნექულსეიტ. არი იკაპეი აბჲ იშთფაჰბეიბაური ჰია დსუცუა უალ-მშია ლაწესუალა დიბჲფშოუბან დაარა ხარა დცაანდა. დშოფშოუბაბ, ხარაძა ადიჲ აწეხუანდა, დნეშთასენ აკ ააშთიხტ. უალმშია არი აკ იბბაკუა დეყამ იჰიან

აკუკუკუჰია იბჭუთუა დღუნე დიშთალტ. დშუფშთაბ
 ანიბა აკუკუკუჰია დუჰიჰიეიტ, — უანაჯალბეიტ უსტ
 რუწ, სარა იშთესხე უარა ეგდუბალამ, შანწოუბ
 იშთესხ, — იჰიეიტ. — შანწაბარგდუ აბეჟა ანსუმთა უკა-
 პეი აბე არახნდ უქუმლან! — იჰიან იბეჟ იქურგეიტ.
 — ჰაილგეიტ, ჰაილგეიტ! — იჰიან იბეჟ ნი-
 ქურგეიტ უალთამეჟ. უალმშიაგდუ ივნეჟა დნახენ-
 ჰიეიტ.

აბასალა ეილგეიტ უალმშიეი უალთამეჟი.

59. ახამაჯი ახამაჯი.

უს იპიეიტ აშხამაჯი:—ლაკუ ლაკუ სუშნეიუბ აკუმეკუა დეყან დაარა არფეს ბზიაკ აშხამაჯ ჰია.

ფჰიეს დაიგან ანხარა დალაგურიტ. დაარა ანხარა ბზია იმანუ დუშუყაბ, ხუქუკ აღმჯრანხ იხუ ირხურიტ. იფჰიეს აღმჯრა შიგუაფხაბ ლურიპიეიტ. იფჰიეს იჩიბაბ ანლაჰა ილჰიბაბუაბი,—უარა იანუგუაფხა იშუთახუ უნეყუა!—ჰია იალჰიეიტ.

— იმჰანეჰა იფჰიეს იაყალწან იმჰა დეკჰულტ. ამჰა დეჰუნუ დუშნეიუბ დაიფულტ აგამაჯ ზანძეჰ აძიე.

— უაბაცო?—ჰია დიბწააიტ.—საბაცო უმბოი, დმჯრა სციოიტ.—იპიეიტ აშხამაჯ:

— უარა ბზია უბღმჯრუოუ?—იჰიან დეითაიბწააიტ.

— ხარ სემამ, სღმჯრუეიტ,—იპიეიტ აგამაჯ.

— ნას უს აკუმბარ ჰაიციკაბ! სარგამ ღმერთს სხეშთოლ, — იჰიან აშხამაჯი აგამაჯი ეიმიან რდნქ ქულტ.

იშინეიუბ აკუმკუა, ამვან უარბაეიკ შოქუტიბ რბეიტ.

— უღმეჩუ ბზიანყყოლუპ აბნი აუარბაეი იამერბადაკუა აწეზუა ანძე ალუხუშუბარ! — იჰეიტ აშხამაჯ.

— იბზიოლუპ, — იჰიან აგამაჯ დექულსეიტ აწლა. აბუარა დვეინმანე ეიფუშ აშხამაჯ დვეინმან აგამაჯ იქუა იმერბადაკუა იაიიშინენ, დღობაანე წყა დაბგულტ.

— აბარ, იაბემგსეი! — ჰია აგამაჯ, აუარბაეი აწეზუ ანძე იამერბადაკუა იალუხუბ იმანე დანღუბაა, — უარა აუარბაეი აწეზუა ამერბადაკუა იალუხუბ, ანა უიქუა აბაყოლუ? — ჰია დწაიიტ აშხამაჯ. დღაფშოზბარ აგამაჯ იქუა აუიშახუბ.

იიჰიარა იბემდერუა დააქუხტ, ანა აშხამაჯ იშოიზიუმგამე აუიბემდერხუბ.

იბზიოლუპ, ღმერთლა ჰაიქუნაგანე ჰაიქუშიაბაბ რჰიან ეიმიანე იდოქულტ.

თაკუაეიეკ აფარა რაციანე იბმაბ დანმეყაბ რდერუან. უი ათაკუაეი ჟიეკგამე შოლუმბ რდერუან. უბრი ათაკუაეი ლეეი ხმარა ჰაცლოუაშია ლფარა ლციაჰღმეჩჰ ჰია იაქურკეიტ.

ათაკუაეი ლეყნე ინეიტ.

— ბეეი ჰაცლოიტ, — ჰია ლარჰეეიტ. ათაკუაეი დაზერაზბან აეი იაცლოეიტ. დარა-დარალა ილსეიციაეიან აგამაჯ აეი დაცლარანე ირძბეიტ.

ადერკაჩონე აშეეემთან იანშოა აგამაჯ აკე დნაცჰან — აეი გუარესხუეიტ, — იჰიან დაშთალანე დცეიტ. ეგი, აეი უს იაყაბეშაბაბ. აშეეემთან იანელთეწლაკე იშოიანშოლუ აგაქუა იკელსუან, უი შოეიბაკუე ეიმდანე აშხა იხუნუან. აშხა ზეგამე ეიმნადონ, ჯარა

ააგლაბრა ყამწაძაკუა, ალაშცარა აჩოაზნაკოტრ. რანაშა
ლაგალაკა იცცაკნე ავნეყა იდოქულონ. აიხელოქოქა

აგამაჯ რეცჰა აეი იცოქერჰია დშიანე აგუარფ
იშოუნთეწებ ვიფშო დამთან ტიამკახუ ყამწაკუა აჩონე
ხულაანდა, დანაკუაროუაბი დანდჰემსხემსუაბი ვიყა-
რანე. ახულბეჩოზან, იშამხე დნანამგო, იხე იგუ
ახშიანე, აჩონე ხულაანდა ტიამკა ზმაუბ აგამაჯ აეი
დამთაგლა აგუარფ დაათალტ.

ავნე ინხაბ აშხამაჯ აშექემთან კაკალკ კნე აეიყდ-
გარა ილალაგაბ, აფხძბაა იგუწაშო, აარლაჰია ახულ-
ბეჩოზან, აეი აგუარ იანათალაშოაბ აეიყდგარა დაალ-
გან, უხ გუშა ჰია ითიარლუ ნკაირშიტ.

აგამაჯ დანაბი უხ იჰიეიტ:— ჰაი, იანდა აშექემ-
თან სანცოზ აფხდარცვი არემძი ანდბაზემგოზ, აფხდარ-
ცა აკკაჰია იარჰიო სტიამბააუაბი, იანესთახუგდჰ
არემძ სექუმტიოზი. აეი იანდანტიარაკ ჯარაკ აკუნ
იანდქუჰიოუაბ, სტიანე სშოახუაფშოუაბ სგუ ქოშ-
ლიტ, — ჰია.

— სარგდჰ აშექემთან ათიარლუ აბეჟა აყარა აეიყდ
გატიჰ იყაბ ნაყ ინკასფსან უი აახეს ბაშოა სტიოლუპ;
უაწიჰ აფხდარცვი ასკამი აახუანე სარა საცლაროლუპ, —
იჰიეიტ აშხამაჯ.

ადერხაჩონე იშოააშოაბ ვიფშო აშხამაჯ აკე დნაც-
ჰანე აფხდარცვი არემძი ააშთხნე აეი დამთალანე
დციეიტ.

ანა აეი იაუანგულახუაბ, იშოიაშოაბ აგაქჰა
იკელსტ, უირახბ ზეგდჰ ვიმდანე, ნას აშხა იხუნეიტ.
აშხა აუშიაქუ ზეგდჰ ვიმდანე ახულარა ააუა იანა-
ლაგა ავნეყა ახე არხევიტ. აშხამაჯ რეცჰაგდჰ ირემძი
იფხდარცვი იანქუნწანე, აჩონე ხულაანდა უაჰიციე-
ქუტიარა იმოლუდაკუა, იბლახე დნანამგო, აეი ჯარა
იანდესემბაშოა იმცანდაბ ჰია დანახდძორ დანახდემძორ
ვიყარანე, დეხხე დენციეწახხოუა ახულბეჩოზა აგუარ

აქი იმანუ დაათალტ. უი იაიმითაგმუ, უბ გუშა მამა მამა
 აგამაჯგმუ აქიყმუ აგარა დალგანუ ითიარლუ მამა მამა
 ირშიტ...

— იყაუწაბეი უარა, სუბუნურწიბეი იახმა! ას
 აგუარხრა შოჯცბგამბ ანუადავუბ საუმიშიომ, მა სუფ-
 ხმარციე სრემში ბგომმა. იახმანტარაკ ტიამუა სუმა-
 ძამკუა სხესხესუა, აარლაპია სუფსუ სქამუში იქუცნუ
 აბურქიოლუბ სანააუა! — იპიეიტ აშხამაჯ.

— ააიტ, უარგმუ, არი აყარა აქიყმუ ანუყაბ მსა-
 უმიშიბეი — ჰია ხაბუ იგუ ნირხეიტ აგამაჯ, ახა უს
 იაგმაყაზარგმუ ვიფშხუბ ჰაატსეიტ, ნაყ ჰაატხმაყაბუ
 იშოთააური ჰია ვიციაქიეიტ.

იაურემდერხუაბ უი აქი უაჰა ახმარა დარა
 იშორულემშოომ. ილარჰიტ ათაკუაქი, იახმენძარხმ-
 ჩაბ რქუენაგა რულთარანუ.

ათაკუაქი უს ლპიეიტ: — აბნი აწეიჯ ახმუ თოლუბ
 შიდათსახუ აბუ უბრა შითალანუ ააწიაკ აბნა ახმუ
 თეგანუ იქიგა! — ჰია.

ახა უაქიუ რუუა ითალარა დრუბდერუამ, აძიი-აძიი
 რეგურა ეიბაგომ. აწეიჯ ითალაბ ააწია აბნა ყაი-
 წარ, ააწია ხუნუბგაბ ახმუ ანიაულაკა აწეიჯ ითოლუ
 დთიმგარ ჰია დშიოიტ.

— უარა აგამაჯ უთალ, — იპიეიტ აშხამაჯ; ახა
 აგამაჯ — იანაკუბაალაკა აწეიჯ სთამლაძაცტ, — იპიან
 იფსუშაპ ააწიხსოიტ. აშხამაჯ დახმენძარიაბ უს
 იხუცტ: სარა სთალაპ, ახა აგამაჯ ააწია აბნა ახმუ
 იოურ სთიმგარ ყალოიტ, ახა ააწია ახმუ ანთასუფ-
 სალაკა სარგმუ სთარიაპ. სუკუა, სუაბაქუა სერთიუპ,
 ნასგმუ იახმაბალაკა ისევათსანუ ააწია რთინუ დასურ-
 ხარ, ახმგმუ სარგმუ ჰაიცხუნეიგაპ, ნას იყაიწალაკა
 ყაიწააიტ ჰია.

უს იგუანულა იძბნუ, — სთალოიტ, — იპიან აშოა
 იჩთანწანუ დლუბააიშოიტ აწეიჯ აწ აყნუ ახმუ ახმუყაბ.

იზოიდებზე ვიფიქს ანუყაიწა,— აჰჰ! შთა უახა! იბეჟ ვაირგვირ.

აგამაჟ აშთა კენ დახა-დაგუო იიულაკა ააწია ვთიგვირ.

იზოჟვთიგამ ვიფიქსიყმა,— უარა უა უთაჟებ,— იჰიან აგამაჟ იააწია იყუაყუა იააქუიქენ იმანე დღოჟულტ.

დცო, დცო დეშენეიუაბ, შარდა დანენასკამა, ძეკ ნკასთოიოტ ჰია იააწია ნეშთაწანე დნემჰახეწტ. იარა დააიანდა, აშხამაჟ ჩაქ ხუქეკ იჯღბა ითან, უბრი ალა ააწია დებთატიბ ამგუაცია აარტლანე დაათეწენ, ააწია იყუაყუა იააქუენე იმანე დღოჟულტ.

აგამაჟ დანაი იააწია, უაწიე იუბარ იახხუ, იაუიბახუაბ. იყაიწახუაბი, ანახე დღეშოააიტ, არახე დღეშოააიტ, ახა აკრაუიბახუაბ...

აგამაჟ უი აკუშთა-მეკუშთა უაჰე იზოიქსახარსთამებ იდერუან. იყაიწახუაბი, დეჟულტ იმჰა, ახა იარაბნაკ იცია იალაშიტ აშხამაჟ ჯარა მცურაკ შთიბიუბ. ხუქეკამე გუვარას იგვირ, აშხამაჟ ააწია დთატიბმეიშ — იიაშთაწიყმანე სიჟეიტ უბუოუ, სააწია აშხამაჟ იგვირ. ააწია ხამთოუბ დმაათსარ ყალაშთამ, იათხმაყა სიასნე უარდენე მჰათაბგოშია „დიი-აშ. აშ! აშ!“ ჰიო აჰაცა-მაჰაქუა ეილერყუქუა სალაგარ, უარდენე მჰასუეიტ ჰია იგუ იაანაგანე სააწია აქუსწაპ ჰია დეშთამააირი ჰია იხუტტ.

იზოიდებზე ვიფიქს იყაიწეიტ. იმჰა აფხმა დიაჰსენ „დიი-აშ, აშ! აშ!“ ჰიო აჰაცა-მაჰაქუა ეილერყუქუა აბნა დღლალტ.

უარდენე მჰასუეიტ, სეიდარა ასთაპი ჰია აშხამაჟ დღცცაკენ აბეჟ ახმგობ დანნიე, აგამაჟ იაკუნ.

— ჰაი, რაცია სჟანე უშოფააუა! — იჰიან დააინნე დიკვირ.

იარა უაწიყდა იალაგჷეიტ აფარა აშთარა, ანა
 კაპეიტჷთაკ აშთაშა რბამთაკუა ირბჷანთეიტ. აშთამაჯ
 აკაპეი ბჷთა იმანჯ ავნიჷა დცეიტ, მჩებეჯე აშთანბ
 ავნი ჷნეი იუსთაბ ჰია აგამაჯ იაჰიანჯ.

აშნამაჯ ავნი დახმნიეიბ, იფჰიჷს უს ლოჷეიჰეიტ—
 აგამაჯი სარეი აფარა იჰაუბ, კაპეი ბჷთაკ ჰბჷშთაბტ
 იარა დაყუწუამ სარგაჷ ისთაბ ჰია სგუ ითაძამ,—
 ჰია.—უაწიჷ დაარა დეჷოჷუბ იგარაბჷ, ანა უბას იაჰი:—
 იმგუა აკჷ აათალან დაგჷეიტ ჰია, ბარა ბლაღაგანჯ
 დანააშთა აჩონჯ აკუბა ყაწა, სელთაწანჯ ანჷში რა-
 ციაკ იმჷთჷკუა სათ. ნას ბარა ამეტკუმა ჰიო ავნი
 ბჷვნიალ,— ჰია.

— იბზიოჷუბ,— ლჰიან იშთლოჷეიჰიაბ ეიფშო იყალ-
 წეიტ.

აჩოჰიარა იყარწაბ აჩონჯ აშეჷმთან შთაანძა დააიტ
 აგამაჯ, აკაპეი ბჷთა აშთარაბჷ. აწიუბბჷჷ ანიჰა—
 იყალაბეი?— ჰია დლაბწააიტ.— იყალაბი, სნაწა ხემშო
 წუეიტ იმგუა აკჷ აათალან დაგჷეიტ, სარა სემაცარა
 საკუნ ავნი იყაბ აგულაციბგაჷ უაჷკ დსეჷქუმშიაბტ,
 აბნა ანჷში დასთეიტ,— ლჰიან დნარფშონჯ ილჷრბეიტ.

— ჰაი!— იჰიან, დაარა იგუ იალოირსიტ. დნეინა-
 გლან დწიჷუანჯ, დებზაბგაჷ მჰიამაჷკუა ავნიჷა დლჷ-
 ქულანჯ დცეიტ.

ამჷა დახმნიძაქუბგაჷ დსუცუან, აბრი აუაჷკ ჯარა
 მცურარაკ სზიუიტ, ანა იზლაწესხრი,— ჰია. ნას უბას
 იბბეიტ,— იბდერუბა დეფსებშია ყაწანჯ ბაშთა, იფსჷ
 შოთოჷ დწიბარ, სნეინჯ ციაღმწას სბაჷკუა, ანჷში
 სებლმათუა სალაგარ, აკჷ შობეიმჰიარაი,— იჰიან,
 დნეინ ანჷშიენთრაჰთჷ ციაღმწას დბჷკუა, ანჷში ლა-
 ბალა იწირფფო დაღაგჷეიტ. აშნამაჯ აციღა ჯარა
 ილრასჷრ ჰია დშიან— უა! უა! ალაქუა ურჰააიტ!
 არანბ ისელრასჷრ სემგუაცია ფნაჷთოიტ,— ჰია აჰიჰია-
 რა დაღაგჷეიტ.

აგამაჯ იბუჯ ანიაპა აჩარა იზნემკლაუა ანუ ში
 იქუბ ააიქუხნუ დეწიხორი. იარა უააწიყმა სკაპეი
 ბჟსა ჰია დააისნუ დიკორი.

— უაალა! — იჰიან, ნუ შიენთრაქუა რაციანუ იახმუ-
 ყაბ დიმიანუ დნეიტი. ჯარა იყსნუ იახმუყაბ დიმიანუ
 დეშთალან აჟია ეიმარკოშუ იალაგოეიტი. დაარა რებუჯ
 ლულუაძახოეიტი.

უი ააიგოურა კუნვაჟიავკ არ რაბჯარი დარეი
 ეიქუხნაფსა იიასუან. ას ანუ შიენთრაქუა რეყნუ აბუჯ
 ანრაპა აძიე დნარუშთიტი. იხუ ხურჰიჰიანუ დანელაფშო
 აშხამაჯ დვაფან იხულთა ააიხორიტი. იარა დშიან
 დხუაიტი.

დევნუ ივებცია რქოუ დანმნეიბ უს რეიჰიტი. — აბნა
 აფსცია გლანუ ეიციჰაუეიტი, სხულთაგმუ სხუთაანუ
 ირგოეიტი, — ჰია. უს ანიჰია, ზეგმუ შიანუ ივნუ იცეიტი.

აშხამაჯ ახულთა იიგაბ აკაპეი ბჟსა აცენხურას
 აგამაჯ ინიითან იარა უი ალა უა იააილგოეიტი.

წი. სამარტალ.

უკუ ბეიკ დეყან, სამარტალ ჰია. უი დეგურა-გან, იითახხალაკდ შარა-ფარა ირთონ იგურა განე. ნას დეშენეიუაბ დლარხეიტ. დანლარხა პაპეკ აფია იბიცპაიტ დიზაირც. აპაპ დააიტ. დანააი იმაბ აფარა იმიხენ დიშიტ. დანიშ დნაგანე ივნე აპოდვალ აქუშ დეშთეიწეიტ, დმანშიალახარ ჯარა დგანე დკაიქერც. უი აშთანხ დარა პაპეკ დიფხეიტ. უიგდე დააიტ, დანააი დიშიტ იფარაქუა იმხნე; ნას დნაგანე ეგი აპაპ დახდეყაიწაბ დცოქეიწეიტ. აპაპცია ბეაქუა იალაგეიტ. იაფიაბეხეიტ. აპაპცია შიაუა იალა-გეიტ.

პაპეკ დშიადან დრეზწააიტ დებლატაბ აფილარ,— საბაცარი, სხე აბასწიანრი,— ჰია.

კერაამთა აბუცრა იაქუენ, ნას იაბეარგეიტ ხე-წიანრა დცარც სამარტალ იახხ.— იაშოლუბ, უი უაკუ

სამართალუბ, ხეწიანხრა უა იახეილდუ გყამ, უა ნანა
 ხაპ, — იპიან დდიქულოფიქ სამართალ იახმა. უი ნან
 თაბე სამართალ აძიქ, ბეგურა იგობ დააიფხმახ, ქია-
 მანათე ჰია დილაძეიქ აპაპ იქორახე, უსგამ იეიპიეიქ:

— დუციგვლანე დააირ აქიამანათე უოუამ, — ჰია.

— უი სარა დსეციგვლარემ, აფსე დეშოფაგვლო, —
 იპიან აუხა აპაპ დგანე ბნარშიერაკ აქოქ დიქორიქ.
 ახაპი დუძაქუა ლოფიქუიქენ დააირ სამართალ იქოქ,
 — დებეორიქ, — ჰია. — დაბაუქორი, არახმა დუციპაი-
 ტეი, — იპიეიქ სამართალ.

— იშოფა? — იპიან იჯეიშეიქ დებეორებ.

— იშოფა ბაკუბეი, უაარი არახმა, — იპიან დნეწეი-
 გალტ „იიქოქ“ აპაპ დანდეშთაბ. იახმნეწალაბ აპაპ
 დეკაქუბ. „დებეორებ“ იააჯეიშეიქ. უსყან არი ეგი აპაპ
 იაკუნ. უი აძიგამ იბდრძომეზტ, სამართალ ქია-
 მანათე ჰია ვუჯა იორეორტ დეკოქენ.

— ჰაი, უაქიეშთა უაალა იუქერბაპ, — იპიან
 დააშოქიაა დიმიანე დციეიქ დაჩაჯარა. უა ადამრა
 ახმაქოქებ დენთაირგვლტ წივან დუქ ააიხუან ირეხხა
 იხე დლასუხ იხე ფეხხა ილუეიხეიწეიქ. ნას დელორი-
 გუან ადამრა დენთაქენე ხაპილა ივეირთიქენ ხეხმა ანეში
 ვაქუფსანე იქოააიხეიქ. შეიქ. სამართალ იახმა
 სექიამაათე იმესხოუეიქ ჰია დშოააიუაბ იაფხმა პაპეკ
 დლუეიხმაფეშორიქ. უი სამართალ იახმა ჩოქეიანხრა იაა-
 უაბ იაკუნ.

— ჰაიქ ანაასენი, სეპაპ დგვლანე საფხმა დანმა-
 ლოფეიუა ააიგუანუიქ. აშოქრჰია წივანეკ აგუარა ივა-
 ლოქიპიან დლოეიხმაძანე აყუაქჰია იხე დლასუნ იხე
 ფეხხა ივეიხეიწეიქ. უიგამ დგანე დიქორიქ. ნას დციეიქ
 სამართალ იფარაქუა იმიხრაბე.

61. აუსანი ავსთაი.

მკაკ აქოჯ ეიფელტ ქუაბლუხუი ავსთაი. ავსთაა უს დწააიტ: — შიარა შიეშყა აქიბუეს იყოლები, ქუაბლუხუ ჩჩია, — ჰია. * ქუაბლუხუ ათაკს უს იეიჰიეიტ: — ჰარა ჰაყნე აქიბუეს იყოუ უბრი აუბ, კუბრეკ ამანა აა-ლაკ ირბეჰომ, — ჰია.

ავსთაა: — ალაქუა ხუქქუაბარენ აბე აკუნაბ.

ქუაბლუხუ: — ალაქუა აბახუკებ, აჰ იაშთა ითალო აუარბაჟიქუა კნე ირბონეი.

ავსთაა: — აუარბაჟიქუა ხუქუბარენ აბე აკუნაბ.

ქუაბლუხუ: — აუარბაჟიქუა აბახუკებ, აჰ იხან აქუცია ინეკუტიალაკა რეჟივაქუა ასაარა იშთასუანეი.

ავსთაა: — ახან ხან ხუქუბარენ აბე აკუნაბ.

ქუაბლუხუ: — ახან აბახუკებ, აბ-უადაკ აა-მანჩოკე აკოუანეი.

ავსთაა: — ამანჩოქუა მანჩო ხუქუბარენ.

ქუაბლუხუ: — ამანჩოქუა აბახუკებ, აჰ იაშთა აფსაქუა ითაგლაბ რეკუციქუა რხე ვაგდანე იხერქოქუა ირბონეი.

ავსთაა:— აფსაქუა ხუკებზარენ აბე აუბ. მეცხე მუღი
1913
ქუაბლღხუ:— აფსაქუა აბახუკებ, საშა ჩხე-ჩხე
ჰანე აფსა აქუციახე დანფშოლაკა იხელთა იხშიანე
იკაშიონეი.

ავსთაა:— უაშა დებუკებააპ აბე.

ქუაბლღხუ:— საშა დაბახუკებხუ, აქეიდ ინაპე
თშნე ახაჰი ააიგფეიტეი.

ავსთაა:— აქეიდ აწ ააიგფუნე იყაბააპ აბე.

ქუაბლღხუ:— აქეიდ აწ აბააიგფახებ, აშეჟემთან
ახაჰი დიქუუწარ ხულობეჩხანდა იხლოფეიუამებტეი.

ავსთაა:— ამშო ხუკებაბააპ აბე აუბ.

ქუაბლღხუ:— ამშო აბახუკუ, აშეჟემთან აჟი
იციტინე ინთეწებ ახულობეჩხან აფა აწაკუაშო ია-
გუარლოფეიტეი.

ავსთაა:— ჰაიტ, აფსუა ჩჩია, სარა საწკეს უარა
აჟეალა უაიააიტ აკუუჟი!

62. ახი-აუ.

ხვერციაა ჯვან. ირუმან ცივკ, ესეშოჯქუსა ბნეკ
აკუნ უი აცი აძე ანაეიუაბ. აჩაპიარა ანააი, რეხვჯე-
გამე ირუმა იდიეჭულტ. აიპაბე ახუდა დლაქუტიეიტ,
აგუბეანტი აბლა დლაქუტიეიტ, რეიწბაძა ზეგამე
რწეზუნანე დლაქუტიეიტ. უს, ძეჟირა ჰია ამუა იქულტ.

იშხნეიუაბ ჩოჯუავკე დაარფულტ. აფხმა იაქუტიაბ
უს იეიპიეიტ:— უხაწკე! აბრა უშოვეიუა სეიწბა სეშ-
თახმყა დაქუტიოუბ, დეუბარა უყოუბ, ირლასნე აცი
ააიცალააიტ, უახა ჰნეიროუბ, — ჰია.

აჩოჯუავკე — იბზიოუბ, — იპიეიტ. დცო, დცო შებ-
ქონ ეიფშო აგუაბეანტი აცი დანმაქუტიაბ დვეი-
დგელტ.

— უაშა იუბააიცპაიტ: ირცცაკააიტ, უახა ჰამნეირ
ყალომ, — ჰია. — უხაწკე! სეიწბაგამე სეშთახმყა დაქუ-
ტიოუბ, უიგამე უბას სეზიაჰი, — ჰია იეიპიეიტ.

• აჩუქუა ახუმჩოხან ეიფშო აიწობა აცი დახდაქუ-
ტიამ დვეიდგულტ:

— აბას აუბ, უაშცია ირჰიამ, უარგამ აცი უას-
ლა, შილასნუ შიცაროუბ, — ჰია იეიჰიეიტ.

იარა უს ხუმჩოხან აცი რუმა ინეიტ, აძე აღდრ-
ეირამბე. აძეეირა იანალგა აღდრუაჩონუ შებეონენძა
აძეეირა იაქუნ. აშებეშთახმ დოუსუ ახდაქუტიამ
ეითავაქუტიან რუშთახმყა იგამეიტ.

იშთაიუბ უარბაეიკ იაბან იფერნე აცი იაქუ-
ტიამგამ იარგამ ააშთუნე იამანე იხალეიტ.

აუარბაეი იამანე იშთეიუბ ჯემახჩაკ ირახუ
რანეიუარა ინეიტ, აუარბაეი აცი იკნე იამამ სქამ
აჰიან იამანე აჯემახჩა იბქუა აკე აყნე ინეინ ატიევა
ილბეატიეიტ.

უი აამთაზენ ამშო ციგმან, აჯემახჩა აქუა სყუს-
კე ჰია აბ აფაწა დეწაგულან. ამშო აქუა ნეკუბარ
ბბოიტ ჰია იხე ანააწირჰიჰია, აუარბაეი აეივა-
შიაყმა-ბავ იაკებ ლამბეწშიან ილოეინე ილა იხშიალტ.
აჯემახჩა სელა იხესხუეიტ ჰია დალაგეიტ, ანა
იამეიტ. ავნე დანააი, იაჰიშა იახეღლხენ ნაყ იკა-
ლერშიიტ. იახეკალერშიებ აბავ ანეში ანაქულა, უაა
ბექეკეკე ექუნხო ილაგეიტ.

ბნე უაა ბექეკეკე ახდაქუნხოზ აღდგულ წესუა ია-
ლაგეიტ. აეილარ იყალამ რბემდერბტ ანცია იჰიო
ილაგეიტ, ანა ხუართა ამოეიტ. იარა უს, — იყა-
ლაბეი, — ჰია გულას იშორეამბ, ირბეიტ ბგახუქეკ
აბავ ანეში იახეწეჰიჰიოზ იხეყაყააუა იშთადტიალამ.
იარა უი აკუნ აღდგულგამ ბერწესუამ.

აღდგულ იქუნხოზ აუაა აბგახუქე იაიხსნე იშნე
ილკარეიტ. აბგახუქე ანემკარატიეკ აგან აცია ანა-
ნერხ აბქეკეკეკე რეიმააქუა ალერხოიტ, ეგო აგან
რბაამერჰიოიტ.

უი აამთაზენ ფჰიესკ დხახო დეშოვეიუამ, ილბეიტ

აბგახუქ აბგანკ აცია შახანემუმბ. აფჰიუს ლღღრღღ
 აწუზუა ნაწარფანგ, იალღრჰიენ აცია ახღღღღღ
 სქკუნ იბეიმააკ ალღსხგ ჰია. აიმაა ბზღღღღ ლღღღღ
 კუნ, ლუკ წარა იმგაკუა ღღღღღ. აბქღღღ მღღღ ანღში
 აწურა იაქღღ, ახა ღღღღღღღ იხ ჰღღღღღღღ აუბ
 ანღში ღღღღღ.

ფღღღ ააბღღღღღ აკუმკუა აბქღღღღ უარღღღღ-
 ღღღღღ რღღღ აქალაქღღღ იღღღღ ჯღღღ ააგარა. აჯღღღ
 რღღღ იშღღღღღღ აწღღღღღღღ რღღღღღღღღ; ჰჯღღღ ბაა-
 ძღღღღ რღღღღ, რუარღღღღღ რღღღ ინეინ იმბააღღღღღ,
 ზხ ჰღღღღღღღ ანღში იარღღღ იღღღღღღ იწარღღღღღ,
 ავღღღღ რღღღღღღღღ რღღღ იღღღღღ. აღღღ ღღღღღღღღ
 აწარღღღღღ იმბააღღღღღ ღღღღღღღღღ ღღღღღღღ. იბაღღღ-
 ზეი სღღღღღღ ჰია ღღღღღღღღღ იბეიღღ ჰქღღღ უარღღღ
 აჯღღღ რღღღღღ იშღღღღღღ.

ჯარა ჯღღღღ ინაღღღღღღ იღღღღ აბქღღ უარღღღ ირღ-
 ქღღღღღ აჯღღღ აარღღღღღ იჯღღღ ითაღღღღღ ავღღღღ
 ღღღღღ. ავღღღ ღღღღღღღ იაღღღღ აყღღღ ანღღღღღღღ
 აჯღღღღ ღღღღღღღღ, აგღღღღღ სღღღღ აჯღღღღ ააბღღღღ
 ანღღღღღ, — სარა სჯღღღღ ხუქღღღ თაღღღღღ, — იღღღღ, იაა-
 თიღღღ ინაღღღღ იღღღღღღღ. — არი ახუქინღღღღ ზღღღ-
 სღღღღღღღ სარა! — ღღღღღ, ჯღღღღღღღ აგღღღღღღ ღღღღღ.
 „უი ღღღღღ არა იყასწღღღღღ სღღღღღ სარღღღღ არაღღ
 სააიღღ“.

შიგღღ იანაღღღღღ?
 აცი მღღღღღღღღღ იყაბი,
 აცი შთღღღღ იბგაბ აუარბაღღღ,
 აუარბაღღღ აციი ზხ იქღღღღღ აბი,
 აუაღღღღ მღღღღღღღღღ-აწღღღღღღღღღ ბღღღ იბაღღღღღ
 იბღღღღღღღღღ,
 ბქღღღღღ ირბააღღღღღღ ააბღღღღღღ აფჰიუსი,
 ბქღღღ უარღღღ აჯღღღღ ბჯღღღ ითაღღღღღ ახაწღღ,
 უბართ ბეღღღღ რეიღღღ მწღღ ბმაღღღღ?

საქართველოს
საბავშვო ლიტერატურის
სამხატვრო გამომცემლობა

63. ა მ მ.

ს არა აუხადად რაცია სემან, ურთ ჰირა აგა იცა-
ლონ. ზნე სუახადლ აასცაპ ჰია აგაქთა სცეიტ. სნაფ-
შოიტ, სააფშოიტ, ახა ისემბეიტ. ნას სლაბაშა
ლქწარსნე, სქუგელანე სანფშო სუახადლ ზბეიტ. სცან
ეიდცალა ისემა სშოაიუაბ სჩოანქუა რუაგე ზეიტ.
აჩოწეს ააშთხნე აჩოან სჯაქუტიან სჩოზხუდა იააქუს-
კოიტ, ახა აჩოან საბეშოუმბტ.

ნას აჩოწეს ს აქუტიან აჩოან სჩოზხუდა იააქუკნე
სდიქულოვიტ. სშოაიუაბ აგადე (ამეჟდე) დსერჟი; ჰია
ამშოხენ აქოე სანნიე იხწალანე იყან. ახაჰი აგულდეს-
წეიტ, ანი ბუიტ, არი ბუიტ, ახა უმფესუნდა, აწაა
სეზფემჩოიტ; ნას სგუაანე ხელა სლასენ აწაა ფეზხაა
ილქუსწო სეხგაე უა იაალახვიტ. აუახადლ აძე
დერჟინე, აჩოწეს სლაქუტიან. სჩოან სეჩოწეს აბუდა
იქუკნე სეშინეიუაბ ფჰიეზბაე ვნეკ აქოე აჩამგურ არჰიო
აბარწა დტიან. უს ლჰიეიტ აჩამგურ იანწახე: — აბნი
იააიუა იხე იხაგელანე დსემანდაბ, შოაყა დარფეს
ბბიოუბეი, — ჰია. სხე სნაპე ნააქუსშ სხე შოეყამბ

ზბეიტ. სხენჰინე ამშოენ აყნე სანნიეი, აწაა იაღაშინე
 იშთალაბ ზბეიტ. სლახეიტ, სვახეიტ, ახაღაღეიტ
 აწაა ისტალემშოიტ. ნას აკამბაშქუა, აჩქუა წაკნე
 აყთიარ *) ისურხეიტ, ახა იაუსეზბაახნოუაბ.

სეგუეიათიო სეშოგელაბ სანფშო ამოხერციალქუა
 ვბა აგაქუა იანელანე იფერნე იშთაიუაბ ზბეიტ.
 იანეკლანე აულუ ღურხაწანე აყიარ ისურხეიტ.
 ატახჰია იანასურხა, აწააგაჯ აქოქუა არგოეიტ სეზგაჯ
 ვთეზნე აყუარა ივქურეიტ.

სხე აასხაწანე, სეჩოწეს სნაქუტიანე, სჩთან სეჩოწეს
 ახუდა ინეჭუკნე სეშოვეიუაბ, იყადამეზ რას-კუკუმედრაკ
 აშაპაქუე იმიდაცუმ ქაკ აღტიალან. სამთალ ბქოდა-
 მებ შიაქაკ სემან, სკელემეშოდაკუა სააინსენ, ითემყდა-
 კუა აქა სშიტ.

აქა ააშთენე სეშოვეიუაბ აძიე დაასფელან უს
 სეიჰიეიტ:— აა, უანაჯალბეიტ უზეიგურღაშთა აკ
 უანჰიოეიტ, გურღაჩოჰიაშთას ისუთოზეი?— ჰია;—
 დაარა სეზეიგურღა აკ სოუჰიოზარ სქა უსთოეიტ,—
 ჰია ისჰიეიტ.

— უაბ იანმა დიეიტ,— ჰია სეიჰიეიტ. სეიგურ-
 ღანე სქა ისთეიტ.

აუნე სააიზარ საბ დემააუა აგარ დგარან; სარგაჯ
 სიეიგურღან სჩოქუდა იქუკებ აჩთან ისთეიტ.

*) გბა-ბფა უღუ, აციქუა, მა აკამბაშქუა აწაენე აჯ იანადურხო აყთიარ
 ჰია ისთოეიტ.

64. 3-302692ქ.

გნე აუნატი ჰიენათი, აბნატი ჰიენათი ეინიეიტ ჯარა. ეიბადერუნ აფსშია ააიბერჰიტ. აუნატი ჰიენათ აბნატი ჰიენათ იაბწააიტ, უაბანხო, მალს იუმოუბეი უხე ზლანუყუგობეი?—ჰია.

— ჰაი, სარა სმალ რაციოუპ, ბნაკე სამოუპ,— აჰიეიტ აბენჰიენათ.— უარა იუმოუბეი, უაბანხოი?

— ჰაი, სარა უშოფასეზწააუეი ვნე ეიბაჩათას იგელოუ ბეგეჲ სარა ისტიუპ.

ართ ეიციაჰიეიტ რმალ ირემოუ ეიბადერბარც, აიუარა რებეარწარც.

აბნჰიენათ უს აჰიეიტ:—უაალა სარა სმალ უსერბაპ ისენაზოუგეჲ; იბდერუადა ბნე უმვასნე უშააუა შშოციგეჲკ უხეძარ უააკედგელაპ,— აჰიან იამა აკოუნანანოჰეიტ, იშენეიუან თჰიაყუაკ ინეჰუნაგალან იანარბეიტ ათრაჰუა, აჲ, არასა აშოერჰუა რაციანე იანგე-

ყაბ. უა იაალბაანაგან არა შაპე აგუაზარა იამა ინთა-
ლან უა იანარბეიტ ახმა, აკაკან, აჯქურეი. ნას იამა
იციანე იანარბეიტ აფჰიაყუაქუა რაციანე, აბართ ზეგამ
სარა ისტიუბ ჰია.

— უს აკუმბარ უარა უბეიაზაპ. უაალა სარა
სახმა, სარგამ ისემოუ უსერბაპ, უანაილახო ასასციარ
რზე ჭატიეკ აბე უსერგუამწუამ, უნაბეესლაპ სარა
სახმა, — ჰია, იამანე იაბიტ ავნიყა. იშააიუბ აცა
ინთალანე იანარბეიტ — აბრი აჯქურეი ზეგამ სარა
ისტოუბ, — ჰია. ნას იამანე იციეიტ აშოენდუყურაქუა
რახმა; იანარბეიტ ამათია-ავუთია აფშიმაცია რეტი-
ქუა — აბართგამ სარა ისტიუბ, — ჰია.

ნას იციეიტ აფშიმა ძლახ ლჩქამაჯახმა, უი ითაბ
აჯენჯეზუქუა, ალაჰარვა უჰია ზეგამ ანარბეიტ, ნას
იამანე ამაწურთა აყნე ინეინე აკაკან, აკუაბაშია (აყა-
ბაქ) ალაღურე იქუბ ზეგამ ანარბეიტ; უსტიი ახუბლო
ინექულანე იშენეიუბ ახუშთაარაყნე აცგუ შოჯრჰია-
ტიბ აბეიტ. აბნჰიენათ აცგუ აბდერუამებტ. ჯაშა-
ტიეს იაბეიტ.

— არი დეზუსთა არა იტიოუ? — ჰია იაბწააიტ.
ავნატი ჰიენათ გემალ იათახხეიტ იათერხნე ამალ
იარა. იაგარც.

— ჰაი, არი სან ათაკუაეი ლოუბ, ლემი ლშია-
ხეიტ დტიაგუშოუბ ახუშთაარაქო.

— ნას აფსშია ლასჰიარენ, შიარა შიყნე იშაფუ
სებდერუამ აკუმბარ! — აჰეიტ აბენჰიენათ.

— ჰარა აიჰაბე აფსშია შოიაჰჰიო უს აუბ, —
აჰეიტ ავნატი ჰიენათ: — „უქმენარა სქმენარა ხურნა
საქმა ლულუა“ ჰია უანნამწათალა აბასტიი უფანე,
ნას ეიჰა გუცხუს ულუტხმაძოიტ.

არი წაბერგებ ჯანაშან ახუბლო ინექუგულანე
„უქმენარა სქმენარა ხურნა საქმა ლულუა“ ჰია
იფანე იანნამწათალა, აცგუ აშოჯრჰია იააქუგეჰენ

„ღურმასთი-სერმასთი მაჰა მადლაფსირი ქეს“ აჰნანანსული
აბე ააზნახსიტ. ზიზლირთხეჰა

ავნჰიენათ ილბაყდანე უსყან იცახდან აცახმე.
უი ანახეს აბენჰიენათ ამალგმე იარა იაზენხუეიტ.
ავნე აცგუჰუა იფხარწარგმე უახმ აფჰიყუაჰუა რახმ
იცონ.

აბას აუბ ირეობაბაშახაბ ავნატი ჰიენათი აბნატი
ჰიენათი.

65. აქი ანაი.

სძი აწეი მაჰირა იშოცობ აკუმეჟა, ძეშთრა
ბაათსუკ აყნე ინხეჟუგელტ. აძ ჯუან ატრემჰია აძეშთრა
იახეჟეიტ, აწა ჯუან აგუთაწიყმა იალაჰაიტ.

აწა აფსრა იანალაგა უს აჰიეიტ—ჰაი აბაათსუ;
ძეჟი უცანე ჰიაჟი აფერციჟუა აღხნე იაბგა, სალათე-
წუეიტ.

აძ ნეინ ჰიაჟი იანაჰიეიტ—ჟანაჯალბეიტ, უფრე-
ციჟუა აღხნე ისუთ! წაჟი აძეშთრა იახეთაჰაბ იალა-
თებგოიტ.—ჰია.—უს აკუზარ, უცანე ჯეჟი ჯნაპეკ ამხნე
ისბააგა!—აჰიეიტ ჰიაჟი.

აძ იკეჟუნარშიენ იცეიტ ჯეჟი აყნე.—უა, ჯეჟი!
ჯნაპეკ სუთობარ, ჰიაჟი იათანე, ჰიაჟი აფერციჟუა
აღხნე წაჟი ალათებგოიტ,—აჰიეიტ აძ.—უს აკუზარ,
უცანე ხმაჟე სხე იქუმტიო იყაწა,—აჰიეიტ ჯეჟი. აძ
იკეჟუნარშიენ იცეიტ ახმაჟე აქუ.

— ჟანაჯალბეიტ ხმაჟე! ჯეჟი ახე უქუმტიობარ,
ჯეჟი ჯნაპეკ ამხნე ჰიაჟი იათანე, ჰიაჟი აფერციჟუა

ალხნე წაყი ალათებგონ,— აპიეიტ აძ. ხმაჲე უს ანა-
 პიეიტ:— უცანე ხაშე სამკოთუა იყაწანე უაა, ნას
 ახე სკჷტიომ, — აპიეიტ.

ად იკჷქუნარშიენ ხაშე აყნე ინეიტ.— უანაჯალ-
 ბეიტ ხაშე! ხმაჲე უმკოთუაბარ, ხმაჲე ჯჷეი ახე იქუმ-
 ტიო იყაწანე, ჯჷეი ჯნაპკე ამხნე ჰიაყი იათანე, ჰიაყი
 აფორციქუა ალხნე წაყი ალათებგონ,— აპიეიტ.

— უს აკუბარ, უცანე აძენაჰა ფჷიეს ძნააშიკუ-
 კეშკ ლემხნე ისბააგა! — აპიეიტ ახაშ. აძ აქოუნანა-
 ხან იცეიტ აძენაჰა ფჷიეს, ძნააშიკუკეშკ სეთ ჰია
 ილგჷიარაკე. უა იახანეიბ უს აპიეიტ:— უა აძენაჰა
 ფჷიეს! ბანაჯალბეიტ, ძნააშიკუკეშკ სებთარ, ხაშე
 იათანე, ხაშე ხმაჲე ამკოთუა იყაწანე, ხმაჲე ჯჷეი ახე
 იქუმტიო იყაწანე, ჯჷეი ჯნაპკე ამხნე ჰიაყი იათანე,
 ჰიაყი აფორციქუა ალხნე იგანე წაყი აძე იახათაჲუ,
 იალათებგონ,— ჰია.

— აძ, უს აკუბარ, უცანე აძენაჰა ლეყნე, ილგმ-
 ხნე ისბააგა ხუძ ნაპკე, ნას იუსთაპ, — ლჷიეიტ. აძ
 იკჷქუნარშიენ აძენაჰა ლეყნე ინეიტ.— უა, ბანაჯალ-
 ბეიტ აძენაჰაჰე! იყალობარ, ხუძ ნაპკე სეთ! ახუძ
 ნაპე აძენაჰა ილგთანე ძნააშიკუკეშკ ლემხნე ხაშე
 იათანე, ხაშე ხმაჲე ამკოთუა იყაწანე, ხაჲე ჯჷეი ახე
 იქუმტიო იყაწანე, ჯჷეი ჯნაპკე ამხნე ჰიაყი იათანე,
 ჰიაყი აფორციქუა ალხნე წაყი აძე იალათებგონ,—
 აპიეიტ აძ.

— უს აკუბარ უცანე ჰიენათ სცა ითამლო იყა-
 წა, — ლჷიეიტ აძენაჰაგაჲ.

აჲ აქოუნანაჰან ინეიტ აპიენათ აყნე, — იყალობარ,
 აძენაჰა ლცა უთამლან, უი ილგმხნე ხუძნაპკე განე
 აძენაჰა ფჷიეს ილგთანე, აძენაჰა ფჷიეს ძნააშიკუკეშკ
 ლემხნე ხაშე იათანე, ხაშე ხმაჲე ამკოთუა იყაწანე,
 ხმაჲე ჯჷეი ახე იქუმტიო იყაწანე, ჯჷეი ჯნაპკე ამხნე

ჰიაფი იათანე, ჰიაფი აფრეციქუა აღხნე წაფი აძე
 თებგონ, — აჰიეიტ აძ.

— უს აკუზარ, უცანე ცგუ სამკოლა იყაწანე უაა,
 ნას აძენაჰა ლცა სთალომ, — აჰიეიტ აჰიენათ.

აძ იკუქუნარშიენ ინეიტ აცგუ აყნე. — იყალოზარ
 ცგუ ჰიენათე უმკენ; ჰიენათე უმკოლაჰარ, ჰიენათე ძენაჰა
 ლცა ითამლო იყაწანე, აძენაჰა ხუძნაპეკ ლემხნე,
 აძენაჰა ფჰიეს ილეთანე ძნააშიკუქეშე ლემხნე ხაშე
 ილათანე, ხაშე ხააჟე ამკოლა იყაწანე, ხააჟე ჯეჟი
 ახე იქუმტიო იყაწანე, ჯეჟი ჯნაპეკ ამხნე ჰიაფი იათანე,
 ჰიაფი აფრეციქუა აღხნე წაფი აძე იალათებგონ, —
 აჰიეიტ აძ.

— უს აკუზარ, უცანე აბნა ნაყტიირახა აფი-ლრა
 იქუუ ხშო-ნაპეკ ამხნე ისბააგა, — აჰიეიტ აცგუ.

აძ აკუზანანახან ინეიტ აფი-ლრა აყნე. — იყალო-
 ზარ აფი-ლრა ხშო-ნაპეკ სუთ! ახშო ისუთო ცგუ იათა-
 ნე, ცგუ ჰიენათე ამკოლა იყაწანე, ჰიენათე ძენაჰა ლცა
 ითამლო იყაწანე, ძენაჰა ხუძნაპეკ ლემხნე აძენაჰა
 ფჰიეს ილეთანე, ძნააშიკუქეშე ლემხნე ხაშე იათანე,
 ხაშე ხააჟე ამკოლა იყაწანე, ხააჟე ჯეჟი ახე იქუმ-
 ტიო იყაწანე, ჯეჟი ჯნაპეკ ამხნე ჰიაფი იათანე, ჰიაფი
 აფრეციქუა აღხნე წაფი აძე შთრა იაბმთაჟე იალა-
 თებგონ, — აჰიეიტ აძ.

— უს აკუზარ, აბრა ნაყტიირახა იგელოუბ ფჰია-
 ყუაჟ, უნეინე ფჰი-კლაჟ (ნემჟაჟ) აქუნხე ისბააგა, ნას
 იუსთაბ, — აჰიეიტ აფი-ლრა.

აძ ნეინ ფჰი-კლაჟ აფჰიაყუა იააქუნხე აფი ინა-
 თანე, აფი ხშო-ნაპეკ აამხნე ცგუ ინათანე, ცგუ ჰი-
 ენათე ამკოლა ინეყაწანე, ჰიენათე ძენაჰა ლცა ითამლო,
 ძენაჰა ხუძნაპეკ აალემხნე, აძენაჰა ფჰიეს ინლეთანე,
 ძნააშიკუქეშე აალემხნე ხაშე ინათანე, ხაშე ხააჟე

საქართველოს
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

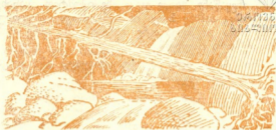
ამკრთუა ინუყაწანუ, ხმაფუ ჯუჟი ახუ იქუმტიო იყაწანუ,
ჯუჟი ჯნაპუკ აამხნუ ჰიაფი ინათანუ, ჰიაფი აფრუცქუა
აალხნუ იამა აძუშორა აყნუ იანააი, აწა ფსნუ იხაბ-
ბალა აძუშორა იალაუენ.

აბრი ეიფუშ ალა აძ იგუაყ-ფსაყუა აწა ალგა-
რაბუ იშააშთაბ იაციფსიტი.

საქართველოს
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკის
განცხადებით გამოცემულია ქართული
ენის ლექსიკონი. ლექსიკონი შედგება
საერთოდავ 10 ტომად და მოიცავს
საერთოდავ 100 000 სიტყვას. ლექსიკონის
მეორე ტომი, რომელიც შედგება
საერთოდავ 20 000 სიტყვას, გამოცემის
სამუშაოები დასრულდა. ლექსიკონის
მეორე ტომის გამომცემლობა
საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკის
განცხადებით გამოცემულია ქართული
ენის ლექსიკონი. ლექსიკონი შედგება
საერთოდავ 10 ტომად და მოიცავს
საერთოდავ 100 000 სიტყვას. ლექსიკონის
მეორე ტომი, რომელიც შედგება
საერთოდავ 20 000 სიტყვას, გამოცემის
სამუშაოები დასრულდა. ლექსიკონის
მეორე ტომის გამომცემლობა
საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკის
განცხადებით გამოცემულია ქართული
ენის ლექსიკონი.

66. აქსი, ათსესი, აპოესი.

სხმა ირახუ იმანუ დახმგუარწუბ იციელახ-
ვიტ ძესკვი, ჰიესკვი, თსესკვი. იხულო იანალაგა რჩუე-
დკელანუ ჯარა იციეიტ. დარა ახმტოან ააიგუარა
იტიაზარუნ მუშიკვი, ბგადუკვი, ბგახუქკვი. იანა-
ლაშცა აბგახუქკუ რზენარუშთიტ, უახხმა კუაც ჰია.

აძეს ვაგვლან — სარგამ უანზბა უბრი სჰიაპჰია
აკუნ; ახულფაბ სვზცია რზე ეილდუ თუფ ბზიაკ
ზბოზარჰია სახმნულაგვლაბ საახენჰიაანდა ბგახუქკუ
ბგადუ სუბდრუამ აკ ააკვლსზარუნ აბრა, ეიმეფი-
ჟია იქურწეიტ სვზცია, მახაკ აყარა სახმან იარემ-
ხნუ ისტეიტ. ახა სარგამ ისზმნუეიტ დარგამ ამლა
იკაჟუა იყოჟ; უარა უხათა უმსააიტ აბგახუქკუ
კუაც-ეზუთაგამ შუჰამამ, — აჰიეიტ.

აძეს, ბგახუქკუ ბგადუ სუბდრუამ, აკ სვზცია
ირკენ ირტეიტ ჰია აჰიარა იანალაგა ნახეს აბგახუქკუ

ხუკე-ხუკლა შთახლოა აცარა იაქოუნ, სრემკენდაზ მისული
 ჰია, აქიამგად იალგოფიტ აბგახუკგად აბნა იკვლა
 ფალან აგუახად იცეიტ, ავებცია რახმ იმნეიკუა.

ამშიი აბგა-დუი იფშოიტ, იფშოიტ, ახა რკვბა
 ანერემბადა, აბგადუ ნეიტ.

— ბაკუბეი შიარა შიებლოუ, იარბან ჩოტრუაპ-
 დუროლუ? უახხმა კუაც ჰია აბგახუკე შიბააპაშთენ
 მშიი სარეი, ირლასნე იბაპზენაშიემთიიბეი?— ანაჰია,
 აძეს ვაგვლან — სარგად უანებბა უბრი უასჰიაპ ჰია
 აკუნ; ახულთაბე სკვბცია რბე ეილდუ თეფ ბზიაკ ბბო-
 ზარჰია სახმენლალაბ, საახენჰიაანდა ბგადუუ მშიუ
 სებდერუამ აკვ ააკვლსბაარენ, აბრა ეიმეჟიჟია იქურ-
 წეიტ სკვბცია; მახაკ აყარა სახმდან, იაარემმნე ისჟე-
 იტ, ახა სარგად ისბემხეიტ, დარგად ამლა იაკოუა
 იყოლუპ; უარა უხათა უმსააიტ აბგადუ კუაც ექხუ-
 თაკგად შოჰამამ, — აჰიეიტ.

აძეს, ბგა-დუუ მშიუ სებდერუამ აკვ სკვბცია ირკენ
 ირჟეიტ ჰია აჰიარა იანალაგა ნახეს, აბგადუ ხუკე-
 ხუკლა შთახლოა აცარა იაქოუნ, სრემკოუანდაზ ჰია;
 აქიამგად იალგოფიტ აბგადუგად აბნა იკვლაფალან
 აგუახად იცეიტ, ავებახმგად იმნეიკუა.

ამშიამგად იფშოიტ, იფშოიტ, ახა ავებცია ანამბადა,
 ივაგვლან ირბეცეიტ იარა ახათა დარა ანდრიაბ.

— იქიუაბეი შიარა იარბან ჩოტრუაპდუროლუ შიე-
 ბკოუგად, უახხმა კუაც ჰია, სკვბცია შიბაასეშთენ
 იბსზენაშიემთიიბეი?— ანაჰია ამთაბე, აძეს ვაგვლან —
 სარგად უანებბა უბრი სჰიაპ ჰია აკუნ; ახულთაბე
 სკვბცია რბე ეილდუ თეფ ბზიაკ ბბოზარჰია სახმენ-
 ლალაბ, საახენჰიაანდა ბგადუუ მშიუ სებდერუამ აკვ
 ააკვლსბაარენ აბრა, ეიმეჟიჟია იქურწეიტ სკვბცია;
 მახაკ აყარა სახმდან იაარემმნე ისჟეიტ, ახა სარგად
 ისბემხეიტ დარგად ამლა იაკოუა იყოლუპ; უარა
 უხათა უმსააიტ, კუაც ექხუთაკგად შოჰამამ, — აჰიეიტ.

აძეს, მშვიუ ბგადუუ სეზდერუამ აკე სკეცია ირ
კენ ირჷეიტ ჰია აჰიარა იანალაგა ნახეს, ამშ-ხუკე
ხუკლა შთახელა აცარა იაკუნ სრემკოუნდაბ ჰია;
აჷთაგმე იალგოეიტ ამშიგმე აბნა ივლათულან
აგუნამე იცეიტ.

აძეს, — უბრთ ზეგმე აბნაკუ ვიქუშიარა იყოლუპ,
ამცქუა იაჰჰიაბ ააჰაწერხერ, იააჰასნე ჰარჷოიტ,
ჰაითაწროლუპ აკუმბარ, — ჰია აკუბცია, ირანაჰეიტ.
იგელანე იშოცოზ წლანააკ რბან იქულანე იქუტია-
რაცე რთახხეიტ, ახა აჰიეს რბეჷუმგალტ. ირულაკამ
იახო იქურგალტ, ახა იბეჷუმგლაბტ აკაჰარა იალა-
გოეიტ.

უბრი ამთაზე. ამშიი, აბგადუი, აბგახუკი
ეიბაბაბარუნ აბნაყნე, იენე იშოდერშიაბ ანერდერ,
ეიბანე ირეშთალტ. იახმტიაბ იანაიი აკგმე რემბეიტ.
რეშთა იხელანე აწლა იახმეჷქუტიაბ იარეწაგელტ.
აძეს აკუკუჰია იჰიჰეიტ, აჰიეს ანალკურე, — აბაათსე,
აჰიეს! ირეიჰაუ უარა იკე, უი იაშთახეიუა სარა ეიმ-
ქოესეჷეიეაბ, იანხოგმე ათსეს იუმეშთუნ! — აჰიან
ალბაარა იანალაგა, — იწაბერგეწიყმანე ართ მეიტოკ
იალაბოლუპ, ჰარჷაწიყმოიტ უბოლუ რჰიან, ეიბარუნე
აბნა ხელა იასნე იცეიტ.

დარგმე ანეიქუხა, აუხა უბრი აწლა ამწა იტიან.
ადერჷაჩრუნე ახმა დრეშთალან, იფშოაანე ავნეყა
იკაიციეიტ.

აბას აძსი, აჰიესი ათსესი მანანლა რალაცია რხე
რეციენდერხეიტ.

67. აბგახუჭი ანსლრაი.

გახუჭკე შონეიუაბ წესლრაკ აკეიტ. — ჰაიტ, უანაჯალბეიტ აბგახუჭე. აჟიეფშაა რაშია სხემშიაა-დაკუა სუჭომა, — აჰიეიტ აწესლრა. აბგახუჭე წა-წიყდოუბ უბუოუ ჰია აქუე ვარაჰან ყა შოენაჰიაბ ეიფშაწიყდა აწეს ნაქუფრაანე იხეინ ამახუ ინეჭუტიეიტ.

— უარა უსეციციეიტ, ახა იყალოზარ, დაარა ამლა საკოუეიტ ჯარა აკრე ახმესჰაშოა საქურშია! — აჰიეიტ აბგახუჭე.

— უს აკუზარ, უსეშთალანე უაალა აკრეუბეჭო-ზარ სარა უფეზეიაბ, — ჰია იამანე იდიეჭულტ. აწეს ნეჭუტია ააჭუტო, აბგახუჭე აწესუა რეშიშიო იამ-თანე იშონეიუაბ, ფჰიესკ ქეუნა-ხუჭეკ დლესუნე ლხე არქმაქმა ეჭუწანე საარაკ ეჭურგულანე, ლარმა ნაპა-ლა გუგუმეკ ეხე, ლარდმალა ნეგაკ ეხე, ლხაწა ამხათა დანდთაბ იხუ ბგოიტ ჰია დეშონეიუაბ რბეიტ.

— შთა არა უააგელ, სარა უი ინალგო მთაწანე
 დესეშთალარატია დყასწოიტი, ნას უნეინე უნაფილია
 წა! — აპიეიტ აწესლრა.

აჭერპია ლათხმა ინეინე აჩულკანარშიტი, აჟივა
 ფწიანშია. აქკუნ იშობიბ ვეფშწიყმა, — ნან, იბკე-
 როუპ, — ჰია აპიპიარა დალაგეიტი. იან იაალგობ
 ლარგელანე აწეს სკაუეიტი ჰია დაშთალტი, ლქკუნ-
 გმე დლშთალანე დდიქულტი.

აწეს ნკათა-ააკათო, დარა აშთა, უს ხარა იციეტი.
 აბგანუქე ააკელსენ აჩუილრანაწეიტი, აწესგმე ვაფერნე
 იციეტი.

აფჰიესი აქკუნი იკარაუარახა რემათიქუა რქუე
 იანაიი, იბქუშიაბ ანელბა ლქკუნ დააისუა დეი-
 წუნე დერლბეღებუა დყალწეიტი.

აწესლრა აბგანუქე იახმაბუფშოზბ იანნიე, — უბნარა
 უჭოლუ აბგანუქე? — ჰია, იაზწაიტი. — ჰაი, უხაწკე სცან-
 დაბ, რაცია აკრსქოლუწეიტი. — აპიეიტ აბგანუქე.

უაჟიე უაჰა აკრე უთახუმა? — ჰია იანწაა აწეს-
 ლრა, — იაჰაუეი სეფსეზერგმე უაჟიეწიყმა სეზნარა
 სბერჩჩაშთა აკე სურბონდაბ, — აპიეიტ აბგანუქე.

— უი აკუბარ უაალა უშოჯჩიო უფებჟიაბ, უარა
 უშშიან, — აპიან, იამანე დდიქულტი აწეს. იცო, იცო
 იშონეიუაბ ხვკე აიშცია მხეკ აჰაჰიპია ირაშიო იშო-
 თაბ რბეიტი.

აბგანუქე არა აანდაქუე უგელანე უკლთეშოლა
 სარა იბუა უბარა უყოლუპ ჰია, იფერუა აქსუნანახან
 რეიჰაბა იხე ინქუტიეიტი.

— აა უჩოუმერწესენ! — ჰია აგუბჟანეტი დეჰი-
 ჰიეიტი, ნასგმე აწეს სწუეიტი ჰია იჩთაგა აფერპია აქო-
 ლაირხან იაშა იხე ეიყუახნაა დლკაიეტი.

აწეს აშოჯრჰია ინეინ აგუბჟანეტი იხე ინქუ-
 ტიეიტი. — აა უეითამწენ! — ჰია აიწბე იჩთაგა ვეშთხნე
 იაშა იხე დაასენ, დემნე დლკაიეტი.

აწესლრა ნეინ აიწბა იხე ინეჭუტეიეიტ; ყამაკ იმან იათხენე აფერჰია აქსააირხან, იხე აყაბაქ აძა ეიფეშ ეიყურფა ილყაიწტ.

აწეს აბგახუქე ახმეყაბ იანნეი აკმატეიახ ფეიო იშოკარშიბე აბეიტ. — უბხარა უჩროუ აბგახუქე? — ჰია იანეწაა, აბგახუქე უს აჰიეიტ: — ჰაი, უბხარა უჩროუ ჰია უბეწააუაბეი, სშოეჩრობ სეფსრაბე ეგმაასეგმე-ხეიტ, — აჰიეიტ.

— უაჟიე უაჰა აკრუთახუმა, აბგახუქე? — ჰია, იწაახტ აწესლრა.

— ჰაი, უხაწკე სეკახერგმე, უაჟიე სეზხარა სერუნე სეყანდაბ, — აჰიეიტ აბგახუქე.

— უი აკუბარ, ჟაალა უბეკუაბარ სარა უბხარა უსერკეპ! — ჰია აწესლრა აბგახუქე ამა იდიეჭულტ. იშოხეიუაბ აშშეჰია ახმეცია რლაქეუეი დარეი ახმ-ტიაბ რგუარა ინთალტ. ახმალაქუა აბგახუქე ააგუარ-თან, ილაგა ილაფხაწანე ირემა ილექულტ. აბგახუქე-გმე ანგუაყ წლა გუეკარაკ ითალტ, ალაქუაგმე აწალერუა იაწახტ.

აბგახუქე აფსე ანაიუ — სშაპქუა 'შიბლასეზუაბი? — ჰია ირაბწააიტ. — ჰარა ჰაკუმბარ არანძა უაბგო-დაბ? — რჰიეიტ აშაპქუა.

— სელაქუა? — ჰარა ალაქუა ანუშთალა ჰამბარ უაწიყდა უკნე ურეჰეოზი? — რჰიეიტ ალაქუა.

— სწეხუ იულშოაბეი? — ჰია იანაბწაა, უს აჰიეიტ: — სარა ურკრაბე იუშთაბ ალაქუა აფეშა რნეზდონ.

აბგახუქე აწეხუ იაბგუაან ალაქუა ირესთორტ ჰია იანელკელნარჰიჰია, ალაქუა აასუნ იშოეიბგაბ ილკელერგან, იშნე ინკადერშიტ.

„სარგმე აბგახუქე აცია ახეხენ სშიაქმ ათეჰითეი-ალსეგე ჰია აუნეყა ისემა სააიტ!“

შააიტი, — იპიან აცი დააიხსენ იშიტი. აცი ანიშ ამით
 ატიჟვა იათყდან იშააიუაბ აში დებვაგლაბ
 ნალაღან. აწებუა აში იაკუნარშთან აშიარაცავ და-
 დტრლულულაღანუ დაშუა იალაგაეიტი.

იჩუნაირხზა-ააირხზან, ახა დაუბაციცანობ. აბარ,
 უაჟიმბარ უაჟიუ საშუეიტი შოიპიომ დანფშოუ ზეიპა-
 ყამბ ჰიაკ აბნა ელარჩიუ სნაძანდაბ ჰია იგუაყუა
 იაიიუნუ იბეიტი, ახა იანდციობ, იბტრგუაყუაბ აკრაუი-
 დტრხუაბ, უი აბხუცხაგდუ იბთანდაბ.

აჰია შააიუაბ ეიფშო ახაფუც ალა ამათ აგუთა
 ილასენ იააიუნაწიეიტი, აშიარაცავგდუ იფსუ აცარა
 ეგდაგემკუან იშოუყაბ... — უხ, გუშა! — იპიან იფსუ
 ააილაღტი.

დააგღლანუ აჰია დანახუაფშო აბარ წუფხ ახწარუ
 ზნიწაბ. ნას იღტრტი აჰიუნწია ილხიგაბ შოაკუბ, აჰიუნ-
 წია იანდელხიგაბ აბუ დბეიქუნარხაბგდუ. იფსუ ანი-
 ლალა დვაგღლან იიშუბ იმანუ აუნყა დციეიტი აჰიაგდუ
 აბნა ინღლაღტი.

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

69. აქიეიფშაი აზგი.

ზნე აქიეიფშაი იფჰიეს უს იალჰიტ: — უარა აბრი აყარა აშირახეი, აფსაი უმოუბ შირახეი ბავი ფსატი ბავი მაცარალა ავნი ჰბეყაუწარატი აუყოუბ, იაჰბეყაუწანდაბ, — ჰია.

აქიეიფშაი იფჰიეს ილჰიებ დამზრახემზიტი, ანა იფჰიეს იასემშა, იასეუანა უი იაჰიარა დააყუმწდაკუა დაქტუნ. აკე ეიფშემკუა იგუ ფელწიეიტ.

იგუ ანფელწიეიდა ილჰიებ დამზრახეიტ.

დრეფხეიტ შირახეი ხკეს იყაბი, ფსატი ხკეს იყაბი ზეგამ. ანა აფსატიქუა რახე ატი კელემსიტ, ეგამრთ ზეგამ ააიტ.

იანდა იფშოიტ, უაწიე იფშოიტ, ანა იაბაყოფ, იყადამ ატი.

იყალაბეი, აბრი ზემაბეი ჰია აქიეიფშაი დაარა ინმაიგოეიტ, ანა იაურბახუაბ.

ქართული
ანტიკობათმცოდნეობის
ინსტიტუტი

შეარახე ფსაი დაარა აკრაამთა იაბფმეიტ
აშთახმ, აკრე ანწე იაპიტ ატე.

— იყაუწაბეი უარა! აიზარა შოკუაბ აღდრრა
ანუაჰა იარაზნაკ უბემაბეი?— იჰეიტ აჟეიფშაა.

— აფსვი აბბეი რეხფხმაძარა ირეიჰაუ აილერ-
გარა საკოუნ, უი სადხალტ, უხხმ ზგააიტ, გუბლან
სუმთან!— აჰეიტ ატე.

— ნას ეილურგოუ აფსვი აბბეი ირეიჰაუ?—
იჰიან დწააიტ აჟეიფშაა.— ეილსურგაჟეიტ, უხაწკ
სკეიტ!— აჰეიტ ატე.

— ნას აფსვი აბბეი ირეიჰახადა?— იჰიან დეითა-
წაანტ აჟეიფშაა.

— აფსვი აბბეი ანეილსურგა აშთახმ, ზეფჰიფს
ლჰიარტოე ხაზწაბ აფსკია დანერხესფხმაძალა, აფსკია
აძოე ილა ეიჰახჟეიტ.— აჰეიტ ატე.

აჟეიფშაა დანხუც იგზაბ ეილკიკააიტ.— შიეი-
მეწ!— იჰიან, შეარახე ფსაი ეიმიჟეიტ; უბას იაგი-
ჰეიტ:— აფსაატოქუა აკე იასემშაა აბრი ატე კო-
წახუს იაბფწაბაააიტ, იაჰაბ აფსაატოგმე ჯანათ გ-
ლართას იაიუააიტ,— ჰია.

უბრი აბოუბ ატე აწარქუა იანერბალაკ იაკუ-
შთანე იბერკოუა— სარა სეჰ! სარა სეჰ!— ჰია; იაჰაბ
ჯანათ იცოიტ ჰია იგულნე.

134
143
154
177
185
192
204
229
242
273

ა ბ ტ უ ა.

აღაყიაქელა.

არედაქცია აუნტო	5
აფსუა ლაკუქუა	7
1. ნართ სასრგყუა	23
2. ნართ სასრგყუა	35
3. ნარჯხლოუ ნართაა რაჰიშა დშოიგაზ	39
4. ნართაა ბევეიშცია რაჰიშა ზაწიგ გუნდა-ფშოძა	45
5. დამგრყან	56
6. აფგერი იფა ქურუქუ	59
7. იანიიშა იხაწაშოლუ (აფიაბეკუ)	62
8. აწან რაფიაბე	66
9. ლუკმან ჰაქაგმ	69
10. შასოლ ააფესთეი ნავეი აჰი	72
11. ბევეკე იინგეცია (აეშცია)	82
12. ჰაჯე სმელ	94
13. პეკეი კუქეი	107
14. მიზლოლი ტაკური ყაურბეი იშოიფაციახაზ	122
15. აფჰიესება ლეკქენცია	134
16. ათაჰმადა იფა ჩოგზ იკუატლა	143
17. აჰი ავსთაი	157
18. სამკაანგკა	166
19. ჰაით ილაკუ	177
20. ხვეიშცია აჰისა შააარგაზ	186
21. ყულაფშ-ფჰა	193
22. ჰასან	201
23. აჰ იმაწუკე ალგქასა ილაკუ	207
24. ახუჰახუთვგ იფა ილაკუ	216

25. აჩრათა ჯამხუხუ	220
26. აპოგნოქარი იუაზერი	232
27. აუავ-ეიქუა ხაჯაჯა იხაწაშა	239
28. იატიარემბიზ რატმირ	250
29. ხ-ხუც რლაკუ	255
30. ხხა აპ იფა ხხემკუარასა დშოვიზ	272
31. ხხემკუარასა	276
32. ქაქუა ზალაშა	282
33. ჰიუა დგზტიდრა?	293
34. ათაშადეი აწესი	299
35. ათაკუაფი ილგაფი	304
36. ხვეიშვიეი აგულშაპი რლაკუ	309
37. ხვეიშვია რგფაზეს	315
38. ბავდაფი იხუქქუა შოვრძაზ	320
39. ამანახ იმაპავგარა	328
40. აკუაც თივგ	343
41. აფაზეს ლგუოლარა	345
42. „ანხუა ლაქ ჰაქქ ეიფშოვმ“	347
43. ზგუ ქიაზ აფაზეს ნუცა	350
44. აპ აშმათ იფა ფაზეს დშოიზაიგაზ	354
45. აძბავ	369
46. აპი ანანამგა იფაი	373
47. აპ ნაპარბეი ილაკუ	377
48. ხვეიშვია	389
49. ვვჯა აიშვია	391
50. ამაზარა აწკავს ავგზა ბზია დეილავუბ	393
51. ავაძარეი აყუშორეი	397
52. ავაძარა რგკპაროლუბ	400
53. ავაძარა იახყაზ	404
54. აბზამგყუ ილაკუ	406
55. თაქკუმ ილაკუ	410
56. ჯახახუხუ იფა ხუართვეი	419

57. საყიარგაღლა ხაწი	429
58. უღლ მშეი ტი-თამგეი	435
59. აშხამაჯი აგამაჯი	444
60. სამარტალ	446
61. აფსუეი ავსთაი	448
62. იცი-აუ	451
63. ამც	453
64. ვ-პიენაფეკ	456
65. აძი აწეი	460
66. აძსი, ათსესი, აპიესი	463
67. აბგახუკი აწესლრეი	466
68. აფსელმან შიარაცავი აპიეი	468
69. აყეიფეშაი ატეი	

ატებრედაქტორ ზ. კ. თარკმელ.

თაკზეფეშეუ აკორრექტორ გ. კპპახმდმზრ-შპა.

აკვეფხირაზე ირეთოლბ 10/1 1940 შო. აკვეფხი აარზარაზე ანაპე
 აწავ. 4/XI 1940 შო. აქა. აჭ. 62/94 სმ. 29³/₄ კვეფ. ბღა. ეყ., 23,936 დღრ.
 6ბ. კვეფ. ბღა. აჭოუ. აზავაზ № 421. ატირაფო 1100. გბ 906

აფსენთშეყეთეჯერთა ატიპოგრაფია, აყუა, აფლ. ლენინ
 იზამ ზეუ, № 6.

